BIBLIOTECA
DE LA
Universidad de Salamanca.
Sala Est. Tab. Núm.

1a
35558

ALDAR.

Cœl

e'orib

Med;

HH·3·4·

~~Num. 34.~~ cap. 6. num. 30.

1ª
35558

Num. 34. cap. 6. num. 30.

(1) b 16788710

¶ Illuſtris Grecorum Medici Alexandri yatros cum declaratione Jacobi de partibus Protbomedici Liber primus: Feliciter incipit.

¶ De alopicia ⁊ opbiaſi. Capl'm. I.

Contingit hec duplex paſſio cadētibus capillis vt aliquando defectu quodam cadāt ⁊ nudādo partē capitis deturpēt: ⁊ vocaẗ opbiaſis que velut ſerpentinis ſquamis ſupficiē cutis mētiatur[a]. Alia[b] vo vulneribus horribilibus[c] plerūqꝫ viſibus occurrit: cuius feditas vulpinis vulnerib⁹ exhibet ſimilitudinē quam alopiciā vocāt. Fit aūt hec duplex paſſio ex flegmate calefacto ⁊ multū imutato in ſalſedinis qualitatē. Fit vo ex cholerib⁹ rubeis. Fit etiā ex choleribus nigris. Cōtēplari ergo oportet qualitatem cauſe paſſionis qualis ſit paſſio: ⁊ ſic adhiberi curationem.

a .i. inficiat vel effigiet ſeu ſimilitudinarie repſentet.
b .i. paſſio.
c .i. vlceroſa exiſtēs videntibus horrida appet.

¶ Signa ex quo humore alopicia gñata ſit. Cap. II.

Cognoſcere aūt poteris ex ſupficie cutis vel capillorū colore. Siquidem flauo fuerint colore abūdantiā cholerici humoris ineſſe oſtēdūt. Nigro vo colore humorē melancholicū abundare ſignificant. Alba vo ſupficies flegmaticū humorē monſtrat. Hec qppe ſunt prius pſpiciēda vt cognita humorum qualitate competentia poſſint adiutoria adhiberi.

¶ Cura ad tineam capitis. Cap. III.

Curari aūt opꝫ hoc mō. Si ſupficies cutis rubea fuerit ⁊ etas ⁊ tēpus ⁊ virtus pmiſerint prius ſanguinem auferes: ⁊ ſic hiera purgabis aut cataputys que recipiūt colloquintide interioris. ℥.j. aloes epatici. ʒ.ij. diagredij. ʒ.ij. ſucci abſinthij. ℥.j. oībus cōtritis ⁊ cōmixtis cū ſucco cydoniorū colligimus ⁊ formatas cataputias ad magnitudinem orobi damus. vij. vel. ix. vel. xj. Aut ſi etas maior eſt ēt. xv. Hee eniꝫ oībus alopiciaꝫ patientibus vtiles ſunt. Or ſi flauo vel rubeo fuerit cutis colore colagogū[d] dabis catarticū. Si aūt nigro dabis qō cholerā nigrā deducat. Naꝫ ſi parua videaẗ eē cacochimia ſufficit ad curā vt ſola capitis adhibeaẗ purgatio ⁊ localia ſola adiutoria. Si vo iā diuturna paſſio eſt: fortioribus magis cureẗ medicaminibus. Si aūt recens eſt imbecilioribus ⁊ ſimplicioribus medicaminibus poterit ſanari. Sed qꝛ adiutoria ſunt ſimplicia ⁊ ſunt cōpoſita. Initiū ergo prius a ſimplicibus faciamus. Quorum ſi ſciantur virtutes etiā cōpoſitiones medicaminuꝫ facere quis ſuo poterit arbitrio.

¶ Nota qō Alexā. ſolet appellare pillas cataputias: qꝛ ſi ſeo ſunt ſemini cataputie in figura ⁊ magnitudine.

d .i. cholere purgatiuum.

¶ De ſimplicibus medicamentis. Cap. IIII.

Alcionio[e] cōbuſto ⁊ cuꝫ veteri oleo trito punctus loc⁹ mirabilr ſanantẗ alopicie: cuius experimentū de multis habeo in his quibus nō ex multis fuerit tēporibus Silr huic faciūt calami cortices ⁊ radices vſte. Et amigdale amare tote vſte vtiliſſime ſunt: ⁊ affodilli radices: ⁊ abrotanū ſilr cū aceto operaẗ. Capraꝝ quoqꝫ ſtercus ⁊ vngule ipſarū vſte ⁊ cuꝫ aceto ſolute adhibeanẗ. Sed ⁊ libanotidū[f] bñ facit ſolutū cū aceto per multos dies. Adhuc aūt fortius efficiẗ ſi ad ſoleꝫ terraẗ p plurimos dies. Aut ſi piſteon qō eſt verbena herba trita bñ cū aceto pungas. Antea qdeꝫ cū nitro loca lauabis diligēter ⁊ cuꝫ linteo deterges ⁊ ſic poſtmodū linies. Libanū aūt cū muriū ſtercore ſi linies equali pōdere cū aceto tritū cito facit capillos emittere. Melius eniꝫ eſt ſi añ vt ſupra dixi ex nitro laues: ⁊ frices vt rubore cutis moueas[g]. Aut raffani cortice trito cū melle. Aut trite cepe corticellis inciſis ⁊ ſic vngatur locus adiutorio hoc. Et echini[h] cherſei cinis cuꝫ pice liqda admixtus ſtercori capri capillos generat ⁊ cito ſanat illinitus. Facit aūt ſilr ranaruꝫ cinis cū pice liqda aſſumptus ⁊ illinitus. Or ſi diuturna ſit paſſio bñ facit pyretrū tritū cū felle vituli illinituꝫ frequēter. Sterc⁹ aūt catinū cū aceto bñ opaẗ illinitū. Nucibus[i] integris vſtis ⁊ cū oleo tritis inūganẗ ipſa loca ⁊ antea ſint raſa. Euforbiū tritum cum oleo ⁊ illinitum frequenter multos ſanauit.

e Alcionium eſt ſpuma maris ⁊ dꝫ eligi rubea ⁊ vſt.

f Romani libanotidā rorē marinū voc. iañ. ſꝫ libanotis ē plāta i creta naſcēs ſilis rori mario hñs odorē olibani. Jañ. i ſynonymis.

g .i. incites.

h Echinus eſt piſcis qdā q cum naui adheſit ipſaꝫ imobilē reddit: ⁊ dī cherſe⁹ a loco vl griſe⁹ a colore. ⁊ cōit exponiẗ qꝫ ē hericius terreſtris ſꝫ Januen. hoc negat.

i .i. auellanis.

¶ De cōpoſitis medicamētis ad tineā capitꝭ. Cap. V.

Plurima aūt ſunt ⁊ cōpoſita medicamia que ab antiquis dicta ſunt multa ex ſimplicibus ꝯfecta. Sꝫ hec oīa ſcribere ſupfluū eſt. Sꝫ ea tñ tradimus que expimētata habuim⁹ vl pbata a certiſſimis amicis medicis qui nobis ea tradiderūt. Recipit vnū[k] ex his hoc adipis vrſini. ℥.j. adarcis[l]. ℥.j. fimi murium. ʒ.iij. picis liqde. ʒ.ij. olei vſti ex lucerna. ʒ.j. ⁊. ſ. ⁊ oīa cōmiſcebis ⁊ linies. Sed antea rade caput ⁊ ſic pungas ipſa loca ⁊ miraberis qūo curat tineā ipſaꝫ capitis: ēt ſi antiquiſſima ſit. Itē aliud calcucecaumeni[m]. ʒ.ij. ſulphuris viui. ʒ.ij. affodilli radicis. ʒ.ij. tere cum vitellis ouoꝝ ⁊ fricato capite vteris. Itē aliō aceti acris alij. ℥.j. olei roſati. ℥.j. fricabis locū cū pāno laneo ⁊ ſic illinies mirabilr facit. Item aliud valde mirabile. ℞. cineris ranaꝝ vſtaꝝ. ℥.ij. fimi murium. ℥.ij. picis liquide. ℥.j. cedrie[n] qō ſufficit. Hoc[o] etiā ſi diuturna ſit ⁊ antiqua ſanatur alopicia.

k Medicamē.
l Eſt ſpūa quo circa cānas adunatur.
m .i. eris vſti.
n .i. gūmi cedri.
o Medicamē.

¶ De capillis cadentibus. Cap. VI.

Fluunt capilli de capite ex multis cauſis. Alijs quidē fluūt ex penuria humoꝝ qbus nutriunẗ vl naſcūtur. Alijs ēt ex denſitate poroꝝ ſeu viaꝝ facta. Alijs qdeꝫ ex raritate locoꝝ ipſoꝝ ruunt. Aut certe pp catarticū. Interduꝫ aūt ex peſſimis ſupfluitatibus. Et qꝛ per diuerſas ſit vīas non vna adhibēda eſt curatio: ſꝫ vnicuiqꝫ ꝓpria ordinata ſunt adiutoria. Si ergo de ſiccitate multa ⁊ humoꝝ penuria fluxus fiat capilloꝝ vl ꝯſumpta ſunt que nutrire pñt capillos: tunc ⁊ lauari opꝫ frequenter: ⁊ nutrire copioſe humidis cibis ⁊ bonis ſuccis: ⁊ qui facile digeranẗ ⁊ nihil habeāt ſalſedinis aut acredinis. Sꝫ nec vinū vetus pmittimus bibere: qm̄ ꝙmaxime ēt ipm bibere eſt ꝓhibēdū. Neqꝫ venereos debēt exercere actus. Sit ergo balneū tēperatū nō ſatis calidū hñs aerē vel ſoliū. Et cū lauerint accipiāt cibos tēperate calidos ⁊ pungant ſe multum ex oleo ⁊ aqua. Et neqꝫ ſapone neqꝫ nitro in balneo vtanẗ in capite cuꝫ lauerint. Hec oīa obſeruēt oīno. Si aūt ex ꝯdēſatiōe poroꝝ ⁊ viaꝝ ⁊ nō ex raritate ſeu ex vapore humoruꝫ capilli defluant neceſſe eſt tūc nō que infrigidare

τ cōdenſare poſſint adhibeant̄ adiutoꝛia. Cibos igit̄ accipiāt acros [a] q̄ magis aperiant poꝛos. Qualia ſunt eruca cardamomū τ poꝛri: τ cepe: τ alliū: hec eniꝫ oīa his qui cōdēſatos hn̄t poꝛos vel ꝯſtrictos vtilia ſunt. Quibus aūt ex raritate poꝛoꝝ capilli profluunt ꝯ̄ria ſint hec. Neceſſe eſt eni: vt cōdēſatiua τ infrigidatiua adhibeant̄ adiutoꝛia. Quibus ēt vtilia ſunt intube [b]: τ lactuce: τ malue: τ oua apala ideſt mollia. panis ſiliginis in aqua calida aut in aqua frigida infuſus. Melones: τ cucumeres accipiant: τ piſces duras carnes habētes. Et poꝛcinas carnes recentes. Et nihil ex eis qđ pingue eſt ſumāt. Accipiāt ergo ſteriles [c] τ pedes bouꝫ: τ iſicia. i. ius de pectinibus τ cōchilijs facta. A vino igit̄ abſtineāt τ maxīe veteri. In balneo ꝟo cuꝫ lauerit anteq̄ꝫ intrēt aquā: aqua frigida infrigidāt caput. Et iteꝝ in piſcinā [d] intrātes ſub fiſtulā [e] currēteꝫ caput apponāt diu. Debēt aūt oleo roſato: aut myrtino vngere caput: ſic enim ſe agētes ſani efficient̄: τ capilli nō defluent: ſed alij naſcent̄ capilli. Si aūt poꝛi denſioꝛes fuerit effecti: τ exinde nō naſcant̄ capilli neceſſe eſt tūc que rarificāt adhiberi. Et tūc ampli⁹ q̄ñ tp̄s hyemis eſt: τ q̄ patit̄ frigidis ampli⁹ locis approximauerit. Aut vbi diſtēperātia fuerit frigidioꝛ: τ ſi ſit flegmaticus. Sꝫ que rarefaciāt adhibēda ſunt medicamina: nec ipſa ſola adhiberi debēt: ſꝫ ea que generare pn̄t capillos: admiſceri opꝫ ſil'r τ ea q̄ ratā faciant cutē vel coꝛroboꝛare poſſint vel cōdenſare paulatim ſuperficiē cutis: admiſcēda ſunt. Simul ēt iuuāda eſt elthice [f] virt⁹ vt nutriri poſſint capilli. Eſt ēt catelthice [g] virtus adhibēda pp̄ ꝯſiſtēreꝫ caloꝛē elthice pp̄ reſtringēdā aūt cutē catelthice. Multa eniꝫ ſunt medicamēta ſimplicia pmixtā habētia virtutē: ex q̄bus eſt laudanū. Et ſenion. i. lentiſcinū oleū τ onfacinū [h] oleū τ myrtinū. Sūt q̄ppe que rarefacere pn̄t q̄ꝫplurima qualia ſunt ranaꝝ cinis τ cepe τ alcioniū [i] τ capſia [k] τ euforbiū: τ ſynapis: τ alia plurima his ſimilia q̄bus oībus pōt illiniri. Foꝛtioꝛibus q̄ppe medicaminibus ꝯ̄unt̄ capilli: imbecillioꝛibus ꝟo extendunt̄. Si aūt pro purgatiōe capitis ſup̄fluos detrahēdo humoꝛes: fluxus capilloꝝ fiat queādmodū ex egritudine ꝯtingit: nihil aliud opꝫ fieri q̄ꝫ ſolū bonū victū miniſtrare vt ſanguis nutriat̄ [l] per queꝫ recupatis mēbꝛis capilli ſuo oꝛdie renaſcunt̄. Hec ſciētes dicere opꝫ ad quācūqꝫ paſſionē expedientia adiutoꝛia. Diuerſa enim τ q̄ꝫplurima ſunt ſcripta ad fluxuꝫ capilloꝝ. Que ergo nos ſcimus eſſe ꝓbabilia vel expimētata vel a nobilibus τ a charis amicis didicim⁹: hec vobis fideliter tradim⁹ cū q̄buſdā inuentionib⁹ ꝓuiſis. ¶ Cōpoſita medicamina que laudauit Galen⁹ fieri ad rarefactos poꝛos vel cōdenſatam cutē de laudano medicamentum cōfectū: qđ hoc modo fit. Laudanū añ infundes in vino τ ſic poſtea teres cui paulatiꝫ miſcebis oleuꝫ myrtinū τ vinuꝫ vbi fuerit infuſuꝫ: donec mellis hēat pinguedinem. τ ex hoc vngat caput anteq̄ꝫ lauet vel poſtq̄ꝫ lauerit. Meli⁹ aūt eſt τ ſi politricū admiſceas: quē aliqui adiāthos vocāt. Mediā aūt partē laudani admiſcebis cū myrtino oleo: τ inūges. Oꝛ ſi tēpus hyemis fuerit: τ ſi natura capitis frigida ſit: neceſſe eſt aliquantulū pro parte addere que calefaciūt: τ ea que virtute ſunt areothica [m] medicamēta addant̄ qualia ſunt nardinū modicū aut cyprinū oleū: aut aliqđ aliđ qđ ſubtiliare valeat: τ bonū odoꝛem reddat. Anemonis [n] igit̄ flos tritus cū oleo τ illinitus bene facit hoc: etiā nigros facit capillos. Itē aliud piſtereon [o] oꝛthon cum radicibus ſuis ſiccū tere τ puluereꝫ tritū tricocinabis ſubtiliter: τ ſic admixto oleo vſqꝫ ad pinguedinem mellis ꝑunges caput. Medicamen ꝟo in vaſe ereo repones: τ cum opus fuerit cum oleo vteris: expertum enim eſt valde.

a. i. acutos.
b. Intuba grece endiuia latine Iañ. dic̄ tñ placearius in circa inſtās τ alij m̄l'ti q̄ eſt cicoꝛea.
c. i. inteſtina.
d. i. balneū aq̄.
e. i. cānulam ad modū fiſtule.
f. i. attractionis.
g. i. retentionis.
h. i. de oliuis maturis.
i. i. ſpūa maris.
k. Capſia eſt naſturciū agreſte: ſꝫ capſia eſt fructex filio ferule.
l. i. multiplicet̄.
m. i. relaxatiua.
n. i. papauer rubeum.
o. i. verbena.

¶ Ad capillos cadentes vt nō cadant nec furfures naſcantur. Cap. VII.

VT non cadāt capilli: τ nec furfures naſcant̄ Calcāti [p] abſinthij arceotidos [q] ana. ʒ. iij. adiāthos myrte nigre galle aſiane [r]. añ. ʒ. vj. trita hec infundes in oleo dieb⁹. vj. colabis τ vteris. Itē ad capillos cadentes vel qui calui fiunt adipis vrſini: politrici vſti: laudani: olei lētiſcini: vini myrtini equali pondere. Amplius autem ſic laudanū tere ad mellis ſpiſſitudinem τ vnge. ¶ Itē vt capilli non fluant ſed alij naſcant̄: τ qui ſtant contineant̄. Apes incēdant̄ τ miſceant̄ cum oleo τ vngant̄ capilli. Obſerua tamē ne faciē tangas. Itē aliud gitter [s] vſtulabis τ in aqua illini: de hoc etiā vbi volueris capillos naſci inunges maxime autem in ſupercilijs. Item ad eos qui calui fiunt τ nō cadūt capilli laudani. ℥. ij. arthemiſie. ℥. iij. adiāthi tapſie [t] adipis vrſini. añ. ℥. j. olei myrtini. ℥. ij. vini italici cotilas [u]. iij. Sicca quideꝫ detundes [x] ſed adipem vrſinuꝫ remittes [y] τ colabis τ ſic omnia cuꝫ oleo τ vino miſcebis τ vteris. Iteꝫ aliud vt capilli in vſtura renaſcantur. Sticī folia vſtulabis τ cum aqua calida cathaplaſma impones ſubtus tñ ꝑus inunges oleo. Item quod condenſat cutem: τ capillos his qui calui fiunt. τ vt capilli proficiant: laudani. ℥. iij. arthemiſie. ℥. ij. adianthos caſſie adipis vrſini. añ. ℥. j. olei myrtini qđ ſufficit τ vini ſimiliter. Capillis proficit ſi poſt capitis lotionem hac vtantur inunctione: olei cyprini. ℥. ij. nardini. ℥. v. vini. ℥. iij. his omnibus mixtis τ agitatis vſita.

p. Eſt ſpēs vitreoli.
q. i. grana iuniperi.
r. Aloco.
s. Git: gitter: nigella ſūt eiuſdē gn̄is Iañ. τ eſt ſm̄ quoſdā piper ethiopicus.
t. Tapſia ē fructꝰ filius ferule: ſed capſia ē naſturcium agreſte Iañ.
u. Cotila ē pondus vnciaꝝ. ix.
x. i. teres.
y. i. liquefacies.

¶ Ad capillos vt citius creſcant. Cap. VIII.

STimei [a] coptiri. ʒ. ix. ſtimei italici. [b] ʒ. ix. oſſiū dactyloꝝ vſtoꝛuꝫ ʒ. iiij. litihotridi [c] olei myrtini. añ. ʒ. ij. malabatri. ʒ. ij. nardini. ℥. j. miſcebis τ vteris. Item vnguentum mirabile ad capillos ſtoꝛacis laudani ꝑpoleos [d] maſticis politrici vel adiāthi. añ. ℥. j. olei boni. ℥. ij. Trociſcus q̄ eſt ad capillos creſcendos: ſtoꝛacis armoniaci laudani. añ. ℥. iij. caſſie [e]. ℥. j. myrre. ℥. iiij. allij. ℥. j. roſe ſicce exungulate [f] libram vnā: ſicca quideꝫ detundes τc̄. cū ſtoꝛace infundes in vino per dies. vij. τ moꝛtario teres τ ſupermittes puluerē τ facies trociſcos τ ſiccabis in vmbꝛa. Et cum opus fuerit vtaris trociſcis cum vino τ oleo myrtino: τ ſic inunges caput maxime ad cutem. [g]

a. i. anthimonij loco.
b. i. anthimonij.
c. Lapis ē q̄ puṁex.
d. i. cere albe.
e. lignee. ſ.
f. ſ. cui⁹ caudes lioꝝ ſunt vngibus abſciſe.
g. Sublatis capillis cū nouacula ſepe.

¶ Ad capillos denigrandos. Cap. IX.

COgimur enim ſepius ab amicis vt nigros faciamus capillos τ maxime a potentibus τ regibus. Interdum etiā flauos vel albos. Neceſſe eſt ergo vt de his aliqua dicam⁹. Suadeo tamen ex his non ſatis [h] vngi his qui habent caput naturaliter frigidū. ſtiptica enim ſunt omnia hec talia τ auſtera: τ denſatiuam habentia virtuteꝫ. Propter quod vtiliſſimuꝫ eſt aliqua que ſubtiliant τ paulatim calefaciant in his que tingere poſſum admiſcere: q2 deſcendunt in profundum τ magis ea que innigrant capillos: τ ideo ſi addat̄ que leuiter calefaciunt minus ledere poſſint. Conuenit eniꝫ per dies. iiij. aut v. adhibere medicamē. Nā ſi per ſingulos dies adhibeat̄ multo magis periculū incurrūt. Ita vt maxime catarriꝫent aut ꝑipleumonici aut epileptici aut apopletici fiāt: τ exide moꝛiant̄. Meli⁹ eſt ergo vt nō ex his cauſis incidant malum. Remouenda eſt ergo frequens inunctio.

h. i. multum.

¶ Ad capillos nigros faciēdos q̄ ſunt cani. Cap. X.

AD nigros capillos faciendos ꝓbatum eſt galle aſiane [a] achacie ſquame ferri calcāti [b] ſtipteree [c] equali pōdere accipies. Et infundes vna die in vrina pueri. i. qui adhuc non poteſt miſceri mulieri: τ ſic ex ea miſcens omnia capillos perunges τ ligabis ſuppoſito lithee capiti diebus tribus. ¶ Item aliud cuperiſton [d]. ℞. nucuꝫ viridiuꝫ cum coꝛtice. ʒ. iij. pruni. ℥. vij. vini nigri. ℔. iij. [e] allij. ʒ. iij. omnia ſimul coq̄s donec ad tertiā reuertat̄ ptē. Et qđ remanet colabis: olei myrtini. ℔. j. [f] Vteris autem per ſingulos dies: hoc enim τ conſeruat capillos τ innigrat. ¶ Item aliud operans multuꝫ quo vſus eſt Sileucius rex. vini nigri veteris eminā [g] vnā mittes in vaſe plumbeo τ raſure plumbi. ℥. ij. τ permittes ibi infundi diebus. xv. τ ſic ſuperfundes oleuꝫ maxime quidem primuꝫ pondus [h] ad minus vel cotilas [i] duas: τ ſic cumulabis in vaſe τ vteris: facit autē hoc maxime ad viros. ¶ Item aliud ſatis magnum gallos aſianas coctas oleo teres cathaplaſma capiti ſuppones nocte τ die. Et poſt hoc ſurgens de lecto lauabis aqua frigida: bonum eſt enim ſatis. Quoniam autem non ſolum nigros capillos ſed τ rubeos τ flauos volunt habere τ cogunt nos interdum potentes viri iſta facere: neceſſe eſt ergo τ de his dicere.

¶ Ad rubeos capillos tingendos τ flauos faciendos. Capl'm. XI.

ACcipientes myrre partem τ aloſanthos [k] partē ideſt teres diligenter τ facies ad mellis craſſitudinem permixtum τ caput perunges. τ ſic ſtet nocte τ die. τ tunc lauare opꝫ. ¶ Item aliud. lupinos amaros crudos cum aqua teres: τ illinies. ¶ Itē aliud. gitteris [l] lythargiri. añ. ʒ. iiij. abeſti. [m] ʒ. vj. aqua reſoluens facies ad mellis craſſitudinem τ inunges. Accipies autem blete folia τ coques: ex hac aqua lauabis caput.

¶ Ad capillos nigros tingendos τ flauos faciendos. Capl'm. XII.

CApillos nigros flauos facies ſi feces vini liquidas ad mellis craſſitudineꝫ accipias τ facias ad ſpiſſitudinem ceroti: inunges autē q̄ñ volueris τ flauos facies capillos. ¶ Itē ciperi folia īfundes in ſucco ſtrucij [n] τ vteris illa infuſiōe.

¶ Ad capillos auro ſimiles faciendos. Cap. XIII.

VT capillos aureo facias coloꝛe ſtipteree [o]. ʒ. vj. ſandarace. ʒ. vj. croci. ʒ. ij. herbe rubee [p] gutte prime [q] lexiuie. ℔. [r] iiij. coques lexiuiam cū rubea herba cōtuſa vt remaneant. ℔. ij. [s] Colabis diligenter τ teres ſandaracā [t] τ ſtipteream τ crocuꝫ adimiſces cum ſupraſcripto humoꝛe. τ ſic mittes in vas vitreum. Cuꝫ aūt fuerit opus cathaplaſmabis. Et poſt hoc lauabis cum aqua vbi coxeris fenugrecum τ oꝛdeum τ cyminuꝫ: aut aqua īfundes antea tepida quantum ſufficiat mittes τ de ſapone quantuꝫ abundet. ¶ Item aliud ſatis bonum. roſe [u] eritri [x] eminam vnam: galle aſiane. ℥. vj. elidrij [y]. ℥. ij. rubee. ℥. ij. politrici faſces duos: abſinthij faſcem vnam: lupini macerati cyathos [z] duos omnia tamē comminutes mittes in vaſe vitreo cum aque. ℔. vj. τ dimittes in vaſe vt ſe infundant dieb9. ix. Et agitans his in die cum opus fuerit tolles quod ſufficiet τ ſpongia infuſa fricabis capillos: τ cum infunderis bene dimittes vt ſe imbibant. Cum auteꝫ ſiccaueris dilues cū aqua calida τ ſapone.

a. Aloco.
b. Eſt ſpēs vitreoli.
c. i. aluminis de pluma.
d. Cuperiſtō grece bona inūctio. cupocriſcō grece inūctio Iañ. τ ſm̄ Iañ. dꝫ hoc ſcribi cupocriſcon τ. j. de cognoſcendis epilepticis cupiſton.
e. Hec figura ℔. eſt figura ſextarij vt no. Iañ. ſup illo nomie ſextariū τ ē pōdus duarū li. ſꝫ Iſidoꝝ: ſꝫ ſm̄ papiā ſextarius vini ē li. ij. τ vncī. viij. τ olei li. ij. τ mell' li. iij. ſepi⁹ dꝫ q̄ ē lib. ij. τ. ʒ. τ ita cōiter exponit̄ inferius.
f. Eſt figura ſextarij.
g. Emina eſt medietas ſextarij.
h. i. q̄tū de vino. ſꝫ eminā vnā.
i. Cotila ſm̄ Iſidoꝝ. vj. cyathorū τ cyath⁹ ē pōdus. ʒ. x. cotila ergo eſt. ʒ. lx.
k. Aloſanthos ē flos ſalis inuēt⁹ ſupra petras nili fluminis veluti pinguinē aquis ſupernatans.
l. Git/ gitter/ nigella vnius generis ſunt Iañ. piper ethiopū a q̄buſdā dicit̄.
m. i. calcis viue. ¶ Abeſtu abeſti repit̄ ꝓ calce poſitū: nā abeſtos grece eſt calx Iañ.
n. Eſt plāta dicta cōdiſi: cui⁹ radix eſt ſilis ellebꝛo albo τ ex eius fumigio lipidant̄ lane.
o. i. aluminis de pluma.
p. i. tinctoꝛum.
q. i. aq̄ que p̄ma diſtillat̄ ex vaſe in qua fit ſapo.
r. Sextarios.
s. Sextari⁹ cuius hec ē figura ℔. in medicina dꝫ pōdus duarum lib. τ. ʒ. iuxta illud metricum. Si q̄ras pōdus qđ hꝫ ſextarius vnus libraꝝ q̄n q̄ꝫ pōdus debeo mediare.
t. Ꝫ Iſidoꝝ τ papias aīr ſentiāt vt dixim⁹.
t. Sādaraca apđ dioſcoꝛidem τ omnes libꝛos de greco trāſlatos pro auri pigmēto rubeo accipit̄: ſꝫ in libꝛis de arabico tranſlatis ꝓ vernice. Et cū auctō huius libꝛi grecus fuerit vt notat Iañ. in ſuo ꝓhe. vꝫ hic ꝓ auripigmēto ſtat̄.
u. Roſe eritri. i. rubee vel roſe eritri.
x. i. vini rubei.
y. i. rubee: putat̄ q̄ ſit electrū ab aliis huis q̄ ꝓximā hn̄t virtutē Iañ. τ ꝓ electrū intelligit Iañ. karabe.
z. Cyat⁹ eſt pōdus onci. j. τ. ʒ. Ianuē.

¶ Ad capillos albos faciendos. Cap. XIIII.

FLoſmi [τ] albi floꝛe vſto: τ in aceto īfuſo ꝑlini capillos. ¶ Itē aliud floſmi [ꝯ] ſementis. ʒ. ij. ſtipteree. ʒ. j. tundes τ miſcebis taurocolle [ꝝ]. ʒ. iiij. τ vteris.

τ. Tapſi barbati.
ꝯ. i. ſeminis.
ꝝ. i. glutinis ex coꝛijs tauri.

¶ Ad ptiriaſeos. i. furfures. Cap. XV.

PTiriaſeos eſt vt ſimpliciter dicā velut furfuree [aa] ſquamule in capite inter capillos ſurgentes. Aliquibus etiam in toto ſurgunt coꝛpoꝛe ſine aliqua vlceratione quāplurime: propter quod furfures nominantur. Fit auteꝫ paſſio iſta ex cacochimia aliqua in capite aut ex flegmate ſalſo aut ex cholerico aut melāchonico humoꝛe aut ex ſanguine. Si quidem aliqua ſuperfluitas coꝛpis ſit ſicut in omnibus diximus paſſiōibus vniuerſaliter [bb] ꝑus totius coꝛpoꝛis debere fieri curaꝫ: τ ſic locale adhibere medicamentum. Oꝛ ſi nulla ſit coꝛpoꝛis ſuperfluitas: que indigeat ſanguinis detractione aut alioꝛū humoꝛum purgatione: localem adhibebis curationem: τ que ab antiquis vel a nobis inuenta ſunt adiutoꝛia. Cimoleam [cc] auteꝫ infundes aqua τ ſic miſcebis blete ſuccuꝫ τ inunges τ permittes vt ſiccetur. Et poſtea lauabis: τ cum laueris teres libanuꝫ cum vino τ oleo τ vnges: τ ſic nouiſſime ſtaphiſagria cum oleo trita perunges. Ad humidioꝛes ptiriaſes de ſalmoꝛia [dd] lauabis aut ex aqua vbi lupinos coxeris. Hoc enim experimentatum multum habeo.

aa. Ptiris furfur ide ptiriaſis furfuratio.
bb. Sit cacochimia in toto.
cc. Gen⁹ terre eſt loco cuius capi ſolꝫ terra mole cū q̄ acuunt̄ cultelli. ſ. q̄ reſidet in fundo baq̄ti.
dd. i. aqua ī qua diu iacuerit τ ſeruate ſūt carnes ſalſe vl' aq̄ in q̄ multuꝫ ſalis infunditur.

¶ Ad pediculos τ lendines. Cap. XVI.

NItri ſandarace ſtaphiſagrie. añ. ℥. j. τ oleo myrtino perunge. ¶ Item aliud. ſtaphiſagrie. ℥. ij. ſandarace. ℥. j. cum oleo τ acceto conteres. τ omne coꝛpus perunges. Sic auteꝫ τ gyſaſtereos [ee] τ nitrū cum oleo facit.

ee. Gyſaſtereos ē terra q̄ dꝛ ſtella terre a ge qđ eſt terra τ a ſterio qđ eſt ſtella.

¶ Ad pſidracia τ exātimata in capite fcā. Cap. XVII

PSidracia quidē ſunt parui tuberculi eleuati ſimiles flectene: ſed parum durioꝛes τ ſubalbidi τ acuti ſunt. Ex ipſis vero illud quod exprimitur humidum τ ſunt ſuppoſiti cuti. Exantimata autem in ſumma cute eſt vlceratio ſubrubea τ aſpera ſimilis his puſtulis que ex vrtica vel ſudoꝛe naſcunt̄. Vtraqꝫ quippe curant̄ ſubiecto medicamine lythargirij. ʒ. iij. pſimicij. ʒ. iiij. ſtipterree. ʒ. ij. ruthe viridis folioꝛū. ʒ. ij. aceti τ olei myrtini quod ſufficit τ illinies loca. Vteris autem magis illo ad humidas τ impetiginoſas. ¶ Item aliud. ſpume argenti: ceruſe. añ. ℥. j. τ. ʒ. ſulphuris viui. ʒ. j. cerotum [ff] myrte ſuperm ittes τ vtere.

ff. Factū ex cera τ ſucco myrti.

¶ Ad vlcera in capite ſcriſſa τ rubea. Cap. XVIII.

MOdica [gg] vlcera aſſimilantia tincolis. ex quibus velut quedaꝫ tabes defluit. Ante rades caput τ aq̄ frigida τ nitro lauabis: τ ſic poſtea ſulphur̄ viuo cū humana vrina trito vteris. ¶ Itē aliud. molancia [hh] cū aceto acro inunges expertū eſt.

gg. Hoc qđ dicit modica vlcera vſqꝫ ibi ante rades eſt velut rubꝛica.
hh. i. nigella.

De achore ſignis. Cap.XIX.

Achora paſſio eſt in ipſa cute capitis facta pua foramia hñs: ex quibus fluit humor quem icora greci vocant vnde ⁊ ipſa paſſio achora appellatur quam nos tabem diximus. Eſt aũt quod defluit aut cholericum aut flegmaticum: interdum etiaꝫ ⁊ melancholicum. Cognoſcere ergo oportet ipſam paſſionem ⁊ ipſius proprietatem ⁊ ex hoc maxime curatio eſt adhibenda. Cholericus igit̃ abundans humor ſubtilior apparet ⁊ ſub cholerico colore. Si auteꝫ non fuerit ſubtilis ſed pinguis ⁊ glutinoſus flegmaticus humor ſalſus augmẽtatus facit achoras. Si autem nihil horũ fuerit ſed apparent loca ex quibus fluit humor duritia magis ⁊ cirodia[a] ſupereminentia cuti ⁊ cõſtricta: vt nihil ex his defluat: aut vix: aut melancholicum ſcias eſſe humoreꝫ qui facit achoras. Ceterum auteꝫ ⁊ que preceſſerunt conſiderande ſunt cauſe ſeu diſtemperãtia egrotãtis ⁊ etas ſiue guſtus[b]. Guſtus igit̃ ſi amarus fuerit cholericus eſt humor. Si ſalſus flegmaticus: ſi acetoſus melãcholicus eſt. Sed ⁊ tactu cognoſcere poteris qualis ſit humor. Calidior enĩ ſi tibi locus apparet choleric⁹ eſt humor. ſi autem frigidior eſt: flegmaticus. Minus auteꝫ frigidus melancholicus.

a .i. dura.
b .i. ſapor oris.

Curatio achorarum. Cap.XX.

Curari auteꝫ oportet ſimiliter quo modo ⁊ illũ qui habet alopiciam paſſioneꝫ. Quippe ſi plectoricus fuerit ⁊ cacochimus totum corpus prius purgare opꝫ. Et ſic poſtea localis adhibenda eſt curatio ſine aliqua dilatione. Scire autem oportet qꝛ ſciron[c] paſſio eſt ſimilis achoris magnitudine ſola differens. Foramina eniꝫ ex quibus humor fluit ſimilia ſunt fauis mellis vnde ⁊ ſciron nominatur ab antiquis. Nam que vocantur achore nõ videntur foramina habere ex quibus humor defluit. Hec omnia de achoris dixiſſe ſufficiant. Nam ad hec que de alopicia dicta ſunt exiſtimabam tibi ſufficere. Sꝫ quoniam multa ſunt vnde iſta paſſio fit: ſunt fortiora medicamina aliqua aut mitiora. Quedam auteꝫ diaforeſim[d] faciunt: ⁊ iterum apocruſtica[e] ſunt: quedaꝫ vero mixtam habent virtutem. Hoc tamen propriuꝫ ad achoras eſt adiutoriũ quod. ℞. lythargiri.ʒ.xx. calcis viue.ʒ.xv. aceti eminam[f] vnã: olei myrtini.℥.iij. teres ſicca cuꝫ aceto diligenter: ⁊ ſic poſtea ſupermittes oleum ⁊ vteris.

c Paſſio eſt ſilis achoris. ſciron eniꝫ grece fau⁹ latine: i de ſcirõ paſſio multa p foramina ſaniẽ emittẽs ſic fau⁹ emittit mel.
d .i. reſolutionẽ.
e .i. repercuſſiua.
f Emina eſt medietas ſextarij ⁊ ſextarius ẽ lib. ij. ⁊ ʒ.

De cephalargia capitis. Cap.XXI.

Igitur capitis dolor ſynthoma eſt .i. accidens. Habet auteꝫ caput multas cauſas ex quibus generantur dolores. Etenim ſepius ab aliqua qualitate ſola efficitur: contingit enim ex plenitudine: ⁊ ex vtriſqꝫ rebus[g]. Et vt ſimpliciter dicã. Aut ex procatartico[h] vitio: ſiue ſenctico[i]. Et qꝛ non eſt vna cauſa: ſed diuerſa fiunt genera capitis doloris ⁊ differentie neceſſe eſt vt ſm̃ vnamquamqꝫ paſſionem proprie adhibeantur curationes. Sciri autem oportet q̃ fortiores capitis dolores fiunt ſm̃ operatiuas qualitates: ⁊ maxime ex calore. Ex ſiccitate autem facti capitis dolores non ſimiliter vehementes generantur. Naꝫ humide qualitates nullo modo inferũt dolorem quantum ex ipſa humectatione eſt: niſi forte cum calore aut frigore aut plenitudine aut acredine humorum ſit permixta humectatio. Et enim quando cum plenitudine humores qualeſcunqꝫ fuerint propter tenſuras ⁊ cõſtipationes dolores generant ſi fuerint pingues[k] ⁊ maxime ſi cholerici ſint. Incipiamus ergo dicere curationes ab eo vitio quod procatarticum[l] dicitur. Ex quo ſi fuerint facti capitis dolores ab eo initium faciamus.

g .i. q̃litate ⁊ plenitudine.
h .i. cã pmitiua. procatarticum dr̃ q̃ſi pcul a cartartico: qꝛ non eget eo ad ſui remotionẽ: ſꝫ alteratiue ſola.
i .i. cã añcedẽte morbi que intra corpus eſt vl cã cõiuncta. Jañ.
k .i. condẽſati.
l .i. a cã pmitiua cauſatum.

Signa ſi ex nimio ſolis ardore dolor capitis factus fuerit. Caplm̃. XXII.

Si ex nimio ſolis ardore caput doleat ſigna omnibus manifeſta ſunt. Sunt eniꝫ perpendenda hec tangenti calidior ⁊ ſiccior eſt mox in prima acceſſione. Et oculos ſubrubeos aut rubeos habent. Gaudent igitur ſi aqua frigida caput infundant: ⁊ non ſolum mitigantur hoc facientes ſed ⁊ maximũ fit iuuamentum.

Curatio ſi de ſole doleat caput hoib⁹. Cap.XXIII.

Quoniam quidem que infrigidãt expediunt capiti quod ex nimio ſolis ardore accenditur adhiberi omnibus manifeſtuꝫ eſt. ſed ⁊ ipſa que ſubtili virtute ſunt quale eſt in p̃mis oleũ roſatum: cui ſi modicuꝫ aceti addatur multo magis ⁊ melius penetrare põt. Q̃d ſi multus calor ineſſe videat̃: ea que frigida virtute ſunt addere oportet qualia ſunt ſempuiue ſuccus aut herpilli[m] aut elexeuꝫ[n] aut vue lupine[o] aut cucurbite aut roſe aut lactuce ſyluatice[p] aut ſereus[q] aut intibe[r] aut acedonici[s] aut cydonia vel alia que infrigidare poſſunt: ⁊ his ſimilia. Preterea que narcotica ſunt aut nimis ſtiptica fugere oportet qualia ſunt mandragorinum oleum ⁊ diacodion[t] ⁊ oppomiconuꝫ[u] niſi forte nimia inſomnietas cogat. Et ſi quidem vngatur cum multa cautela faciendum eſt. Et poſtmodum auferendum eſt: ⁊ maxime his qui humoroſi ſunt capite ⁊ corpore ⁊ q̃bus grauitas in capite ſentitur. Contingit enim ſepius hys qui oĩno hñt repletum caput calore nimio vt velut vẽtoſa trahat teſta capitis ex iferiorib⁹ ptib⁹ in ſeipſam humores. Propter quod ex calore ſimul ⁊ conſtrictione doloreꝫ habentes fugere oportet nimis frigida adiutoria. Sed tantum ſufficiat oleo camomillino perungi: ⁊ magis recẽter cõfecto. Nam ſi veterius ſit admiſceri eo oportet roſeum oleuꝫ: ita vt due partes ſint olei camomillini. Tertia ꝟo pars roſei. Q̃d ſi ex nimia diſtemperãtia caloris ſit neceſſe eſt frigidum cerotum ex oleo ro. ⁊ cera confectum adhiberi ⁊ modico aceti. Et ſuccum portulace aut perdiciados[x] aut aliq̃ alia ex herbis que ſupius ſunt poſite. Oportet etiam ante lauare ceram in frigida aqua immiſſaꝫ poſtq̃ꝫ remiſſa fuerit. Et hoc fieri debet non ſemel ſꝫ bis mutãda eſt aqua ⁊ in alia munda aqua frigida eſt mittenda. Atqꝫ poſt hoc factuꝫ admiſcendũ eſt paulatim oleũ ro. cum cera ſoluta[y] ſuperaſpergẽdo paulatim de aqua ⁊ conficies vt diximus: ſit autem cere ℥.j. olei ro. ℥.iij. aque ꝟo quãtum ſufficit: necnon aque ⁊ aceti modicum. Sic autem factum cerotum extendis in ſubtili pãno ⁊ ſuper totum caput pone ⁊ maxime ſuper timpora. Cum adhibendum eſt medicamẽ: capillos auferre oportet ⁊ ſepius tranſmutare. Hoc enim cerotũ facit ad heriſipilas ⁊ ad ethicas febres ⁊ cauſonẽ ⁊ ad feruores qui in ventre fiunt mox in initio anteq̃ꝫ monodes[z] fiant. Induces[⁊] autẽ in lineo ⁊ ſuperpones in toto capite ⁊ maxime in timporibus. Capilli autem auferendi ſunt ⁊ frequenter mutãduꝫ eſt ⁊ recens fiat frigidum cerotum. Nam ſi calefactũ fuerit a calore capitis: ⁊ ſic ſteterit magis ledit q̃ꝫ iuuet. Hanc igitur curaꝫ agentib⁹ nobis diſtemperantia que acceſſerat cadet citius ⁊ in ſuuꝫ reuertet̃ temperamentum.

m Herpilũ grece ſerpillũ latine eſt. Jañ.
n .i. lilij.
o .i. morelle.
p .i. ſylueſtris.
q Sereus endiuia taraxaconi ſimilia ſũt. Jañ. ſup hoc noĩe rñs exponũt ⁊ qdã q̃ ſeried portulaca.
r .i. endiuie.
s .i. acetoſi.
t .i. de papauere.
u .i. ſuccus papaueris.
x .i. paritarie.
y .i. liquefacta.
z .i. vnius diei.
⁊ .i. extẽdes ſup pãnum lineũ.

Curatio calide diſtemperantie ⁊ diuturni doloris capitis. Caplm̃. XXIIII.

Quod ſi diu perſeueranda aut medici negligẽtia aut patiẽtis inobediẽtia dolor permanſerit ⁊ ea que ſupra dicta ſunt adhibita nihil profuerint neceſſe eſt vt fortiora adiutoria adhibeãtur. Ex quibus eſt trociſcus hoc modo cõfectus facit eniꝫ ad diuturnos capitis dolores ⁊ ex nimio calore diſtemperãtiam factam. ℞. autem hec: croci calcanti. añ.ʒ.x. ſtipteree ciſcis[a].ʒ.xvij. myrre.ʒ.iiij. onfacini[b].ʒ.ij. calciteos[c].ʒ.iij. gũmi[d] vini auſteri quod ſufficit: tere diligenter ſicut colyrium ⁊ facies trociſcos ⁊ cum fuerit opus reſolues cum puſta[e] ⁊ vteris ad calidã diſtemperantiaꝫ. Q̃d ſi habuerit iam multo tempore paſſionem ⁊ inſomnietatem patiatur opij modicuꝫ addes. Et ſi niminm ſenſeris eſſe calorem: de ſupraſcriptis herbis que infrigidare pñt ſuccos admiſcebis. Sic enim vtraqꝫ curabis ⁊ diſtemperantiam ſcilicet caloris ⁊ inſomnietatis moleſtias amputabis.

a .i. aluminis ciſci.
b .i. olei oliuarũ immaturarum.
c Eſt vitreoli ſpecies.
d Arabici. ſ.
e Eſt acetũ aque mixtũ ⁊ ĩterdũ capit̃ p illo qd effluit ex appoſitione aque in vinacia.

Si de nimio epatis calore caput dolet. Cap.XXV.

Si autem ſepi⁹ ex nimio epatis calore dolores capitis accidant: neceſſe eſt vt vapores ex epate ad caput aſcendentes violentos ingerãt dolores. Quibus exterius aut mellinũ[f] oleũ aut roſeum aut hydroleon[g] aut cerotũ[h] ſupraſcriptũ adhiberi oꝫ. Intrinſecus aũt in cibũ damus maxime q̃ꝫplurimũ frigidam habentibus virtutem ⁊ qui non facile digeratur. Hora autem ſcd̃a aut tertia panẽ accipiant in aqua calida infuſum: vt non moueantur ex epate vapores ad ſuperiores partes capitis qui ſolẽt dolores inferre aut certe citrũ aut malũ aut aliud aliquod quod infrigidare valeat pomum ⁊ cũ cibis vtãtur ⁊ aquam frigidam bibant: ⁊ maxime ſi cõſuetudinem hñt bibendi aquam frigidam ⁊ plus preſumãt. Si[i] minus[k] in medio prandio inter duos accipiant cibos: aut certo toto prandio cum vino mixtam aquã frigidam bibant: modo etiaꝫ ſine vino bibatur. Et vt ſimpliciter dicam omnis dieta talis ſit omnibus ſic patientibus. Necnõ ⁊ illis qui calidũ habent ventrẽ vel ſtomachum aut ſpleneꝫ talia ſunt facienda.

f .i. de cydonijs.
g .i. mixtũ ex aq̃ ⁊ aceto. Jañ.
h .ſ. de oleo roſ. cera lota in aq̃ ⁊ aceto.
i .i. ſi nõ habeãt cõſuetudinem.
k pro non.

Si de frigida epatis diſtemperantia caput doleat. Caplm̃. XXVI.

Qui autem ex frigida diſtẽperãtia epatis capitꝭ dolorib⁹ affligũtur: iſti omnia illis patiunt̃ contraria. Nam neqꝫ tangentibus eſt in capite calor. Neqꝫ ſubrubei aut rubei ſunt oculi in facie: neqꝫ ſiccitas in aſpectu ſed econtrario ſubtumido[l] pallore fedantur. Jta vt ſi ignoras ſanos: vult⁹ eẽ pſpicias. Cũ aũt hec fuerint ſigna ⁊ frigida diſtemperãtia ſcias capitꝭ acceſſiſſe dolorẽ. Ceterꝫ aũt ⁊ que ſunt per catartica[m] aut que ſunt pigumena[n] .i. cã que de egritudine anteceſſerit manifeſta tradamus ſigna.

l .i. aliquãtulum tumido.
m .i. a cã primitiua a pcul ⁊ cartaricũ: qꝛ non egẽt catartico.
n .i. a cã añcedẽte aut cõiuncta.

Curatio frigide diſtemperantie. Cap.XXVII.

Curari ergo opꝫ calefaciẽtibus. ſ. adiutorijs. Ceterꝫ tñ ⁊ magnitudinẽ diſtẽperãtie eſt contemplãdum ſilr̃ ⁊ ſpẽs earũqꝫ virtutis. Eſt ẽt qñ ruthaceũ oleũ adhiberi opꝫ i capite aut laurinũ aut irinum aut nardinum aut oppobalſamum q̃d in his adhibẽdũ eſt in quibus dolores ex pingui ⁊ glutinoſo humore generantur. Opꝫ quippe illiniri frontem ⁊ timpora ex medicamine gyphi[o] ⁊ queccũqꝫ ex pipere ⁊ ex euforbio componuntur illinimenta: multa enim ſunt a diuerſis ſcripta auctoribus. Unum etiã ſi des ſubtile nihil nocet neqꝫ aliud aliquid quod ſubtiliare poſſit ⁊ calefacere. hec enim omnia iuuant que mediocriter ſubtiliant humores ⁊ calefaciunt. Opꝫ ⁊ geſtatio cum equo ⁊ maxime calidum balneum ⁊ capitis appoſleumatiſꝫ[p]. Q̃d ſi diuturna fuerit paſſio ex raffano vomitus eſt faciendus. Jn quibus aũt hec qualitas ſine aliqua plenitudine apparuerit: non hec adiutoria neceſſe eſt vt adhibeatur. Quando igit̃ tibi continget diuturnas paſſiones curare vt facilius poſſis cauſam amputare vteris trociſcis: qui. ℞. columbarũ ſtercus. Sit autem ipſa confectio hoc modo. piperis leuci[q].ʒ.ij. crocomagmatis[r].ʒ.ij. euforbij recẽtis.ʒ.viij. ſtercoris columbini.ʒ.j.⁊.ʒ. aceti acerrimi quod ſufficit: ſuperunges autẽ patienteꝫ locum antea fricans vt ipſum locum calefacias ⁊ adiuuetur medicamen. Delicatiore ꝟo vel meliori corpore exiſtente natura relaxari oportet medicaminis virtutem admiſcens medicamini anuli[s] modicum ⁊ lac muliebre dum ſoluitur[t]. Si autem fortius iſtud facere volueris admiſcebis ſucci abſinthij modicum reſolues ⁊ in aqua.

o Eſt antiquũ antidotũ dictum a gy q̃ ẽ terra: qꝛ antiquus ab hermetiſon in terrancis locis ſub certa ꝯſtellatiõe cũ muſicis iſtrumẽtis ⁊ alijs ſolẽnitatib⁹ multis ꝯficiebat̃. ei⁹ deſcriptio eſt in antidotario vl̃i.
p .i. deductiones flegmat̃ a capite: cũ gargariſmis aut caputpurgijs.
q .i. albi.
r Dicit Auic. q̃ eſt fex olei d̃ croco: ſꝫ alij dicũt q̃ eſt ꝯfectio in antidotario ſcripta q̃ recipit̃ in diatrũdinis.
s .i. anudi.
t .i. donec reſoluatur.

Si male habente ſtomacho caput doloribus affligatur. Caplm̃. XXVIII.

Non ſemper fit capitis dolor vt ipſum primum patiatur: ſed eſt quãdo ventre[u] patiente cõpatitur. Sepius autem ſtomacho laborãte aut miniſtrante vaporeꝫ caput doloribus inquietatur: aut ex aliquo alio membro patiente efficitur. Sed ⁊ ſpiritu ventoſitatis vapor protrahit capiti ſeuos dolores.

u .i. ſtomacho.

Curatio ſi ex cholerico humore dolor capitis efficitur. Caplm̃ XXIX.

Si igitur cauſa plenitudinis ſeui dolores efficiunt̃ vel ex cholerũ congregatione obuenerit dolor ſeuus cephalargia generatur. Oportet ergo colagogis[x] medicaminibus que ſupflua ſunt educi. Sed vt hoc fieri poſſit rationabiliter: prius infundi corpus vel humectari oportet cibis: ⁊ tẽperatis balneis ⁊ vnctiõibus vel acopis[y] multis. His enĩ hñ tẽperatus ⁊ reſolutus ⁊ q̃ſi imbecillior effect⁹ humor facilius ab extrahente medicamine euacuabitur. Si ꝟo ſatis multuꝫ fuerit humor calidus dabis ſcamoneã cũ aloe modico aut abſinthio aut ſucco roſe aut hydromelle. Q̃d ſi nõ ex multa abundantia cholerũ fit: ſed imbibite vel infuſe tunice ſtomachi vel vẽtris ſint[z] vt q̃eadmodũ ſpõgia fit fugiẽda eſt ſcamonea potius ⁊ queccũqꝫ ſatis purgant medicamina. Dabis aũt eis apozima .i. aquam vbi iſuderis abſinthiũ aut aloẽ ſolũ. aut pigrã ſi q̃dẽ pinguibus pmixtus choleribus tibi viſus fuerit eſſe humor in ſtomacho.

x .i. cholere eductiuis.
y Acopũ dr̃ medicamẽ dolorẽ placãs ab a q̃ ẽ ſine ⁊ copos q̃d eſt dolor.
z Cholere. ſ.

Si ex pinguibus ⁊ frigidis humoribus dolor capitis factus fuerit. Cap.XXX.

Si autem glutinoſi humores ſint augmentati in capite aut in ſtomacho: ⁊ reſoluti in ventoſitatẽ operantur capitis dolorẽ ad hoc danda ſunt que fortiter extenuare aut ſubtiliare pñt

in cibis aut in medicaminibus qualia ſunt oxymel ⁊ apoçima apij aut hyſſopi ⁊ embroce. Et vnctiões ſtomacho adhibende ſunt que confortent ⁊ calefaciant vt oleum nardinum aut glaucinum[a] aut marciaton. Si autem ſit multa plenitudo humorum in ipſis tunicis conſtituta: non oportet ſola extrinſecus localia adiutoria adhiberi: ſed ſubtiliare bene materiã dare oportet catarticum qͦd flegma deducit. i. oxymel Iuliani quod multũ capiti ⁊ ſtomacho ex frigidis ⁊ humidis humoribus laborantibus neceſſarium eſt ⁊ totius corporis eſſe magnũ iuuamen videtur. Aut certe quod accipit diacolloquintide cathaputias[b] purgatorium. Purgari autem eos oportet non ſolum ſemel ſed bis vel ter. Neqȝ enim obediunt ſubitanee purgationi glutinoſi ⁊ pingues humores. Sed magis paulatim ⁊ frequenter purgando reſoluti[c] obedire purgãti poſſunt medicamini.

a Oleũ glaucinũ dictũ qꝛ glauciũ qͦd eſt memite recipit. ⁊ ſcribit in antidotario vſũ: dicit tñ ſtephanus in ſynonymis qꝛ eſt oleũ ſucci vuarum.
b .i. pillulas.
c .i. digeſti ⁊ liqfacti.

Curatio ſi caput doleat ex febribus. Cap. XXXI.

Fiunt etiam capitis dolores ⁊ in febribus nimijs. Sed oportet conſiderare diligenter ſiue creticus dies: ſiue non ſit manifeſte creticus dies. Nam in cretica die ſolent his quibus ſanguis de naribus fluit dolor capitis contingere aut his qui vomituri ſunt. His ergo nulla eſt adhibenda curatio. Quod ſi afferatur non ſolum non iuuantur ſꝫ magis inde leduntur ſi adhibeatur. Hoc ergo oportet fieri in initio in nimia febre cum vrget nimius capitis dolor vt mitigetur. Ceterum autem ⁊ capitis prouidentiam fieri oportet oleo ro. infundentes caput aliquando cum eoipſo tantum. Aliquando autem mixto cum aliquo infrigidantium herbarum ſucco. Qualia ſunt herpillus aut hedera aut roſa aut ſemperuiua. Quippe ſi inſomnietatem patiũtur cum herbe camomille apoçimate ⁊ papaueris ⁊ hedẽ cũ oleo ro. infundimus caput. Et ex ſoporiferis. i. que ſomnum inferunt illinimus caput ⁊ frontem aut certe cum lactuce ſucco aut[d] trigono aut crocodis trociſco reſoluto inungimus frontem. Et ex ſimplicibus vniuerſa mitigantia ⁊ infrigidantia cum ſoporiferis mixta offerimus.

d Trociſci qdaꝫ dicunt trigoni qꝛ tres ſpẽs recipiũt: alij dicũtur crocodes a croco.

Curatio ſi ex vino caput doleat. Cap. XXXII.

Facile ſanus efficitur cui a vino caput dolet ſi abſtinentie ſumat diſciplinam. Oportet enim mox vt ex vini copia cognouerit ſibi acceſſiſſe dolorem: ante omnia prohibere vinum ſed ea que infrigidãt ⁊ reprimere poſſunt vapores ex alto in capite deſcendentes: adhiberi. Quale eſt oleum roſatum per ſe ⁊ cum aceto aut cum ſucco hedere aut braſice[e]. Hec enim talia nõ ſolũ deſiccãt: ſed contra paſſionem ipſam vincẽdi poſſident virtutem. Unde ⁊ ipſa folia braſice[f] ſuppoſita capiti optime faciunt. Oportet autem ipſam braſicam[g] ante infundi in aqua calida: ⁊ ſic impoſita folia capiti ligari. Expedit etiam comedere ipſos caules elixatos. Sed ⁊ lenticule ius vtiliſſimus eſt cibus ⁊ maxime his q liquidum habent ventrem. ſimiliter etiam ⁊ maligranati grana preſtant ante cibũ comeſta. Et mala ſimiliter ⁊ pira iuuant. ⁊ aque potiones. Qui autem habẽt infirmum ſtomachum ſi modicũ preſumant[h] de vino ⁊ maxime albo non grauantur quale eſt guidinũ[i] ⁊ ſabinum[k] ⁊ hijs ſimilia ſed nullum ex hijs exiſtat vetuſtum. Nam ⁊ repercutiunt[l] ⁊ vaporeꝫ mouent ſurſum ad caput. Panis autem ex[m] aqua datus vtiliſſimus eſt cib⁹. Et alica[n] bis cocta ⁊ oua apala[o] ⁊ cõlumborum ⁊ pullorum aſcelle[p] ⁊ gallorum teſticuli ⁊ ſtille[q]. Et vt ſimpliciter dicam ſint omnes cibi eius euchimi: ⁊ euſtomachi[r] ⁊ qui vapores prohibeant.

e .i. caulis.
f .i. caulis.
g .i. caulem.
h .i. añ ſumant.
i A loco.
k A loco.
l .i. iterato percutiant.
m pro cum.
n Eſt genus frumẽti: qdã ſpeltã eſſe crediderũt.
o .i. mollia.
p .i. ptes ſub alis vel ipſe ane ale.
q .i. illi⁹ auis vẽtres.
r .i. boni ſtõcho.

Si ex percuſſura caput doleat. Cap. XXXIII.

Fit enim capitis dolor ex percuſſura aut ex percuſſionis inflatione manente in capite. Propterea autem ipſa adiutoria ſint tibi cum multa ſatis diligentia adhibenda. Interdũ eniꝫ ⁊ periculum auferunt laboranti confluentes in eum amplius humores. Si ergo factus fuerit flegmon ſolus: ⁊ in ſuperficie cutis contineatur ⁊ nondum per aliã profluat partem difficile nihil eſt: ſed ⁊ ſanitateꝫ facile recipiet: ⁊ ſi contingant in capite dolores ex eo. Si auteꝫ aliter: ⁊ ſic fuerit percuſſus vt compatiatur teſte membranum[s] ſepius auteꝫ ⁊ myringa[t]: periculum non paruum efficitur. Spaſmi eniꝫ ꝙplurimi ⁊ alienationes ſubſequenter vt acutiſſimos eis adducant dolores. Qꝫ ſi ex percuſſura ſuperuenerit maxime vel furor[u]: prohibendus eſt per flobothomiã: ita vt initium curationis ex eo[x] debeant fieri. Hic enim cõtrarius eſt flegmoni ⁊ prohibet fluentes humores. Adhibita enim euacuatione ⁊ omni ſuperfluitate remota oportet deinde certa adiutoria localia initium ſumere ⁊ capitis fieri prouidentia. Et ex oleo dulci lanis infuſis totum inuolui caput madefactis omnino vt non rigorem ſentiat princeps neruorum. Uinum autem ab initio prohibendum eſt ⁊ carnes ⁊ omnes cibi fortiores ⁊ maxime ſi febriant. Tunc eniꝫ ⁊ ſi febres fuerint ſuccos ptiſane dabis ⁊ vitella ouorum ⁊ maluas iuſſellatas[y] ⁊ lactucas ⁊ intibas[z] ⁊ cucurbitellas. Qͦ ſi inſomnietatem patiantur caput eis de oleo camomillino oportet infundi aut rodino[⁊]. Sepius autem vtriuſqꝫ permixtis plus aut minus ſm magnitudinem flegmonis ⁊ infirmitatis diſtemperantiam: ⁊ etatis qualitatem vteris. His igitur tranſactis cum tabes aliqua amplius ex vlcere manauerit flegmone manente conuenit ei adhiberi curationem cuꝫ melle ⁊ oleo roſ. pmixto. Aut tetrapharmaco[ↄ] ⁊ qͦ nõ fieri permittat qͦ apoflegmacũ[ꝫ] vocant. Emplaſtrũ eniꝫ ſuppoſitum expediens eſt: ⁊ maxime qͦ dicit ammonis: ⁊ enim iſtud omnino iuuat inductũ ⁊ ſuppoſitũ. Talis enim eſt curatio cuꝫ de vulnere flegmon facta fuerit. Perfectius quideꝫ dictum eſt de vulnerato capite in alijs locis vbi conſiſtentes libros fecimus.

s .i. pãniculus ex gñe craneum.
t .i. dura vel pia mr̃e cõpaſſio ñ dolor fit.
u Uel feruor.
x .i. flõmo.
y .i. in iuſ elixas.
z .i. endiuias.
⁊ .i. roſaceo.
ↄ .i. vnguẽto baſilicõ qͦ de quatuor fit medicinis. ſ. pice oleo cera ⁊ ſcepo.
ꝫ .i. deponẽs flegmonem.

De cephalea. i. dolore capitis. Cap. XXXIIII.

Peſſima eſt paſſio cephalea eo qꝫ multis doloribus fortiſſimis exagitat̃ frequẽter caput: vt ⁊ radices ipſe oculoꝝ doleãt. Eſt enim ⁊ diuturna ⁊ paruis occaſionibus parata commotio. Fit eniꝫ ex vini puri modica potione. Fit etiã ex aliquibus odoribus: quales ſunt ſtorax ⁊ libanum. Multi enim a ſplendore luminis percutiuntur. ita vt in obſcuro magis habitare deſiderent ꝙ in lumine. Fit autem maxime hec paſſio ex flegmone diuturno in teſte membranis aut myringis aut ex eufraxi aut ex plenitudine indigeſtorum ⁊ cruditate pinguium humorum. Interdum etiam ex multa humoruꝫ acredine qui infixi vel impoſiti ſunt aut conſtricti in profundo. Sepius autem ⁊ ex diſtemperantia caloris fit hec paſſio in imbecillioribus effecta ⁊ diuturnis capitis doloribus: ⁊ ꝑpterea paratus[aa] eſt ad mouenduꝫ acceſſionẽ. Interdũ autẽ trahit ad ſe extrinſecus[bb] ab interioribus

aa Calor. ſ.
bb Calor capit.

interioribus partibus velut cucurbita[a] humores. Oportet ergo cognitiones eius diligenter perſpicere quẽadmodum ⁊ in alijs paſſionibus: ex quibus vtiqꝫ cauſis fiat: ⁊ inde vel vnde initiũ ſumpſit naſcẽdi paſſio vtputa aut ex plenitudine aut ex flegmone aliquo in capitis membrana generato aut ex eufraxi aut acredine humorum. His enim cognitis facilius diuturna paſſio adhibita curatione ſoluetur.

a .i. ventoſa.

Signa ſi ex eufraxi caput doleat. Cap. XXXV.

Si ergo ſentiat grauitateꝫ ſibi in capite fieri multis in locis manifeſtum eſt qꝫ non eſt qualitas ſola. i. diſtemperãtia aut vapores aliqui ſed plenitudo humorũ ex eufraxi effecta. Ad cognoſcendum ergo tibi non ſolum diſpoſitionem capitis manifeſtam eſſe oportet ab eis que predicta ſunt ſignis in omni cõtemplatione paſſionum: ſed ⁊ totius corporis naturam ſi plectoricum eſt aut non: ⁊ que nõ preceſſerunt omnia ſunt preuidenda.

Signa ſi ex flegmone in capite fiat cephalea. i. capitis dolor. Cap. XXXVI.

Si dolor capitis cum pulſu ſentitur manifeſtum ſit tibi qui ex flegmone aliquo contingit capitis dolor ⁊ paſſio.

Signa ſi ex ventoſitate fiat capitis dolor. Cap. XXXVII.

Quod ſi ſola ſentitur tenſio ſine grauedine ⁊ pulſu manifeſtum eſt ventoſitate tumentis fieri ſpiritus magis ꝙ humore.

Signa ſi ex acredine humorum dolor capitis fiat. Cap. XXXVIII.

Si autem nihil ſit horum: mordicatio autem ſola fiat: ſcias hunc dolorem quia ex acredine cholerici efficitur humoris.

Signa ſi ex calore fuerit dolor aut diſtemperãtia capitis facta. Cap. XXXIX.

Si autem ex his que dicta ſunt ſignis nihil horum fuerit ex quo generetur capitis dolor: ⁊ ſi caloris ſenſibilitas fiat in capite ex natura videtur eſſe calidioris diſtemperãtie: ⁊ que preceſſerint ſigna calida extiterint exiſtimari oportet magis diſtemperantiam calidam eſſe per quam ab inferioribus partibus ad ſuperiora quaſi a vẽtoſa ſuperflui trahantur humores. ⁊ ſic repleto capite fiunt dolores.

Curatio cephalargicorum. Cap. XL.

His[b] enim preuiſis que neceſſaria ſunt adiutoria in diuturnis capitis paſſionibus ſunt procurãda. Si enim ex plenitudine fiat humoꝝ totius corporis. Primo euacuatio eſt adhibẽda aut per flobothomiam aut per catarticuꝫ. Si autem non fuerit totum corpus plectoricum ſed ſolo magis capiti tibi videatur cauſa ineſſe: ⁊ naturaliter ipſum ſit repletum ⁊ propter adductos in ſe humores ⁊ ibidem retentos ledatur infirmus: huic neqꝫ flobothomus neqꝫ catarticuꝫ adhibendũ eſt. ſed ex precedentibus cauſis contemplationem fieri oportet vt ⁊ ipſe ſolus qui patit̃ requirat̃ locus. Et ſi qdẽ infixos ibidem humores frigidos exiſtimaueris eſſe ſeu calidos adductos: ſiue per ĩbecillitatẽ capitis ibideꝫ impoſiti cõtineant̃: embrocas oportet adhibere ⁊ fomẽtationes cum altea vel oleo aut herbis in aqua coctis non ſatis calidis ſed ⁊ robur habẽtibus vt confortare valeãt caput q̃le eſt omotribem ideſt octobrinũ oleũ ſ. amaruꝫ quod primo tempore fit. ⁊ accipit folia oliue vt ſit amarum. vtiliſſimum enim eſt cui admiſcendi, ſunt cornubi hedere. aut herpillum[c] aut mẽtha viridis. Procedente autem tempore calidiora quedam adhibenda ſunt ⁊ admiſcenda ideſt aut ſiſimbrium aut pulegium: aut folia lauri aut calamentum. Talia ergo opꝫ ⁊ his ſimilia adhiberi ⁊ maxime in hieme: ⁊ vbi nimia videtur cõtineri diſtemperãtia frigida: ⁊ vbi infulti ſunt glutinoſi humores ⁊ pingues. Satis etenim per hec digeruntur infixi humores ⁊ confortatur caput: vt poſtmodum non infirmando poſſit a ſe ſuperuenientes humores expellere. ſepius eniꝫ locus alter altero calidior eſt quando non poteſt eos attrahere. ſed per imbecillitateꝫ repletur quando ſuſcipit magis ꝙ attrahat. Sic enim oportet agere quãdo frigidi humores caput replent.

b Signis. ſ.
c .i. ſerpillum.

Curatio ſi ex cholerico humore dolor capitis fiat. Capl'm. XLI.

Si autem calidi humores fuerit ⁊ cholerici: embrocas de oleo roſ. tepido adhibebis. ⁊ ex papauere ⁊ roſis in aqua coctis apoçima permixtum embrocabis. Et ea que paululũ digerant admiſcebis. i. hedere folia aut herpilli aut camomille herbe aut camomillinũ oleum. Et lauent ſe balneo temperato. i. tepido. Et lauẽt caput aut de ſucco ptiſane aut de vitellis ouoꝝ tepida aqua vtentes: calida enim ſatis aqua ⁊ feruens in hoc nihil iuuat: ſꝫ magis ledit eos ⁊ cauſam commouet. Cum auteꝫ geuerit feruor caloris nõ eſt tunc opus lauari: ſꝫ mellis modicum admiſcebis cum vitellis ouorum. Naꝫ oĩa calida inimica ſunt eis ſiue ſmigmata[d] ſint ſiue apofleumatiſmi[e]. Subuenimus eniꝫ humectationibus ⁊ balneis: quo adiutorio magis euentãtur vel digerunt̃ cholerici humores: qꝛ non iuuantur ſi ſatis ſicca ſunt aut calida que adhibentur. Impinguant̃[f] enim magis ſub his ꝙ ad digeſtionem perueniant. In quibus autem pingues ſunt humores ⁊ non ſatis calidi: in his ego ſuadeo nõ de ſubito venire ad ea que diaforeſiꝫ[g] faciunt. Mitiganda eſt enim magis materia per mediocres inunctiões ⁊ balnea. ⁊ ſic ad ea veniendũ que amplius diaforetica ſunt virtute ⁊ que ſubtiliare valeant adhibenda ſunt adiutoria qualia ſunt de nitro ⁊ ſapone compoſita. Declinante autem paſſione fricationes oportet capiti adhiberi: ⁊ magis in balneo cum ſabanis[h] detergi ablatis ſcilicet capillis. Et obtarnuca. i. ſternutationes ⁊ ſic ea adiutoria adhibenda ſunt primo: qꝛ ſimplicia: poſtea fortiora. Ea aũt vt facilius inueniant̃ volenti conficere ſubnectaꝫ ipſas confectiones: habet autem ipſa ſcriptura ſic.

d Smigmata grece vnguẽta latine. Ian.
e .i. deductiones flegmatis a capite p caputpurgia vel gargariçata.
f .i. augentur.
g .i. reſolutionẽ.
h Sabane ſũt pãni aſperi ad abſtergẽdũ qbus vtunt̃ hoĩes in balneis.

Ad capitis purgationem irrinum. i. capitis purgatorium. Capl'm. XLII.

Irrinum. i. capitis purgatorium. Sitter[i]. ℥. j. aleos. ʒ. j. ſalis armoniaci. ʒ. iiij. elacterij[k]. ʒ. iiij. teres ⁊ tritis admiſcebis oleũ ficioniũ ⁊ oleũ irrinũ[l] aut ciprinũ[m] oleum donec ceroti habeat ſpiſſitudinẽ. Repones aũt medicamen in buxide cornea ⁊ cũ opus fuerit inunges intrinſecus nares. Et iube vt ad ſe trahat ſpiritũ: experimentatũ eſt. Iſte eniꝫ irrinus nõ ſolũ eos iuuat qui habent diuturnos dolo-

i Sitter: git: nigella eiuſdẽ generis ſunt.
k .i. ſucci fructus cucumeris agreſtis.
l .i. de ireos.
m .ſ. alcãna ⁊ fit de granis cipri arboris.

a Pro ſi etiam.
b Eſt ſuccus fructus cucumeris aſinini.
c Attendat ſurſum.

res capitis:ſꝫ ⁊ q oculoꝝ infuſionē de capitis humectatione patiunt̃ ⁊ epilepticis facit magnifice:educit eniꝫ ex capite fortiter humores ſeu[a] glutinoſi ſint in capite ⁊ in cerebro:⁊ ibidē pingues ⁊ ſpiſſi cōtineant̃. Eſt aūt ⁊ alius de ciclamine irrin⁹ nihil deterior hoc qui. ℞. ciclaminis ſicci.ʒ.j.nitri ſicci.ʒ.v. Si aūt pro nitro elacteriū[b] mittas adhuc melius ſit. Uteris aūt ⁊ iſto h̄ mō teras ea diligenter ⁊ ſic p penā aut per calamū in narib⁹ ſuffles ⁊ iubebis vt ad ſe trahat ſpiritū ⁊ poſt hoc ſurſuꝫ faciē attēdat deinde iterū viſuꝫ[c]. Et exputare facies:qui ſe in ore collegerit humores. Hoc enim ſine moleſtia fiet ⁊ neqꝫ deterior eſt peiore.

De cerotis ad capitis dolorem ⁊ trociſcis anodinis. Caplm. XLIII.

Vtere aūt epithimatibus in capite ⁊ vnctionibus in diuturnis paſſionibus que adaperire ⁊ digerere valeāt humores. Ex qbus eſt optimū. ⁊ h̄ ſepius experimētatū habemus. Habet autē ſcriptura hec epithima ad diuturnos dolores capitis qđ ℞. olei irrini[d] pēcedani[e] caſtorei.añ.ʒ.j.baccarū lauri.ʒ.ij.ruthe folioꝝ teneroꝝ.ʒ.iiij.cōficies aūt cū oleo roſ. cerotū ⁊ vteris. Ante aūt rades caput ⁊ ſuppones per totū caput. Qđ ſi paroxiſmus ſuperuenerit cū vrgenti dolore:ita vt nec ferre poſſit:vſus ſum hoc trociſco q ſil' ⁊ mitigare dolorē ⁊ recorpare[f] poſſit q. ℞. opij[g] pencedani.ʒ.xvj.opij miconis.ʒ.ij.aniſi iuſqami croci myrre ſcamo[c].añ.ʒ.ij.aceti qđ ſuffic̃ facies troč. ⁊ i nimio dolor̃ punges caput. Illos ḡ opꝫ his vti q ex pigui ⁊ ſpiſſo hūor̃ aut ex ſpūs vētoſi[tc] dolores giāt̃.

d .i. geyreos.
e .i. panis porcini.
f Recorporatiua medicina eſt inſpiſſatiua q̃ carnē ⁊ cutiꝫ denſat confortatq; mēbruꝫ ⁊ tēpat complexionez. Jañ.
g Nota qđ opiū ſtat h̄ pro ſucco tm̄ ita ꝙ p opiū pēcedani intelligit ſuccū. pēcedani .i. feniculi porcī. ⁊ p opiuꝫ miconis ſuccuꝫ miconis .i. papaueris albi.
h .i. laxaria cibis

Curatio quibus ex qualitatis diſtemperantia dolores ſunt. Caplm. XLIIII.

SI autem ex qualitate caloris dolores fiāt talia.ſ.opꝫ adhiberi q̃ in dolore ex cholico hūore expedire diximus abſqꝫ flobothomo aut catartico. Qđ ſi ex cōſtrictione vētris cōtingat cōmotio aliqua capitis oīno opꝫ feſtinare deduci[h] vētrē cibis:⁊ que paulatiꝫ purgare pñt. Sūt ad hoc qppe multa:maxie tm̄ que ſal accipiūt. Siqdeꝫ de glutinoſis ⁊ ſpiſſis humorib⁹ ꝯſtrigat̃ vēter. dabis ex hac ꝯfectiōe que. ℞. ſalis armoniaci.ʒ.ij.piperis.ʒ.j.euforbij.ʒ.j.dabis autē in ouo aut in ptiſana. ℈.iij.aut.iiij. Si aūt nō eſt flegmaticus humor vteris catartico qđ cholerā purget qđ. ℞. ſalis cōis frixi.ʒ.iiij.piperis.ʒ.ij.ſcamonee.ʒ.j.dabis aūt in ouo aut in ptiſana.℈.iij.aut.iiij. Si aūt nō eſt flegmaticus humor vteris catartico qđ cholerā purget.qđ. ℞. ſalis cōis frixi.ʒ.iiij.piperis.ʒ.ij.ſcamonee.ʒ.j.dabis autē in ouo aut in pane ⁊ vbi volueris coclearium vnū ſine aliqua moleſtia purgat vel mollit ventrē:⁊ audacter ego vſus ſum in iſto ⁊ illo qđ euforbiū recepit. Qđ ſi ſupfluat vēter ⁊ amplius ipſa ſiccitas corporis faciat capitis doloreꝫ contēdimus per ciboꝝ ⁊ potuū conſtringere medicamina. Si autem ex vigilijs ⁊ ſollicitudine contingat hec paſſio exhibenda ſunt ad hec ea que ſoporem inferant. Mitiganda ſunt enim omnia que infirmis ſuperueniunt vt facilius recipiant ſanitatem.

De emicraneo dolore. Cap. XLV.

SEpius dolorez media pars capitis patit̃ initiū ſumēs ab ipſa teſta quā graneū greci appellāt:vñ ⁊ emicraneū appellat̃ eo ꝙ media ps teſte patiat̃. Et fit hoc cuꝫ ſuperfluitas ibi aliqua inceſſerit:aut certe reſolut⁹ humor in vētoſitateꝫ exagitat loca. Qđ ſi ſine aliqua ſuperfluitate humoꝝ tibi videat̃ mēbrū leſuꝫ eē capitis preuidēda eſt curatio:⁊ ipſi ſoli adhibenda ſunt adiutoria localia. Si auteꝫ plenitudo humoꝝ moleſtias inferūt.tunc multifarie opꝫ cōſiderari ⁊ cognoſci quiſnā ſit que augmētatus eſt humor. Manifeſtum eſt enim:qr euacuationeꝫ ex ipſo opꝫ fieri. Nā ſi ſanguis ſupeminet flobothomandus eſt.ſi aūt aliquis ex alijs fuerit humor catartico:qui lederent[i] purgandi ſunt humores.

Si patiat̃ caput ex ſtomacho ⁊ exinde emicraneus dolor fiat. Caplm. XLVI.

SEpius eniꝫ cōpatitur caput ex ſtomacho:aut imbecillitate ſua aut nō digerendo bñ aut cū circūdat̃ humore in ſeipſo aliquo.i.aut cholerico aut flegmatico:⁊ non digerunt̃ bene. Contēplādū eſt ēt ex q̃ h̄ euenerit cā vtrū ex calida diſtēperātia aut frigida. Si eni ex frigida neceſſe eſt vt ꝯfortatiuis ⁊ calefaciētib⁹ curent̃ adiutorijs. Si aūt ex calida q̃ ifrigidāt ⁊ tēperant adhibēda ſunt medicamia.

Si ex frigido humore in ſtomacho exiſtente emicraneus dolor fiat. Cap. XLVII.

SIgitur ex frigido humore in ſtomacho ꝯſiſtēte emicranei dolores fuerit exorti. Prio qdē ſtomacho embroce de vino:⁊ oleo nardi.⁊ glaucino[k] ⁊ ſtorace ⁊ maſtice ſunt adhibēde. Prius hoc aūt ⁊ epithima aut poliarthion[l] aut philagrion[m] ſꝫ ⁊ marciathon[n] qđ vocat̃ optime facit ſoluēs intra ſtomachū factas vētoſitates. Sūt aūt ⁊ cibi tales dādi q calefaciāt ⁊ ſubtiliare poſſint humores corroborādo ſtomachū. His eniꝫ hydragogū[o] vtile eſt ſi aniſuꝫ habeat adiūctū. Utiliſſimū eſt ⁊ oxymel datū cū porris coctis cōmixtū. Et mala cydonia cōpoſita cuꝫ pipere ⁊.cc. Juuat aūt eos ⁊ hyſſopo ⁊ aniſo ⁊ apio ⁊ dauco apocima potatū. De oleribus aūt caulis ⁊ rapa ⁊ helyoſparag⁹[p] ⁊ bleta cū ſinapi ⁊ cappari. Aliū aūt ſepi⁹ eliſit dolores quēadmodū ⁊ ſalſamēta ⁊ nichatara[q] que dicitur caraxos.

De vomito ⁊ catartico ⁊ cataputijs. Ca. XLVIII.

IUuat aūt eos vomit⁹ poſt cibū.⁊ catarticū in cataputijs[r] cōfectū hñs collogntidas ⁊ euforbiū quaꝝ confectio ℞. hec aloes epatici.ʒ.j.⁊.ß. euforbij.ʒ.j.⁊.ß.collogntide iterioris ſcamonee.ʒ.j. bdelij ſtiptici[s].ʒ.j.⁊.ß.comeos[t].ʒ.j.nitri alexādrini.ʒ.j.⁊.ß.ellebori nigri corticis.ʒ.j.ſolues cū ſucco braſice[u] aut citri aut rodomelle[x] ⁊ facias cataputias[y] ⁊ dabis ex eis.℈.vj. Opꝫ aūt nō ſubitā aut ſemel facere purgationē ſꝫ paulatiꝫ facē ⁊ dare ipſaꝫ potionē:⁊ ſic puenire ad pfectā doſiꝫ. Eſt eniꝫ ⁊ h̄ recorpatiua[ȝ] nō minor acceptiōe vere antidoti:⁊ ſine moleſtia purgat ⁊ nō ſūmos tm̄ attigit hūores:ſꝫ ex pfundo trahit ex ipſis radicibus ſupiorib⁹ hūores. Et ſiqs h̄ recte vſus fuerit nō ſolū emicranicas paſſiōes ſꝫ oēs diuturnos dolores ſanare pōt:necnō ⁊ ſcothomicas paſſiones ⁊ epilepticas ſed ⁊ arteticas ⁊ podagricas ⁊ ſciaticas. Per hāc eni potationē de glutinoſis ⁊ ſpiſſis ⁊ piguibus humorib⁹ ꝯſiſtētib⁹ in ſtōacho:aut alicubi faciētibus dolores integra ſanitas reſtituitur.

Si ē cholico hūore fit emicranea paſſio. C. XLIX.

SI autem ex cholerico humore emicranea fiat paſſio. Aſſumēdus eſt p̄ oiuꝫ panis in aqua calida infuſus. Ceterum aūt ⁊ malue ⁊ lactuce comedenda ſunt:

i Si ad caput aſcēderēt:vel ꝓge ledunt.
k In antidotario vlī inenit̃ receptio olī glaucini:⁊ dic̃ Jañ. ſe iueniſſe receptā cius in qua non intrat glauciuꝫ qđ ē memithe.
l Eſt epithima pluribꝰ valēs:⁊ dī apolis qđ ē pluralitas.
m Philagriō ē epithima qđ interpretat̃ amīa agreſtia quoniā acria recepit.
n Unguētū eſt in antido. nicolai.
o .i. aque educitiuū medicamen.
p Paulus capitulo de cura epticorū helyoſpagus eſt ideꝫ q ſpag⁹ ſeu ſūmitas ſpagi.
q Nichata eſt genus ſalſamēti:⁊ dī q̄ñ fluere faciēs ſeu diſſolutiua. Et dī caraxos eo ꝙ didit ⁊ incedit.
r .i. pillulis.
s Al loco.
t .i. gūmi arabici.
u .i. caulis.
x .i. melle roſato.
y .i. pillulas.
ȝ .i. recorporatiua medicina eſt iſpiſſatiua q̃ carnē ⁊ cutiꝫ denſat confortatq; mēbruꝫ ⁊ tēpat complexionez. Jañ.

ſunt:⁊ ſm totū ſint oēs humidi ⁊ tēperati cibi. Et balnea ſil'r tēperata ex aq̄ dulci ⁊c. Et nouiſſime catarticū dādū eſt cū hierapigra diagredium:⁊ alia queqꝫ talia que cholerā purgare valeāt. Qui aūt bene purgare voluerint ea medicamina que ſatis calefaciunt nullo modo ſunt aſſumēda. Sil'r aūt ⁊ deforis ponēda ſunt illinimēta que nō ſatis ſint cal'a. Et oīs cura talis ſit in hac reddibita qualē in capitis dixim⁹ dolorib⁹ debere. fieri.eadē eniꝫ ipſa ſunt ſm genus:preter ꝙ diuturna ſunt ⁊ fortiſſima in cephalicis paſſionibus. Ut aūt facilius inuenire poſſis ad vnāquāqꝫ cauſam expediētia auditoria ſcribā tibi ipſa graphaaria[a].

Criſina[b] locale ad dolores ex frigido dolore emicraneo. Caplm. L.

EUforbij.ʒ.j.caſtorei.ʒ.j.cuꝫ aq̄ teres:⁊ in aurē mittes i ea ipſa parte que dolet:⁊ ad balneū ire iubebis:⁊ modice pfricet̃:⁊ ſic in aures ei⁹ mittes medicamen:deinde lauet ſm cōſuetudinē. ſatis.n. bonū adiutoriū eſt ⁊ freq̄nter eo vſus ſuꝫ. Maximū.ſ.⁊ hoc adiutoriū eſt qđ. ℞. euforbij.ʒ.iiij. melangraphicō[c].ʒ.iiij.myrre troclitē[d].ʒ.iij.croci.ʒ.ij. crocomagmat[e].ʒ.ij.piperis albi.ʒ.iiij.aceti qđ ſufficit: hec oīa reſoluant̃ bñ:⁊ ſil'a fiāt pinguedini mellis. Et ſic illinies incipiēs a meſo[f] ſupcilio vſqꝫ ad timpora tota:⁊ maxime ſi nudus fuerit locus de capillis:⁊ cuꝫ ceſſauerit iterū vnges in eo ipſo loco vſqꝫ tertio. Opꝫ aūt illinire medicamen de mane vt poſſit bñ iuuari[g] donec lauet. Obſeruet aūt ne dū inūgit̃ aut lauat̃ medicamē igrediat̃ i oc'lo:ſpōgiā.n.teneat añ oc'los ⁊ cuꝫ ſenſerit inungi oculos detergat. Et cū ambulauerit ad balneū ſil'r faciat ⁊ inūgat:⁊ h̄ ſepi⁹ faciat donec ad pfectā ſanitatē pueniat. Et cū ipſe a paſſione fuerit releuatus vtat̃ h̄ adiutorio cū interuallo:vt nō iterū i eādē incidat paſſionē. Hoc aūt maius adiutoriū ad diuturnos ⁊ fortes dolores nō ē poſ'e ieniri. Ad mediocres aūt ⁊ leues dolores hoc ſequēti freq̄nter vtere medicamine. Qđ. ℞. olei[h] ſabini lib.j.cere.ʒ.iiij.euforbij.ʒ.j. h̄ aūt vteris ⁊ inūges mediā pte frōtis cū tipore ſuo muſculos ꝑtinēte añq̄ lauet i balneo. Facit āt h̄ maxie ex frigore dolorē patiētib⁹. Alia.n.m'ta ſūt poſita ab antiqs:ſꝫ ſufficiāt ſola illa a multis tradita ⁊ expimētata.

Quibus ex cholerico humore fiunt emicranee paſſiones. Caplm. LI.

QUibus aūt ex cholico humore fiunt emicranici dolores ſufficiet de croco trociſcis fact̄ illiniri loca dolētia. Sil'r ⁊ de trigono[i] trociſco. Sed ⁊ terra egyptiaca illinita fac̃. Que ſi voluer̄ illinire cū aceto ⁊ oleo roſ. ⁊ camomillino:aut aliq̄ mitigatorio ſuc⁹ illinies:aut ex aliq̄ pagorico[k] ſucco:vl' ex his ſil'ib⁹. Quib⁹ opꝫ vti ſm methodicas.i.rōnabiles reg'as ⁊ dignam Hippocratis medicinā. Ad emicraneū dolorē. ℞. baccarū lauri ſiccaꝝ ptes.ij.⁊ libani[l] ptē vnā ⁊ tundes ⁊ cribellabis:⁊ teres cū aqua ⁊ illinies frequēter pbatū eſt. Jtē aliud piper ⁊ gūmi ſolues cū oui albumie ⁊ illinies. Jtē aliō crocomagmat̄ aloes epatici.añ.ʒ.iij.galle aſiane[m] nō pertuſe.ʒ.ij.aceti qđ ſufficit.

De freneſi. Caplm. LII.

QUonia qdē freneſis acutiſſima ē paſſio ⁊ p'iculoſiſſima oēs medici ꝯfitent̃. vñ ḡ ꝯſiſtit aut q̄l'r patit̃ cerebꝝ aut q̄lis ps ei⁹ leſa eſt:⁊ de curatiōe ipſius paſſiōis indicādū eſt. Dicam⁹ ḡ nos q̄ eſt vera freneſis:⁊ q̄ cā ipſi⁹ vl' quō cogſci oꝫ:aut q̄l'r euenit oñdam⁹. Multi.n. antiq̄ ꝑ maxie de cognitōe ipſi⁹ errauerūt nō modice:vt ēt alienātes exiſtimarēt freneticos eſſe. multū eni differūt iter ſe freneſis ⁊ alienatio.

a Pro receptas.
b Criſina grece vng[te] latine Ja.
c Eſt encauſtum ſcriptoꝝ. Jañ.
d Al loco.
e .i. fecis olei de croco.
f .i. medio.
g Eger ab eo.
h Galen⁹ ad glauco. cap. de ſcliroſib⁹ ingt ol'm ſabinū eſt oleū tenuiſſime ꝟtutis ac penetrabilis puto ꝙ ſit oleum de ſauina que ēt ſabina dicit̃ vt ait Jañ.
i .i. ex trib⁹ medicinis cōpoſito qualis eſt q ſtatim deſcribitur in hoc caplo.
k .i. mitigatio Jañ.
l Thuris.
m Al loco.

Que cauſa eſt frenetice. Caplm. LIII.

FIt ergo ver⁹ frenetic⁹ ex cholibus rubeis cū ad cerebrū puenerint incēſa febre:⁊ flegmonē ibideꝫ faciūt:aut i myringa.añq̄ ḡ ſurſum aſcēdāt ⁊ ſe infigāt ibidē vl' ꝯſtipēt nō freneſis ſꝫ pafreneſis appellat̃.i.alienatio mētis ex interuallo fcā. Et h̄ cōtingere ſolet qñ in ſtatu eſt poſita febris acuta q̄pliſſime. Et hec eſt ꝓpetas pafreneſis:ꝙ nō i toto tpe pmanet in febre ſꝫ pauſat. Frenetica aūt paſſio ſemp manet. Eſt aūt ipa febris nō i vna ſpecie:ſꝫ i diuerſis. Si igit̃ ex acri[n] chol'a ꝯſiſtat eſt qdē mitior:ſi aūt ex rubea fuerit chol'a fortior ⁊ valida nimis efficit̃:⁊ febres infert maiores. Fit aūt ex[o] alia que ⁊ chiriodos[p] vocatur q̄ plus ſine mēſura eſt q̄ illa que ex rubeis ſit cholerib⁹. Jta vt ex nimia febre exardeſcat ⁊ exurat̃ hō.

Signa future frenetice. Caplm. LIIII.

PRecedit aūt futuram freneſim frequēs iſomnietas:⁊ ſomnia ingeta cū mētis turbatōe. Et exiliūt:⁊ phātaſias patiunt̃:vt ēt aliq̄ videre ſe indicāt:⁊ q̄ futura ſūt pdicere volētes icipiūt iterdū minare his q in domo ſūt vl' aliq̄ dicē. Et dū loquūtur aliō ex alio dicūt. Aſpiores quoqꝫ ⁊ furioſiores vident̃ eē plus q̄ fuerit:⁊ grāde ⁊ ſpiſſuꝫ aſpirāt. Et pulſus hñt puos ⁊ duros:⁊ i poſteriori capit̄ pte q̄ ymondi dolorez ſepi⁹ patiunt̃. Qđ ſi paſſio[q] ſupfluxerit:ita vt iā ꝓxima ſit freneſis ⁊ extēſis oc'is ⁊ pauidis attēdūt humidos ſatis ⁊ pauidos hñtes oculos ⁊ rubeos ⁊ lippos hñt oc'os ⁊ inherētes. Et lachrymāt nō ex ambob⁹ ſꝫ ex vno tm̄. Approximāte aūt iā paſſiōe icipiūt ex ſtragulis[r] vl' ex ſtramib⁹ pilos aut feſtucas exhē. Et neqꝫ rñſuꝫ reddē iterrogātib⁹ certū pñt. Et linguā adhuc magis hñt aſperā ⁊ febres ſicciores:⁊ iterdum tremuli fiūt deſiccato cerebro ⁊ ex ipo cerebro ꝓcedētib⁹ neruis[s] ⁊ iſenſibiles fiūt ita vt exiccati aut vix aut nl'o mō obediāt[t]. Talia.n. patiūt̃ ⁊ his ſil'ia hñt ſigna: q verā icurrūt freneticā:⁊ i qb⁹ ab initio paſſio ipa i cerebro futura eſt. Neqꝫ.n. aliqd aliō patiūt̃ q verā freneſim hīe icipiūt quēadmodū aliq exiſtimāt ꝙ ex flegmone diaphragmat̄ fiat frenetic⁹ qđ nō ē verꝝ. Sꝫ ⁊ ipꝫ qdē cū flegmonē habuerit diaphragma maxie generat alienationē vt ſil'is videatur eē freneticis. Qđ ſi mixta fuerit chol'a rub. flati vocat̃ freneſis:qr exinde inſomnietas ſit corporis ſꝫ nō eſt vera freneſis.

Note frenetice ſigna. Cap. LV.

COgnoſces aūt ex pmixtōe hūoꝝ gñari freneticā:⁊ ex ipſis que ſupueniūt ſynthomatib⁹ pmixtis. Etenim iſomnietates patiūt̃ ſil' ⁊ idifferēter:⁊ iteꝝ poſtmodū alienant̃. Deinde ſomno ꝓfundo ḡuati oppmūt̃:⁊ cū turbore q̄dā ⁊ mētis motu euigilāt. Et rñdēt his q pñtes ſunt cū turbore animi ⁊ irrationabilia ⁊ inania[u] habent in ſermonibus ſuis.

De his qb⁹ iā diuturna freneſis ēuētura ſig. C. LVI.

SCiri aūt opꝫ ꝙ ſi lōginqua futura eſt paſſio hec eis fieri ſolēt. Qñ eniꝫ ībecillior fuerit vi⁹ ſigna mixta eis apparent vt alia aliq̄ frenetica exiſtiment̃ eſſe ſpēs ſed nō eſt alia. Ab initio enim turbatio animi ſit ⁊ inaniam patiunt̃:mox igit̃ cholera[x] ſurſum petētia cōmouent cerebrū. Poſt hec aūt ſil'e cum

n .i. acuta ſubtil' pmixta cuꝫ aliquo flegmate.
o .i. ex cholera aduſta.
p .i. freneſis ardentiſſima.
q .i. dolor.
r .i. veſtibus.
s Deſiccatis.
t Senſui.ſ.ad motum.
u .i. vana.
x In neutro gñe ⁊ numero plurali

etbicis febꝛibus fit per totū cerebꝛū. Et iam inoꝛdina
tis ⁊ inaniatis verbis ꝓrūpūt. Et iacētes neqʒ loq̄ pñt
a .i. oꝛdines debitos iacendi.
ꝓpter imbecillitatē virtutis neqʒ in lecto ſcemata [a] ia
cēdi appetūt neqʒ exiliūt foꝛtiter. Inoꝛdinate tñ ma
nus huc illucqʒ iactāt: ita vt neſcientes cauſam putent
eos aliq̄d querere ⁊ inuentū velle cōpꝛehendere. Aliq
aūt ipſoꝝ neqʒ oculos apiunt aut ipſas ſubleuant pal
pebꝛas deficiēte virtute: vel ſi apparuerint aliq̄ñ mo
leſtāre humoꝛe: iterū modico attendentes tp̄e moꝝ re
cludunt. Hec enim imbecilli facta virtute efficiunt̄ ſi
gna: ⁊ nō eſt frenetica altera ſpēs: ſʒ ipſa quā declarat
pulſus imbecillitas ⁊ virtutis: cū fuerit durus ⁊ paruꝰ
⁊ anguſtus oīno oībus: q̄ñ plurime aūt magis diutur
nis freneticis. Iſtis ergo ſignis ſunt cognoſcendi frene
b Pro qualiter.
tici. Ceterū vt [b] aliqui ad has paſſiones optime adhi
beant curas dicendum eſt.

Curatio freneticoꝝum. Cap. LVII.

OMnes aūt qui verā freneſim patiū
tur ſi virtus robuſta eſt: ⁊ ni
hil aliō ꝓhibuerit feſtinare opʒ vt flōmē
tur eo q̄ ſup oīa eſt hoc p̄muʒ ⁊ magnum
adiutoꝛiū. Si aūt ꝓhibeat infirmus qō ſe
pius euenire ſolet: vt neqʒ poꝛrigere velit manū me
dicis: oīno opʒ venā que in media frōte eſt rectā tāge
re. Fit aūt hoc optime ſi coꝛio ꝯſtringat̄ artificioſe col
lum vt tēſa appareat vena. Ego igit̄ ſic ſanaui quēdā
valde freneticū exiſtentē: quē ſatis multi ⁊ foꝛtes cōti
nebāt domeſtici ligaturis ꝯſtrictū: vt in frōte ei venaʒ
poſſemus incidere. In tāta eniʒ furia verſabat̄ vt oīa
que maniaci facere ſolēt ageret. Poſtea ṽo ſecūdātes
flōmū tātū detraxerūt ſanguinū quātū rō poſtulabat.
Et ſic q̄dē eū curauimꝰ celerius cū has ⁊ alias oēs oꝛ
dine ꝓſequētes curas in eo adhibuimus. Hoc eni agi
c .i. ꝓpter inquietudinem.
opʒ ſi nō pōt ab ingetudine [c] ipſius in bꝛachio incidi
vena. Poſt aūt ſanguis detractionē localia ei adhibui
adiutoꝛia. In p̄mis oxyrodino .i. aceto cū oleo roſ. mi
d .i. repꝛimere.
xto caput infundes p̄mere [d] tēptās aſcēdētes humoꝝ
vapoꝛes vt roboꝛare poſſit cerebꝛū ⁊ totum caput vt
e .i. caput.
nō ipſuʒ [e] calīn exſis ampliꝰ ad ſe trahat humoꝛē ⁊ p̄p
h̄ magis repleat̄. Prouideri aūt opʒ acetū vt ⁊ pago
f .i. mulcet ſeu mitigat. Iaū.
riçet [f] ⁊ ſomnuʒ facere poſſit. In p̄mis enim dʒ admi
ſceri q̄nta p̄s aceti. In nimia aūt acceſſione ēt hedē ni
gre aut herpilli quartā p̄tem remoto aceto miſcui. Qñ
autem augmētata fuerit paſſio ⁊ inſomnietatē patiun
tur ⁊ alienant̄ adhuc magis plus iuuādi ſunt ⁊ ampliꝰ
g .i. aceto mixto cum oleo roſ.
infundendū eſt caput oxyrodino [g]. Et fomētanduʒ eſt
ex aqua vbi decoxeris camomillā herbā ⁊ papauer ⁊
h .i. ſerpillum.
herpillū [h] ⁊ hederā cū vnctione oxyrodini. Odoꝛibus
etiā ⁊ linimētis oīno ſubueniat̄ ⁊ inſomnietates ampu
tent̄ ⁊ ſomnꝰ inungat̄ alꝰs ingerat̄ laboꝛanti q ō ſolum
⁊ maximū laboꝛātibus eſt remedium. Quod ſi his ad
hibitis permaneat inſomnietas ⁊ alienatio dabis ei bi
bere ad oīa vtiliſſimū factū adiutoꝛiū diacodion. Nō
ſolū enim adiuuat inſomnietates ſʒ ⁊ febꝛes amputat.
Adhuc autem ⁊ ardens caput extinguit. Si autem ni
hil ſatis vrgeat mali nō feſtines dare diacodion ⁊ ma
xime ſi nō verā freneſim eſſe cognoueris. i. ſi nō ex ſo
lis cholꝛ̄ibus ſʒ cū eis flegma ſit mixtū ita vt ſit nō ve
ra quā notā dixīmꝰ oīno ꝓhibeat̄ diacodion aut aliud
aliq̄ō ſapoꝛiferū vel anodinū medicamen. Si aūt im
i Eger.
becillis virtutis tibi eē videbit̄ [i] ꝓhibēde ſunt magis
narcotice potationes que ſomniū faciūt. Imbecillē igi
tur virtutē hñtes nō qualiſcūqʒ leſio ex hac tali pota
tione ſubſequit̄ ſʒ ⁊ interdū moꝛiunt̄. Cōtēplari etiaʒ
opʒ ⁊ domuʒ in qua infirmus iaceat in qua aer eſſe dʒ

k Vapoꝛibus .ſ.
neqʒ pinguis neqʒ ſatis infuſus [k] aut frigidus aut ſatis
calidus vt neqʒ cōdēſari caput poſſit neqʒ repleri ſed
tēperatus eē magis vt ipſa tēperātia miniſtret̄ fridus
ſpūs ⁊ relaxet̄. Sit aūt aer magis luminoſus q̄ȝ obſcu
rus. Sed nec amici frequēter aut multitudo hoiuʒ in
grediat̄ ad ipm̄. Sed neqʒ triſtitia neqʒ iracūdia ei cō
mouēda eſt aut indicēda. Nā ⁊ multitudo hoiuʒ igre
l .i. expirātes .ſ.
m .i. anhelitum.
diētiū aerē pinguioꝛē faciūt ſpirātes [l] humidū ſpūʒ [m].
Caueat etiā mouere ſe foꝛtiꝰ: ſʒ paulatim vt nō agitet̄
n Vexatiuuʒ ſeu exacerbatiuuʒ. Iaū.
lectꝰ paroxinticon: [n] eſt enim ſi a ſomno ipediat̄. Fri
cent̄ aūt paulatim ⁊ leniter in iferioꝛes p̄tes: ⁊ tūc am
plius q̄ñ ſpaſmi fiūt laboꝛāti. Adhibēde ſunt ēt ⁊ liga
ture p̄ coxas ⁊ pedes eteniʒ ꝓtrahūt hec mām ad infe
o .i. mulcent ſeu mitigant.
rioꝛes p̄tes ⁊ ſpaſmos pagoꝛiçāt [o]. Optimū eſt enim ⁊
poſt fricationē fomētari inferioꝛes p̄tes: ⁊ ſic conſtrin
gātur ligaturis vt poſſint magis continere inferioꝛes
p p .i. egro.
p̄tes mām. Sed opʒ fieri h̄ aū acceſſionē. Cui [p] etiaʒ ⁊
vētoſitates adhibere debes ⁊ maxīe ante acceſſionē:
vt per ꝯrīā partē deducāt mām que ad ſupioꝛa cōten
dit purgare. Silr̄ aūt ⁊ epithimata opʒ adhiberi que
neqʒ nimis calīa ſint neqʒ nimis frida: ſʒ tēperata ma
gis. Que enim calefaciūt plīmū viſcera maximū ma
luʒ ibidē ingerūt ⁊ ex hoc ſubito magis caput replet̄.
Pro hac refomētari foꝛtiter nō opʒ p̄coꝛdia ⁊ maxīe
his q̄ foꝛtiter febꝛiūt ⁊ vbi eſt plenitudo humoꝝ ⁊ ca
q Hydrolion eſt mixtura ex aq̄ ⁊ oleo. Iaū.
put petit. Sufficit ḡ ſolū lini ſemen in hydroleo [q] coq
⁊ apoçimate camomille herbe facto adhiberi tepiduʒ
viſceribus: hoc enim ⁊ ardentia ⁊ tenſa mitigat.

De cibis in freneſi. Cap. LVIII.

OPoꝛtet autem inter medica
minum ope
rationes etiam eſcarum virtutes que expe
diunt oꝛdinari. Multi enim ignoꝛātes ci
bos miniſtrāt: ⁊ neſciunt vtrum potius le
dant aut ſanent. Mox ergo a pꝛimoꝛdio ptiſane ſuc
cus miniſtrandus eſt bene coctus. Si autem non eis
r .i. cū granis oꝛdei integris coctis.
hoc ſuaue eſt: etiā cū granulis [r] dabis ſine aliquo cōdi
s Qñ fauus mellis in aq̄ lauat̄ aq̄ illa melliꝰ apomel dꝛ. Ia.
mēto addēs eis modicū ſolius apomellis [s] aut hydro
t .i. aque mellis.
mellis [t] ſuauitatis cauſa modicū addat̄ aut hydroꝛoſa
v .i. aqua roſa.
tuʒ: [v] hydromel [x] aūt ⁊ maxime cibariaticon [y] q̄ſi ꝯrīū
x Hic ꝓhibet potū hydromellis puri ſʒ i pagrapho p̄ce. ꝯceſſit q̄ parum ex eo miſcet cibis.
fugere opʒ ⁊ mel ſolū ⁊ oxymel. Et ſi ſuauis nō ſit eis
ptiſane ſuccus: multi eniʒ nec nomē ipſiꝰ libēter odiūt:
his ḡ dare opʒ auene ſuccū ſi inueniat̄ aut ciceruʒ. Si
aūt abhoꝛrēt ſoꝛbitiones paneʒ eis in aq̄ calīa infuſum
dabis. Nō eniʒ minus iuuat q̄ȝ ſupꝛaſcripti ſucci ſicut
y Eſt potus q̄lib; qui loco vini fit vt ceruiſia ⁊ medo. Iaū.
exiſtimo. Et magis ex olerībꝰ comedāt qualia ſunt in
tiba ⁊ malue elixe. Interdum etiā nō cocta ſatis: ſi ni
mis febꝛire videant̄ ⁊ ſitiāt multū ⁊ inſomnietatē pa
tiant̄: ex hoc enim iuuabunt̄. Et adhuc magis prodeſt
ſi caulis tyrſos coctos ⁊ lactuce tyrſos dederis ⁊ melo
z .i. aſpi ſeu ſquamoſi.
nes ⁊ cucumeris interioꝛa. Digeſtione igit̄ apparente
etiaʒ piſces aſpꝛatiles [z] dabis ⁊ euchimos ⁊ pectines.
⁊ Perſica duratiua ingt Iaū. ſunt genꝰ p̄mi perſicoꝛum oībus notum.
Poma aūt accipiāt: pſica [⁊] duratiua ⁊ ceraſa ⁊ mela [ꝯ]:
ꝯ Mela ē arboꝛ magna fructuʒ hñs comeſtibilem maioꝛē pꝛope guſtu ſuauem Iaū. inſʒ nominis.
⁊ malagranata: ſed de his oībus modice. Potationem
aūt dari eis ꝯuenit: ⁊ ſubinde paulatim calidam aquā.
Neqʒ enim multū appetūt potuʒ neqʒ iuuantur ſi ſe
mel multum bibant. Frigidam autem aquam omni
no pꝛohiberi opoꝛtet: pꝛopter qō non eſt vtilis. Nam
ſi ſit intrinſecus flegmon aut in viſceribus aut alio ali
quo membꝛo non paruum periculū accidet. Si enim
de pꝛeſenti videat̄ iuuare vel mitigare frigida potio:
poſtea tñ duras ⁊ peſſimas efficit febꝛes vt etiā ⁊ alie
nationem augmētet: ⁊ vt ſimpliciter dicaʒ omnia mu
tat in peius. Cautius ergo eſt vt calida aq̄ vtat̄ magis
ꝫ .i. mixtura ex aqua ⁊ oleo.
quā frida. Scio aūt q̄ſdā hydroleo [ꝫ] vſos fuiſſe i potu

in quibus videbantur q̄ȝplurime deſiccare ſuperioꝛes
partes paſſe a cholerico humoꝛe. Mitigabāt eniʒ ex
hoc caloꝛes ⁊ relaxabant tenſuras viſcerum ⁊ flegmo
nes ⁊ per ventrem aut per vomitum purgabat̄ chole
a .i. balneū i tina
ricus humoꝛ non modice. Lauari [a] autē opoꝛtet ⁊ vn
b Melius h̄ ſtaret exiccatio. Naʒ in freneſi pene coꝛpꝰ ethicatur eo q̄ cerebꝛū nō tēpat vʒ caliditatē ⁊ ſiccitatē coꝛdis: ⁊ ad ſiccitatē tollendaʒ laudant̄ h̄ balneuʒ ⁊ vinū io.
gi his quibus iam exercitatio [b] facta eſt: ⁊ non quanti
tas paſſionis nocet oīno: ſed ſi adhuc ſiccitas ⁊ inſom
nietas abundent. Et ſi febꝛiant nihil nocet ſi lauentur:
maxime ſi temperato vtant̄ balneo vt neqʒ aereʒ ha
c .i. balneū aque
beant ignitum neqʒ ſolium [c] calidum. Qui aūt timent
tales lauare febꝛientes multum errant. Nam qui in
ſomnietatem patiuntur: ſi non lauentur adhuc magis
turbantur: ⁊ ſine intellectu ſunt. Lauare ergo opoꝛtet
vt diximus: ſic enim facientes temperātur ⁊ alienatio
ne ⁊ febꝛe carent. Preſumendum eſt etiam tunc vinū
dari maxime iſtis in quibus inſomnietas multa eſt: ⁊
virtus imbecillis etiam ſi non ſunt febꝛes nimie: ⁊ di
geſtio fit in vrinis. Adhuc autem magis eis opoꝛtet ⁊
celerius dari vinum quibus magis conſuetudo fuit ſa
nis bibēdi: ⁊ ſtomachi infirmioꝛ ⁊ frigidioꝛ ſit natura.
In hys enim omnibus oppoꝛtunum tēpus eſt ⁊ vinū
dari: ⁊ omni alienanti ſi mediocriter aſſumptū eſt: mu
tat enim eis coꝛdis motum ⁊ inſomnietatis exceſſum
in bonam animi voluntatem cum abundantia ſomni:
⁊ infundit cerebꝛum ⁊ nutrit coꝛpus in his in quibꝰ nō
eſt in hypocundrys ardens flegmon: aut ſi ipſa hypo
cundria non multum caloꝛentur. Sed ⁊ ſi virtus infir
mioꝛ ſit: dabis ſecurius eis vinum bibere: ſi nō ipſo iu
uamine maioꝛ ſit eſtimata leſio. Si eniʒ virtus reuer
tatur ⁊ cadat paſſio: omnia agere poſſumus ⁊ adiuua
re multis modis infirmitatem. Incidentibus autē eis
inſomnietatem nimiam pꝛouidendum eſt omnino cu
d .i. vinum.
ranti medico: ne in poſterum ledat [d]. Menſuram igit̄
opʒ fieri paſſionis male ⁊ vini potationis: vt in nullo a
medico offenſa pꝛoueniat.

De lythargico .i. obliuioſo. Cap. LIX.

VErus quippe lythargicus quē
admodū ⁊ frene
ticus fit. Habet eni locū ipſe in cerebꝛo le
dēdi: materiam aūt habet contrariā frene
tico. Ex flegmate enim efficitur humectan
do ⁊ infundēdo foꝛtiter cerebꝛū vt nō poſſit rememo
rari vt aliquid locatur ſed clauſas palpebꝛas habens
e .i. omnino.
f Egro.
g .i. per animi ſtupoꝛem.
iacet quietus: ⁊ in toto [e] grauato [f] vel oppꝛeſſo animi [g]
ſtupoꝛe oſtenditur humectatuʒ ⁊ infrigidatum eſſe ce
rebꝛum. Si enim flegmaticus humoꝛ fuerit ſolus ly
thargicum facit virum alias verū. Si auteʒ non ſolus
fuerit flegmaticus humoꝛ putridus in capite ſed ⁊ cho
lericus humoꝛ ſimul cum illo mixtus accidat: ⁊ accidē
tia ſunt ita mixta vt modo vigilias patiantur: modo ⁊
graui oppꝛimantur ſomno ⁊ modo alienent̄. Utrūqʒ
enim agunt ſimul ⁊ claudentes palpebꝛas ⁊ manus: ſi
cut qui euellere aut pilos auferre vult continere ma
nus non poſſit. Quicunqʒ enim mediocriter aguntur
clamantibus eis aliquibus aperiunt interduʒ oculos:
⁊ iterum claudunt. Qui autem imbecillioꝛes ſunt ⁊ ni
mia paſſione detinentur: nullatenus audiunt neqʒ mo
uent palpebꝛas: pulſus etiam raros ⁊ bꝛeues vel ami
h .i. imbecilles ſeu debiles vt ponit Gale. pº de differentijs fe. ⁊ libꝛo de doctrina greca exponitur q̄ ſunt obſcuri ſeu minus eminentes.
dros [h] hñt: ſic ergo eos facilius eſt cognoſci. Dicemus
autem ⁊ quomodo opoꝛteat eos curari.

Curatio lythargicoꝛum. Cap. LX.

OMnia contēplanda ſunt dili
genter ⁊ ea que ab antiq̄s pꝛecepta ſunt
cuſtodiri ſuadeo: virtutem dico infirman
tis ⁊ habitudinem: ⁊ alia quecunqʒ talia: ſcilicet eta
tem tempus anni ⁊ conſuetudinem: ⁊ ſic ſanguinis
his omnibus pꝛeuiſis detractionem facies: ſi non ti
bi aliquid de his que pꝛedicta ſunt contra reſiſtat: ⁊
maxime virtus pꝛeuidenda eſt. Deinde ſunt localia
adiutoꝛia: nam omnis cura capiti eſt adhibenda vt
vapoꝛes pꝛohibeantur qui capiti inferuntur: ⁊ ſubue
niendum eſt vt qui ibidem humoꝛes inciderunt di
gerantur vel incidantur vel euertantur: alias euenten
tur. Optime igitur ad hoc vt repꝛimantur facit oxy
rodinum: ideſt oleum roſatum ⁊ acetum. Coꝛrobo
rat enim hoc caput ⁊ maxime in initio egritudinis fiat
hoc vt non facile ſuſcipiat moleſtantem in eo reli
quum vapoꝛem qui referebatur. Qui enim circumte
netur in cerebꝛo humoꝛ flegmaticus eſt ⁊ frigidus: ⁊
ideo opoꝛtet admiſceri in commixtione oxyrodini qō
i .i. feniculus poꝛcinus.
ſubtiliare humoꝛem ſimul valeat: quale eſt penceda
num [i] aut caſtoꝛeum: aut pulegium: aut calamentum:
aut thimus. Sed illinienda eſt etiam frons aut caſto
reo aut capillis hominis vſtis ⁊ tritis cum aceto: mul
tum enim iuuat ⁊ excitat ſic iacentem: eſt enim hoc
k .i. a pꝛopꝛietate opans pꝛeter apparētē rōnē.
contra paſſionem phyſicum. [k] Quod ſi permanſe
rit paſſio ⁊ difficiles ſint ad excitandum: vti opoꝛtet
obſtarnucis: ideſt que ſternutum remoueant: qualia
l Struciū cōdiſi idē eſt radix ſimilis ellebꝛoꝛo albo.
ſunt ſtrucium [l] cum caſtoꝛeo aut pipere aut euforbio
aut epithimo: hoc enim in naribus inſufflandum eſt:
aliud autem cum penna illiniendum eſt: ſed non opoꝛ
tet frequenter hoc fieri. Suffocatur enim virtus eo
rum: ⁊ adhuc magis repletiones fiunt capiti. Fri
cari autem opoꝛtet coxas frequenter q̄ȝplurime: ⁊
m .i. radice cucumeris agreſtis. Ianuenſis.
oleo ſicionio perungi [m] aut ſquillitico aceto. Inter
n .i. trita.
dum etiam ⁊ ipſa ſola ſquilla [n] aut ſynapi aut aceto tri
o Cataplaſma .ſ.
tis cathaplaſmata impones coxis: hoc enim [o] nimium
illata grauedine ſomni oppꝛeſſos moꝛtifere excitare
poteſt. Qō ſi nimis malitioſa ſit paſſio vel diuturna
fiat: auferendi ſunt capilli ⁊ caput vngenduʒ cū caſto
reo. Sed ⁊ ipſum caſtoꝛeuʒ dabis bibere. Super aūt
omnia contemplari opoꝛtet: ⁊ maxime ante hoꝛā vnā
acceſſionis dabis bibere: eteniʒ ſubtiliat ⁊ calefacit qō
frigidum eſt: ⁊ totum emoꝛtuum ⁊ periculoſuʒ in coꝛ
poꝛe flegmaticum humoꝛem deſiccat. Ego enim ſcio
quoſdam qui tenebantur multum de ſolo iſto fuiſſe li
beratos: ⁊ ſolum ipſum datum iuuiſſe: adhuc autem
magis cum oxymelle. Si autem ⁊ plectoꝛicus: ideſt
humoꝛibus plenus fuerit infirmus cum hoc aliquid
quod deducat ventrem dabis ⁊ maxime diagrediuʒ.
Sufficiunt enim duo. ʒ. caſtoꝛei: cui admiſcebis dia
gredy. ʒ. 5. aut amplius modice aut minus ſm̄ vir
tutem attendens. Danda ſunt etiam non ſolum adiu
toꝛia que ſubtilient humoꝛes: ſed ⁊ que nutriant qua
p Fauus mellis in aqua lauat̄ ⁊ aqua illa appomel dicitur.
lis eſt ſuccus de amigdalis cum modico melle co
ctus. Dare autem opoꝛtet ⁊ ptiſane ſuccos habentes
comas poꝛroꝛum: aut apy radices: aut hyſſopum ſi
q Purum .ſ. ⁊ per ſe.
non nimis febꝛiant. Quod ſi fuerit febꝛis nimia non
r Eſt potus q̄ loco vini ſit vt ceruiſia ⁊ medo. Iaū.
opoꝛtet ſimul hyſſopum coqui: ſed ſufficiant ei radi
ces apy ſole ⁊ ſimplici oxymelli admixte: ⁊ poſt pti
ſanas vel cum ipſis potabis. Bonum eſt vt micas
panis cum apomellito [p] aut hydromellito dari. Hy
s .i. vinū a loco. Guidiū inquit Iaū. apō Alexādrū repio inter cibos pleureticoꝝ qō q̄dā atriplices exponunt.
dromelon [q] autem aut cibariaticon [r] non debet eis da
ri: ſed neqʒ guidion [s] aut aliquod vinum cum adhuc
indigeſta eſt egritudo. Initium ṽo faciente digeſtio
ne nihil pꝛohibet ⁊ lauari [t] ⁊ vinum dari modice. Et
maxime poſt flobothomum ⁊ catarticum mediocre
totius coꝛpoꝛis non opoꝛtet dubitare de balneis: niſi
t .i. balneari.
foꝛte plenitudo ſit humoꝛum. Nam in cute ſi ſit ali

qua ſuperfluitas humorum magis digeritur per balneum. Sed in tali egritudine mediocriter calidum ſit lauacrum. Ego eniꝫ ſcio poſt decem ⁊ octo dies ingreſſum fuiſſe balneum quendam tali egritudine laborantem neqꝫ attendentem quo detinebat̃ malo: neqꝫ hoc ipſum ſentientem ꝙ lauaret ⁊ magis iuuatus eſt a balneo euigilans ⁊ attendens ⁊ loquens ⁊ cognoſcens oẽs qui preſto erant. Or ſi virtus robuſta videatur oportet lauare in balneo. Si auteꝫ imbecillis eſt virtus: ita vt nõ poſſit infirmus ſuſtinere laboreꝫ: aut balnei calorem intra domum lauetur implens tinam aqua calida vt poſſit ibidem poni infirmus vt ſedeat. Sed caput habeat foris aquam ⁊ non infundatur caput infirmo. Nam ſi infuderit caput aqua nihil iuuat: ſꝫ adhuc amplius anguſtias patietur ab infuſione calide aque. Hoc[a] igitur vſqꝫ bis fieri oportet. Et ſic poſtea cum melius ceperit habere ducendus eſt ad balneum. Et vt conſuetus lauetur nihil dubitans. Hoc enim[b] oportet rarius fieri his qui ⁊ caſus[c] patiuntur. neqꝫ eniꝫ curatio multum aliquid exigit. Oportet eniꝫ cognoſci ꝙ magis caſus[d] in frontis ſpatio conſiſtit anteriores partes capitis tenens: vt etiam ſenſibilitas earum virtutum[e] amplius ledatur. Fit etiaꝫ ex nimys doloribus vt vtiqꝫ digerantur[f] ⁊ incidant animales ſpiritus ⁊ in foraminibus contingant hec[g] accidentia: hec ⁊[h] cuꝫ in membris aliquibus tenetur ⁊ clauditur myringe adiutus. Habitatqꝫ[i] oſſium foramina[k] fortiora: ⁊ q̃maxime ſi medy cerebri obcludunt concauitatem. In iſtis enim particularibus curationibus non eſt nunc tẽpus ſcribere curas. Reſeruemus eniꝫ hoc in illo loco dicere vbi de fracturis contingit loqui.

a .ſ. lauacrum in domo propria.
b .ſ. balneum.
c .i. vtuoſos aut epilepticos hi nãqꝫ morbi caſus vocant: q̃ cadere cogunt.
d .i. epilepſia vel vertigo.
e Que interi⁹ ſũt
f Credo ꝙ h̃ deberet ſcribi gyrent: nã in vertigine ſpũs gyrãtur: ⁊ ideo videt̃ i ea oia q̃ſi i gyro moueri.
g Epilentia ⁊ vertigo.
h Acceſſia ſiũt. ſ.
i Al. hec itaqꝫ.
k .i. fracture cranei penetrantes faciũt etiaꝫ vertiginem.

De epilepſia. Cap. LXI.

Epilepſie paſſio vna ex diuturnis paſſionibus eſt: ⁊ magna diligentia ⁊ ſollicitudine opus habet: ⁊ ſi neglecta fuerit ab initio ſepius cõmoritur qui hanc habet. Capitis enim eſt iſta paſſio vbi princeps omnium ſenſuuꝫ eſt intellectus. Quia ergo capitis eſt iſta paſſio manifeſtatur ex hoc qꝺ vident aut intelligunt: vnde nec memores eſſe poſſunt qui patiuntur: ſed omnis ab eis ſenſibilitas alienatur: ꝓpter qꝺ ⁊ epilepſia ipſa paſſio appellatur: quia obtinet omnem ſenſibilitateꝫ capitis captiuam. Vocant auteꝫ aly eam ⁊ hieronoxon ꝓpterea ꝙ ſacerdotali honore poſſideat templum. i. cerebruꝫ: vbi anima habitat: aly auteꝫ heracliuꝫ[l] vocant. ꝓpterea ꝙ fortis ſit: ⁊ non facile elidatur ipſa paſſio: ⁊ aly aliter eam vocãt. Sed nõ oportet ſcribere omnia: ſed illa que ad ipſaꝫ curationem expediũt hec ſola magis ſciri opꝫ. Hoc enim ⁊ tibi facere promiſimus.

l Ab hercule.

Signa epilepſie. Cap. LXII.

Fit enim epilepſia trib⁹ modis: aut enim ſoluꝫ caput patitur: aut ex ſtomacho compatitur: aut ex alio aliquo membro patiente ad caput ipſas tranſmiſſa malitia compatitur. Qꝺ ſi ex ſtomacho fiat epilepſia ſigna hec ſunt: frequenter eniꝫ ſpaſmum patiuntur in ipſo ſtomacho: ⁊ tremor eſt ibi ⁊ mordicatio: ⁊ cõmotionẽ magis patiuntur epilepſie paſſionis quando contingit eos grauari a cibo nimio: aut ſi paruum acceperint cibuꝫ ſimiliter. Quibus aũt ex aliquo membro patiente ad caput initium ſumpſerit epilepſia manifeſte ſentiunt ipſius acceſſiones fieri ad caput: ⁊ pronuntiant qꝺ eis futuruꝫ erit ipſa acceſſione ad cerebrum veniente. Contingit auteꝫ hec paſſio infantibus: ⁊ maxime humidiorem naturam habẽtibus: propter qꝺ pedicon[m] eam aliqui vocant. Quibus autẽ de capite epilepſia fit: manifeſta ſunt hec eis ſigna: etenim grauantur ea que circa caput ſunt: ⁊ ante oculos obſcuritatem ⁊ caliginem patiuntur ⁊ grauitatem ſentiunt. Aliquibus etiam ex dolore nimio capitis hec cauſa conſurget: ſed ⁊ infantibus maxime contingit hec paſſio.

m A pedion q̃ eſt puer.

Cura epilepſie. Cap. LXIII.

Initium facientes ⁊ nos curationum ab infantium neceſſe eſt etatibus inchoemus: nihil enim poteſt fieri qꝺ accipiat. Proficiente autẽ etate ⁊ calore augmentato ſufficit ſolus calor ad conſumendam humectationeꝫ capitis repletis ex ea ꝯcauitatibus ipſius. Quomodo ergo iuuari oporteat ⁊ ex nr̃a ſollicitudine gubernari poſſit: vt lac etiam nutricis eorum bonũ fiat ⁊ ſine aliqua ſit ſuperfluitate ordinandum eſt. Peſſimum enim eſt ſi lac ſit pingue ⁊ fetidum. Fit auteꝫ ſubtile ⁊ euchimũ ſi nutrix exerceatur quemadmodum ⁊ mediocriter exercitantur nutrices: ⁊ cibos accipiãt euchimos. Qꝺ ſi ſubtile fuerit lac: pinguius eniꝫ oportet mediocriter fieri. Si enim ſatis[n] fuerit quibuſdam appoſitis oportet ſubtile reddi: qualia ſunt feniculum ⁊ anhetuꝫ: aniſum: eruca: rutha: porrũ. Omnia iſta viridia ſunt aſſumenda: adhuc autem ⁊ recentia[o] aſſumi debent. Sicca aũt acriora[p] magis ſunt ⁊ amplius aperiunt menſtruorum poros: ⁊ matrix fluit ſanguinem[q] quo lactẽti nihil eſt peius. Modicum enim neceſſe eſt lac fiat ſanguine de venis fluente: propter qꝺ ⁊ lac plus ſit ſanguine manente in vẽtre. Propterea ⁊ nutrices a virorum coitu prohibende ſunt: ſubtile enim ⁊ male olens neceſſe eſt vt lac fiat. Si autem contingat vt ſe ingrauidetur[r] adhuc magis peſſimum eſt: ⁊ enim fugienda eſt talis nutrix ⁊ nullo modo permittenda eſt lactare infantem: ſed alia magis querenda eſt habens bonuꝫ lac. Cognoſcendum eſt igitur bonuꝫ lac ex colore ⁊ cõſtitutione ⁊ ſuba ⁊ odore. Albũ eni debet eẽ lac bonũ: ⁊ nihil habere in ſe liuidum aut mali odoris. Conſtitutione autem ſit neqꝫ tenue neqꝫ nimis pingue aut caſeatum. Qꝺ[s] enim tale lac generat in vberibus: ſolet maxime puerorum conſtipare neruos: propterea ⁊ vinum mediocriter ſubtile dare opꝫ[t]: ſic enim nutriendus eſt infans. Si adhuc ſuggit ꝓuideri oportet nutricem que bonum faciat lac. Nutrix in primis exerceatur mediocriter: deinde operetur manibus: ⁊ ſic manducet. ⁊ non lauet[u] frequenter: ſed nec poſt cibuꝫ aut potum lauet. Et cum lauerit ſtatim non bibat vinum ⁊ maxime puruꝫ: nihil enim eſt ei plus nociuum: ⁊ vngatur aut fricetur ante cibum ſemper. Poſt cibũ eniꝫ exercitium non ſolum talibus ſed ⁊ omnibus nocet. Oportet eniꝫ in fricatione primo a brachys incipere: deinde venire ad pectus ⁊ ad ventrem: poſtea ad coxas: ⁊ plurimum hoc faciendum eſt fortiter vt ex ipſa confricatione contrahatur calor. Deinde poſt omniuꝫ fortificationem membrorum etiam caput fricandum eſt: prius enim non opꝫ vt non in eo mox trahunt̃ oia. Exercitia aũt ⁊ fricationes faciens non mox proximetur frigido aeri. Sed expectandũ eſt vt eueniet̃ calor paulatim ⁊ ſpiritus: ⁊ ſic veniat ad conſueta ⁊ cibum accipiat competentem: ⁊ panem bene coctum ⁊ optime fermentatum ⁊ maxime in furno coctum. Aſſumat autem ex eo vnam aut duas vncias panis ⁊ non plus maxime ſi melãcholica aut cholica aut infantis

n .i. nimis.
o .i. recenter collecta.
p .i. acuta.
q .i. cum fluxu emittit.
r .i. impregnetur nutrix.
s Cibariuꝫ .ſ. ... poculũ nutri... exhibitũ vel ... ge que .i. num...
t Nutrici .ſ.
u .i. balneetur.

tẽperantia: in nimis feruente calida aqua habente coriãdrum. Hoc enim ſi comedat prohibebit humores aſcẽdere ad caput quod eſt maximũ adiutoriũ ⁊ prophilaticon[a] paſſioni. Ex oleribus auteꝫ manducet bletam magis autem calidam aut rapam cum porris mixtam: hec enim iuuare ſcias. Condimenta autem ipſarum ſint ex olei ſatis modico ⁊ ſale mediocriter aſperſo. De volatilibus autem manducet ex domeſticis gallinas. De ſylueſtribus faſianos: ſed non ſaginatos: ⁊ de anſeribus alas collum caput pedes ⁊ gantulas: ⁊ aues omnes preter eas que in paludibus aut aquis degunt: que omnia prohibenda ſunt. Jus etiam prohibenduꝫ eſt ad bibendum. Si auteꝫ indigeſtio aliqua fiat egrotanti aut inflatio vel tenſura ex ventoſitate ſpiritus in ventre admiſcenda ſunt. ix. grana piperis aut. xj. aut aniſum modice. De carnibus[b] xͦo bonum eſt nõ manducare ⁊ maxime porcina aut bubulina. Delectationis xͦo cauſa modice de his carnibus alys pro deſiderio accipiẽdum eſt ⁊ non pinguibus. Et apozima[c] magis q̃ ꝣima bibendum eſt: ipſa enim caro etiam in modica ſynapi intingenda eſt: ſed ⁊ ipſa[d] interdum prohibenda eſt. Nam daucum ⁊ cepas ſuadeo non manducandum. Neqꝫ ſiminion[e] quia plectoricus[f] eſt capiti. Apium autem omnino prohibendum eſt: ⁊ naturaliter ledit epilepticos. Piſces auteꝫ offerendi ſunt quales ſunt ſiſan merula turdus aut ſcorpion aut ſcaron. Pingues autem ⁊ pelagici prohibẽdi ſunt quales ſunt ſcrombus ⁊ pelamida. Omnes enim iſti nocent: pinguem ⁊ terrenum humorem congregantes. De fluuialibus[g] autem edant ⁊ magis de eis que vocantur anedorones. Et ipſis non ſatis vtantur frequẽter. Sed cũ oxymelle manducent̃ aut modico piperis. Hoc enim condimentum aufert pinguedinem ⁊ eius leſionem. Coclearum[h] autem appetitiones[i] omnino fugiende ſunt propter hoc ꝙ ſunt frigide ⁊ magis pingueꝫ poſſident: ⁊ faciunt humorem. Echinum[k] autem ſi manducare voluerint vt ex interuallo accipiãt: nihil ab re[l] eſt. Habet enim aliquid quo ⁊ ventris officium mouet: ⁊ aptus eſt ſtomacho ⁊ vrinã mouet. Accipi enim oportet ex aliqua calida proponia[m]: quale eſt abſinthiatum aut conditum. Sic eniꝫ abſqꝫ aliqua leſione efficitur. Carnes autem prohibende ſunt vſqꝫ ad perfectam ſanitatem ⁊ maxime porcina. Similiter aũt ⁊ legumina. Et q̃maxime lenticula. Cũqꝫ voluerit mãducare cicer aut alicaꝫ[n] ſimul coquant aut admiſceãt aliquid qꝺ ſubtiliet vt pulegium aut piper vt amputet ex ea pinguedinem humorum. Poma auteꝫ bonũ eſt eis fugere. Or ſi vtiqꝫ accipere voluerint ſanitatis cauſa modicum aſſumendum eſt: maxime poſt cibũ. Sic enim ſine leſione accipiuntur. Tragimata[o] autẽ multũ fugiẽda ſunt qualia ſunt nuces ⁊ dactyli. Piſtatia autem ⁊ vua ſuper cibos ⁊ maxime que aliquid in ſe ſtipticũ habent modicum danda ſunt. Nuclei[p] aũt vel que ab amigdalis ⁊ piſtatys a piſtoribus[q] fiunt non ſunt fugienda: habent enim hec quandam purgationem flegmatis. Verum autem quantum ad ipſam paſſionem fugere oportet: eius[r] enim vſus implet caput ⁊ maxime vetus[s]. Stomachi autem cauſa ⁊ quia adiuuat digeſtionem nihil eſt incõmodum mediocriter illud aſſumere. Proponie[t] autem raro ſunt aſſumende. Et ad hoc ſolum abſinthium eſt bonum. hoc enim ſcias ⁊ confortare ſtomachum ⁊ ſubtiliare ⁊ purgare ſi aliquid ſuperfluum in eo retentum inuenerit. Hoc eniꝫ modo dꝫ adeſcatio[u]: ⁊ dieta pueris ordinari.

a .i. cuſtoditiuuꝫ vel preſeruatiuum. Jañ.
b Nomine carnis carnes quadrupedũ itelligit.
c Apozima eſt decoctio cum melle ſyrupata: ſꝫ in hoc loco ꝣima eſt decoctio ſimplex non ſyrupata. Jañ.
d .ſ. ſynapis vel caro.
e Eſt herba ſilis apio lꝫ folia hꝫ latiora ⁊ ſbruſſa ⁊ q̃ſi pigua ſuauiter olẽtia cũ aliq̃ acrimonio ⁊ ramulos ⁊ capitelluꝫ vt anhetũ. Jañ.
f .i. repletiuus.
g Piſcibus .ſ.
h Coclea terrena eſt limatia: ſꝫ marina eſt cõcha vel oſtrea.
i .i. aſſumptiões.
k Piſcis quidã eſt q naui adhe rẽs ipaꝫ imobilẽ reddit. Pli.
l .i. procul a recto opere.
m .i. potiones.
n Alica gen⁹ frumẽtia ꝗbuſdã dicit̃ ⁊ ab alys ſpelta ab alys res artificialis ex aliquo grano facta. Jañ.
o Tragimata ſũt ea que comedũtur in ſecundis mẽſis vt fruct⁹ marie hñtes teſtas vt nuces ⁊ auelane. Jañ. ⁊ Gal. lib. de alimẽtis. tragemata ingt nomine que ꝑter cenam comedunt̃ gra delectationis q̃ eſt ad bibere.
p Amigdalaruꝫ ⁊ piſtarum.
q .i. apothecarys.
r .i. nuclei.
s Nucleus .ſ.
t .i. potiones.
u .i. cibatio.

De apozimis ⁊ cataputys dandis. Cap. LXIIII.

Adiutoria autem miniſtranda ſũt hoc modo. Cum ergo ſurrexerit mane: ⁊ receſſus fecerit ventris: tunc offerende ſunt alique apozime[x] que ſubtilient. Hyems igitur ſi fuerit dabis apozimam que ſubtiliet vbi hyſſopus ſit decocta. Hoc enim magnifice iuuare poteſt: ⁊ multi hac apozima vtendo frequenter a totius egritudinis moleſtia ſunt liberati. Subtiliat enim quicũqꝫ ſunt glutinoſi aut ſpiſſi aut pingues humores: ⁊ non permittit neqꝫ in ſtomacho neqꝫ in thorace reſidere humorem. Nam aliud per vrinam aliud etiam per ventrem deducit optime. Hec ergo apozima accipiẽda eſt aut ipſa ſola tñ cocta cum aqua. Aut certe cum oxymelle dabis in hyeme coctam ⁊ magis in autumno. In eſtate xͦo rarius dandum eſt. Anhetum autem magis cum oxymelle: vt dictum eſt dabis. Si autem melancholicus fuerit qui patitur addẽs apozime epithimum propter quod poteſt hic bene ipſum humorem ſubtrahere.

x .i. potiones.

De catarticis. Cap. LXV.

Si autem etate maior fuerit puer vt poſſit ferre catarticuꝫ purgabis cum catartico qꝺ flegmaticum ⁊ melancholicum humorem deponat. Teſtificatur eniꝫ a plurimis quod vera in tali paſſione talem educat humorem. Sed ad hanc cauſam non ſatis eſt operatiuum vel in etate iuuenili expediens. Calorem enim ipſius non ſuſtinet iuuenilis etas. Nam his qui medie etatis ſunt ⁊ fortes habentes virtutes ⁊ melancholici ſunt optime datur hiere potio. Melius eſt autem iuuenib⁹ epithimi dare modicum cum pigra ⁊ purget humorem ⁊ ſubtiliet. Et ſic purgabis antidoto theodoricon: quoniaꝫ ⁊ id bene poteſt purgare totuꝫ corpus. Dabis aũt ſic theodoricon. ℈. iiij. collogntide iterioris pulueris ſiliquas[y]. iij. aut iiij. aut amplius diagredy ſiliquas. v. ʒ. vj. aut ampli⁹ ſm virtutẽ infirmitatis vt ſit mediocris purgatio. Et multos ſcio qui ſolo hoc catartico dato perfecti⁹ ſanati ſunt. Or ſi adhuc maneat cacochimia vl' paſſio a me ꝯfectas cataputias dabis. Nõ enim ad hãc paſſionem ego forti⁹ inueni catarticũ his. Cõficiunt̃ aũt ſic aloes collogntide: ſcamonee: bdelly: ellebori nigri: corticꝗ gũmi. añ. ʒ. ſ. euforby. ʒ. j. nitri. ʒ. ſ. facies autẽ cataputias cum ſucco cauliũ: dabis aũt ſm virtutẽ infirmãtis. ℈. iij. aut. iiij. Maiorib⁹ aũt dabis. vj. Et ſi ampli⁹ dederis nihil nocebit. Hoc enim catarticũ ſine moleſtia cũ cautela purgat. Nõ ſolum aũt epilepticos ſcio iuuiſſe ſed ſcothomaticos ⁊ arteticos ⁊ podagricos curaſſe.

De apoflegmatiſmis. Cap. LXVI.

Poſt hoc autẽ catarticum adhibẽdus eſt patienti apoflegmatiſmus[z] vt adhuc pingues ⁊ ſpiſſi ⁊ glutinoſi humores qui cõtinent̃ in capite ꝑ palatuꝫ deducant̃. Bene igit̃ eos mouẽt paſtilli maſticati q recipiunt hyſſopũ pulegiuꝫ aut piper. Adhuc aũt magis[⁊] ⁊ ana[ꝯ] gargariſm⁹ ſolus: qui recipit hyſſopũ. Adhuc etiã ⁊ pulegiũ ⁊ origanum modice ⁊ caricas[ꝫ]. vij. aut. ix. ⁊ hec ad tertias coques: ⁊ ſic ex ipſa coctione admiſcebis coclearia duo in calice vno de ſapa[aa] ⁊ tũc purgabis ante cibũ. Poſt hunc aũt apoflegmatiſmuꝫ prohibebis lauare[bb] in illa die quia multum nocebis ſi laueris.

y Siliqua eſt pondus. iiij. granorũ dictũ a ſemine alocartatici. Jañ.
z .i. deductio flegmatis a capite ꝑ os aut nares.
⁊ .i. ſurſum mouet humorẽ. nã ana q̃nqꝫ ꝓ ſurſum accipit̃ iuxta illꝺ greciſſe Quatuor ana notat re: ſurſuꝫ equaleꝗ rectũ. Vel refert hanc lfaꝫ: adhuc aũt magis ⁊ ana ad ꝑaphũ prioreꝫ: ita vt ſit ſenſus ꝙ adhuc magis volẽt hyſſopus ⁊ pulegiũ ⁊ piper ana .i. eq̃lr mixte q̃ ſcorſũ quelꝫ hax medicinarum.
ꝯ In alio ſauat.
ꝫ .i. ficus ſiccas.
aa Eſt muſtũ coctũ vſqꝫ ad conſumptionẽ duarum partium ⁊ dꝫ triplicatum.
bb .i. balneari.

De vomitu. Cap. LXVII.

Poſt hanc aũt purgationẽ capitis expedit vomitibus exagitari corpus. Etenim vomit⁹ euacuat collectos humores per ſingulos dies ꝛ non permittit eos ↄgregari. Utiles q̃dẽ ſũt ante cibũ: vtiliores aũt ſũt poſt cibũ. Et adhuc magis ſi ex raffanis fiãt ꝛ pinguib⁹ cibis ꝛ fermẽtoſis ꝛ dulcib⁹ cibis ꝛ ebrietate. Hec eniz ſic opz agere in oĩbus epilepticis.

Si de ſtomacho epilepſia fiat. Cap. LXVIII.

Quod ſi ſtomachus fuerit paſſus ꝛ ex eo orta fuerit epilepſia: cõtẽplandũ erit qualis generatus eſt in eo humor. Si quidem cholericus humor fuerit: oportet hoc fieri vt nõ permittat̃ ibidem cetera generari cholera ex abſinthij herbe potatione vel ex ea potione que dicit̃ pigra. Et accipere eũ iube panem infuſum in calida aqua prima hora paꝝ plus: ſecũda minus aut tertia. Et vt ſimplr̃ dicã q̄bus eſt in ſtomacho gñatus humor aut cõgregatus flauus [a] cholericus humor ꝛ exinde caput repletur neceſſe eſt eis vniuerſos tẽperatos dari cibos ꝛ nihil habentes acrũ [b] aut pingue aut olei min⁹ habẽtes aut ſalſuz. Hoc ergo ſi cholera moleſtent̃ eſt dandũ. Si aũt frigidus .i. flegmaticus humor in ſtomacho fuerit cõgregatus ꝛ exinde leſo capite epilepticus fiat ꝛ his ſpaſmuz inferat: ſuadeo vt nõ ſatis [c] calidis ꝛ cõfortatiuis fieri ꝓuidẽtiaz. Ut primo embroce ſtomacho adhibeant̃. Scđo aũt aut tertio mẽſe cũ oleo maxime glucino [d] ꝛ abſinthio admiſcẽs etiã ꝛ ſtoracem ꝛ maſticẽ hoc eniz ꝛ adhuc magis calefacit frigorẽ ꝛ corroborat imbecillia ꝛ digeſtionẽ bonaz preſtat: quo nihil eſt melius in oĩbus paſſionibus maxime aũt epilepticis.

Si ex aliquo mẽbro fiat epilepſia. Cap. LXIX.

Si autem neqȝ de ſtõcho neqȝ de capite initium epilepſie fiat: cõtemplandũ eſt ne forte ab alio loco vel mẽbro initiũ ſumat. Comprehẽdũtur enim aliq̃ in pollice: alij etiã a ventriculis tibiarum: aut certe ab alio mẽbro cõmotio fit paſſionis. Et ſi tibi aliquid tale apparuerit in aliq̃ parte maxime ꝓuidendum eſt totius partis adhibere curationem. Ego quidẽ vidi quẽdam lectionarium incurriſſe hanc paſſionẽ: qui dicebat ꝙ quãdo ei ↄtingebat fieri a pollice ſibi ſentiebat venire ꝛ quaſi aura aliqua frigida vſqȝ ad cerebrũ percurrebat. Purgaui ergo euz in primis flegmatico ꝛ melancholico catartico: ꝛ ex cataputijs ſupraſcriptis. Et poſui in ipſis patiẽtibus membris que trahere ꝛ extenuare ꝛ calefacẽ locuz poſſent: vt per ſudorẽ ꝛ humectationez aliquã manifeſta ꝛ nõ parua fieret effuſio ex ipſo loco. Hec enim nobis agentibus ſanus fact⁹ eſt iuuenis. Erat aũt qđ poſui ei adiutorium: vnde ꝛ ſanatus eſt alipiados [e] herba. Faciunt autem ꝛ alia aliqua talia. Sed nulla ſit quomodo iſta herba. Poſt hãc aũt curationẽ vomitus ꝛ apoflegmatiſmos [f] adhibui. Et paleſtra exercere feci ꝛ geſtari ꝛ maxime ante cibũ. Geſtari aũt nõ ſoluz pedibus ſed ꝛ cũ caballo. Primum quidẽ mitius: poſtea vo fortius. Sit aũt mẽſura exercitationis aut geſtationis reſpiratio his [g] ſpiſſã facta. Quãdo enim frequens vel ſpiſſus anhelitus fuerit non amplius geſtandũ erit. Poſt hec aũt exercitia balneo neceſſe eſt vti ex dulci aq̃ facto ſꝫ non ſatis frequenter niſi ſemel aut bis in hebdomada ꝛ ante cibũ magis q̃ꝫ poſt cibũ. In aere aũt nõ morari opꝫ: ſꝫ ꝛ cũ ſitula calidã aquã in ſtomacho ꝛ coxis plurimam ſuperfundens. Super caput aũt non ſatis mittes. Et vnges totũ corpus oleo ꝛ fricabis bene. Caput vo mediocriter. Et ſi ingrediatur in ſolum non ſatis intingat aq̃ caput ſed bis aut ter tm̃. Deinde in piſcinã deſcẽdat. Prius aũt infundat caput modica aqua ꝛ ſic deſcendat vt neqȝ rapiat neqȝ ſuſcipiat de omni corpe aſcendentes vapores ſabanis circũdatum caput. Itez ſuſcipiat aquã patiens in manus ſuas ꝛ ſpergat in faciem ſuam. Poſt balneũ aũt fugienda eſt mox potio vini ꝛ maxime purum .i. meratum. Nam meratũ ꝓhiberi oportet in potione vinuz epilepticis bibere. Hec enim ſic oportet agi ꝛ ſic dietam dari: non ſolum pueris ſed etiam mediam etatem habẽtibus aut ſenibus.

a .i.citrinus.
b .i.acutum.
c .i.nimis.
d Dicit Iañ. ꝙ olim glaucinuz apud Alexandrũ nõ eſt id qđ glaucinuz .i. memithe recipit: immo ẽ quoddaz oleũ qđ inenit in quodã antidotario antiq.
e .i.laureola vel megereon.
f .i.gargariſmos ꝛ caputpurgia deponentia flegma a capite.
g .i.frequens.

De diuturna paſſione epilepſie. Cap. LXX.

Si autez diuturna fuerit paſſio ꝛ incõmoda [h]: vt contemnat leuiora adiutoria: tunc qđ amplius ſubtiliare poteſt ꝛ recuperare [i] vl' amputare totã paſſionem hoc vteris medicamine: qđ. ℞. elleborum album. Conficies aũt catarticum ſic baccarum lauri purgatarum. ℈. viij. piperis albi. ℈. ix. alliplados [k]. ℈. viij. in alio. ʒ. viij. euforbij. ʒ. viij. ellebori leuci [l]. ʒ. viij. hec omnia tundes ꝛ cernes ꝛ penſabis [m] vnamquãqȝ ſpeciem ſicut ſcriptum eſt ꝛ dabis de his omnibus vnã doſim. Dabis aũt in apoçima [n] quaz cõfeceris in colloquintida integra facies autem ſic accipiens in colloquintidam integram aperies. Et mũdabis eaz prius bene vt nil intus remaneat neqȝ ſemen neqȝ lanugo ꝛ implebis eam de ſapa [o] ꝛ pones eaz ſuper cineres calidos ꝛ dimittes eam ibi a veſpere vſqȝ mane tota nocte permanere: ꝛ ſic dabis. Hoc eniz maximum adiutorium eſt ꝛ multũ vomitus facit: ꝛ purgat ſatis pingues ꝛ glutinoſos humores. Propter qđ adiuuari debent in vomitu quãdo nauſeam patiũtur vt detur eis ad ſorbendũ modicum de mulſa [p]. Et ſi nihil iuuant̃ [q] in nauſeando vt vomant pennis intinctis in oleo miſſis in ore ꝓuocabis vomitum ꝛ offeres magis mulſam adhuc: ſic enim facilius liberabunt̃ a periculo [r]. Poſt catarticũ autem panis dabis modicũ infuſi in vino [s] mulſo. Prohibebis aũt balneum vſqȝ vnã vel alteraz diẽ. Sciri aũt oportet ꝙ his qui ſtomachũ imbecillem habent: ꝛ bene cito ſenſibilem nõ oportet elleborum albũ mittere in iſto catartico: ſed magis nigrum. Erit autem ſic datum vtile ꝛ ſine aliqua purgabit moleſtia: cum nõ violenter inferat vomitum. Ego aũt ꝛ hierã multis dedi ad purgãdũ purã per aliquot dies. Similiter aũt ꝛ lutum [t] armenicum. Dedi etiam de catartico luti [v] armenici. iij. ℈. ꝛ iuuatus eſt multũ: ꝛ non inuenit̃ huic melior potio que ſic poſſit diuturnis paſſionib⁹ epilepſie ſuccurrere ſicut lutus [x] armenicus: q2 multos ex hoc cartatico ſcio eſſe ſanatos iſto ſolo. ſ. tm̃ accepto. Sed ꝛ ab alijs multis ſimilr̃ probatum eſſe ſcimus: poſt autem iſta catartica antidota aliqua dedimus que recorporare [y] ꝛ extenuare humores poſſint quale eſt hermoclimax [z] qđ dĩ aſcẽdẽs aut tyriaca. Sed hec q̄dẽ multas ſpẽs recipiũt ꝛ difficile inueniunt̃. In hac igit̃ alia cã ſimplex eſt ꝛ qđ facile põt inueniri ſil' ꝛ fortiſſimũ eſt: ꝛ magnifice ad ipſaz ꝓficit cãm pyretri radix trita ꝛ triconiçata cũ melle vt electuarium cõpoſita. Dabis aũt exinde coclearium vnum ex interuallo vſqȝ ad vndecimũ diẽ. Probatũ eniz eſt hoc adiutoriũ ꝛ nõ eſt cõtẽnendũ. Hec quidẽ oĩa ſufficiunt de epilepticis nos dixiſſe que ꝛ nos ſcimus ꝛ per

h .i.difficilis ꝛ inepta curationi.
i .i. ſibi attrahẽ.
k .i.laureole vel meçerion.
l .i.albi.
m .i.põderabis.
n .i.decoctione.
o .i.vino cocto vſqȝ ad ↄſumptionẽ duarum partium.
p Mulſa ẽꝫ dioſcoridem fit ex duab⁹ ptib⁹ aq̄ ꝛ vna mellis.
q Per mulſam.
r Medicine vomice pdicte q̄ multum violẽta eſt.
s .i. confectio ex duab⁹ ptib⁹ vini ꝛ vna mellis.
t .i.lapidem.
v .i.lapidis.
x .i.lapis.
y .i. inſpiſſare ꝛ ↄfortare mẽbra ꝛ tẽperare complexionem.
z Eſt medicina magne cõpoſitionis ſicut mitridatum.

longum ſpatium tam a nobis q̃ꝫ ab amicis noſtris vel ab antiquis probata ſunt.

De phyſicis ligaturis ad epilepticos. Cap. LXXI.

Quoniã aũt ꝛ phyſicas [a] ligaturas multi circa ſe habere amant ꝛ querunt talibus vti: ꝛ q2 multa in veritate ſunt ad hoc valẽtia exiſtimaui. De his aliq̃ dicere que manifeſta ſunt apud nos vel que ꝓbata eſſe cognouimus: ꝛ que poſſunt patiẽtib⁹ ſubuenire. Archigenes igit̃ in cathagenis [b] precepit ſic dicẽs: poſt cõmotionẽ corporis ↄſtringere opꝫ oẽs partes queadmodũ in periodicis horrorẽ aut frigus patiẽtib⁹ totius corporis mẽbra oleo perunges: infundimus manibus recta facientes que ſe torſerũt mẽbra ꝛ mediocriter malaxamus [c] oculos eoꝝ ad quietudinẽ ducentes: deinde flobothomamus eũ de brachio aut ſupra manũ. Cũ ergo pauſauerit vngendus eſt totus ꝛ calefaciẽdus pannis: caput multo oleo non calido infundens. Si aũt a cataphora [d] epilepticus fiat mittens in ſindonem aut aliũ pãnum iubebis eum agitari. Secãs aũt qualez volueris partẽ mẽbri ipſius patientis: ex eo ſanguine linies os eius ꝛ ſurget poſt paroxiſmum factum.

Quõ cognoſces epilepticos. Cap. LXXII.

Cognoſces aũt ſic: capre pelle cooperi patiẽtẽ: ꝛ in marina aq̄ intinge: cadet enim mox. Aut lana eũ catacephalis [e]. Cornu capre ſuffumiga nares ꝛ cadet. Silr̃ faciet ꝛ gagatas [f] lapis adiunctus prius igni ꝛ nari appoſitus: cadet enim mox. Itẽ ex alio auctore prenoſticato ſmirnis [g] modicũ impones in narib⁹ ꝛ cõfeſtim cadet. Apollonius aũt euperiſton [h] ſi ſanari poteſt ait aut non [i] epilepticus. Si enim ceciderit appones thimuz eius naribus ꝛ ſiquidẽ ſit analepſia [k] ſanabitur: ſinaũt nõ ſanabit̃. Itez ad cognoſcẽdum epilepſiam ꝛ hoc dicit̃ virides ſub lingua eoꝝ inueniunt̃ vene in q̄nquageſimo octauo titulo Theodorus. Epileptico aũt cadẽte ſi de maioribus digitis peduz eius ſanguinem tollas ꝛ linias labia eius ꝛ frontẽ: mox ſurget. Apollo vo dixit dari debere ſanguinẽ ipſuz in potatione. A vino aũt abſtinendũ eſt. Hoc autez ꝛ apud Exonocrate: ꝛ hoc aũt mirabilr̃ fit: in pullis hyrũdinũ inciſis inueniunt̃ lapides duo quoꝝ vnus rubeus eſt. alius vo albus: albus igit̃ cadenti epileptico appoſitus eleuabit eum. rubeus aũt acceptus ligat̃ in pelle ꝛ appẽditur ꝛ iuuare dicit̃. Hos aũt lapides dicit̃ dare hyrundo ꝓmario [l] vni eoꝝ [m] qđ nõ ab alijs inuentum eſt: niſi per anathomicos in filijs eorum. Aliud ad hoc ipſuz cameleontã [n] accipies coques in oleo donec pinguefiat oleũ. Et cocto aũt animali eliges oſſa ei⁹ ꝛ pones in loco vbi ſol nõ accedat: ꝛ duz ceciderit epilepticus recolliges [o] eum ſupra ventrẽ inungẽs de prefato oleo in dorſo vbi nerui ſunt vſqȝ ad p̄mũ ſpondilez ꝛ mox ſurget ℥ ſepties facies ꝛ oĩno liberabit̃. oleũ aũt repones i buxide [p]. Alij aũt dicũt epilepticos agnitos curari opꝫ ẽm qđ dixit Archigenes: in oĩbus cibis quos accidũt aqua eſt ponẽda. Carnes vo ꝓhibende ſunt: ꝛ cõmixtio mulierũ vitãda eſt ꝛ inunctiones aſſiduãde ſunt al's aſſumende. Itẽ aliud muſtele epar ſine felle cum aque media cotila [q] potui dabis ieiuno per tres dies ꝛ liberabit̃ patiens. Dicũt aũt aliqui fulicã [r] auem vſtam ſi dederis in potione liberabuntur patiẽtes: ꝛ hoc Archigenes dixit. Itẽ aliđ canẽ clauſum diebus quatuordecim oſſa ſola facies mãducare: q̄ntodecimo aũt die qđ inueneris albũ de fimo canis vſtulabis ꝛ dabis per dies q̄nqȝ coclearia duo ad bibendũ. Accepi aũt ꝛ hoc in tuſcia a ruſtico quodaz dicente aliquẽ fuiſſe liberatũ. Tritam eniz habebat ſyluaticã ruthã in agro: ꝛ cum ſeruus eius lunaticus corã eo cecidiſſet plenus meſticia rhutã tulit ꝛ contritã naribus eius impoſuit ꝛ ſurrexit ſanus. experimentatuz eſt idẽ ꝛ in alijs ꝛ liberati ſunt: ꝛ ego ſepius ita curaui. mirabile ergo ꝛ ꝑcipuũ eſt ꝛ erit tibi hoc pro magno. Itẽ aliđ i q̄nq̄geſimo octauo titulo Theodor⁹ muſcien⁹ ad epilepticos ſtaphiſagrie. ʒ. viij. caſtorei. ʒ. iiij. opopencedani [s]. ʒ. ij. pyretri. ʒ. ij. ſtaphiſagriã aũt tundes ꝛ in veſica ouis vel capre vrina adhuc plena exiſtẽte vel quãtuz habuerit mittes: ꝛ cũ facta fuerit ſicca tũdes ꝛ cernes ꝛ alijs admiſcebis: ꝛ inde dabis in mulſa ẽm vtutẽ patiẽtis. Itẽ aliđ mirabile qđ accepi a Chirteſeo ruſtico vrinã apri ſyluatici appẽdẽs cũ ipſa veſica ad fũmũ dimittes ſiccari ꝛ dabis ex ea ad fabe magnitudinẽ ꝑ dies. ix. in oxyme. Itẽ aliđ qđ accepi in gallia: galli teſticulos ſiccos dabis bibere cũ lacte ꝛ aq̄ patienti ieiuno. Et hoc facies per dies q̄nqȝ ꝛ obſeruabit ſe a vino. Itẽ aliud pãnum ſanguinolẽtũ tolles vbi monomachia [t] ſit ꝛ occiſo homine incẽdes ꝛ cinerẽ ex eo miſcens cũ vino dabis per dies ſeptẽ ad liberandũ ꝛ liberabit̃. hoc enim experimẽtatũ eſt a multis maxime a militibus. Dicit eniz Orpheus ſi ſtrigni [v] radicẽ colligis deficiente luna tundẽs ꝛ dederis ad bibenduz eam prima quidẽ die potionẽ vnaz: item duas: deinde iij. ꝛ poſtea duplicẽ vſqȝ in dies q̄ndecim anadoſim [x] miſticũ eſt ꝛ a multis laudat̃. In Hiſpania aũt ad epilepticos hoc accepi. teſtã aſini diligẽter vſtulabis ꝛ tũdes ꝛ cernes ꝛ in buxide repones: q̃n aũtẽ opus fuerit dabis. ʒ. j. cum aque cotila [y] vna. Anteq̃ꝫ g̃ des medicamen herbã ſauinã ſolam ſoluẽs dabis bibẽdũ ex ea. ʒ. iij. cum aque cotila vna bis aere lucido exiſtente ieiuno duobus dieb⁹. Si aũt ſubnubilus eſt dies modicũ pretermiſſis diebus dabis ex ipſa teſta aſini. prius vo q̃ꝫ aliq̄d ex predictis des purgabis caput patiẽtis per dies. iij. ex hoc medicamine. ſtaphiſagrie. ʒ. iij. pyretri. ʒ. ij. ſalis armoniaci. ʒ. j. tundes ꝛ facies pulueres ꝛ dabis ad maſticandum ꝛ dimittes currere humorez: mirabiliſſimum enim eſt.

De ligaturis Archigenis. Cap. LXXIII.

Archigenes talem faciebat ligaturã ſicut ꝛ Aſclepiades. Flon [a] ideſt aurũ in brachio patiẽtis appẽde ꝛ liberabit̃. Stanoſmodus [b] dixit corallum ꝛ gliciſidẽ [c] ꝛ ſtrigni radicẽ [d] collectã luna deſcendente: liga in pãno lineo ꝛ appende.

Quid cauendũ eſt epilepticis. Cap. LXXIIII.

Nihilominus etiam ad cuſtodiaz que vitare debẽt epileptici a nobis ordinandũ eſt. Maxime enĩ euitare debẽt indigeſtionẽ quaſi magnũ malum ꝛ de cena ꝛ prãdio. Indigõnis nãqȝ ſuſpitionẽ habens patiẽs nihil edat nimis. indigeſtio eniz grauatio cibi eſt: ꝛ cholerũ motio. Obſeruandũ eſt etiam ne bibant mox poſt balneũ: ſicut diximus ꝛ maxime vinoſum .i. purum vinũ: ꝛ maxime vetuſtũ vinũ ꝛ ſatis [e] nouellũ ꝛ auſterũ ꝛ ſtipticũ. ꝛ lac ne bibãt nec caſeũ manducent: ꝛ ſi quid opere piſtorio fiat de lacte. Fugienda enĩ ſunt ꝛ que mali odoris ſunt oĩa ꝛ que omnino diuturna [f] ſunt in locis talibus. Odores thimiamatũ [g] nimium habentium odorem: ꝛ ex alto reſpectus q̃ꝫ plurimus: ꝛ veſtimentorum nimia coopertura: ꝛ calefactio capitis: ꝛ in ſole ne diu perdurẽt: aut vbi ignis eſt multus: ꝛ in balneo ne moras faciant: ꝛ ne calida aqua

a Phyſice ligature dicũtur de qb⁹ rõ reddi nõ põt.
b .i.lib.gal.õ emplaſtris.
c .i.mollificam⁹.
d Cataphora eſt epilepſia q̃ fit a membro iferiori aliquo Iañ.
e .i.capite iclinato.
f Lapis ẽ niger natus in aq̄ gallice gaget.
g .i.myrre.
h .i.bona inuentio Iañ.
i Põt ſanari.
k Eſt ſpẽs epilepſie cuius cã eſt in ſtomacho Iañ.
l .i.primario pullo.
m .i.pulloꝝ.
n .i.caſtorẽ.
o .i.reuolues.
p .i.pixide.
q Cotila eſt pondus .ix. vnciaꝝ.
r Fulica eſt auis nigra aquatica de gñe mergorũ anate minor in mari ꝛ circa ſtagna habitãs: gaudẽs tẽpeſtate: ꝛ mergens ſe tũc in ꝓfundũ.
s .i.ſucci feniculi porcini.
t Monomachia interptat̃ duellũ a monos ꝙ eſt vnus ꝛ machia pugna q̃ſi pugna vni⁹ ad alterum.
v .i.morelle.
x Anadoſis ẽ reductõ ſeu diſtributio Iañ. ſed anadoſis hic ẽ eq̃lis doſis. naz ana q̃nqȝ ẽ idẽ ꝙ equale. iuxta illud greciſte. Quatuor ana notat. re. ſurſuz eq̃leqȝ rectum.
y Eſt põdus .ix. vnciarum.
a Flon aurũ pur dicitur.
b Medicus.
c .i.pioniam.
d .i.Morelle.
e .i.nimis.
f .i.diu ſteterint.
g .i.aromaticoꝝ.

diu lauent caput. Et indigeſti lauare prohibendi ſunt ꝛ poſt cibū aut poſt dulces aliquos cibos aſſumptos. Etenim hec acceſſiones cōmouēt paſſionū: ꝛ maxime in quibus flaua cholera poſſidet ſtōchū. Iſtis eni tēperate cōueniūt diete: nō ea preſumēdo que poſſint congregare flegmaticos humores: ſed ea que extenuare poſſint ꝛ calefacere flegma aut cholerā. Hec eni ſi aliquis diligenter obſeruet nō opus habebit aliquo alio adiutorio: ꝛ maxime in doloribus[a] aliqua periculoſa inferentibus. Interdū enim patiunt̄ artinothomias[b] ꝛ anacroſes[c] ꝛ cauteria ꝛ alia multa que ad penā pertinent magis q̄ ad curandam ipſam paſſionem.

a Adiutorio.ſ.
b .i. arteriarum inciſiones
c .i. oſſiuz fiſſuras: qdā.n. epilepſia ꝯſuleruñt pforaſ craneū.

De melancholia. Cap. LXXV.

NOn vna eſt cauſa melācholie neq; vn⁹ humor: ex quo ipſa paſſio gñat̄ ſed plies: ꝛ altera ex altero mutat̄. Unde tales neq; ſilīa patiunt̄ ſynthomata neq; ſimiles habent motiones phantaſie: ſed quidā eoꝝ ſemper ridēt ꝛ cum hilaritate eis phātaſie fiūt. Aliqbus etiā cum furore ſilr vt freneticis: aliquibus etiā cū triſtitia multa vt nihil oino loquant̄: ꝛ ſimiles exiſtiment̄ multis. Alij aūt ꝛ glorias ſe dicunt habere aliquas: aliq etiam predicūt futura: alij amant mortē: aliqui timēt: ꝛ aliq habēt declinationē[d] ꝛ in aliquibus tēporib⁹ vt ꝯſueto hoc ipſum tēpore patiunt̄: alij aūt ſemꝑ hoc patiunt̄. Non ſoluz aūt ſic differunt ſm multimodas cōmotiones ſupueniētes eis ſynthomatū: ſed ꝛ ſm locoꝝ paſſionē. Quidā enim eoruz in ſolo habēt cerebro paſſionē: alij aūt per omne corpus patiunt̄: alij vō in ſolo vētre ꝛ hypocūdrijs patiunt̄. Supeſt ergo ꝛ cauſas vel quot differētie ſunt melancholie diligēter ꝓuidere: ꝛ que loca patiunt̄ ꝛ quales ſunt acceſſiones ꝛ quales moleſtie melīe ſunt diligenter ꝓuidere: ꝛ quales moleſtie ſunt ſynthomatuz qui amant medicine exercere artē ſcire vnāquāq; cauſaz: vel vnde ſit intelligere debere. Cognitiones ergo ꝛ ſigna eoꝝ diligenter perquirenda a nobis ſunt ſine quibus paſſio nulla bene curari poteſt: nec perfectius poſſunt euadere paſſionem.

d Sui morbi ita q̄ eſt interpolatus.

Signa ſi ex plenitudine ſanguinis fiat melancholia. Cap. LXXVI.

PRimo ergo in ipſis prouidendis cognitionibus cōtēplāda eſt tēperantia[e] infirmātis. Scimus enim q̄ a hi qui piloſi magis ꝛ nigri ſūt colore ꝛ tenues habitudine facilius cōprehendunt̄ melīa q̄ illi qui albo colore ꝛ habitudine ſunt pingues. Naz qui ꝛ magis cōmouent̄ media ſunt etate ꝛ q tenui dieta vtunt̄: ꝛ iracūdi ꝛ ſolliciti ꝛ qui in triſtitijs amplius vitā degunt. Interrogari etiam opz adhuc ne forſitan aliqua retētio ſit cōſuete eūonis vt in viris hemorroidarū ſolēnitates[f]: in mulieribus mēſtruoꝝum purgatio deneget̄. Et ſi in toto corpore grauitas inſueta eſt. Attendendus eſt etiam vultus ſi rubior eſt. Et vene ſi plene ꝛ inflate apparent. Harū aūt exiſtēte plenitudine ſanguinis abundantiā neceſſe erit exiſtimari vt ex eo vapores in caput aſcēdant. Si aūt ꝛ declinatio quedam phantaſie ſit vt cōſueta opera in aliqbus tēporibus faciāt: adhuc magis exiſtimandū eſt ex anathimaſi[g] eos ſanguinei humoris naſcentias[h] habere: ꝛ cerebro patiente melancholie generari ſpecies: ꝛ patitur[i] quidez ſimilia eis quos ſubuſtiuos[k] contingit habere oculos. Or ſi cuz riſu phantaſie accidunt cognoſce nō multum cacochimū eſſe humorem ꝛ acrum vel mordicantem ſed ſola quantitate nocere.

e .i. complexio.
f .i. ſolite eūones.
g .i. euaporatione ſeu ſurſum eleuatione. ian.
h .i. pncipia morbi.
i Cerebrū.ſ.
k .i. ſubrubeos.

De cura melancholie. Cap. LXXVII

SI igitur cognoueris ex plenitudine ſanguinis quēpiā moleſtari ꝛ eius vapore fieri melancholiā: ſicut diximus ſolū turbulentū animalē ſpiritū talem mouentē phantaſiaz: ante oia non neceſſe eſt aliquas alias curationes adhiberi niſi tm̄modo ſanguinis detractionē ꝑ cōpetētia fieri loca: ꝓlōgari eniz in hac paſſione hāc curā nō opz: ſed nec aliqua dilatio dāda eſt. Or ſi celerius ſanguinis detractio nō adhibeat̄ diutius ibidez reſidens cauſa cerebri mutat naturā ꝓlōgata paſſione. Sed ſi cōſtipati[l] fuerint interius vētres cerebri paſſio permanebit: nā de preſenti ſi adhibeat̄ curatio anteq̄ cerebri trāſmutet̄ ſubſtātias citius liberabunt̄. In paucis igit̄ dieb⁹ bonis ſuccis ꝛ tēperatis cibis nutriēdus eſt egrotus. Nullo modo aūt ꝯcedēde ſunt carnes vel qcqd ſanguinez gñare pōt exhibēduz eſt. Sed accedēdū eſt ad euacuationē ſanguinis ꝛ ſm robur virtutis queadmodū als quātū exiſtimaueris facere mox auferes. Seplus enim ſubitanea ꝛ multa de ſemel euacuatio euacuationē aliquā facit. i. aſcēdentes vapores amputat. Or ſi non poterit de ſemel multa fieri euacuatio: neceſſe erit tūc non ſemel ſolū ſed bis ter vel ſepius inquātū expedierit paulatim ſanguinē auferri. Or ſi ex brachio virtus ꝛ etas nō permittāt ſanguinē auferri: tentari opz de naribus aut manib⁹ aut pedibus aut tibijs aut ſecus pollicis digitū facere detractionez. Et maxime hoc opz agere in muliebri corpore etenim mēſtrua ꝓuocat. Cum ergo nō manifeſtas inueneris in brachio venas ſubiacētes ſupradictis locis: oportet tunc incidi venas. Euacuatio igit̄ ſola ſanguinis eſt neceſſaria in iſta ſupradicta paſſione. Nihil eniz in hac re vtilius q̄ detractio ſanguinis: quoniā omnia[m] cōmunicant ſibi quemadmodum[n] Hippo. docens dixit voce[o] magna concurſus vnus ꝛ cōſenſus vnus: ideſt omnia mēbra ſimul cōpatiunt̄ vel quicqd eſt in hoie[p] cum vnū membrum fuit paſſum. Si aūt nō ſoluz vapor ſed ꝛ ſanguinis humor cōſtrictus vel conſtipatus fuerit in cerebro: tunc ſecurus citius in frontem venā incides. Poſtea enim cum totius corporis euacuationez feceris: ad localem ſi acceſſeris iam curationez nihil nocebit. Sine eūone aūt toti⁹ corporis ſi localē volueris adhibere medicinā: ledes magis q̄ iuuabis. ad patientē locū māz attrahēs. Sic eniz curari opz quib⁹ ex ſola plenitudine ſanguis melīca fuerit paſſio ꝛ nōdū manifeſta ē trāſmutatio[q].

l .i. ibibiti ꝛ corrupti melācholico humore.
m Membra.ſ.
n .ſ. euacuatione ſanguinis: vel q̄ pōt ſibi. i. cerebro.
o .i. ſermone acentico.
p .i. patitur. a.
q In ſuba cerebri: ꝛ ita q̄ in hūs ſit himar

Si ex cholerico humore melācholia aut mania fuerit facta. Cap. LXXVIII.

SI aūt ex mordicāte ꝛ acro[r] aut cholīco humore in melīcū diſcoctus aut diſtēperatus trāſierit ꝛ videat̄ hoc tibi pati ſanguis: nō adhuc cū riſu iſti phantaſias hñt: ſ3 e3rio peſſime eis ꝛ maniados[s] ſatis acceſſiones fiūt. Propter qō opz feſtinare ꝛ incidē inchoātē paſſionē. diuturna eni ꝛ mutata nā ipſi⁹ in peius incurabilis pene efficit̄ ꝛ nō melioꝛat̄: ſ3 remanet talis: ꝛ ꝑ tēpora circuitus ipſa paſſio fit. Nō eni aliqd aliud eſſe videt̄ mania aut extēſa melācholia: niſi q̄ per dicta cognitione[t] qcquid cogitauerit agit ꝛ loquitur.

r .i. acuto.
s .i. inſani maniaci. Jañ.
t .i. cogitatione.

Si ex acredine ꝛ mordicatione cholīca aut ex qualitate ſanguis melīa fiat. Cap. LXXIX.

COgnoſces aūt iam non vapores eſſe ſanguinis qui cerebrū petāt vel cholīci humoris: ſ3 melīa cuz acredine ꝛ mordicatione occupatum neceſſe eſt vt cerebrū teneat: ex qua etiā ante diximus q̄ iracūdi ſunt ꝛ furioſi: ꝛ iā nō videat ex ſanguie hoc fieri. Si aūt ſit nā calidus ꝛ ſiccus ꝛ etatis ſit medie ꝛ cibo quo vſus eſt calidior fuerit ꝛ acrior[a]: ꝛ ipſe aer calidus fuerit ꝛ ſicc⁹ manifeſte indicat tibi ex cholerico humore trāſlatū eſſe ſanguinē in melancholicū. Mouent eniz indifferēter humores ꝛ alter ex altero ſuſcipit qualitates. Cholerici igit̄ humores ꝑmutant̄ aut per longū ieiuniū: aut ꝑ ſalſos ꝛ acros cibos frequēter acceptos: aut ex diuturna ſollicitudine. Sāguinis vō humores ꝑficiunt amplius aut ex multo vini vſu: aut ꝑ aliquos qui multū nutriūt cibos acceptos: ꝛ ſi balneis vſus[b] in tpe ſuo nō ſit. Ex his duos[c] cōtingit augmētari humores. ex vtriſq; ergo efficiunt̄ humoꝝ ſinthomata. Modo enim ridēt nunc aſpere loquunt̄ ꝛ alij ex alio agitant ꝛ iterū regeſcūt: ꝑoſt acceſſiões habet queadmodū ꝛ in tipicis[d] paſſionibus fit. Cū eniz humore repletū fuerit cerebrū, vel minoratum ſic lenimentum aut dimiſſio aut acceſſio fit.

a .i. acutos.
b Siccis.ſ.
c .ſ. cholera ꝛ ſanguine.
d .i. interpolatis febribus.

Curatio ſi ex acredine aut humore cholerico paſſio fuerit generata. Cap. LXXX.

SI ergo ex oib⁹ que diximus ſignis ꝛ ex ꝑmixtis choleri⁹ ſanguini in venis exiſtimaueris paſſionē fuiſſe generatā ad euandū talē humorē ꝑperandū eſt vt ꝑus ſanguinis fiat detractio. deinde purgabis eū catartico cōpetēti. Tēperato aūt cibo ꝛ humidiore nutrito dabis colagogū[e] catarticū. ſic eni cholerici humor de cerebro euacuat ꝛ facilius obedit medicamini. ꝛ ita virtus catartici protrahit[f] virtute ipſius[g], queadmodū iterum eis dare vtile eſt quoꝝ frigidos ꝛ ſpiſſos humores deponere volueris quecūq; extenuēt ꝛ calefaciāt ꝛ antea dari cibos pertinit aptos: ſic eniz tales humores facile ꝛ conuenienter purgant̄. Quicūq; aūt ex cholerico ſanguie infeſtant̄ vl moleſtāt dietā offeres vt dixim⁹ huidā magis ꝛ tēpatā. Et ſic dabis catarticū. i. pigrā cū ſcamonea. Sit eniz ex pigra. ʒ. vj. ꝛ addes de ſcamonea. ʒ. j. i. ſiliquas.[h] xij. aut plus aut minus ſm virtutes patientis. Qō ſi accipere in potione noluerit: cataputias ex eo cōficies dabis. xj. Qō ſi ipſas contēnat glutire in ouis apalis[i] dabis eas: remoto aūt albumie in vitello abſcōdes ꝛ cū cocleari inicies: ſit eni facile inducit̄ eger vt eas accipe poſſit. Poſt hāc aūt aggregatione medicaminis nō incipiunt ſentire.[k] Facta igit̄ eūone tranſactis aliquot diebus dabis iterū dietas que humectare valeāt infirmatē. Balneū aūt magis ꝛ requieſcere iubebis. ꝛ iteꝝ purgabis augmētando modice ampli⁹ catartici doſim. Sic eniz optime ages in qbus melācholia videbit tibi eſſe generata ſi ex ſanguine cholerico tranſlato: tñ ꝛ nimis calefacto ꝛ nimis exuſto inferat̄ periculū. Quicūq; aūt calida antidota aut catartica in tales dederit paſſiones ꝛ maxime qō vocat̄ hiera iſti maniaci[l] ꝛ iracūdiores in furias maiores excitātur eo q̄ ſicciores ꝛ acriores facti ſunt. Meli⁹ eſt ergo ſimplicibus vt diximus purgari medicaminibus. de quibus nō pñt ſatis[m] calefieri: ꝛ ſi contingat ſatis ca lefieri humidis vtendo cibis temperabuntur.

e .i. cholere educentium.
f .i. protenditur vſq; ad cerebrum.
g Preparationis.ſ. facte per dietam.
h Siliqua eſt pōdus quatuor granorum.
i .i. molibus.
k .i. ſenſati eſſe.
l .i. inſani maniaci.
m .i. nimis.

De cibo dando menomenis[n] vel melancholicis. Caplm. LXXXI.

CItis enim qualr ego multos de hoc malo ſanaui ꝛ dieta magis q̄ multis medicaminib⁹ vſus ſum. Sit aūt dieta vt ſimplr dicam ptiſanas[o] magis in mane accipiat cū granulis ſuis hora[p] z[a]. In prādio aūt piſces aſpratiles ꝛ domeſticos pullos vel gallinas ꝛ alias aues que nō in paludibus degūt ꝛ pectines[q] ꝛ aſcaces[r] ꝛ echinos[s] accipiāt. Ex olerib⁹ aūt lactuce ꝛ intibe[t] oino comedende ſunt ꝛ malue. Alia vō oia ꝓhibēda ſunt ꝛ maxime braſica[u] ꝛ ſiluatica oia olera. De fructibus pepones cucumeres ꝛ ēt vue dulces duratiue:[x] ꝛ mala que non ſunt ſtiptica. Ficus etiā prohibēde ſunt aut ſi acceperint duas vel tres ꝛ he ſatis mature ſint. tales. n. ſi accipiant nō poterūt ledi.[y] Placente aūt oēs[z] ꝓhabēde ſunt ꝛ que cū caſeo facte ſunt. Hec eniz oia cholerica magis ſunt ꝛ magis augmentant exuſtos humores. Uinuz aūt eis criſapicō[&] bonuz eſt dari ꝛ hoc modicum. Qō ſi illud non inuenitur offeres vinum qō nihil hz repercuſſionis aut ſtipticū[?] aut aliquā auſteritatē ne cū bibitur caput petens ſolicitet[z]. Talis aūt ſit eis dieta. Eteniz ſi aliqd ſm partes[aa] pretermiſſuz eſt ꝛ hoc iterū prudens ꝛ ſapiens medicus ſequēdo que dicta ſunt inuenire eaipſa poterit que expediāt. Carnes aūt ꝛ fortiores cibos vetam⁹ aſſumere. Ceteꝝ egrotāte ad meli⁹ accedēte ordinādi ſunt paulatiz augmentādo ꝛ nō ſatis deſubito ad fortia accedant. Qō eniz paulatiz fuerit oblatū meli⁹ eſt ꝛ cautius trāſire ad fortiora paulatim didicimus. Balnei autē vſus ex dulci aqua ſup oia adiutoria magis preſtare vr: digerit enim ꝛ euacuat vl' extenuat cholericū humorē ꝛ tēperat ꝑꝑ aq̄ruz qualitates. Totū eniz corpus infundēdū eſt aqua calida. Caput autē tepida magis ꝛ vitellis ouoꝝ erit lauandū. Ungendus eſt autē totus aqua ꝛ oleo[bb]: caput vō oleo roſ. vnges. Aer quoq; balnei ſit tepidus ꝛ ita ſit tēperatus vt nullā habeat in ſe nimietatē. Similr aūt ꝛ ſoliū[cc] tēperet̄: ꝛ diutius in eo reſideat. Et in piſcina cogat̄ intrare ꝛ ibi oino morari ꝛ maxime ſi iuuenilis etas fuerit ibidē diutius perſeueret ꝛ cuz aqua calida multū lauet̄. Poſt balneum aūt mox nō bibāt vinuz ſed tm̄ aquā calidā. Et ſic cibos aſſumāt queadmodū in ante latis dictū eſt. Prādere aūt volēti offerenda eſt iterū aqua calida. Hoc eniz mō dieta obſeruāda eſt quibus de calido humore ꝛ nimis cadē de ꝛ feruēte natura fuerit melācholia. Sciri aūt opz q̄ in his paſſionibus antiq ꝛ ventoſis vſi ſunt in capite ꝛ anatriphiaſim[dd] acriorē facere in ſupficie volentes. Alij aūt ꝛ ſanguiſugis vſi ſunt. Nos aūt fugienda oia iſta eſſe exiſtimamus. Cū eniz nihil inuenit adhuc magis eos ꝛ diſtemperatiores ꝛ ſicciores faciūt. Cuz enim cōuenit hec fieri quando iam videt̄ in cerebro violentior effecta materia cōſtricta ꝛ pinguior facta.

n .i. maniacis Jañ.
o Ordei.ſ.
p Ab ortu ſolis.
q Piſces ſunt.
r Piſces ſunt.
s Piſces ſunt.
t .i. endiuia Jañ. dicunt tñ alij q̄ ſunt cicoree.
u .i. caulis.
x .i. a loco.
y Ab eis.ſ.
z Alios cibos.
& .i. aurei coloris.
? .i. nihil hz ſtipticitatis.
z .i. ſolicitudinē melancholicaz inducat.
aa .i. cibos particulares.
bb Oliuarum.ſ.
cc .i. balneum.
dd .i. perforationem.

Signa ſi ex melancholico ſanguine facta fuerit melancholia. Cap. LXXXII.

COntingit aūt maxie melācholiā quedā de acuto ſanguine exuſto: plus[ee] aūt rōne petens caput multas anathimiaſes[ff] faciens[gg] mutato ibidez aiali ſpū. Cognoſces aūt q̄ magis ex melancholico ſit anathimaſis[hh] qñ patiunt̄ triſtitias irrōnabiles ꝛ deſperationē ſui primuz ꝓponētes ꝛ timore nimio ſupati mori deſiderāt ꝛ frequēter cogunt̄ in lachrymas ꝛ ab hoiuz ſocietate ſe remouēt ꝛ amicoꝝ fugiūt ꝯſortia ꝛ in ſuſpitionē eoꝝ veniūt falſam. Quoꝝ ſolatia vitare ꝯtendūt vt etiā aliquos incriminent̄ eo q̄ eos vellēt occidere: gladio vtentes: ꝛ veneno dato vellent extinguere. Scimus aūt ꝛ alias plurimas ex hoc humore inferri phantaſias. Et aliq ſuſpicant̄ ſe eſſe vas fictile. Alij aūt coruū. Alij quoq; gallū vt ēt imitent̄ eū ad cantanduz ꝛ ēt aſcellas percu-

ee .i. magis q̄ cōueniat.
ff .i. ſurſum euaporationes.
gg Eſt.
hh .i. ſurſuz euaporatio.

tiūt[a]. Aliȷ aūt celū ſe ferre putāt ſicut Athlas ⁊ timēt dicētes ne cadat ⁊ nō ſolum ſe:ſed ēt oēs ſimul opprimat. Ego eniʒ quādā vidi mulierē hāc pati phātaſiā: cōſtringebat eniʒ digitū pollicē dicēs ſe totū mundū portare:ne forte verteret ⁊ hoīes periret. Sʒ ⁊ alios multos vidimꝰ. Sʒ ſuperfluū eſt de oībꝰ nūc dicere. Sufficiunt enim tibi hec per que ſigna etiā ſi ſimilia contingant poteris cognoſcere ex melancholico humore generatam eſſe paſſionem.

a Sicut gallꝰ dū vult cantare.

❡ Curatio melancholie. Cap. LXXXIII.

FIt enim quandoqʒ hec paſſio ex triſtitia ⁊ ſollicitudine ꝓcedēte aut animi alia aliq̄ paſſione exiſtente. Cōſiderare eni opʒ ⁊ īter ipſas phātaſie ſpecies ſi rōnabilr̄ an aliud aliqd de ſubito fecerit mutationē. Quedā eniʒ mulier ex nr̄is viſa a nobis cū in melācholiā de ſubito incidiſſet ſerpētē ſe glutiſſe dixit dū dormiret. Tunc ego vomicā[b] ei faciēs ſerpentē mortuū in vaſe in quo vomebat abſcōſe feci mitti ⁊ cū vidiſſet amputata eſt ei oīs ſuſpitio. Et qꝛ per triſtitiaʒ ei contigerat:gaudio accedente mox ab ipſa liberata eſt paſſiōe. Et aliā iterū mulierē vidi melancholiam incidiſſe ꝓpterea ꝙ vir eius longo perrexiſſet itinere. In omni eniʒ rn̄ſione vl̄ interrogatione vel q̄cq̄d agebat iracūdia ⁊ quaſi furia pleno animo exagitabat̄. Quaʒ ego hac rōne curaui: In primis.ſ.catarticum dedi:⁊ maxime hierā Galeni: ipſa eniʒ hiera varios deponit humores ſine moleſtia vel ꝑturbatiōe. Facta igit̄ purgatione cōtēplari opʒ iterū infirmātis intellectū. Et ſiq̄dē ad melius mens eius videat̄ tranſire:ſcias per h̄ ⁊ timores ⁊ triſtitias irrōnabiles minui ⁊ mediocres fieri:⁊ magis ēt ad ꝓpriū reuerti ſenſum. Iterū igit̄ vti opʒ hoc ipſo catartico. In hac enim permanēte curatiōe ꝑfectius emendat̄. Qd̄ ſi hiera ſemel aut bis data nihil oīno de moleſtiȷs remoueri videat̄ melācholie vel phātaſmatibus ad armenici liti[c] potiones veniendum eſt.

b Medicinam.

❡ De armenico litu.[d] Cap. LXXXIIII.

c .i.lapidis.
d .i.lapide.

SCio igitur qꝛ medici antiq̄ores albū dabāt elleboꝝ ⁊ nullatenus ex alio credebāt hāc paſſionē curari catartico. Sed ego elleboro albo antepoſui armenici liti[e] potionē. Nā hoc nuꝑ inuentū eſſe ſcias:ideoqʒ ab antiq̄s minime datū eſt. Qd̄ poſtmodū a plurimis vel a nobis in vſuʒ veniens elleborum ꝓꝑ ꝑiculū amouimus. Iſtuʒ ꝟo qui ſine moleſtia ⁊ periculo dari pōt elegimus:qm̄ nihil in virtute vel in opere minus[f] ſcimus hr̄e. Cuius ſi quidē opa nō ſolū per ventrē ſʒ etiā per vomitū facit purgationē. Sʒ vt hoc[g] opereī nō lauatuʒ dari opʒ. Erunt autem ex eo dandi .ij. aut .iiij. ℈. aut modico plus aut minus ſm̄ virtutē patiētis. Attēdēdū eſt ēt a nobis ſimul ⁊ quātitatē humoris moleſtiā generātis. Qd̄ ſi nō ſatis oportere laborantē videat̄ ꝑ vomituʒ purgari ſʒ ſolū per ventrē ſit neceſſe ducere magis malū humorē expedit tūc ipʒ lapidē lauari q̄mmaxime ⁊ vſqʒ q̄nquageſies. Sic eniʒ facientibus nobis neqʒ tribulationē neqʒ anguſtiaʒ facere hic lapis pōt ſed magis ſine moleſtia facile nigrā purgat cholerā: ita vt in paruo tp̄e ſanū reddat hoīem. Dabis autē ex hoc. ℈. v. vel. vj. vel amplius in calida aqua. Si autē bis[h] adhuc exiſtimaueris infirmāti expedire purgationem ſecurus iteꝝ dabis. Nihil eniʒ hʒ in ſe caloris aut deſiccatiuū ſatis[i] aut aliquā in ſe amaritudinem aut inſuauē qualitatē quā fugere ſolēt hoīes ad bibēduʒ horrētes odorē medicaminis. Aliq̄ etiā odiūt accipere in potatiōe medicamē ⁊ multi nullo mō cōtinent acceptum medicamē. Artificioſe aūt dari opʒ in cataputiȷs[k] factis ex lauato litu[l] armenico miſcēs ex pigra manifeſtā ꝑtē aut ex aliȷs aliq̄bus quecūqʒ adiuuare magis pn̄t purgationē. R̄x. autem hec pigre. ℈. iiij. epithi. ℈. iiij. agarici. ℈. iiij. litu armenici lauati. ʒ. iiij. ſcamonee. ℈[m]. iiij. gariofil' grana. xx. In duobꝰ aūt libris nouiter ſcriptis hec cōfectio ita hr̄. R̄x. hec igr̄ pigre. ℈. iiij. epithi. ℈. iiij. agarici. ℈. iiij. litu armenici lauati. ℈. iiij. al's ſcamōee. ℈. ij. gariof. grana. xx. tūdes ⁊ facies cataputias cuʒ rodomelle aut ſucco citri:dabis aūt. ℈. ij. q̄minimū. Sciri autem opʒ qꝛ h̄ ⁊ coroborāt ſtōm ſil' ⁊ varios deducūt humores ⁊ maxime terrenū ⁊ melancholicū ſine moleſtia vt dictuʒ eſt purgāt. Iſte lapis ſicut diximus in potu ⁊ in cataputiȷs[n] datus etiā ⁊ in vſu non eſt timendus:qꝛ neqʒ ſuffocationē aliquā:neqʒ ſincopim facit quēadmodū albus ſolet facere elleborus. Neqʒ hʒ[o] illā ſollicitudinē quā ꝑꝑ ſuffocationē[p] ſolemus hr̄e quā nunc nos nec remoueri neceſſe eſt. Illa aūt ſola ſcribemꝰ cōmemoratiōis cā que poſt hoc[q] facere dēmus vt in cōſuetis q̄plurime catarticis facere conſueuimus. ſi aut amplius aut minus euacuari[r] videnī a catarticis. Si igit̄ minus a mēſura purgauerit[s] quis mulſam ei dare opʒ. Et poſtmodū ſic cibari aut ſuccus ptiſane aut pane in iure:vbi pipio aut pullus coctus fuerit nō habenti oleū multū. Si aūt cōtingit fieri vt multuʒ nimis deponat[t] vt ⁊ ſpaſmi ſuꝑueniāt:multi enim hoc patiunī ſi nō aliq̄d dignuʒ deponat. ꝓpterea ꝙ nām hn̄t ſicciorē ⁊ imbecilliores neruos. Propter hoc igit̄ aqua multa fomētandi in balneo ſunt ⁊ multū vngēdi ex idroleo[u]. Et panis infuſus cum vino dādus eſt aut in onfaco[x] melle aut in aqua frigida. Si autem de eo[y] bibere voluerint nō aqua frigida magis eos iuuabit. Bene etiā ꝯueniēs eſt ⁊ meluʒ[z] ⁊ malagranata ⁊ pira ante cibū ei dari ⁊ ventres pulloꝝ. Poſtq̄ autem cibaueris requieſcere eū facies ⁊ iubebis vt dormiat patiēs. Poſtea aūt cum receperit fortitudinē ad balneū eū duci neceſſe eſt aere tepido ꝓcurato ⁊ imorari ibidē iubebis:nō ſoluʒ aūt in ſolio:ſed ēt in piſcina. Poſtq̄ aūt inolutus fuerit ſabanis iteꝝ mox nutriēs eum bene cū pane in vino infuſo aut onfaco melle[⁊]. Regrediēs aūt in domū ꝑmittes eū q̄eſcere. Obdormiſcet eniʒ ob hoc oīno:ſolet eniʒ hoc ſemꝑ ꝯtingere multis poſt catarticū vt plus a ratiōe ſoluant[ꝯ]. Recupata igit̄ virtute ꝑmittēdus eſt reuerti ad cōſuetudinē ⁊ in amicoꝝ ꝓn̄tia agē[ꝝ]. Et ſi īueneris ꝯn̄r rn̄dē adhuc magis amplius dabis cibos ꝑdices ⁊ gallinas ⁊ faſianos qui nō ſunt pingues ⁊ aues ſimiliter. Prohibende ſunt autē oēs aues que in paludibus degunt. Et piſces coxtryodes preter aſpratiles[aa]. Poſtq̄ aūt vſus fuerit euchimo cibo ⁊ vt quoddā fundamentuʒ poſuerit vtenda ſunt hec iteruʒ poſt tres aut quatuor dies olera q̄lia ſunt intibe[bb] ⁊ lactuce ⁊ malue ⁊ oleo ſparagi[cc] mediocriter. Prohibenda ſunt ēt braſica[dd] ⁊ oīa que melancholicū humorē aut acreʒ gn̄are pn̄t qualia ſunt eruca ⁊ ſinapis ⁊ alleum ⁊ carnes bouine: maxime ⁊ ceruine ⁊ oīs farina panis furfuraceus in cibariȷs ⁊ liquamen vetus ⁊ ſatis pingue ⁊ auſterum vinum. Sic enim obſeruet dietam:⁊ balnei vſum. Et mutare eū permittes loca vel regioneʒ ⁊ parentibus vel amicis proximari. Et per diuerſa loca ſcōꝝ ſe pn̄tare feſtinet. Sic eni ꝑ catartica ⁊ euchimos ⁊ bonos cibos ⁊ ceteras bonas obſeruatiōes totius hitudinis corporis factus fortior poterit maniadē[a] ⁊ tam amaram egritudinem euitare. Quod ſi alique reliquie remanſerint ⁊ non valde mundauerit bene intellectum aut certe non mutauerit aſpectum aeris expectata tēperantia reiterato ipſa adiutoria ab initio ſicut dictuʒ eſt faciens ea ipſa paulatim donec ad priſtinaʒ reuertat̄ ſanitatē. Et qꝛ vtiqʒ difficilius eſt ⁊ non facilis ad ſanādū talis ꝑmanēs ſi fuerit ⁊ nō ſentiet medicamen nō liberabit̄ ab amariſſima ⁊ iſanabili egritudine.

e .i.lapidis.
f Elleboro.
g .ſ.per vomitū.
h Als vini.
i .i.nimis.
k .i.pillulis.
l .i.lapide.
m Als. vnc. iiij.
n .i.pillulis.
o .i.requirit.
p .i.ne euomat ex vſu ellebori.
q .i.lapidē lazuli aſſumptum.
r Patientes.
s .i.purgatꝰ fuerit.
t .i.euacuet pharmacum.
u .i.mixtura aq ⁊ oleo.
x .i.de roſis immaturis ⁊ melle facto.
y .i.onfaco melle.
z Mela arbor eſt magna fructuʒ hn̄s comeſtibilē maiorē pipere guſtu ſuauē Ian. auctoritate Iſidori eiꝰ fructus eſt melum.
⁊ .i.de roſis immaturis.
ꝯ .i. opprimant ſomno in quo ceſſat actus rationis.
ꝝ Uitam.ſ.
aa .i.ſquamoſos.
bb .i.endiuie vt ait Ian. vl' cicoree vt exponūt aliȷ.
cc .i. ſummitates ſparagi que comedunī ian.
dd .i.caules.
a .i.inſanam maniacam.

❡ Incipit de oculorum paſſionibus. Cap. LXXXV.

TAm enim in aliȷs tribus libris a me ſcripta ſunt de oculorum paſſionibus qualiter oporteat cognoſci in eis conſiſtentes paſſiones ⁊ cauſas earuʒ ⁊ curationes ⁊ diuerſitates collyriorum ⁊ moduʒ qualiter oporteat adhiberi ⁊ qualiter conficiantur demonſtratum eſt. Unde nunc bene hic mihi viſum eſt vt breuiter conſtricteqʒ debeaʒ de his dicere vt legentes hunc librum non querant ex alio codice que ad horū oculorum curationes ſint vtilia. Oportet ergo prius ſingularium in oculis paſſionum ſigna cognoſci:⁊ ſic adhiberi curationes. Incipiamus ergo iam nunc dicere de his quibus in oculis contingere ſolent dolores. Nihil enim ſic doloroſuʒ[b] eſt nec in alia paſſione ſic vrgetur artifex vt ſuccurrat quomodo in dolore nimio oculorum. Quando ergo dolores nimiȷ ⁊ incurabiles al's intollerabiles oculos occupauerint:non ſicut multi faciunt narcoticis confectis preſumendum eſt vti collyriȷs. Multi enim ⁊ ipſum opium preſumpſerunt inquimatiçare[c]:vnde nullo modo paragoriçauerunt[d] dolorem: ſed adhuc magis leſerunt. Contemplari ergo oportet qualitateʒ cauſe ⁊ vnāquāqʒ cauſaʒ attendentes curationis preuidere ſpecies. Non enim eſt vna qualitas cauſe ſed multe ⁊ varie ſunt. Fit eniʒ plenitudo materie ſuꝑcurrens vt ſolum ex hoc videas fieri dolores ⁊ aliquando ex qualitate qualitas: ſepius autem ex vtriſqʒ fit ex qualitate.ſ.⁊ q̄ntitate. quandoqʒ enim cōtingit paſſio:qꝛ vitium eſt in qualitate humoris ſola.i.quando eſt hūor malitioſus ſed nō multꝰ:q̄nqʒ ecōuerſo q̄nqʒ vtroqʒ mō. Prouidēdū eſt ꝗ vn̄ ꝓrūpat qd̄ ſuꝑcurrit: vtrum ex toto corpore aut ex ſolo capite fluat:deinde per arterias aut per venas aut per vtraſqʒ miniſtretur. Et qualis vtiqʒ ſuperfluitas eſt: aut ex ſanguine nigro aut choleribus aut flegmate aut melancholia:⁊ quod fluit aut ventoſitas eſt ſpiritus aut etiam vnus ex ipſis eſt qui moleſtat humor aut duo cōmixti. Cōtingit enim ⁊ vnum fluentem facere flegmonē ⁊ dolorem nimium ⁊ duo ſimul commixti faciunt dolorē ⁊ tumorē:ex q̄bus etiā dr̄ia eſt cāe. Ad vnāquāqʒ igitur eaꝝ que neceſſaria ſunt adhibere[e] artificeʒ expedit ⁊ exiſtimare cognitiones ſingularum paſſionum.

b Et oculus.ſ.
c .i.linire.
d .i.mitigauerūt.
e Medicamia.ſ.

❡ Signa quō ſanguineus humor flegmonem facit. Caplm. LXXXVI.

SI igitur ſanguineus fuerit humor qui ſupercurrens flegmoneʒ fecerit:erit tibi manifeſta cognitio ex ſpecie ipſius flegmonis. Rubea eniʒ ſunt omnia ⁊ ſanguīeo colore:⁊ ipſa facies rubea ⁊ in tumore nimio ſunt poſita. Et vene apparent apertius ⁊ plene. Et grauitas ſentit̄ ⁊ pigritia in omnibus cōſuetis:actionibus accidit. Et ſi in his neqʒ mordicās lachryma:neqʒ acris videat̄ adhuc magis ſanguineū humorē eē exiſtima ꝗ fluit ⁊ facit flegmonē.

❡ Curatio flegmōis de ſanguīe facti. C. LXXXVII.

SI enim ſanguineus eſſe tibi manifeſtus fuerit flegmon: magis incidenda eſt vena capitis. Si autem colericus ⁊ acer humor cuʒ ſanguine appareat mixtus:⁊ etiam catarticuʒ poſtq̄ flobothomaueris dabis:⁊ collyriȷs vteris intrinſecus que digerere poſſunt flegmones. Quorum etiam cōfectiones vobis tradere non omittam. Exterius igit̄ ſupponenda ſunt adiutoria hec. Lac mulieris cū oui vitello ⁊ oleo roſato ſupponitur:mitigat enim ⁊ digerit ſatis igneos oculorū flegmones. Similiter quoqʒ ⁊ viole herbe folia preſtant. Quando autem cum nō nimio flegmone vel tumore ingēti dolor fuerit ortus: bene facit crocus cum micis panis ⁊ vitellis ouorum. Similiter autem ⁊ dactyli faciunt. Poſtq̄ aūt repreſſum fuerit reuma cum mellilioto croco ⁊[f] glaucium ⁊[g] ouorum vitella cocta ⁊ oleo roſa. permixta ſuperimpoſita mitigant dolores. Ad dolores aūt ⁊ plenas epiphoras[h] oculoꝝ roſarū ſiccaꝝ. ʒ. iiij. croci. ʒ. ij. opiȷ ʒ. j. cū ſapa vbi mellilotū fuerit coctū colliges ⁊ vteris.

❡ De collyriȷs mitigatiuis in dolore aurīuʒ ex ſanguineo humore factis. Cap. LXXXVIII.

f Glaucion ſeu meithe non eſt celidonia vt q̄dā putant:ſʒ eſt herba ſilīs papaueri cornuto Ian.
g Lini.
h .i.ſuꝑ infuſiones reumatis deſcendētis ad oculos Ian.

CAtaplaſmata igit̄ extrinſecus ad flegmonē talia qualia diximus ſunt vtenda. Suꝑunctiones autem inquimatiſmata[i] ſequenti ſermone ſunt ordinanda. De quibus etiā ſciri opʒ: qꝛ in ꝑmis que in flegmone ſunt poſita que mitigare valeant ⁊ mitiora ſunt:collyria ſtiptica oportet adhiberi. Et ſic poſtea que reprimant in ꝑmis admiſcenda ſunt mitigatis. Demuʒ digōne facta humorum etiaʒ ſolis apocruſticis[k] erit vtendum. Flegmone eniʒ ignito minuente ⁊ aſperitate ceſſante ſine moleſtia patiētes ſtiptica imitti poſſunt ſufferre collyria. Collyrium mitigatiuum triferum ad eos qui nullam mordicationem ſufferre poſſunt medicaminis ⁊ maxime ad recentes paſſiones. Cathinia vſta ⁊ extincta in lacte mulieris ⁊ lauata. Mihi autem melius viſuʒ eſt anteq̄ vtatur vt lauetur: ⁊ ſic extinguatur. Cathinie ergo. ʒ. viij. pſimiciȷ[l] lauati. ʒ. xvj. croci. ʒ. iij. opiȷ. ʒ. j. dragaganti. ʒ. ij. aque pluuialis quod ſufficit: vteris autem cum albumine oui. facit. n. ad flectenas[m] collyrium ſatis:⁊ ipſuʒ appalū[n] eſt. Cathinie lothe ⁊ extincte ⁊ cum lacte mulieris eſt. Cathinie vſte ⁊ extincte cum lacte mulieris. ʒ. v. pſimiciȷ[o]. ʒ. iiij. pōphiligos[p]. ʒ. ij. opiȷ. ʒ. j. dragagāti. ʒ. ij. aque pluuialis qd̄ ſufficit. Hoc autem multum habeo experimentatū ſine mordicatione mitigat flegmones ſatis calidas cuʒ nimio dolore mirabiliter. Collyrium ⁊ ipſuʒ ſatis bonū ⁊ eſt ſimplr̄ cōfectū. amili. ʒ. vj. pſimiciȷ[q]. ʒ. ix. opiȷ. ʒ. ij. gūmi. ʒ. iij. aque pluuialis qd̄ ſufficit. Collyriū pagoricū[r] ſatis bonum qd̄ ſomnuʒ facit. Cathinie vſte ⁊ in lacte aſinino extincte. ʒ. xj. pſimiciȷ[s]. ʒ. xij. geſaſteros[t]. ʒ. ij. dragaganti. ʒ. ij. mandragore. ʒ. ij. amili ordeacei. ʒ. ij. lactuce caulium ſucci. ʒ. ij. gummi. ʒ. ij. opiȷ. ʒ. x. ouorū ſubtile albumem quod ſufficit collyriuʒ quod dicitur ſpongiarum bonum ſatis eſt ad magnos dolores:mitigat enim cito. R̄x. amili. ʒ. iiij. pſimiciȷ[u]. ʒ. iiij. opiȷ obolum[x] vnuʒ gummi. ʒ. ij. aque pluuialis quod ſufficit:⁊ eo vteris cum lacte mulieris.

i .i.linimenta.
k .i.repercuſſiuis.
l .i.ceruſe plūbi.
m .i.minuta apoſtēata i oculis.
n .i. mollitiuuʒ.
o .i.ceruſe plumbi.
p .i.tuthie.
q .i.ceruſe plumbi.
r .i.mitigatiuuʒ.
s .i.ceruſe plumbi.
t .i.ſtella terre vl' lutum ſtelle eſt ſimilis gipſo Ian.
v .i.ceruſe plumbi.
x Eſt pōdus xij. granorum.

❡ De collyriȷs apocruſticis que monoymera[y] vocant̄. Caplm. LXXXIX.

DIuerſa ſunt hec collyria que quidē habent virtutes ⁊ digerēdi ⁊ reprimendi mediocriter: vt etiam preua

y .i.vna die ſedātia dolorem. Ian.

leant mox in initio inunctorum amputare oculorum dolores sine aliqua mordicatione: iuuant enim bene inquimatiçata [a] τ superinūcta. Propter quod τ imbecillioribus τ glauco obtalmis [b] magis τ apolosarcon [c] magis in mulieribus vtimur qualia sunt de licio τ croco τ glaucino [d] composita: quorum enim scripturas ipsas vobis tradam. Que autem fortiorem habēt virtutē in diuturnis passionibus magis poterunt esse in vsu τ in fortioribus oculis τ duris carnibus qualia sunt de vino confecta que diaynon appellant τ metalicon aromaticon que desiccare τ calefacere possunt. Tales ergo sunt differentie eorum. Nos ergo prius de mediocribus apocrusticis dicemus: τ in initio doloris oculorum expedientia. Et sic postea de illis que amplius stiptica sunt τ plus possunt operando reprimere mediocriter dicemus. Collyrion apocrion mediocriter monoymeron [e]. Hoc eniz τ midicon τ acerodion aliqui vocant. Reprimit enim in initio inunctum aut inquimatiçatum [f] cum ouis sparsum sepius τ lauatū. Expedit etiam τ epiphoras [g] τ acros [h] reumatismos τ cicatrices excidit antiquas. Purgat eniz τ cicatrices subtiles vt illas mirabiles faciat. hoc autē τ in puluere vsus sum in collyrio cum ouis. ℞. sarcocolle. ʒ. j. glaucy [i]. ʒ. j. croci. ʒ. j. dragaganti. ʒ. j. aque pluuialis quod sufficit. Collyrium diarodon quod ad ea ipsa mirabiliter facit τ valde experimentatum est. Rosarum molliū. ʒ. xv. croci. ʒ. xviy. dragagāti. ʒ. vy. opy boni non adulterati. ʒ. y. spice nardi. ʒ. y. gummi. ʒ. vy. aque pluuialis quātum sufficit. Collyrium mirraticum τ ieraticon: mirabile eniz est. Et hoc collyriū talem habet virtutem qualem τ superiora preter q᷑ plus operatiuum est illis eo q᷑ magis reprimit super inferiora reumata. ℞. autē hoc amili. ʒ. xxj. glaucy. i. memithe. ʒ. viy. sarcocolle. ʒ. iiy. croci. ʒ. y. gūmi. ʒ. iy. myrre. ʒ. j. aque pluuialis quod sufficit. Collyriuz polideucon experimentatum a nobis sepius rose succi quātum sufficit croci. ʒ. j. sarcocolle. ʒ. y. glaucy. ʒ. iiy. gummi. ʒ. j. opy. ʒ. iiy. dragaganti. ʒ. j. tūdes τ cernes omnia τ primo mittes glaucium sic sarcocollā τ opiū τ dragagantum solues in succo rosaruz τ supermittes alia. Collyrium midicon optimum qđ reprimit valde mox in initio pingue inunctum. glaucy [k]. ʒ. viy. sarcocolle. ʒ. iiy. dragaganti. ℥. j. croci. ʒ. y. opy. ʒ. ʃ. aqua pluuialis quod sufficit. Ego .n. hoc experimentauiz multum habeo τ plus alys mitigat inquimatiçatuz [l]. Aliud collyrium pyrō quod dicitur diacrocon quod mox facit ad dolores inunctum in oculis. ℞. glaucy. ℥. j. aloes. ℥. j. sarcocolle. ℥. j. hoc etiam prophilacticō [m] oportet vti. Reprimit enim omnes turbationes oculorum inunctum isto: ergo antedictis diebus oportet vti τ nō pseuerare in multis diebus. Si enim amplius fuerit eo vsus dracomaxa. i. aspitates generat in palpebris. Deinceps aūt cetera dicamus collyria monoimera [n]. Cuius virtus est fortior τ magis habēt ad reprimendam stipticam virtutem. propter quod in his que sine vlcere sunt in oculis reumatibus τ flegmonibus eis vti oportet: habet enim ipsa scriptura [o] sic. collyrium diaynon primuz in monoimeris [p] vocatur. ℞. calcucecaumenō [q]. ʒ. viy. opy. ʒ. viy. croci. ʒ. viy. smirni [r]. ʒ. viy. gummi. ʒ. xl. vini indusmi [s] quod sufficit collyriuz ciriciō quo ego vsus sum cathinie. ʒ. xx. calcucecaumenō [t]. ʒ. xvj. opy. ʒ. viy. croci. ʒ. viy. achatie. ʒ. xxiy. gummi. ʒ. xxiiy. collyrium theophilon. τ h̄ eni ad ea vti opz. ℞. cathinie. ʒ. xvj. croci. ʒ. vj. smirni [u] ʒ. iiy. spice nigre. ʒ. iiy. achatie. ʒ. xviy. gummi. ʒ. xxiiy. calcucecaumeni [x]. ʒ. xvj. opy. ʒ. vy. aque pluuialis qđ sufficit: fiunt autem. ʒ. centum. collyrium tēcisçaticon cathinie. ʒ. xvj. achatie. ʒ. xvj. gūmi. ʒ. xvj. calcucecaumenō [y]. ʒ. iiy. smirni [z]. ʒ. iiy. aque pluuialis qđ sufficit. collyrium apocrusticon [τ] satis bonum menoymerō [?] stimei [ꝑ] lauati. ʒ. viy. cathinie. ʒ. viy. calcucecaumeni [aa] lauati. ʒ. iiy. aut. viy. aloes. ʒ. iy. myrre. ʒ. iy. achatie scirre [bb]. ʒ. xy. opy. ʒ. j. vteris securus ad epiphoras [cc] reumaticas cum totius corporis prouidentia. collyrium hermolaus megas cathinie. ʒ. viy. calcucecaumeni. i. eris vsti. ʒ. viy. nardo scoty [dd]. ʒ. j. τ. ʃ. croci. ʒ. iiy. aloes. ʒ. viy. licy indici. ʒ. y. achatie gūmi. aā. ʒ. xx. opy. ʒ. iiy. aque pluuialis quātum sufficit. collyrium hermolai dialoes cathinie. ʒ. vj. calcucecaumenon. ʒ. vj. smirnis [ee]. ʒ. ʃ. aloes. ʒ. j. τ. ʃ. opy. ʒ. ʃ. croci. ʒ. j. achatie lib. j. gūmi lib. j. olī ad colligēdū. ʒ. iiy. aq̄ pluuial' qđ suffic̄. collyriuz vicariō satis bñ faciens ad oē reuma: τ chimosiz [ff]: τ punctionibus. τ membramilis [gg] in oculis surgentibus τ ad lippos: τ ad staphilomata [hh] τ bothoria [ii] minocephala [kk] τ scarras [ll] τ ad omnes passiones oculoruz experimentatum est. Calcucecaumenon [mm]. ʒ. xv. cathinie. ʒ. xx. gummi. ʒ. xxxy. medicaminis [nn]. ʒ. xvj. aque pluuialis quod sufficit. Conficies autem medicamen de quo missurus es. ʒ. xvj. in collyrio h̄ modo succi cētauree. ʒ. y. sape [oo] cretice partez. j. coques de ligno vitis [pp] in vna olla donec ad mellis spissitudinez veniat τ postmodum ex inde mittes. ʒ. xvj. vbi collyrium conficies. Inquimatiçabis [qq] autē cum ouo ad non ferentes stipticum. Est enim quando cum aqua facit bene satis sed in initio aquosuz inungendum est. Collyrium pellarion cathinie vste τ lauate. ℥. y. accatie scirre [rr]. ℥. iy. smirnis [ss]. ℥. iy. calcucecaumeni [tt] lauati. ℥. y. opy. ℥. y. psimicy [uu]. ℥. v. amili. ℥. xy. dragaganti. ℥. xy. gummi. ℥. xy. aque pluuialis quod sufficit. Satis eniz magnum est. reprimit enim τ mitigat pinguis eius vnctio.

¶ Si ex cholico τ acro hūore fiant dolores in oculis. Caplm. XC.

Si igitur dolores fiant ex cholerico τ acro [xx] humore in oculis erit tibi declaratio ex multis signis. Primum quidem ex hoc q᷑ non plectoricum apparet corpus totum: sed magis cacochimum. Ceterum autem mordicationes nō solum in angulis oculorum sed in mallis [yy] ipsis ex hoc q᷑ defluūt lachrime exurere videntur loca que tetigerint ita vt non ferre possint mordicationes. Non solū autem ex his cognoscere poteris: verumetiam ex his que precesserunt. i. tristitie q̄plurime τ sollicitudines τ solis nimy ardores τ furor frequens. Precesserūt ēt τ acres cibi. Securus ergo huic offeris adiutoria: poteris enim celeriter τ sine collyrio patientem curare.

¶ Curatio his q de cholerico τ acro humore laborāt. Caplm. XCI.

Si enim per totum corpus videtur cholericus humor abūdare: colagogo catartico [zz] totū purgabis corpus. Qđ si non totū corpus s3 tm̄ oculos habūdātia cholerū ledit acredine generata: balnei solus vsus ex aqua dulci cōpetēti sine dolore poterit efficere laborātē. Et si [ττ] obediēs sit τ cibos mitiores τ sine mordicatione accipiat τ eis qui pingniores reddūt humores voluerit vti. quales sunt orphoide [??]. i. acerua: τ alys piscibus [ꝑꝑ] duriores carnes habentibus: vtatur glaucicirida [aaa] aut ex eaipsa ysicia [a]: ex oleribus do itibas [b] τ maluas: ex pomis [c] autem melis [d] melonibus τ vuis dulcibus. Ficus aūt nullo modo suadeo accipiendas in oculorum doloribus: habent enim aliquā commotionem. De citro aūt caro preter corticem danda est: τ habeant calidam. [e] Et vinum si voluerint bibere crisapticon [f] eis dabis aut dulce de bitinea [g] vel alia que impinguare nō possint humores aut obtūdere. Si autem inobediens est τ quod precipitur non obseruet quemadmodum plurimi sunt hominuz: τ maxime barbari: necesse est tūc collyrys vt in quibus nulla possit esse mordicatio τ que obtūdere τ repmere possint cholericos τ acros [h] humores. Ex quibus proximum est collyrium diapōfiligon confectum. ℞. hec ponfiligon [i] lauati. ʒ. xxv. plumbi vsti τ lauati. ʒ. xxv. amyli. ʒ. xxv. gummi. ʒ. xl. aque pluuialis: quod sufficit horū vnūquodq3 postq̄ vstuz fuerit lauare oportet donec transeat spissitudo: nec etiam ipsa aqua appareat nebulosa [k] τ post hec pistata siccentur: τ sic misceātur τ terantur simul diebus multis: τ sic supermittes amyluz τ gummi vt cōprehendantur q᷑ si simul admisceatur amylum si diu humidum sit cito acescit. Collyrium enim istud satis magnificuz est: τ in alys plurimis causis maxime q᷑ [l] narcoticum medicamentum non accipit: quemadmodum alia [m] vt est mandragore succus vel huic similia que sunt narcotica: quorum vsus multus nociuus est. Quod si diuturna fuerit passio administrandum est aliquid ei aut quod reprimat aut quod mitiget choleram tandem vtiq3 aliqua excogitanda sunt que expediunt τ subueniunt molestanti passioni: aliud autē cū alio aut alio adhibendo mensuram inueniet.

¶ Signa anfraxis in oculis facte. Cap. XCII.

Anfraxim [n] autem humorum in oculis factum hoc modo cognosces. Cum tumore eniz vene fortiter eleuantur vt sanguine plene existimentur sed τ tensionez sentiunt in oculis ipsis. Hec ergo signa ostēdunt pinguissimos satis humores anfraxim. i. oppilationem fecisse in oculis.

¶ Curatio anfraxis si sola facta fuerit in oculis. Caplm. XCIII.

Quod si absq3 plenitudie corporis. i. plectoria flegmon tibi visus fuerit facta anfraxi ex pingui τ flegmatico sanguine non oportet flobothomū adhiberi aut catarticuz dari: sed oportet illa ministrari que sursum ascendendo adaperiāt constipata loca τ confortent imbecillia membra: vt iterum iam non suscipiant nocitura. Optimum autem est in talibus in quibus nō est plectoria vt diximus primū lauare egrotantē temperato balneo quod calefaciat τ relaxet poros: τ tunc dare eis vinum bibere: eteniz hec facile in omnes membrorum partes maxime ad caput penetrat potio vt non soluz calefaciat ea: sed τ celeriter mouet subtiliādo humores τ expellēdo anfraxiz faciētes simul τ imbecillia loca vt diximus corrohorat: vt etiam illa expellat que constipata sunt. Hoc modo ergo cognoscēdus est balnei vsus si debeat lauari qui patitur aut nō. Si timor [o] est balnei vsus: an vinū potui dare iuuat fomētetur prius calida aqua. cum enim flobothomaueris τ nihil desuper fluxerit reumaticis post lauationem manifestum est non esse plectoricum: τ oportet [p] fomentationibus τ balneo τ vino vti. Et si facta fomentatione reuma fuerit acutum τ dolor increuerit euone opus habent aut flobothomia aut catartico. Qđ si plectoricus fuerit flobothomandus est. si autem cacochimus purgandus est catartico: etiam bis aquosas mulsam inquimatiçare [q] opz: τ tūc magis qñ lippitudo ascēdit τ oculi molestant. Nulla aūt alia res poterit eos magis extenuare τ phibere nasci lippos sicut mulsa: τ collyrys que cūq3 euentare τ digerere possunt flegmōes vtantur.

¶ De mulsa in ostipatis poris curatio. Ca. XCIIII.

Si autem densitas aliqua fuerit in poris hos apire potest mulsa inquimatiçata [s] vt mirabiliter τ cito sine dolore efficiatur euentans τ digerens infixos humores aut ventositatē spiritus. Sit autēz tibi manifesta cognitio cum spiritus tensionem faciendo dolorem generat q3 nec flegmonez neq3 mordicationem habet: sed dolor τ tensio sit τ rumpi videtur oculus. Ego. n. scio me quēdā patientem hoc modo curasse siue sanasse mulsa sola vtendo τ nullo alio mitigatiuo: aut anodino collyrio ad mitigandum visus sum dolorem. Siquidē [t] aliquis [u] eorum flobothomari opus habet. Aliqui etiam catartico τ quidā vtroq3 τ balneo τ fomentationibus τ vini potationibus: de quibus nunc breuiter dicam.

¶ Signa qui flobothomari opus habent τ qui catarticis purgari. Cap. XCV.

Ex sanguinis igitur abundantia si fiat flegmon cuz tensura repletus est qui inflāmatus est locus cum tumore magno plus a natura rubeo colore humoris [x] sunt cognitio lachryme: lachrymantur eniz τ lippi fiunt. Si aūt amplius veniat malum in facie fit tensio intolerabilis in profundo oculorum: vt simul expmi τ erumpere videātur: cum pulsu interdū subleuant palpebre: τ euertuntur τ vix mouent τ album oculi altius nigro fit. hos tales mox flobothomabis. si autem cholericus aut flegmaticus aut melancholicus fuerit his catarticum dandus est. Quorum signa sunt hec flegma sanguini si mixtum fuerit τ flegmonem fecerit accidentia sunt hec ex albo τ rubeo colorem permixtum habēt τ media natura flegmati sanguis est mixtus τ magis in vespere accessiōes fiūt per singulos dies. Cholericus autem humor si fuerit calor sentitur multus. mordens autem cōplurimum est τ lachryma sub rubeo colore τ sub flauo: τ tertia die fit accessio. Quod si melācholicus fuerit sanguis accessiones. 4. die magis consurgunt: τ quomodo debent cognosci in podagricis passionibus dixi.

¶ De vlceratione oculorum si simul cum flegmone fuerit. Cap. XCVI.

Si ergo cōtingat vlcus in oculo τ simul habeat flegmōe oz τ curatio esse mixta. Flegmoni etenī mitigatiua adhibenda sunt qualia sunt limana [z] cignatia τ cūq3 sunt ex amilo cōfecta τ psimicio [3] τ gelastero sunt. Si autēz comestiones vlcerum sub aero τ calido fiant reumate vteris collyrio quod dicitur flegnos. ℞. cathinie. ʒ. v. dragaganti. ʒ. y. psimicy [τ] lauati. ʒ. xv. spodopōphiligos [ʒ]. ʒ. viy. gessasteros [?]. ʒ. viy. plūbi vsti τ lauati. ʒ. viy. dragaganti. ʒ. iy. gummi. ʒ. iy. ouorū albumina. xx. aque quod sufficit: in alio habetur opy. ʒ. y. Istud collyriū mirabile est: facit enim ad flectenas [aa] τ ad epicaumata [bb] τ rixis [cc] τ hypopoison [dd] τ chimosim [ee] τ albugines τ maculas detergit: maxie aūt vlcera flegmonis.

a .i. linita. b .i. albis obthalmijs. c .i. mollis carnis. d .i. memithe τ ē herba frida frigidissima papaueri comuto: vt ait Jañ. e .i. in vna die sedāns dolorem. f .i. linitum. g .i. suspluitates reumat ad oculos descendētis Jañ. h .i. acutos. i .i. memithe τ ē herba frigida frigidissima papaueri comuto. Jañ. k .i. memithe. l .i. linitum. m .i. custoditiuū vl pseruatiuū. Jañ. n .i. vno die dolores sedans. o .i. descriptio eorum. p .i. vno die dolores sedātib⁹. q .i. eris vsti. r .i. myrre. s Aloco. t .i. eris vsti. u .i. myrre.

x .i. eris vsti. y .i. eris vsti. z .i. myrre. τ .i. repcuss. ? .i. vno die sedans dolores. ꝑ .i. antimonij. Jañ. aa .i. eris vsti. bb Aloco. cc .i. supfluitates reumat ad oculos descēdētis Jañ. dd .i. spice nardi. Jañ. ee .i. myrre. ff climosim est greci qñ a flegmone valido vtreq3 palpebre cōuertunt. Jañ. gg .i. tel' seu macula. hh .i. tumores nice oculorū in modū vue crepantis Jañ. ii .i. vlcera in oculo. kk i gb⁹ vua exit ad formaz capitis musce τ dī a myos. ll .i. crustas. Jañ. mm .i. eris vsti. nn .i. qđ statim describetur. oo sapa ē musti coctuz vsq3 ad cōsumptionem duaz ptiū. ca dī ab insula crete. pp .i. de igne facto ex eo. qq .i. linies. rr .i. dure. ss .i. myrre. tt .i. eris vsti. vv .i. cerusē plū bi. xx .i. acuto. yy .i. maxill. zz .i. cholere eductiuo. ττ Sine dolore poterit efficere laborātē si ec. ?? Pisces sunt apud kyranidē reperti. ꝑꝑ voluerit vti. aaa .i. carne porcina.

a psicia ē cibariū factū ex extremitatib⁹ porci. b .i. gallice solucher. c .i. endiuias vel cicoreas. d .i. fructibus. e Mela ē arbor magna. f Aquam. s. g Aloco. h .i. acutos. i .i. thucie. k .i. turbida. l pro quia. m Accipiunt. n .i. oppilationē. o .i. dubiū an balneū cōpetat τ vinum. p Tenc. q .i. superlinire. r .i. crescit. s .i. sup illinita. t .i. certe. u .i. quoniā poel sunt cōstipati. x .i. humorē pecc. indicat lachryme cū pallidis signis. z Limana τ cignatia sunt duo collyria in hoc ca. scripta. 3 .i. cerusa plumbi. τ .i. stella terre. ʒ Est terra siue flores salis. ? Est fuligo thucia de aliq3 cadat a parietib⁹. aa .i. minuta apstain oculis. bb Est spēs vlceris oculi. Jañ. cc Rixis est rupio seu scissura vene. Jañ. dd Est tumor q dā circa angulus interiorem oculi. ee Chimosim dicit greci qñ a flegmone valde vtreq3 palpebre conuertuntur.

Similiter autem ꝛ collyriuꝫ diaolibanuꝫ facit ꝛ maxime ad nimias chimoſes. Qꝺ. ℞. hec cathinie .ʒ.xx. libani.ʒ.xx. pſimicy[a] .ʒ.xl. opy.ʒ.vj. aque pluuialis quod ſufficit collyriū yramō[b] in quo non eſt nimius calor in hoc[c] qꝺ fluit: fac aūt bn̄ ad flagitias[d] ꝛ ad rixim[e]: promptoſim[f]: ſtaphilomata: ypopias[g] diabroſim[h] nomas[i] antraces[k]. ℞. autem geſſamie aſſe[l] .ʒ.iy.pōphiligi[m] .ʒ.j.cathinie lauate.ʒ.y. ſtimeos[n] .ʒ.y. lepidos[o] calcis lauati.ʒ.iiy. opy.ʒ.vj. gummi.ʒ.iiy. aque pluuialis quod ſufficit. Quod ſi cum vlcere ꝛ flegmone fuerit ꝛ lachryme multe fluant admiſcebis collyria que ſine mordicatione ſunt ꝛ modicum reprimunt. Nam ſi acredo[p] fuerit diarodō miſcebis. ſi aūt non ſatis eſt calidum ermola[q] modicum adde: aut ex eo quod dicitur ydarion: aut monomerion aut acariſton quoruꝫ graphagia[r] tradimus: ꝛ ſi aliquid minus fecimus nunc ſcribamus.

Collyrium ad cicatrices vel albugines tollendas. Caplm. XCVII.

QUecūqꝫ purgare[s] ſolēt ſpecies he ꝛ caloſas ꝛ grandes cicatrices quas tilos greci vocant minuunt: ꝛ albugines pinguiores quas vlas vocant. Sunt autem ꝛ plurima ſimplicia que ad hec facere pñt qualia ſunt anemonis[t] vtriuſqꝫ ſuccus in oculis vlas.i.maculas tollit: ſilr ꝛ cētaree minoris ſuccus cum melle tollit cicatrices. Et ad diuturnas cicatrices cedria[u] inuncta iuuat ꝛ extenuat etiam ſcirodes[x] quas ꝛ leucomata vocant. Nitrum quoqꝫ cum oleo veteri tritum diligenter ꝛ inunctuꝫ bene facit ad hoc: ſed ꝛ ſepia oſſa vſta cum melle trita mirabiliter faciunt ad hoc. Collyrium diamamira[y] valde bonuꝫ eſt quod mitius exedendo cicatrices amputat. quod. ℞. mamira[z] .ʒ.j. ſtercoris cocodrilli.ʒ.j. armōiaci thimiamatos[&] .ʒ.y. ſmirnis[?] trocletē.ʒ.iiy. cum aqua facies collyrium ꝛ vteris: multum eniꝫ experimentatū eſt. Collyriū diatrici quod facit ad plurima: maxime autem ad vlcera antiqua peſſima: ꝛ vlas amputat: ꝛ grandes extenuat cicatrices: ꝛ ad myocephala[F] facit ꝛ ad alia multa vtile eſt efficax ꝛ laudabile. cathinie vſte ꝛ lauate.ʒ.xxvj. ſtimeos[aa] .ʒ.v. nardoſtochio[bb] .ʒ.iiy. picis nigre.ʒ.iiy. croci.ʒ.iiy. caſtorei.ʒ.y. lepidos calcis[cc] .ʒ.iy. hyum[dd] .ʒ.iiy. calcucecaumenon .ʒ.v. piperis.ʒ.y. pſimicy[ee] licy ꝛ ſucci caprifici[ff] opy libani oppobalſami caſſie: ſmirnis[gg] .añ.ʒ.y. litucifcō.ʒ.iiy. calcanti[hh] .ʒ.j. gummi.ʒ.xx. feniculli ſucci.ʒ.iiy. vini ameni[ii] quod ſufficit. Itē laudabile collyriū qꝺ icarnatas ꝛ ſubtiles ꝛ vix apparētes cicatrices amputat quas attingere poteſt. ℞. plumbi vſti ꝛ lauati.ʒ.iiy. croci.ʒ.j. gūmi.ʒ.y. ſpody lauati.ʒ.iiy. lepidos calcis lauati.ʒ.y. aque pluuialis quod ſufficit. Collyrium ciamon pſimicy.ʒ.j. ſal armoniaci.ʒ.j. armoniaci thimiamatis[kk] .ʒ.iy. oſſis ſepe.ʒ.j.ꝛ.ʒ. mirabile eſt enim hoc adiutorium ꝛ ſepius expertum. Collyrium nardinum taylintueos[ll] vſti lauati.ʒ. viy. pſimicy vſti.ʒ. viy. calcucecaumenon[mm] .ʒ. viy. nardoſtochio .ʒ.iy. foly.ʒ.y. croci.ʒ.iy. opy.ʒ.y. ſmirnis.ʒ.y. cathinie vſte ꝛ lauate.ʒ. viy. licy.ʒ. vj. gummi.ʒ.xx. aque pluuialis quod ſufficit ad omnia fortia facit vlcera ꝛ cicatrices extenuat ꝛ ſuperfluitatem humoruꝫ reprimit. Ad eos auteꝫ qui mordicationem non ſuſtinent miſcere oportet leniens collyriū: ſic enim ꝛ ſine moleſtia fertur ꝛ cautius fit eius vſus.

Collyria mordicantia ad calliginem oculorum. Caplm. XCVIII.

COllyrium ydarō ad ypopias[nn] faciēs ꝛ chimoſces[oo] ꝛ ſicoſes[pp] ꝛ reuma multum. Utendum autem erit aquoſo[qq]. ℞. cathinie .ʒ.xxj. calcucecaumenon litoſiſton[rr] aloes nardi celtice.añ.ʒ.viy. aque pluuialis quod ſufficit. neſcio an hoc meli[o] ſit ad ypopias aut chimoſes ꝛ epiphoras[ss] ꝛ reumata. oportet autem eo vti aquoſo ꝛ cum pauſauerint[tt] multa diſſonātia ꝛ acredo fuerit in oculis cum vino ꝛ leuibus collyriys modicuꝫ admiſcebis ex eo in initio: ꝛ poſt modicū amplius ꝛ ad perficiendam ſanitatem ſolo vteris. Collyriuꝫ elones quod ſatis ad vlcera ſana facit ꝛ icarnatas ſubtiles ꝛ viſa apparentes factas cicatrices amputat quas attigere poteſt. ℞. plumbi vſti ꝛ lauati.ʒ.iy. croci.ʒ.y. gummi.ʒ.j. lapidos calcis lauati.ʒ.j. ſpody lauati.ʒ.j. aque pluuialis quod ſufficit. hec enim que dicta ſunt ad cicatrices ꝛ ad antiquas paſſiones expediunt. Memoranda ſunt etiam deinceps ſimiliter oxydorica.i. que ad caliginem oculoruꝫ expediunt. Adhuc auteꝫ ꝛ ſenioribus etate defectum viſibilis ſpiritus reparant: ꝛ renouationem faciunt viſui: ꝛ incipienteꝫ ypochiſim[uu] ſoluunt: eſt aūt collyriū quod vocaꝫ canopicuꝫ calcucecaumenō.ʒ.xxxy. pipis.ʒ.xvj. cathinie.ʒ. vy. opy.ʒ.viy. ſmirnis.ʒ.iiy. gūmi.ʒ.xxv. aq̄ pluuial qꝺ ſuffic.

De idrocollyrio ꝛ exidrocollyriys facientibus ad ampliopiam[xx]. Cap. XCIX.

IDrocollyrium[yy] faciēs ad ampliopiaꝫ i. caliginem oculoruꝫ ꝛ ad alia multa pōfiligon non lauati coclearia.vj. oppobalſami coclearium.j. mellis coclearia.y. vini ſmegipſi vetuſti ꝛ albi quod ſufficit. ꝛ oportet mittere primum ponfiligon tritum bene ſatis. ꝛ ſic miſcēdum eſt oppobalſamum: ita ꝛ mel. poſt autem omnia vinum ꝛ poſt commixtionem terendum eſt diebus tribus diligenter: ꝛ ſic mittitur in ampulla. Et quando vtendum eſt agitanda eſt tm̄ ampulla donec totum miſceatur: ꝛ ſic vngendi ſunt oculi. Et cum digeſtio facta fuerit aqua calida lauabis oculos. Xydrocollyrium puluis vt poſſit[zz] in ſole ſine leſione attendere aſpin[&&] albe magnetis[??] vini criſoſſaphirū achaton[ꝑꝑ] ematbites camomile hierapōphiligon[aaa] adopongis[bbb] locafili[ccc] hec omnia equaliter miſcebis ꝛ facies puluerem ꝛ inunges. Alius puluis ſeueriani faciens ad oxidorcica[ddd] cathinie.ʒ.y. ſalis armoniaci.ʒ.j.ꝛ.ʒ. foly.ʒ.iy. piperis.ʒ.vj. facies puluerem ꝛ inunges patientem facit ad ſiroptalmias.i. ſcabioſos oculos. Alius puluis qui dꝛ for[eee] facit ad ampliopiā[fff] ꝛ ad dētiuꝫ doloreꝫ ꝛ reuma amputat cathinie.ʒ. viy. ſalis armoniaci.ʒ.iiy. croci.ʒ.y. pipis.ʒ.y. foly.ʒ.j. arſenici.ʒ.j.ꝛ.ʒ. aliud ſatis bonum ad ſcabioſos oculos ꝛ pruritum ꝛ caligineꝫ[ggg] oculoꝝ ꝛ aſperas palpebras habētes ꝛ reumaticas veteres paſſiones ꝛ albugines oculorum ꝛ ad aſperas palpebras habentes vt dictuꝫ eſt ꝛ ptirigia[hhh] quo ego vſus ſum cathinie plateos[iii] vſte in pane.ʒ.iiy. ſalis armoniaci.ʒ.j. croci.ʒ.j. piperis.ʒ.y. arſenici plateos[kkk] .ʒ.y. facies puluerē ꝛ inunges inunctionē ipſam facies per corneam oculi ceratoidis[lll]. Et ad ampliopias[mmm] ꝛ initiantes ypophiſes[nnn] baccarum lauri purgatarum.ʒ.xx. teres cū vrina pueri virginis cū gumine.ʒ.y. ꝛ inunges bis.ſ. quibus cathar acta deſendit cum vrina. alijs auteꝫ omnibus cum aqua. Aliud fel yene[ooo] çecomſre[ppp] ſucco cū melle inunges ꝛ mirabiliter operabiꝫ. Aliud felle perdicum

mm.i. liuores qui ſūt ſub oculo. Jañ.
oo Chimoſim dñt greci qñ a flegmōe valido vtroqꝫ palpebre conuertunt. Jañ.
pp Sicoſis ē carnis creatio plurime rubee in pibus inferioribus palpebre. Jañ.
qq Facto.ſ.hoc collyrio.
rr .i. lapidis armoniaci. Jañ.
ss .i. ſupiniuſiones reumatū deſcēdētiū ad oculos. Jañ.
tt Pauſatio ab vſu collyrioꝝ vel a doloribus.
vv .i. effuſionem humoruꝫ circa pupillā oculorum.
xx .i. caliginem oculorum.
yy Ydrocollyriū eſt aquoſuꝫ collyriū.ſ. in liquida ſuba ꝛ dicit ab ydros qꝺ eſt aq̄ ſꝫ ex idrocollyriū eſt collyriū ſiccū.ſ. in puluere. ꝛ dꝛ ab exqꝺ ē ex ꝛ idros qꝺ ē aq̄ ꝛ collyriū quaſi iaquoſuꝫ collyrium.
zz Quis vtereꝫ tc.
&& .i. ſpine albe.
?? .i. nō extincti.
ꝑꝑ A criſos qꝺ ē aurū ꝛ ſaphir[o].
aaa Lapis qdaꝫ circulis albis ꝛ nigris varius.
bbb .i. optic thuricie.
ccc Lapis eſt.
ddd Lapis eſt
eee .i. caliginem oculorum.
fff .i. lumen.
ggg .i. caliginem oculorum.
hhh .i. vngula oculi. Jañ.
iii .i. late.
kkk .i. late.
lll .i. corneam.
mmm .i. caligines oculorum.
nnn .i. effuſiones humoruꝫ circa pupillā oculoꝝ.
ooo Eſt ſerpens qui ſolet de ſepulchris corpa effodere ꝛ nihil ē imūditie quo nō veſcatur.
ppp .i. cicute.

perdicū cū melle ꝛ ſucco feniculi inunges bene facit. Utiliter etiaꝫ facit ptiuos collyriū ꝛ caleſarō ꝛ nō ſolū ad ampliopiā ꝛ incboantē ypochiſim[a] ſꝫ ꝛ ptilos[b] diſſipat ꝛ detergit antiquas albugines. Aliud fel agle bn̄ facit ſi p ſe tritū: ꝛ ſic cū melle inungaꝫ. Alius puluis ad incipienteꝫ ypochiſim ellebori albi.ʒ.y. pipis.ʒ.iiy. armoniaci thimiamatos[c] .ʒ.ʒ. raffani ſucci quod ſufficit ſimul teres diligēter ꝛ dimittes ſiccare: ꝛ iteꝝ poſtea teres ꝛ vteris qꝫ mirabiliſſimum eſt.

Ad nictilopas.i. eos qui poſt tranſmutatum ſolem non vident. Caplm. C.

SAl nitri cū aqua veteri teres ꝛ vteris. Aliud ad hoc felle hyrcino cuꝫ melle mixto inunges. Aliud ſtercus cocodrilli[h] teres cum melle ꝛ vnges amputat paſſionē in paucis dieb[o]. Aliud epar hirci aſſā ꝛ q ex ipſo fluit humorē collige: ꝛ hoc inunge eos ꝛ ipſum epar manducēt ꝛ de vapore vbi elixatum fuerit apertis oculis ſuffumigentur.

Ad tingendas albugines ꝛ leucomata tingenda. Caplm. CI.

SAtis bonū eſt calamēti.ʒ.iiy. anchotis[e] egyptie.ʒ.iiy. galle aſiane.ʒ.iiy. cū aqua teres ꝛ vteris. Collyriū dracomaticō extenuat carnes creſcentes palpebraꝝ. ℞. cathinie.ʒ.xvj. liti[f] ematbites ʒ.xl. litoſiſcos.ʒ.xl. calcucecaumenō[g] .ʒ.xx. floris eris.ʒ.viy. opy.ʒ.iy. papaueris ſeminis.ʒ.xvj. gummi[h] .ʒ.xxxy. ſemen papaueris teres ꝛ ſuccum exprimes: ꝛ ex hoc cōficies collyriū ꝛ vteris. Attēde igiꝫ qūo vtaris eo ad dracomata[i]. ſi eniꝫ vlcera eſſe cōtingant in oculo ꝛ dracomata[k] habeant in palpebris melius eſt inuerſare palpebras: ꝛ ſic tandē radi cuꝫ ſpatomelle aut cuꝫ folys fici. Aliqui etiā teſtaꝫ ſepe aut aſtaci[l] aſpiores[m] eligūt: ꝛ ſic radūt. aly terūt de pumice facto longo collyrio ſubradūt vtiqꝫ ꝛ componūt palpebras ꝛ extenuant dracomata[n]. Et vlcera ſanabis ſi predicto collyrio admiſceas libanū aut dialibanū aut vranuꝫ. Si autē ſuperfluant humores ex his que rep̄mūt admiſcebis. Si aūt nihil ſupcurrat theodoricon: ipſum eniꝫ ſi rōnabiliter adhibeaꝫ ad nō reumaticā paſſioneꝫ cuſtos eſt vlceris ꝛ ad cicatricem citius perducit. Collyriū theodoricō magnū ad dolorē ꝛ paſſiōes antiq̄s ꝛ veteres: ptilas eni ꝛ ptilos[o] detergit facit ꝛ ad micephalas[p]. ℞. cathinie opy calciteos[q] vſti croci aloes epatici caſtorei foly libani[r] .añ.ʒ.y. ſtimeos[s] achatie.añ.ʒ.v. calcucecaumenon.ʒ.iiy. myrre troceteꝫ[t] .ʒ.iiy. nardoſcocy[u] .ʒ.iiy. pſimicy[x] .ʒ.iy. gūmi.ʒ. xliiy. aq̄ pluuial qꝺ ſufficit: qdā autem cōficiūt cū vino. Collyriū eratō qꝺ fac ad vlas[y] ꝛ pinguiſſias ꝛ inchoātes ypociſes platicorias[z] ad caligies ꝛ ptyriaſim i. furfuratiuꝫ ꝛ tenues lachrymas fluētes ſubtiliat ꝛ detergit purgatqꝫ ꝛ reprimit. ℞. cathinie vſte ꝛ lauate.ʒ.ix. calcucecaumenō[&] lauati.ʒ.ix. ſtimei[?] vſti achatie cirre[ꝑ] gummi[aa] .ʒ. vj. aloes cicidos.i. galle viridis caulici[bb] caſtorei licy nardo[cc] ſtocy croci opy ſmirnis[dd] pſimicy[ee] çenon.i. ligni çinçamatos calciteos[ff] añ.ʒ.j. roſaꝝ.ʒ.ʒ. aq̄ pluuial qꝺ ſufficit. Hoc enī collyriū qꝺ dcm̄ eſt maximū eſt ad mlta q̄ dicta ſunt facit.

Xirocollyriū[gg] ꝛ ydrocollyriū[hh] que faciūt ad ſicoſim[ii] ꝛ ad putredines vlceruꝫ ꝛ ypopias[kk] ꝛ myocephala.[ll] Caplm. CII.

XIrocollyrium puluis[mm] q facit ad ſicoſiꝫ ꝛ putredines vlcerum ꝛ ſuperexcreſcentes carnes. ℞. cathinie.ʒ.x. calciteos.ʒ.xx. piperis grana. xxy. nardiceltice[nn] ʒ.j. teres cathinlam ꝛ calcuehos cū vino: ꝛ tūc celticā[oo] ꝛ piper mittes ꝛ facis ſubtiliſſimū puluerē ꝛ vteris. Ydrocollyriū qꝺ facit ad ypopias[pp] mirabilr ꝛ ad ſordida vlcera ꝛ myocephala. Calcāti.ʒ.y. calcitis.ʒ.y. ſmirnis.[qq] ʒ.iy. mellis optimi ʒ.j. ſucci ſeneconis qꝺ ſufficit. Opꝫ aūt pus mittere calcātum: ſecundo crocum: tertio ſmirnē[rr] ꝛ ſic ſuccū. Ego autē in vino aſcalonio[ss] ſcio me hoc feciſſe.

De mulſa. Caplm. CIII.

NEceſſarium eſſe exiſtimauimus vt de mulſa debeamus rememorare. Maxie.n. ex lōgitate vite exprimētando inuenies eius adiutoriū medice. Etenim vlcera ſordida curat ꝛ maxie cacoecetica[tt] ꝛ puſtuloſa vlcera ſcio ex mulſa fuiſſe curata. Etiā ꝛ pus collectū in alto[uu] ꝛ mīnos dolores ꝛ itollerabiles iuuat artificioſe ꝛ cōſtrictos ꝛ glutinoſos humores ꝛ pingues. Neſcio eniꝫ ſi ante ab aliquo tam magnū inuētū fuerit adiutoriū. Facit aūt optie ꝛ in qbus generaꝫ lippis.[xx] Satis eniꝫ ꝛ multū purgat ꝛ docet celerius ꝛ facit vt ſine dolore efficiat: ſꝫ nec aliā pmittit naſci. Si eniꝫ vtaris ſpongia ꝛ moueas frequēter circa palpebras exaſperabit ꝛ dolorē faciet. Scio eni qꝺ obtbalmia lippitudinē facit ꝛ neqꝫ ſuffert oino collyriū. Et hoc[yy] ſolū eis[zz] ad amicitias factū eſt: ꝛ hoc habuerūt p collyrio ad implēdā curationē. Scire aūt opꝫ queādmodum tropus.i. modus cōfectionis ꝛ vſus eius eſt cōplurime ꝛ hic qualr cōficiaꝫ dicendū eſt. Opꝫ enī neqꝫ mulſaꝫ neqꝫ ſatis mel hic eſſe pingue. guſtu aūt ſit nō ſatis acra ꝛ ſuauē lingue pſtet in ſenſu dulcedinē: ꝛ maxime qꝫ nō ſolū vlcus eſt ſed ꝛ flegmon mixtus eſſe videtur. Non opꝫ autem cū ſpatomelle[ꝑꝑ] ſolū vti ꝛ inquimatiſſimū[aaa] facere mulſe ꝛ multo meli[o] eſt cū ampulla paruioris fiat que iplēda eſt de mulſa. Quāto eniꝫ gs amplius hac vſus fuerit tāto magis iuuabit. Qꝺ eni fuerit circūtētus in tunicis oculoꝝ ſeu lipeo[bbb] ſeu ſuperfluitas ꝛ acredo ſit hoc remanere intus nō pōt ſed ab ipſis pycieꝫ foras imiſſo melicrato. Opꝫ ergo ea vti citi[o] inquātū opus eſt. Neqꝫ eniꝫ ſtipticū hic oꝫ ne cōdenſet ꝛ aſperitatē in oculis ingerat neqꝫ frigiduꝫ ne ſtupore ſenſibus miniſtret ꝛ obcludat mām ꝛ rixim[ccc] faciat aut diabroſim[ddd] operet aut ſalem aliā duritiā aut acredinē qlitatis. Propter qꝺ ꝛ ſi qs aliquo collyrio vult vti: bonū eſt ex hoc pmu lauari oculos ꝛ ſic adhibere ad vnāquāqꝫ paſſionē puenies collyriū. Nihil eniꝫ timere pōt oculus de ſupfluitate humoꝝ poſtqꝫ mulſa vſus eſt. Erāt tibi vtiqꝫ ꝛ alia exprīmēta bona ꝛ mlta de his ſcribēda: ſꝫ ne lōgi[o] eagemur hec ſufficiat. Qui eni pſiderat virtute ipſi[o] inuenire pōt ꝛ alias ei diſtātias.i. virtutes differētes nō ſolū ad oculos ſed ꝛ alias totius corporis paſſiones.

Ad ſtaphilomata.[eee] Cap. CIIII.

CAlciteos ʒ.j. mellis ʒ.y. croci. ʒ.j. aque qꝺ ſufficit: ad iſta enim bn̄ facit. Collyriū catamaximiani ad ſtaphilomata[fff] ꝛ dolores oculoꝝ cōcollyry[hhh] partes.y. ermolai[iii] megaly fine magnū: duo eni ſunt collyria maius ꝛ minus: ꝛ alterius ermolai minoris ptes.j. Accipies iſta tria collyria teres qꝫ diu ſubtili cernes tricocino ꝛ colliges cū aqua facies collyriū ꝛ vteris in dolorib[o]: nō qdē mox vt incipiūt: ſed qñ labor maior fit ꝛ in ſtatu eſt paſſio ꝛ inſomnietatē auferet eniꝫ ad habitum dolorem mox

mitigat ⁊ ſomnum infert ⁊ ad ſtaphilomata[a] ⁊ ypopias[b] ⁊ ad myocephala[c] facit cū oi liquore albo iunctū Melius aūt operaẗ ſi inūngaẗ cum pēna ꝗ̃ ſi ingmatiçeẗ.[d] Opꝫ eniꝫ ⁊ illud ſubtiliare[e] vt ſi qua aſpitas ē abſtergaẗ. Si aūt myocephala ⁊ ypopias[f] fuerit poſt inunctionē ligabis oculos aut linteo aut aqua frigida infuſo aut ſpōgia in ipſa aꝗ̄ infuſa bn̄s circa te de lintheis ligaturas vt nō incaleſcat oculus patiētis.

⸿ Ad ptirias[g] ⁊ ſicoſim[h]. Cap. CV.

Alcanti ſalis armonici gummi.añ. cū aceto ſolues ⁊ facies collyriū ⁊ vteris. Aliō ſucco populi arboris cū duplo mellis inunge. Aliud ſepie teſta vſta ⁊ trita ſubtilr̄ ⁊ ſal armoniac⁹ frixus reſoluit in oculis carnes vlceratas ⁊ ptirias[i] ſanat.

⸿ De ryadis. Cap. CVI.

Ryada fit minorate angulo maiore per inciſionē aut ſupcreſcēte carne in angulo oculi. Sed ſi cōtingat fieri vt ex inciſione fiat ſanies in venis inſanabilis eſt. Contēplari ergo opꝫ ⁊ cōſiderare totuꝫ corpus ⁊ ſi cacochimū fuerit purgabis eū ante. Et ſic adhibebis que mediocriter ſtiptica ſunt. Poſtea aūt huic miſcenda ſunt que augmentare faciāt carnē: qualia ſunt diamō cōfecta collyria cōmixtis[k] diaglaucio ⁊ croco cōfectis. Et hic puluis bn̄facit qui dr̄ diacrociō. Et aloes ſolius puluis. Opꝫ autē vino añ lauare: ⁊ ſic puluerē ſupmittere paulatiꝫ addendo. Aliud bn̄faciēs iuſquiami folia virida in vino cocta ⁊ trita ⁊ ſuppoſita in ipſo angulo. Et ſolū per ſe vinū ſi ex eo ſpongia infuſa frequēter mutata ponaẗ. Qō ſi ſtiptica mittes in vino ⁊ bulliant fortius erit ita vt amplius deſiccet ⁊ reprimat iſtud vinum.

⸿ Ad egilops. Cap. CVII.

Egilopis[l] mox ab initio medicamina ſine mordicatione ſunt adhibēda que ſimul ⁊ deſiccare poſſint ſubmordicātia aut acria[m] medicamina cū moleſte fuerint accepta in timoreꝫ plurimū ſurgūt. Ad inchoātes aūt egilopas bn̄faciūt glauciō[n] ⁊ crocus ſimul cuꝫ ſucco pdiciados[o] trita ⁊ ſupillinita. mutari aūt opꝫ frequēter h̄ adiutoriū. Ego eniꝫ ad incipiētē adhuc: ⁊ nōdū in pus cōuerſaꝫ vſus ſuꝫ h̄ medicamīe ⁊ phibui pus fieri ⁊ ad ſanitateꝫ pduxi. Aliō ſalix cocta in aceto nō ſolū que initiāt fieri egilopes: ſꝫ ēt iueteratas ⁊ in pus cōuerſas mirabilr̄ noſciẗ ſanaſſe: opꝫ aūt bn̄ tritas ſupponere. Si aūt iā ⁊ pus iuenerit ꝯtineri ibidē rūpit illō ⁊ vſqꝫ ad os reponit: h̄ aūt forti⁹ medicamē nō eſt. h̄ eni ſolo vtēdo nō ſoluꝫ egilopas ſꝫ ⁊ egilopas diuturnas ſcio eſſe curatas. Aliō rutha domeſtica cū pruna[p] gutta ſaponarie trita ⁊ ſuppoſita ſatis bn̄ opaẗ ⁊ curat. In p̄mis gdē comedit: poſtea aūt nō ⁊ h̄ mirabile eſt ꝙ in p̄mis cauſticuꝫ eſt poſtea vt medicamē opaẗ vſqꝫ ad os ⁊ nō facit cicatricē: ⁊ ſi fecerit ſatis tenuē ⁊ incertā facit.

⸿ De paſſionibus aurium. Cap. CVIII.

Auditis ſatis multū ⁊ varijs ſubiacet paſſiōibus. Eteniꝫ ſepi⁹ ex frigida diſtēperātia ⁊ calida cōtingit. Interdū etiā ex anfraxi glutinoſi ⁊ pinguis humoris ⁊ ex ſiccitate ſpūs vētoſitate ⁊ inflatione. Et ex flegmone intrinſecus ⁊ extrinſecus exiſtēte in meatu ſupcurrētis calidi ſanguinis aut cholerici hūoris. Et ex multis alijs cauſis de gb⁹ oib⁹ dicēdū erit initiū faciēdo vt prius de dolore dicatur.

a .i. exitum vne ex ruptura cornee.
b .i. liuores ſub oculo.
c .i. vlcera cornee in gb⁹ vua erit ad magnitudinē capitis muſce.
d .i. liniaẗ cum digitis. ſ.
e .i. ſubtilr̄ attendere.
f .i. liuores ſub oculo.
g .i. vngulas oculi.
h Sicoſis ē creatio carnis pluri ma in ptibus iferiorib⁹ palpebre. Iañ.
i .i. vngulas oculi.
k Collyrijs.
l Egilopa ē apoſtema inter angulū oculi ⁊ naſum. ſ. fiſtula ꝗ̄ anteꝗ̄ diſrūpat antilops dr̄.
m .i. acuta.
n .i. memithe ⁊ ē herba frigida ſimillima papaueri cornuto. Iañ.
o .i. paritarie.
p .i. liciuiū cum quo ſaponarij ꝯficiūt ſaponē.

⸿ Signa ſi ex anfraxi aut de ſanguine dolores fiant. Caplm̄. CIX.

Fiunt aūt anfraxes[q] de pingui facto ſpū vētoſitatis ⁊ dolores ⁊ glutinoſis ⁊ pinguibus hūoribus nō habētibus vn̄ euaporēt vl̄ exeāt. Cōſiderāduꝫ eſt enim artificioſe magis ſi ex enfraxi[r] pinguiū ⁊ viſcoſoꝝ humoꝝ fuerint dolores. Grauitatē ſentiūt patiētes in capite ⁊ qui pceſſerūt cibi ⁊ potus frigidiores ⁊ humidiores conſtat fuiſſe qui frigidos generauerūt humores. Si aūt ex ſpiritu factus fuerit anfractic⁹ dolor[s] tēſio nō grauitas ſentiẗ in capite vel in ipſa aure. Manifeſtū eſt aūt ꝙ ſi ſpiritualis[t] inflatio ⁊ ſpiſſus aut pinguis ſpiritus nō inueniat trāſitū exiſtimādū eſt magis eſſe doloris[u] cāꝫ. Si aūt ſimul ⁊ tēſio ⁊ calor ⁊ pulſus ⁊ dolor ſit: oſtendit eē flegmonē factuꝫ ex ſupfluitate ſanguine calefacto. Cui opꝫ de brachio ſanguinē trahi calefactū. Demū ad flegmonē mitigātia adhibēda ſunt adiutoria. Manifeſtū eſt aūt ⁊ qō in[x] alijs humoribus hoc ipm opꝫ fieri ⁊ puidere ſi ex ꝗ̄litate ledūt: humores aut ex quātitate ⁊ que plenitudo facit dolorē: ⁊ dieta ſm̄ hoc miniſtrāda eſt. Si eniꝫ cholericus humor eſt dari debent lactuce intibe[y] cucumerū ptes interiores: ⁊ melonū: ⁊ mela[z]: ⁊ malue: ⁊ piſces duras carnes habētes q ⁊ cholerā ⁊ calorē mitigēt. Similr̄ aūt ⁊ flegmaticū humorē qui extenuet: dādus eſt cib⁹ calidus: ⁊ medicamēta adhibēda ſunt. Sic eniꝫ nobis agentibus qui increuerunt humores purgādi ſunt medicaminibus.

⸿ Curatio ſi ex anfraxi aut humoribus aut ſpiritius dolores fiant. Cap. CX.

Si ergo de anfraxi .i. conſtipatione dolores in auribus fiant: tūc opꝫ adhiberi ea que proficiant ⁊ extrenuēt adiutoria. Quale eſt affronitrū[τ] cui admiſcendū eſt mel ⁊ acetum. Quibus ēt fel ouinuꝫ cum oleo mixtum adhibetur. Melius aūt fiet ſi amigdalinū ſit oleū. Aliud porri ſuccus iſtillat⁹ tepidus bn̄facit. Iterū cepe ſuccus cū melle mixtus inſtilleẗ. ⸿ Itē aliud origanū teres cū melle ⁊ cuꝫ lacte mulieris tritū ingmatiça[ꝯ]. ⸿ Itē aliud fel caprinū cū ſucco porri ad nimiā ꝯſtipationē adhibe. Multa enim ab antiqs tradita ſunt ⁊ ſimplicia ⁊ cōpoſita adiutoria que faciūt ad anfraxim[F]. Aut ex humorib⁹ aut ex vētoſitate ſpūs: ⁊ gbus hec facilia ſunt ⁊ bona. Ceterū eſt dicere ꝗ̄plurima vn̄ a nobis moleſtantis cāe ſigna exponenẗ vt illa adhibeanẗ que pficiant ⁊ extenuēt medicamenta ⁊ ſine nimia moleſtatiōe purgāt. Fugiēda ſunt etiā ea que nimiā mordicationē aut acredinē hn̄t: maxime his quibus dolor eſt magnus ⁊ nimius. Sepi⁹ eniꝫ hec talia reumatiçare magis cauſaꝫ faciūt ⁊ maiorē acceſſionē ⁊ dolorē mouent. Quibus aūt dolor nō grādis eſt ⁊ diuturna iaꝫ paſſio eſſe vr̄ ⁊ difficile obaudiunt que dicunẗ: his nihil eſt irrationabile eis que amplius mordēt purgantqꝫ vti. Ex gbus ſunt dragūtee ſuccus ⁊ herbe brionie ⁊ alia hiſ ſilia. ⸿ Itē trociſc⁹ ad eas que ſine dolore fiūt anfraxes:[aa] ⁊ ad eas que ſine dolore ſunt cōſtipationes faciunt hec medicamenta. Elleboꝛi albi. ʒ. ij. nitri. ʒ. xv. croci. ʒ. iij. facies trociſcos ⁊ cū aceto reſolues ⁊ vteris. ⸿ Iteꝫ ad eos qui ſine dolore ſunt ⁊ grauiter audiūt. Ellebori nigri radicē cuꝫ aceto ⁊ melle diſſolues ⁊ in aureꝫ mittes. Manifeſtū aūt eſt ꝙ nihil frigiduꝫ in aureꝫ mittere opꝫ: ſed ante calefacere ⁊ ſic mittere ⁊ magis ſi condenſationem vel anfraxim ſuſpicaris eſſe.

q .i. oppilatiōes.
r .i. oppilationē.
s .i. oppilatiuꝫ.
t .i. ventoſa.
v Qua oppilatio nis. ſ.
x A ſanguine.
y .i. endiuie.
z Mela eſt arbor magna fructū ferēs comeſtibilē maioreꝫ pipe guſtu ſuaueni.
τ .i. ſpuma nitri.
ꝯ .i. linimentum fac.
F .i. oppilationē.
aa .i. oppilatiōes.

eſſe. ⸿ Itē pencedanū[a] ⁊ opiū cū oleo yrino aut amigdalino adhibe. ⸿ Itē blete ſuccū cū felle taurino teres ⁊ in aurē mittes. ⸿ Itē felle bouis lanā infunde ⁊ in aurē mitte. ⸿ Itē fel bouis cuꝫ ouis mitte in aurē. ⸿ Itē capre vrinā in aurem inquimatiça[b] frequēter. ⸿ Aliud cōpoſituꝫ medicamen qō facit ad eos q grauiter audiunt ⁊ gbus dolēt aures ſmirni[c] affronitrū[d]. añ. ʒ. j. libani[e] croci. añ. ʒ. iiij. opij. ʒ. ij. amigdalas amaras purgatas nūo. xx. galbani. ʒ. ij. Galbanū cum amigdalis ſigillatim teres ⁊ imittes i acetū ⁊ cū ceteris teres ⁊ facies trociſcos ⁊ vteris. In dolorib⁹ ergo cū oleo roſ. ad ſurdos aūt cū aceto. ⸿ Iteꝫ aliud ad multa faciēs. hoc eniꝫ adiutoriū pbatū eſt: ⁊ maxime ad diuturna vlcera ⁊ neomena[f] ⁊ ad eos q ex vētoſitate ſpirit⁹ aut ex glutinoſis humorib⁹ nō audiūt: ita vt ſurdi ſint: facit aūt bn̄ ad diuturnos ſonos auriū ⁊ ſyringios[g] cedria[h] trita cū aceto vteris ad ea que ſuperius dicta ſūt omnia infundes cū ſpatomelle[i] aut linteuꝫ illinies aut ſtupam aut lanam aut quomodo volueris. Eſt eniꝫ ſatis actionarum[k] medicamen.

⸿ De auriū dolore q ex frigoris cauſa fit. Cap. CXI.

Si enim dolor auriū fuerit ex pcedēte frigido vēto aut humidiore lauacro vſus fuerit: neceſſe eſt ſubuenire calidis adiutorijs. Multa eniꝫ ſunt ad hoc adiutoria ſimplicia que calefaciendo dolorē poſſint amputare: quale eſt nardinū oleuꝫ bonum. Et rutha cocta in oleo. Ad nimios xo ⁊ magnos frigidos piper cū oleo tritū bene facit: ⁊ euforbiū ſimiliter adhibitū: ⁊ alleū ⁊ cepa. Et lauri folia ſtorax. ⁊ caſſia. ⁊ calam⁹ aromaticus: ⁊ oppobalſamū: ⁊ yrinū oleū ⁊ amaricinum[l] ⁊ laurinū. Per hec eniꝫ curari oportet quibus ex diſtēperantia frigoris aures dolent.

⸿ Si aures ex nimio aeris calore ⁊ acro humore doluerint. Caplm̄. CXII.

Ex calore aūt nimio in aurib⁹ facti dolores: aut ex aliqua humoꝝ acredine ꝯꝛijs eoꝝ curandi ſunt ſm̄ magnitudinē qualitatis cauſe. Naꝫ ſi mediocris calor excitauerit in aurē dolorem benefacit oui albumen in aurē miſſum quēadmoduꝫ in oculis adhibemus paulatim tepefactuꝫ. Et lac mulieris imittaẗ: ſilr̄ cū gbuſdaꝫ anodinis collyrijs. Sed ⁊ ſucc⁹ perdiciados[m] bene facit per ſe ⁊ cuꝫ aceto roſ. mixtus ⁊ modico aceti ⁊ maxīe ad ignitas ⁊ nimis ardentes diſtemperātias. Similr̄ aūt ⁊ ſuccus ſtrigni[n] ⁊ coriādri ⁊ aphrodilli ſucci iuuat magnifice.

⸿ Si in aure interi⁹ flegmon fuerit fact⁹. Cap. CXIII.

Si in meatu auris ſiue in alio aliꝗ̄ mēbro interiore eius flegmō fuerit ort⁹: ſepi⁹ affert acutiſſimuꝫ pīculū vt hoīes exinde morianẗ. Neruus eni p quē audit⁹ miſtraẗ a cerebro nimia ſenſibilitate ſua fortiſſimos dolores ⁊ acutos facit: ita vt cōpatiaẗ cerebrū ⁊ acutas excitat febres ⁊ iterdum alienatiōes facit ita vt iuuenes exinde morianẗ: aut ex acutiſſimis dolorib⁹ q eis ꝯtingūt: aut ex alienatōe: aut ex febre nimia inde gn̄ata. Qui aūt ſeniores ſunt ⁊ febriūt nō cito ſpaſmo apprehēdunẗ neqꝫ alienationeꝫ patiunẗ. Humor eni augmētat⁹ in eis frigidior ſimul ⁊ ſpiſſior exn̄s poſt lōgū tp̄s i pus ꝯuertiẗ ⁊ paulatim virtus infirmior facta anteꝗ̄ digōnē faciat moriūtur. Nā in iuuenib⁹ nō cito in pus cōuertunẗ.[o] Et aliqñ in eis ꝯtingit vt flegmon in pus ꝯuertaẗ ⁊ cum hoc factū fuerit mox relaxanẗ dolores vt ſalus ſit infirmanti.

a .i. fenicul⁹ porcinus.
b .i. liniendo infunde.
c .i. myrre.
d .i. ſpume nitri.
e .i. thuris.
f .i. comedētia.
g .i. fiſtuloſos.
h .i. gūmi cedri.
i Eſt inſtrm̄ chirugicum.
k .i. operationū.
l .i. de maiorana
m .i. mercurialis
n .i. morelle.
o Quādo minus in ſenibus.

⸿ Curatio flegmonis. Caplm̄. CXIIII.

Ad mediocriter flegmones ardētes expedit eis oleū roſ. ſolū ingmatiçari[p] cuꝫ modico aceti. Silr̄ glauciū cū[q] modico aceto tepido funde in cote coclearī[r] fricatū. Et que de glaucio ⁊ croco cōficiunẗ collyria hoc mō ꝯfecta. Hec eniꝫ oia ad mediocres i aurib⁹ flegmones bene faciūt ⁊ raſure cucurbite ſucc⁹ maxime heriſipilatoydes[s] in aurib⁹ flegmones ſanat: ipſe enim ſolus aut cū oleo roſato mixtus ⁊ inquimatiçatus[t] ſanat. Sed ⁊ lyciū mixtuꝫ eꝗ̄li pōdere ⁊ opiū cū lacte mulieris miſſuꝫ in aureꝫ iuuat: ſilr̄ ⁊ caſtoreū maxios dolores eꝗ̄lr̄ cū opio mixtū ⁊ tritū cū ſapa[v] ⁊ tepide in aurē miſſuꝫ pagoriçat[x] fortiter. ſic aūt opiū vetus pp nimiū ei⁹ torporem. Ego enim ſcio quēdā ſolo opio ſepi⁹ vſuꝫ fuiſſe ⁊ ſine ſenſu fact⁹ eſt: cui eſt adhibēdū caſtoreū. Et iaꝫ poſtea neqꝫ p oppobalſamū neqꝫ p mlt̄a alia que calefaciūt in aure miſſa potuit ad p̄ſtinū reuocari ſtatū. Propterea ꝗ̄ ſi mlt̄o dolore cogamur vt opio vtamur aut alio aliquo narcoticā[y] virtutē hn̄te: opꝫ vt cuꝫ ſemel aut ſi multū in ſcd̄a vice miſſum fuerit poſtea mittaẗ caſtoreum cū oleo mixtū in aurē tepidū ⁊ extrinſecus lana infuſa oleo cal̄o nardino admixto adipe anſerino ſupponēda eſt. Mediocrib⁹ aūt flegmonib⁹ exn̄tib⁹ ⁊ nō ſatis cal̄is ⁊ vbi nō ſunt febres neqꝫ nimis cal̄a nā aut iuuenili etate nō ſit q patitur modico tetrapharmaco qō greci ⁊ alij baſilicon vocāt: admiſceri opꝫ ⁊ oleum nardinū modicū. Si aūt eſtas fuerit in oleo roſaꝝ reſolutū[z] ingmatiçabis[τ]. Bene aūt facies ſi ⁊ adipē anſerinū ⁊ faſianinū ei admiſceas. Sic eni adiutoria vtēda ſunt quēadmodū Gal. docuit dicēs. Ego aūt nō infundo eis que nimio auriū dolore vexanẗ neqꝫ medicamen aliqō neqꝫ tergo lana expimēto doctus. Melius eſt aūt neqꝫ tangere auriū meatus in tp̄e doloris: ſed tm̄ cū ſpatomelle[ꝯ] inuoluta lana fomēto dolentia loca. Immitto aūt medicamen hoc mō tepefactū ⁊ infuſuꝫ mediocriter exiſtimātib⁹ nobis: vt egrotāti eniꝫ tepidū bonuꝫ videaẗ. Et ſi calidiora adhuc ferre poterit fomētando calefieri dꝫ: ita vt nō ledat patientē. Infunde ergo pparato medicamine ſpatomellis ſumitatē vt in pfundo auris ipſius meat⁹ defluere poſſit. Et poſt hoc iterū atqꝫ iterū ſepi⁹ hoc idē facias nihil pretermittēs tp̄is. Manifeſtū eſt aūt ꝙ ſic nobis defluet medicamen extrinſecus cū intrinſec⁹ porus fuerit repletus. Hoc igiẗ mediocriter repleto inquātū poſſibile eſt nō eſt tangēda auris. Qō ſi grauiter tangaẗ auris amplius excitat febres. Cū ergo repleueris aureꝫ medicamine mollē ſuppones de foris lanaꝫ ſup ipſuꝫ os pori ⁊ poſt hoc toti⁹ auris. Et ſi incaluerit iteꝝ leuiter tolles que ſuppoſita erit extrinſecus lanā. ⸿ Iterūqꝫ ſimilr̄ facies ne aliqua ps auris alia tangaẗ. Hec eniꝫ ita ortatus Galenus ſcripſit docens nos qualr̄ in omni flegmone oporteat deſeruire. Ego autē magis iuuenibus ⁊ calida diſtēperantia exiſtētib⁹ ⁊ gbus eſt igne⁹ nimis flegmon: ſepius etiā ⁊ cum febre tradidi vſuꝫ: ⁊ maxime ſi eſtatis tēpus ſit ⁊ regio calida melius eē ſi neceſſitas vrgeat aliquas flobothomationes vtēdas: cum ſpongijs dolentibus locis ſuperpoſitis infuſis ⁊ fortiter expreſſis: ⁊ ſic apponēde ſunt in auriū doloribus locis. Uapor eniꝫ qdē ex ipſius mitius adhibitus paragoriçat. Adhuc autem ex vaporibus partuſi calami factis. Opꝫ aūt vnā partem calami aptari cōcauitati auris. Alteram xo partem in olla cooperculum habente pertuſum ⁊ omnino coanguſtatum vt ſurſum

p .i. illiniri.
q .i. memithe herba eſt frigida ſimillima papaueri cornuto.
r .i. per coclear.
s Cholericos.
t .i. illinitus.
v Eſt muſtuꝫ coctū vſqꝫ ad cōſumptionē duarum partium.
x .i. mulcet ſeu mitigat.
y .i. narcoticam
z Baſilicon. ſ.
τ .i. linies.
ꝯ Eſt inſtrm̄ chirugicum.

ad aurē aſcendentē vaporē ſuſcipiat auris intus. Opꝫ autem egrotantem inclinatā capitis ceruicē ſuper ollam habere. Circa autē aures extrinſecus lana ſuperponatur vndiqꝫ. Et obſerua bene ita vt nō exurat locus circa aures. De foris autem ſi tumores fiant cataplaſment de ordei farina aut triticea cocta cum ſapa [a] aut in dulci vino aut auſtero. Magis aūt cataplaſma ⁊ fomētatio adhibēda eſt his in quib⁹ exiſtimat plus poſſe fieri. Si enim hec cōtigerit tunc triticea opꝫ vti farina ⁊ tetrapharmacon [b] cū populeon: ⁊ iterū admiſcendū eſt ei cerotū de adipibus ꝯfectis. Oportet igit feſtinare vt abſqꝫ pus ſanentur flegmones. Hoc poterit fieri que ſubtus ſcribunt medicaminibus: de quib⁹ breuiter dicaꝫ. ℂ Ad auriū dolores anodinū ſatis magnum frequenter inquimatiçatuꝫ [c] in quibus flegmones ⁊ tēſiones ſunt ⁊ nimy dolores. Adipis anſeris aut pullini.ʒ.vj.opy ſmirnis croci.[d] .añ.ʒ.ij. vteris ſecurus bonum eſt ſatis. ℂ Aliud ad nō ſatis ignitos flegmones butyrum hyſſopum [e] mel omnia equaliter tepida in aure mittes: facit enim ad ſordida vlcera ⁊ inflāmata. ℂ Aliud paragoricū [f] ad dolores qui ex flegmone fiunt ⁊ in pus traſmutare ſe ꝯtendunt lythargiry. pſimicy [g].añ.ʒ.iiij. libani [h] ireos reſine terebentine.añ.ʒ.iiij. colofonie.ʒ.iiij. cere olei. añ. lib. j. adipis porcini. lib.ij. ſucci ſemis lini qd̄ ſufficit: facit eni ad annuas podagras [i] bene. ℂ Aliud ad eos quibus ex ꝑcuſſione ⁊ reumate flegmones fiunt. Butyruꝫ recens reſolues ⁊ in aurem mittes. ℂ Aliud lac mulieris ⁊ cerotū ſimul tere ⁊ de foris circūlinies: ⁊ maxime vbi inflammationes rubee exiſtunt. Si autem ⁊ cum dolore fiant opiū admiſcebis: ⁊ ſic linies. ℂ Aliud adipem anſerinuꝫ in lacte mulieris reſolues ⁊ in aurem mittes. ℂ Aliud lythargirium ⁊ crocum cuꝫ aqua ſimul omnia reſolues aut cum ſapa [k] ⁊ illinies. ℂ Aliud ſatis bonum pſilliū tere aut ſiſamum cuꝫ aqua ſimul emina ſolues ⁊ cataplaſma impones. ℂ Aliud lenticula cocta cū mica panis cataplaſmata in quibus vulnus eſt cum flegmone. ℂ Item pſimiciū [l] cum coriandri ſucco aut ſtrigni [m] ſucco miſcens inunges. ℂ Aliud malagranata cuꝫ micis panis cocta in vino cataplaſmabis. Ad eas que ſine vlcere ſunt flegmones ſufficiāt hec dicta. Et opꝫ feſtināter magis ne vuln⁹ fiat reꝑmere. Qd̄ ſi vuln⁹ ꝯtigerit fieri aut aū fuerit fcm̄ in ſequēti ei⁹ diſponem⁹ curas.

ℂ Cura ad aurium vlcera ſiue apata. Cap. CXV.

LIcium ⁊ micoim ſiue papauer albū eq̄li pondere teres cū melle ⁊ mittes in aurem. Hec etiam que cum flegmone ſunt vlcera ſanāt. ℂ Aliud ad diuturna vlcera ſananda facit mirabiliter. Cedria [n] cuꝫ melle mixta ⁊ in aure miſſa. Ad eos qui pus fundunt miſcos [o] vſis in olla ⁊ teres ⁊ puluerē inſuffla. ℂ Item abſinthio trito vteris cū melle ſatis bene purgat vlcera. ℂ Aliud aloes ⁊ crocuꝫ teres diſſolues cum ſapa [p] ⁊ vteris: hoc enim ⁊ carnes generat. ℂ Aliud ſpodiuꝫ teres ⁊ puluerem inſuffla. Ante ꝟo de mulſa lauabis aut cū aqua vbi decocte fuerint lentes vel roſe in vino coctis lauabis cum melle aut oliue folys tritis ⁊ ſucco expreſſo cum melle vteris. ℂ Iteꝫ ad ſordida vlcera ⁊ nemomena [q] vrinaꝫ pueri imberbis cōmixtam cum melle miſcebis ⁊ vinum ⁊ in aurē mittes. ℂ Item ſandarachaꝫ [r] tritam cū melle in aure mittes. Aut cum lycinio factum linis bene ⁊ in aurē mittes: facit enim bene purgat ⁊ deſiccat ⁊ ad cicatricem ducit ⁊ ſine dolore facit. Uti enim bonū eſt hoc adiutorio. ℂ Aliud compoſitum cloaxem [s] emplaſtri

a .i. vinū coctum vſqꝫ ad cōſumptionē duarum partium Jañ.
b Unguentū baſilicon.
c .i. ſuplinimm.
d .i. myrre.
e Humidaꝫ. i. q̄ eſt pinguedo lane.
f .i. mitigatiuuꝫ.
g .i. ceruſe plumbi.
h .i. thuris.
i .i. memithe ſeu herba ſimilima papaueri cornuto.
k .i. vino cocto vſqꝫ ad cōſumptionem duarū partium.
l .i. ceruſā plūbi.
m .i. morelle.
n .i. gūmi cedri.
o Eſt ſpecies vitreoli rubeuꝫ. i. vitreolum.
p .i. vino cocto ad ſpiſſitudinē duarū partiū.
q .i. comedēcia.
r .i. auripigmētū rubeū: in libris enīꝫ tranſlatis a greco ſicut eſt liber iſte ſic exponit: ſed in tranſlatis ab arabico exponitur ꝙ eſt vernix. Jañ.
s Propriuꝫ nomen emplaſtri.

partem vnam ⁊ diacaſtorei trociſci partes duas oleo roſato quantum ſufficit miſcebis ⁊ vteris: ſed ante laua cū mulſa. ℂ Aliud ad ſordida vulnera ⁊ pus fluētia [t]: aut ſi ſuper ea creuerit caro eris vſti aluminis. añ. ʒ.j. aceti cotilam [u] vnā libani [x].ʒ.j. mellis cotilas duas coques donec ad mellis ſpiſſitudinem veniat ⁊ vteris ⁊ liquidum in aurē mittes. Aut lycinium illinitū ipſius in aurem mittes. ℂ Aliud ad hoc valde bonum ſtiptream [y] ſciſſam cum aceto tere donec ad mellis veniat ſpiſſitudinem. Et cū lana molli mittes in aurem ⁊ cū infrigidauerit impones interius [z] in aurem. ℂ Item aliud gipſeos.ʒ.iiij. affronitri. i. ſpume nitri.ʒ.ij. diarodon collyrij.ʒ.v. lycy indi.ʒ.iiij. cum vino teres ⁊ in aurem mittes ⁊ cum ſucco perdiciados: facit enim bene ⁊ deſiccat ⁊ ſine timore ⁊ dolore ipſum vlcus: facit ⁊ perdiciados herbe ſuccus cum melle tepefactus ⁊ impinguatus leuiter ⁊ cū lycinio in aurē mittas ita vt lycinium ibidem conſiſtat. Si autem ⁊ liquore infundas in aurem bene facit ⁊ ad ſanguinis effuſionem de aure iuuat. ℂ Aliud ad diuturna ⁊ vetera vlcera. Myrre libani [z] croci ſucci praſſy. añ.ʒ.iiij. nitri alexādrini.ʒ.x. ſciſſis [aa].ʒ.vj. vine de porcello ſyluatico.ʒ.xx. liquaminis pontici.ʒ.xx. camomille.ʒ.xx. caſtorei.ʒ.iiij. opij.ʒ.iiij. amigdalas niio. xviij. hec teres cū oleo roſ. ⁊ amigdalino oleo ⁊ aceto modico ꝯficies ⁊ vteris.

ℂ Ad oppreſſas ⁊ fractas aures ex ruinali [bb] ꝑcuſſione. Caplm. CXVI.

CAnis calidi interiores partes teres cū modico melle ⁊ ſuperpones. ℂ Aliud myrram teres cum vino ſubtiliter ⁊ illine. ℂ Aliud cocleas teres puras ⁊ myrrhe mittebis mediam partem ⁊ ſuperpones. ℂ Item manis [cc] thuris tritum ſuperſparges. Qd̄ aut opus ſit vt ligari oportet fugiendum eſt in his violenter vti ligaturis ⁊ frequenter feſtinare mutare que ſuperpoſita ſunt. Ledit enī hoc ⁊ cauſam reumatiſmi facit.

ℂ De tinnitu vel ſonitu aurium. Caplm. CXVII.

TInnitus vel ſonitus aurium ex ventoſitate ſpiritꝰ fit ⁊ ſpiſſitudine. Generatur enim ex conſtipatione humorum idest ex anfraxi. Sunt etiam de ipſorum locorum imbecillitate quemadmodum illis contingit qui ex egritudine releuantur humiditate neruorum auris conſumpta: ſunt etiam de multa acrimia [dd] ſubtilitatis: adhuc etiā ⁊ rōne [ee] determinationis [ff] quibus nihil opꝫ adhiberi. Si igitur ſonus aut tinnitus factus fuerit aurium: demūꝗs pauſauerit ⁊ ex interuallo requiem habuerit ⁊ iterum regreſſus ſonitus moleſtias inferat. Cognoſce quia ſpiritualis ventoſitas non habens tranſitū facilem: facit ſonū in auribus: ⁊ maxime ſi precedant cibi qui inflationem generare poſſint ⁊ indigeſtiones paſſi ſunt ſepius. Si autem de glutinoſis ⁊ pinguibus humoribus contingat ex hoc cognoſces: quia nō ſubito ſuperuenit ſonitus aurium: ſed paulatim augmentatur ⁊ grauitatem ſentiunt ponderis: ⁊ preceſſerunt indigeſtiones ⁊ balneorum irrationabilis vſus ⁊ alia queciꝗs indigeſtos humores generant. ℂ Utiliter aute curantur aurium tinnitus vel ſonitus pſeuerātes: aut diuturnī ſi cū aceto aut nitro ⁊ melle lauent. ℂ Trociſci ad tinnitus auriū vel ſonitus auriū caſtorei.ʒ.iiij. ellebori albi.ʒ.ij. nitri.ʒ.xvj. croci.ʒ.iiij. fac trociſcos ⁊ reſolues cū aceto ⁊ vteris. ℂ Aliud caſtoreū ⁊ conū [gg] ſemen eq̄li pondere ſolues cū aceto ⁊ tepidū in aurē mittes: facit ēt illis

t .i. emittentia.
u .i. pōdus. ix. vnc.
x .i. thuris.
y .i. aluminis de pluma.
z .Alii iterum.
? .i. gipſi.
? .i. paritarie.
z .i. thuris.
aa .i. aluminis de pluma.
bb .i. caſti.
cc .i. minuti thuris.
dd .i. acumine ſenſus.
ee .i. cauſa.
ff .i. criſis.
gg .i. acute.

quibus vapores ſupius aſcēdunt ex multa vetoſitate. ℂ Item probatiſſimum euforbium cuꝫ cyprino oleo teres ⁊ tepefactum ſeu calefactuꝫ in aure mittes: facit enim hoc ad diuturnos ſonitus. Ad eos autem qui ex egritudine ſonum patiuntur abſinthy decoctione fomentans acetum ⁊ oleum roſatum in aurem mittes: aut raffani ſuccum cum oleo roſato: aut elleborum nigrum cum aceto inicis.

ℂ Ad eos quoꝫ ſordib⁹ replet auris. Cap. CXVIII.

NItrum coctum teres ⁊ in aurem mittes ⁊ ſupermittes acetuꝫ ⁊ poſtea lauabis idroleo [a]. ℂ Item cardamomum ⁊ nitrū modicum cum caricis [b] miſcebis ſine ſeminibus ⁊ facies collyrium ⁊ in aurem mittes ⁊ ſit ibi diebus tribus: educit ſordes multas ⁊ ſatis leuiat. Facit aūt hoc ⁊ ad eos quibus carnes in auribus creſcūt.

ℂ Si in aure fuerit aliquid ingreſſum. Cap. CXIX.

SI autem lapillus aut faba aut aliquid aliud tale ceciderit in aurem inuolues circa ſpatomel [c] lanaꝫ ⁊ intinges in reſina vel terebentina aut in aliquo glutinoſo medicamine depones [d] intus ⁊ tacto [e] qd̄ intus eſt extrahes. Et ſternutamenta adhibita mouent ⁊ aperiunt meatus auris irritato ſpiritu: ⁊ ſic proycitur. Qd̄ ſi ex indigeſtione flegmon acceſſerit ſepius ſpaſmi ſubſequuntur: ita vt in periculo ſint ⁊ exinde moriantur. Oportet ergo oleum tepiduꝫ ſepius in aurē infundere: ⁊ ſic poterit locus ſine tumore eſſe ⁊ facto liquore facile exire: ⁊ ex mulſa etiam lauare bonum eſt quando mali humores in aurib⁹ ſurrexerint. Et exinde ſepius qd̄ incidit ex diatercolo. i. vertibella facile trahit: ſed aliſco [f] in aurē miſſo fuggēdo extrahitur. Oportet enim oleo tepido ante infundi ⁊ ſternutamētis vti ⁊ mulſa: vt dictum eſt. Sic eſt nobis agentibus cum ſpatomelle [g] ⁊ quando volueris vt dictum eſt facile ex alto trahitur.

ℂ Ad vermes ſi in auribus fiant. Caplm. CXX.

SI autem vermes in aurib⁹ fuerint occidet eos oxyoleos [h] diſtillatum in aureꝫ ⁊ capparis ſuccus: ſimiliter ⁊ calamentis ſuccus ſuper omnia facit: ⁊ dolores mitigando amputat ſi inſtillatur in aure aut in aliquo membro vbi vermes nati fuerint. ℂ Item elleborus albus occidit eos trituꝫ cū vino ⁊ inſtillatum. Similiter abſinthiū in vino coctū ⁊ praſſium aut cētaurea: etiaꝫ ſcamonea ſoluta in aceto aut in ſucco abſinthy in aure miſſa occidit vermes.

ℂ Si aures ex catarro indoluerint. Cap. CXXI.

SCiri autem oportet ſm̄ hoc totū ſollicitum eē debere ꝙ non cito ex catarro contingant dolores in aure. qd̄ ſi contigerit localia feſtinanter ſunt adhibenda adiutoria. Qd̄ ſi adhibita nihil inuenerint ⁊ adhuc reuma magis ibidem ferat: oportet hic apoflegmatiſmis [i] vti ⁊ vētoſe in poſteriori parte capitis. i. in occipitio imponende ſunt: ⁊ maxime ſi in capite nimiam ſenſerit grauedinem ⁊ rubeus fuerit vultus ⁊ vinum multuꝫ in vſu habuerit. Si aūt ex his ſignis nihil apparuerit ⁊ fuerit corpore ſiccus ⁊ tenuis ⁊ ſupercurrat acredo [k] humorum vtatur dieta que ſpiſſet ⁊ tēperet ⁊ requieſcat magis ⁊ balneis vtat vel que ſomnū facere poſſint: ex ꝗbus eſt medicamen diacodion qd̄ ⁊ digerere ⁊ ſpiſſos reddere humores ⁊ tēperare acredinē [l] ſuper omnia medicamēta poteſt.

a .i. aqua ⁊ oleo.
b .i. ficubus ſiccis. Jañ.
c .i. inſtrm chirurgicum.
d .i. impones.
e Eo.
f .i. cannula ſeu inſtrō cuꝫ quo pueri hauriunt aquam.
g Eſt inſtrm chirurgicum.
h .i. mixtura ex aceto ⁊ oleo cōmuni. Jañ.
i .i. medicinis deponētibus flegma a capite vt cataputijs ⁊ gargariſmis. Jañ.
k .i. acutico.
l .i. acumen.

ℂ De fluxu ſanguinis de auribus. Caplm. CXXII.

SI autem ex auribus ſanguis fluat ita vt periculum ingerat ⁊ ad defectū veniat mortis: tunc neceſſe eſt ſubuenire egrotāti ⁊ reprimere nimietatē fluētis ſanguinis. Si aūt ratio determinationis [m] egritudinis hec attulerit laborāti: ſciendū ꝙa in multis egritudinibus ⁊ maxime capitis fluit materia: quēadmodū de naribus naturaliter: ita ex alys locis fieri ſolet. Si igitur aliquid tale videatur contingere non oportet feſtinare fluentē reprimere ſanguineꝫ: qꝛ ad ſalutem manat infirmantis ⁊ forſitan ſi hoc agimus ledimus. Si autem contingat vt per nimium ſanguinem fluentem virtutes defecerint ⁊ periculū ingerant mortis: tunc eſt neceſſe reprimere fluxum. Sunt aūt multa que ad hoc fieri poſſunt ⁊ maxime que reprimere poſſunt hemorroides aurium qualia ſunt rubus ⁊ galla aſiana cū aceto cocta ⁊ apoçima eoꝝ in aures infundes. ℂ Item perdiciados [n] ſuccus tepidus infuſus facit optime. ℂ Itē vt non trūb⁹ ſanguinis fiat in aure porri ſuccū cū aceto mixtū in aurē mittes: aut malagranata in aceto cocta cola ⁊ in aureꝫ mittes ſepi⁹.

ℂ Ad aures ſurdas. Caplm. CXXIII.

SI autem leſa auris fuerit vt omnino non audiat qd̄ ꝗbuſdā ſine febribus: quibuſdā cuꝫ febribus contingere ſolet. naꝫ his quibus ex cholericis humoribus ſurſum penetrantibus contingit hec paſſio magis facile ſanātur ſi venter colagogo [o] catartico deducat. Quibuſdam aūt ex ſpiſſis ⁊ crudis humoribus contingit cauſa talis ſicut a reges [p] ⁊ cataphora [q] ⁊ cephalea diuturna ⁊ in alys multis paſſionibus: he omnes difficiles ſunt ad ſoluendum: ⁊ ꝗ̄pliꝰ ꝗbus ꝯtingit ne ſurdi viuāt mori deſiderant: ſi eis medicina nō ſubueneris. quapropter fortiora eis adiutoria ordināda ſunt: ⁊ reſiſtere opꝫ paſſioni ⁊ in initio catarticū dari. i. oxymel Juliani aut verā frequēter: aut dandū eſt etiā. qd̄. ℞. euforbiū q̄le eſt a nobis frequēter confectū ⁊ videt quidē eſſe deſpectum ⁊ ſimplex: ſed eſt v̄tute ꝓbabile ⁊ ad alia multa eſt valentiſſimū. ℞. autem hec ipſa cōfectio ſalis armoniaci.ʒ.ij. piperis.ʒ.j. euforby.ʒ.j. da ſm̄ virtutē. ℈.iiij. aut. vj. in ouo ſorbili aut in ſapa [r] aut in oleribus aut vbi volueris cā dare. Utiliſſimum enim eſt ſcothomaticis ⁊ epilepticis ⁊ quibus vlcera fuerint detenta: deducit eniꝫ bene. Poſtꝗ̄ aūt purgatus fuerit adhibe apoflegmatiſmū [s] ⁊ in naribus mittes que deducant humores: ⁊ omnia qui ſternutamenta mouent. Et apoflegmatiſmum eſt ei vtile fieri ſtaphiſagriam maſticeꝫ ſynapim cōficis: ⁊ inde da ad gargariçandum. Et da obtarmica [t] ex pipere ⁊ ſtrucio [u] ⁊ elleboro albo ⁊ butracio [x] equaliter pulueres in nares mittes. In naribus autem ad caput purgandum facit medicamen earum: ſcilicet ſuccum cum melle equali menſura permiſcebis. ℂ Aliud pulueris ciclaminis ſicci.ʒ.xx. ireos.ʒ.iiij. nitri eritro. i. rubei.ʒ.j. elactery [y].ʒ.j. teres diligenter ⁊ puluerem cum fiſtula in nares inſufflabis: alleuiat enim bene caput ſi plenum ſit humoribus ⁊ aures mirabiliter iuuat. ℂ Aliud apoçima [z] ex centaurea colloquintida ⁊ elleboro in naribus infuſa purgat. ad eos qui grauiter audiunt ⁊ ſurdi ſunt ellebori nigri.ʒ.j. caſtorei.ʒ.j. cum aceto teres: ⁊ in auribus mittis ſatis iuuat. Juuat autem eos ſuccus hedere cum nitro confectus: iuuant etiam eos ⁊ ea que antea latius diximus ad tarditateꝫ auditus ⁊ anfraxim qualia ſunt de ſuccis hedere confe

m .i. crętice expulſionis.
n .i. paritarie.
o .i. cholere eductio.
p .i. ſcothomatici ab a qd̄ eſt ſine ⁊ rego regis qꝛ neſciūt ſe regere.
q Eſt epilepſia a mēbris inferioribus. Jañ.
r .i. vinum coctū vſqꝫ ad cōſumptionē duaꝝ ꝑtium.
s .i. medicamen deponens flegma a capite.
t .i. ſternutatoria
u .i. ꝯdiſi. ⁊ eſt radix ſimilis elleboro albo.
x .i. apio ranino.
y .i. ſuccus cucumeris aſinini.
z Feminini gn̄is eſt hic. i. decoctio.

cta cum nitro ⁊ cedria[a], adhuc autem ⁊ ſuccus cameleos[b] eſt operatiuus ⁊ ad maximos ⁊ nimis ſurdos teſtificata medicina. Permanente autem paſſione yomicā adhibebis de elleboro albo quo ſuper alia facit grauiter audientibus. Et irina[c] adiutoria ⁊ localia etiā caballicationes[d] aſſumende ſunt ⁊ maxime cum curru. Et armarum[e] mutationes: ⁊ aquarum calidarum dulcium lauacra[f] preponenda ſunt. Si autem bene aſſuefuerint[g] in maritimis lauandi ſunt aquis. Bonum eſt aūt vt caput radatur frequenter: ⁊ maxime ſi in capite grauitatem ſentiunt ⁊ humoribus repletum ſe habere cognouerint. Sed ⁊ ſanguiſugas ⁊ ſinapiſmum[h] ⁊ ſectiones in cute colli adhibere oportet. Aliqui autez ⁊ arteriothomias[i] faciunt in poſteris. Et ſalpingas[k] apponunt in ſummo auriū poro ⁊ ſicca ſunt ſiccantia[l]. Alij vo vtuntur ſm id qđ conſiderāt. Et de his aūt paſſionibus nihil certi ſunt vt ſanentur vel que eos iuuare poſſunt adiutoria.

¶ De parotidis. Caplm. CXXIIII.

Naſcuntur etiam circa aures paſſiões de quibus conſequens eſt vt dicamus. Oportet ergo cognoſcere nos ante omnia plurimas parotidarum[m] eſſe differentias. Si quidem quedam earuz ſunt ex ratione determinationis[n] facte ⁊ digeſtionis manifeſte. Que quidez nō ſunt periculoſe ſed magis facile ſanabiles ſunt ⁊ multos ex magnis periculis liberauerunt. Alie iteruz ſunt que ex plenitudine humorum aliquibus cōtingunt cū grauitate naturam irritantes ⁊ exinde periclitantur ſi multo tempore ſint ⁊ non pus faciant ⁊ digerentur. Diligenter igitur conſideranda eſt qualitas ⁊ quantitas que ſupercurrit materie ⁊ parotidas generat. Quidaz ergo earum ex multo ⁊ calido ſanguine magis conſiſtunt. Alique autem ecōtrario ex ſubtili ⁊ calido ⁊ cholerico humore apparēt. Alie ex frigido ⁊ ſpiſſo humore fiunt. Sunt autem ipſarum quedam que ex plenitudine calidiſſimi humoris fiunt ⁊ quibus magnos dolores inferunt ⁊ fortes. Ex tenui autem ⁊ ſubtili humore herigipilatis[o] ſimiles fiūt ⁊ neqz cum grauedine neqz cum anguſtia ſedes occupat. Que autem ex melancholico humore natiuitatem habent neqz ſub rubee ſunt neqz dolorem habent nimiū ſed ſunt dure ⁊ ſclirofim magis faciunt. Que autem eleuate in tumorem ex flegmate generantur. In his ergo qualitas ⁊ quātitas differentiarum diligenter conſiderāda eſt: ⁊ ſic ad expedientem venire curationem.

¶ Curatio ſi ex plenitudine ſanguinis fiant parotide. Caplm. CXXV.

Incipiamus ergo ſi ex ſanguis plenitudine fiant parotide quomodo curari debeant. Cum ergo talis humor conſiſtit ⁊ tumor rubeus ⁊ magnus apparet ⁊ frequēter nimios dolores ⁊ periculoſos infert flobothomum ante omnia adhiberi oportet. Qui enim ante euacuationem cataplaſmate aut alio vtunť medicamine diaforetico vt de fermento ⁊ euiſco[p] confectum manifeſte egrotātes ſuffocari facit. Propter quod ſi nihil eſt aliud qđ eos ꝓhibeat qui ex plenitudine ſanguinis ſpiſſi parotidas patiuntur ad flobothomum venire oportet ⁊ ſic ſecurus adhibeat cataplaſma. Igitur flegmone exiſtente in magnis doloribus cataplaſma ex farina ordei ⁊ lini ſemine facis. Qđ ſi duritia aliqua fuerit caricas ⁊ adipem porcinum ⁊ lappacij radices admi-

a .i. gūmi cedri.
b .i. meçereō Ja.
c .i. capitis purgatiua Jaū.
d .i. equitationes ſeu geſtationes.
e .i. brachiorum.
f .i. balnea.
g .i. aq̄ marine.
h .i. emplm ꝺ ſynapi factū Jaū.
i .i. inciſiones arteriarum.
k Salpinga eſt fiſtula qua ſugģit aliqd extra in aure poro ipſius auris appoſita. Jaū.
l Vel ſuggentia.
m Parotides ſt apāa pˀ aures ab ota qđ eſt auris. Jaū.
n .i. cretice expulſionis mãe .ſ. morbi q̄ creticat ꝑ potidas.
o .i. apoſtematibus cholericis.
p Biſmalua.

ſcebis cum aqua vbi decoctum ſit fenugrecum ⁊ herba camomilla: ⁊ euiſci radices ⁊ carice ⁊ fac cataplaſma. Poſt autem tertium vſum cataplaſmatis vteris ygnaſion emplaſtro qđ paragoricum[q] ſatis exiſtet ⁊ diaforeſim[r] faciet ſciromenis[s] ⁊ mallaxabit[t] duriciē ſatis bene. Conficitur autem ſic. ℞. cere. lib. j. axungie porcine. lib. j. colofonie. ℥. vj. lythargirij. ℥. ij. vini boni cotilam[v] vnam conficies ⁊ vteris. ¶ Item qđ ſimiliter facere poteſt terebentine libani .i. maſticis. ℥. ij. cere. ℥. iij. olei glaucini ⁊ myrtini qđ ſufficit in aq̄ marina ſupermittes medicamen. Optime autez facit ⁊ diamellilotum per ſe aut cum ſeptenno mixtum. Similiter ⁊ liuridus facit ad omnes qui ex ſumma cute ⁊ qui ex ſanguine habent generatas parotidas. In profundo autem exiſtentibus ⁊ in quibus eſt cutis dēſa ⁊ materia ſpiſſior ſi nitri modicum ⁊ draguntee herbe radices ſupradicto cataplaſmati admiſceas: melius diaforeticum faciet adiutorium. Quemadmodum ſi amoniacum admiſceas. Et in quibus duricia fuerit multa oportet admiſceri picem liquidam aut ſepum taurinum aut hircinum aut vitulinum aut medullaz ceruinam aut bdellium aut ſtoracem: hec enim omnia diaforetica ſunt ⁊ mallaxant[x].

¶ Curatio in quibꝰ parotide ſunt ſcirotidis[y] tumoris. Caplm. CXXVI.

Si autem nimis durus ⁊ ſcirotidus fuerit tumor oportet de hoc dicere vnamquāqz curam. Nam diaforeſim[z] faciendo ⁊ malaxando[&] tumorem iuuamus. Erit autem quod ſupermittetur oleum in cataplaſmate frigidioribus humoribus conſiſtentibus in parotidis duriciebus generatis aut irinum aut ſicionium[ꝯ] ſicut in calidioribus iterum aut roſeum[ꝝ] aut camomillinuz. Manifeſtum eſt etiam ea que calidiora ſunt ſatis medicamēta in diuturnis paſſionibus vtilius adhiberi. Qualia ſunt nariobarçamum ſiue diaſtrucium qđ vocatur. Quorum etiā grapharia[aa] ſcriptis tradam vt non ea queratis in alijs codicibus. ¶ Emplaſtrum bariobarçamū ad ſcirodes[bb]. ℞. lythargirij. lib. iij. ⁊ ℥. j. ⁊ ſ. pſcimicij[cc] lib. j. ⁊ ℥. v. aq̄ marine. ℥. xxv. olei veteris. lib. j. ⁊ ℥. iij. ⁊ ſ. oſtrearum marinarum vſtaruz. ℥. vj. ⁊ ſ. cere vſte. ℥. iij. terebentine. ℥. vj. libani thuris. ℥. ij. ⁊ ʒ. iij. ⁊ ſ. conficies ⁊ vteris. ¶ Item diaſtrucium facies ad ipſas curas. ℞. hec armoniaci thimiamatꝭ[dd]. ℥. viij. pitimie. ℥. viij. coques oleum ⁊ lythargirium ⁊ acetum donec[ee]. libri primiſtrucij herbe[ff]. ℥. j. lythargirij. ℥. v. ariſtologie. ℥. iij. libani. ℥. iij. cere. libri primi. olei veteris. ℥. iij. aceti ſquillitici amollentum[gg] fiat ⁊ depones ab igne cacabum ⁊ addes ſtruciū ⁊ armoniacū ⁊ lepidoſcalcis ⁊ galbanū: demū agitabis ſpata ⁊ addes mānis ⁊ ariſtologiā ⁊ coques dum ſeſe colligūt in vnum ⁊ tolles ab igne cacabū ⁊ agitabis donec indureť: aliqui acetū poſtea mittūt. hoc enim medicamen facit ad duriſſimas paratidas ⁊ ſtirades[hh] ⁊ cōdilomata[ii] ⁊ ad nemirotrocas idē perforata loca ⁊ incipiētes pāniculas .i. glandulas circa inguina induratas vel aſcellas ⁊ ad tēſa viſcera ⁊ ad apoſtemata ſtomachi ⁊ poros ſoluit. Laudandum eſt in multis hoc medicamen.

¶ Signa ſi in pus conuertantur parotide ⁊ cura. Caplm. CXXVII.

Si aūt per hec medicamēta deſiccatū fuerit vlcus ⁊ tumor minor effectus nō minꝰ aliđ adhibeť. Et ſi dolores pſeuerēt tranſire nos neceſſe eſt ad ea que pus faciant

q .i. mitigatiuū.
r .i. reſolutionē.
s .i. duriciei.
t .i. mollificabit.
v .i. pondus ij. vnciarum.
x .i. remolliunt.
y .i. ſcirroſici.
z .i. reſolutionē.
& .i. remolliēdo.
ꝯ .i. radice cucumeris aſinini. Jaū.
ꝝ Oleum.
aa .i. deſcriptiones.
bb .i. ſcliroſos.
cc .i. ceruſe plumbi.
dd .i. fecis ſtoracis.
ee .i. picis reſine.
ff .i. condiā ẽ ſimilis elleboro albo.
gg .i. ſine viſcoſitate digitis adherēte ita qꝺ digitos nō ingrat ſeu ſordidet. Jaū.
hh .i. ſcliroſes.
ii .i. morroids cecas q̄ tumēt ⁊ nihil emittūt ſanguinis Ja.

⁊ adhibere oportet que digerere faciāt materiā. Qualia ſunt triticea farina cū radice lapacij i hydroleo[a] cocta. Et axūgia porcina cataplaſmabis. Manifeſta enī erūt tibi ſigna talia: cū trāſmutata mā in pus ꝯuertiť. Tūc modicū dolores ⁊ rigores ⁊ febres icreſcūt. Tūc cataplaſmate ⁊ ſimplicibus medicamētis vti oportet. Simplicia adiutoria ad hoc vtiliſſima ſunt hec vt aq̄ calida frequenter fomentetur ſed cum ſapa[b] pus iuuatur ⁊ triticea farina aut alice[c] ſi cocta ſit ſimiliter iuuat ⁊ magis in humidis tumoribus: etiam panis mundus facit. Et pix liquida reſoluta cum oleo aut vituli ſepo aut porcino adipe ſine ſale poſito ſimiliter iuuāt. Illa vo que cum ſale ſunt ad diaforeſim facientia magis vtilia ſunt. Sunt autem ⁊ alia ſimplicia ad pus faciendum non parua experientia a nobis compoſita ⁊ ad illa tranſire melius eſt poſtea ad compoſita. Multa enim ſunt alia cataplaſmata que ex triticea componuntur farina ſeu cōficiuntur. Sed nihil melius in his inuenitur q̄ ſubinde a nobis confectum eſt. ℞. axūgie lib. j. oua anſeruz. iij. ſape[d]. ℥. iij. farine triticee. ℥. j. hec ſolues bene ⁊ in panno induces: ⁊ ſic pones ⁊ frequenter mutabis. Ego autem coxi farinā cum ſapa[e] ⁊ axūgia ⁊ nouiſſime miſi oua: ⁊ ſic paragoricum[f] factū eſt adiutorium. Demum diaçimis emplaſtrum adiuuat. Et hoc medicamen bene facit ad cito faciendum pus ⁊ crudos humores ⁊ indigeſtos digerit ⁊ tumores conglutinatos expergendo[g] deponit ⁊ pus extrahit ⁊ tenues ⁊ imbecilles poros: eſt autem anodinum: ⁊ quando cicatrices nouiſſime cicatriçauerit tenues ⁊ incerte quodāmodo videntur. ℞. autez hec fermenti. lib. j. ſalis cōmunis. ℥. iij. cere. ℥. viij. apij. ℥. iij. galbani. ℥. j. aloxanti[h]. ℥. j. piperis. ℥. j. ſaponis gallici. ℥. vj. picis pitimie[i]. lib. j. ſepi taurini. ℥. iij. conficies. hoc vo medicamen non ſoluz ad parotidas ſed in alijs omnibus vulneribus vbi exiſtimaueris expedire vteris. Qđ enim iam in pus verſum eſt aperit ⁊ extrahit: qđ autem tn̄ indurauit ⁊ in pus non eſt conuerſum digerit ⁊ ad ſanitatem prouocat. ¶ Item aliud ad parotidas emplaſtrum qđ hoc idem operari poteſt: qđ. ℞. cyminum ⁊ farinam: habet enim ſcriptura ſic farine ordei ſubtiliſſime. ℥. xxiij. ſalis cōmunis aut armoniaci. ʒ. v. picis. ʒ. j. cere. ℥. ix. nitri. v. cymini fracti. ℥. v. olei veteris. ℥. viij. ptiſane. ℥. v. ſucci lini. lib. teres que ſicca ſunt cum vino ⁊ ſupermittes que remittenda ſunt. ſuccum autem de lini ſemine ⁊ ptiſanam diligenter coques cum nō vſtulentur[k]. vteris autem hoc medicamine ſecurus ad parotidas: ⁊ ad alia apoſtemata. Etenim maturat ⁊ diaforeſim facit. Emollit loca dura ⁊ glutinat cito ⁊ dolores mitigat ⁊ bene facit. ¶ Item aliud emplaſtrum quod recipit adipis porcini. ℥. v. cere. ℥. ij. ouoruz albumina duo mellis tātuz quantū albumen ouoruz eſt farine triticee ſubtiliſſime qđ ſufficit ceram in primis cū adipe porcino reſolues: ⁊ ſic ſupermittes mediocriter eis cum factum fuerit tepidum ouorū albumen ⁊ mel mittes[l] in mortario ⁊ tere bene: ⁊ ſic mittes farinam paulatim donec mediocriter habeat emplaſtrorū conſtructionem[m]: ⁊ iam diligenter teres ⁊ vteris: eſt eniz diaforeticum ⁊ paragoricum[n]. rumpit enim ⁊ ſanat ⁊ perfecte purgat: facit autem ad ſynanticos. ¶ Itē diaſiricon confectum medicamen ad eas cauſas ⁊ paſſiones mirabiliter facit. ℞. ſerici. lib. j. olei cotilam. j. Eſt autem eius permixtio vt coquatur donec amolentuz[o] fiat. ¶ Facit aūt ad multa hoc medicamen ⁊ non contēnas q tn̄ ex duabus conficitur ſpeciebus: nam virtus eius magna eſt. ¶ Item emplaſtrum diamellilo-

a .i. mixtura aq̄ ⁊ oleo.
b .i. vino cocto vſqz ad cōſumptionē duarum partium. Jaū.
c .i. alica eſt genꝰ frumēti quodaz ſpeltā crediderunt. Jaū.
d .i. vini cocti donec redeat ad tertiam partē.
e .i. vino cocto.
f .i. mitigatiuuz.
g .i. aſpergendo.
h .i. flos ⁊ inuenitur ſupra petras nili fluminis velut pinguamen aque ſupernatans Jaū.
i .i. reſine.
k .i. vrantur.
l Omnia hec.
m .i. denſitatem debitam.
n .i. mitigatiuo.
o .i. nō adhereſ digitis.

tum ſi cum diaſiricon miſceatur magnifice operatur: ita vt vna pars ſit diaſirici ⁊ due diamellilloti. Interdum etiam ⁊ per ſe poſitum mirifice iuuat. eſt. eniz in multis probatum hoc medicamen. ℞. autem hec prime gutte capitelli[p]. ℥. vj. leptocarion[q]. ℥. ij. ſaponis. gallici. ℥. iij. affronitri[r] albi. ℥. vj. albumina ouorū. v. mellis. ℥. iij. mellilloti. ℥. iij. olei veteris lib. j. cere. ℥. x. terebentine. ℥. vij. hoc enim ⁊ poros ſoluit ⁊ lapides ⁊ oſſa ⁊ ſpinas eduxit: ⁊ multis vtiliſſimum eſt hoc medicamen. hoc enim in medio flegmone vti non oportet: ⁊ in quibus dolores nō ſunt nimij: ſed ⁊ qn̄ volumus rumpere tumores: vbi aūt nimius calor eſt poni nō opꝫ.

¶ Curatio ſi ex cholerico humore fiant parotide. Caplm. CXXVIII.

Quod ſi cōtingat fieri parotidas ex tenui ⁊ ardenti ſanguine cholerico erit tibi hec cognitio: ſit enim tumor rubior ⁊ ignitus ⁊ heriſipilato[s] ſimilis: ita vt patiēs locus ardere videatur: ⁊ qui tanget ſentiet manifeſtum calorē ineſſe. His ergo expedit adhibere de ouis ⁊ oleo camomille ⁊ ſapa[t] ſicut conſueuimus febricitantibus adhibere: adhibendum eſt ⁊ lexoperitum cerotuz qđ vocatur ambroſia: cuius eſt hec cōfectio croci. ʒ. iij. lythargirij. ℥. j. olei roſarum. ℥. ij. cere. ℥. iij. adipis porcini. ℥. ij. mellis. ℥. j. ſucci lini ſeminis quod ſufficit. hoc enim medicamen in calidis paſſionibus bene facit. ¶ Item aliud qđ. ℞. hec cere. ℥. v. ⁊ ſ. olei camomillini ⁊ roſa. an̄. ℥. ij. ⁊ ſ. ouorum vitella numero ſeptē. farine fabe. ʒ. iij. confice ⁊ vtere. ¶ Aliud mirabile ad hoc ipſum iuſquiamum lapacium cum axungia teres ⁊ cataplaſma impones duobus aut tribus diebus. ¶ Aliud emplaſtrum ad idem cere. ℥. vj. colofonie foliorum perdiciados[v]. an̄. ℥. vj. olei. ℥. iij. confice ⁊ vteris. ¶ Facit autē ⁊ bene pſilium impoſitum vt cataplaſma: cui etiam oua admiſcenda ſunt. Sed ⁊ diachilon. qđ. ℞. hec lythargirij triti lib. iij. olei communis. lib. vij. cere libram vnaz pitimie[x]. ℥. vj. ſucci pſilij. lib. ij. Succum autem pſilij facies ſic mittes triti pſilij. ℥. ij. in aque fontiue. ⅌[y] vj. ante autem vno die infundes. Alio die coques fortiter ad ignem mollez[z] donec pingueſcat ⁊ ſic mox cola: quia ſi infrigidauerit indureſcit. Et iterum reuertes[&] in cacabo: ⁊ fac calidum ⁊ colas. ſit autem tibi menſura arbitrio lib. ij. ⁊ ſic hēto tritum lythargirium ⁊ cum eo mitte in cacabo vbi ſuccus eſt ⁊ agitando coques ad lentū ignē donec amolentum[ꝯ] fiat depoſito ab igne cacabo mittes ceram ⁊ reſinam ⁊ cum iam non coinquinauerit digitos: in mortario mittes ⁊ cum ſpata malaxabis ⁊ duces in pellem vteris vbi tibi neceſſe fuerit. Optima autem fiunt ⁊ cataplaſmata que fiunt ex dactylis ⁊ panis mica ⁊ vitellis ouorum ⁊ glaucio[ꝝ] ⁊ croco ⁊ farina ordei compoſita. Etenim digerunt ⁊ mitigant ⁊ molliunt ⁊ rumpunt apoſtemata ignita ⁊ dura. Uſi ſunt autez nonnulli etiā de ſtrigno[aa] ⁊ coriandro. Ego autem hec recuſo ſicut ⁊ ſtipteream[bb] habentia ⁊ alia que ſunt ſtiptica deprimunt enim materiam in profundo ⁊ non ſine periculo.

¶ Si ex flegmatico humore parotide fiant. Caplm. CXXIX.

Tempus igitur cogit nos mutari ad eas parotidas que quidē nihil hn̄s doloris aut reſiſtentis humoris ſed mollis magis tumor exiſtit: que ex flegmatico generantur hu-

p Capitelluz eſt aq̄ ſaponariorū .ſ. lexiuiuz q̄ ſit ſapo. Jaū.
q .i. nucis parue.
r .i. ſpume nitri.
s .i. apati cholice.
t .i. vino cocto.
v .i. partarie.
x .i. reſine.
y Hec eſt figura ſeu caracter ſextarij Jaū. i vocabulo ſextariꝰ.
z .i. leuē vl lētē.
& .i. nouū pſilliū.
ꝯ .i. non inuiſcās digitos.
ꝝ .i. memithe ⁊ ē herba frida ſimilima papaueri cornuto Ja.
aa .i. morella.
bb .i. alumen de pluma.

more. In his igitur expedit aut chimolea trita in modum cataplaſmatis inducta aut calcantum[a] ſimiliter ſuperungendum eſt: tamen prius butyrum. Aut calx viua lauata ſuperlinita bene iuuat ⁊ inflatos tumores digerit vel euentat. Herbus[b] cum melle cataplaſmatus ſiue cum mulſa ſatis deſiccatiuam ⁊ euentatiuam habet virtutem.

a .i. vitreoli ſpēs
b .i. orobus.

De dieta. Caplm. CXXX.

Dieta autem vtantur ante omnia conuenienti ⁊ expedienti maxime ad ſubiacentem paſſioneꝫ ex qua fuerit cauſa generata. Qḋ ſi ex cholerico fuerit humore generat a temperato cibo ⁊ qui infrigidare poſſit vtantur. Conuenit igitur accipere ſuccum maxime ptiſane ⁊ alice[c] ⁊ citri ⁊ ſimilia bene cocta ſimiliter ⁊ ouorum vitella his vtilliṁa ſunt. Et malue ⁊ caules. Declinante autem flegmone ⁊ aſperatiles[d] piſces ⁊ pipiones: ⁊ domeſticoruꝫ pullorum extreme partes. Sic enim ⁊ in omni diuerſitate parotidarum oportet vti infirmantes. Si autem ſine febribus fuerint etiam ſi in initio piſces aut acres[e] cibos aut pipiones accipiant nihil nocet.

c Alica eſt genus frumēti quidaꝫ ſpelcam putāt.
d .i. ſquamoſos.
e .i. acutos.

De narium paſſione. Caplm. CXXXI.

In his que contra naturā ſunt polippi in narib⁹ naſcuntur. Scḋo autē vlcera in naribus nata oçime vel oçene appellantur. Quando auteꝫ contra naturam fluxus ſanguinis fit aut in febrib⁹ aut cretica exiſtit determinatio: aut plenitudo vel eruptio vene effuſioneꝫ ſanguinis facit. In primis ergo de oçimis dicēduꝫ eſt: qui de ſuperfluis humoribus cū acredine ⁊ putredine fiunt. Qḋ ſi ſola acredo[f] fuerit difficile ſanitatem vlcus recipit qḋ ⁊ fetet peſſime. Curatio autem vtriſqꝫ cōmunis eſt oçimis ⁊ polippis deſiccare in primis ⁊ confortari caput manifeſtum eſt: qꝛ de ſuperfluis humoribus ⁊ peſſimis fluit[g] in nares. Propter quod oportet confortari caput totū vt nullus ex eo ſuperfluus humor inferiores occupet partes. Dictū eſt enim ſepius vt cū capiti adhibueris fortitudinem tunc naribus adhibebis localem curaꝫ. Ad corroborandū igitur hoc modo vteris deraſo quidem capite imponenduꝫ eſt emplaſtrum diatheteon. Aut barbara qḋ bitumen ⁊ picem recipit ⁊ maxime a Haleno aut certe a nobis ꝓbatum. Diamomenis emplaſtrum ad hoc ſcriptum: necnon etiam propriū medicamen qḋ ex cocleis hoc modo conficitur ſmirnis[h]. libani[i]. aā. ʒ. j. cocleas interiores integras in petris inherentes numero ducentas quibus tritis addes ceraꝫ cum ouorum albuminibus duobus ⁊ factum medicamen impones capiti cum linteo diebus nouem continuis. Et ſi malis humoribus infectum detineaẗ tertio hoc adhibeas. Poſt hec localia adhibebis adiutoria. Malorum granatorum tria ſunt genera dulcia acria ſtiptica. Ex his tribus ſigillatim tundantur recentia ⁊ matura que trita exprimantur ⁊ ſuccum ipſorum mittes in vaſe ſtagneo ⁊ poſtmoduꝫ coques: ſic tamen videatur ꝙ ſatis ſit liquidum: qḋ aūt expreſſum fuerit .i. membranorum partes mittantur in mortario ⁊ terantur diligenter vt poſſibile eſt. Poſtq̄ꝫ autem ⁊ tritum fuerit reſolues iterum in mortario cum ſucco ⁊ facies inde collyria talia vt in naribus eius poſſint recipi qui curandus eſt. Imponenda ſunt in narium meatus in quibus polippus eſt: nam ſine mordicatione ⁊ cōpaſſione iuuat acredo medicaminis: ⁊ in tempore multo amputat eum. Si aūt humidior ⁊ mollior polippus tibi eſſe videẗ amplius mittes auſtera[k] malagranata. Si ꝟo durior acida minus. Et quia difficile eſt ſuſcipere collyria propter hoc: vt iteꝝ pauſare poſſint hi quibus non imponis ea expreſſum ſuccum imittes: eteniꝫ ſi ad aliam[l] deſcenderit[m] linies partē ipſam de quo[n] vteris in naribus que eſt ad naris foramina .i. palatiꝫ de ſucco maligranati expreſſo: vteris auteꝫ penna aut lana inuoluto ſpato melle: aut de pino[o]. Puluereꝫ aūt ſine mordicatione ſcio ad hoc valentiſſimū qualis eſt defrigis[p]. Huic enim non eſt vnuꝫ genus ſed ex quatuor metallicis ſpeciebus cōponitur .i. calcanto[q] calciteo[r] calcucecaumenō[s] ⁊ miſeos[t] ante accipies ⁊ ſigillatim teres cum aceto. Poſtea aūt totas quatuor miſcebis teres cum vino donec ſit glutinoſum ad mellis ſpiſſitudineꝫ ductum ⁊ tunc mittes medicamen in olla noua ⁊ coperculū ſuperpones ⁊ linies de creta ⁊ in furno mittes vt redeat donec carbones fiant: ⁊ cum iterum foras tuleris cū vino teres ⁊ puluerē factuꝫ repones ⁊ vteris vbi neceſſe fuerit. Iſte ꝟo puluis cōſumit diuturnos multum exiſtentes polippos. Probaui etiā predictū collyriuꝫ qḋ fit ex maliſgranatis ſi ex eo fiat puluis ⁊ bene teratur ⁊ ad tricocinum mittatur ⁊ puluis ſubtilior inſuffletur. Aut cuꝫ ſpato melle apponatur: hoc aūt frequenter faciendum eſt vt nunq̄ꝫ minus[v] ſit medicamen patienti loco: facile enim ſub hac miſſione ſoluiẗ quēadmodum in oculis frequens preſtat inunctio. Lauabis aūt vt ſupradictū eſt ex predicto ſucco vel vino. Qḋ ſi nō ſufferat aliquis delicatus exiſtēs corpore vt ſi eunuchus aut mulier ſit predicta medicamina ſi inſuper irritetur ſiccas roſas teres vel tundes ⁊ cernes[x] diligēter ⁊ ſine mordicatione ſimiliter ⁊ mirabiliter operabunẗ. Certū eſt aūt qḋ iſta medicamina frequēter ſunt adhibenda. Lauari aūt opꝫ ex eo ipſo adhibito labore. Qḋ ſi vlcera in narib⁹ fuerint effecta ſuper ea trociſcis curam adhibebis quales ſunt Andronius[y]: aut Paſſianus: aut Poliodus: aut Bitinius: aut is qui a me confectus eſt aliquando cū cum vino dulci. Aliquando cum auſtero ⁊ modo cuꝫ mediocri: modo ꝟo cum veteri ſm̄ accidentia paſſionis vſus ſum medicamine. Quod ſi aliquis diues me rogauerit vt bene redoleret medicamen conſideraui ꝙ adhibeatur eo qḋ bonum eſt ad oçiuas[z] ⁊ poſſet eas ſanare ⁊ odorem bonum reddere vſus ſum medicamine quod vocatur idiacrion[⁊] reſoluens illud cum falerno veteri vino ⁊ miratus ſum quomodo tam cito paſſio eſt curata. Dicta eſt confectio idiocrion in tyrie[ꝯ] antidoti confectione quam Halenus compoſuit. Et emplaſtrum diapipercon leucon[ꝫ] ſolutuꝫ cū oleo roſato ⁊ in naribus illinitum omnia vlcera mirabiliter ſanat. Manifeſtum eſt autem in his paſſionibus: quia conſiderata vniuſcuiuſqꝫ natura corporis ſi nihil impediat ſanguis detrahatur etiaꝫ catarticū dādū eſt: ⁊ dieta obſeruāda ⁊ caput radēdū eſt. Et medicamētis deſiccandū ⁊ apoflegmatiſmi[aa] adhibēdi ſunt.

k .i. ſtiptica.
l Partem .ſ.
m Polippus .ſ. verſus palatum vł polippi māꝫ
n Eo medicamine .ſ.
o Baculo ſcḋ .ſ.
p Nomen pulueris qui ſequiẗ.
q Eſt ſpecies vitreoli.
r Alia vitreoli ſpecies.
s .i. ere vſto.
t .i. vitreolo rubeo.
v Quam debet
x .i. cribellabis.
y Trociſcus.
z Vlcera narium
⁊ Vide quoto antidotarii Auicenne pma tractatus ꝑ⁹ trociſc⁹ diaracuron in tex ꝯfectioneꝫ tyriace his ſuꝫ ꝯ nominatiā crion.
ꝯ .i. tyriace.
ꝫ .i. album.
aa .i. medicine ponentes flegma a capite.

Ad ſanguinis fluxum de naribus. Cap. CXXXII.

Platani pilas[bb] colligens ſiccabis eas vmbra ⁊ in cilicio aſpero ⁊ fricabis ipſas pilas ad ciliciū. Sin minus[cc] in qualicūqꝫ: in qualicūqꝫ cilicio fricabis ⁊ ſemētes proycies: ⁊ illā mollitiem[dd] colliges ⁊ repones in vaſe fictili nouo. In vſu autem illa lanugine platani implebis calamuꝫ auferens[ee] ſi quos nodos habuerit ⁊ reſupinato egro in nareꝫ patientis mittes ⁊ inſufflabis: ⁊ mirabiliter ſiſtet ſanguinis fluxum. Item calcantum[ff] teres diligenter ⁊ repones. cum aūt vſus exegerit raſuram lintei intinges in medicamine ⁊ impones naribus. Itē aliud ſpongiā nouā in pice liquida infuſaꝫ incēdes: ⁊ vſtura illa linteū tortū inunctū narib⁹ imittes. Itē aliud ouoꝝ teſtarū tritarum partes duas: galle aſiane partē vnā teres ⁊ linteum totū aqua infundes ⁊ in puluere ipſo inuolutū in nares mittes. Itē confectio pulueris qui diciẗ exāgia quo ego vſus ſum calciteos[a] vſti. ʒ. c. calcāti[b]. ʒ. l. miſeos[c] aſſi. ʒ. xxx. calcucecaumenon[d]. ʒ. vij. ⁊ ꝭ. teres ⁊ vteris. Iteꝫ aliud ſmirnis[e] ſceuie[f] miſeos[g] cipri. aā. ʒ. ix. calcanti[h]. ʒ. vij. corticuꝫ pini lepidoſcalcis[i]. aā. ʒ. iiij. libani[k] manis. ʒ. iiij. calcucecaumenon[l] calciteos[m]. aā. ʒ. xv. ambeſti[n]. ʒ. ix. gipſi aſſi. ʒ. iiij. teres ⁊ vteris. Itē aliḋ ſtimeos[o] calciteos[p]. aā. ʒ. vj. mannis[q] libani. ʒ. ij. reſine frixe. ʒ. iiij. facies puluerē ⁊ vteris. Qḋ ſi in naribus peſſimus odor ſit myrre achatie anthimonij. ʒ. ſingulas teres: ⁊ cernes ſed addes mel coctū: ⁊ ex hoc glutinent ſibi extremas nares vel cartilagines hi q̄bus iam mederi nō poſſumus vt odor fetidiſſimus opprimatur.

bb .i. baccas.
cc .i. ſed ſi mi⁹ fricueris.
dd .i. lanuginē.
ee A calamo vel lanugine.
ff Eſt ſpecies vitreoli.
a Eſt ſpecies vitreoli.
b Eſt ſpecies vitreoli.
c .i. vitreoli rubei.
d .i. eris vſti.
e .i. myrre.
f A loco.
g .i. vitreoli rubei.
h Eſt ſpecies vitreoli.
i .i. ſquame eris
k Mānis libani .i. minuti thuris
l .i. eris vſti.
m Eſt ſpecies vitreoli.
n .i. calcis viue.
o .i. anthimonij.
p Eſt ſpecies vitreoli.
q .i. minuti thuris

De liuore in facie. Caplm. CXXXIII.

Si liuores fiant in facie fomentādi ſunt aqua vbi mellilotū ⁊ fenugrecū fuerint cocta. Poſt fomentationem ꝟo cum inunges ipſa aqua ex diarodon collyrio. Ad recentes ꝟo liuores cataplaſma facies de farina fabe cum melle: ⁊ impones. Cum flegmone aūt liuores fomentabis aqua calida ⁊ cataplaſma decoctis lenticulis impones.

De dentium cauſis ideſt paſſionibus. Caplm. CXXXIIII.

Galenus de dentiuꝫ paſſionibus. Aliqua enim omnib⁹ manifeſta videnẗ quēadmoduꝫ in omnibus paſſionibus: aut enim forati ſunt aut nigreſcunt aut retundunẗ aut neqꝫ calidū neqꝫ frigidū ſuſtinent ſed ⁊ vtriſqꝫ[r] aut ex alio ſolo cōtingit pati dolorē: aliquando aūt nō videnẗ manifeſte que in eis ſunt paſſiones: ſicut quando qui patitur ſentiens dicit in ipſo dente dolorem in profundo factos: ⁊ ecōtrario reſpōdēt aliqui dicētes dens os eſt: ⁊ ſine dolore poteſt[s] eſſe: qꝛ os inſenſibile eſt: aut propter alias occaſiones: qḋ[t] poſtmodū erit dicēdū. Nunc aūt volumus ſine logica ⁊ phyſica oſtēdere ꝓbarē his qui dicunt ipſum dentē dolere nō poſſe. Etenim quādo dolui diligentius a meipſo cognoui ſicut audiueraꝫ altercationes[u]: qꝛ nō ſolum dolēt dētes: ſed etiam conſtringūtur ⁊ circūdanẗ. Similiter aūt ⁊ inflāmationes patiunẗ. Unde mirabar ſi hec paſſio que vocaẗ flegmon in dentibus fieri poſſet lapidoſam ⁊ durā ſubſtantiaꝫ habentibus. Et enim in alio tēpore dolui dentē ⁊ manifeſte ſenſi nō in ipſo dente: ſed in gingiuis dolorem eſſe inflāmatis. Ergo ex hinc magis oſtenduntur partes. cū enim inflationes nō cedūt oppreſſione dolent. Sed in eis que incuniantur dētibus duris exiſtētibus augmentatur dolor: ⁊ ꝓpter oppreſſionem dolent: vt vtreqꝫ ſenſibilitates in experimēto ſint. Alia enim eſt in gingiuis: alia aūt in ipſius dētis ſubſtātia. Manifeſtum enim ſcio ⁊ teſtimoniuꝫ perhibeo his qui dicunt dentes dolere: qꝛ in neruo qui ſurgit in radicibus dentium ⁊ circūligaẗ: ⁊ in membranis q̄bus circūtenetur in ipſis orta inflatione dolor augmētaẗ. Et vt manifeſtius cognoſcas nō dentē: ſed neruū aut mēbranā dolere. ablato enim dente qui dolet dolor minuiẗ: nō q̄ tolliẗ: ſed quia nō opprimiẗ locus qui flegmonē habebat: ideo liberior eſt effectus ab oppreſſione ⁊ dolor ceſſat. Gingiuis enim ex flegmone dolētibus optimuꝫ eſt medicamen ſi oleum ſicionium[x] calidum in ore teneatur. ſit autem nouum: nam vetus nihil iuuat. In duplici ꝟo vaſe calefacias ⁊ vteris. hoc enim de preſenti iuuat flegmones in gingiuis. alia igitur medicamenta ſtiptica ſunt adhibenda que reprimant: aut certe que digerant.

r .i. calo ⁊ frido
s .i. debet.
t Veri ſit in hoc dubio.
u Vel altercationes opinionuꝫ.
x .i. de radice cucumerꝭ agreſtis

De dentium dolore cura. Cap. CXXXV.

Dolente autē dente galla aſiana cuꝫ aceto cocta ⁊ in ore tenta iuuat: ſilr̄ auteꝫ ⁊ teda[y] in aceto cocta. Item titimalli radix in vino cocta ad medietatem: ⁊ in ore tenta in ipſa parte. Item iuſquiami radix in oxymelle cocta ⁊ in ore tenta in ipſa parte. Item qḋ confeſtim mitigat dolorē: allei ſpicas numero. v. libani obolos[z]. iiij. ⁊ mitte articulos[⁊] duos de ramo ſublatis: tamē folijs ſigillatim teres. Similr̄ ⁊ alleuꝫ ⁊ libanū: ⁊ ſic poſtea ſimul omnia miſce ⁊ mitte in olla noua ⁊ ſupermittes aceti eminam vnā: ⁊ dum bullierit agitabis de ſpatula tede donec remaneat tertia pars: ⁊ ſic tepido vtaris. Oportet aūt omnem humorē[ꝯ] in illo loco contineri vbi dens dolet multis horis hoc eſt donec ipſe humor ibidem deficiat. Item in magnis dentium doloribus mirabiliter facit ſerpentis tunica: vbi[ꝫ] eniꝫ ſe expoliauerit: colliges ⁊ incēdes: ⁊ cum oleo ad mellis craſſitudinē teres purgabis dētem: ⁊ ſuppones omnia circūliniens dentē: ſi cauus fuerit intromittes ⁊ iuuat. Item origanum teres cum nitro ⁊ puluerem ſperge in gingiuis mox ceſſabit dolor. Item opiuꝫ quirinaceum[aa] ⁊ piper equali menſura cum galbano in dentem pones. Item anodinuꝫ medicamen ad comeſtos dentes: facit eniꝫ ad tuſſim bene opij ſmirnis. aā. ʒ. ij. ⁊ ꝭ. ſtoracis. ʒ. iij. piperis albi triti ⁊ cribellati galbani. aā. ʒ. j. ſape qḋ ſufficit tūdes ſimul ⁊ facies paſtillos qui poſſint in foramine dentis intrare ⁊ de cetero medicamine dentem inuolues. Qḋ ſi molaris dens doleat ipſa hora pauſabit. Item aliud piperis pyretri ſucci titimalli galbani. aā. ʒ. j. teres ⁊ ſupmittes galbanum ⁊ inde mittes in cauatura dentis. Item ad dentes comeſtos opium ſilphium[bb] aut eius radices ⁊ galbanum mittes cum pipere: aut opium cum galbano aut opoponacum mittes ⁊ inuolues iuuat. Item mirice[cc] ſtipteree ciſtis. aā. ʒ. iiij. oppoponacum obolos. iij. piperis albi. ʒ. ij. teres ⁊ miſcebis gummi infuſi in aqua. ʒ. ij. omni autem penſuꝫ cere duplū in aqua calida ſolues ceram: ⁊ ſic miſcebis ⁊ conficies ⁊ vteris. Item trociſcus ad dentium dolorem conficitur ſtipteree cyſtis. ʒ. iiij. piperis. ʒ. ij. pyretri. ʒ. ij. iuſquiami ſucci. ʒ. iiij. teres cum aceto ⁊ fac trociſcos ⁊ tenebis in ore. Item ad dentium laxationem ⁊ gingiuas comeſtas cum digito tanges loca ſalis armoniaci ſtipteree rotunde. aā. ʒ. ij. myrre. ʒ. j. facies autē puluerem ⁊ vteris. Item ad dentium corroſiones vel comeſtiones cornu cerui vſti ſalis armoniaci. aā. lib. j. maſticis ſquinanti. aā. ʒ. ij. myrre. ʒ. j. facies autem puluerem ⁊ vteris. Item vt denteꝫ digitis apprehenſum tollas purgabis eum ante bene. Roſas gallas aſianas ſtaphiſagriam ſtipteree cyſtim ſulphur viuum piper longuꝫ teres ⁊ facies puluerem ⁊ cedrie[dd] admiſcebis lib. iiij. ſolues ⁊ ceram ſupermittes ⁊ malaxabis bene ⁊ ex eo circūlinies dentem. Item ad dentes commotos quo Halenus vſus eſt verba ſunt ipſius: ac a me confecta.[ee] Ad dentes comeden/

y Eſt lignuꝫ pingue vel pini vel abietis. Ian.
z Obolus eſt pōdus .xij. granorum. Ian.
⁊ .i. ramulos.
ꝯ Medicine predicte.
ꝫ Ubi ꝓ poſtq̄.
aa A loco.
bb Eſt herba de qua fit aſa.
cc .i. geneſtre.
dd .i. gummi cedri.
ee Medicina.

tes ſe:experimentata ⁊ ꝓbata a me magnã hĩc virtutem quã dignã ſe [a] exiſtimaui ſcribi. Que facit ad frigidas paſſiones dẽtiũ in eis q̃ fride aque potatione plus debito aut niue aut pomis frigidis humores de capite in dẽtes fluũt mirifice iuuat. Sed prius apoflegmatiſmis [b] vtanẽ: ⁊ ſic poſtea hoc medicamine vtanẽ. Naꝫ ſi ſine humorib⁹ frigor fuerit hoc ſolo medicamine curabunẽ: vti aũt eo poſt apoflegmatiſmũ eſt: q2 nõ ſolũ euacuabiẽ qui nocet humor: ſed ex eo effectã paſſionẽ amputabit. ⸿ Cõfectio aũt medicaminis hoc modo fit. Accipe duas herbas que dicunẽ pdiciados [c] ⁊ ſideritis [d] ſiccabis eas in domo paulatim exurẽs ſine ſole: vt neqꝫ humide neqꝫ ſicce ſint ſaltẽ ita vt eas tundere ⁊ cernere poſſis ⁊ vſtulabis intantum vt expedietes [e] fiãt. Nã corrũpenẽ virtutes earũ ſi amplius vtanẽ: in altera aũt olla vres ſalẽ frictuꝫ cũ ſtipterea cyſtis [f] ita vt mel ſubycias ⁊ ſic cũ eis que ſunt vſta hec admiſcebis tuſa ⁊ crebrata ſubtili tricocino: ⁊ iterũ in mortario diligẽter teres. Meli⁹ ãt erit medicamẽ ſi ſubtiliſſimũ fuerit factũ. Uti aũt eo opꝫ ſolos dẽtes fricãdo abſqꝫ gingiuis. Si aũt ↄtigerit eas humidas eſſe vel infuſas vltimũ eſt eis medicamen hoc ſiccatiuã hñs virtutem inquãtũ diligẽtius fuerit tritũ vtilius eſt humidis gingiuis: ↄtiũ aũt ſiccis. Poſt gingiuas aũt radices dẽtiuꝫ fricato quẽadmodũ ⁊ dẽtes. Miſcẽde ſunt etiã ad cõficiendũ medicamen ſpẽs hoc modo herbaꝝ vſtaruꝫ ſint. ʒ. xvj. Eoꝝ aũt que cũ ſtipterea mixta ſunt ⁊ vſta. ʒ. xij. ſit aũt herbaꝝ mẽſura equalis anteq̃ꝫ vtanẽ: ſalis aũt vſti quatuor ptes ↄtra ſtiptereã. Alie aũt ſpẽs non ſunt vrẽde ſed ſiccaꝝ puluis eſt imittẽdus cũ eadẽ mẽſura ⁊ pẽſo: origani comaꝝ. ʒ. ij. pipis. ʒ. iij. pyretri. ʒ. ij. coſti. iij. iris illiricon [g]. ʒ. v. apij ſeminis. ʒ. iij. mẽthe ſicce ſiſeleos hyſſopi cornu cerui vſti aut caprini. añ. ʒ. ij. Si aũt regi ↄfeceris mitte cinamomi. ʒ. ij. Ad laxatos dẽtes aũt ego ſum vſus calcucecaumenon. ℥. j. comaꝝ galli trici. ℥. j. ſtipteree [h] cyſtis. ℥. iij. ſtrongili. i. ariſtologie rotũde. ℥. iij. nardoſtochy [i]. ℥. ij. folij. ℥. j. piperis albi. ℥. j. pyretri. ℥. v. tundes aũt omnia ⁊ appones gingiuis vſqꝫ ad radices dentium.

a .i. Galeno.
b .i. medicis educentibus flegma de capite.
c .i. paritaria.
d Eſt herba cui⁹ ſuccus eſt ſanguis draconis Jañ. auctẽ Serapionis.
e Ad terendũ ⁊ cribellandum.
f .i. alumine de pluma.
g A regione.
h .i. aluminis.
i .i. ſpice nardi.

⸿ De ſquinance vel ſinance. Caplm. CXXXVI.

SInancis aũt paſſio plus q̃ꝫ alie paſſiones acuta eſt ex gule cã aut colli ſuffocationẽ infert patiẽtibus. Unñ ⁊ ſinancis iſta paſſio merito appellaẽ: q2 ſatis acutiſſima eſt: ⁊ cito piculuꝫ infert. Unde neceſſe eſt vt citius cura ei⁹ ordineẽ. Sed qm̃ oẽm curationẽ cognitio p̃cedit cãe: neceſſe eſt ſciri ſubſtãtiã paſſionis ⁊ cauſas ipſius ⁊ dĩas ⁊ cognitionẽ vniuſcuiuſqꝫ eaꝝ. In initio igiẽ q̃ fuerũt medici ⁊ antiq̃ q̃ꝫ plurimi oẽm ſpẽm flegmonis circa gulã factã ſeu que intrinſecus ſeu extrinſecus oppreſſerit ſuffocatio ſinãceꝫ nominauerũt. Sed poſtea diuiſerunt ipſum flegmonem in quatuor differentias. Interiorem aũt feruoreꝫ muſculorum ⁊ gule vocauerunt ſquinancem: extrinſecus ꝟo peraſquinancem dixerunt. Similiter autem intrinſecus flegmon ſinanceꝫ facit. Extrinſecus ꝟo peraſinancem. His itaqꝫ ſe habentibus dicemus vniuſcuiuſqꝫ ſpeciei competentem curam.

⸿ Curatio ſinancis. Caplm. CXXXVII.

SCire igitur vniuerſaliter oportet quia neqꝫ ſoluꝫ reprimentia adiutoria in hac paſſione adhibenda ſunt: neqꝫ diaforetica: ſed mixta ſunt offerenda. Attẽdẽdum eſt etiam tempus in his: vt qñ diaforetica: qñ reprimẽtia offerenda ſint ⁊ qñ miſceanẽ. In initio quidẽ paſſionis cũ adhuc reuma ſupcurrere videẽ ea que reprimãt amplius eẽ opꝫ. Si aũt in ſtatu fuerit ꝑperare diaforetica ſũt adhibẽda medicamina. In declinatiõe aũt poſita adhuc fortiora magis ſunt adhibẽda medicamina diaforetica. Qui eniꝫ ſolis vſi ſunt calaſticis [k] adiutorijs ſeu extrinſecus ſiue intrinſecus iſti magnuꝫ malũ ipſi cauſe intulerũt. i. ſuffocationẽ acutiſſimã ⁊ inflãmationis augmentũ ita vt multi vix euaſiſſent: alij etiã periculum mortis incurrerũt. Non ſolũ enim opꝫ tẽporib⁹ deſeruire: ſed etiã virtutẽ medicaminũ ↄſiderare. Leuiora enim ⁊ imbecilliora vel molliora medicamina his adhibẽda ſunt qui molli ⁊ delicata ſunt habitudine: quales ſunt eunuchi ⁊ mulieres ⁊ viri q̃ ſunt cãdidi: q̃ aũt duriores ſunt corpore ⁊ nigri his fortiora ſunt adiutoria adminiſtrãda. Etenim quẽadmodũ in duris ⁊ fortioribus adiutorijs oblatis cõſentiẽte nã maluꝫ opprimiẽ: ita in delicatis corporib⁹ dum fortiora nõ ſuſtinẽt oppreſſa nã a malo victa ſuccũbit. Propter qđ diligẽter attendere opꝫ vt ↄ̃ria adhibeanẽ paſſioni: ꝓpa aũt que ſunt amicabilia habitudini corporis miniſtranda ſunt vel que ſufferre poſſit natura.

k .i. repercuſſiuis.

⸿ De ſimplicib⁹ adiutorijs. Caplm. CXXXVIII.

DIcemus ergo nũc iam qualia adiutoria ſunt ſimplicia ⁊ leuia: ⁊ qualia ſunt fortia ⁊ que ſunt que op⁹ nõ hñt miſceri ⁊ que in diamoron miſcenda ſunt. Simplicius ergo eſt de ſucco mororum ⁊ melle cõfectũ. Et hoc facit ad incipienteꝫ flegmonẽ tẽſillarũ [l] vue ⁊ gule ⁊ ne ſimpl'r dicã ad oẽm mediocrẽ tumorẽ ⁊ maxime mollioribus carnibus ⁊ cãdidis cõſiſtentib⁹. Cõpoſitũ aũt medicamen diamoron nõ ſolũ facit in p̃ncipio: ſed in ſtatu habẽtibus flegmonẽ: fortius eniꝫ ⁊ diaforeticũ eſt ſi myrrã accipiat: ⁊ multi qdẽ ab initio ſic cõfectũ cuꝫ myrra dant. Sed melius eſt in ſtatu offerri q2 diaforeſim [m] ⁊ digõnẽ facit humoꝝ. Tũc etiã ⁊ ſi de diabiſara ei admiſceatur modicũ aut aliqđ aliud antidotũ qđ diaforeſim p̃ſtet plus erit opatiuum. Qđ ſi iã incepit cal's ille flegmon ⁊ bulliẽs cadere ⁊ duricia q̃dã loci remãſerit: tũc ⁊ ſulphuris viui admiſcẽdũ erit modicũ ⁊ nitri in ipſa mẽſura medicamini ad diaforeſim faciendã. Et ſi aliquis ſpiſſus aut pinguis humor eſt ſufficit vt nitri habeat. ʒ. iij. ſulphuris viui. ʒ. j. Qđ ſi nõ ſuſtinẽt mordicationẽ medicaminis laborãtes: ſꝫ ⁊ ſtõchus in eis ſit imbecillior ⁊ ſubuertaẽ a medicamine fugiẽdũ eſt nitrũ ⁊ ſulphur donec linianẽ parichimie [n]: ⁊ ſufficit ſolũ diabroſaria [o] ⁊ mixtura aut pulegij: aut origani: aut calamẽti: aut hyſſopi: aut piperis: vt aũt nõ ſit aſperũ in faucib⁹ optimus eſt liquiritie ſuccus admixtus. Hec ſunt eniꝫ adiutoria ſuauia abſqꝫ leſione oblata oĩno his qui nõ poſſunt ferre fortiora medicamina. vt autem conficere volẽs q̃s nõ habeat opus iteꝝ in alijs querere radicibus nectiuꝫ exiſtimaui ⁊ ipſas tradere confectiones.

l .i. faucium.
m .i. reſolutionẽ
n Parichimia inquit Jañ. ab Alexãdro. c. dẽſignãtia dĩ ipm apa: ſꝫ Paulus p̃ichimias amigdalas faucium vocat.
o Cõfectio eſt de ſcripta in cap. ſequenti.

⸿ De confectione diamoron vel alijs medicaminibus ad ſinancem congruis. Cap. CXXXIX.

DIamoron ſimplicem ad ſinancem hoc modo conficis mororum ſucci. ℔. v. [p] coques ad millis liquidi ſpiſſitudinem. Poſt hoc ꝟo addes mellis. ℔. j. [q] ⁊ coques vt ſit ſpiſſitudo mellis. Uteris autem in principio his que reprimunt in ſtatu que digerunt: in declinatione ꝟo inflãmationem que mitigent. ⸿ Iteꝫ confectio diamoron mororum ſucci. ℔. j. [r] croci. ℈. vj. myrre. ℈. vj. olfacij [a] pulueris. ℈. iij. ſtipteree [b]. ℈. vj. mellis. ℔. ſ. dimittes autem ſiccari mororum ſuccũ hora vna ⁊ poſt ad ignem calefacies ⁊ modice fiat ſpiſſior. ⸿ Itẽqꝫ mittes mel ⁊ coques donec pingueſcat ⁊ ad tertiam partem conuertatur: ⁊ cum infrigidauerit mittes puluerem ⁊ vteris. ⸿ Item diamorõ quod confecit Galenus mellis lib. j. ſucci mororum cotilas [c]. v. vini auſtrei lib. totidem. Qđ [d] ſi non habeas olfacium oleuꝫ ſuccum mittes: ante autem bullire oportet ſuccus ſolos donec pingues fiant ⁊ ſic mittes ſemel: demuꝫ coques vt veniat ad mellis ſpiſſitudinẽ ⁊ ſic mittes puluerem ⁊ ſic coques iterum donec omnia in vnum cõmiſceant. he ſunt autem confectiones de mororũ ſuccis de arboribus. Sed de rubis mororuꝫ ſuccus ſimiliter confectus mirabiliter facit. ⁊ de malis cydonijs ſuccus ⁊ de maliſgranatis ⁊ de piris imaturis ⁊ neſpilis ⁊ ſorbis ⁊ prunis fieri poteſt. Manifeſtum eſt aũt in his ſtiptioribus pomis [e] miſcendum eſſe mel interdum etiam ⁊ duplum. Eſt autem quando ⁊ triplum omnia hec apta ſunt ſtomaticho adiutoria: ⁊ ſine periculo ſi glutiantur: q̃uis mediocriter iuuent tumores. ⁊ his quippe ſuccis miſcere oportet ea que in diamoron ſunt ſcripta. ⸿ Item de nucum corticibus ſuccis his fortior eſt modice: ſed ⁊ de rubis ⁊ maliſganatis [f] ⁊ cydonijs cõfectiones. Nam ⁊ confortatiuꝫ [g] apud ſtomachum habent. ℞. auteꝫ hec diacarei [h] confectio auguſto mẽſe colliges nuces ⁊ cortices exteriores colliges ⁊ moꝝ in pila [i] tundes ⁊ cum colaueris ſuccuꝫ ante modice coques: admiſcebis ⁊ modicum mellis: vt ſcriptum eſt in diamoron: ⁊ iteruꝫ coques ad mellis ſpiſſitudinem. ſi quis ergo ipſum [k] ſolum bibere voluerit ſine aliqua mixtura: faciat vt admiſceaẽ infantibus ⁊ mulieribus ⁊ magis in initio paſſionis. Si autem ⁊ myrram ei admiſceas facit ⁊ in ſtatu paſſionis cum ſulphure ⁊ nitro mixtum ⁊ in declinatione ⁊ in quibus vt diximus durities vel conſtructiones ſunt in faucium locis. Hec autem dicta de diacareon ſufficiant confectione: quemadmodum ⁊ de diamorõ ⁊ aliorum pomoruꝫ [l]. Uſus ſum ⁊ alijs adiutorijs in quibus magne virtutes ſunt ad ſanandum ſynancẽ: de quibus in ſequentibus a nobis erit dicendum. In primis exponam mirabile adiutorium ad ſanandum ſynancem: ⁊ fortiſſimum ſatis ⁊ multos quideꝫ a maximis liberauit periculis ⁊ plurima habeo experimẽta. ℞. autem hec ireos piperis croci. añ. ℥. j. balauſtie. ℥. ij. roris ſiriaci [m]. ʒ. vj. vini. ℔. iij. ſape. ℔. j. mell'. lib. iij. ſtipteree [n]. ℥. j. confice ⁊ vtere. hoc enim adiutorio in omni tempore vti oportet: ⁊ maxime in quibus calefacere aliquid opus eſt ⁊ ſubtiliare que conſtructa ſunt nimis. Magnum eſt enim adiutoriũ ⁊ ſatis operatiuum: ergo enim experimentatum habeo hoc de biçara confectum. vocant autem alij hoc diacelidon: ⁊ diahermola: facit enim ad peſſimas ⁊ ad diſperatas ſynances hoc diabiçara antidotuꝫ. ℞. auteꝫ hec aniſi apij ſeminis ameos ſquinanti ſtipteree ireos biſſare quod quidaꝫ hinolam vocant que eſt rutha ſylueſtris. añ. ℥. ſingulas caſſie thuris crocomagmatis [o] roſarum ſiccarum. añ. ℥. j. filiorum hyrundinum cui eris recentis ℥. iij. croci. ℥. j. ⁊. ſ. nardoſtochy [p] amonij. añ. ℥. iij. gallas aſianas numero. ix. ſolues cum melle ⁊ vteris. Et hoc ſolo potes vti in medijs paſſionibus: ⁊ ſubtrahere ei [q] oportet virtuteꝫ imbecilliora [r] adhibendo ei: vt milium ⁊ roſas ſiccas: aut geſaſteron [s] aut lempinas frigidos [t] aut farinam ordeaceam ⁊ ſimilia: vt arbitratus fueris expedire. Similiter auteꝫ ⁊ ſi augmẽtare volueris ei virtutem vt fortius ſit adde ei nitruꝫ ⁊ elacterium [u] ſimul: ⁊ ſtercus columbinum aut vſtuꝫ aut non vſtum. Sed ⁊ canis ſtercus admiſcebis qui oſſa comedit quod album inuenis: ſi autem humanũ ſtercus admiſceas non vſtum: adhuc magis fortius efficitur medicamen. Oportet etiam ⁊ tempora attendere ad aliqua admiſcenda medicamina quemadmodum ſal armoniacum. hoc enim non ſolum reprimit ſed diaforeſim facit. Quod ſi brionie radicem admiſceas adhuc magis diaforeticum eſt medicamen: videlicet que ſatis diaforetica ſunt in illis vtenda ſunt in quibus iam nihil ſupercurrit: ſed duritiẽ habent multam inflammata loca. Et ſynapim factam ſicut cõſuetudo eſt manducandi admixtam oxymelli ſic tepidã gargariçent. Et tũc illinitũ diabiſſara medicamẽ mirabiliter iuuat qui [x] ſciroden [y] flegmonem habent. Oportet enim in omnibus reumatiſmis reprimere quod fluit ⁊ digerere quod ſuſceptum eſt ita vt non conſtipentur ſpirituales vel tranſgulentur. Strangulari enim contingit infirmantem cauſa ſuffocationis. Fortius autem efficitur illinimentuꝫ ſi admiſceantur antidoto diabiaſſare hec tria. dico autem ex hoc multos fuiſſe liberatos ſine flobothomo ⁊ catartico: ita q̃ nec opus habẽt infirmantes alio medicamine. Sunt autem hec tria canini ſtercoris ⁊ humani ⁊ elacterij [z]. añ. ʒ. ij. i. ℥. j. de diabiſſara antidoto admiſce ⁊ ampli⁹ ex eo miſceri oportet. Ita vt ſm̃ virtutem patientis ⁊ habitudinem attendas. Quod ſi execrabile iudicauerint [&] vt recuſent humanuꝫ ſtercus ſufficiunt iſta duo ſola: ſcilicet elacterium ⁊ caninum ſtercus ad liniẽdas perichimias [ꝯ] cum melle. Ubi autem non poteſt illiniri cum calamo inſufflatuꝫ hoc idem preſtat. Ut aũt non male oleat ſtercus ante tres ſola oſſa canis comedat: ⁊ ſic erit albũ ⁊ nihil mali. ⸿ Itẽ aliud raffani ſemen teres ⁊ cum oxymelle gargariçandum dabis ⁊ iuuabit ſatis: deducet enim humorem multuꝫ. ⸿ Itẽ aliud picen liquidam ⁊ nitrum cum melle ⁊ cedrie [ꝫ] modicum addens ſatis bene facit ⁊ ad diuturnas paſſiones ⁊ in ſciroſim cõuerſas flegmones. ⸿ Itẽ aliud gargariſma ſalicis folia coques in aqua donec mutet colorem ⁊ dabis ad gargariçandum. ⸿ Item aliud furfures ⁊ caricas çemam [aa] dabis ad gargariçandũ ⁊ maxime quibus tenſile [bb] habent ab initio flegmonem. ⸿ Item çema [cc] lenticularum ⁊ dactyloruꝫ dabis ad gargariçãdũ magis in initio paſſionis. ⸿ Iteꝫ aliud calcucecaumenõ. i. eris vſti. ʒ. iiij. nitri croci. añ. ʒ. ij. mellis quod ſufficit. mediocriter auteꝫ coques in vaſe eneo ⁊ vteris. ſatis enim benefacit quando in ſtatu eſt cauſa. Aliud abſinthium cum melle bene facit. ⸿ Item aliud ad eas que ſine vlcere ſunt ⁊ diuturne ſincopes. ℞. euforbij. ʒ. ij. mellis. ʒ. viij. Ante auteꝫ decoques mel bene ⁊ ſupermittes euforbium: facies autem cataputias [dd] ⁊ circũlinies ouo ⁊ dabis duas ad glutienduꝫ ⁊ fecundum [ee] reddunt ventrem ⁊ ſuffocationem tollunt. Multum enim operatiuum eſt hoc adiutoriuꝫ ⁊ ad glutinoſos ⁊ pingues humores ⁊ conſiſtentes flegmones ſine vlcere mirabiliter facit.

p .i. ſextarios.
q Sextarium.
r Sextarium.

a Olfaciũ ẽ ſuccus vuaꝝ albaꝝ imaturaruꝫ aut ipſom et vue ſicce ⁊ ſunt aliq̃ q̃ dicũt qđ eſt ſuccus moroꝝ plurimuꝫ ſiccatus. Jañ.
b .i. aluminis de pluma.
c Cotila ẽ põdus nouẽ vnciaruꝫ.
d Hoc refert nõ ad diamoron galie: ſꝫ ad aliõ pñ.
e .i. fructibus.
f Sunt apte ſtomacho.
g Eſſe.
h .i. dianucum.
i .i. mortario.
k Diamoron. ſ.
l .i. fructuum.
m Ros ſiriacus ẽ ſumach Jañ.
n .i. aluminis de pluma.
o Crocomagma igr Auic. ẽ fex croci: ſꝫ diaſcorides ſerapio dicũt q̃ ẽ ↄfecta i antidotario ſcripta ⁊ reperitur in diarrũdinis.
p .i. ſpicenardi.
q .ſ. pdicto medicamini cũ dat i medijs paſſionibus vel debilibus.
r .i. debilitantia virtutẽ eius.
s Eſt terra ſimilis gipſo. Ja.
t .i. terrã ſigillatam.
u Eſt ſuccus fructus cucumeris agreſtis. Jañ.
x Dis. ſ.
y .i. durum.
z Succus fruct⁹ cucumeris agreſtis. Jañ.
& Taliter. ſ.
ꝯ Perichimia inquit Jañ. ab alexãdro. c. deſignãtia dĩ ipſum apoſtema: ſꝫ plinius pichimias vocat amigdalas faucium.
ꝫ .i. gũmi cedri.
aa .i. decoctionẽ vel ius.
bb .i. fauces.
cc .i. decoctionẽ.
dd .i. pillulas.
ee .i. bonũ ⁊ laxum.

⸿ De flobothomia ⁊ catartico ac ventoſis ſynancis. Caplm. CXL.

ANte omnia quidem flobothomiaꝫ in ſynanticis neceſſariuꝫ eſt adhiberi. Sed non deſubito vel ſemel aut his ſꝫ per partes euacuandi ſunt ⁊ magis ex ipſo patiẽti loco propter quod ⁊ tertio ⁊ quarto eis afferri [ff] oportet

ff flobothomiã.

anguſtiam [a] ſolam fugientes. Nihil eniz amplius eos ledit ꝙ anguſtia in flobothomo ⁊ poſt flobothomuz. Et ſi aliqua cauſa non impediat ſub lingua non dubitabis incidere venas: ſed ne differas [b] in craſtinuz ſed die facito. Ego enim ſcio quēdam dum vrgeret neceſſitas mane flobothomatuz ⁊ in veſpere venas de ſub lingua fuiſſe inciſas ⁊ ſero dedi in ptiſane ſucco diagredium ⁊ ſic vix euadere potuit. Et alterum quidez ſcio quem mox flobotomaui de duobus brachijs non expectans alterum diem: ⁊ ſic dedi catarticum ⁊ ſuccuz titimalli ſtatim expreſſum de ipſa herba vt collecta fuerat. Hec autem potio habet menſuram. ℥.iij. vel plus vel minus. Hoc enim fit vbi fortis virtus eſt infirmantis ⁊ eſt etate iuuenillis ⁊ robuſtus. Et ſi egritudo augmētādo nō termineť nulla dāda eſt dilatio. Scio enim ⁊ phagitidas [c] inciſas fuiſſe venas non iuuentis [d] ſub lingua ⁊ mirifice fuiſſe iuuatuz. Et [e] mulieri cuidam de talo inciſas venas fuiſſe cognoſcens quia nō purgabatur menſtruis: pro qua re magis exinde ei expediebat detrahi ſanguinem. Et hoc etiam adiutorium duplex fuiſſe remedium manifeſtum eſt quoniam conſuetudo regreſſa eſt ⁊ a paſſione eſt liberata. Et hoc etiam in viris fieri oportet ſi emorroydas habeant in vſu ⁊ ſe ſubtraxerint in hanc incidentes paſſionem. Scire etiam nos oportet ꝙ ⁊ ventoſe neceſſarie ſunt in hac paſſione: ſed cum iam remouerit ſe ſupercurrens [f] materia ⁊ neqz plenitudo ſuſpicatur eſſe in capite ⁊ totum corpus iam non eſſe plectoricum. Supercurrente enim materia ⁊ locis adhuc reumatiçantibus ea que reprimant oportet adhiberi: ⁊ ea que extrahant humores remoueri. Et cum ceſſare ceperit ſupercurrens materia adhibenda ſunt que diaforeſim [g] faciant. Tunc enim ⁊ ventoſe adhibende ſunt ⁊ fomentationes ⁊ emplaſtra ⁊ cataplaſmata quando iam nullus eſt timor ſuperuenientis humoris. Nam antea ventoſe euacuatio ⁊ ſcarificatio plus faciunt ſuperuenire materiam.

- a .i. foraminis ſtrictura in flobothomia.
- b Inciſionez venarum.
- c Phagitide vene ſunt infra fauces infra os que flobothomatur vice venar que ſub ligua. Jan.
- d Venis.
- e Scio.
- f A capite .ſ.
- g .i. reſolonem.

De his que extrinſecus ſunt adhibenda in fomentationibus ⁊ cataplaſmatibus. Cap. CXLI.

Fomentationes autez ⁊ cataplaſmata extrinſecus īponi collo oportet [h] lanas oleo infuſas. Aut cerota mollia de cera ⁊ butyro ⁊ adipe anſerino confecta. Cataplaſmata vero adhibenda ſunt que diaforeſim [i] facere poſſunt ⁊ digerere humores. i. de ordei farina ⁊ lini ſemine ⁊ dactylis coctis in ſapa [k] ⁊ croco ⁊ mica panis ſimul coctis. Fugere autem oportet que ſoluz laxant cataplaſmata vel ea que nimis reprimunt. Diuturnis autem ⁊ duris iaz effectis flegmonibus carice [l] erunt tunc admiſcende. Bonum autem eſt ⁊ lappatium ⁊ adipem ⁊ nitri modicum adhiberi. Educi enim oportet materiaz extrinſecus quod per ſe natura facere feſtinat. Et fomentationes in diuturnis ⁊ ſcyrodicis [m] paſſionibus adhibende ſunt ex aqua calida vbi camomilla herba ⁊ euiſcus fuerint infuſa ⁊ excocta. Si vero ⁊ lauri admiſcebis folia ⁊ maxime ſi frigidum humorem infixum videris plus iuuat.

- h .ſcilz.
- i .i. reſolonem.
- k .i. vino cocto.
- l .i. ficus ſicce.
- m .i. duris.

De dieta ſynanticorum. Cap. CXLII.

Dieta autem vtanť primo aquoſa mīta que valeat extenuare ⁊ purgare per vrinam ⁊ ventrem. Dari autez oportet quod pulmo ⁊ thorax ſuſcipiat: ⁊ extenuet loca in pulmone ⁊ thorace. Miniſtranda eſt ergo mulſa tribus diebus. Poſt tres vero dies ⁊ ſuccuz ptiſane dabis: habet enim in ſe aliquid quod ſubtiliet ⁊ proyciat ⁊ nutriat ⁊ feruorem infrigidet. Jam autez extenuato flegmone ⁊ minorato neceſſe erit ⁊ ouorum vitella dari molliſſima ⁊ non multū. Sub nimijs eniz cibis mox ſuffocantur ⁊ iterū periclitantur. Oportet enim abūdantiam cibi fugere velut magnum malum. Si eni in periculo ſunt modico cibo accepto quanto plus ſi plus accipiant eſtimandum eſt. Hec enim ſufficiāt de ſynanticis ⁊ ſquinanticis dixiſſe. Eſtimo enim me nihil pretermiſiſſe neqz de diete cauſa: neqz aliquod aliud de curatione. Et ſi enim aliquid pretermiſi ⁊ hoc inueniet quis hoc ipſum legendo: ⁊ poterit cōycere [n] omnia ſi ſenſu fuerit capax.

- n .i. cōiecturare.

De ſignis pleureticorum. Cap. CXLIII.

Pleureſis eſt acutiſſimus dolor lateris pleureſis. Non eniz omnis dolor lateris pleureſis nominatur. Inflammatio [o] enim eſt in latere dextro vel ſiniſtro orta in epigoroto membrano. i. in omento vel cingulo quod [p] circundat latera vnde ⁊ febres generantur acutiſſime proximū [q] exiſtens cordi quod [r] ex illo [s] compatiens febrez acutiſſimam excitat [t]. Cum ergo inueneris febrientem acute ⁊ difficultatē pati ſpirit⁹ [u] ⁊ dolores exiſtere cū punctionibus ⁊ tuſſi: tunc oportet verum eſſe pleureticum cui hec omnia contingunt. Febriunt enim acute ⁊ difficulter reſpirant: ⁊ qui in epate flegmonez habent his tenditur latus ⁊ dolorem patiuntur ⁊ tenſionez pro compaſſione: ⁊ tuſſiunt ⁊ pulmo compatitur: ſed punctiones ſic non habent vt pleuretici neqz pulſus duros: diſcernuntur [x] enim ⁊ a proprietate doloris ⁊ pulſu. Pleuretici quidem durū habent pulſum. Epar vero patiens nō hz durū [y] quēadmodū neqz qui ex pulmone laborant: ppť [z] qđ eniz molle eſt nihil tale patiunť. Sz neqz tuſſis ſimilis pleureticis ⁊ epaticis eſt. Pleureticis eniz ⁊ tuſſis minima accidit ⁊ poſtea accidente tpe oīno expuūt tinctū qđ ſignificat qualis humor flegmonē operať. Rubeus igiť ſi fuerit ſignificat ſanguinē feciſſe quēadmodū ſi flauus [τ] fuerit: ex cholerico generať humore. Qđ ſi albus ⁊ glutinoſus fuerit ex flegmatico humore. nigrū aūt ſi expuant ex melancholico naſciť humore. Epaticis aūt tm̄ tuſſis irritať ⁊ nihil expuunt. Cognoſcere autez te volo qr ⁊ pleuretici aliqñ tuſſiūt ⁊ nihil expuunt vñ nō opz ex hoc tuſſientes ⁊ nihil extra proycientes pleureticos in alīs epaticos eſſe. Cōtingit eniz ⁊ pleureticis vt vix digeſta aut indigeſta ſint ſputamina: ⁊ maxime in periculis conſtitutis. Contingit autem vt ſub minutis ⁊ inferioribus coſtis ſit flegmon vt nihil occurrat accidere in thoracez ſicut ⁊ ſi extrinſecus accidat flegmō decipere. Neqz eniz ab eis aliqđ expuiť: ſz plurime [ꝯ] ſi non eis diaforeſim [ꝑ] faciat paſſio in apoſtema trāſeunt ⁊ vix contingit hoc apoſtema. Attendere ergo oportet difficilem in ſingulis colorem: in vultu enim pallidi ꝙplurime hij ſunt quibus epar dolet quod in pleureticis raro contingere ſolet: rubei eniz ſunt. His ergo oportet pleureticos cognoſci.

- o Pleureſis.
- p Epiploum.
- q Epiploum.
- r .ſ. cor.
- s Epigoroto.
- t .i. contrahit.
- v .i. anhelitus.
- x A pleureticis.
- y Pulſum .ſ.
- z Membruz id.
- τ .i. citrinus.
- ꝯ Materie .ſ.
- ꝑ .i. reſolonem.

De cura pleureticorum. Cap. CXLIIII.

Curabis igitur eos ſi prius cauſam attendas ⁊ naturaz ipſius paſſionis. Si enim ſanguineum cognoueris eſſe humorez ex quo efficitur flegmō ad flobothomum veniendum eſt: ⁊ maxime ſi in ſuperiorib⁹ cōſiſtat partibus. Ita vt in humeri

parte nimis extenſus ſit dolor. Quod ſi horum nihil fuerit ⁊ dolores infra diafragma fuerint purgari per ventrem oportet ſicut docuit nos Hippocras dicens. Neqz enim flobothomum adhibebis neqz catarticū dabis antea ſicut plurimi faciunt niſi diligēter diſcas qualis humor fecerit flegmonem ⁊ qui amplius dominentur in corpore. multa enim alia oſtendent tibi plenitudines corporis: ⁊ fomētationes oſtendent tibi ſi habeas in illo loco. Quod ſi te fomentante cum ſacellis dolores fuerint leuigati vt egrotans manifeſte leuiorez ſe ſentiat cognoſce non in eo flegmonez eſſe. Tunc enim ſecurus ſolas adhibebis fomentationes ⁊ localia adiutoria que diaforeſim facere poſſunt. Si autem nihil horum fiat ſed magis dolores augmentētur fortiora accipiant. In his enim ſcias corporis ineſſe plenitudinē ⁊ ꝙ calefacta loca ad ſemetipſa plus attrahunt materiam. quare cum hoc cognoueris non differes: ſed omnino euacuabis nihil ante ponēs. Qualem autem adhibeas curam dehinc a nobis dicenduz eſt. Multi enim qui non ſunt medici fugiūt vt non purgent pleureticos. Flobothomanduz vero velut inculpabilem ⁊ cautiorem credentes permittunt adhiberi. Sciri autem oportet ꝙ multi ⁊ maxime in quibus plenitudo ſanguinis non ſatis ineſſe videtur ſcarificatione vſi ſunt. Et cucurbitas [a] mox poſt inciſionē ſuperpoſuerūt vt nociuus humor qui ꝯtinetur in profundo exiret. Hoc enim facientes mirati ſunt quomodo taz cōfeſtim dolores amputati ſint vt nō amplius opus haberent fomentatione vel alio adiutorio. Optimum igitur eſt ⁊ valde vtillimum in quibus parua plenitudo fuerit hoc vti adiutorio. Vtor autez fomētationibus proprijs ad vnūquēqz ſuperabundantem humorem. Si enim ſanguineus fuerit que deſiccare ⁊ digerere poſſint ſine nimia calefactione adhibeantur qualis eſt milium aut panicum. Si autez cholericus vtor ſpongijs cum aqua calida expreſſis aut vbi camomilla herba fuerit excocta. Quod ſi flegmaticus de ſalibus ⁊ folijs lauri aut orobo frixo aut lanis in anhetino oleo infuſis. Melancholico autem humore exiſtente magis fomentatio adhibenda eſt vbi tritici furfures decoquuntur: aut aque vbi camomilla decoquatur. Et ex oleo camomillino fomentationes optime ſunt ⁊ pene ad omnes dolores expedientes. Nam hec omnia ⁊ ad omnes dolores poterunt proficere ⁊ ſi calidiora opus eſt fieri: admiſceantur quidem euiſci radices anhetinū oleum pro camomillino addatur. De puſta [b] autem fomentationes ⁊ maxime que habent mordicationem quandam valde recuſande ſunt: reprimunt enim materiam. Que autem minus acria ſunt reumatiçare faciunt inflammata loca. Ceroto igitur vtor ⁊ fomentationes ſine mordicatione magis adhibēde ex adipibus maxime in initio. Digeſtione autem apparente nihil nocet calidis vti medicaminibus qualia ſunt diamelliloton per ſe vel cum adipe porcino mixtum. Similiter autem ⁊ piganuz [c] qđ quidam diapiganum appellant ſatis in profundo poteſt flegmonem digerere per ſe vel alijs mixta. Potui etiam dabis plus oībus ſatis aquoſaz mulſam [d]. Nihil eniz hoc inuenire poteris aliud melius pleureticis adiutorium. Si autem nimia fuerit febris nec ſi ſatis ſit aquoſum aliquid nocebit quando pro mulſa apomelle [e] vteris. Itaqz ſepius vtraqz bibenda magis ſunt ꝙ ſorbenda vt inherens flegma expuere valeat. Quod ſi amplius conſtrictum inheſerit flegma aut vix excreare poſſit bibant oxymel. Quod recipit praſſium in decoctione. Fuge igitur diacodion medicamen anodinuz philonium aut aliquod aliud medicamen quod mitigare [f] valeat dolorem: quia maximum periculum infert ita vt difficultatem faciat ad proyciendum liquores omni virtute deiecta vel mortua [g]. Nam cum dolores non digeſtis corruptis humoribus incurrerint ⁊ nimia inſomnietas facta fuerit: ⁊ virtus in eis ſit valida vti anodinis [h] nō eſt irrationabile vt virtutem reuocent que nimis ab inſomnietate periclitabatur. Si autem imbecillior virtus fuerit fuge omnino narcoticas potiones.

- a .i. ventoſas.
- b Puſta eſt acetū aqua mixtuz ⁊ aliq puſtā vocāt lauaturam vinaciarum.
- c .i. ruta agreſtis.
- d .i. hydromel.
- e Aq̄ fauus mellis in aq̄ lauať aq̄ illa mellita apomel dicitur. Jan.
- f Stupefaciendo .ſ.
- g Exiſtente.
- h Sōniferis .ſ.

De cibis dandis ſynanticis. Cap. CXLV.

Cibus igitur dādus eſt ſuccus ptiſane optīe coctus amiſſa ventoſitate. Si enim nō hñ coquatur inflat hypocundria quemadmodum alia legumina. Si eniz difficulter ⁊ nō vehementer expuunt amigdalas purgatas ⁊ tritas admiſcebis ptiſane vt ſimul coquantur. ſic eniz fiet magis anagogum [i] his qui in thorace congregant humoribus: quod ſi non vehementer febriunt ⁊ inflāmatiōis calor viſus eſt mitigatus ſecurus a caliphis [k] ſemen admiſcebis in ptiſanis aut hyſſopuz ſimul coques: ⁊ ita poterit pinguis ⁊ glutinoſa ſuperfluitas extenuari. Succū autem ex amigdalis ei dabis cui modicū mellis admiſcebis. Erit aūt meli⁹ ſi mane ſuccū ptiſane accipiant ⁊ ad veſperum ſuccum de amigdalis. Quod ſi virtus infirmantis imbecillis tibi eſſe videtur etiaz de pane mundo micas ei dabis cum apomelle [l] aut dulci hydrorosato [m]. Hoc vero quod vocatur cibariaticon [n] frigidū eſt etenim febrem accendit ⁊ caput petirita vt alienationes faciat. Vñ multo melius eſt ſi virtus imbecillis tibi eſſe videtur dare modicum euçon [o] ſine oleo facto cum ſola gallina: dabis autem modicum quibus virtus imbecillis eſt ⁊ cibū faſtidiunt pro imbecillitate ⁊ faſtidio. Sed ⁊ piſces maxime ciclas: eſt enim molli carne piſcis ⁊ humida natura ⁊ digeſtibilis quem aliqui ptiſanaz maritimā vocant: non erit culpabilis [p]. Hic autem eſt ſine aliqua ſuperfluitate cibus. Et qui dicuntur pectines. Et omnia ab oſtraco [q] deriuata fugienda ſunt: velut pingues humores nutrientia vt nihil impediant anagogis [r] ſputaminibus. Et olera ꝓhibenda ſunt ſi lingua aſpera non ſentiatur: ⁊ febris nimia non ſit ⁊ non febrit ſatis [s]. Quod ſi lingua aſpera [t] cū ſiti: ⁊ febris fuerit nimia non oberit ſi maluas aut intibas [v] in iuſſello coctas dederis. Similiter ⁊ mala dulcia danda ſunt. Malagranata vero ⁊ omne quod ſtipticum fuerit vt inimica thoraci fugiēda ſunt frigida ⁊ ſicca omnia ſimiliter ſiue poma [x] ſiue olera fugienda ſunt. Calida igitur aqua miniſtranda eſt. Et non ſicut multi exiſtimant eā: cholerica eſt qui deridentes actus: aut Hippocratem dicentem [y] non cognoſcentes quomodo dixerit qui calidam habent naturaz ⁊ nimis ſicci ſunt ⁊ febre laborant. his melius faciunt cibi repugnando cholerico humori ⁊ vincere eum poſſint. Sz nec minus cibi aliqui dandi ſunt qui nutrire poſſunt ⁊ cum ipſis aqua calida. Que enim ſimplicia ſunt ſicut aqua neqz nutrire neqz humectare laborantē proprie poſſunt: ſed ſuccus ⁊ amarus magis efficitur. Ipſa ratio [z] aqua vituperatur. Ad vinum [τ] mulſam ⁊ alias eſcas hoc dixit vt calida aqua culpabilis non ſit. Ipſa enim eſt que alios cibos digerit ⁊ per totum corpus anodiſim [ꝯ] facit. Hoc eſt qđ dicit humidos eſſe cibos: vt nō requies ſit dare calidam aquam inter cibos ⁊ alios

- i .i. ſpuere faciēs. Jan.
- k .i. vrtice. Jan.
- l Aq̄ fauus mellis in aq̄ lauať aq̄ illa mellita apomel d̄r. Ja.
- m .i. aquoſo ſyrupo roſarum.
- n Eſt potius gliber q loco vini fit vt ceruiſia ⁊ medo. Jan.
- o .i. ius carnis.
- p .i. vituperabiť vel reiciendus.
- q .i. piſces oſtracoſi ſicut ꝯche ⁊ oſtree.
- r .i. vt ſpumatur aptis.
- s .i. nimis.
- t Eſt.
- v .i. endiuias. Jan.
- x .i. fructus.
- y .ſ. 2⁰ regiminis acutoꝝ aq̄ por⁹ quibus ſub diafragmate cholera dñať in cholerā rubeā conuertitur.
- z .i. ſm̄ hūc modum.
- τ .i. cum vino.
- ꝯ .i. redditionē.

potus. Et hoc enim docuit dicens. Non eniꝫ mulſam aut apomel datur[a] melius[b]: in eo enim ipſo ꝙ non nutrit[c] neqꝫ extenuat neqꝫ medicamen eſſe poteſt[d]. Hec enim facit omnia cum alijs cibis euchima aqua. Nihil enim ſiccum neqꝫ cibus neqꝫ medicamentum ſine humore in altum[e] peruenire poteſt: ſed manet in ſummitate[f] nullam operationem naturalem exercēs in intimis. Quando autē admiſcetur humoribus virtutem habet penetrare per competentia loca vbi aut frigor aut calor in profundo gratulatur[g]. Manifeſtū eſt autem ꝙ aqua etſi non nutriat vt aliquibus videtur: omnia tamen nutrire ipſa ſola facit: ⁊ viuificat: ⁊ vnum facit ⁊ continet diuerſa. Sic enim ⁊ terram ſiccam exiſtentem ⁊ diſperſam aqua in vnum colligit: ⁊ diuerſa effecta in vnum componit. Et panem quem comedimus ipſa[h] ⁊ naſci ⁊ creſcere facit: ⁊ iteruꝫ macerata farina vt componatur[i] ab aqua efficitur. Maximaꝫ ergo virtuteꝫ habet aqua: ⁊ nihil coequari exiſtimes ex victualibus aque. Ex aqua enim naſcentia ſunt: ⁊ ipſa omnia nutrit iuuat ⁊ cōtinet. Sic ergo opꝫ pleureticis ſi non aliquid aliud adſit ſynthoma quod prohibeat predicto ordine fieri adiutoria.

a Impſonatr. b Aqua. c Aqua. ſ. d Aqua. e .i. profundum. f .i. ſufficienter. g .i. proficit. h Aqua. i .i. cōſtet in ſuis partibus.

De ventris fluxu in pleureſi. Cap. CXLVI.

Quod ſi ſicut ſolet ſepius contingere econtrario agant accidentia: tūc oportet adhuc inſiſtere. Quale eſt ſi cum dolore laterum flegmon nō ſm naturam ventrem exerceat ſed inordinate plus ꝙ̄ debet fluat vt ipſam deijciat virtutem neceſſe eſt: tūc ventris prouidētia fieri ⁊ neqꝫ flobothomo neqꝫ alio aliquo vtendū eſt adiutorio niſi aliqua que vētrē prius retineāt ⁊ cōſtringere poſſint per embrocas ⁊ epithimata adhibeantur. Si autem dolor lateris vigeat nec ipſum negligi oportet: ſed vtriſqꝫ prouidenda ſunt adiutoria. In ſtomacho igitur ⁊ ventre ea que cōfortent ⁊ corroborent. in latere auteꝫ que calefacere ⁊ relaxare poſſint adhibenda ſunt adiutoria. Hoc autem ita oportet agi vt nullo modo apponatꝛ aliquid quod laxamentum prebeat epati aut ventri. Doloribus ergo nimijs ⁊ magnis exiſtentibus cū acuta febre embrocas ⁊ fomentationes que mitigent ⁊ ſine mordicatione ſint extrinſecus apponi oportet. Non nimio autem exiſtente dolore cerotum ⁊ epithimata ſunt apponenda. Bonum eſt auteꝫ in tali re medicamentuꝫ quod fit ex adipibus ⁊ diamelliloto. Declinatione igitur facta ⁊ igneo ſatis non exiſtente flegmone faciunt bene ⁊ que piganira[k] vocantur: ⁊ quecūqꝫ amplius digerere ⁊ trahere de alto[l] poſſunt: ⁊ maxime vbi non eſt febris.

k Piganira dr̄ q̄cūqꝫ frixa i patella vt ſunt furfur milium ſal orobus. l .i. profundo pectoris.

De lateris dolore q ſine febre fit. Cap. CXLVII.

Quod ſi laterum dolor ſine febre fuerit: vti oportet calidioribus omnibus ⁊ potionibus ⁊ epithimatibus. Optimum tamen eſt ſi braſica[m] ⁊ caules cum radicibus ſuis ſicci comburantur ⁊ cinis eorum cum veteri axungia admixtus in dolenti loco ponatur. Sed in potionibus coſtum ⁊ bdellium arabicum eſt dandum. Quoniam quidem apoçimis ꝙ̄plurimi[n] vſi ſunt: ⁊ maxime Hipp. in peritonoxeō libro ſcribens: ſuccum ptiſane ad educenda ſputamina ⁊ mulſam ⁊ oxymel dari iuſſit ⁊ ſolum neceſſariuꝫ eſſe propoſuit. Et ſi cholericus humor fuerit bonum eſt ſolū ptiſane ſuccū ab initio dari: ⁊ ei offerri ⁊ abūdanter. Si autem non fuerit[o] ad preſens: alijs vteris ſuccis: ⁊ maxime de auena. Etenim non minus ipſis ptiſanis educit ſputamina ex thorace ⁊ pulmone. Sꝫ ⁊ calida aqua his vtiliſſima eſt ad infundendum[p] ſiccum humorem. Apomel[q] etiam magis dandum eſt ꝙ̄ mulſa[r]. Nihil eniꝫ melius eſt in pleureticis qui ex cholerico generātur humore ꝙ̄ que infundāt[s] ⁊ ꝓijcere[t] poſſint medicamina. Si autem flegmaticū fuerit quod expuitur ⁊ viſcoſum ⁊ vix proijci poſſit cum vehementi tuſſi ⁊ aliquāti irei ⁊ liquiritie cocte apoçima dandum eſt ⁊ diapraſſium ⁊ oxymel ⁊ mulſa: attēdētes etiā ad v̄tutē quātitatē ⁊ qualitatē ſputaminū.

m .i. caulis non trāſplātatis. n .i. de acut egritudinibus. o .i. ptiſane ſuccus. p .i. humectādū. q Aq̄ ſaū mellis i aq̄ lauat aq̄ illa mellita apomel dr̄. Jan. r .i. hydromel. s .i. humectent. t .i. facere vt expuat materia.

De catartico pleureticis dando. Cap. CXLVIII.

In pleureticis enim ⁊ ventreꝫ deducere oportet ⁊ non ſolum clyſteri ſed etiam ⁊ pillulis vti neceſſe eſt. Si autē ⁊ dolores permaneant ⁊ corpus videatur cacochimuꝫ ⁊ ſuperfluis laboret humoribus: ita vt pereant[u] adiutoria ⁊ magis exaſperentur: ꝙ̄ minuendo dolores: ⁊ in inferioribus ſub precordijs dolor fiat catarticum oportet facere. Si ꝟo cholericus fuerit ſcamoneam dabis: neqꝫ enim habet ſatis[x] calidam vim ſicut alia catartica. Dari auteꝫ oportet mediocriter ex eo ⁊ per partes attendendo virtutem infirmantis ⁊ quantitatē ſupaugmētate materie. Qꝺ ſi nō fuerit q nocet cholericus humor: ſꝫ magis flegmaticus aut melancholicus ſit illis: opꝫ vti quibus iuſſit Hippocras aut polypodio. ſ. aut nigri ellebori puluere in ſuccis ptiſane.

u .i. nō ꝓficiant. x .i. nimis.

De cataputijs[y] pleureticis dandis. Cap. CXLIX.

Cataputiarum quas nos fecimus confectio hec eſt: ellebori nigri interius ſine cortice. ʒ. iiij. ſcamonee gummi[z]. an. ʒ. j. Colliges autem cum ſucco caulis ⁊ facies cataputias ad magnitudineꝫ ciceris ⁊ dabis pueris. v. Quibus autem vſus eſt fortior. vij. maioribus nāqꝫ. xj. ſm virtutem. Scire autem oportet quia ⁊ oculoruꝫ dolorē patiētibus dāde ſunt he cataputie. Sed ⁊ ictericis abſqꝫ vlla euerſione ſtomachi faciunt. Dari autem oportet eas poſt cibum magis: ſic enim abſqꝫ leſione ⁊ moleſtia purgant.

y .i. pillulis. z Arabici. ſ.

Explicit Liber Primus.

Incipit liber ſecundus practice Alexādri yatros.

De tuſſi. Caplm. I.

Tuſſis quidem accidentia queādmodū ⁊ ipſa diſnia dr̄ias hꝫ ⁊ qualitates. Sꝫ qm̄ initiuꝫ hꝫ mō a calida diſtēperantia: mō a frida aut humida aut ſicca nō ſolū ſm q̄litates puras aut ſimplices: ſꝫ ⁊ ſm humorꝫ ſupfluitates ſilr̄ exiſtētes ſeu calidas aut frigidas aut ab aliqua alia qualitate aſſumptas. Scire opꝫ ⁊ hic qūo differunt adinuiceꝫ tuſſicule ſm cauſas ſingulas ſed ⁊ ſm loca: ⁊ quā quidem caꝫ ipſa loca patiunꝛ ⁊ que[a] cōpatiunꝛ: qm̄ non vna eſt cauſa tuſſis ſed varia. De qua re nos oportet attendere cuꝫ omni ſtudio ad cognoſcendaꝫ vniuſcuiuſqꝫ tuſſis varietatem. Confitemur enim ⁊ manifeſtum eſt qꝛ ſine cognitione non poſſunt bene curari.

a Membra.

De tuſſis cognitiōe que de calida diſtēperantia generatur. Cap. II.

Quod ⁊ ſi de calida diſtemperantia ſola vel ſimplici generata fuerit tuſſis: ⁊ merito ſentiunt calorē quaſi per

qualitates aliquas tales tuſſientes ⁊ reſpirantes deſiderium frigidi aeris habent. Et iuuantur magis ſi aeris ad ſe trahant frigorē ꝙ̄ ſi aquam frigidam bibant: ⁊ vultus eorum rubeus apparet: ⁊ caput ſimiliter. Quod ſi hec paſſio ex ſola diſtemperantia fuerit nihil expuunt manifeſtum quod videtur. Si aūt aliquid expuunt ſalſa in eo apparet qualitas: aut fumoſa aut colore ſub cholerico eſt: ⁊ hoc valde modicum ⁊ tenue apparet: ſic enim erit cognoſcenda calida diſtēperantia a predictis ſignis. Nihil igitur[a] minus precedente[b] qualitate calidi aeris: ſicut etiam ꝙ̄plurime ⁊ nimiū ſi ſit balneū calidū ⁊ dieta calida: ⁊ ex furore magis ꝙ̄ ex ſollicitudine ꝓcedentiū hec ꝯtigere ſolet.

a Cognoſcenda erit. b .i. precedat.

De tuſſi ſi ex frigida diſtemperantia oriꝛ. Cap. III.

Tuſſiunt etiaꝫ ꝙ̄plurimi ex frigida diſtemperantia exiſtente in thorace pura vel ſimplici qualitate, hi ergo magis pallidi ſunt in vultu ⁊ capite: neqꝫ ſitim habent neqꝫ ſalſum expuunt: ⁊ leduntur ex frigidis: ⁊ iuuantur ex calefacientibus: ⁊ acetoſum magis ꝙ̄ amaritudinem ſentiunt: ⁊ precedit[c] eos magis frigor ꝙ̄ calor: ⁊ balneo non in cōpetēti tp̄e ⁊ potionibus ⁊ cibis vſi ſunt frigidis. Sic enim ex frigida diſtēperantia tuſſis eſſe gn̄ata cognoſcitur.

c .i. preceſſit.

De tuſſi ſi ex ſicca aut humida diſtemperantia fuerit facta. Caplm. IIII.

Si autem ex ſiccitate aut humiditate diſtemperantia generata fuerit opatiuis[d] ſimiliter[e] cognoſciꝛ qualitatibꝰ. Differūt igiꝛ ꝙ opatiue[f] magis manifeſtas habēt ſignificationes.

d .i. actiuis. e .i. ſilr̄ cognoſcitur ex paſſiuis q̄litatibꝰ ſicut ex actiuis. f .i. actiue qualitates.

De tuſſi ſi ex humoribus fiat. Cap. V.

Materialis autem ſi acceſſerit tuſſis amicio[g] tera[h] ⁊ nō oportet iterum taliter dici[i]. ſupercurrente igitur materia tuſſis efficitur. Et ex eo quod ſpuit plenitudo certa ⁊ manifeſta apparet que ex reumatiſmo ex alio in alium tranſmutatur locum exinde tuſſis naſcitur. Unde ⁊ ex quibus tranſmittitur locis hec omnia vtiqꝫ cōtemplari oportet ⁊ attendere ſeu de capite fluat humor qui mouet tuſſim ſiue ex altero membro: ⁊ quale[k] ſuſcipiat. ſolus etenim pulmo ſuſcipit primum. Eſt autem ⁊ quādo ⁊ thorax ſuſcipit ⁊ latera vel precordia ⁊ alia mēbra patiuntur. ⁊ hec per partes cognoſcenda ſunt. Similiter autem ⁊ curationes vniuſcuiuſqꝫ dicēde ſunt. Et oīno nihil pretermittendū de tuſſi: ſꝫ magis ꝑquirere vt facilis curatio vrgente cauſa adhibeatur.

g .i. facilis ad cognoſcendum. Jan. h Eſt. i .i. ſigna quibus cognoſcatꝰ ſi materialis eſt. k Membrum.

De tuſſi ſi ex capite fluat humor. Cap. VI.

Si igitur de capite fluat humor neceſſe eſt ꝑ vnam in tracheam arteriam irritationem quandam moueat cum ſonitu exiſtente in faucibus.

Si de capite in pulmonem fluat humor. Cap. VII.

Quod ſi amplius in pulmoneꝫ fluat: difficultas ſubſequitur inſpirando: ⁊ febris acuta apparet. Interdum autē ⁊ lingua aſpera ⁊ mala[l] rubea ⁊ grauitas ſentitur in pectore. Et poſt hec ſi nihil ſputent vix digne reſpirantes flegmonem neceſſe eſt de his omnibus ſignis nos ſuſpicari in pulmone eſſe factum. Si autem ſit ſitis nimia ⁊ frequenter reſpirent: ⁊ ad hoc ſigna calor multus ſentitur in thorace: vt frigiduꝫ deſiderent aerem intrinſecus ad ſe trahere. ⁊ adhuc magis exiſtimari oportet ignitum eſſe flegmonem in pulmone. Si autem cholericum ſputent neqꝫ nimis grauiter anguſtiam ſentiant ſe valere in precordiorum locis magis calidas heriſipilas manifeſte ſcito in pulmone conſiſtere.

l .i. maxilla.

Signa ſi ex tuſſiētibꝰ pus in thorace fluat ⁊ humor. Caplm. VIII.

Manifeſtum eni ꝙ ſit pus ex colorꝫ ſolo ⁊ ex alijs ſignis ex quibus didicimus puris cognitionem: ⁊ ex odore exuſtione facta. Etiam ab hoc quia ſoluitur miſſum in aqua: ⁊ non proijcitur quē admodum flegma ⁊ crudus humor. Si ergo fuerit in thorace manifeſtum eſt ex his ⁊ multis alijs ſignis: adhuc etiaꝫ ex grauedine que ſentitur fieri in[m] alia parte membri: ⁊ ſupercurrens[n] ſubitas immutat[o] euerſiones[p]. ⁊ ſonitus aurium cum occluſione ſepius patitur[q]. hec ſufficiant dixiſſe: ſi conſtat in thorace ⁊ ibidem continentur. Qꝺ ſi ad ea[r] que dicta ſunt precedat pleureſis ⁊ nihil manifeſtum ſpuat: ⁊ hoc ipſum inuiolenter ſputetur manifeſte confitendum eſt: quia pus eſt quod in thorace continetur.

m .i. q̄ſi e par iacet ſupra partē ſanaꝫ ſentit q̄ſi pōdus aggrauari ſuper eam. n Pus. o .i. inducit. p .i. nauſeas vel ſubuerſiōes ſtomachi. q Eijciēs pus. r .i. cum eis.

Signa de flegmone in pulmone exiſtēte. Cap. IX.

Quod ſi flegmonem euenerit fieri in pulmone erit omnino difficultas ſpirandi conguſtatis precordijs nō ꝙ de ſubito contingat: ſed adhuc conſueta agere ipſa conſequi actio ⁊ per partes accreſens leditur. Et ſpuunt nihil: neqꝫ ſoni aliquid aut centron[s] patiuntur. neqꝫ eniꝫ contingere[t] poteſt niſi ex indigeſtione ⁊ nedum permixto ſimate[u].

s Cētron exponūt q̄dam punctiones. t Tuſſis. ſ. vel cētron. u .i. inflatiōe turgēte vel puſculoſa vl̄ tuberculoſa. Jan.

Si tuſſis ex ſpiſſis ⁊ glutinoſis ſit humoribus qui in pulmone continetur ⁊ generatur. Cap. X.

Aliquando auteꝫ de ſubito qui laborant ſentiunt ꝑ anguſtata precordia ſe habere ⁊ abſqꝫ febribus moleſtari ⁊ ſitis multa ſit: ⁊ habēt etiam quēdam rancorem ⁊ acrorem cuꝫ tuſſi interius: ⁊ ꝓijciūt humores manifeſtos pinguiſſimos ⁊ glutinoſos qui circūtenētur in pulmone vel eius occupant cauernas qui ibidem fluunt de capite aut ex alio aliquo membro vt tibi manifeſtum ſit ad cognitionem ex vue irritatione ⁊ gargalionis precedentia capitis vitia conſiſtere: ſupfluente materia in thorace. Sic eniꝫ cognoſcende ſunt diuerſitates ⁊ ꝓprietates vniuſcuiuſqꝫ tuſſis ⁊ quecūqꝫ circa thoracē ⁊ pulmoneꝫ conſiſtunt paſſiones. Sunt autem ⁊ alia de quibus in ſequenti dicemus vbi de vlceratione ⁊ ruptione venarum ⁊ diabroſi[x] dicturi ſumus.

x Diabroſis grece ē q̄ſi ꝑ corroſione vel conceſſione venaꝫ fit enoptoica paſſio. Jan.

De lapide ſputato. Cap. XI.

Ego autem quod vidi neceſſariū exiſtimaui nō tacere: ſed vt vobis exponam quod vidi ⁊ miratus ſum. Spuit quidam vir lapidem ſpecialiter ⁊ hoc non fortem ⁊ pinguem humorem ⁊ glutinoſum: ſed exiſtentem lapidē nec aſperum: ſed ſatis lenem ⁊ duruꝫ ⁊ reſiſtentem fortiter tactu ita vt cadens in terram ſonitum faceret. Iſte vir per multuꝫ tempus moleſtias ſuſtinens de tuſſi: non poterat fortiter extuſſire donec lapidem expueret. vſus eſt autem ⁊ dieta temperata ⁊ humida magis ⁊ infrigidatus eſt mediocriter: erat enim ſollicitus[y] nimis ⁊ tenuis habitudine vt etiam exiſtimaretur ptiſicus eſſe. Et poſtea proiecit lapidem. Et non poſt multos dies vt ptiſici ſolēt ita defunctus eſt. Redeamus

y .i. ſollicitudine demacratus.

igiť ꝛ de curis aliqua breuiter dicere nō omittamus. Ad hec oia facile inuenienda ſunt per partes ad tuſſiꝫ adiutoꝛia expediētia ꝛ a multis ꝓbata. Uñ in ſequē/ti generaliter ſcribam curas ꝛ ipſas differentias vo/bis exponā vt nō alibi indigentes adiutoꝛia regrant.

Medicamēta ad tuſſim quibus vti opꝫ. Cap. XII.

a .i.acutus.

IN quibus aūt ſubtilis ꝛ acer[a] hu/mor de capite in thoꝛa/ceꝫ fluit:quoꝝ thoꝛax nō hꝫ ſupfluaꝫ ple/nitudineꝫ de ſtoꝛace myrra ꝛ opio equali pondere cū melle diſpumato miſce ꝛ fa/cies cataputias[b] oꝛobeas. Et dabis in nocte duas aut tres aut vnā ꝓm virtutē patientis ſemper attendens. Ualde eniꝫ bone ſunt mediocriter date multū eteniꝫ iuuant:ꝛ antiquas tuſſes extenuant ꝛ reumatiſmū ſa/nant. Iteꝫ aliud opy myrre galbani equaliter cuꝫ melle colliges ꝛ vteris vt ſupꝛa. Itē aliud galbani caſtoꝛei piperis opy equali pondere tondes cū melle colliges ꝛ facies cataputias[c] ꝛ vteris vbi nō ſatis te/nuis eſt qui ſupercurrit humoꝛ. Sed ꝛ ſi[d] ſupfluitate humoꝛuꝫ circūteneri videť thoꝛax:ꝛ non ſatis opus[e] eſt que ſtuporē faciūt medicamētis vti. Itē aliud ſtoꝛacis.ʒ.j. opy.ʒ.j. galbani.ʒ.j. ſulphuris viui:pipe/ris terebentine.añ.ʒ.j. Itē aliud in quibus nō fluit acrū[f] eſt:ꝛ thoꝛax opus hꝫ mediocribus purgatoꝛys roſaꝝ viridiū.ʒ.viij.nucleoꝛuꝫ pini.ʒ.j.terebentine.ʒ.ij. vue paſſe.ʒ.iiij.mell'.qđ ſufficit vteris vt electuario. Itē aliud nucleoꝛum pini.ʒ.j. dꝛagaganti.ʒ.j.ꝛ.ſ. amigdalaꝝ dulciū.ʒ.j. dactyloꝛū carnis.ʒ.ij. yreos.ʒ.j. ꝛ.ſ.mellis atici[g] qđ ſufficit facies electuarium ꝛ dabis coclearíuꝫ vnū. Item aliud ad ſatis acrū[h] ꝛ tenue reuma iuſqami ſeminis.ʒ.xij. nucleoꝝ pini.ʒ.vj.cro/ci.ʒ.ij.cū ſapa facies cataputias[i] oꝛobeas ꝛ dabis in nocte. Itē aliud faciēs ad tuſſes ꝛ mixtas paſſiōes: vocať aūt ygia ameos frixi.ʒ.j. aniſi.ʒ.j.ꝛ.ſ. opy.ʒ.ij. dꝛagaganti.ʒ.ij.nucleoꝝ pini frixoꝝ.ʒ.iiij. ſicca teres ꝛ miſcebis cū dꝛagagāto:ante tñ infundere opꝫ dꝛaga/gantū in qua ꝛ opiū ꝛ ſicca terens miſcebis cum pul/uere ꝛ facies trociſcos peſantes.ʒ.ſingulaꝫ ꝛ ſiccabis in vmbꝛa ꝛ ſic dabis cū mulſa[k]. Itē aliud valens ad tuſſiꝫ bichicon[l] ſtoꝛacis croci galbani opy.añ.ʒ.j. nucleoꝝ pini.ʒ.iiij.facies cataputias fabe[m] magnitu/dinē habētes egiptiace ꝛ dabis vnā in nocte. Item aliud.eſt eniꝫ foꝛtiſſimū ꝛ multū vtiliſſimū ad acrū[n] ꝛ tenue reuma de quo multos ſcio ab vna potiōe ſola ſanatos:ꝗuis ſatis multo tēpoꝛe reumatiçaſſent. Nō autem opꝫ hoc adiutoꝛiuꝫ alicui tradere niſi ſolis his quos diligis ꝛ qui a te artem diſcere volūt. Ad multa enim facit myrre troclitem[o].ʒ.vj.libani[p].ʒ.v.opy.ʒ. iiij.iuſqami.ʒ.iiij. cinogloſſe[q] herbe radicis coꝛticis. ʒ.iiij. Coꝛtices igiť ſiccans ad ſoleꝫ tundes ꝛ cernes:ꝛ miſcebis cū ceteris:opiū aūt cū aqua infundes:faciēs trociſcos peſantes.ʒ.ſingulas:ꝛ dabis ꝓm virtutē. Fa/cit quoqꝫ ad emoptoycos:ꝛ ad dētes reumatiçantes: ꝛ ad oēs reumaticas paſſiōes:ꝛ ſtrāguriā patiētibus: ꝛ veſicā dolētibus:ꝛ colicis ꝛ ſpleneticis. Itē aliđ qđ vocať miſtiriō anodinū faciēs ad plurima ꝛ ma/gis ad tuſſim:ꝛ ad ptiſicos:ꝛ ad catarrū:ꝛ ad ciliacos: ꝛ ad diſſintericos. ꝶ.aūt hec:croci: caſtoꝛei:aſſari iuſ/quiami ſeminis:opy ſtoꝛacis.añ.ʒ.iiij. mellis qđ ſuffi/cit:optimuꝫ aūt fiet ſi in.iiij.ʒ.ij.mittes de iuſquiami ſemine. Itē aliud ad tuſſiꝫ in ꝗbus ſatis acrū[r] eſt: ꝛ tenue qđ fluit. Facit aūt ꝛ ad eos qui colū[s] patiunť. Liquiritie purgate hñ ꝛ lauate ꝗnquies vel ſexcies. ʒ.iiij.ꝛ.ſ.dꝛagagāti.ʒ.iiij.liquiritie ſucci.ʒ.j. amyli.ʒ.iiij. lactuce ſucci.ʒ.ij.ꝛ.ſ.accipies illas[t] teres ſemi vncias in olla noua habente aque mūde.ꝑ[u].vj. coques do/nec remaneat tertia ps ꝛ dimittes infrigidari:ꝛ ſup/mittes in maioꝛi munda patella ꝛ ſic.ʒ.ij.dꝛagaganti mittes:ꝛ facies eas coctas ſtare vſqꝫ mane: ꝛ mittes illā aquā in moꝛtario mūdo:ꝛ addes ſuccos ligritie ꝛ lactuce ꝛ tūdes ꝛ admiſcebis vtroſqꝫ:ꝛ cū pingue fue/rit factū addes criſanticū[x]:ꝛ cū triueris ſi pingui^9 vi/deris eē admiſcebis:ꝛ malaxabis donec fiat ad mell' ſpiſſitudinē ꝛ dabis ieiuno coclear. tria pſpiciens ei ſiue a ſiccitate ſeu ab aliquo[y] alio. B enim medicam Jacobi xpi noiatē eē magnifici viri.vocabat aūt ipſe xps[z] quā humidis cibis vtebať qꝫ multos hoium vi/debat amicos rex[&] exiſtētes ꝛ amatores eſſe pecunia/rū ꝛ ſemp in triſtitys ꝛ ſollicitudine tota vita ſua vi/xiſſe. Hec ſufficiant nos dixiſſe de reumatiſmo tenui ꝛ acro leſis.ꝛ pꝑterea tuſſietibus. Sunt autem ꝛ alia multa Galeni ꝛ alioꝝ ſcripta medicamenta ꝗ ſuffice/re exiſtimo nō multa ſcribēs:ſed quecūqꝫ ꝓbata ſunt ꝛ a multis experimentata ꝛ a nobis innouata.

b .i. pillulas ad quātitatē oꝛobi.
c .i.pillulas.
d Uteris dicꝗ pil lulis.
e .i.tutum.
f .i.acutum.
g A loco.
h .i.acutum.
i .i.pillulas.
k .i. hydꝛomelle.
l .i.confectio ad tuſſim. Jañ.
m .i.pillulas.
n .i.acutum.
o A loco.
p .i.thuris.
q .i.lingue canis.
r .i.acutum.
s .i.colicam.
t .i.iij.vnc.ꝛ.ſ.li. quintie.
u Eſt figura ſe/xtarij. Jañ.
x .i.vini rubeū.
y Accidēt paſ/ſio.
z Chriſt interpꝛe/taň vncus.
& .i.poſſeſſionē.

De diacodion confectione. Cap. XIII.

DIacodion igiť qđ vocať antido/tus in nullo minus iu/uat eos qui ex acredine ꝛ tenui leduntur reumatiſmo. Neceſſariū ergo exiſtimaui hoc exponere ꝛ eius ſcripturā ꝛ vſuꝫ ipſi[a] ꝛ differentias cōfectionꝫ edicere. ꝶ.aūt hec mittes in vno ſextario pluuialis aqꝫ:papaueris capita nume/ro.xx.ante infundes ea vna die ſi ſint mollia ꝛ mox ſint collecta. Si autem dura ſint ꝛ ſicca plus vna die erunt infundenda. Sed melius eſt que nondum ſatis ſunt dura mitti. Nā ſicca ſucci minus habēt:humido/ra No ſemp amplius habent ſed indigeſta ꝛ aquoſa imbecilla ſunt virtute:pp qđ ꝛ humidis valde locis ꝓhiberi opꝫ ne ſumanť. Jn coquendo enim finis ſit tibi vt nō ad tertiā aut ad quartā coquantur ſed tota prius decocta fiant vt cū volueris eoꝝ ſuccos expri/mere oia in eis diſcocta inueniant ſupfluum eſt:ergo amplius coquere. Admiſcebis igiť in cocturā aq mel/lis medietatē. Coques ēt abſqꝫ fumo ad ignē donec ad ſpiſſitudinē mellis[b] veniat. Jn pluuialē ppe aqua coquere opꝫ aut certe in fontina boni ſaporis. Uſus aūt eius eſt ad eos qui nō doꝛmiūt:ꝗbus eſt pfecta ex opio medicamia vt doꝛmiat cogimur dare. Pro his aūt maxime ſepius vtimur hoc medicamine. Damus etiā his ꝗbus de capite in tracheā arteriā defluit reu/ma ſubtile ꝛ non permittunť doꝛmire pp exiſtentem tuſſim. Ad quos ergo cōfectionē medicaminis cū ſa/pa facere cōſueui. Sufficiens eſt igiť confectio in his cū ad medietatē aque papaueris capita fuerint cocta ſapa[z] etiā ſit tyria[aa] aut crectica[bb]. Melioꝛ eſt eniꝫ ꝗ ex melle cocta:cū reuma ſubtilius fuerit nimis. Cū mel extenuādi hꝫ virtutē vel magis fugiēdi eſt. Ad/miſcēda eſt quoqꝫ in decoctione ſapo[cc] ligritie radix vt ſimul coquanť. Qđ ſi radix nō inueniať ſucc^9 eius admiſcēdus eſt in decoctione. Nā cū plenitudo cōti/neť in thoꝛace que de capite fluit cū melle cōfectum melius eſt. Sicut enim ſomnū facit ita ꝛ humoꝛē ex/tenuādo deducit qđ ex melle fit. Ad ſomnū aūt ꝓuo/candū aut cū melle aut ſine melle cōfectū dandū eſt medicamen. Jnterdū ēt ꝛ vtraqꝫ mixta danť. Cōſide/ratio ergo adhibēda eſt in ipſa pmixtione qđ ampli^9 ex vtriſqꝫ ꝓm qđ viget paſſio miſcendū ſit. Menſura aūt ad dandū medicamē erunt tibi duo coclearia in/tegra doſis. Augmentatio aūt eius ꝓm coꝛpoꝛis ma/gnitudinem erit attēdēs etatē:tꝑs:ꝛ foꝛtitudinē:tꝑa anni ꝛ locoꝝ diꝫas. Jn hieme autē ꝛ in frigidis locis ꝛ me/dys etatibus amplius eſt dādū. Adhuc ēt ꝛ ad catar/rū quātū ꝛ equalr deť attēdendū eſt ſi plus vel min^9: cōmune autem hoc eſt in oibus. Item aliud cata/putie[a] bichie[b]. ꝶ.ſtoꝛacis opy ſmirnis[c].añ.ʒ.iiij.car/pobalſami croci.añ.ʒ.ij. cōmiſcebis ꝛ facies catapu/tias[d] oꝛobeas ꝛ dabis in nocte vt.ſ.

a .i.vini cocti.
aa A loco.
bb A loco.
cc .i.vini cocti.
a .i. pillule.
b .i.ad tuſſim.
c .i.myrre.
d .i.pillulas ad quātitatē oꝛobi.

Ad ſtomachi diuerſas paſſiones vel accidentia que cardiacam vocant aliqui. Cap. XIIII.

SI enim patiť[e] leſiones infinitas ꝛ varias ꝛ diuerſa ſynthoma/ta:epilepſias ꝛ ſpaſmos ꝛ caſus[f] ꝛ triſti/tias ſine cā:ꝛ timoꝛes melācholicos ꝛ alia multa.i.appetitiōes irrōnabiles cibi ꝛ fa/ſtidiū ꝛ nauſeas:ꝛ vomicas:ꝛ coꝛruptelas: ꝛ doloꝛes intrinſecoꝝ ꝛ matricis ꝛ pedū ꝛ veſice. Eſt ēt ꝛ qñ in/ſomnietates inferūt[g] ꝛ alienatiōes ꝛ ſollicitudies nō/nullas ꝛ extreme ptes frigeſcūt. Eſt eniꝫ ſenſibilioꝛ[h]: ꝛ hñ in cōpatiēdo per venas vicinas epati ꝛ coꝛdi cō ſentiēs cōiungiť ēt cerebꝛo. Jn his ergo ꝑncipalibus tantas ꝛ tales paſſiones ꝛ cauſas ſtomachus facit. Cō/tēplari igitur opꝫ quales ipſi ſoli ſtomacho ſint ꝓ/ꝑꝛie paſſiones:ꝛ qualia ſunt cataſinbeliſcon[i]:ꝛ ꝓui/ſis diligenter ita facere curationem.

e .i.ſtomachus.
f .i.ſyncopes.
g Paſſiones ſto/machi.
h Stomachus.
i .i.ſm accidēs. Jañ.

De ſtomachi frigida diſtemperantia. Cap. XV.

FRigide ſtomachi diſtēperantie in hoc eſt cognitio manifeſta: ꝛ ex B maxie ꝙ nō ſitiūt ꝛ appetūt cibuꝫ plus ꝗ̄ cōpetit. Si aūt nō ipa ſola fuerit ꝗlitas que moleſtet:ſꝫ humoꝛaliꝗs frigi/dioꝛ ſubſiſtēs:erūt ꝗdē iſta oia que in his ꝯtingūt. Alia hñt ēt nā ꝛ flegma vomūt:ꝛ cibos acceptos retinere nō pñt. Et poſt vomitum mox alios appetunt cibos quēadmodum canis: ꝛ iterum ad vomitum reuertū/tur. Propter qđ cynoꝛodoxeos nūcupatur. Sic ꝗ̄ ſeu frigida diſtēperantia ſit ſola que ledit ſtomachū ſiue qualitas māe hoc mō ꝛ his[k] ſignis cognoſcenda eſt.

k .i.canin^9 appe/titus.

De ſtomachi cynoꝛodoxeos. Cap. XVI.

SIgna vnde fit cynoꝛodoxeos ſeu de frigida ſeu de calida diſtēpe/rātia. Qm̄ ꝗdeꝫ nō vna cā eſt vñ cynoꝛo/doxeos[l] fit ſꝫ plures: regrendū eſt quot ſunt diꝫe. Eteni fit ex frigida diſtēperātia vt dcm̄ eſt ꝛ flegmatico hūoꝛe ꝗ ꝯtineť in ſtomacho.

l .i.appetitus ca/ninus.

Si de calida diſtemperantia fuerit cynoꝛodoxeos. Caplm. XVII.

SEd calida diſtemperātia ſi ſatis multa ſit ꝛ ibecillitas totius fuerit coꝛpis ꝛ cateltice[m] vtutis ne/ceſſe eſt ꝑus congoſcere que cā eſt ꝗ̄ facit ſtomachū ſine menſura cibos appetere. Jmpoſſibile eſt eniꝫ inuenire curationem niſi cognita prius diligēter cā vñ acceſſerit paſſio. Si ergo calida diſtēperātia multa ꝛ abſqꝫ mēſura cibos appetere fa/ciať:ꝯria denť:ꝛ magis[n] his ꝗbus[o] ex frigoꝛe ꝯtigūt. Neqꝫ eniꝫ ſine ſiti ſunt:neqꝫ vomūt acidonicos[p] hu/moꝛes. Si eniꝫ dꝫ plus caloꝛ fieri nō ꝓcedit talia[q] ali/qua euenire extennādo facile ꝛ digerēdo per icertos[r] poꝛos. Et ideo ventris conſtrictioneꝫ vel ſiccitatē pa/tiunť:vel extenuanť. Quibus aūt ex imbecillitate to/tius coꝛpoꝛis ꝛ caceltice[s] virtutis ꝯtingit[t] indigeſtos ꝛ multos ꝛ nō collectos[u] ſepius frequentant exercere cibos per ventrem. ꝓpter quod coꝛrupti[x] frequen/ter compꝛehenduntur hꝫ magis tales.

m .i.retentiue.
n Deiť cōtraria.
o Quia ei^9 ē cale facere ꝗ̄ infrigi dare.
p .i.acetoſos.
q Sicut acetoſos humoꝛes.
r .i.occultos.
s .i.retentiue.
t Canius appe/titus.
u Sed liꝗdos.
x .i.fetentes.

Curatio ſi ex frigido contingat cynoꝛodoxeos[y]. Caplm. XVIII.

QUi autem ex frigoꝛe aut flegma/tis ſubſtātia abſqꝫ mē/ſura appetūt cibos Curabis ꝯꝛys vtendo rebus.i.que calefacere valeant[z]. Et maxi/me dandū eſt purū ꝛ ſincerū ꝛ rubeuꝫ vi/nū. Et pingues cibi:ꝛ magis hñtes oleū:faſianoꝝ ma/gis pinguia ꝛ carniū poꝛcinaꝝ pinguia. Hec eniꝫ acce/pta in pꝛimis cōfoꝛtant eos:ꝛ obtundunt ciboꝛuꝫ ni/miā appetitionē:ꝛ deinceps minime poterunt ampli^9 accipere cibum vel[&] ſi voluerint accipere.

y .i.appetitus ca/ninus.
z De vino puro ru.
& Pꝛo etiam.

Curatio calide diſtēperātie cynoꝛodoxeos. C. XIX.

SI autem ex nimio caloꝛe fiat cyno/rodoxeos[?] vinū ꝗdē eis nō poterit dari:cibos quidē qui nō facile digerunť accipiāt. his[ꝛ] eniꝫ que nimis ca/lida[aa] ſunt inimica ſunt: quale eſt piper vel qđ cū pipere fuerit hydꝛogarū[bb] vel cōdituꝫ. Sꝫ oia danda ſunt que ſimul mixta cū frigoꝛe ſunt ꝛ non facile digeruntur:qualia ſunt bubolina caro ꝛ ſtructio/nes ꝛ de iuuence[cc] pedes.

? .i. appetitus ca ninus.
ꝛ Stomaticis.
aa Cibaria ꝛ me/dicamina.
bb .i.aquoſū garꝫ ſeu ſalſamētum vel bꝛodium.
cc .i. iuuene vac/ca.

Curatio ſi ex imbecillitate virtutis cateltice fiat cy/noꝛodoxeos. Caplm. XX.

QUod ſi ex imbecillitate cateltice[dd] virtutis facta fuerit cynoꝛo/doxeos[ee] cognoſcenda eſt pꝛius que ꝓm oiuꝫ ſicut dictū eſt diſtēperātiaꝫ ledit cā: ꝛ ſic veniēdū ad cōpetētē curationē. Qui eniꝫ volūt ſemꝑ que ſtiptica ſunt adhibere irrōnabi/lis eſt medici cura:maxime ſi frigida ſit diſtemperā/tia per quam ſoluitur[ff] cateltica[gg] virtus. Et ꝓpter B digeſtibilia magis expedire ad hec. Eſt ergo ēt[hh] quando ſicca diſtemperantia[ii] caceltica ſoluit virtu/tem ſed ꝛ ea inſanabilis.

dd .i.retentiue.
ee .i.appetitus ca ninus.
ff .i.impeditur.
gg .i.retentiua.
hh Ut in fine ꝑti/ſis ꝛ ethice.
ii .i.retentiua.
kk .i.retentiua.

Curatio ſi ex frigoꝛe ibecillis fiat cateltica[kk] virtus. Caplm. XXI.

SI igitur videať tibi frigida diſtē/perātia moleſtias igerere paſſiōis vti opꝫ eis que calefaciant ꝛ ſuc/cent vt hi oium mō nō ſolū talibus cibis vtanť ſed ꝛ medicamentis. Expedit ergo eis ex oleribus bꝛaſica[ll] tertio cocta ꝛ gūmi mixta ꝛ apoçima[mm] in vino ꝛ cōditi caules in ipſis. Siľr ra/pa ꝛ alphita[nn] ꝛ alica[oo] cuꝫ vino cyreo[pp] ꝛ olera gra/da[qq]. De auib^9 aūt ꝑdices merule turdi ꝛ anates dē/tur. De carnibus ꝑua ſunt aſſumenda qualia ſunt ca/ꝑꝛina ꝛ ceruina. Poma etiām ꝗ̄plurime ſunt fugien/da. De tragimatibus[rr] vue tñ dande ſunt. Cetera No pꝛohibenda ſunt. Sit ergo eis dieta talis. Unguenta No ꝛ epithimata ſunt oꝛdinanda ex laudano ꝛ maſti/ce ꝛ ſmirnis[ss] aloe ꝛ abſinthio. Potiones No de ſpi/ca nardi ꝛ reupontico ꝛ diamelon. quod. ꝶ. çinçibe/reos. Antidotum No hieram dabis aut tyriacam[tt] ꝗ̄ maxime. Amplius enim ſcias omnibus eam[tt] di/gerere ꝛ ſanare tales diſtemperantias. Balneum No calidioꝛem habens aerem ꝛ ſolium. Poſt aliquātos autem dies minoꝛante iam paſſione calidis aquis vtantur vſqꝫ ad perfectam ſanitatem:ꝛ maxime que participant vim mediocriter ad conſtrigenduꝫ. Exer/citationibus No hi maxime iuuantur vectatione ar/moꝛum ꝛ longa locoꝛum mutatione. Hec enim om/nia recoꝛpoꝛatiua[uu] ſunt ꝛ coꝛroboꝛant totius coꝛpo/ris habitudineꝫ. Jta vt cōtinere bene ꝛ digerere poſ/ſint cibum ꝛ mediocriter appetant.

ll .i.caulis.
mm .i.decoctio caulium.
nn .i.cibus ex oꝛ/deo quē nos vo camus oꝛdeum mundatum.
oo Eſt genus fru mēti ꝗdaꝫ ſpel/taꝫ crediderūť. Jañ.
pp A loco.
qq .i.terrea.
rr Sunt ea ꝗ̄ co/medunť in ſecū dis menſis maxi/me fruct^9 habē/tes teſtas vt nu/ces. Jañ.
ss .i.myrre.
tt Tyriacam.
uu .i.inſpiſſatiua que cutē ꝛ car/nē deſant. Jañ.

a .i.retentiua.

¶ Curatio ſi ex calore nimio fuerit ibecilla cateltica[a] virtus. Caplm. XXII.

b .i.retentiue.

c Dicit Jañ. q̄ ſunt endiuie: ⁊ placcariꝰ q̄ ſunt cicorec.

SI autem ex cholerico humore nimia facta fuerit diſtēperātia cateltice[b] virtutis panis eius vtiliſſimus eſt in aqua calida acceptus. Et oua dura hora diei tertia. Et olera intibe[c] lactuce malue. De auibus aūt domeſticis galline nō bñ cocte ⁊ de anſere extreme ptes ⁊ pectꝰ de faſianis. Silueſtria xo ꝓhibēda ſunt. De piſcibꝰ aūt vtanꝭ duras carnes habētibus: qualis eſt acerma orphon cyſaucō coride coctica ⁊ octocopa ⁊ cypia ⁊ oſtracoderina ⁊ aſtacus ⁊ ciritia ⁊ pectines ⁊ coclec. Et de leguminibꝰ faſeoli fabe oriça[d]. Poma[e] mala dulcia ⁊ cirriā[f] vue duracie melōis caro ⁊ cucumeris iterioris pſica duracina[g]. Et balnea de aqs dulcibus ⁊ frigidis. Calidarū xo aquaꝝ vſus his ꝯtrarius eſt: hec ſufficiant de his.

d .i.riſi. Jañ.
e .i.fructus.
f Aloco.
g Aloco.

¶ De boliſmo. Cap. XXIII.

BOliſmus que paſſio noiaꝭ: ſic ipſo noie declaraꝭ magna eſt fames: fit aūt (vt ſermo ipſe oſtēdit) de nimio calore ⁊ imbecillitate ſtomachi. Uñ ſi nō acceperit cibos abſqz rōne[h] anguſtiabunꝭ ⁊ deficient. Hoc aūt ſcientes plurimi de idiotis mox odoramētis vt reuocēt ⁊ reſumāt exalantē vitalez virtutē. Ad odoramēta aūt maxie ipſi adhibēt panē īfuſuz in vino: ⁊ carnes porcinas aſſas ⁊ ceruinas: ⁊ quecūqz odorē hñt ſuauē ⁊ bñ cōditā. Cōſtringunt aūt ⁊ eoꝝ extremas ptes ligaturis ⁊ euellunt capillos ⁊ aures trahūt pp ſyncopim: ⁊ capita māmillaꝝ. Recuperantibus[i] aūt illis ⁊ ab anguſtijs regeſcentibus panē in vino infuſuz dabis ad edendū anteqȝ alios cibos. ⁊ ſic poſtea alij denꝭ cibi. Opz aūt de ceterovelocius ſepiuſqz eos cibari: ⁊ oē qḋ daꝭ tale ſit q̄ cito nō digeraꝭ. Dari aūt opz ſimul ea que infrigidare ⁊ ꝯfortare poſſint, ab his eniz iuuanꝭ hoc tpe: ⁊ in temperātiā veniūt. Uñ aliq opiū his qui boliſmū patiunꝭ ꝓſumūt dare vt extinguāt ſupcreſcentē calorē: ſed talia ego vos fugere ſuadeo: ⁊ eis q tarde digerunꝭ magis vti cibis. Scio eni quādā mulierē mltū ⁊ abſqz mēſura cibos accipiētē ⁊ digerētē oia ⁊ nunqȝ bñ ſeceſſuz vētris feciſſe: ⁊ dicebat ſe mordicationē pati in vētre ⁊ capitꝭ dolorē ſe hīe q̄relabat. accepit quoqz catarticū hierā. Facta igiꝭ purgatiōe ꝓiecit xmē grādē vt hīet in ſpatio lōgitudis cubitos. xij. ⁊ ampliꝰ: ⁊ poſtea illā irrōnabilē ⁊ maniadē[k] appetitionez cibi amiſit. Uñ nō fuit boliſmus: ſed ille ſerpēs hec in illa operabaꝭ.

h .i.cauſa manifeſta.

i Uirtutem.

k .i.rabida.

¶ De anorexia. i. faſtidio ſtomachi. Cap. XXIIII.

SCiri aūt opz q: faſtidiū fit: aut ex diſtēperantia aliqua: aut ex aliquo humore in ſtomacho reſidēte. Neceſſe eſt ergo vnuz ex tribus agi: aut euacuari humores: aut tēperari: aut recorpari[l] ⁊ extenuari ſpiſſitudinē eoꝝ[m] exñtē. Euacuanꝭ aūt aut per vomitū aut per ventrem: ⁊ ſi egrotans facile vomat: maxime per vomituz humores tenues ⁊ nō ſatis pingues ⁊ mixti apparentes citius educuntur.

l .i.cōfortari mēbrum.
m Humorum.

¶ Si de cholerico humore faſtidiuz fiat. Cap. XXV.

SI igitur tibi viſuz fuerit per vomicā educere moleſtātes humores fugito medicamētis aliqbꝰ vomicā ꝓuocare: ſz que humectēt magis ⁊ fomētoſa[n] ſint ⁊ potionez dare opz: qualis eſt aq̄ calida: ⁊ mulſa ſepius de mulſa aſſumpta. hec eniz facilius euacuat: ⁊ aperiēdo extrahit vomicā: ſed frigida[o] eſt mulſa in tali[p] cā: diſtēperātiā eniz aliquā latēdo iponit corpi. Meliꝰ eſt ergo ſi calia aq̄ multa vtaꝭ. nā ſi enutrias eū vitellis ouoꝝ aut ptiſanis ⁊ ſuperaddas aquā calidā: ⁊ ſic modicū īteruallū facias. ⁊ poſt h̄ vomitū excites adhuc magis ſine moleſtia fit: ⁊ iuuamē multū p̄ſtat. ſic eniz vtiliꝰ infirmanti expediēs vomitꝰ adhibeꝭ. Qḋ ſi difficilis eſt ad vomēdū dubitari opz ne multa irritatiōe coactꝰ ſtomachus ledaꝭ potiꝰ q̄ȝ iuueꝭ: q: magis euerſus ſtomachus magis faſtidiū addit. Melius eſt ergo p vētrē humores educere. Humectādi ſunt ergo prius abūdātius: ⁊ tēperato nutriēdi ſunt cibo vt humidiore ⁊ aptiore reddito corpore abſqz moleſtia purgenꝭ: ſic eniz preparatis purgatiōi obedire mā poterit. Opz aūt q̄ corroborant catartico admiſceri: q̄lis eſt pigra: aut ex antidotis: aut diamelo: aut rodomelito vti catartico que abſqz moleſtia depoñāt[q] ⁊ apta ſint ſtomacho: quorū ꝯfectio hec eſt catarticū diamelō. qḋ. ℞. maloꝝ cydonioꝝ lib. j. citri corticū. ʒ. vj. pipis. ℥. j. ſcamōee. ℥. ij. aq̄ pluuial. ℔. iij. ⁊. ſ. mell lib. j. ⁊. ſ. ꝓbatū .n. eſt coqs ad vicē[r] oxymellis: ⁊ mittes nouiſſime ſcamoneaz ⁊ pipꝫ ſupſpergēs coleariū vnū dabis aut duo. ¶ Itē aliō catarticū diacydonitē melō expimētatū. accipies mala cydonia octo mittes ſcamonee. ℥. j. ⁊ circūduces cū fermēto vt nō p illiꝰ poros ſcamōea trāſire poſſit. ⁊ poſtqȝ cocta fuerit bñ auferes fermētū. mala aūt cū ſcamōea teres ⁊ mittes in dolio vitreo dabis coleariū vnū aut duo ꝓut volueris purgare. ¶ Itē aliud diarodon melius catarticum. roſaꝝ ſucci. lib. j. ſcamonee. ℥. j. ⁊. ſ. agarici. ʒ. iij. ⁊. ſ. piperis. ℈. ij. mellis. ℥. vj. coques aūt lento igne ⁊ cum ſe collegerit: tūc ſupmittes ſcamoneam ⁊ piper ⁊ agaricū ⁊ vteris: dabis aūt ſm virtutem colearia. v. aut. vj.

n .i.fomēto plena.

o Fugienda.
p .i.calida.

q .i.humores.

r .i.modum.

¶ Si de ſpiſſis ⁊ glutinoſis humoribus faſtidiuz fiat. Caplm. XXVI.

SI autem de ſpiſſis ⁊ glutinoſis humoribus fiat faſtidiū adhiberi neceſſe eſt ea q̄ extenuare pñt humores: vt q̄ abſterganꝭ dabis eis accipe capparē. hec eni bona eſt ad h̄ medicia lauata bñ ⁊ in oxymelle cōpoſita. bñ aūt exoluent ⁊ oliue oēs q̄ in ſale aut in oxymelle cōponunꝭ. Sz ⁊ ſynapis fortior eſt eis ad ſubueniēdū cū melle ⁊ aceto māducata. ⁊ vt ſimplr dicā q̄cūqz[s] in cibo optie adhibenꝭ. Qui aūt ampliꝰ hñt frigidū ſtomachū cū pipere ⁊ çinçibere cōpoſita eis danꝭ: ⁊ maxie de malis cydonijs cōfectū. qḋ. ℞. pipꝫ çinçibe. leuiſticū coſtū ⁊ pulegiū. alij .n. alr ꝯficiūt. Melius aūt oibus eſt q̄ vſus eſt Galenꝰ qḋ iuenies vbi de frigida diſtēperātia facte anorexie[t] legiꝭ caplō. Si aūt ampliꝰ detergē volueris cāz vteris qḋ Juliani vocaꝭ oxymel. mirabiliſſimū eniz eſt ⁊ nō ſolū de ſtomacho pōt detergere humores ſz in capite ⁊ ſplene ⁊ thorace. In capite autem vt epilepſias ſanare poſſit ⁊ alias mltas ⁊ diuerſas paſſiōes: cuius cōfectionē alibi dicturi ſumus. iſtis enim ſemper oportet vti adiutorijs. Extrinſecus aūt que calefacere poſſint vnguētis ⁊ cōfortare ſtomachū: qualis eſt marciaton qḋ diciꝭ. Cetera aūt epithimata que dicunꝭ baidon ⁊ enodis. i. bene olens optima ſunt valde ⁊ a plurimis approbata: quoꝝ cōfectiones vobis tradā. Epithima ſtomaticon qḋ diciꝭ baidon. ℞. hec caſſie. ʒ. iiij. ireos. ʒ. vij. ſquinanti. ℈. vj. bracteos. i. ſauine herbe. ℈. viij. bdelli libani[v] armoniaci thimiamatos[x]. añ. ʒ. xxxij. maſticis. ℥. ij. cere. ℥. vj. terebētine. ℥. iij. pithimie[y] lauate. lib. j. ⁊. ſ. olei nardini. ℥. vj. olei ynantini.

s Medicamina.

t .i.faſtidij cibi.

v .i.thuris.
x .i.fecis ſtoracis.
y .i.picis reſine.

a Ynātuz eſt flos vitis maxie agreſtis. Jañ. inde oleū ynātinuz.
b .i.liquida.
c Eſt ſex alucaris apū. ſ. cera ſordida.
d Eſt ſex olei de croco Auicen.

ynātini[a]. ʒ. viij. aloes. ℥. j. cardamoꝰ balſami. añ. ℥. ij. gariofili. ℥. j. teres ſicca: ⁊ facies puluerē ⁊ q̄ remiſſa[b] ſunt ſupinfūde ⁊ ſic puluerē reliq̄ adhuc exñte ſupaſpgas. Epithima enodis. ℞. ꝓpoleos[c]. ℥. iij. crocomagmatis[d] ℥. j. ⁊. ſ. bdellij. ℈. viij. aloes. ℥. ij. ſmirnis. ℥. ij. folij. ℥. j. terebē. ℥. ij. libani. ℥. ij. ſtoracꝫ. ℥. ij. maſticis. ℥. iij. ſpice nardi. ℥. j. cardamoꝰ. ℥. ij. croci. ℥. j. ⁊. ſ. armoniaci. ℥. vj. cere lib. j. colofonie. ℥. ij. opobalſami. ℥. vj. cōficies ⁊ vteris.

¶ Si de calida diſtēperantia facta fuerit abſqz humore de ſolo calore anorexia[e]. Caplm. XXVII.

e .i.faſtidiū cibi.

SI ex nimio calore diſtēperātia vitalia loca faſtidiuz fecerint dieta eſt ordināda q̄ īfrigidādo iuuare poſſit: ⁊ maxie illa q̄ de aceto cōficiꝭ: vt eſt puſta[f] potui data: ⁊ ibidē panis infuſus ⁊ ſic acceptꝰ. Et oxygala. i. lac acetoſuz ex aceto ⁊ lacte ⁊ mela[g] ⁊ lactuca ⁊ intiba[h] ⁊ aq̄ frigida potata mediocriter: ⁊ econtrario tenentes in parte calorem. Si eniz abſqz mēſura frigor ingeratur occidit ⁊ deijcit in ſtomacho virtutem: vnde ⁊ faſtidij cauſa fit.

f Eſt acetū aque mixtum. Jañ.
g Eſt fructꝰ ſuauis guſtu maior pipere. Jañ.
h .i. endiuia Ja. vel ſcariola Platearius.

¶ Si de nimio frigore diſtēperantia ſine humore generauit faſtidium. Caplm. XXVIII.

QUibus xo faſtidiū ex nimio frigore diſtēperante vitalia loca generaꝭ ydrogogū[i] opz his dari ⁊ vinūvetuſtum ⁊ ꝯditū. Et eis offer de rutha ⁊ aniſo ⁊ ſepius ⁊ minus. Sed ⁊ antidotū danduz eſt qḋ recipit ſpecies calidas ex quibus maxime eſt tyriaca. Eſt eniz apta ſtomacho: ⁊ deponit malitioſos humores ⁊ amputat faſtidiū. Non etiā multū: ſed tñ dari debet his ius periſteon[k] ⁊ ſtaphilon[l]. habet autez ⁊ hoc euſtomatichon aliquid.

i .i.aq̄ vl̄ flegmatis aquoſi purgatiuum.

k .i.ius colūbaꝝ.
l .i.vua vel racemus.

¶ De ſiti nimia. Caplm. XXIX.

SCiendum eſt ēt q̄ ſm ipm[m] modū de potu contingit ⁊ abſqz mēſura appetūt ⁊ ſitiunt valde aut de ſiccitate ſtōchi aut de nimio calore. Interdū ēt nō de ſtōcho ſolo q̄pl̄imis cōtingit: ſz ex epatis calore ⁊ pulmonis fit ſitis. Iſtos tñ īfrigidatio iuuat q̄tū ꝯtineꝭ frida aſpiratio. Et q de cauſon febriūt pl̄imū appetūt potū ꝓpter nimiuz calorē. Quibus autē ſepius nimia ſitis fit: ſciri opz q̄ per aliquā fit cacochimiā venientē vel accidētē in ſtōcho vel ex cholico humore aut flegmatico putrido. Opz autē nō ſolū his vti que infrigidare poſſunt: ſed que poſſunt abſtergere ⁊ purgare humores qui in vētre continentur. Nam ſi cholericus ſit que purgare poſſunt cholericū humorē dabis. Queādmodū ⁊ ſi flegmaticus fuerit humor ⁊ ſalſus qui augmētatus facit ſitim ea dāda ſunt que purgare ⁊ abſtergere poſſunt tales humores. Ego xo ſcio talē ſitim a ſalſo flegmate factaz a ſalſis magis ceſſare cibis: quales ſunt ſardine[n] ⁊ nicatare[o]: ⁊ coraxe[p] ⁊ cappares. Oportet ergo nō omnino que infrigidant ⁊ humectāt vti: ſed cōſiderare diligēter cāz. Et cum agnita fuerit adhibenda vnicuiqz propria curatio. His qui de ſiccitate patiuntur ſitim humectare. Quibus autem ex calore infrigidare oportet. Quibus autem ſalſum flegma ſitim facit que detergant ⁊ purgent offeres adiutoria.

m .i.ſicut appetitus caninus.

n Piſciculi ſalſi.
o Sūt piſces degentes in puro mari cui admiſcenꝭ paludes.
p .i.porri.

¶ Ad eos qui habent ardorez in ſtōcho ⁊ nimis ſitiūt. Caplm. XXX.

ARchigenes igiꝭ docuit hos q nimio ardore ſtōchi vexanꝭ aquā frigidā ſorbere debere: ⁊ maxime ſi mordicatio ſit in eo vel animi defectio cum calore nimio ⁊ faſtidio. Aut olfacis ſuccū. ſ. vue acerbe. Aut mali cydonij decoctionem. Aut cucumeris domeſtici ſemē cū frigida[q]. Aut maligranati dulcis aut acidonici[r] ſuccū equalr aqua mixtum. Aut ramos mēthe tritos cū aq̄ frida. Aut oleū roſeū ſilr cū aqua frigida. Aut de pſicis imaturis ſucci decoctionē: ⁊ lactuce albe ſemē cū aque frigide ciatis. iiij. Nos aūt cōpoſitis vti medicamētis. Quoꝝ expimentū nō mediocre habemus. Quoꝝ etiā doctrinā vl̄ ſcripturā vobis ⁊ ipſorum tradimus confectiones.

q Aqua. ſ.
r .i.acetoſi.

¶ Ad ſitim cataputie[s]. Caplm. XXXI.

s .i.pillule.

CUcumeris domeſtici ſeminis. ʒ. viij. dragaganti. ʒ. vj. ſolues cū albumine ouoꝝ recētiū ⁊ teres. Cui ſupmittes tritū ſemen cucumeris ⁊ facies cataputias: ſiccabis in vmbra ⁊ dabis ſub lingua tenē ⁊ cū ſe reuoluerit glutiat ſaliuā. ¶ Itē aliud liquiritie. ʒ. iiij. cucumeris domeſtici ſemis. ʒ. vj. andraguis[t] ſemis. ʒ. ij. ouoꝝ albumen ſupmittes ⁊ facies orobi[v] cataputias: ⁊ da ſub lingua tenere. ¶ Itez aliud ad febricitātes qbꝰ modica expedit potio ⁊ his qbus ex ardore ⁊ q ex itinere ſitiūt. Ligritie ſucci. ʒ. vj. cucumeris domeſtici ſemis. ʒ. iiij. dragagāti. ʒ. ij. teres ſigillatim ⁊ miſcebis cū ouoꝝ albumine facies cataputias ⁊ vteris ſub lingua vt dictū eſt. ¶ Itē ligritie ſucci cucumeris domeſtici: ſemis portulace: ſemis radicis ⁊ eiꝰ corticis. añ. ʒ. iiij. ouoꝝ albumen qḋ ſufficit facies trociſcos dracmeos dabis ⁊ teneat ſub lingua ⁊ q̄cqd ſe reſoluerit in ore cū ſaliua glutiat. A foris aūt ſūt iponēde ſtōcho vētoſe aq̄ frida plene aut de niue in cucurbite raſura plene[x]. Aut hoc mō ꝯfecta[y] qḋ facit ad febres cauſon. i. cucurbite raſurā tenere: ⁊ oui vitellū cocti admiſce cū oleo roſ. ⁊ vteris. Aut de ſiſamino crudo in aqua infuſo ⁊ trito ⁊ cū oleo roſ. mixto cataplaſma imponis ⁊ maxime febricitātibus. Aut vitis folijs viridibꝰ tritis aut mala cydonia: aut dactylos vl̄ neſpilla cū ceroto. Aut caſeū recētē cū alphita[z] cataplaſmata iponis. Et ea que in cardiacis ponunꝭ adhibē debēt.

t .i.portulace. Jañ.
v .i.pillulas ſimiles orobo.

x Ueſice.
y Raſura cucurbite.

z .i.ordeato.

¶ De choleribus nigris in ſtomacho exiſtentibus cum inflatione. Caplm. XXXII.

QUibus inflanꝭ ꝓcordia: ⁊ ſtomachus reſoluiꝭ: ibi effluētes ſūt melācholici humores. Spōgias q̄ aceto acro infuſas ſuperpones. Qḋ ſi poſt hec adhuc nauſeauerit cā ſtipterea[&] humida vl̄ rotūda cū calcāto[ꝯ] trita ⁊ cū mellis modico admixta ſupponēda ſunt. Edere aūt cocte folia in vino cataplaſma his: aut de armēti bouis fimo ſicco in vino cocto cataplaſma imponaꝭ. Si aūt nimia ventoſitate inflaꝭ ſtomachus calamētis apoçima ad tertias coctū cū aqua admixto mellis coleario vno ⁊ pipis. ʒ. j. dabis. Hec enim vētoſitas nō fit de calida diſtemperātia: ſed nec de vſtis nigris choleribus. Et illis eniz magis fit ex q̄bus melancholicus humor adhuc generatur.

& .i.alumine de pluma.
ꝯ Eſt ſpecies vitreoli.

¶ Confectio ad ſtomachum frigidū medicaminis diaporon. Caplm. XXXIII.

COnfectio medicaminis diaporon qḋ fit ad anatrophas[aa] ſtōchi ⁊ cyliacos ⁊ diſſintericos. Mala cydonia nūo. l. roſe eritre[bb]. ʒ. l. ſorbas nūo. l. neſpillas nūo. l. aque cōgios. vij. poma oia ꝯfringes ⁊ mittes in vaſe cū aq̄ ⁊ coques ad tertias: ⁊ ſi que in eis relīq̄ cē videnꝭ de ſordibꝰ pomoꝝ iteꝝ colabis. Cui addes mellis optimi lib. iij. ⁊ coques ad carbones agitando ſine intermiſſione ⁊ cum ſe collegerit

aa .i.ſubmerſiōes ſtomachi. Jañ.
bb .i.rubee.

ad mellis ſpiſſitudinem tolles ab igne ⁊ repones ⁊ cū opus fuerit dabis ante cibū coclearium vnū aut duo.

De epithimate ad ſtōchū reumatiçātē. Ca. XXXIIII.

Epithima ad reumatiçātē ſtōchū ⁊ in febrib⁹ ⁊ ſine febribus ⁊ ciliacis[a] ⁊ quibus ſtōchus cōpatiť ⁊ reuomūt cibū. Smirnis[b] croci aloes maſticis: abſinthij: ſuc' ſtoracis, aā. ʒ.j. cere olei nardini dactyli patici[c] lib.j.⁊.ſ. vini adriani[d] qđ ſufficit ad dactylos infundēdos. Alij ſunt q etiā cere ⁊ olei nardini lib.ij. mittunt: ⁊ ſicca trita ſil' cū ſtorace remiſſo[e] miſcēt ⁊ tritis vtunť. nos aūt. aā. lib.j.⁊.ſ. mittimus ⁊ fit meli⁹ maxie. Itē aliud ad hoc mirabile epithima ad defectū ſtōchi ⁊ ad eos q nō poſſunt ꝯtinere dactyloꝝ paticoꝝ[f]. ʒ.iij. ynancij[g] cere. aā. lib.j. maſticis libani. aā. ʒ.j. vini qđ ſufficit. dactylos cū vino teres ſil' ⁊ que reſoluēda ſunt reſolues ⁊ ſolues puluerē ſupmittes ⁊ vteris. Itē aliud epithima ad ſtōchū ſil'r ꝯfortandū ynancij[h] olfacij[i] roſaꝝ floꝝ aloes epatici galle aſiane achatie balauſtie cydonioꝝ. aā. ʒ.j. mirabolani cere punice[k] olei ſicionij[l]. aā. ʒ.vj. vini ptiſiri[m] qđ ſufficit. Itē aliud maloꝝ cydonioꝝ ſeno[n] inuolutoꝝ ⁊ de aſſatis veru eoꝝ carnib⁹. ʒ.iij. croci abſinthij. aā. ʒ.j.⁊.ſ. olei melin[o]. ʒ.viij. vini odoriferi qđ ſufficit cōficies ⁊ vteris. Itē aliud epithima ad ſtōchū reumatiçantē ⁊ ventrē: ⁊ ad omne corp⁹ reumatiçās gallarū aſianarum nitri alcionij[p] ſtrucij[q]. aā. ʒ. iij. ſape. ʒ.ij. Itē aliđ vuas paſſas coques cū aq̄ faciēs apoçima dabis bibere ⁊ ipſas vuas paſſas da vt manducent.

a .i. patiētib⁹ fluxum ſtomachi.
b .i. myrre.
c Al loco.
d Al loco.
e .i. diſſoluto.
f Al loco.
g .i. flos vitis maxime agreſtis.
h .i. floris vitis. Iañ.
i .i. ſucci vuaꝝ albaꝝ imaturaꝝ.
k .i. rubee.
l .i. de radice cucumeris agreſtis. Iañ.
m Al loco.
n .i. luto.
o .i. de cydonijs. Iañ.
p .i. ſpume maris
q Strucium inquit Iañ. eſt ꝯdiū. ſ. radix ſilis elleboro albo: ſꝫ in ſynonymis alphita exponiť qđ eſt caulicul⁹ agreſtis: ⁊ hoc eſt h̄ veriſilius.

Antidotū ad ſtōchū frigidū. Cap. XXXV.

Hi ergo qui ex frigida diſtēperātia ſtōcho in cā hīte cibū non bene digerūt optimū eſt adiutoriū p̄ horas datū ⁊ multū a nobis pbatū. dicit aūt hec ꝯfectio climax. ℞. autem hec enule. ʒ. iij. fenicli ſemis. ʒ.iij. pipis. ʒ.ij. mell' atici[r] optimi crudi. lib.ij. Si aūt nō adeſt mel optimū mittes quale inueneris bn̄ diſpumatū. Ego aūt addidi ſemis eruce. ʒ. j.⁊ ſinoni[s]. ʒ.ij. mellis. ʒ.vj. vn̄ ⁊ in oibus mihi melius viſum eſt. Manifeſtū eſt enim in multis reb⁹ nō ſolū ad inflationē ſtōchi ⁊ indigeſtionē: ſed ⁊ mulierib⁹ mēſtrua deducit. Uſus ſuꝫ aūt eo ⁊ ad diſpnoicos[t] ⁊ mirabil'r opatū eſt: danť aūt ex eo coclearia duo mane ⁊ poſt cenā. Dedi etiā ⁊ cū gramate[u]. fit enī grama, quēadmodū nectar: mane aūt cū aq̄: facit enī ruct⁹ ſuaues. Daṫ aūt ad oēm tuſſim ⁊ qbus de capite in thoracem reuma fluit. Et ad oēs intrinſecas paſſiones facit ⁊ ad faſtidiū ⁊ venereos actus excitat. Itē aliud diamelon cydonion ad ipas paſſiones. Cydonia purgata deintus ⁊ foris tundēs ⁊ exp̄mēs facies ſucci. ℔[x]. iiij. çç. ʒ. iiij. pipis albi. ʒ.ij. piperis nigri. ʒ. ij. mellis. ℔. iiij. Itē aliud cydoniū ſucci. ℔. ij. mellis. ℔. çç. ʒ.ij. piperis nigri. ʒ.ij. aceti eminā[y] vnā cuꝫ ſucco ⁊ melle qđ ſufficit coques ⁊ vteris. Coques aūt ad carbones ante mediocriter ⁊ diſpumato addes puluerē. çç. ⁊ pipis: ⁊ iterū coques ad mellis ſpiſſitudinē ad ignē leuē. Qđ ſi catarticū ex eo ꝯficere volueris addes diagredij. ʒ.ij. Hoc igiť medicamen ſi ſine diagredio eſt eis facit qui athomā[z] vētris patiunť. Utiliſſimū eſt ⁊ his q epatis ⁊ ſtomachi defectionē patiunť. Dari aūt quā maxime vnū coclearium opꝫ. Et ſi poſt cibū accipiaṫ pōt iuuare nā nō nocet. Melius aūt daṫ mane ieiuno vel qn̄ dormitū iturus eſt ita vt abſtineat a cibo duab⁹ aut trib⁹ horis. Facit enim ⁊ ad faſtidiū ⁊ ad eos qui nō bn̄ digerūt cibos. Qđ ſi vēter ex calore nimio fuerit diſtemperatus ita vt cholicus ſit qui patiť: auferes. çç. ⁊ pip. ⁊ tm̄ ſuccum cydonioꝝ ⁊ mel ⁊ acetū coques vt ſupra ⁊ vteris. Itē ad ſtōchū eoꝝ q cibos reijciūt aloes roſarū ſiccaꝝ. aā. ʒ.x. teres ⁊ dabis coclearia tria aut. iiij. Si etiā purgare volueris que in ſtōcho ſunt admiſcebis diagredij maſticis. aā. ʒ.iiij. purgabis aūt ſine moleſtia. Itē aliđ ad inflationē ſtōchi ⁊ iteſtinoꝝ facit ⁊ indigeſtionē ⁊ epaticos ⁊ tuſſiētes ⁊ magis qb⁹ eſt ex frigore vitiuꝫ piperis. ʒ.ij. leuiſticis ſemis. ʒ.ij. ameos ʒ.ij. epithimi purgati ſe. pulegij ſicci. aā. ʒ.j. mellis diſpumati qđ ſufficit. Alij etiā ei admiſcēt rutbe ſemis ⁊ apij ſeminis. aā. ʒ.iiij. doſis aūt ei⁹ coclearīū. j. Itē aliud faciēs ad pneumacoſim[z] ⁊ dolorē in ſtōcho facit ⁊ ad oēs dolores. ℞. pipis caſtorei. aā. ʒ.j. opij. ʒ.j. petroſelini ſeminis. ʒ.iiij. ſpice nardi ſiriaci[ꝯ]. aā. ʒ.j. faciēs puluerē ſubtiliſſimū dabis coclearīū vnū cū aque calide cotila vna ⁊.ſ. Et ſi cū melle tēperatū ſit ciatuꝫ[ꝝ] vnū ſumat ⁊ bibat mane qn̄ ſurgit ⁊ qn̄ dormitum vadit. Maiorib⁹ qdē etatibus amplius dandū eſt. Anodinum enim eſt ⁊ digeſtibile: ⁊ maxime ciliacis[aa] viris ⁊ mulierib⁹ ⁊ pneumatoſim[bb] ⁊ cruditatē humoꝝ patientib⁹ ⁊ ad febres ⁊ hypocūdria dolētibus ⁊ ex cruditate febriētibus ⁊ tuſſiētibus ⁊ vbi fuerit neceſſe vrinam mouere. Itē aliud antidotū optimū nardoſtocij[cc] pipis. aā. ʒ.j. caſſie ſiringie[dd]. ʒ.ij. coſti. ʒ.ij. dabis aūt cū aque mane ⁊ ſero: facit enim nō ſolū ſtomaticis ſed ⁊ epaticis ⁊ nefreticis vteris ſecurus hoc adiutorio. Itē aliud ad hoc ipm piperis petroſelini. aā. ʒ.j. cymini. ʒ.iiij. dabis in balneo. Itē aliud faciēs ad ſtomachū ⁊ ad cholerā yrim[ee] illiricā teres ⁊ cernes dabis ieiuno bibere cū aqua cal'a: dormitū aūt ituro cum vino tēperato: pēſo ℞o dabis. ʒ.ij. nō eſt aūt cōtēnēda hec potio. Itē aliud faciēs ad multa leuiſtici ſemis ameos apij ſeminis carui ſeminis. aā. ʒ. iiij. pipis ḡna. xxx. mellis qđ ſufficit: dabis enim coclearīū vnuꝫ ieiuno ⁊ dormitū eunti ſil'r. Itē aliud antidotū pigre[ff] lauate ſquināti xilobalſami maſticis nardoſtocij[gg] aſſari croci. aā. ʒ.j.⁊.ſ. caſſie ſiringie[hh]. ʒ.ij. aloes epatici lauati ⁊ ſiccati. ʒ.xv. Aut. ʒ.ij. cōficies ⁊ vteris. Itē ſtomatichon faciēs ad inflāmationē ſtōchi petroſelini macedonici cymini. aā. ʒ.iij. dabis aūt ieiuno ⁊ poſt cenā dormitū eūti cū modico aq̄ calide coclearīuꝫ vnū.

r Al loco.
s .i. petroſelini agreſtis. Iañ.
t .i. difficulter anhelantes.
u .i. vino cocto cū ſpēb⁹. Iañ.
x Eſt figura ſextarij ⁊ ſextarius pōdus duaꝝ lib. vel duaꝝ lib. ⁊.ſ.
y Eſt medietas ſextarij.
z .i. debilitatē vel defectum. Iañ.
z .i. ventoſitatē.
ꝯ .i. ſilicis.
ꝝ vnč. j.⁊.ſ.
aa .i. fluxū vētris vitio ſtōchi patiētibus. Iañ.
bb .i. vētoſitatē.
cc .i. ſpice nardi.
dd .i. caſſie ligne.
ee Al loco i qua abundat.
ff Cuius aloe ſi lotum. ſ.
gg .i. ſpice nardi
hh .i. caſſie ligne Iañ. ſup verbo ſiringia.

De cardiaca paſſione. Caplm. XXXVI.

Cardiaca paſſio ſtōchi cā eſt. Contingit aūt his qbus peſſimi ⁊ venenoſi cū mordicatione ſtomachi ibidē generanť humores ⁊ dominanť q̄ maxime his qui debilē nimis habent ſtomachū ita vt interdū etiā aliq mox repēte moriantur nō ferētes inſuſtentabilē mordicationē venenoſaꝫ humorū. Scire aūt opꝫ qa ⁊ lumbrici ſuperiora ſepi⁹ petentes ex inferiorib⁹ partibus ſtomacho neceſſe eſt vt faciāt cardiacam paſſionē ⁊ cū anguſtia ſyncopes ingerant: ita vt aliqui ſtatim a mordicatione lumbricoruꝫ pereant. Propter qđ nō opꝫ omnino exiſtimare a peſſimis ⁊ venenoſis humorib⁹ fieri ſubitaneas ſyncopes ſtomachi. In qua re etiā lumbricoꝝ ſigna ſunt requirenda[ii] qui habent in ſtomacho mordicationeꝫ de malis humoribus: ⁊ propterea ſyncopim patiuntur.

ii His.

Curatio cardiace. Caplm. XXXVII.

In primis opꝫ eis offerre cibos qui ⁊ refrigerandi virtutē habeant ⁊ cōfortare poſſint locū qui ſolutus eſt. Infrigidant eniꝫ bene ⁊ corroborant maligranati grana aſſumpta ſiue

ſuccus eoruꝫ acceptus. Sed ⁊ mela[a] nō ſatis dulcia ⁊ mediocriter ſtiptica: ⁊ pira: ⁊ perſica duratiua. Et vue que auſterū aliquid ⁊ ſtipticū habēt. Et panis in aqua frigida aut calida. Si eius qui patiť ſit diſtemperātia ſatis calida ⁊ ſi in ſtomacho cōtineanť humores mordicantes ⁊ acerrimi[b]. His ergo ab initio opꝫ vti hos q cardialgeā[c] patiunť. Ceterū aūt opꝫ paulatim addere cibos qui tarde digerunť qualis eſt de piſcib⁹ bulbia ⁊ pectines ⁊ aſtaci ⁊ yſicia de pectine ⁊ cyritia ventres anſerini ⁊ pedes porcini ⁊ quecūqꝫ nō facile corrumpunť: ſed repugnando vincere poſſunt malos humores qui cōtinenť. Oportet aūt his cum aut requieuerit aut lenimentū acceperit paſſio ſuadere ſemper vt cibos citius accipiant. Nullū enim eſt aliud maius iuuamentū q̄ꝫ cibi qui tarde digerunť ⁊ difficile corrūpuntur accepti. His ergo hora tertia ſuadendū eſt vt aſſumant panē aut in aqua calida aut frigida infuſum aut mela[d] aut citrū de foris mundatū. Dieta eniꝫ expedit hec his qui cardealgeā[e] patiunť. Adiutoriū enim magnum eſt glicia: cuius confectio. ℞. hec aceti. ℔.j.⁊.ſ. corticis radicis feniculi. ʒ.vj. aloes epatici. ʒ.iij. mellis atici. lib.j.⁊.ſ. cōficies vt mos eſt: dabis ex eo coclearia duo aut tria. Malaxat aūt ⁊ confortat ventrem. Hoc enim medicamen ad hoc optimum eſt ⁊ nō ſoluꝫ cardialgeas ſanat ſed inchoantē epilepſiā ⁊ hypocūdriacas paſſiones vel quibus ſtomachus flegmate repletus frigidus eſt: ſed ⁊ alia multa ſanat: de quibus nunc non eſt tempus ad cōmemorandum. Scio aūt quia ⁊ anacardum antidotum ad tales paſſiones bene facit. Et pigra datuꝫ iuuat: ſed nullum ſicut glicia[f] adiuuat. Sufficiant hec de cardiacis dicta que fiunt ex acredine[g] ⁊ mordicatione humorum. Ceterum ℞o de his dicendum eſt que proueniunt in ſtomacho cum ſynthomate: aut ex qualitatibus accidentium aut ex egritudinibus diuerſis augmentatis humoribus.

a .i. fructus ſuauis guſtu maior pipere. Iañ.
b .i. acutiſſimi.
c .i. dolorē oris ſtomachi. Iañ.
d Fructus eſt ſuauis guſtu maior pipere. Iañ.
e .i. dolorē oris ſtomachi. Iañ.
f .i. antidotū predictum.
g .i. acumine.

De nauſea ⁊ vomitu. Caplm. XXXVIII.

Qui quidem vomitus vel nauſea ſynthoma videť cē ſtomachi. fit autem hoc ex diuerſis cauſis vniuſcuiuſqꝫ accidētis. Et ſi fit ex plenitudine: fit etiā ex qualitate vniuſcuiuſqꝫ humoris peſſimoꝝ accidentium. Siquidem ex plenitudine mouetur nauſea vt vomat eo q̄ grauetur ſtomachus. peſſimi enim humores mordicationeꝫ faciunt ⁊ vomitum vel nauſeam excitant: ſit ergo in his cōtemplatio: ⁊ ſi ex plenitudine eſt vomitus euacuari oportet. Si autem ex humoꝝ acredine[h] fit cacochimia eſt: ideoqꝫ mitigandi ſunt ⁊ temperandi vt imbecilliores effecti in ſemetipſis eoꝝ reprimatur malitia: ⁊ maxime ſi fuerint chol'ici aut melancholici. Flegmatici aūt extenuādi ſunt: ⁊ maxime ſi pingues ⁊ viſcoſi ſunt. Si enim in ſolo vētre abundauerint humores ⁊ nō ibidē ex toto ſupercurrūt corpore: nō opꝫ his medicamenta dari ſed ſola dieta eis ſufficiat vſqꝫ ad pfectā ſanitateꝫ vt trāſmutati q in vētre ſunt humores ledere deſināt. Si aūt ex toto corpore decurrūt in vētrem humores: tūc neceſſe eſt vt maiora adhibeanť adiutoria. Interdū etiā flobothomādi ſunt ſi ſanguinis vī eſſe abūdātia ⁊ nihil ſit qđ impediat. Catarticū etiā danduꝫ eſt ſi cacochimiaꝫ multam ineſſe cognoueris. Qđ ſi vtraqꝫ abundare perſpexeris neceſſe erit vt flōmum ſimul ⁊ catarticum adhibeanť: ſed prius flobothomuꝫ ⁊ ſic catarticum adhibebis. Dicemus ergo prius ſi in ventre tm̄ continentur humores: ⁊ ſic poſtea dicemus ſi de toto corpore fluant in ventrem.

h .i. acumine.

Signa qualis humor aut quo loco fluit aut in quo cōtinetur loco. Caplm. XXXIX.

Cognoſcere opꝫ prius ſi i aliquo loco infixi ſūt humores ſeu poros occupauerint ſiue tunicas ſtōchi repleuerint. Si enim acidū ructant frigidus eſt qui nocet humor: ⁊ poros ipſe occupat aut certe tunicas vētris: ⁊ ibidē augmentatus ſuperat qđ hoc modo cognoſcēdum eſt. Si ergo poſt nauſeā factā vomitus mox ſubſequať ⁊ ſine violentia pijciať cognoſcas in ſpatioſis vētris locis eē humorē qui pijcitur aut nocet. Qđ ſi nauſea facta nihil vomat ſcias in ſtomacho imbibitos eſſe humores: ⁊ aut cholericus eſt aut orodis[i] infixus aut ſpiſſus humor in ipſo ꝯſiſtēs ſtōcho: q2 ſepius ꝯtingere ſolet vt vēter nullam ſupfluitatem humorū habeat ⁊ ſtōchus ſit occupatus: ſed ⁊ epar aut ſplen aut alius aliqs locus ſit repletus. Nā grauior eſt qui ſuſcipit locus aut mordicationē patiendo excitať ad vomicā: manifeſte enim hec oia diſcerni ⁊ p̄uideri opꝫ. Qđ ſi vomitus frequētius ſit cuꝫ conatione ⁊ oino pijciūt: ⁊ nō interpoſito ſpatio mox vomūt magis: tūc in vētre ſunt conſtituti. Si aūt inter nauſeā ⁊ vomitū ſpatiū eſt: aut nihil fertur aut rarius vomitus moleſtias inferre videať. opꝫ hoc magis cōſiderare: q2 humor ex alio ſuperueniť loco qui vomicā generat. Cōtēplanda eſt ergo omnis corporis habitudo ⁊ alia ſigna inq̄rere[k]. ⁊ ſic ad curationē venire ſiue flobothomū ſiue catarticū adhiberi ſit neceſſe. Cogitādum eſt enim ſi nauſea ⁊ vomitus ſupuenerit aut moleſta ſit nauſea abſqꝫ vomitu: ⁊ ſic per ſe requieuerit: nam niſi omne corpus euacuatū fuerit qui[l] miniſtrať humor non prius poterit liberari.

i .i. humor ſeroſus aq̄ſus. Ia.
k oportet.
l .i. a quo corpe.

Si melancholicus aut cholericus humor vomitum excitet. Caplm. XL.

Quod ſi nauſea tm̄ fuerit ſine vomitu ⁊ ex chol'ico ſit humore tēperatiuis neceſſe eſt vti in p̄mo adiutorijs. Et ſic cū tēperaueris vel mitigaueris cām. i. acredinē peſſimi humoris: poſtea aut per vētrē aut p̄ vomitū purgabis. dabis ḡ eis in p̄mis ptiſane ſuccos vtrūqꝫ faciētes vt ⁊ mitigēt acredinē: ⁊ ēt purgent ſupfluitates humoris. Purgat etiam ⁊ mulſa aquoſa ⁊ pijcit humores de ſtomacho: ſed habet in ſe aliquid caloris: ex quo magis cacochimia ardentior ⁊ acrior augmētatur. Fugiēda eſt ḡ mulſa ⁊ alia adhuc que calefaciēdo purgare poſſunt. Et vtendum ptiſane ſuccis etenim etſi minime habeat purgādi virtuteꝫ: tm̄ humectādo ⁊ relaxando poros ⁊ tēperat ⁊ obtūdit eorum acredinem. Ex hoc enim manifeſte iuuanť. Naꝫ ſi ex eo minime vomant: tm̄ omnino qualitas ipſa vel ſubā que occupauerit aufereť ex ſtōcho: hoc etiaꝫ ⁊ in ſordidis ſpongijs videmus fieri: nec enim ipſe purgantur niſi aqua ipſa ex eis lauetur humoſitas[m]. Niſi ergo humectata vel infuſa aliquo liquore aut ſoluta fuerit ſicca permanet ſuperfluitas. Similiter etiā relaxatis vel apertis poris ad imitationeꝫ ſpongie fieri oportet vt qui ex cholerico aut melancholico humore moleſtanť purgari poſſint. Naꝫ ⁊ calide aque potatio his humoribus omnino ſubuenire poteſt. Nā ſi ⁊ ſpiſſus ⁊ fortior fuerit humor infixus vt citius proijciať: calida aqua ſola danda eſt. Hec enim frequenter data ſoluit ſpiſſos humores: ⁊ ſi[n] nimis viſcoſum ⁊ fortiter infixum flegma fuerit: ⁊ maxime ſalſuꝫ ſit ⁊ diuturnū: ⁊ ſi contra rationem datum fuerit exiccatiuum ⁊ calidum medicamen vt faciunt multi. Si igiť excoctus ⁊

m .i. ſordicies.
n Pro ſiuis.

cõglutinatus humor in ſeipſo efficit̃ ⁊ minor ſit vl̃ moleſtia ex eo nulla ſit:nec febres moleſte ſinẽtuc ⁊ multa vteris que ampli⁹ his que dicta ſunt detergit ⁊ purgat. Qđ ſi his adhibitis cõtenere[a] videant̃ humores cetera adiutoria ſunt adhibenda:⁊ maxime pigre antidotum:fortiter enim cholericos ⁊ melancholicos humores de ſtomacho purgare poteſt. Nam qui hoc dare voluerit medicamen cõſiderare debet ne nimis calida ſit cui dat̃ nã[b] in ſtericis[c] retenta[d] locis.i.in neruorum[e] vel muſculoꝝ que ſunt firmiſſima corporis deſederit. Hi enim qui calida ⁊ ſicca ſunt natura vt febres ethicas vel maraſmodes infirmitates incidãt neceſſe eſt.Oportet igitur illud dare his qui habẽt in ſtomacho aduenientes humores preter hos qui calida ⁊ ſicca ſunt natura.Sic eniʒ ſi cholericus vel melancholicus fuerit humor oportet fieri curationem.

¶ Curatio ſi ex flegmate repletus ſtomachus nauſeaʒ facit. Caplm. XLI.

SI autem acidum aut dulce fuerit flegma per qđ nauſea in ſtomacho generat̃:tũc oportet his que extenuare poſſint vti adiutoria:⁊ maxime dãda ſunt oxymella aut raffani aut certe oxymella cum raffano.Dentur etiam capparis radix ⁊ ſynapis:⁊ corax.i.porr⁹ aut ſardine vl̃ diacidonion melon qđ.℞.ſſ.⁊ petroſelinũ macedonicũ. Ex hoc enim vel ex his ⁊ digeſtio fit ⁊ extenuant̃ omnes flegmatici humores crudi. His etiaʒ mediocriter cibi dandi ſunt ⁊ ſomnus ⁊ quietudo indulgenda[f] ſunt.Sepius enim ſic dictas obſeruantibus non ſolum imutatum ⁊ extenuatum eſt flegma:ſed in ſanguinem bonum mutatur materia:vt ſine querela nutrire poſſit talis humor.Si enim acidonicum flegma fuerit dulcia danda ſunt.Et ſi ſalſum eſt qđ reſidet flegma contemplandum iterũ eſt:vnde eſt ſalſuʒ.Interdũ etiã videt̃ ꝙ ex cõmixtione oroydis[g] ſubſtantie ſalſum eſt. Eſt autem ⁊ quãdo ex hoc nõ fit:ſed ex calida diſtẽperantia aſſatum oino ⁊ calefactuʒ flegma ⁊ ſalſum ⁊ pingue efficit̃. Si ergo tibi ſalſum eſſe videt̃ ex nimio diſtẽperãtie calore adhibenda eſt:quia ſub eis que calefaciũt non reſoluitur:ſed ſub eis que infrigidant ⁊ humectant. Quantũ eniʒ ex calore glutinãtur tãtũ de frigidis ⁊ humidis neceſſe eſt ſoluant̃ quẽadmodum ſal ⁊ nitrum. Iſta ergo ſicut a calore conſtringunt̃:vtputa ab igne ⁊ ſole:ſic ⁊ ab aq̃ reſoluuntur.Si enim flegma fuerit deſiccatũ a calore:ita oporteret que dicta ſunt adhibere.

¶ Curatio ſi ex oroydis ⁊ tenuis humor in ſtomacho imbibitus fuerit. Caplm. XLII.

SI oroydis[h] ⁊ tenuis humor in ſtomacho imbibitus fuerit.Quis dicit̃ ſerum.i.ab humore pingui ſi tenuis decurrat velut ſeruʒ de lacte decurrit:ſic ⁊ liqdus humor a pingui defluẽs a grecis oroydis appellatur. Qđ ſi oroydis fuerit.i.tenuis aut pinguis fluens humor in ventre non oportet rememorari:ſed mox[i] calida aqua potui data abũdãter vomicam irritari:aut certe ptiſane ſuccus potui vt vomãt dandus eſt:⁊ ſi ſub multa humectatione imbecilliores tibi eſſe vident̃ ⁊ exolutus eſt ſtõchus ꝑpter qđ infirmant̃ ⁊ amplius vomũt ita vt nõ poſſint ꝯtinere vel attrahere ad ſe cibum:tũc eis que modicũ deſiccent ⁊ reprimãt vteris:qualia ſunt mala cydonia ipſa ſola aſſa aut inuoluta[k] inſperſo aut comeſta:aut qđ de his conficit̃ cum pipere tm̃. Alij aũt conficiũt cum pipere.ſſ.⁊ petroſelino macedonico:⁊ alij cũ gariofilo ⁊

a .i.non obedire medicis.
b Prout ⁊ non.
c .i.ſiccis ſolidis ſeu corpulẽtis. Iañ.
d Materia.ſ.
e Locis.
f .i.concedẽda.
g .i.humoris ſeroſi aqſi. Iañ.
h .i.aquoſus ⁊ ſeroſus.
i Oportet.
k .i.exteſa ⁊ ipſa ſuppãnũ ⁊ ſtomacho ab ex ſuperpoſita caſa.

coſto:ſʒ hec ampli⁹ ꝙ opʒ pharmacodes ſunt. Utiliſſimum eſt aũt qđ ſolum piper recipit aut certe vt multum qđ ʒinʒiber ⁊ piper tm̃ recipit.Sufficiũt eniʒ hec ſola ad confortandũ ⁊ calefaciendũ ſtomachuʒ ⁊ ventrem:qꝛ vtriſqʒ eſt opus his quib⁹ humidus eſt ⁊ nulla acredo humoruʒ ineſt.Si aũt tenuis ⁊ acer ſatis videt̃ tibi abũdare materia hec ſunt adhibẽda que corroborant ⁊ ſtiptica ſunt ⁊ nihil in ſe habentia qđ calefacere poſſit.Quale eſt qđ de maloꝝ cydoniorum ſimplex tm̃ ſuccus ⁊ melle cõficit̃.ſatis enim ſcimus hoc cõfortare ⁊ tẽperare omnem cholericum humorem ⁊ acrum:ꝑpter qđ etiã deficienti ⁊ calido ſtomacho vel in choleram tranſmutata materia vtilia ſunt caſtanee:neſpilla valde matura ⁊ fabe decocte cũ puſca[l] ⁊ vue ⁊ alica[m] ſimiliter data.Et vt ſimpl'r dicam que cõfortare ⁊ reprimere ⁊ ſiccare poſſunt offerenda ſunt non ſolummodo in cibis ſed in pharmacia[n].

¶ De curatione ſtõchi ⁊ flegmonibus. Cap. XLIII.

DE ſignis ⁊ curationibus ſm diſtẽperãtias ex humoꝝ qualitatibus in ſtomacho exiſtentibus ⁊ ibideʒ aliunde cõfluentibus ſufficiãt hec que dicta ſunt. Ceteruʒ ṽo de inflãmatione ſtomachi erit dicendũ:quãdo aũt inflãmationẽ patit̃ ſtomachus ſollicitudo cũ diligẽtia eſt multa adhibenda: qꝛ plurimã ⁊ maximã operationẽ totius corporis ſua preſtat efficacia.multa igit̃ ſunt adiutoria adhibenda ⁊ nõ ſicut aliqui ſolent ſola laxatiua adhibere reſoluẽtes eius virtutẽ:vnde nõ paruũ poſtmodũ ſequit̃ periculum.nã amiſſo nutrimẽto nondũ appetit cibos. Adminiſtrãda igit̃ ſunt ſimul cũ eis que relaxãt que corroborent ſtomachũ quale eſt yrioleon hoc eſt in vino ⁊ oleo admiſceas de abſinthio modicũ ⁊ maſtice.Opʒ aũt attẽdere qd ſit magis neceſſariũ ſiue que laxant ſiue que ꝯfortent. Nam ſi plus laxatiua.i.reſolutiua op⁹ ſunt admiſcendũ eſt embrocis camomillinũ oleũ:⁊ ſi nõ nimis febriũt glauciniũ[o] oleũ adipẽ addes ⁊ ſapã. Si aũt defectio cum anguſtia fuerit nõ ſatis aliqd ex his que relaxãt admiſcẽdũ eſt embrocis ſʒ magis melinum[p] oleum ⁊ vinũ adhibebis:⁊ infundes abſinthiũ in vino ⁊ roſas ⁊ coques ſimul:⁊ ynantium[q] ⁊ mela[r] ⁊ dactylos ⁊ vt ſimpliciter dicaʒ ea que ꝯfortatiua aut laxatiua ſunt adhibẽda erũt:⁊ nõ ſolum embrocis aut cataplaſmatib⁹:ſʒ ⁊ cerotis ⁊ epithimatib⁹ eſt vtẽduʒ.

¶ De cerotis ⁊ epithimatibus Hal̃. Cap. XLIIII.

MEdiocri igit̃ manẽte inflãmatione ſufficit cerotũ Hal̃.adhibitum.qđ.℞.olei nardini in hieme.ʒ.viij.in eſtate.ʒ.vj.cere albe.ʒ.viij.aloes.ʒ.v.maſticis.ʒ.j.in duplo aũt vaſe reſolues[s] admiſcebis ceram ⁊ vteris. Si aũt opus fuerit vt confortetur amplius aloes mittes.ʒ.j.addes etiã abſinthij ſuccuʒ aut ynantũ aut ſuccũ de vitũ teneris palmitibus:⁊ ſi eſtas eſt cum nimia febre pro nardino oleo melinũ[t] mittes. Qđ ſi ſatis videatur eẽ defectus ſtomachus nil eum[u] impoſitum facit.Sed ⁊ philagrij epithima per ſe aut cum diaſpericon epithimate mixtum ſtomacho ſuperponas. Qđ ſi ⁊ duritia fuerit cum inflãmatione que molliant ⁊ malaxant adhibeas quale eſt diamellilotum.¶ Item aliud thonoticõ[x] ⁊ malacticon[y] a me confectum.℞.hec libani[z].ʒ.iiij.abſinthij comaruʒ.ʒ.iiij.armoniaci.ʒ.ij.ſtoracis.ʒ.vj.cere lib.j.nardini olei librã vnaʒ vini phalerni qđ ſufficit ante pridie[&] infundes in vino ſicca ⁊ teres fortiter:⁊ poſt hoc reſoluta cera ⁊ oleo cum reliquis admiſcebis ⁊ vteris:mirabi-

l .i.aceto aqua mixto.
m Genus frumẽti eſt:quidã ſpeltam vocant.
n .i.medicina.
o A glauco qđ ẽ menithe:veruʒ aliud oleũ glaucinũ iubet Alexãder adminiſtrari in colica de frigida cã:cuius ꝯfectionẽ reperi in quodaʒ antidotario antiq̃ in quo glaucinũ nõ ingreditur. Iañ.
p .i.de cydonijs.
q .i.flos vitis maxime agreſtis. Iañ.
r .i.fruct⁹ ſuauis guſtu maior pipere. Iañ.
s Oleum.ſ.
t .i.de cydonijs.
v .i.iuncus eſt cuius radix aſſimilat̃ galange.
x .i.confortatiuũ ſeu roboratiuũ. Iañ.
y .i.molitiuũ ſanie generãs vel diſſolutiuũ malaxando. Iañ.
z .i.thuris.
& .i.per.ij.dies.

liter enim hoc medicamen ⁊ malaxat ⁊ confortat ſtõchũ.¶ Itẽ aliud qđ hoc op⁹ operat̃ maſticis aloes croci ſmirnis.añ.ʒ.j.ſtoracis.ʒ.j.⁊.ſ.abſinthij ſucci.ʒ.ij.cere.ʒ.vj.olei nardini lib.j.ꝯficies ⁊ vteris.Qđ ſi cõtigerit diuturnũ in ſtomacho eſſe flegmonẽ eis que vocãtur coptoria[a]. Ad duritias ſtomachi coptuʒ[b] ꝑpolei[c] ʒ.vj.ſtoracis.ʒ.ij.maſticis.ʒ.j.terebẽtine.ʒ.iiij.olei nardini fecis qđ ſufficit.¶ Itẽ aliud malagma[d] optimũ: facit enim ad duritias ſtõchi ⁊ reumatiſmũ ⁊ dolorem ita vt in tribus horis faciat patiẽtẽ liberari ⁊ de p̃ſenti iuuamen ſentiat.℞.hec cere punice[e].ʒ.vj.terebentine ʒ.iiij.myrre.ʒ.ij.aloes.ʒ.iij.ſciſcis[f] galbani.añ.ʒ.j.myrrã in vino infundes ⁊ teres:de aridis ṽo puluereʒ ſup mittes ⁊ cetera liquefacta ſup miſcebis vteris in pãno quatuor habente digitos.¶ Itẽ ad eos qui de frigido humore laborãt ⁊ ſimul flegmonẽ habent optimũ eſt adiutoriũ qđ vocat̃ enodis epithima:cuius ꝯfectiones ſunt multe.¶ Ego ṽo ſcribo eã quã habeo ꝓbatã.℞.hec croci.ʒ.j.⁊.ſ.aloes.ʒ.ij.folij.ʒ.j.ꝑpolei[g].ʒ.iij.terebentine.ʒ.iiij.libani.ʒ.ij.ſtoracis.ʒ.iij.maſticis.ʒ.ij.ſpice nardi.ʒ.j.cardamomi.ʒ.ij.crocimagmatis[h].ʒ.j.⁊.ſ.armoniaci.ʒ.vj.cere lib.j.⁊.ſ.colofonie lib.ij.⁊.ſ.opobalſami.ʒ.vj.dactyloꝝ.ʒ.vj. Huic eniʒ[i] nihil ꝓponendum eſt qui de frigida diſtẽperantia multũ laborãt ⁊ duritias moleſtas habuerũt ⁊ qbus moleſtum eſt flegma ⁊ dolores ⁊ tẽſuras patiunt̃:nec ſolũ ſtomachi ſʒ ⁊ epatis ⁊ inteſtinoꝝ inflãmationes ⁊ vẽtris dolorem patiẽtibus eſt vtiliſſimũ.¶ Itẽ aliud epithima qđ dicit̃ diamellilotũ yeraticũ[k] pharmacũ:cui⁹ ponim⁹ ſcripturã vt facile querẽtib⁹ inueniat̃ qđ.℞.cere eminã[l] vnã.facit aũt hoc nõ ſolũ ſtomaticis ſed ⁊ epatis doloreʒ ⁊ alia multa.¶ Itẽ aliud malagma[m] poliarchion qđ ſtomaticis facit ⁊ piꝑneumaticis[n] ⁊ nefreticis pleureticis epaticis ydropicis:facit etiã ad veſice ⁊ matricis paſſiones.℞.cere eminã[o] vnã:cardamomi eminã vnã terebẽtine eminã vnam armoniaci.ʒ.xxxv.croci ſmirnis[p] cyperi libani[q] xilo[r] cinamomi mellilotí.añ.ʒ.xxv.nardi[s] indici.ʒ.vj.olei[t] ciprini cotilã[u] vnam:vini italici qđ ſufficit.vteris aũt quãdo opus fuerit reſoluens cerotũ in ciprino[x]. ¶ Itẽ aliud.℞.abſinthij ſucci ynancij[y] nardi.añ.ʒ.iij.maſticis.ʒ.iiij.cere.ʒ.vj. Remittes[z] cerã ⁊ oleũ nardinũ ⁊ alia trita ſupermittes ⁊ cõficies cerotũ ⁊ vteris.¶ Itẽ aliud epithima ad dolorem ſtomachi.℞.ſulphuris viui.ʒ.ij.maſticis.ʒ.ij.cere librã.j.⁊.ſ.olei yrini librã.j.⁊.ſ.Sulphur qdẽ ⁊ maſticẽ terẽs in mortario:cerã ⁊ oleũ reſolutã ſupmittes ⁊ etiã malaxans vteris.¶ Itẽ aliud epithima ad oẽm inflationem ſtomachi ⁊ ad omnes duritias:⁊ maxime quibus hydrops incipit fieri ⁊ qb⁹ vẽtoſitas fit in p̃cordijs.℞.ſtoracis yſaurice[&].ʒ.iij.aloes epatici.ʒ.iij.terebentine.ʒ.iiij.laudani.ʒ.ij.bdellij perlucidi.ʒ.iij.euforbij recẽtis.ʒ.j.aut adipis anſerini.ʒ.iiij.olei nardini.ʒ.ij.cere punice[ꝯ].ʒ.xij. Alij addũt mũde picis.ʒ.iij.vini odoriferi quod ſufficit.

¶ Unctiones ſtomatice que fiunt ad frigorẽ ſtomachi. Caplm. XLV.

MUlte enim ſunt ⁊ plurime ad frigidã diſtẽperãtiã ſtomachi ⁊ ſimplices ꝯfecte vnctiones.Sed in his mirabilior eſt oibus qđ dicit̃ marciaton:⁊ odorẽ habet meliorem ⁊ virtutẽ fortiorẽ ⁊ remollit ſi qua duritia eſt in ipſo ⁊ confortat ſtomachũ calefaciẽdo. Habet igit̃ hec ꝯfectio ſtoracis calamite cere.añ.ʒ.iij.medulle ceruine.ʒ.ij.⁊.ſ.terebẽtine.ʒ.j.yſopocrioti[ꝯ].ʒ.j.opobalſamuʒ.ʒ.j.⁊.ſ.ſi nouellum eſt.ſi ṽo vetus mittes.ʒ.ij.olei nardini.ʒ.vj.conficies ⁊ vteris.¶ Itẽ aliud marciaton vtiliſſimũ qđ recipit ſtoracis calamite.ʒ.iij.medulle ceruie.ʒ.iij.aloes epatici.ʒ.ij.maſticis.ʒ.ij.olei nardini.ʒ.iij.opobalſami ʒ.iij.cere.ʒ.v.ꝯficies ⁊ vteris ſatis eſt optimũ.¶ Iteʒ aliud vnguentũ miracopũ[aa].eſt enim ad ea que marciaton facere põt:⁊ hoc ſimiliter operatur niſi ꝙ iſtud alio calidius eſt:⁊ ideo vbi opus fuerit ampli⁹ calefieri ſtõchum magis iſto expedit vti. Cõficitur enim ſic myrre troclitẽ.ʒ.iij.meri[bb] ſyriaci[cc] lib.j.opobalſami ʒ.iiij.mell'.ʒ.iij.terebẽti.ʒ.j.⁊.ſ.euforbij.ʒ.j.cere punice[dd] armoniaci.añ.ʒ.iij.ꝯficies ⁊ vter| ad oẽʒ frigorẽ.

¶ Ad frigidũ ſtõchũ embalmata[ee]. Caplm. XLVI.

EMbalmata ℞.archeotidis[ff].ʒ.ij.piperis.ʒ.ij.ſſ.ʒ.iij.petroſilini.ʒ.j.mellis qđ ſufficit conficies ⁊ vteris.¶ Itẽ aliud antidotũ ſiue trociſcus qui dicit̃ amaʒanon ⁊ a multis eſt ꝓbatus quibus dolores in ſtomacho ſunt vehemẽtes:mitigat enim dolores oino potui datus. Cõficies aũt ſic apij ſeminis.ʒ.vj.aniſi.ʒ.vj.abſinthij.ʒ.iij.ſmirnis.ʒ.ij.piperis.ʒ.ij.cinnamomi.ʒ.vj.caſtorei.ʒ.ij.opij.ʒ.ij.teres cũ aqua ⁊ facies trociſcos ⁊ dabis integram doſim.ʒ.j.ſtomaticis quidẽ cum ſape[gg] ciatis[hh].iij.cũ apoʒimate[ii] myrthe ſpleneticis cũ oxymelle:ſʒ ⁊ alia multa facit iſte trociſcus ⁊ maxime his qui vomunt ⁊ mordicationem a peſſimis humoribus patiunt̃ in ſtomacho. Hec de ſtomacho ⁊ vẽtre dicta ſufficiant.

¶ De cura viſcerum. Caplm. XLVII.

UTerum ṽo ⁊ hec opʒ ſciri quia omnis duritia ſiue in ſtomacho ſiue in epate vel ſplene aut in aliquo mẽbro non ex vna re ſed ex diuerſis fit cauſis.Etenim ſiccitate ⁊ calore precedente cõgelati ⁊ impinguati indurant̃ humores ⁊ faciũt tumores:nam frigidi ſimiliter operant̃.Oportet igitur diligẽter cõſiderare ⁊ cognoſcere de his que preceſſerũt ⁊ ex cõpetẽtibus ſignis ingrere:⁊ maxime vniuſcuiuſqʒ diſtemperãtia cõſiderãda eſt:⁊ ſic oportet adhibere adiutoria:nam ex nimia fit triſtitia:aut ſolicitudine p̃cedente:ſed ex labore vel diſciplina[kk] aut ſi paruo cibo aut potu vtant̃ ſimiliter calido. Hec eniʒ omnia cognoſcere opʒ:vnde duritia vel ex qua generata eſt cauſa. Nam duritia magis ex diſcotis[ll] fit humorib⁹ ⁊ diſtẽperatis. Neceſſe eſt ergo in tali paſſione ex tepidis ⁊ tẽperatis qualitatibus adiutoria miniſtrare ⁊ non que calefaciũt ſemper fortiter. Quibuſdã aũt ex frigore duritia generat̃:⁊ quoniaʒ ſic ſe habent non opʒ differri. Dictum eſt aũt al's ab Ariſtotele:⁊ ab alijs vtiliſſimis viris:qꝛ[mm] vnaqueqʒ res cõgelatur ⁊ ſic indureſcit. Ecõtrario ergo congelationẽ factam ſoluere opʒ:vtputa ſi ex calore aut ſiccitate cõſtringatur neceſſe eſt ex his que humectant ⁊ infrigidãt reſoluat̃ duritia:quemadmoduʒ videmus de ſale ⁊ nitro fieri: hec eniʒ magis ex calore deſiccantur ⁊ indureſcũt ſed in aqua miſſa ſoluunt̃. Quẽadmodum ⁊ que congelãtur ex frigore ab igne vel ſole reſoluunt̃:ſicut videm⁹ fieri in cryſtallo ⁊ glacie ⁊ niue quomodo a ſole vel igne reſoluunt̃. Scio igitur me duritias viſcerum cuʒ his rebus que humectant ⁊ temperãt ſanaſſe quale eſt balneũ ⁊ hydroleon.i.aqua ⁊ oleo humectãte:ſʒ ⁊ oleo roſato:⁊ camomillino vſus ſum. Sil'r aũt ⁊ embrocis ſicut ⁊ in alijs[nn] durityis de nardo ⁊ glaucino[oo] oleo ⁊ anhetino ⁊ marciaton:⁊ alijs ſil'ib⁹. Nã ⁊ dietã adhiberi calidã.i.cibum cũ pipere ⁊ aniſo condire feci ⁊ alia

a .i.inciſiua Iañ.
b .i.inciſiuum.
c Eſt fex aluearis apũ.ſ.cera ſordida Iañ.
d .i.emplm̃ mollitiuum.
e .i.rubee.
f .i.aluminis ſciſci.
g .i.fecis aluearis apum.
h .i.fecis olei de croco Auicẽ.
i Epithimati.
k .i.ſacrum ſeu diuinum.
l .i.medietas ſextarij:⁊ ſextari⁹ eſt lib.ij.⁊.ſ.
m .i.emplaſtruʒ mollitiuum.
n .i.ſtomachi vẽtoſitate grauatj.
o Eſt medietas ſextarij:⁊ ſextari⁹ ẽ lib.ij.⁊.ſ.
p .i.myrre.
q .i.thuris.
r .i.ligni balſami vel caſſie lig.
s .i.ſpice.
t .i.dalcãna.
v .i.drac.ix.
x Oleo.
y .i.floris vitis maxime agreſtis Iañ.
z .i.calefacieo.
& .i.calamite.
ꝯ .i.rubee.
ꝯ .i.ſucci lanarũ ſuccidaꝝ Iañ.
aa .i.odoriferuʒ mitigatiuũ Ia. in vbo myrra.
bb .i.vini.
cc A loco.
dd .i.rubee.
ee Sũt inunctiones ſeu ſalſamẽta in qbus mor ſelli inũgũt Ia.
ff .i.fruct⁹ iunipi.
gg Sapa eſt vinũ coctuʒ vſqʒ ad cõſumptionem duarũ partiuʒ.
hh Eſt põdus ʒ vnius ⁊.ſ.
ii .i.decoctione.
kk .i.nimia attẽtatione ad ſtudium.
ll .i.aduſtis.
mm Et.
nn .ſ.a cã frida.
oo A glaucio.i. menithe dictũ Iañ.

bis ſtiptica que huiꝰ ſunt v̄tute. Et potiones de ſpice nardi vel alia antidota que extenuant ⁊ calefaciunt.

¶ De acida eructatione ſtomachi. Caplm. XLVIII.

Acida enim eructatio in ſtōcho ſepius fit. Que non ſolū de frigore: ſed ⁊ de calore ꝯtingere ſolet. Nā multi medicoꝝ de frigore tm̄ ſtomachi hoc fieri credūt vnde ſemper calidiora eis adhibēt adiutoria. Uidemus enim multis ēt patiētes frigidis iuuatos fuiſſe cibis qui ledebanẗ calidis cibis: vnde ⁊ vinū acidat[a] aliquātis in ſtōcho ⁊ calidiora ꝓpomata[b] que de pipere ⁊ aniſo fiūt. Propter qd̄ talia remouētes ecōtrario iuſſimꝰ eos accipere calidā aquā multā ⁊ cibos euchimos ⁊ qui nō facile digerunẗ quales ſunt ſteriles[c] ⁊ ſtermon[d] ⁊ vētres anſerū ⁊ iuuēche[e] pedes cū puſta[f] ⁊ yſicia[g] ⁊ de piſcibus orphos[h] ⁊ pectines ⁊ oſtree nō cocte velociter huic paſſioni ſubueniūt vt neqꝫ acidonicum eructēt neqꝫ aliquā indigeſtionē patianẗ. Nā quibꝰ de frigore frequēter acidat[i] ſtomachus cibos accipiant qui calefaciāt ⁊ flegma amputent. Uteris aūt in hac paſſione que. ℞. piperis. ℥. j. anheti ſeminis. ℥. iij. cymini. ℥. iij. teres ⁊ puluerem facies ⁊ dabis dormitum eunti coclearium vnum cum vino temperato.

a .i. acetoſatur. b .i. potiones. c .i. inteſtina. d .i. auis que dicitur grus. e Iuuenis vacce. f .i. vino cocto. g Eſt cibꝰ factus d extremitatibꝰ carnis porcine gallice ſoucher. h Eſt piſcis q ⁊ acerina dicitur oribaſius. i .i. acidus redit.

¶ De amaritudine oris. Caplm. XLIX.

Quemadmodum acidos ructus: ſic ēt opꝫ cognoſcere qui os amarū habēt ⁊ non oibus mox que humectāt ⁊ infrigidāt vtātur. Eteniꝫ ſpiſſis poſſunt abūdare humoribus a quibus cholꝰa purgaẗ ⁊ eleuati in ſuꝑiori parte hec talia ſentiunt in ore. Nā oēs q icterici ſunt: poſſunt ſentire amaritudineꝫ: ſed nō oēs frigidis iuuanẗ cibis. Multi enim ydrogarū[k] ⁊ aliud huiꝰ māducādo multum iuuati ſunt ita vt ꝑfectius liberati ⁊ calore ⁊ amaritudine caruerint. Merito ergo hoc contingit qꝛ non ex vna cauſa fit ictericus. Alij enim ex flegmone epatis fiunt. Alij ex calida diſtēperātia vētris. Alij aūt ex viſcoſis ⁊ ſpiſſis humoribꝰ. Et iſti oēs ſanari non poſſunt niſi ab his que extenuare ⁊ calefacere poſſunt.

k ydrogarus eſt aquoſus garus ſiue aquoſuꝫ almuri ⁊ eſt ſalſa que fit ex piſcibus ſalſis.

¶ De his qui ſatis ſpuunt ⁊ humidū habent ſtomachū. Caplm. L.

Oportet eos ꝓuidere iteruꝫ qui multū ſpuunt: ⁊ nimis habēt humidū ſtomachū. Non enim omnibꝰ ſub multa ſtomachi humectatione hec cōtingūt: qꝛ poſſibile eſt ⁊ ex calore cōtingere. Qui ergo ieiuni ⁊ modicū cibū accipiētes hoc frequēter patiunẗ ⁊ nō pauſant ſaliuā ꝓiciēdo donec cibū accipiāt: manifeſtū eſt qꝛ calor reſoluit qui in ꝓfundo ſunt humores. Nā ex calore fit ſaliuaruꝫ effuſio quēadmodū in lignis ardētibus fit qñ ex ipſis defluit humor qui in ipſis eſt aquoſus. Silr̄ ⁊ in carnibꝰ fit qñ aſſanẗ. Curare autē eos opꝫ qui de calore multo ſaliuaruꝫ effuſione laborant cibos qui infrigidare poſſunt ⁊ non facile digeruntur dādo. Quemadmodū eos qui humectatione multa proyciunt ſaliuas ex his que calefaciunt ⁊ deſiccant: qꝛ ꝯ̄ria cōtrarijs curantur.

¶ De cholerica paſſione. Caplm. LI.

Quoniam quidē cholꝰica paſſio acutiſſima eſt ⁊ ſyncopim acutiſſimā infert cū ſolutione ventris ⁊ vomice īmoderata effuſione ꝓpter hoc diligēter ipſam paſſioneꝫ opꝫ cognoſcere qualis eſt vt celerius ſubuenire poſſimus: qꝛ ante oēs paſſiones acutior eſt ⁊ cito interimit. In hac ergo paſſione ſi quocūqꝫ mō differaẗ curatio nō leſionē ſimplicē ſolā ſed oino ⁊ corruptionē ſepius infert. Opꝫ ergo cognoſcere ꝙ cholꝰica paſſio eſt imoderata ꝑturbatio per vētris ⁊ vomitū effuſiones cum moleſtia ⁊ turbatione ſtōchi ⁊ vētris. Non aūt exiſtimet aliqs ꝙ ꝓpter hoc cholꝰica paſſio voceẗ qꝛ cholerica[l] effuſio eſt: ſed qñ ex inteſtinis videẗ effuſio per ventrē ⁊ os fieri materieruꝫ. Inteſtina ꝯ̄o calidas vocāt antiqui: ſicut dicit Homerus auctor dicēs cyora[m] alayora. Et deinde hanc paſſionē cholꝰicā .i. inteſtinoꝝ appellāt[n]. Fit aūt nō ex vna cauſa: ſꝫ ex plꝰimis. fit eni ex multo accepto cibo. Dum eniꝫ cōcoquere nō valet corrūpiẗ. Fit etiā ex qualitate ſola: fit ⁊ ex mollibꝰ humoribus. Fit ⁊ de cibis ⁊ potibꝰ ⁊ maxime de his qui nō ſunt apti ſtōcho q̄les ſunt lymones ⁊ pinguia ⁊ dulcia: ⁊ oleū multuꝫ in cibis miniſtratum. Fit enim ⁊ ex abūdantia cholerū[o] ſurſum vel deorſum irritata nā excernentiū[p]. Differt aūt a colica qꝛ in ea[q] nō habetur vſus[r] vētris. Fit aūt ⁊ ex aliqbus frigidis occaſionibꝰ ideſt epithimatibꝰ aliqbus vt aque frigide multa lauatione. Aut ſi potata ſit. Aut certe ſi ſuperfundaẗ aq̄ frigida. Hec aūt omnia conſiderantibꝰ nobis de curatione vniuſcuiuſqꝫ eorum neceſſe eſt dicere.

l .i. humoris cholerici. m Grecum eſt. n Greci. o Solet dici ꝙ hoc nomē cholera ipſi nūero eſt tertie declinationis neutrigeneris ⁊ ſic habꝫ cholerū in gto plurali. p .i. expellentiū. q .i. colica. r .i. receſſus.

¶ Curatio ſi ex plenitudine indigeſtorum ciboruꝫ cholerica paſſio fuerit generata. Caplm. LII.

Si enim initiuꝫ habeat ex cibis corruptis ⁊ nihil dignum exercuant vel emittāt per ventrē aut vomitū cū nauſea ⁊ conatione: tūc feſtinare opꝫ ea agere que magis ꝓuocēt vomitū. Qualis eſt mulſa que vtrūqꝫ mouere pōt ſine moleſtia ⁊ ventrē ⁊ vomitū: nā ſi ei in ſuauis ſit ad bibendum mulſa aquā calidā bibat plurimū ⁊ coges vt vomat aut digitis aut pēna in ore miſſa donec oē qd̄ intra euꝫ eſt corruptū ꝓiciat. Et cū tibi qcqd corruptū eſt omne[s] ꝓieciſſe viſum fuerit: tūc ei ꝓuocādus eſt ſomnꝰ ⁊ reges ⁊ calefactio hypocūdriarū eſt adhibēda. Optimū etiā eſt ei de oleo dulci ⁊ calido vngi ſi eſtas eſt. Si autem hiems fuerit aut nardino[t] aut glaucino[u] aut marciaton[x] vteris. Et cū quieuerit euacuatio poſt ſomnum ſi nō febriat ad balneū duci iubebis. Et nutries paulatiꝫ dādo cibos cauēs ſolā indigeſtionē. Et ſi aliqd tale nō contingat fieri qd̄ impediat celerius ad cōſuetos cibos vt reuertaẗ hortare. De plenitudine auteꝫ ciboꝝ corruptorum facta paſſione iſta non ꝓprie nominaẗ cholerica: ſed additamentum ciborum.

s .i. totum. t .i. oleo. v A glaucio qd̄ eſt menithe: int nīt tñ qd̄daꝫ in quo menithe nō intra. Ian̄. x Unguentū eſt.

¶ Curatio ſi ex qualitate vitioſa ſtōchi cholerica paſſio generetur. Caplm. LIII.

Quod ſi ex plenitudine corruptorū ciboruꝫ non fuerit generata paſſio ſed per euacuationeꝫ vel defectione ſtomachi precedente fiat ea paſſio que proprie cholerica vocatur euacuatione incōmodo exñte ꝑ vētrē ⁊ vomitū vt diximus: opꝫ adhiberi male hñti ⁊ ībecilli ſtōcho que corroborare ⁊ reparare que dicta ſunt poſſint. Dieta etiā miniſtranda eſt ⁊ panis bonꝰ cū vino aut cū myrtice[y] aut cū olfaco melle[z] aut palmaciano[&] aut ſeraptino[ꝯ] maxime ſi nō febriūt laborātes: ⁊ ſi frigidi tibi eē videanẗ ⁊ ibecilli virtute ⁊ comeſtiones[ꝫ] patiuntur. Iſti enim ſic habentes naturaliter ea coſtomachiā[aa] cū vomica patiūtur. Immoderate ergo comeſtiones cholericas faciūt paſſiones. ſi autem vomicas patiūtur ⁊ cathoſtomi[bb] ſunt experimento cognoſces. Qd̄ ſi febriunt ⁊ etate iam maiori ſunt ⁊ non ex aqua frigida ſed magis ex aliqua pinguedine: aut dulcibus: aut oleum multum habentibus vt ex his cibis magis ſubuertatur ſtomachus ⁊ habeāt ructus fumoſos qd̄[a] carbūculus vocaẗ: nō opꝫ eis panē in vino infuſuꝫ dari ſꝫ ī olfacio[b] melle aut in cibariaticon qd̄ vocaẗ aut ex hydromelle aut ex oxycrato[c] aut hydroroſato[d]: dabis ⁊ etiam ſorbere ex eo iubebis. Qd̄ ſi ꝑmāſerit vomitus vel ſi amplius adhuc fiat mente decoctionē ei potui dabis qd̄ maximū eſt adiutoriū. Et ſi ſtōchū habeat imbecilleꝫ ⁊ adhuc nāliter vtilior eſt huic paſſioni. ſi aūt deficiat virtꝰ ⁊ extreme ꝑtes .i. manꝰ ⁊ pedes ſint frigide ⁊ ſpaſmi ⁊ ſtrophi[e] fiāt: bonū eſt vinum adhiberi vel admiſceri apoçimati[f]. ⁊ multos ſcio de ſola vini potione iā deſperatos liberatos a ꝑiculo fuiſſe: opꝫ etiā fricari que ſunt fricāda loca cuꝫ oleo yrino aut nard. aut ſicionio[g] aut ex aliquo acopo[h] que ad ꝯ̄ctiones neruoꝝ faciunt vel ad frigores: opꝫ aūt extrinſecus cataplaſmata adhiberi. ſunt aūt vtilia ⁊ maxime eis qui nō continēt cibos, qualia ſunt panis ſiligineus in aqua coctus addito milino oleo[i]. ſimilr̄ ⁊ alphita[k] in vino myrtino cocta: qd̄ ſi myrtice nō affuerint in vino dabis aut de palmaciano[l] aut tyro[m] aut ſerapino[n] vbi abſinthiū pōticū decoctū ſit ⁊ roſe ⁊ mala cydonia ⁊ dactyli: ſuccū etiā palmitis teneraꝝ vitiū: ⁊ ſic poſtea coques alphitā cui addes maſticē ⁊ oleū milinū. Hec oia ad hec ſunt vtilia. Cōfortant eniꝫ ⁊ nō ꝑmittūt aſcēdere ibidē aliqd aliđ de hoc humore vt ibidē cōfluat. Multa eni ſunt dicta ab antiqs epithimata ad tales paſſiones ex quibꝰ nos experimētatū habemꝰ qd̄. ℞. ynācy[o]. ℥. ij. olfacy[p]. ℥. iij. achatie roſe ſicce. añ. ℥. viij. galle aſiane. ℥. iiij. dactylorū. ℥. vj. vini auſteri: qd̄ ſufficit olei myrtini cere. añ. ℥. xvj. picis. ℥. xij. hoc enim epaticis ⁊ diſſentericis ⁊ q cibū nō poſſunt cōtinere ⁊ vomitū patiētibus optime facit. Si aūt aſtrophe[q] ⁊ tēture fuerint facte multa vētoſitate collecta in vētre rōnabile eſt vētoſas ſupponere: nō enim mitigāt ſed ⁊ mirifice iuuāt. Preſtant ⁊ illis qui nō cōtinēt cibū ⁊ mox cū appoſite fuerint in ſtomacho patiētis ⁊ violēter fuerit abſtracte ⁊ huc ⁊ illuc ducte ꝓhibēt fieri vomitū: ⁊ adhuc etiā ibideꝫ diu īmorate ⁊ digeſtionē faciūt ciboꝝ: ⁊ ventrē plus q̄ː dꝫ ſolutū cōſtringūt. melius aūt fiet ſi calide ponanẗ ſine ſcarificatione. Si aūt inflāmatio aliq̄ diuturna fuerit ⁊ ſcirodis[r] in precordijs fuerit facta: tunc etiam ſcarificatione ſi vtaris nihil nocebit: ſed magis iuuabit.

y .i. vino qd̄ cum folijs myrti cōficitur. Ian̄. z Olfacū mel ſit ex mixtura duarū ꝑtiū mellis ⁊ vna vue acerbe diaſcorides. & Uino a loco. ꝯ A loco. ꝫ .i. pruritus. aa .i. malitiam ſtomachi. bb .i. mali ⁊ debilis ſtomachi.

a Ructare .ſ. b Eſt potꝰ qlꝫ q loco vini fit vt ceruiſia ⁊ medo. Ian̄. c .i. aceto aque mixto Ian̄. d .i. aqua roſ. e .i. ꝯuerſiões ſeu obuolutiões inteſtinoꝝ cum tortionibus. f .i. decoctioni menthe. g .i. de radice cucumeris agreſtis. Ian̄. h Acopā eſt medicamē dolorē placans ab a qd̄ eſt ſine ⁊ copos qd̄ eſt labor qñ ſine labore. i .i. de cydonijs. k .i. farina ordei. l .i. vino ſic dicto a loco. m A loco. n A loco. o .i. floris vitis agreſtis Ian̄. p .i. ſucci vuaruꝫ albarum imaturarum. Ian̄. q .i. ſubuerſiones inteſtinoꝝ. r .i. duritiei.

¶ Si ex cholerum plenitudine cholerica paſſio gn̄eẗ. Caplm. LIIII.

Si ex plenitudine cholerum effuſio nimia ventris cū vomitu fiat: ſigna hec ſunt. Mordicatio: ⁊ calor in ventre ⁊ ꝑcordijs eſt nimis. Sūt etiā ⁊ ea que ꝑ vētrem feruntẗ vel per vomitum oia cholꝰica cum ſiti nimia ⁊ lingue aſperitate. Et maxime ſi eſtas fuerit ⁊ anteq̄ꝫ patereẗ cibis calꝰis vſus eſt vl̄ cholꝰicis multos magis ex his erit tibi certa cognitio ꝙ ex plenitudine cholerum generata fuerit paſſio.

¶ Curatio. Caplm. LV.

Curari ergo opꝫ hanc paſſionē frigidis ⁊ humidis rebꝰ virtutem habētibus in potione ⁊ cibis: ſꝫ ⁊ cataplaſmata ⁊ cerotū ⁊ epithimata ex his ſilꝰibus ſubſtātijs exiſtētibus vtēda ſunt. Ptiſane ergo ſuccus frigidus potatus vtiliſſimus eſt: ⁊ lactuce date cū modico aceto ſilr̄ infrigidāt. ſilr̄ aūt ⁊ intibe[s] troxiuie[t]. ⁊ magis panis in aq̄ frigida infuſus dandus eſt: ⁊ pectines ⁊ cyriacia lauata ſepius ⁊ ſteriles ⁊ ſtermon[u] ⁊ aſtacus[x] bis coctus: ⁊ piſces duras carnes habentes ⁊ magis de ipſis facta yſicia[y]. De anſeribꝰ ꝯ̄o ⁊ pullis ⁊ gallinis vētriculi dandi ſunt. De pomis ꝯ̄o que bene matura ſunt ⁊ mediocriter ſtiptica ſunt offerenda: ⁊ maxīe mela[z] ⁊ pira ⁊ malagranata ⁊ vue que pepēderūt. ex tragimatibꝰ[&] ꝯ̄o caſtanee: dabis etiā potionē aque frigide nō de ſubito aut de ſemel ſꝫ paulatim ⁊ ſepe ⁊ magis in medio cibo. Qd̄ ſi nimio ſynthomate miniſtrante infirmiorē ꝯtingat eē v̄tutē nō alienū eſt hydromel aut olfacomel[ꝯ] eis dare aut certe modicū vini ſabinēſis[ꝫ] aut cinidion[aa]. Nā ſi inſomnietatē patianẗ ꝓpter nimiā exagitationē vel ſiccitatem ne alienenẗ minus eſt dandum vinum: ſed optimum eſt tunc eis dare diacodion qd̄ de cretica ſapa fit. Et cum aliq̄ꝫtulum dormierit admiſcēduꝫ eſt modicum de ſupradictis potionibꝰ. Supponēda ſunt quoqꝫ hypocūdrys ayçon[bb] ⁊ lactuca cū micis panis tritis ⁊ oleo roſato admixto cataplaſma impones: ſed ⁊ cerotū ex his ꝯfectū mirifice iuuat: ⁊ ſi tēpus exigit vt admiſceas de vitiū palmitibꝰ ſuccos expreſſos melius iuuat: ⁊ ſi olfaciū aut poligoniū[cc] addas fortius iuuat. hoc eniꝫ cerotum infrigidat ⁊ ꝯfortat ⁊ reprimit q fluit humorē in ſtomacho ⁊ ꝯſtringit vētrē ⁊ tēperat ⁊ appetitū ciborum excitat. Hec[dd] ergo oia ⁊ alia multa facere[ee] pōt ſi qs illud diligēter ꝯficiat hoc mō[ff]. Hec igiẗ adiutoria ſemꝑ adhiberi opꝫ qbus nimius ⁊ frequēs eſt vomitus: ⁊ frequens fit ventris effuſio ⁊ ſpaſmo ⁊ ſyncopi laborāt: ita vt ad periculū veniāt egroti. Nā vt dixi ad vomitū: aut fluxū vētris h̄ mō mirifice ſuccurriẗ.

s .i. endiuie. Ia. vl̄ cicoree vel plantaginis. t .i. endiuie ſylueſtris.

u .i. grues. x .i. cācer. y Cibus factꝰ de pedibꝰ porcorū aut groſſorū piſciū gallice ſoucher. z Eſt fructꝰ ſuauis guſtu maior pipere. Ian̄. & Tragimata ſūt fructꝰ maxime hūiceſteſtas qui comeduntur in ſecūdis menſis vt nuces auellane ⁊c̄. ꝯ Fit ex duabus ꝑtibus mellis ⁊ vna parte vue acerbe Ian̄. ꝫ A loco. aa A loco. bb .i. ſempuiua. cc Eſt virga paſtoris Ian̄. alij dicūt ꝙ eſt burſa paſtoris. dd Opera. ee Dictū cerotū. ff .i. ſupradicto.

¶ Curatio ad eos quibus paruus fit vomitus aut ventris fluxus. Caplm. LVI.

Si enim cholꝰica paſſio paruā fecerit vomicā: aut ventris effuſionē. Sed tm̄ irritata nā non ſatis fundat nihil eſt incōgruū purgationeꝫ adhiberi: vt purgeẗ humor cholericus per vētrē: ⁊ maxime ſi recēs eſt cā: ⁊ nō cōſuetus fuerit antea purgare vētrem catartico ⁊ diſtulit. Utiliter aūt ad hec facere ꝑt ⁊ ſine aliq̄ moleſtia ſcamonee opos[gg] ⁊ puſta[hh] datus cū ſucco mēthe aut cū hydroroſato[ii] ⁊ rodomelle[kk]. Et ſi tibi viſum fuerit ſtomachi aut ventris tunicas imbibitas eſſe humore cholerico ⁊ exinde irritari vomitum aut ventris ſolutionem fieri pigram antidotum dabis admixto diagredio ꝯm virtutem infirmātis. His igitur vtile eſt ⁊ non timebis qui talia patiuntur purgare. Purgatione quidem facta ⁊ omni ſuperfluitate humorum depoſita vt non iam amplius humor in ventreꝫ ⁊ nauſee cōfeſtim pauſent neceſſe eſt. Tunc miniſtrādi ſunt cibi paulatim qui nō facile corrumpanẗ: ſed ſint vtiles ad cuſtodiā ſanitatis infirmātis. Sciri aūt oportet ꝙ maxime quidē omnibꝰ q cholerum[ll] ſuſtinent paſſionē manibus calidis ⁊ mitibus adhibēda eſt frequēs fricatio. Et ligaturas partiuꝫ extremarū opꝫ fieri. Et ſi vētris vꝫget effuſio in brachijs ⁊ coxis adhibēde ſunt ligature. Si aūt vomitibus amplius exagitantur in inferioribus partibus magis .i. in tybijs ⁊ talis[mm] ligature ſunt faciēde. Qd̄ ſi frigide efficianẗ manus ⁊ pedes aut ſpaſmos patianẗ ſi nō ꝓhibeat virtus in aqua calida eis manꝰ ⁊ pedes dimittēs tādiu fomētabis donec detumeſcant loca ⁊ nimis rubea fiāt. Poſt fomētationem aūt lanis inuolue vt non frigeſcant. Iterum autem hoc magis faciendum eſt quando vomitus vꝫget ⁊ materia videtur ſuperiora petere brachia: iterum oportet fortiter fomentari quē

gg .i. ſuccus. hh .i. aceto aqua mixto Ian̄. ii .i. aqua roſ. kk .i. roſato melle. ll .i. cholericā. mm .i. calcaneis.

admodum ⁊ ſi vẽter vrgeat cõtrario facere vt pedes fomentent̃. Hec ergo omnia faciẽda ſunt vt diximus.

¶ De epatis flegmone. Caplm. LVII.

Quemadmodum oẽs inflammatões de calido ⁊ frigido ſanguine in toto corpore generant̃: ſic etiã ⁊ in epate ab omnib⁹ fieri ſapientibus dictũ eſt. Quomodo autem oportea agnoſcere: aut diſcernere ſeu in ipſo epate cõtingat inflãmatio ſeu in partib⁹ epatis ſiue in tunicis ipſius aut in aliquibus locis ſit qui extrinſecus circompoſiti ſunt ꝯſiderari opꝫ. Neqꝫ enim mox febris ſit niſi aliqua inflãmatio ſit in epate. ¶ Itẽ ꝯtẽplari opꝫ ⁊ perquirere ſeu cirta epatis patiat̃: quã nos gilbim dicimus: ſiue ſima quã nos cõcauũ epatis gilbũ dicim⁹: aut pariter ambe partes inflãmationẽ patiant̃. Si eni hec oĩa cognoſcunt̃ vel determinant̃ curatio ſit citata: ⁊ ſine aliquo impedimento adhibentur adiutoria.

¶ Signa ſi in cirta epatis flegmon fuerit. Ca. LVIII.

Si ergo in cirta [a] epatis magis q̃ alibi fiat facile hꝫ cognĩ: ⁊ maxie ſi in magnũ venerit tumorẽ. Tũc ẽt febres ſunt cauſonides cũ vomitu colerũ. Et ſepius vidi q̃ yodis [b] ⁊ dolor vſqꝫ ad iugulũ venit: ⁊ tuſſis mouet̃: ⁊ coangustãtur ꝑcordia. Et grauat̃ amplius locus q̃ dolor [c] ꝯſiſtat. Fit etiaꝫ ⁊ in tunicis epatis flegmon vel in venis que circa epar ſunt quibus acutiſſimi dolores ſunt plus q̃ ſi in ipſo epate ſint. His etiaꝫ ſignis inflãmatio in cirta [d] epatis eſſe cognoſcit̃ ⁊ viſu vel tactu vel alijs ſupradictis ſignis. Qđ ſi nõ grandẽ ꝯtigerit eſſe flegmonẽ ſed parũ difficilius cognoſcet̃. Neqꝫ eniꝫ mox febris ſit niſi aliqua [e] operprecio extẽdat̃ magnitudine. Neqꝫ eniꝫ oculis ꝑſpicit̃. Neqꝫ tactu manifeſtius poterit ſciri. Sed eſt eius cognitio ex alijs ſignis. Si ergo perſpiciatur a nobis reſpirare fortius infirmus ⁊ grauitatẽ in ea ſentitur parte cũ dolore: ſciẽdũ eſt inflãmationẽ aliquãtulam in ipſo aut in cirta ipſum eſſe epar.

¶ Signa ſi in ſima epatis fuerit inflãmatio. Ca. LIX.

Signa ſi in ſima epatis fuerit flegmon gñatus hoc mõ cognoſcet̃. Mox enim in initio in inferioribus partibus magis videt̃ eſſe tumor q̃ in ſuperioribus. Anguſtias quoqꝫ cũ defectione animi patit̃. Nec corpus reficit̃: ſed pallidũ efficit̃ ⁊ extenuat̃. Corpore infrigidato igit̃ ⁊ hydrops ſequitur. Hoc enim modo in ſima epatis inflãmationeꝫ oportet diſcernere a cirta [f] epatis.

¶ Signa ſi in muſculis epatis flegmõ fuerit. Ca. LX.

In muſculis autẽ vel tunicis aut venis que in epate vel circa epar ſunt inflãmationes his cognoſcẽde ſunt ſignis. Neqꝫ enim fiunt ſupradicta ſynthomata ſed ſꝫm directioneꝫ [g] ipſaꝫ adhuc videt̃ ꝯtinẽs ſcematiçare [h] in muſculis flegmon ⁊ extrinſecus manifeſtius ſubiacet [i]. Et non ſic quemadmodum in ſinis interius poſitus eſt.

¶ Curatio de flegmone epatis. Caplm. LXI.

Ante ergo oĩa toti⁹ corporis faciẽda eſt ꝓuidentia. Qđ ſi ſanguinis abũdãtia fuerit prius opꝫ detractionẽ ſanguinis fieri ſine aliqua dilatione de brachio dextro q̃ eſt vena ſubterior [k]. Si aũt impoſſibile ſit ipſaꝫ incidere media eſt tangenda vena. Qui enim negligũt hoc facere in magnũ incidunt periculũ. Neceſſe eſt enim vt putreſcẽte mã aut vulnus fiat aut in ſciron [l] inſanabilẽ cõuertat̃. Propterea ergo cauere opꝫ ante oĩa ne aut cataplaſma aut fomẽtatio anteq̃ ſanguis detrahat̃ adhibeat̃. Pri⁹ ergo flobotomari opꝫ. In ſcđis [m] vo purgato corpore dieta eis ordinanda eſt per quam mitigari poſſit ⁊ nihil in ſe mordicationis habeat aut aliquã acredinẽ ⁊ maxime in initio: feruẽte eni inflãmatiõe nihil tale ſuffert epar: ꝑpter qđ melius eſt oẽm vim [n] remoueri q̃ cõſtipat̃ magis reumatiçat ⁊ augmẽtet̃ inflãmatio. Dãdus eſt ergo ſuccus ptiſane qui ꝓ...cere ⁊ relaxare cõſtipata loca poſſit ⁊ ardentẽ tẽperare flegmonẽ. Silr aũt ⁊ auena dãda eſt: aut amigdale ad edendũ offerende ſunt. Oua aũt ſunt ꝓhibẽda ꝑpter qđ liquor eoruꝫ pinguis eſt ⁊ inflãmationẽ faciũt maioreꝫ. Micas vo panis aut lauatas aut coctas accipiãt ſed nõ multum. Alia aũt oĩa frumẽtoſa [o] ꝓhiberi opꝫ qualia ſunt ſimila [p] ⁊ hydrie [q] que vocant̃ pultes ⁊ placẽte. Et oĩa pinguia vel que greci oſtraco derina [r] vocãt ꝑter echinũ [s] ⁊ modicũ pectinis. Et hec tũc dabis qñ cauſa cholica eſſe videbit̃ ⁊ ſitim vel inſomnietateꝫ patiunt̃ ⁊ inflãmatio nimis calida ⁊ criſi ꝑlatodis erit. Dãda quoqꝫ erit tũc ⁊ intiba [t] ⁊ troxyme [u] ſatis eis vtiliſſime erunt ⁊ cicorea ⁊ ſucc⁹ ⁊ molles blete ⁊ pipiones ⁊ piſcis inſtellatus. Dulcia aũt oĩa fugiẽda ſunt: amplius eni augmentãt ⁊ in tumorẽ nimiuꝫ eleuata videmus viſcera nõ ſolũ in hoibus ſed in gallinis ⁊ in ſuibus ⁊ in oibus irrationabilib⁹ aĩalibus pro qua re fugere opꝫ dulcia. Sed ⁊ ſtiptica ſilr: hec eniꝫ obcludũt ⁊ collectos indurãt tumores ⁊ difficile digerunt̃. Unde neqꝫ malagranata ſunt danda neqꝫ aliud aliqđ pomũ. Neqꝫ vinum dari opꝫ ⁊ maxime ignitum omnino patienti flegmonem. Uinum aũt qđ nõ eſt ſtipticum vtiliſſimum eſt his qui anfraxim ſolam abſqꝫ flegmone habuerint. Sufficiant hec de dieta dixiſſe.

¶ De potionibus ⁊ apoçimatibus. Caplm. LXII.

Pro cauſa [x] igitur adiutoria danda ſunt. In ꝑmis qdem alique potiones ſimplices quales ſunt apoçimata que fiũt de apij radicib⁹. Sꝫ ⁊ opꝫ dari oxymel vbi ceperit digeſtio fieri flegmonis etenim furãdo mãm per vrinas ſubtrahit. Et tumor minor efficit̃. Et ſi tibi viſum fuerit febre minore iam facta ⁊ digeſtionis apparẽtibus ſignis ſecurus dabis que amplius incidere vel extenuare ⁊ apire poſſunt qualia ſunt aſſarũ ⁊ reuponticũ ⁊ nardus [y] celtica. Cõpoſita vo ſũt dãda vbi iã digeſta ſũt bñ oĩa ⁊ maturata eſt paſſio: ipa eni ſoluũt ſilr ⁊ flegmões ⁊ duritias molliũt ⁊ digerũt: ⁊ maximas anfraxes que ſine febre ſunt apiendo cõſtipatos poros ſoluũt ⁊ purgãt. Quorum cõfectiones neceſſe eſt vt ſubterius exponant̃.

¶ Signa anfraxis epatis. Caplm. LXIII.

Cognoſces aũt anfraxim in epate factã his ſignis. Dolores enim cuꝫ grauitate ⁊ tenſione in parte ſime epatis fiunt ita vt ex aliquo pondere grauata pars dextra ſentiatur. Et neqꝫ febres habent neqꝫ calor apparet in ipſis locis.

¶ Curatio anfraxis epatis. Caplm. LXIIII.

Cum ergo cognoueris conſtipatũ epar humoribus eẽ potiones dande ſunt ⁊ extrinſecus adiutoria ſunt adhibenda ea que incidere ⁊ extenuare poſſunt. Que etiam ⁊ ſcyrominibus [z] inchoantibus in epate perſuadeo adhiberi.

¶ De ſcyroſi

a .i.gilbo.
b .i.virus vl lege loco de yodis pondus.
c .i.dolor eſt magis granatiuus ⁊ acut⁹ pp iſenſibilitatẽ epatis
d .i.gilbo.
e .i.notabili.
f .i.gilbo.
g .i.cum eger eſt gitur.
h .i.figurã oſtendere.
i .i.ſiſui.
k .i.baſilica.
l .i.duritiam.
m .i.ſecundo.
n .i.violentiam.
o .i.de frumento facta.
p Farina triticea.
q Hydrie ſũt ide qđ eri... la lõga que ſũt ex paſta agõni... Jan.
r Sunt teſte p... ſces vt conche ⁊ oſtree Jan.
s Echin⁹ a Pli... nio vocatur p... ſcio qdã quici... naui adheſeri... ipſaꝫ imobilem reddit: qui dicun... gdã q eſt erin⁹ marinus.
t .i.endiuia Jan.
v .i.endiuia ſiluerio Jan.
x .i.ſm cãm.
y .i.ſpica.
z .i.duritiebus.

¶ De ſcyroſi epatis. Cap. LXV.

Qui enim ſcyron patiunt̃ ꝑus eis vti opꝫ que malaxare duritiam valeãt. Et cũ bñ reſoluta ⁊ malaxata fuerit ea q̃ cõſtipata ibideꝫ fuerat mã op⁹ his hꝫ que adaperiãt ꝯſtipata loca ⁊ ſic digerãt vel educant. Nã ſiqs adhibuerit medicamenta que cõſtipata digerãt anteq̃ tumor malaxet̃. Iſti ſtatiꝫ iuuare vident̃ ſi aliqd qđ ſubtile eſt exinde detrahendo diſgreſſerũt ⁊ poſtmodũ remanẽte eo qđ ſpiſſum eſt nihil iuuari pñt. deſiccati enim humores vel excocti ſicut lapis efficiunt̃ ⁊ poſtmodũ nullo mõ digeruntur. Dicemus ergo vnuſcuiuſqꝫ paſſionis qualia expediunt ad flegmonem.

¶ De epithimatibus ⁊ cataplaſmatibus ad flegmonẽ ⁊ ad anfraxim ⁊ ad ſcyroſim. Cap. LXVI.

Dicemus igitur primo ad ſingulas paſſiones qualia extrinſecus expediat adhiberi inflãmatis locis aut anfraxim patientibus vel ſcyroſim [a] habentibus. Cataplaſma enim impones epati inflãmato de malis cydonijs cuꝫ farina ordei ⁊ fenugreci coctis. Corroborat eni ⁊ digeſtionẽ flegmonis facit ⁊ malaxat duritias. Ad maxias aũt flegmones ex qbus ⁊ ſtomachus patit̃ ⁊ latera tenſa ſunt dactylos ſine oſſibus ſuis diligẽter tritos cũ equali ceroto de oleo roſ. facto: in pila diligenter teres donec ſe colligãt cui modicũ olei roſ. diſtillãs ꝯficies ⁊ vteris. ¶ Itẽ aliud cerotũ qđ bñfacit ad hec. Armoniaci cere. añ. ℥. lxxx. croci. ℥. iiij. olei cipꝛini cotilã vnã cerotũ refrigera ⁊ ſupmittes alijs ⁊ bñfacit. ¶ Itẽ aliud epithima ad nõ ſatis calidas flegmones. Sanſuci [b] viridis. ℥. xxiiij. libani. ℥. iiij. cere. ℥. xvj. reſine pithimie. ℥. xvj. olei cipꝛini cotilas. vj. mellis cotilas [c]. iiij. que reſoluẽda ſunt reſolues ſicca teres ⁊ reſoluta ſuppones. ¶ Itẽ aliud epithima ad maximas flegmones nõ ſoluꝫ muſculoꝝ: ſꝫ epatis ipſius vtiliſſimũ eſt nimis ⁊ a multis expimẽtatũ. Abſinthij comarũ nardi [d] celtice croci aſari. añ. ℥. j. ireos ſmirnis [e] ſtoracis bdellij armoniaci thimiamatos [f] añ. ℥. ij. medulle vituli. ℥. iiij. cõficies ⁊ vteris. ¶ Itẽ apoloçantis [g] epithima ſatis bonũ facit ad ea que ⁊ ſupra. ℞. cere. ℥. lxxx. terebẽtine. ℥. xl. mãnis [h] libani. ℥. xl. fecũ irini olei armoniaci thimiamatos [i] añ. ℥. lxxx. tũdes i mortario ⁊ mortariũ d olei irini fece vnges ⁊ facies captarion [k] ⁊ vteris. Epithima Galeni ad flegmoneꝫ epatis aloe. ℥. iiij. maſticis. ℥. iiij. cere. ℥. ij. ordei nardini ſiue melini [l]. ℥. ij. Qđ ſi toneticũ [m] plus volueris facere aloe mitte. ℥. j. Hꝫ eni ⁊ ſtomachi ⁊ epatis flegmonẽ ſanat. Quẽadmoduꝫ ⁊ diapſicõ ⁊ diamellilotũ. ¶ Itẽ epithima ad ſcyroſiꝫ maiorẽ epatis que ſine febre eſt. Ad eos vo qb⁹ abſqꝫ febrib⁹ tutores ⁊ durities in epate ſunt ⁊ diuturne ſcyrodes ſunt bñfacit emplaſtrũ aminonis [n] ⁊ arſobarſane [o] ⁊ qđ vocat̃ elladicõ [p] ⁊ coptaria [q] oĩa. Et graphagia [r] eoꝝ qbus nos vſi ſumus: quoꝝ nos expimentũ habem⁹ tradim⁹ vobis. ¶ Epaticũ optimũ qđ facit ſpleneticis ⁊ ſtomachũ durũ extẽſuꝫ habẽtib⁹. Utiliſſimũ quoqꝫ eſt hꝫ medicamẽ ⁊ laudabile ad molliendũ vl ad malaxãdas duritias: vt nulla ſit nečia recorporatiua [s] curatio. ℞. hec cere. ℥. xxv. ſanſuci [t]. ℥. l. piperis albi. ℥. j. nitri. ℥. viij. fenugreci peſoſmieni [u]. ℥. l. terebẽtine. ℥. lxxxv. olei cipꝛi. lib. j. vini cotilã [x] vnã. Sicca quoqꝫ tũdes ⁊ cernes ⁊ infundes in vino trib⁹ diebus ⁊ ſic teres ⁊ reſolues que reſoluẽda ſunt ⁊ in mortario ſupmittes ⁊ malaxabis diligẽter ⁊ repones: ⁊ cũ opus fuerit admiſcebis [y] medicaminis. ℥. ij. ceroti de oleo roſato facti alias. ℥. ij. ꝑmiſces ⁊ vteris. ¶ Item epithima enodis qđ facit ad flegmonem epatis ⁊ ſtomacho bñfacit. ℞. croci. ℥. j. ⁊ ſ. bdellij. ℥. ix. aloes. ℥. ij. ſmirnis [z]. ℥. ij. folij. ℥. j. ꝑpoleos [&]. ℥. iij. terebẽtine. ℥. iij. libani. ℥. ij. ſtoracis. ℥. iij. maſticis. ℥. ij. ⁊ ſ. ſpicenardi. ℥. j. cardamomi. ℥. ij. ydiocri [ꝯ] crocimagmatos [ꝝ]. ℥. j. ⁊ ſ. armoniaci thimiamatos [aa]. ℥. vj. cere. lib. j. Colofonie. lib. ij. oppobalſami. ℥. vj. dactyloꝝ. ℥. vj. Neſcio an hꝫ melius poſſit inueniri ad duritias reſoluẽdas ⁊ ad frigidas paſſiones curandas ⁊ vtilius iſto. ¶ Itẽ aliud malagma [bb] coptõ [cc] qđ facit ad duritias reſoluẽdas ita vt exoluat ⁊ digerat ſcyrodes ⁊ [dd] duritias oẽs epatis ⁊ ſtomachi. ℞. propoleos [ee]. ℥. vj. ſtoracis. ℥. ij. maſticis. ℥. j. terebentine. ℥. iiij. olei nardini fecum quod ſufficit tundes ⁊ vteris.

¶ De potionibus ⁊ antidotis ad epatis paſſiones. Caplm. LXVII.

Potiones vel antidota quoꝝ expimẽta habem⁹ ad epatis cãm ſcripta tradimus. Epatica enim athanaſia [ff] vocat̃: dat̃ ẽt ad nefreticos [gg] ⁊ ictericos facit: mouet ẽt ſudores. ℞. cinamomi. ℥. ij. caſſie [hh] ſmirnis [ii] ſgnãti. añ. ℥. j. mellis attici [kk] qđ ſufficit: doſis eius ad fabe groſſe in alias grece magnitudinẽ. Febꝛicitãtib⁹ dãdũ: cũ hydromellito. Nõ expedit aũt hꝫ antidotũ dari his qui calida ſunt tẽperãtia: ſꝫ magis his qui frigida ⁊ humida ſunt tẽperantia. ¶ Itẽ trociſcus faciens epaticis ⁊ ictericis anheti ſeminis apij ſeminis aſari amigdale amare ⁊ purgate abſinthij. añ. ℥. iiij. cũ aqua conficies ⁊ fac trociſcos dracmeos: ⁊ dabis cũ aqua bibere. ¶ Itẽ ad flegmones epatis camomilla cũ vino ⁊ melle data cõfeſtim oẽm flegmonẽ ſanat. ¶ Itẽ antidotũ ad magnos flegmones ⁊ anfraxim epatis ⁊ ſcyrodes paſſiones expimentatũ eſt pipis. ℥. j. ⁊ ſ. ſpicenardi. ℈. ij. aloe. ℈. vj. fenugreci. ℈. vj. aſari elicbori. añ. ℈. vj. mellis libraꝫ vnã. doſis aũt coclearũ vnũ cũ ꝯdita. hoc. n. facit bñ vbi nõ eſt calida diſtẽperãtia: ſed magis vbi pingues ⁊ glutinoſi ſunt hũores ſolũ anfraxiꝫ faciẽtes. ¶ Iteꝫ puluis ad anfraxiꝫ epatis ꝓbatus quẽ ſepius dedi coſti. ℥. iiij. eupatorij. ℥. iiij. pipis. ℥. ij. facies aũt puluerẽ ⁊ dabis tribus dieb⁹ in vino aſcalionis [ll] coclearũ vnũ mẽſuꝫ [mm]. Et q accipit iacet in latere dextro hora media: ⁊ ſero ſilr accipiat. Abſtineat ergo qui accipit hꝫ adiutoriũ ab aceto ⁊ balneo ⁊ leguminib⁹ oibus ⁊ rapis ⁊ quecũqꝫ vẽtoſitatẽ pñt gñare. ¶ Iteꝫ aliud ad epatis ⁊ ſplenis anfraxim [nn] nimiã qđ duritias mollit magnas ⁊ reſoluit armoniaci [oo] thimiamatos. ℈. iiij. libani. ℈. ij. dabis aũt in cõdito diebus tribus ⁊ bñ faciet: ſemꝑ eniꝫ viſcoſos humores effectos per ventreꝫ euacuat ⁊ q hydropici futuri ſunt liberant̃ cõprehẽſi iaꝫ a paſſione. Hꝫ eniꝫ experimẽtatũ ego ſepius habeo. ¶ Itẽ aliud ad epatis anfraxiꝫ capparis radicis. ℈. iiij. croci. ℈. ij. tũdes ⁊ cernes ⁊ dabis eis qui ſine febre ſunt cũ vino. Febꝛiẽtib⁹ aũt cũ aq̃ calida. ¶ Iteꝫ aliud coſti fenugreci pipis leporis fimi oĩa eqs põderibus tũdes ⁊ cernes: ⁊ dabis coclearũ vnũ his q ſine febre ſũt cũ vino: febꝛiẽtib⁹ cũ aq̃ calida ⁊ iaceat q biberit in latere dextro manu dextra ſub capite poſita ⁊ extenſa hora media. ¶ Itẽ diabaccanũ. ℞. baccarũ lauri. ℥. j. coſti. ℥. j. folij. ℈. viij. pipis alb. ℈. x. ſpice nardi. ℥. vj. mell qđ ſufficit: dabis aũt quotidie coclearũ vnũ cũ cõdito in balneo. ⁊ hꝫ eniꝫ expimẽtatũ eſt: maxime enim hec potio facit ad eos quibus de pingui ⁊

a .i.duritiem.
b .i.maiorane.
c .i.cotila eſt pondus .ix. vnc.
d .i.ſpice.
e .i.myrre.
f .i.fecis ſtoracis rubea.
g Eſt nomen inuentoris.
h .i.minuti thuris.
i .i.fecis ſtoracis.
k .i.inciſiuum.
l .i.de cydonijs.
m .i.roboratiuũ.
n Propriuꝫ nomen.
o Propriuꝫ nomen.
p A loco.
¶ Ellas ellados eſt loc⁹: ellos elodis eſt oleũ.
q .i.inciſiua.
r .i.deſcriptiões.
s .i.cõfortatiua.
t .i.maiorane.
v .i.combuſti.
x Eſt põdus vnc. ix.
y .i.cũ vnc. iij. l. ij. ius medicaminis admiſceb ij vnc. iij. ceroti.
z .i.myrre.
& .i.ſordities alueariũ apũ. ſ. cera ſordida.
ꝯ Trociſci ſunt.
ꝝ Trociſci ſunt aut fex ceroti.
aa .i.fecis ſtoracis.
bb .i.molitiuũ.
cc .i.inciſiuum.
dd Pro .i.
ee .i.fecis cere.
ff Confectio eſt.
gg .i.dolenteſ renes.
hh Lignee.
ii .i.myrre.
kk .i.athenienſis.
ll A loco.
mm .i.menſuratum.
nn .i.oppilationem.
oo .i.odoriferi: ⁊ ſic eſt adiectiuũ de li armoniaci vel expone thimiamatos .i. fecis ſtoracis.

ſpiſſo humore fit anfraxis[a]. Interponamus ſimplicia adiutoria oribaſij auctoris vł' a diuerſis nobilib⁹ viris ꝓbata adiutoria ad epar. Agni ſpma[b] ad ciro minon[c] epatis iuuat ⁊ cōſtipata aperit centauree minoris ſuccus potatus ⁊ extrinſecus appoſitus iuuat. Plātaginis radices ſicce ⁊ folia ⁊ magis ſemen ipſi⁹ iuuat. ⁊ in aſpagus: ideſt macātinus: ⁊ maxie radices ⁊ ſemen ipſi⁹ iuuat. Glicidis radix q̄ pionia dr̄ ſilr̄ facit. ⁊ lauri arboris de radicib⁹ cortex in vino odorifero potat⁹ obolo[d] vno. Eritridatū quā latini rubeā vocāt radix eius potata iuuat. Eupatoriū potui datū vtutē epati reddit ⁊ cōfortat eū. Lupinoꝝ apoçima cuꝫ rutha trita ⁊ pipe potui datū ⁊ de farina lupinoꝝ cataplaſma ipoſituꝫ iuuat ireos piſtachie fruct⁹ praſſiſſiō amigdale ⁊ dragōtee radices iuuant ⁊ purgant ex viſceribus pingues ⁊ oēs ſpiſſos humores extenuāt. Capſta poliū camedreos loca cōſtipata apit ⁊ extenuat pingues hūores. Ampelon praſſion[e] agaric⁹ anthen⁹ quā ⁊ camomillā vocant hypocūdria iuuant ſup oia.

a .i. oppilatio.
b .i. agni caſti ſemen.
c Uel ſcyroſis .i. duritiem.
d .i. in pondere oboli vni⁹: ⁊ eſt obolus pōdus xij. granarum Jaā.
e .i. vitis alba.

¶ Jtēqꝫ purgāt ſimā epatꝭ polypodiū herba mercurialis mixta cū elacteride[f] cū oxymelle. camelea[g] cū abſinthio ⁊ hydromelle potata. ſuccus braſice datus. nitrū cū mulſa potatū. ciclaminis radix. lupinoꝝ apoçima. oleū mel ⁊ nitrū. lactis ſerū. galli vetuſti ius. ciceris ius. hec ēt iuuant diuturnos flegmones qui ſunt in ſima epatis. Que purgāt cirtū[h] epatis nardus celtica potata. amomi apoçima. ſquinantū achori radix agaricus cū vino ⁊ melle potatus. Gentiana cū aq̄ potata. vini albi folia cuꝫ mulſa. Lauri radicū cortices cū vino oboli tres potati. reuponticū glicirie[i] ſuccus cū ſapa. Quinque folij radicis ſucc⁹ agni ſpma[k]. daucus cretic⁹. apij ſemē ⁊ petroſelini. baccaꝝ folia. cardamomū centaurea glicidis que eſt pionie ſemē aniſum pſrimenū .i. aſatū abſinthiū coſtū oppobalſamū ſmirnis. ſu. aſarū meu. Hec ſanāt diuturnas egritudines epatis ſiue cum tremore fuerint ſiue diſtemperātia ſit ⁊ dolores ex epate ſanant.

f .i. ſucco fructus cucumeris agreſtis. Jaā.
g .i. mezereon. Jaā.
h .i. gibbum.
i .i. liquiritie.
k .i. agni caſti ſemen.

¶ De athrōa epatis ⁊ epatica diſſinteria. C. LXVIII.

Dictum eſt q̄uō opꝫ curari flegmonē ⁊ anfraxiꝫ ⁊ ſcyron. Dicēdū erit nūc cū de talibus nihil euenerit: ſꝫ cū defectionē ſolā patiat̄ epar factā ex diſtēperātia ipſi⁹ epatis q̄lr̄ oporteat curari. Firmāda[l] ſigna ſunt ⁊ qualr̄ poſſimus cognoſcere ſigna athome .i. debilitatis epatis facta. Siquidē elica[m] vtus fuerit infirmata ſigna ſunt. hec que excernūtur p vētrē: ſuccoſa qdē facta ſunt hn̄ pp qd̄ nihil hn̄t in ſe de vētris paſſione: humidiora ſunt tamen qꝛ anadoſis[n] epatis minor eſt. Qd̄ ſi alliotica[o] epatis fuerit infirmata ſilia lauature carnis recētis .i. aquoſam ſanguineā p vētris ſeceſſus faciunt ⁊ vocat̄ hec epatica diſſinteria. Multi eni medicoꝝ vt talia viderūt ſigna nō cognoſcētes vñ paſſio in epate acceſſerit mox non qualia que ad epar ſunt ſcripta adhibēt adiutoria: ſed ea maxie que corroborare ventrē ⁊ cōfortare poſſint adhibēt. Nā extrinſecus quecūqꝫ ſunt ꝯfecta ex aloe balauſtia ⁊ pſidia ⁊ myrtha ⁊ ynarito[p] cataplaſma apponūt. Jntrinſecus aūt dāt reuponticū aut qd̄ macis dr̄. Sꝫ ⁊ tyriacā vel aliud antidotū dāt in potionibus aliq ⁊ nō pigritāt tigmata: ideſt potiones mūdificātes ⁊ trociſcos dare: ex qb⁹ oib⁹ magnā patiēti inferūt leſionē. Corrūpit̄ eniꝫ adhuc ampli⁹ p adiutoria infirm⁹ vel diſtēperat⁹ iuenit̄ epar ⁊ ampli⁹ defectus inuenit̄. Nō ḡ opꝫ talia adhiberi: ſꝫ pus regrēdū eſt ⁊ inueſtigādū diligēter q̄lis pertrāſierit cā. vñ defectū ſuſtineat epar vel equalis diſtēperātia acceſſerit calida ſeu frigida humida vel ſicca: ſꝫ ex vtriſqꝫ duplicatis .i. ex calīa ⁊ hūida: aut calida ⁊ ſicca: aut certe ex frigida ⁊ hūida aut ex frigida ⁊ ſicca diſtēperātia athoma[q] efficit̄. Sepe eniꝫ ex peſſima mā epar grauatur male habēs de anfraxi aut de flegmate cōmixto[r] in hanc[s] paſſionem incidit ⁊ fit mixta ⁊ varia paſſio. Dicēda igitur erunt vniuſcuiuſqꝫ diſtēperātia ſigna. ⁊ ſic poſtmodum ſingulorum dicenda adiutoria.

l .i. aſſignanda.
m .i. attractiua.
n .i. redditio ſeu diſtributio cibi.
o .i. digeſtiua virtus.
p .i. flore vitis agreſtis.
q .i. debilitas.
r Ex diuerſis humoribus.
s .i. in debilitatē epatis.

¶ Signa calide diſtēperantie epatis. Cap. LXIX.

De calida diſtēperantia epar infirmās cognoſcere poteris ex plurimis reb⁹: ⁊ maxie ex h̄ q̄ nimiaꝫ patiunt̄ ſitim ⁊ vomunt cholerā. Sepius ēt yodis[t] ⁊ ea que per ventrē excernunt̄ ſilia eē vident̄: ⁊ lingua eoꝝ aſpera eſt: ⁊ corpore ſicco ⁊ tenui ſunt. Et corrupto epate vł' ſicco liquor ſanguineus .i. vt aq̄ in qua caro recēs lauat̄ ſil'is p ventrē ſeceſſus appet: diuturna aūt facta paſſione ēt hec ipſam epatis deponūt ſubſtantiā. Nouiſſime aūt ipſuꝫ epar reſolutū deponē vī cū fetore nimio. Hac igit̄ rōne calida epatis cognoſcit̄ diſtēperantia. Ceteꝝ aūt poteris per etatē vel tp̄s vel quales p̄ceſſerint cibi cognoſcere. Nā qui in calida ſunt diſtēperātia hitudine corporis graciles ſunt ⁊ ſicci: capillos hn̄t criſpos ⁊ ſolliciti ⁊ furioſi ſunt aīo. Ex his ergo oibus diligēter perſpectis facilius poteris cognoſcere diſtemperantiaꝫ.

t .i. viride eris ł virus vt eris erugo.

¶ Signa frigide diſtemperantie. Cap. LXX.

Qui autem ex frigida epatis diſtēperātia egrotant neqꝫ ſitiunt nimis neqꝫ cholericū vomūt neqꝫ amaritudinē oris ſentiūt: ſꝫ magis acedonicū[u] ſentiūt. Et ea que p ventrē excernūt neqꝫ cholerica ſunt neqꝫ male olēt aliq̄ nimio fetore: ſꝫ neqꝫ ycoroidis[x] aut ſintheſeos[y] hn̄t: ſꝫ q̄ſi ſanguineū ⁊ pinguiorē ⁊ nigro ſubſimilē. hoꝝ ēt vult⁹ nō minuit ⁊ totū corpus nō minorat̄: ſꝫ ꝯtinēt ſe velut ſani. nā repletiores eē magis vident̄. Diſtēperātia eni nature ipſoꝝ frigidior eē vī. ⁊ p̄cedēs dieta frigida fuit. Languētis ēt nā piguior eē inuenit̄. ſilr̄ aūt ⁊ balneis multū vſi ſunt: ⁊ maxie poſt cibos. Ex his eniꝫ ſignis cognoſcere poteris frigidam eſſe diſtemperantiam.

u .i. acetoſum.
x .i. aque ſpeciꝫ vt aſcilitici.
y .i. extenuationē nimiam. Jaā.

¶ De ſicca diſtēperātia epatꝭ. C. LXXI.

Siccam diſtemperantiā eſſe ſiccius corpus oſtendit ⁊ tenuis. Et magis ſitim patitur ſtercora eſſe pinguiora videntur.

¶ De diſtemperantia humida epatis. Cap. LXXII.

Humidam[z] aūt diſtēperātiā epatis neqꝫ ſitiꝫ patiunt̄: neqꝫ ſiccā liguā hn̄t: ſꝫ ſine ſiti ſunt ⁊ aſintoti[⁊] .i. pleniori corpe ⁊ ſpecioſiori. ⁊ coloratiores facti ſūt a nā ita vt in facie ⁊ in oī corpore humidiores ſint: qbus ⁊ ſtercora amplius eſſe humida videt̄. Sciri auteꝫ oportet qꝛ cū qualitates permiſcentur materie alia manifeſtantur ſigna.

z .i. propter humidam.
⁊ .i. ſine extenuatione.

¶ Curatio calide diſtēperātie epatis. Cap. LXXIII.

Calidam diſtēperātiā epatis curari opꝫ p ea que infrigidare pn̄t ⁊ pycere que ibidē ſunt collecta: ⁊ apire que cōſtipata ſunt ⁊ confortare pn̄t epar. ⁊ anadoſim[ꝯ] faciāt citatā. q̄lia ſunt ſuccus ptiſane: qui qdē vtiliſſimus ꝓſpicit̄. Et panes qui ex decoctione radicis apy cōficiunt̄ intibe ⁊ ſuccus adhuc ⁊ cicorea magis ēt troxime: qꝛ amaritudo in eis

ꝯ .i. redditioneꝫ ſeu diſtributionem cibi.

in eis eſt ⁊ que ꝯſtipata ſunt aperiūt. Hec eniꝫ olera ⁊ calidā diſtēperantiā iuuāt ⁊ frigidā nō ledūt: nō eniꝫ nimis ſūt frigida: ſed hūida ſunt tactu ipo mitigādo ⁊ abſqꝫ leſiōe epatꝭ accipiunt̄. Oīa .n. ea hn̄t in ſe q̄ epati ſunt maxie neccīa ⁊ q̄ ibecillitati ipſi⁹ ſubuenire pn̄t. neqꝫ eniꝫ alia de oleribus ſanguinē bonū facere pn̄t. hec eniꝫ ſanguinē bonū faciūt ⁊ tēperamētū epati preſtant. Ego eniꝫ multos ſcio epaticos habuiſſe diſſinterias ⁊ iſtis ſolis olerib⁹ ſunt curati. Sꝫ ⁊ hec nō ſemel ſunt accipienda: ſꝫ ſepi⁹ ab egrotis mane ⁊ ſero quotidie ſunt edēda ⁊ in iuſſello ⁊ alio mō cōdita. Opꝫ eni coriandrū in ipſa coctione admiſceri. Et ſi anfraxim in ſyma epatis eſſe ſuſpicaueris aut in cirta ipſius: tūc optimū eſt ⁊ apiū ſimul decoqui. Hoc eniꝫ ⁊ ſuauiorē cibū reddit: ⁊ digeſtionē p̄ſtat ⁊ anadoſim epatis facit. Qua autem fugere oportet in omnibus iſtis paſſionibus: ⁊ maxime ſi dura ſunt. Alica[a] vo ſi non aliqua defectio ſit aut faſtidiuꝫ nō eſt dāda. nā ſi ex toto cibū faſtidit danda eſt. que dū coquit̄ bonū eſt ſi coquant̄ apij radices ſimul. Qd̄ ſi faſtidium non ſit melius eſt alicā nunq̄ꝫ dari neqꝫ citrū neqꝫ riſuꝫ. Sꝫ magis ſemp anticipare oēs[b] cibos: ⁊ p̄us ptiſanas dari ⁊ panē ⁊ q̄ p̄dicta ſunt olera. Si aūt nihil adſit de p̄dictis olerib⁹ lactuce dari debēt in iuſſello cōdite. Suauis aūt dant̄ ⁊ meli⁹ iuuāt ſi aceti modicū in decoctione miſceat̄. De volatilib⁹ aūt gallina domeſtica oib⁹ magis eſt eligēda ⁊ iuſſellata cū ſupradictis oleribus cocta. Multas igit̄ euçomas[c] ſemp fugere opꝫ: ⁊ maxie piguiores in cōdimēto hn̄tes aut cuminū aut origanū aut aliqd̄ aliđ cōdimētū. ipediūt .n. talia cōdimēta ⁊ digeſtionē ⁊ anadoſim: ⁊ adhuc ampli⁹ cholericū augmētant humorē. Perdicū vo cibus eis vtiliſſim⁹ eſt. ⁊ faſiani qui nō ſunt ſaginati .i. impinguati. Et de anſeribus ventres: garule quoqꝫ ⁊ merule: ⁊ ficecule: turtures: turdi: ⁊ minute aues alique. Anates aūt fugere opꝫ oino: ⁊ oia que in paludibus degūt ⁊ melācholicā hn̄t carnē aut raro danda ſunt aut nullo mō ſunt accipiēda. Calidā eniꝫ diſtēperātiā nihil taliū datū in cibo nihil iuuare pōt. De piſcib⁹ aūt maxie marinos accipere opꝫ. ſꝫ aſpratiles[d] ⁊ in catarra[e] mari degentes: q̄lis eſt merula: ſclar⁹: tecla: criſophi: ciena. De his aūt que hn̄t acredinē vel calorē ⁊ fortes ſunt virtute: vtputa labaraca ⁊ orphus ⁊ cirida. Ex his eniꝫ yſicia[f] facta dari opꝫ nihil habētia mellis aut liquaminis aut ſaltē ſatis[g]: cū his eniꝫ data yſicia[h] nihil iuuant: ſꝫ magis adhuc ledunt q̄ꝫ maxie comedentes. De quadrupedib⁹ aūt offerēdi ſunt pulmōes: ⁊ ⁊ inteſtina vel ex eis cordule facte aut naçacare[i]. ſic eniꝫ eas vocāt qui vendūt eas in pplo: ſed illi ⁊ ſplen ⁊ cor eis admiſcēt. In hac tñ cā nō eſt neceſſe admiſceri: ſed his ſublatis dāde ſunt ne facile corrūpant̄ ⁊ repugnēt calide diſtēperātie. Ubi eniꝫ nimia diſtēperātia eſt cholerica maiorē cacochimiā faciūt. Nā his qui ſine anfraxi[k] magna aut flegmone fuerint: adhibere opꝫ ea que tarde digerunt̄ aut fortes ſatis cibi ſunt. Opꝫ eis ēt ⁊ poma ſi tp̄s permittat dari matura ⁊ dulcia valde matura qualia ſunt mela[l]. Opꝫ aūt ⁊ aſa ⁊ hn̄ elixa cū gallina dari. Cuꝫ vo aſant̄ mela nō adurant̄: ſꝫ multo tpe aſant̄ in ſparuo .i. in paſta inuoluta ita vt vndiqꝫ circūdata ſint: ⁊ ſic in furno mittant̄. De malis vo granatis granula dabis edenda ante cibū modice ⁊ poſt pane accepto amplius. Si eniꝫ nimis eſt ibecille epar aut ſtomachus cōfortāt hec accepta. Et ſi maxie ſitiāt infirmātes vna dāda eſt duratina[m]. Et de citro que ſunt mollia dabis: edēda añ cibū modice. Et ceraſa ⁊ pira ⁊ neſpilla ſemel aut bis data ſufficiāt. Nā ſi frequēter dent̄ oia que ſunt ſtiptica ſiccare ſolēt ⁊ ſuperiorēꝫ vētrē cōſtipāt: ⁊ ꝓhibent ſtercora facere ſꝫ cū vi[n] faciunt excerni[o]. Fugere aūt opꝫ ſtiptica poma ⁊ nō in rōne ciboꝝ ſunt miniſtrāda. Extrinſecus aūt cataplaſmādi ſunt q̄ꝫplurime. Tragimata[p] aūt offerēda ſunt: qualia ſunt vue ⁊ maxie que dicunt̄ laſcine[q]. Nihil eniꝫ ſic epaticas diſſinterias iuuare poteſt q̄ꝫ vue. Oia eni hn̄t hn̄ in ſe que ſunt bona ⁊ nō ſunt putride: qꝛ ⁊ ꝯfortatiue ſūt. Hoc .n. eſt medicamē bonū: qꝛ nutriūt ⁊ cito trāſferunt̄ in vtilē ſuccū: ⁊ ſi inueniunt peſſimū ⁊ malitioſum humorē purgāt oia. Nuces aūt ⁊ piſtatias ⁊ nucleos pineos fugere opꝫ vt inimicos. Caſtanee ergo dāde ſunt ad edēdū: ⁊ nihil de eis dāduꝫ eſt. Naꝫ ⁊ ſenibus euchime ſunt ⁊ nō corrūpunt̄ cito de calida diſtēperātia facta in epate. Silr̄ ⁊ in epaticis diſſintericis dictū eſt de calida diſtēperātia factis: in qua magis eligendū ſunt cibi[r]. Jlli enim nequaq̄ꝫ anadoſim[s] faciūt hn̄ ⁊ fortitudinis nihil apponūt: ſed tēperātiā epatis faciūt: hn̄t tñ aliquā proyciēdi ⁊ aperiēdi in ſeipſis vtutē. Si aūt nō hn̄t aliqd tale: alia igitur que tēperēt eis admiſceri opꝫ. Digerūt eniꝫ bene que in epate ſunt. Diximus quoqꝫ ſuccos ptiſane vtiles eſſe in hac cā. Sepius aūt ⁊ ipa grana lauata bene danda ſunt: ſed ⁊ olera maxie aūt intiba[t] Et ſup oia magis troxiuia[u] pp h̄ q̄ ſola ipſa dāda eſt aut ex gallina aut pdice aut vētrib⁹ anſerū ⁊ cū aliqbus carnib⁹ ſuauitatis cā ſimul eā coqui opꝫ. Olera auteꝫ hec aut cocta aut cruda in his paſſionibus vtiliter dantur.

a Eſt genus frumēti: qd̄ a ſpelta crediderunt. Jaā.
b .i. q̄ ptiſane anticipent oēs cibos.
c .i. bōa ſalſamētā ab eu qd̄ ē bonū ⁊ çomuꝫ qd̄ eſt ſalſamētuꝫ: dr̄ ēt eruca cuçonium. Jaā.
d .i. ſquamoſos.
e Catarra vocat purū mar̄ vbi paludes nō ſūt admixte.
f Yſicia ſic fiunt coquunt̄ piſces ⁊ poſtea ponūtur in aceto vel vino ⁊ ſupaſpgit puluis aromaticaꝝ ſpērū.
g .i. nimis.
h .i. ſalſucie ō inciſis carnib⁹ inteſtinoꝝ facte.
i Splē ⁊ cor.
k .i. oppilatiōe.
l Sunt fruct⁹ ſuaue guſtu malo reſpiṗe. Jaā.
m Al loco.
n .i. pena.
o .i. expelli.
p Sunt ea q̄ comedunt̄ i ſcōis mēſis vt fruct⁹ ⁊ maxime qꝛ cecas hn̄t. Jaā.
q Al loco.
r Qui dicti ſunt vel dandi.
s .i. redditionē.
t .i. endiuia. Jaā.
u .i. endiuia agreſtis.

¶ Curatio epatice diſſinterie de frigida epatis diſtemperantia. Cap. LXXIIII.

Quoniam quidē vniuerſa adiutoria dicta ſūt calide epatis diſtēperātie. Nūc aūt frigide diſtēperantie epatis curatio a nobis diſponenda eſt. Frigida nāqꝫ exiſtēte diſtēperantia ⁊ humida calidi ⁊ ſicci cibi expediūt. Ex qbus a nobis eligēdi ſunt q maxie iuuāt. Dādus eſt igit̄ p̄mo panis calidus ad edēdū aut per ſe aut infuſus in vino aut tyrio[x] aut hirechio[y] aut ſeraptino[z] aut palmaticio[⁊] aut cinodino[ꝯ]. Sepius aūt cū aſſenio[ꝫ]: ita vt ſine febribus ſint aut frigida diſtēperātia epatis in eis mlta eē videat̄ ⁊ in ſtomacho cōtineat̄. Ego eni ſcio nōnullos medicos infrigidato ſtomacho vł' viſcerib⁹ cōditū[aa] dediſſe cū pane aut riſi. ⁊ magnifice iuuati ſunt patiētes. Si ergo qd̄ maius eſt ex calefaciētibus reb⁹ q̄ offerunt̄ iuuat Ad magnitudinē ergo obtinentis frigoris que dant̄ contēplari opꝫ. De oleribus vo expedit braſica[bb]. tertio aūt in coctione mutata aqua: ⁊ ſic i vino infuſa dāda eſt: ſed q̄ñ ꝯdita[cc] ſunt aut edant̄ p ſe aūt cū intiba[dd] vel troxima[ee]: interdū aūt aut cū gallina aut cū perdicibus aut turdis aut merulis. Manducari aūt opꝫ ⁊ vētres ⁊ yſicia[ff] ⁊ carnes aſſas. Sed rarius tūc[gg] cū faſtidiū hr̄e ceperint alioꝝ ciboꝝ egrotātes. Fugere aūt opꝫ qui tarde digerunt̄ cibos frigidā hn̄tes diſtēperātiā. Scđa aūt ratio ciboꝝ ordinanda eſt hoc modo panicus dandus eſt multū hn̄ coct⁹. Et pultes ſilr̄ de milio dande ſunt. Oſtracoderina[hh] aūt his nō ſunt dāda. In calida enim diſtēperātia magis ſunt vtilia. De piſcib⁹ aūt dari expedit quales ſunt merule coſſi orph⁹ ⁊ ſi fuerit cyrida ſtriſorē ⁊ ampli⁹ tecle dāde ſunt. Hi enim ⁊ aſſi ⁊ cocti ſatis ſunt vtiles ⁊ magis ſi ſale aſperſi aſſent̄. Sed ⁊ caſtanee aſſe mediocriter accepte ⁊ nō ſatis frequēter date iuuāt: nihil eniꝫ habēt in ſe frigidū ⁊ adhuc reumatiſmos mitigāt

x Al loco.
y Al loco.
z Al loco.
⁊ Al palmis: vel a loco.
ꝯ Al loco.
ꝫ Al loco.
aa Uinum.
bb .i. caulis.
cc Olera.
dd .i. endiuia. Jaā.
ee .i. endiuia agreſtis.
ff yſicia ſic fiunt coquunt̄ piſces ⁊ poſtea ponuntur in aceto vel vino ⁊ ſupaſpgit puluis odoriferarū ſpecierum.
gg Scilicet.
hh .i. aialia in teſtis degentia: vt ſunt oſtrea ⁊ cōche.

hñtes in ſe mediocriter pinguẽ humorẽ ⁊ ſine mordicatione. Dande ſunt et ⁊ vue: qz in oi epate infirmoſi ſine flegmone ſit pꝛoꝑtius eſt cibus: qz ꝯfortat eũ. ⁊ ſi qd in eo mali cõtinet in bonũ trãſmutat ſuccum. Piſtacia[a] aũt ⁊ amigdalas fugere opȝ in epatica diſſinteria: facile eniȝ corrũpunt ⁊ oleũ in ſe hñt ⁊ parate ſunt in cõtrã verti ⁊ ſupfluos humores ⁊ aſperos efficiũt: vt et per hec irritationes vẽtris ampli⁹ fiãt ⁊ frequẽtiores. Hec ergo ex epatica diſſinteria ex frigida diſtẽperãtia facta dixiſſe ſufficiãt. Materiales aũt alie qualitates. i. ſicce ⁊ humide diſtẽperãtie ſi inferãt paſſionẽ ex his ipſis q̄ ſupradicta ſunt adiutoria poterũt miniſtrari. Illa eniȝ querẽda ſunt ex his que neqȝ calefaciunt manifeſte neqȝ infrigidare videnẽ ſed inter calida ⁊ frigida media ſunt qualitate. Dicendum eſt enim de illis que in medicaminibus ꝓficiunt. ſ. in potionibus ⁊ cataplaſmatibus que expediunt.

De potionibus ⁊ epithimatibus ad epaticas diſtemperantias. Cap. LXXV.

Potiones iſte dande ſunt ad epaticas diſſinterias ex calida facta diſtẽperantia citri ſucci cyatuȝ[b] vnũ cũ mulſa potui dabis. Aut intibe[c] ſuccũ ſilr. Aut troxiuie[d] ſuccũ. Aut ptireos. i. ſilicis ſuccũ. Qđ ſi nõ ſit ſatis[e] calida epatis diſtẽperãtia dabis eos q dicti ſunt cũ vino tenui bibere ſuccos: hñt eniȝ in ſe q̄ ꝓiciãt que collecta ſunt ⁊ aperiant cõſtipata. Qđ ſi ſucc⁹ eoꝝ nõ inueniant ſicce ⁊ trite ⁊ in potione date ſilr ſubueniũt. De qbus ⁊ cataputie[f] ꝯficiant ad ipſaȝ paſſionẽ. ℞. hec cicoree. ʒ. j. intibe[g]. ʒ. iij. camepitheos rad. ʒ. iiij. tundes ⁊ cernes ⁊ mel coctũ ſupmittes facies cataputias ⁊ dabis ad nucis põtice magnitudineȝ. i. auellane cũ aq̄ calide bibere cyatis[h] tribus. Qui aũt nimis hñt calidaȝ diſtẽperãtiã in epate dabis bibere aut hydrorosatuȝ[i] aut intibe[k] ſicut ana ꝓpinabis quãtuȝ ſunt cyati duo per ſingulos dies. De embroca ad calidã epatis diſtẽperãtiã. Embroca aũt ad calidã epatis diſtẽperãtiã optima eſt de oleo camomillino ⁊ nardino. Vino eni aũ cataplaſma melius opat. Cataplaſma igit cõficies ſic croci infuſi in vino aſcalonio[l] ⁊ triti. ʒ. iiij. herbe plãtaginis ſicce ⁊ trite ⁊ tricocinate. ʒ. ij. lẽticule farine. ʒ. iiij. Aut alphite[m]: coquit auteȝ in hydrorodino[n] ad molles carbones: ⁊ ſic tepidiſſimũ ſuppones in epate ⁊ ſtomacho.

Antidotum giſi[o] ad frigidas diſtemperantias. Cap lm. LXXVI.

Antidotum giſi[p] ad frigidas diſtẽperantias epatis faciens. ℞. croci. ʒ. iiij. cinnamomi. ʒ. iiij. ſmirnis[q]. ʒ. ij. ʒ. iiij. aſpalti. ʒ. ij. ſquinãti. ʒ. ij. calami. ʒ. ij. caſſie. ʒ. j. nardoſtochy[r]. ʒ. j. terebẽtine. ʒ. xvj. mell' cotilã[s] vnã vue paſſe exoſſate[t] carnib⁹. ʒ. xvj. vini qđ ſufficit ĩfundes vuã paſſaȝ ⁊ bdelliũ in vino ⁊ reſinã ſolues cuȝ melle ⁊ ſic oia cõmiſcebis ⁊ cũ tritũ fuerit repones. Optimũ. n. ẽ h̄ adiutoriũ ⁊ in mltis habeo exptũ ad epaticas ex frigida diſtẽperãtia diſſinterias. eteniȝ hũores deſiccat ⁊ epar corroborat ⁊ digerit ſupfluos humores ⁊ emẽdat oẽs ſupfluas vẽtris ⁊ epatis tabes ⁊ putridos hũores. Cõpoſitũ eſt eniȝ ex aromatibus: vua eniȝ paſſa nutrit ⁊ habet in ſe epatis nutrimentum.

De embroca ⁊ cataplaſmate. Ca. 77.

Adhibe et embrocas de oleo anbetino aut ſanſucino[u] facto cataplaſmate: poſt aũt embrocas pone cataplaſma de rutha ꝯtuſa ⁊ gitter[x] ⁊ cymino ⁊ ariſtologia lõga. Et his igit puluis coquat in melle ⁊ modico vino qđ dĩ arſeniũ[y]. adhuc etiã ⁊ oleo ciprino. ſit aũt mel coctũ diuti⁹ cũ calidis ſpẽb⁹: ⁊ cũ coqtur opȝ ſilr ⁊ vinũ eẽ ne paſtill⁹ efficiat. ⁊ ſic poſtea miſcẽdũ ẽ oleũ.

a .i. fiſticos.
b Eſt vnc. j. ⁊ ſ.
c .i. endiuie. Iañ.
d .i. endiuie agreſtis.
e .i. nimis.
f .i. pillule.
g .i. endiuie. Ja.
h Cyatus eſt pondus vnc. j. ⁊ ſ.
i .i. aqua ro.
k .i. endiuie.
l A loco.
m .i. farine ordei.
n .i. aq̄ roſata.
o Medici.
p Medici.
q .i. myrre.
r .i. ſpice nardi.
s Cotila eſt pondus .ix. vnc.
t .i. ſpoliate.
u .i. de maiorana.

Cura de athoma[z] epatis. Cap. LXXVIII.

Quod ſi nimius fuerit defect⁹ epatis ꝑus imponẽde ſunt embroce de abſinthio ⁊ epithimo ⁊ oleo ſupraſcripto. Silr ꝟo ⁊ cataplaſma cui addẽdus eſt roſe ſicce puluis. ⁊ ꝑ aloe dactyli ſunt adiungẽdi ⁊ mala cydonia. Epithima tonoticũ[⁊] epatis ⁊ thoracis nã flegmões digerit. ℞. armoniaci[ꝯ] thimiamatos. ʒ. iij. melliloti ʒ. iij. ynãcy[ꝝ] abſinthy ſucci nardoſtochy: caſſie: ſmirnis croci: aloes foly. aã. ʒ. j. maſticis ſtoracis amomi. aã. ʒ. ij. cere. lib. ij. olei nardini qđ ſufficit. Potio qbus imbecillitas epatis eſt cum anfraxi[aa] braſice[bb] cocte apoçima[cc] facies ⁊ admiſcebis rorem ſyriacum[dd] tritum ſubtiliter puluerizatum ⁊ dabis bibere ⁊ miraberis effectum.

De reumate ventris filominis. Cap. LXXIX.

Reumatizat venter ⁊ in febribus ⁊ ſine febribus. difficilior eniȝ in febribus curatio ⁊ cũ quadã cõtẽplatione ⁊ ſolicitudine erit adhibẽda. In initio[ee] eni ſolet effuſſio eoꝝ fieri que ſunt aliena nãe ſaluationis cum ſupfluos excernunt[ff] humores. Interdũ aũt in ſtatu aut declinatiõe cõtingit. Interdũ[gg] aũt cũ nimia effuſione ⁊ ſubitanea ⁊ cretica eſt. i. determinatiua febriũ. Aliqtotiẽs aũt paulatiȝ fit ⁊ multis ꝑſeuerat diebus ⁊ pene in ipſa declinatione cõſiſtit. Opȝ igit in tali occaſiõe vt ꝑmaneat donec ipſa ſe nã cõponat[hh] ⁊ ad integrũ ꝑducat ad ſanitatẽ nõ cõſtringere vẽtrẽ. Nã ſi voluerit qs cõſtringere vẽtrẽ magnã excitat egritudinẽ. ſepius eni vidimus in initio paſſionis vſqȝ ad quartũ ⁊ ad qntũ diẽ reumatiçare ventrẽ aut per ſe aut certe modico operante de qua re infirmantes in magnũ deuenerũt ꝑiculuȝ: ita vt fierent frenetici aut lythargici aut ꝑiculoſe generate fuerint parotide. Quibus ergo in initio ſolutio fit vẽtris nõ dȝ reprimi ne mã in aliaȝ conuerſa partẽ ſupraſcriptas generet paſſiones: ſȝ vſqȝ ad ſtatuȝ paulatim per dietã ſunt tẽperandi remanẽte reumatiſmo: ita vt nõ nimia ſupfluitas effuſa conſumat corporis habitudinẽ deficiẽte virtute. Sed ecõtrario attendẽda eſt ipſa effuſio ſi nimia ſit aut ꝑua aut certe nõ ſit: ſed nimia fuerit reprimẽda leuius erit ſi modica cõtinẽda. Si aũt cõſtricta relaxanda eſt extrinſecus apponẽdo vel intrinſecus inicẽdo ⁊ alia adiutoria que ad hoc cõueniũt adhibẽda ſunt donec cretica ſupueniat dies: nã cholericus humor vſtus magis ꝓuocandus eſt vt exeat mitigatiuis cibis q̃ vt retineat in corpore. Nã cõgregatus in vẽtre choleric⁹ humor aut ſi in ieiuno fuerit inteſtino collectus ⁊ non habeat exitũ ea que circa ipſa ſunt loca ledunt: ⁊ ſtomachus euertit: ⁊ caput conſtipatur: ⁊ viſcera inflãmant: ⁊ febres amplius accedunt: ⁊ ſitis maior efficit. ⁊ totius corporis eius egritudines potiſſime excitant. Lac ꝟo ſi nõ februerint in tali paſſione caprinũ aut vacinũ tepidũ vt multũ eſt potatũ aut coctum ad ignẽ ita vt ſemp agitet donec tertia pars cõſumat potui datũ iuuat. Qđ aũt cum lapidibus de fluuio ardẽtibus aut ferro coctũ fuerit qđ codoxia[ii] greci appellant: potui datũ iuuat. Aly etiã mel coctũ addunt in hoc cõfecto lacte ⁊ ſic dant. Oportet auteȝ dum coquitur lac ſpuma

x Sit einſdẽ generis eſt cuȝ nigella. Iañ.
y A loco.
z .i. debilitate.
⁊ .i. cõfortatiuũ.
ꝯ Thimiamatos põt eẽ adiectiuũ idẽ ſignificãs q̄ aromaticũ: ⁊ nomen ſimplicis medicine. ſ. ſtomaticis.
ꝝ .i. floris viti maxime ſylueſtris.
aa .i. oppilatiõe.
bb .i. caulis.
cc .i. decoctionẽ.
dd Dicũt qdã q̄ eſt flos ozni. dicit ianuenſ. q̄ ẽ ſumach.
ee .i. morbi.
ff .i. expellunt.
gg Reumatizat venter.
hh .i. reſtringat.
De lacte.
ii .i. codax grece lapis latine: ĩde codoxia dĩ.

ma[a] cũ penna auferri aut cocleario. Ad hoc igit melius nõ inuenit adiutoriũ ad reumatiſmũ de cholericis generatũ. Quibus aũt reumatiçare ſepius vẽter conſueuit his lac purũ datũ amplius ledere q̃ iuuare ſolet. Sȝ aque miſcẽda eſt in lacte quarta pars. coques aũt donec ad medietatẽ reuertat ⁊ ſic potui dabis. Hec ergo ad cholericos reumatiſmos vtilia ſunt. Ad alios ꝟo reumatiſmos iuuãt in initio embroce de oleo ⁊ vino impoſito ita vt ſit oleum[b] olfacinum aut roſeũ. Melius aũt ad hec eſt oleũ myrtinuȝ cũ tertia parte vel quarta vini admixtũ: vel etiã ad cholericos reumatiſmos. Stiptitiores aũt ſunt embroce que fiũt de oleo myrtino vbi coquit cicida. i. galla aſiana aut pſidia: aut radices qnque foly: aut tenere cupreſſi pile[c]. Nã ⁊ ſiccã lana ſuppoſita ad calefaciendũ ſub vẽtriculo ad deſiccandũ ventrẽ facit. Sȝ ⁊ mũdũ oleuȝ cymino trito ſuperaſperſo aut apij ſemine aut vtriſqȝ admixtis ꝑtibus cũ lana impoſitũ iuuat: vrinã igitur ꝓuocat. In inteſtinis aũt reumatiſmo frigido expediunt hec. Quibus quidẽ fomenta adhibebis ſeu quidẽ cũ dolore ſint ſeu abſqȝ dolore. Sunt aũt deſiccatiui maxime ſacelli de milio aut de panico facti. Mirabilr aũt iuuãt ⁊ de ſale ſacelli. Siqs ſingulos ſacellos ſalis ⁊ ordei calefactos ſigillatim imponat. Qđ ſi nimiũ fuerit reuma de ſale ſacelli ad ventrẽ ponant: de ordeo ꝟo ad coxã ſint poſiti. Si ꝟo nõ ſit nimius reumatiſmus neqȝ frequẽs ecõtrario de ordeo ſacellũ antepones de ſale retro. Nã ⁊ ipſe anus fomentari dȝ de his ſacellis. Aut de creta in aſtrago[d] calefacta vt ſupra ſedeat. Aut de chimolea terra calente ⁊ extincta vino aut in ſtrago[e] balneoꝝ ſilr cũ vino infuſo ⁊ ſic lana molli circundatũ anuȝ liniui. Calor enim ipſe iuuat cuȝ fuerit interius miniſtratus. Spõgia quoqȝ in aqua calida infuſa ⁊ expſſa ſupponat: vapore enim ſuo iuuat anuȝ. Sed ⁊ oleo lane infuſe ⁊ in ano poſite iuuãt. Poſt aũt ꝑmos dies trãſactos ſiqdem vrgeant dolores cõſiſtentes in inteſtinis neceſſe eſt vt inflãmatio ibidẽ aut tumor ſit. Tũc igit cataplaſma adhibendũ erit de tritici ⁊ lini ſeminis farina aut mily aut panici farina. Stipticũ aũt fiet cũ modico vini vel aceti admixto melle. ⁊ poſtea cũ coctũ fuerit modicuȝ mãnis[f] aut pſidie aut gallã ſupſparges. Ubi aũt nullus eſt dolor ſtiptitiora adhibẽda ſunt epithimata. Qualia ſunt de dactylis facta cũ achatia aut ſtipterea[g] aut hypoquiſtidos aut balauſtiary habẽtia aut coctã pſidiã. Et cerotũ cũ oleo myrthe de ſupradictis aliquas hñs admixtas ſpecies. ſ. mãnis[h] ⁊ gallas. Sed ⁊ aly emplaſtra faciunt que ſunt ſtiptica. Optima aũt ſunt qualis eſt dydyon ⁊ diamantes ⁊ ynaſeus. Epithima dydyon hoc mõ cõficit. ℞. gallaꝝ aſianarũ hypoquiſtidos ſtipteree[i] rotũde achatie ⁊ roris[k] quo coci vtũtur ⁊ pſidie ſicce apij ſeminis. aã. ʒ. j. viſci q̄rcini gutte armõiaci. aã. ʒ. iiij. picis ſicce cere. aã. ʒ. ij. olei myrthe aut ſicionij[l]. ʒ. ij. gallã qdẽ ⁊ pſidiã in vini cyatis[m] tribus coques donec ad tertiã pteȝ reuertat: ⁊ ſic tũdes ⁊ miſcebis cũ ceteris ſpeciebus cũ vino ſibi cocte fuerint. Armoniacũ veꝛ cũ aceto teres ad mellis ſpiſſitudinẽ. Viſcũ aũt cũ modico olei remolies. Et ſic picẽ ⁊ cerã reſolutã ſimul cũ reliquo oleo ſuperfundes ⁊ teres. Itẽ cataplaſma ad reumaticã diſſinteriã. ℞. ordei farine. ʒ. vj. mãnis[n]. ʒ. j. cuȝ aceti duplo ⁊ ſape[o] tertia parte facies cataplaſma. Melius eſt auteȝ ſi in oleo myrtice ponantur vbi aut rubi radices aut pſidia: aut galla aſiana ſunt cocte. Itẽ cataplaſma de ordei farina ſiue alice[p] aut tritici coques cũ melle aut aceti modico cui addes puluerẽ galle ſuperfundens ⁊ terẽs in mortario oia donec ſe miſceãt ⁊ vteris. Itẽ epithima diamãtis inter cataplaſma ⁊ emplaſtrũ eſt: operat eniȝ efficaciter ad inteſtinoꝝ reuma ⁊ ad ſtomachũ ⁊ faſtidiũ ⁊ ad cauſon fe. ⁊ anguſtias. ℞. ynancy[q] ſucci gallaꝝ aſianaꝝ achatie roſaꝝ ſiccaruȝ olfacy[r]. aã. ʒ. j. ſtipteree rotũde aloes. aã. ʒ. ij. olei myrtice cere picis ſicce. aã. lib. j. roris ſyriaci[s]. ʒ. iiij. vini falerni aut amenei qđ ſufficit: ſicca aũt cũ vino teres reliq̃ cũ cera infundẽs ⁊ cõmiſcẽs vteris. Ad reumatiſmos igitur ventris ſimplicia ⁊ confecta medicamenta ſunt hec. Manifeſtũ eſt aũt ad hec cõſtrictionibus articulorũ in extremis ꝑtibus mẽbroꝝ adhibitis: ⁊ cum faſcys lineis ſeu laneis articulos ⁊ manus ⁊ pedes opȝ cõſtringere. Itẽ ex rebus calidis ſi frigide ſunt extreme ꝑtes calefacere vnguẽto ⁊ oleo ſcicionio.[t] Aut oleo veteri iuuat. Cui et addes pyretrũ piper ⁊ nitruȝ ⁊ lauri baccas. Iterũ etiã cere remiſſe[u] modicum admiſcẽs eis vt ſit acopũ[x] ⁊ ſic inunges: ſed ⁊ ſi cõmuni oleo hoc cõficias medicamentũ ſilr faciet. Faciũt eni ad hec de euforbio ⁊ leuiſtico[y] acopa confecta. Calefaciũt eni ⁊ mordicationẽ faciũt in articulis cũ illiniũtur. Cataplaſma ad diſſintericos ſtipterec. ʒ. iij. achantis[z] egyptiace. ʒ. vj. achatie. ʒ. j. myrre. ʒ. j. pſidie. ʒ. vj. calcanti[⁊]. ʒ. iiij. olfacy[ꝯ]. ʒ. j. farine lentis. ʒ. vj. Ex his oibus factũ puluereȝ repones. Et cũ opus fuerit mittes de puluere lib. j. ⁊ de farina ordei. lib. j. ⁊ ſ. coques cuȝ acceto. Ubi ꝟo in reumatiſmis paſſionibus ſunt hy: ſunt eniȝ qui retinent. Sũt qui inſpiſſant corpora: ſunt qui ĩpinguãt: ſunt qui cõgregant humores: ſunt q ſiccant ⁊ cõſumũt mãm. Sũt emplaſtra ⁊ que poros obturent. Hoꝝ aũt nos diſcernemus virtutes. De frumẽti oriça[ꝝ] ſcalticotera[aa] eſt plus. Facit et ⁊ aq̄ vbi dactyli cocti ſunt. Ad eos[bb] qui ſine febre ſunt cũ vino aquoſo ⁊ auſtero. ita vt exprimas aquaȝ fortiter vbi cocta ſit oriça. Silr autẽ ⁊ oriçam[cc] dabis ex alica[dd] ita vt pultes exinde fiant. Cui aliq admiſcent aut gallarũ aut pſidie puluerẽ ſuperaſpergentes in coctione. Nos aũt rorẽ[ee] quo gotti vtunt admiſcem⁹ coctioni: aut cydonia cocta: ⁊ malaxam⁹ ſil' cũ pulte. Fit ã ⁊ puls ſcaltica[ff] de pane Alexãdrino trito ⁊ creto ⁊ ſic cocto vt pultes. Adhuc ãt ⁊ de milio faria cocta ad focũ diutius facta polenta. Iuuat aũt ⁊ lenticula bis cocta aq̄ mutata cũ modico ſalis ⁊ aceti ⁊ olei cõdita ⁊ aſſumpta. Fit aũt melior ⁊ ſuauior ſi mala[gg] cydonia aut oriçam admiſceas[hh]. Ex olerib⁹ aũt ſimul coques: aut intibã[ii]: aut plantaginẽ: aut bletas nigras. Hec eniȝ ꝑ ſe ⁊ cũ lenticula cocta: aut cũ oriça[kk] hñ iuuãt. Sȝ ⁊ braſica[ll] in duabus aquis cocta ita vt cũ alia vice coxeris modicũ aceti admiſceas hoc multũ iuuat in reumaticis paſſionib⁹. Itẽ embalmata[mm] hoc modo ad h̄ cõficiunt. Cymino cũ ſalis modico ⁊ aceto oleo cõfecto intingit qđ edendũ eſt. De piſcibus ꝟo quid dicã qz pene oẽs ventrẽ ſoluunt: tñ aliqui parui inueniunt ſcaltici[nn] vt ſunt mena ſtercia auina ſtaurus ⁊ eritrinus: hy eni aſſandi ſunt ſupra carbones. Põt aũt iuuare ⁊ ſcorpio piſcis aſſat⁹ ⁊ cũ cymini predicti embalmate[oo] datus ⁊ oſtree in ſuis teſtis aſſate ⁊ ſumpte. De volatilibus autẽ maritima ſunt eligenda ⁊ magis ſylueſtria ⁊ ſola[pp] vt merule turdi perdices ⁊ colũbe: de domeſticis ꝟo pulli aſſi ⁊ p̄ius elixi ſalticotori[qq] ſunt. Stiptitiora ſunt etiã ſi myrthe ſup aſſataȝ carnẽ puluis aſpergat aut ſorbe ſicce puluis aut carnes pomoꝝ aut olfaciũ[rr] ſimul coctũ. De pomis factũ medicamen etiã qđ diapoꝛion greci vocãt datũ multuȝ

a ordinat ſpumã auferri a lacte.
b .ſ. de oliuis imaturis.
c Gallice aiſtre.
d .i. pauimẽto.
e .i. area ſtuphe ſeu pauimẽto.
f .i. thuris minuti.
g .i. alumen de pluma.
h .i. thus minutũ.
i .i. aluminis de pluma.
k .i. ſumach quo gotti vtũt loco agreſte ⁊ ad ſuas ſalſas colorãdas rubeo colore.
l .i. radice cucumeris agreſtis.
m Cyatus eſt põd⁹ vnc. 9. ⁊ ſ.
n .i. minuti thuris.
o .i. vini cocti.
p Eſt gen⁹ frumẽti qdã ſpeltã putant. Iañ.

q .i. floris vitis maxie agreſtis.
r .i. ſucci vuaruȝ albarũ imaturarum.
s .i. ſumach. Ja.
t .i. õ radice cucumeris agreſtis.
u .i. liquefacte.
x .i. mitigatiuum doloris ab a qđ eſt ſine ⁊ copos qđ ẽ labor: q̄ſi ſine labore.
y .alr lentiſco eſt arbor maſticis.
z .i. ſpine albe.
⁊ .i. vitreoli.
ꝯ .i. ſucci vuaruȝ albarũ imaturarum.
ꝝ oriça eſt riſuȝ vtait Ianuẽ. h̄ tñ capit gñalr pro farina.
aa .i. ſtiptica.
bb vȝ oriça.
cc .i. farinam.
dd Gen⁹ frumẽti ẽ: qdã ſpeltã eẽ putãt. Iañ.
ee Rorẽ ſyriacũ q ⁊ ſumach dĩ a ianuenſi quo gotti vtuntur loco agreſte i ſua regione ⁊ coci i ſuis ſalſis ungẽdis.
ff .i. reſtrictiua.
gg .i. poma.
hh .i. riſum vel eius farinam.
ii .i. endiuiã. Ja.
kk .i. riſi farina.
ll .i. caulis.
mm Sũt intictiones ſeu ſalſe in qbus morſelli tingunt. Iañ.
nn .i. ſtiptici.
oo .i. ſalſamẽte.
pp .i. que nõ volant in grege.
qq .i. ſtiptici.
rr .i. ſuccus vuarũ albarũ imaturarum. Iañ.

iuuat queadmodũ de cydonÿs aut ſorbis vel de maturis pyris ꝛ de malis granatis confecta medicamenta. Et vue que reprimunt̃ in ampullis aut cũ ſuis appendunt̃ folÿs ꝛ que ſup fimũ ſunt appenſe. Cibi igitur ad ventris reuma totales dãdi ſunt. Potiones vero miniſtrãde ſunt aqua pluuialis cocta ꝙmaxie ꝛ neqʒ ante cibũ neqʒ cũ cibo accepto danda eſt: ſed poſt aliqđ ſpatiuʒ eſt miniſtrãda. Et cũ dat̃ nõ multũ de ſubito: ſʒ paulatiʒ ante modice dãda eſt. Et qñ coquit̃[a] ſi quinqʒ folÿ herbe radices ſimul coquant̃ fiet maximũ iuuamẽ. Et rubi radices ſi ſimul fuerint cocte ſcalticoteca[b] efficit̃[c]. Aliq aũt ſupſpargunt potioni triticũ ſemẽ plãtaginis ꝛ ſemẽtes[d] vue ſiccas tritas ꝛ cretas[e]. Aut ſorbe ſicce puluereʒ ſilr. Multe igit̃ ꝛ alie potione ſunt ad reumatiſmũ vẽtris ꝛ ſimplices ꝛ cõfecte ſʒ eas pretermittim⁹. Nã expediẽtes paſſiones diſſintericis in ſequentibus trademus vbi de diſſinteria deſcribem⁹. Uinũ etiã ſm tps. i. in declinatione accidẽtia[f] inflãmatione penſante febris iam pfectius dandũ eſt auſterũ forentinũ[g] albanũ tigrinũ marſicũ ꝛ de italia amineũ vel alia ſtiptica per diuerſa naſcẽtia loca expimẽto habent̃. Balneũ vero expedit ꝙplurime abſqʒ oleo cũ nitro. Juuat eniʒ nitrũ vſtũ trituʒ ꝛ ſupſpſum corpi in balneo vt modicũ iducat ruborẽ ꝛ mordicationẽ faciat cutis ꝛ trahat de pfundo ad ſe reuma. Et ſic poſtea facta lepra[h] in balneo perunges cutem ꝛ apertis poris a nimia laxatione tranſmutatiʒ reumatiſmum iuuet.

a Aqua. ſ.
b .i. ſtiptica.
c Aqua.
d .i. artolos vuarum.
e .i. cribellitas.
f Hec accidentia accidentie in feminino gñe.
g A loco.
h .i. ſcabie vel rubore cutis qlis eſt in lepra.

De diſſinteria reumatica. Cap. LXXX.

Reumaticam diſſinteriã dicim⁹ eſſe qđ de meſenterion[i]. i. qđ eſt inter epar ꝛ vẽtrẽ mediũ exinde per venas effundit̃ in inteſtinum. Eoꝝ eniʒ qui in cibis accipiunt̃ ſucc⁹ duʒ mutat̃ in ſanguinẽ refundit̃ in inteſtina ꝛ ſic excernitur cũ cholericibus mixtũ ꝛ ppter acredinẽ cholerum nõ põt ꝯtineri cũ cibo. expellit̃ aũt ab inteſtinis ꝛ hec eſt cã reumatice diſſinterie. Cui⁹ hec ſigna ſunt: excernũt per ventrẽ acres ꝛ varios humores. Sitiʒ hñt nimiã: ꝛ carnes reſoluunt̃[k] ꝛ faſtidium patiunt̃. Aliqñ aũt ꝛ mordicationes in inteſtinis ꝛ ſtomacho ſuſtinẽt. Qđ ſi diu manſerit hec paſſio ad diſſinteriã pueniet. Diſſintericoꝝ ergo reuma ventris ꝛ inteſtinoꝝ curabis ſtipticis cataplaſmatibus. Et potui dabis lac ad medietatẽ decoctũ: ſit aũt nõ minus emina[l] vna. Bibant ẽt ꝛ aquã pluuialẽ modicã. Dãdus eſt ẽt in aqua panis infuſus: aut cũ lacte. Poſt diatricũ[m] aũt admiſcebis pani vuas que in vaſis fictilib⁹: aut vitreis reponunt̃: aut pira: aut malacydonia cocta: aut ſorbas: aut neſpillas. Jnitiendi ſunt aũt trociſci. Qđ ſi lac noluerint bibere dabis pultes de oriça[n] aut auena: aut de milÿ polẽta: aut de Alexãdrino pane. Ptiſanas vero aut lenticulas aut oua cocta in puſta[o] accipiãt. Uitella vero ouoꝝ aſſa ſup carbones cũ roze[p] ꝛ aceto dãda ſunt. Sʒ ꝛ olera bis cocta ꝛ panis bis coctus ꝛ de auibus vt ſupra dictũ eſt. Uinũ quoqʒ ſilr ſtipticuʒ dandũ eſt. Qđ ſi diuturna fuerit paſſio facta efficit̃ malicioſus ꝛ defectũ patit̃ innati ſpirit⁹. Curatio aũt adhibẽda eſt que nutriat ꝛ virtuteʒ corporis corroborare valeat. Cataplaſma. Rx. vſti ordei farine. ℥. vj. mãnis[q] ℥. ÿ. cũ aceti duplo ꝛ ſape[r] tertia parte: ꝛ ſi hoc nõ ſentiat[s] addes pſidiã aut ſtiptеream[t] tritam equali põdere. Quod ſi adhuc grauior cauſa hec[u] non ſentiat addes rozem[x] ſyriacum ꝛ achantem[y] egyptiam coques ꝛ vteris cataplaſmare per triduum.

i Meſenteriũ inquit Jañ. allegãs huc paſſum ſonat grece mediũ ineſtinum. ſ. Jeiunũ nã meſe grece mediũ enteriuʒ inteſtinum eſt.
k .i. corp⁹ demacratur.
l Emina ẽ medietas ſextarÿ ꝛ ſextari⁹ eſt lib. ÿ. ꝛ. 5.
m .i. diẽ tertium.
n .i. riſo vel riſi farina.
o .i. vino cocto.
p .i. ſumach.
q .i. minuti thuris.
r .i. vini cocti.
s Ẽẽ ſatis iuuãs.
t .i. alumen de pluma.
u Remedia.
x .i. ſumach. Ja.
y .i. ſpinam alã.

Signa diſſinterice paſſiõis philomini. C. LXXXI.

De diſſinteria[z] pene oẽs antiqui philoſophi cõſentiunt ꝛ ſm ptes locoꝝ vl q̃ excernũt[ꝛ] cãs fieri. Si autez in loco inteſtinoꝝ vlcus aut inflãmatio fuerit generata: hec ſigna pcedũt: nã in initio ſanguinolẽta excernũt[ꝯ]: deinde icorodes[ꝫ]. Multis aũt ꝛ cũ roſura incipit. ꝛ poſt hoc pinguia deponũt. Et ſi malitioſa fuerit paſſio feculentuʒ deponũt cũ malo odore. Et demuʒ ſi incancrierint[aa] vlcera deponũt ſtercora varia ꝛ nigra cum aliquibus laminis putridarum carnium. Subſequuntur etiam ꝛ febres cum ſiti nimia. Faſtidium cuʒ carnis remiſſione[bb]. Et faciũt[cc] trophinuʒ[dd] cum burburiſmo[ee]. Et dolor eſt nimius cum inſomnietate.

z .i. diſſinteria variat̃ ſm loca: ꝛ ſʒ cãs expulſionis.
ꝛ .i. expellunt.
ꝯ .i. expellunt.
ꝫ .i. aque ſpecieʒ habẽtia.
aa .i. in cãcrũ cõuerſa fuerint.
bb .i. diminutiõe ſeu liquefactione.
cc Ulcera. ſ.
dd .i. ſubuerſionẽ iteſtinorum.
ee .i. rugitu.

De diſſinterica paſſione. Cap. LXXXII.

Diſſinterica paſſio naturalr chronica eſt ꝛ diuturna ꝛ ꝙplurime eaʒ tenaſmus precedit. Qđ ſi hoc ꝯtigerit acutior fit vlceratio inteſtinorũ. Et ꝙplurime in aupentiſſimo[ff] inteſtino aut colo aut certe in minutis inteſtinis. Fit autez mõ cũ febre mõ ſine febre: mõ cuʒ dolore modo ſine dolore. Qđ ſi cũ febre fuerit impedimẽtũ fit curationi. Et vlcera imbromidant̃[gg] ꝛ ſordidant̃ ꝛ inflãmationes ꝛ cãcros[hh] facit. Nã in febribus nulla eſt propria[ii] curatio: qꝛ nec cõis eſt eoꝝ cibatio: ſed cõpoſita in qualitate ꝛ quãtitate offerẽtiũ: ꝛ maxime in tpe cõpetẽti ſm febriũ moleſtiã. Jn declinatione facta que miniſtrant̃ neqʒ ſatis ſint cibi ſicci: neqʒ ſatis humectati. Sicci eniʒ extẽdunt febrẽ: humidi reumatiſmuʒ mouent. ꝛ iõ in vtroqʒ cõtẽplatio eſt adhibenda. naʒ quãtũ adhibendũ ſit ſm patiẽtis virtutẽ maxime iudicandũ eſt. Multũ eniʒ coquere nõ põt diſſinteric⁹ pp inteſtinoꝝ ꝛ vẽtris laborantiũ imbecillitatẽ ꝛ maxime qñ febrit. Jn inflãmatione vero cũ nimus doloribus exiſtẽte nõ pigeat vti cataplaſmare calido: iterdũ eniʒ ꝛ flegmonem amputat ꝛ reuma repmit quẽadmodũ ſolet illis ꝯtingere qbus mediocris eſt vlceratio. Nos igit̃ accedẽtes ab initio ad infirmũ ꝛ maxime ſi febris nõ ſit taleʒ adhibemus curationẽ duobus[kk] primis diebus abſtinentiã indicimus. Et ſi iuuenis fuerit ꝛ tps ꝛ virtus pmiſerit flobothomo ſubuenimus ex brachio ꝛ nõ minus duabus cotilis[ll] detrahim⁹. Quib⁹ ẽt cibos addim⁹ mediocres. Trãſactis igit̃ dieb⁹ tribus lac potãdũ miniſtramus. Qđ ſi flobothomus fuerit ptermiſſus poſt tranſactos dies duos abſtinentie lac potui damus. Hoc autem facimus cũ a modica paſſione initiũ ſumpſerit egritudo.

ff .i. recto.
gg .i. putreſiunt.
hh .i. diſſinteria.
ii Febri. ſ. ꝛ flegmoni ſimul.
kk Scilicet.
ll Cotila ẽ pondus. ix. vnẽ.

De lacte dando. Cap. LXXXIII.

Tentemus igitur in primis lac dare quãtum capere põt tres cyati calefactum ita vt dum coquit̃ ſepi⁹ agitet̃. Et cũ biberit poſt duas horas iterũ alteri⁹[mm] tãtũ bibat. Aliqb⁹ aũt tertio damus vt integra impleat̃ emina. Et ſi die illa pleni videant̃ eſſe cibo abſtinere eos iubem⁹. Hoc ergo mõ educunt̃ cholera ꝛ humores corrupti mediocriter purgant̃ ꝛ leniſcũt. Poſt hec igit̃ mediã eminã diuidimus in duas ptes: ꝛ ſilr vt ſupra dam⁹ duas iterponẽtes horas. Et ſic iterũ tertio duas partes emine aut tres dam⁹ in vna potione. Fiũt aũt in ſpatio poſt lactis potionẽ hore tres ꝛ damus illi pultẽ aut paneʒ ſiccũ aut dactylos tebaicos aut micas panis cũ lacte. Lac igit̃ in oĩ tpe egritudinũ eligẽdũ eſt caprinũ. Qđ ſi non

mm Lactis. ſ.

ſi nõ inueneris caprinũ dabis vaccinũ. Nã caprinuʒ ꝛ vaccinũ eligẽdũ eſt magis: aſininũ vero ꝛ eqnũ minus: oĩbus. n. ſicciora[a] ſunt. Qñ. n. dedim⁹ mane lactis cyatos tres. Poſt h̃ p cibo dam⁹ viridẽ caſeũ h̃ mõ ꝯfectũ. Exprimim⁹. n. manib⁹ caſeũ faciẽtes fortiter: ꝛ ſupramittimus aquã feruentẽ. h̃ aũt facim⁹ ter aut q̃ter ſupmiſſo melle ꝛ maxie cocto: ꝛ dũ inſpiſſat̃ dam⁹ eũ ad mãducãdũ: fortiter. n. ꝯſtringit vẽtrẽ ꝛ vlcera purgat ꝛ ſanat. Sʒ q ſine febre ſunt dãdũ eſt ꝛ magnũ nocueris eẽ iuuamẽtũ. Nã febriẽtib⁹ nõ taʒ facile lac dãdũ eſt: aut. n. acetat ꝛ corrũpit̃ aut magis ſemicoctũ fit aut cõſpiſſat̃ aut ex calore coagulat̃ ꝛ caſeus efficit̃. Tũc. n. ꝛ dolores maiores mouet ꝛ tẽſuras facit viſcerũ: ꝛ capitꝫ dolorẽ excitat ꝛ faſtidiũ generat. Pro q̃ re vt febricitãtib⁹ poſſit abſqʒ leſiõe dari diligẽtius a nobis eſt ordinãdũ: ꝛ maxie pueris magiſqʒ iuuenib⁹ ꝙ in declinãte iã etate. Admiſcem⁹ g̃ lacti aquã pluuialeʒ aut de fõte bono ꝛ pbato aq̃ q̃rtã ptẽ: ꝛ cogm⁹ illõ agitãtes ſine intermiſſione ad molles ꝛ lenes cineres aut lẽto igne donec media ps ꝯſumat̃: dam⁹ de h̃ bibere cyatos[b] tres aut q̃tuor qdẽ oñdem⁹ quẽadmoduʒ ſine febrib⁹ ꝯſtitutis abſqʒ caſeo debeat dari. nã caſe⁹ oĩno iutilis eſt febribus. Utimur aũt ad eos q ſine febre ſunt lacte ꝛ ſine admixtiõe aq̃ coctũ dam⁹. Coquitur vero lac donec in eo oẽ cõſumat̃ ſerũ. Nõnulli etiã lac vſqʒ ad tertias coq iubẽt. Nos aũt donec emittat bulliciões tres aut q̃tuor: ꝛ tc̃ tolli ab igne iubem⁹. Et lapides tres đ torrẽte rotũdi ꝛ ſolidi collecti fluuio cũ lignis ſiccis roboreis in igneʒ miſſi ꝛ fortiter calefacti mittunt̃ in vaſe vbi lac eſt ſigillatiʒ ita vt cũ vn⁹[c] tollit̃ ali⁹ mittit̃. Et cũ diligẽter fuerit coctũ h̃ greci vocãt cyſtõ. Hoc igit̃ diſſintericis ꝛ reumaticis ꝛ ciliacꝫ dat̃ h̃ mõ ꝯfectũ. Facies[d] g̃ h̃ q̃ter aut qnqes. Et cuʒ ceſſauerit bullire dabis nõ ſolũ qui ſine febre ſunt: ſed ꝛ febriẽtibus. Similiter etiã de ferri laminis in igne accenſis ꝛ in lacte dimiſſis cõficitur ꝛ vt ſupra datur. Lac igitur diſſintericis hoc modo dandum eſt.

a .i. minus aquoſa.
b Cyatus eſt pondus vnẽ. i. ꝛ. 5. Jañ.
c Un⁹ poſt aliũ.
d .i. emittes lapides.

De potiõib⁹ ad epaticã diſſinteriã. C. LXXXIIII.

Potiones eni dãde ſunt ad epaticã diſſinteriã ex calida fcã diſtẽperãtia citri ſucci cũ mulſa cyatũ[e] vnũ potui dabis. Aut intibe[f] ſuccos ſilr aut troxime[g] ſuccos aut ptireos. i. filicis ſuccos. Qđ ſi nõ ſit calida epatis diſtẽperãtia dabis eos q dicti ſunt cũ tenui vino ſuccos. Hñt. n. in ſe vt pyciãt q̃ collecta ſunt: ꝛ aplãt ꝯſtipata. Qđ ſi ſucci eaꝝ nõ inueniantur[h] ſicce ꝛ trite in potiõe date ſilr ſubueniũt. De qb⁹ cataputie[i] cõficiant̃ ad ipſaʒ paſſionẽ. Rx. cicoree intibe[k]. ℥. ÿ. camepitheos radicũ. ℥. iiÿ. tũdes ꝛ cernes ꝛ mel coctuʒ ſupmittes fac cataputias[l] ꝛ dabis ad nucis[m] põtice magnitudinẽ cũ aq̃ calide bibere cyatis[n] tribus. Qui aũt nimis habent calidã diſtẽperantiã in epate dabis bibere aut hydrorosatũ[o] aut intibe[p] ſicci propinabis eis duos cyatos per dies ſingulos.

e .i. vnẽ. i. ꝛ. 5.
f .i. endiuie. Jañ.
g .i. endiuie ſylueſtris.
h Herbe dicte.
i .i. pillule.
k .i. endiuie. Ja.
l .i. pillulas.
m .i. auellane.
n Cyatus eſt pondus vnẽ. i. ꝛ. 5.
o .i. aquã roſa.
p .i. endiuie. Ja.

De embroca ꝛ cataplaſmate ad calidam diſtemperantiam. Cap. LXXXV.

Embroca optia eſt de oleo camomille ꝛ nardino. oino. n. añ cataplaſma vtilis ẽ embroca ꝛ ſequẽs cataplaſma melius operat̃. Cataplaſma igitur cõficies ſic croci in vino infuſi aſcalonio[q] ꝛ triti. ℥. iiÿ. herbe plãtaginis ſicce ꝛ trite ꝛ tricõſate. ℥. ÿ. lenticule farine. ℥. iiÿ. aut alfite. i. ordei farine: ꝛ coquantur hec cum hydrorodino[r] ad molles carbones: ꝛ ſic tepidiſſimum ſuperponas epati ꝛ ſtomacho. Nunc autem dieta a nobis ordinanda eſt.

q A loco.
r .i. aq̃ roſata.

De cibo diſſintericorum. Cap. LXXXVI.

De frumẽto igit̃ pultes dãde ſũt. Alica[s]. n. plus nutrit oĩ frumento ꝛ oĩ digeſtibilior eſt. Oriça[t] vero min⁹ nutrit ꝙ alica: ſʒ plus cõſtringit vẽtrẽ. De his[v]. n. ꝯſtipatiores ſunt pultes que[x] de farre fiũt. Etiã ꝛ de milio ꝛ de panico pultes oĩbus plus nutribiles ſunt ꝛ ipinguãt[y] ſqbala[z]. ꝛ de alexãdrino pane fiũt pultes ꝯtuſo ꝛ creto[ꝛ]. Silr aũt ꝛ de aſſata hydria[ꝯ]. Et hc due ſpẽs cũ puſta[ꝫ] cõpoſite ꝛ ſale modico ꝛ p ꝯdimẽto auenatũ mittes. Jn oĩb⁹ aũt pultib⁹ p oleo mittes adipes anſerinos aut pullinos aut capños. Qđ ſi mordicationes fiãt in vẽtre ꝛ cholica ſũt q̃ egrediunt̃ de lacte facies fieri pultes. Añ aũt coquat̃ i aq̃ alica[aa] ꝛ oriça[bb]. Aut far deide excolet̃ ꝛ exprimat̃ aq̃ ꝛ miſſo lactis modico cõmiſcebis ꝛ ad leues prunas coques ꝛ cũ ſe exiccauerint lac paulatiʒ adiunges: ẽt tertio ꝛ q̃rto addes donec coquant̃ qbus modicũ ſalis appones: ꝛ ſine oleo dabis manducare. Admiſcebis aũt in pultib⁹ ſi volueris rozẽ marinũ ꝛ grana acidi mali granati trita ꝛ malicydonÿ quadras purgatas ꝛ ſorbas ſiccas ꝛ cõtuſas ꝛ olfaciũ[cc] añ ſiccatũ: ꝛ ſic tritũ ꝛ ſemẽtes[dd] tritas. Aliq aũt ꝛ gallã aſianã tritã ſupſpargũt: ſʒ eſt cacoſtomacha[ee]. Alÿ aũt in aq̃ vbi pultes coquẽde ſunt h̃ faciũt: ſʒ melius eſt in aq̃ vbi coquunt̃ pultes ſorbas aut pira cruda vl matura aut mala cydonia aut neſpilla aut ſilicas[ff] aut dactylos tebaicos cõtuſos ſil coq. Admiſcẽdũ aũt pultibus eſt gũmi[gg] ꝛ amilũ ꝛ cera recẽs ad mellis ſimilitudinẽ. Silr aũt ꝛ caſeũ recentẽ colans per cribrũ fortiter condies pultes inde ꝛ dabis ad edendum.

s .i. ſpelta.
t .i. riſum. Jañ.
v .i. oriça ꝛ alica.
x Illis. ſ.
y .i. inſpiſſant.
z .i. ſtercora i bolis.
ꝛ .i. cribellato.
ꝯ .i. tri fiũt ex paſta açima ficut ſi la lõga. Jañ.
ꝫ .i. aceto aq̃ mixto. Jañ.
aa .i. ſpelta.
bb .i. riſum.
cc .i. ſuccũ vuarũ albarũ imaturarum.
dd .i. arillos vue.
ee .i. mala ſtomacho.
ff .i. grana xilocaracte.
gg Arabicũ. ſ.

De faſtidio. Cap. LXXXVII.

Qui aũt nõ bñ ſe hñt ꝛ faſtidiũ patiũt ꝛ pultes recuſant alicã[hh] dabis eis aut oriçã[ii] cũ aq̃ vbi coxerꝫ dactylos aut damaſcenas prunas aut ſorbas aut neſpillas aut ſiliqs[kk] aut mala cydonia aut pira imatura.

hh .i. ſpeltam.
ii .i. riſum.
kk .i. Grana xilocaracte.

De leguminib⁹. C. LXXXVIII.

De leguminibus aũt lẽticula ſtiptitior eſt. Tollẽdus eſt aũt ꝛ cortex: qꝛ idigeſtioneʒ ꝛ reumatiſmũ facit. Aliq. n. modice eã infundẽtes fricãt: ꝛ ſic piſtãtes eã i pila purgãt ſubtiliore cribratura. Aliq ẽt aquã calidaʒ mittẽtes ꝛ modicũ ſuſtinẽtes fricãt eã manib⁹ donec oĩs cadat cortex. Melius aũt fiet cũ ſemel aut bis eã fecerit qs bullire ꝛ mittẽs in mortario cũ ſe ifridauerit manib⁹ ſic triuerit: purgat̃. n. ſic diligẽti⁹. Et cũ purgata fuerit rozemarino ꝛ adipib⁹ ſupdictis p oleo eã ꝯdies ꝛ modicũ aceti addes. Aut maligranati acidi g̃na trita ꝛ ſalis modicũ. Et cũ fuerit cõdita[ll] in modũ ſorbitionis plãtaginẽ aut bletã nigrã aut itibã[mm] ſil mixtã dabis. Jnterdũ aũt in pultis modũ cõſpiſſataʒ cuʒ oriça[nn] ꝛ farre[oo]. Aut malis cydonÿs coctis ꝛ tritis ꝛ hñ pmixtis lenticulaʒ ad edẽduʒ dabis. Aliqui ẽt cuʒ cortice ipſam coquentes fortiter lenticulam terunt vt ſuccus fiat ꝛ ſic cũ mapa mũda colant diligenter: ſuccum vero illũ cuʒ pane alexãdrino in mortario terũt. Aut cũ hydria[pp] hñ cocta ꝛ ſic pultes faciũt condiẽtes cũ aceto.

ll Lenticula.
mm .i. endiuiaʒ. Jañ.
nn .i. riſo.
oo .i. frumento.
pp .i. tri ꝛ fit de paſta açima ad modũ filorum.

De ptiſanis. Cap. LXXXIX.

Tiſana aũt p ſeipſam nõ eſt ſcaltica[qq] eteniʒ laxat ꝛ acetat facile. Et cũ melle cõdita ſepius operat̃[rr] ꝛ amplius decluſam ollaʒ illiniri ꝛ in furno

qq .i. ſtiptica.
rr Laxationem.

mitti carbonib⁹ plenō ardētib⁹ ꝛ ibi inuoluta per totā noctē ꝑmaneat. Soluit̃.n. in ipſo vapore: ꝛ pinguis efficit̃ ꝛ glutinoſa. Mane ꝟo ſcḋo admiſcebis ei mel ſigillatū ꝛ ſine nidore[a] decoquat̃ cui addes hydria[b]: ꝛ iterū coques ſil' cū ptiſana horis duab⁹ aut trib⁹. Et h mō facta dabit̃ ad edēdū: nā cib⁹ eē vi ꝛ medicamē.

¶ De oleribus. Cap. XC.

Olera aūt ſtiptitiora ꝛ ſicciora ſunt.ſ. intibe ambe plātago bleta nigra cocta ꝛ bn̄ expſſa ꝛ trita cū aceto ꝯdita ſumant̃. Ea ꝟo q̄ cruda māducari pn̄t cū pane addant̃. braſica[c] vl' caules mōtani biſcocti ipinguāt vl' cōſpiſſāt ſtercora. Aſſumant̃ aūt cū aceto ꝛ ſale ꝛ oleo ꝯditi. Aliq ꝟo ſcḋaꝫ coctionē in puſta[d] faciunt.

¶ De piſcibus. Cap. XCI.

Emaritimis piſcib⁹ nō multi ſunt qui expedire poſſint diſſintericis. ſanis ꝟo hoibus ſunt aliq piſces q ꝯſtrictionē vētris faciūt q reumatiçāti ventri ꝛ nō expediūt. Scarpetica[e] igit̃ cocta accipit̃ condita aceto ꝛ cymino. Muridis[f] ꝟo ꝛ eritius[g] ſubtili ſale aſꝑſi modice aſſent̃ in puro aſtruco[h] ꝛ ſic dent̃. Aliq ēt tecla[i] dāt ſil'r facta: ſꝫ humores varios generāt ꝛ naturā turbare ſolēt qui[k] imbecilles ſunt vētre. Oſtree ꝟo in proprijs aſſate teſtis digeſtionem iuuant ꝛ ventrem ſtare faciunt.

¶ De carnibus. Cap. XCII.

Carnes[l] aūt oēs ſunt inutiles diſſintericis ꝑꝑ qḋ multū nutriūt: ꝛ tarde digerunt̃. Dāde ſunt aūt de auib⁹ ꝛ maxie de agreſtib⁹: q̄les ſunt turdi ꝑdices turtures merule ſturn⁹ iterdū ꝛ colūbe ꝛ maxie pipiōes. Sꝫ nihil ſaginatū pingue vl' bromidū[m] aut idigeſtū. Coquēda.n. ſunt in puſta[n] ꝛ poſt hec ſūt aſſanda ꝛ ſic dāda. Meli⁹ eſt aūt ſi exenteratis[o] itrinſec⁹ mittant̃: aut myrtha: aut ſorba ſicca ꝛ trita: aut iciſa minutatiꝫ: aut neſpilla: aut pira viridia: aut mala cydonia ſil'r ei poſt hec cōſueta: ꝛ ſic cocta ꝛ inde aſſata.

¶ De quadrupedibus carnibus. Cap. XCIII.

Equadrupedibus carnes ꝓhibēde ſunt. Tn̄ ꝑꝑ deſideriū lūbos porcinos maceratos aut hedinos accipiāt. Oua ꝟo gallinacea elixa in puſta[p] donec idurent̃ dabis. Plus autēꝫ ſcaltica[q] ſunt ꝛ ſublata vitella ſola aſſent̃ ſupra carbones: ꝛ ſic cuꝫ aceto terant̃ ꝛ cū rore marino offeres ad edendū. In pulmētarijs ēt ſi ros[r] ponat̃ aut pſidie modicuꝫ: aut galla aut olfaciū[s]. hec eniꝫ fortiter cōſtringere ſolēt vētrē. Nōnulli ēt vngulas vitulinas in ptiſana diſcoquūt ꝑ totā noctē donec diſſoluant̃ vngule: ſpiſſus igit̃ ꝛ glutinoſus fit ſuccus ptiſane. ꝛ ſic dant ad māducandū cōdientes modico aceto. Fortiter enim conſtringit ventrē. Sed his dari debet qui digerendi virtutē forteꝫ habent. Nā imbecillē ſtomachū hn̄tes conturbat magis ꝛ reumatiſmū maiorem facit. Hec autem de animalibus ſufficiant.

¶ De pomis. Cap. XCIIII.

Poma[t] igit̃ dulcia vētoſitatē generāt ꝛ ex infuſiōe ſua facile aceſcūt ꝛ iō ꝓhibēda ſunt. Danda ſunt aūt q̄ ſunt ſtiptica: q̄lia ſunt ſorba croma[v] corna pira viridia neſpilla mala cydonia aut vue in olla aut cū folijs in fumo ſuſpēſe ꝛ maſticāde ſunt donec ſeuiētes[x] ipſaꝝ minutent̃. Cū oībus aūt pomis[y] panis māducādus eſt: nā.n. ſunt[z] eucarpa.i. facile corruptibilia. Mali aūt granati grana ſanis cōſtringunt ventrē: infirmis ꝟo nō: ſꝫ dulciora efficiunt̃ in ſtomacho ꝛ corrūpuntur. Dactyli autē tebaici vel alofrixi[&] etiāꝫ maſticati fortiter cum pane ſcaltici[ʒ] ſunt. De cibis hec ſufficiant que dicta ſunt.

a .ſ. odoramēto vel ſapore cogne vt ſpeciebus vel oleis. b .i. tri qḋ fit ex paſta açima ad modū filorum. Ian. c .i. caulis. d .i. aceto aq̄ mixto. Ian. e Piſcis eſt. f Piſcis eſt. g Piſcis eſt. h Gallice aiſtre. i Piſcis eſt. k Hiis .ſ. l Noīe carnium carne quadrupedū intelligit. m .ſ. ſordidum. n .i. aceto aq̄ mixto. Ian. o .i. euiſceratis. p .i. aceto aq̄ mixto. q .i. ſtiptica. r Marinus. s .i. ſuccus vue acerbe imature. t .i. fructus. v .i. antiqua. x .i. arilli. y .i. fructibus. z Poma. & Als alij frixi. ʒ .i. ſtiptici.

¶ De potionibus ſimplicibus ad ventrē ſtringenduꝫ. Capl'm XCV.

Dande aūt ſūt he potiōes. Nardus[&] indic⁹ potat⁹ vētrē ſtringit ꝛ myrra bona ad fabe magnitudineꝫ data in cataputijs vētrē ſtrīgit. Semē lapatij ſylueſtris cū aq̄: tritū datū ſil'r vētrē ſtringit. Coaguli leporis.ʒ.j. poti data idē facit. Cornu ceruini vſti ꝛ loti coclearia duo cuꝫ dragagāto potui dabis: de galla quoqꝫ aſiana ꝛ pſidia ꝛ poligonia[aa] dabis. Coquat̃ aūt donec tertia ꝑs remaneat. Laudanū ēt cū vino auſtero potui ſil'r dabis. Et de achatia cyrra[bb] ꝛ hypogſtidē ꝛ litio indico ꝛ geſſamia[cc] ꝛ giſaſtereos ꝛ lēnias[dd] fragedos ꝛ balauſtia trita. Eſt aūt eorū aq̄ cacoſtoma[ee] cocta: ꝑꝑ qḋ ꝯſiderata rōne dāda ſunt ſtomacho forti. Neqꝫ febriēti neqꝫ dolorē patiēti aut imbecillem ſtomachuꝫ habenti danda ſunt.

¶ De falſa opinione indoctorum medicorum. Capl'm. XCVI.

Multi indocti mox ab initio trociſcos aut antidota laudāt ad diſſintericos vl' ꝓſumūt dare de opio ꝛ iuſquiamo ꝯfecta: aut de nigro papauere aut mādragora ꝑꝑea q anodina eē vident̃ ꝛ ſomnū faciūt. Ipſi igit̃ medici ſeducunt̃ dū vidēt infirmātes accepta potiōe tota nocte dormire ꝛ narcoticis medicaminib⁹ ꝯtineri vētrē. Cū g̃ acceſſerit dies ifructuoſus iuenit̃ labor cū in vnū ꝯgregati hūores ſine intermiſſiōe deponunt̃ g̃uato capite ꝛ defecta vtute vētrē faciūt deteriorē ꝛ faſtidiū mai⁹ accidit. vn̄ nō frequēter dandi ſunt niſi forte nec̄itas exigat. Poſt ſimplicia ꝟo medicamenta in ſequenti ſunt danda compoſita: quorum[ff] neceſſe eſt cōpoſitiones tradere que a nobis frequenter ſunt oblata.

¶ De trociſcis. Cap. XCVII.

Trociſcus balauſtion achatiā hypogſtidos litiū balauſtiā geſſamiā[gg] giſaſtereos opiū eq̄li pōdē cū ſucco plātagis facies trociſcos trioboleos[hh] ꝛ vnū dabis mane an̄ duas horas cibi ꝛ interdū dormitū eunti cū aq̄ cyatis tribus[ii]. ¶ Itē diacoralloꝝ trociſci ꝛ diaelectꝝ ꝛ diapithias[kk] mirabil'r reꝑmūt reuma ꝛ ꝯſtringūt vētrē ꝛ ſanguinē reijciētib⁹ vl' ptiſicis ꝓſunt. Diacoralliū trociſcus. ℞. achatie cyrre[ll].ʒ.iij. hypogſtidos.ʒ.iiij. plātaginis ſeminis.ʒ.ij. balauſtie.ʒ.iiij. gūmi libani amili. an̄.ʒ.v. roſe folioꝝ.ʒ.ij. roſe ſeminis.ʒ.j. opij.ʒ.ij. cora.ʒ.ij. pſillij cocti in apoçimate ſicut ſepi⁹ dixim⁹ cyatuꝫ vnū: his oīb⁹ ſil' tritis facies trociſcos dracmeos ꝛ dabis in vino cū apoçimate pēthafili herbe. Trociſc⁹ diaelectꝝ.i. ſuccinū. ℞. electri iris illirice[mm] croci maſticis. an̄.ʒ.lxxxv. opij.ʒ.ij. pſillij cōgelati.ʒ.xlv. ꝯficies: ſic accipies pſillij.i. herbe policaris ſemis cyatos.ij. mittes in aq̄ mūde. ℔.v.[nn] italicj ꝛ coques ad tertias[oo] ꝛ leuabis[pp] ꝛ cū ſe refrigerauerit ex eo infundes in mēſura. ℔.j. ſpēs[qq] trib⁹ dieb⁹ ꝛ facies trociſcos dracmeos ꝛ dabis vnū in aq̄ cyatis trib⁹. Trociſcus diapitias. ℞. galle aſiane hypogſtidos achatie[rr] cyrre opij. an̄.ʒ.ij. coaguli leporis aut cymini geſſamie[ss]. an̄.ʒ.ij. aq̄ pluuial' qḋ ſufficit: facies trociſcos ꝛ dabis.ʒ.j. in aq̄ cyat̄ trib⁹. ¶ Itē trociſc⁹ diaſꝑmatō aniſi feniculi ſeminis an̄ eos papaueris albi ſeminis opij tebaici pſidie. an̄.ʒ.j. iuſquiami ſe.ʒ.ij. apij ſeminis.ʒ.iij. croci florū roſarū galle aſiane. an̄.ʒ.iiij. ꝛ de ſiccis qdē facies puluerē: opiū aūt in aqua infundes ꝛ facies trociſcos pēſantes ℈.j. ꝛ.ſ. dabis ſic ad tuſſem in mulſa ad diariā i ſucco oriçe[a] his q cū tuſſe reijciūt i puſta[b] ad ſuꝑfluuiū[c] ſanguinis in apoçimate lētiſci ad nauſeā i aq̄ abſinthij ad inteſtinoꝝ dolores ꝛ inflāmationes ſtōchi in mulſa[d] ad diſſintericos ꝛ ciliacos i apoçimate roſ. mane āt dabis trociſcū.j. ꝛ ſero vnuꝫ. Trociſc⁹ crocodis. ℞. dauci cretici.ʒ.iiij. caſtorei.ʒ.ij. ſmirnis.ʒ.ij. croci.ʒ.iij. aut.iiij. opij.ʒ.iij. iuſquiami ſe.ʒ.viij. aniſi apij ſe. an̄.ʒ.viij. aut vj. ſtoracis.ʒ.iiij. Opiū aūt ꝛ myrrā infundes in aq̄: de ceteris ꝟo facies puluerē: ſtoracē aūt reſolues cū aqua vbi infuſa ſint opiū ꝛ ſmirnis demū ſtoraceꝫ teres cuꝫ his que infuſa ſunt ꝛ ſuꝑmittes puluerem ꝛ facies trociſcos aut obolos.ij. aut tres hn̄tes ꝛ dabis bibere ieiunis ꝛ in cibo ꝛ poſt cibū. In cibo aūt ſepi⁹ ꝛ ante cibuꝫ ꝛ poſt cibū multū ſunt mirabiles ꝛ dolorē ſtōchi mitigāt: ꝛ acidos ruct⁹ pauſant[e] ꝛ indigōnē ſoluūt ꝛ ꝯſtringūt vētrē: ꝛ liacos[f] ꝛ torſiones vētris mitigāt: ſunt aūt ꝛ anodini ad cephalargiā illinito ex eis fronte cū oleo roſ. ꝛ aceto. Auriū q̄ꝫ paſſiones ꝛ dētiū dolores cū ſucco ꝑdiciados[g] in cauerna dētium miſſi ſanāt admixto galbano: ꝛ obthalmias ſoluūt admixto tetrapharmaco. Iuuāt aūt potati dormitū eūti: ſomnū enim faciunt ſuauē ꝛ reuma reꝑmūt. ſil'r ꝛ arteticos dolores iuuāt. Abſtinēt[h] eni mēſtrua ſi ſatis[i] fluāt. vn⁹ ex eis cū apoçimate myrthe triū dracmarū potat⁹ ad nariū fluxū ꝛ hemorroidas ꝛ ad oēs flux⁹ facit. Et ad catarrū dat̃ ꝛ ad mr̄icis ſuffocationē facit: ꝛ ad cholicas paſſiones cū apoçimate rubi aut cū vino auſtero in quo aniſuꝫ fuerit infuſuꝫ aut myrra aut ſorbe. Bene ēt dat̃ ꝛ in[k] ꝑiodicas paſſiōes oēs: ꝛ maxie que cū rigore fiūt. Det̃ aūt ante vnā horā acceſſionis cū aq̄ trib⁹ cyatis[l]. Opꝫ etiā dari in vomētib⁹ cibos: iuuat ēt eos q tuſſiūt in ſapa[m] datus aut melle cocto: ꝛ in initio frenetice paſſionis datus iuuat. Stomaticos cū cracoriſano.i. cū origano tritus ꝛ potatus cū apoçimate roſaꝝ: aut cū vino myrtice aut cū ſucci mēthe.ʒ.ij. iuuat diſſintericis aut cū ſorbarū apoçimate: aut cū maloꝝ cydonioꝝ: aut cuꝫ rubi decoctione dat̃. Dat̃ ēt puluis trit⁹ cū ouo: ſil'r aūt ꝛ ciliacis[n] vel ad oē reuma vētris vel alioꝝ mēbroꝝ. Facit aūt ꝛ ad vuā cū aq̄ gargariſm⁹ fact⁹. facit ad veſice dolorē cū aq̄ cal'e cyatis trib⁹ dat⁹. Ad emoptoicos cū cyato vno aceti ꝛ aq̄ fride cyatis duob⁹ potat⁹. Iſtū g̃ trociſcū vlceratā hn̄tes veſicā bibēdo ſcim⁹ fuiſſe liberatos. ¶ Itē trociſc⁹ dyodion. ℞. nardi[o] indi cicroci. an̄.ʒ.viij. aloe libani aniſi roſaꝝ ſiccaꝝ ireos. an̄.ʒ.iiij. achatie ſmirnis[p] hypogſtidos litij indi dragagāti opij piperis. an̄.ʒ.iiij. alij aūt mittūt opij.ʒ.j. aq̄ ꝟo qḋ ſufficit facies trociſcos hn̄tes obolos.ij. ant vnā dabis cuꝫ vino myrtino. ℞. hypogſtidos pſillij ſucci geſſamie[q] gallaꝝ aſianarū achatie cyrre. an̄.ʒ.viij. cū aq̄ pluuiali facies trociſcos ꝛ vteris: diſſintericis.n. inities.ʒ.ij. cuꝫ ſucco oriçe[r] aut lēticuli aut his ſil'ib⁹. Emoptoicis ꝟo dabis bibere.ʒ.j. cū aq̄ cotila[s] vna. Ad ſanguis fluxuꝫ mulieris inities cū alice[t] ſucco aut appone flocū[v] lane intinctuꝫ reſoluto trociſco cū ſucco ſtrigin[x] aut aliquo ſili huic herbe. Cataputie ad diſſintericos vel oēꝫ ſolonē vētris gallarū aſianaꝝ non ꝑforataꝝ opij. an̄. obolos[y].iij. cū aq̄ facies cataputias orobeas[z] ꝛ dabis i nocte cū vitello ouoꝝ aut myrtice ſucco.ij. aut.iij. alij qdē de gallis duplū mittūt. ¶ Itē cataputie ad diſſintericos myrre opij. an̄.ʒ.ij. gallaꝝ aſianaꝝ.ʒ.iiij. alij mittūt.ʒ.ij. cū aq̄ facies cataputias ꝛ dabis in nocte ꝛ in mane.iij. ¶ Item potio ad diſſintericos roboris[a] noueli corticis.ʒ.vj. mittes in olla noua addes vini auſteri ℔.[b] duos ꝛ coques donec remaneat emina vna[c] ꝛ ſublato cortice dabis bibere ieiuno cyatos.ij. Ipoteca ideſt ſuppoſitoriū ad tenaſmon ꝛ diſſinteriā valde bonū myrre libani opij croci eq̄li pōdere cū aqua teres ꝛ facies collyria ad magnitudinē nuclei pinei vel modico maiora. ¶ Itē collyria ad dolores galbani ſtoracis. an̄.ʒ.ij. opij.ʒ.j. facies vt ſupra collyria ꝛ inities. ¶ Item aliud ſuppoſitoriuꝫ collyrium ad tenaſmon ꝛ diſſinteriam valde bonum opij.ʒ.iij. myrre.ʒ.iij. croci caſtorei. an̄.ʒ.vj. libani[aa].ʒ.iij. cum atico[bb] vino facies collyria.

¶ Enema ad diſſintericos ꝛ dolores nimios vel inflāmationes. Capl'm. XCVIII.

Epum caprinū curatū[cc] reſolues ꝛ inities. ¶ Item lac vaccinū cum medulla ꝛ oleo inities. ¶ Item aliud ſuccus ptiſane tepidos inijce: ꝛ ſimil'r lac tepidū. ¶ Itē aliud oleū roſatū cum butyro inijce. ¶ Item aliud oleū roſatū ꝛ butyrū cū albumine ouoꝝ vel aquā vbi lini ſemen decoctū fit inijce. ¶ Iteꝫ aliud vbi ſomnus non accidit[dd] roſaꝝ folia in aqua decoquant̃ ꝛ eandē aquā cū ouoꝝ vitellis inities. ¶ Itē aliud dragagantū ſolues in apoçimate roſarū ꝛ tn̄ addes ſucci oriçe[ee] ꝛ inities. ¶ Item aliud achatie partes.ij. ſucci oriçe partes.ij. vbi ſimul coquat̃ myrtha ꝛ facies ad mellis ſpiſſitudinem ꝛ oibus mixtis inities.ʒ.iij. ¶ Itē ad diſſintericos enema. infuſio ꝛ magis vbi reuma non eſt lini indici.ʒ.ij. in lacte caprino ſolutis inities. ¶ Iteꝫ aliud melius lactis caprini cyatos. vj.[ff] aut.viij. amili.ʒ.iij. litij.ʒ.ij. miſcebis ſimul ꝛ inities. ¶ Itē aliud de ſepo hircino cuꝫ oriça[gg] aut farre[hh] cocto inities. Nec enim in initio initienda ſunt. ¶ Si in inteſtinis cācer fuerit ſuccus[ii] lēticule cū melle optimo: ꝛ maxie pōtico: interdū admiſcebis ſtipteream[kk] rotundaꝫ: his enim[ll] poterit mel ꝛ ſuccus lēticule purgare[mm]: ſtipterea ꝟo deſiccat. Qḋ ſi amplius cancer obtinuerit loca vt etiā corrupta corpora ſimul defluāt: oportet in primis ſalmoriaꝫ[nn] inijcere de ſale armoniaco factaꝫ. Et ſic poſtea fauilliūi[oo] inities trociſco q. ℞. abeſti[pp].ʒ.v. ſandarache[qq].ʒ.v. arſenici.ʒ.v. aut.ʒ.viij. carte cōbuſte.ʒ.xx. facies trociſcos cuꝫ vino.ʒ.iij. inities aūt cū apoçimate myrthe ꝛ lēticule: ꝛ alijs ſimilibus cum vino. ¶ Item trociſcus marcelli magnificus q. ℞. calcuce caumenon[rr].ʒ.ij. arſenici.ʒ.iij. lepidos[ss] calcucecaumenon.ʒ.iiij. opij.ʒ.ij. croci.ʒ.j. cetani[tt].ʒ.v. ſtipteree[uu] ciſtis[xx].ʒ.iiij. ſandarace.ʒ.vj. olfacij[yy].ʒ.iij. cōfice cum vino myrtino aut ſapa cretica trociſcos. facies.ʒ. ſingulas pēſantes ꝛ inities cum apoçimate myrthe. ¶ Itē trociſcus ſine opio ꝛ calce diſſintericis: purgat enim ꝛ cicatrices inducit pſidie.ʒ.j. gūmi[zz] hypogſtidos. an̄.ʒ.j. roris ſyriaci.ʒ.j. litij indici.ʒ.iij. amili.ʒ.iij. achatie.ʒ.ij. roſe omnia teres ꝛ cum aqua vbi coxeris myrtham facies trociſcos: ꝛ cū opus fuerit inities cuꝫ ſucco oriçe aut lēticule. Qḋ ſi p̄mū medicamen nō iuuerit dolentes mel initias. Cōtemplare itaqꝫ ſi de nigris choleris paſſio facta fuerit: egritudo ergo eſt peſſima ꝛ periculoſa. Qḋ ſi fuerit opꝫ medicamen forte fieri: qḋ. ℞. ſalis armoniaci partē vnaꝫ acāthos egyptie.ij. partes ellebori nigri quātū ſalis armoniaci coques in aqua acanthum ꝛ elleboro: ꝛ ſic poſtea ſalem in ipſa apoçima

& .i. ſpica. aa .i. burſa paſtoris. bb .i. nigra. cc Geſſamia ꝛ giſaſtereos ſm Ian. ſūt iſte.ſ. terra ſiſima gypſo niſi q eē vltie diaphanitate ꝛ ſeparatiōe in laminas ꝑtenues. dd Lenntias ſeu fragedos quod idē ē: nō ē auripigmētū vt dicūt qdam: ſꝫ eſt terra ſigillata. ee .i. mala ſtomacho. ff .i. ꝛ illo. gg Geſſamia ꝛ giſaſtereos idē ſūt ſm Ian.ſ. terra ſiſima gypſo niſi q eē vltie diaphanitate ꝛ ſeparatiōe in laminas ꝑtenues. hh .i. pōdus triū oboloꝝ ꝛ eſt obolus pōdus xij. granoꝝ. ii Cyatus eſt pōdus vnc. vij. ꝛ.ſ. kk Hi trociſci deſcribunt̃ infra iſto ca. ll .i. nigre. mm A loco. nn Sextarius. oo .i. vſqꝫ ad tertiaꝫ ꝑtē vl' lege vſqꝫ ad .iij. ſextarios.ſ. ab. pp Ab igne.ſ. qq Supradictas ſpecies. rr .i. nigre vel viridis. Ian. ss Eſt tra ſiſima gypſi niſi q eſt vltie diaphanitatis ꝛ ſeparabilis in laminas ꝑtenues. Ian.

a .i. riſi. b .i. aceto aque mixto. Ian. c Als ꝓfluuiū.ſ. ſuꝑfluū fluxuꝫ. Ian. d .i. mellicrato ꝛ fit ex duab⁹ mellis ſm Diaſco. e .i. ſedant. f .i. fluxū ventris hn̄tes vitio ſtomachi. Ian. g .i. paritarie herbe. h .i. retinent. i .ſ. nimis. k .i. contra. l Cyatus eſt pondus vnc.j. ꝛ.ſ. m .i. vino cocto. n .i. fluxū vētris vitio ſtomachi patientibus. o Spice. p .i. myrre. q .i. terre ſiſime gypſo niſi qḋ ē vltime diaphanitatis ꝛ ſeparatiōis in laminas ꝑtenues. r .i. riſi. s Cotila eſt pondus.ix. vnc. Ia. t Alica eſt gen⁹ frumenti: qdaꝫ ſpeltā putāt Ia. v Intra vuluā.ſ. x .i. morelle. y Obolus eſt pōdus.xij. granorum. Ian. z .i. pillulas ad magnitudinem orobi.

a .i. quercus. b Sextarios. c Emina eſt mēdietas ſextarij ꝛ ſextari⁹ pōdus duaꝝ lib. ꝛ ſm quoſdā lib.ij. ꝛ.ſ. aa .i. thuris. bb .i. athenie. cc .i. purgatum. dd .i. euenit egro. ee .i. riſi. ff Nota quātitatē lactis que eſt xij. vnc. vel ad minus. x. vnc. ꝛ.ſ. gg Cyatus eſt pōdus vnc.j. ꝛ.ſ. hh .i. riſo.

adminiſtrabis ꝛ inities. Qđ ſi cauſam ad mortē ꝑpe rare videris poſt hec adycies ſandaracam[a] ꝛ albeſtū[b] equali pōdere. hec aūt adiuuāt vbi putredo nimia fuerit facta vt paulatim ad ſaniem poſſit reuerti. ¶ Iuuāt aūt ꝛ mulſa trociſcus cū melle ꝛ vino adhibit[c]. Inflāmatione autē ꝯſiſtente peſſimeo[d] inteſtino de lacte iniectio mitigat ꝛ ſucc[e] alice ꝛ ptiſane ꝛ farris tollere ſolēt dolores ꝛ inflāmationes. Qđ ſi nō fuerit multū reumatiſmus oleū ſi iniciat paragoricat. Qđ ops fieri his ꝗ nō ꝑtinet iniectionē. Qđ ſi iniectione cōtineat multi ſalmoriā inyciūt. Aliȷ aūt ſal armoniaci cotilā .j. vl' min⁹ aut mai⁹ admiſcuerūt medicamini. Nos aūt ſalmoriā vbi oliue albe ꝯdite ſūt ꝛ aq̄ illi⁹ eminā[f] vnā inycim⁹. Et iterū moxā faciētes q̄tuȝ pōt eē bona media aut modicū plus poſt depōne[g] ventris inyciemus trociſcos ꝛ ſic ꝑtinet[h] ꝛ ſi nuda inuenerint vlcera. Dec eſt diſſintericoꝝ ois cura. Sicca diſtēꝑātia ſicciores corpore oſtēdit ꝛ tenues q̄ magis ſitim patiunt⁹ quibus ſtercora minus ſed pinguiora[i] eſſe videntur.

a .i. auripigmentum rubeum. b .i. calcem. c vitio .f. longaone. d Eſt genus frumēti q̄d ſpelta putant. Iañ. e .i. mulcet ſeu mitigat. f Emina eſt medietas ſextarȷ ꝛ ſextari⁹ eſt lib. ȷ. ꝛ. ſ. g .i. aſſellatione. h Retinet eos rectr. i Propter liquefactionem.

¶ De ciliacis philomini. Caplm. XCIX.

Illiace[k] paſſiones ꝛ indigōnes ẽr indigeſtione ipſi⁹ ventris fiunt eo q̄ nō pōt ex ipa defectione miniſtrare corpi nutrimētū. Aliq̄ ꝛ nō bn̄ digeſta ꝑ vētrē ferunt diuerſi coloris: ꝛ maxie diſtillatio luti[l] ſanguinei queadmodū vas diſtillās efficit. Nihil ꝗ mirādū eſt q̄ ſanguis nō pdigeſtus recidat in vētrē amiſſa aut leſa caceltica virtute. ꝯtinēte ꝟute.

k Eſt fluxus ventris vitio ſtōchi. l Ab loci.

¶ Signa ciliacoꝝ. Caplm. C.

Signa de ciliacis. Multo igit̄ ꝑe ſolo vētris manet cū frequēti aſſellatione. Extenuat̄ corp⁹ in ſomnietate conſumptū eſt indigeſtio ꝛ mordicatio cū tropho[m] in vētre efficit. Et faſtidiū patiunt̄. Curant̄ ſigdē queadmodū illi ꝗ reuma vētris patiuntur. Cibi q̄dē miſtrādi ſūt nō ꝗ ſatis[n] ſūt ſcalrici[o] ſz ꝗ ſtiptici ꝛ bn̄ ſatis ſūt digeſtibiles. Quales ſūt panis bn̄ ꝑfectus: clibano coctus ꝛ in vino intinct⁹ ſtiptico: ꝛ forbitiones de léticula ꝛ oriza[p]. Et piſces ꝗ hn̄t duras carnes dādi ſunt. De quib⁹ vo ea que nō ſūt ſaginata: ꝑter paludeſtria. Cognus et buccellas de pane cū malis cydoniȷs ꝛ myrtha. Dabis eī ouoꝝ vitella aſſata i aceto. Sed ꝛ cyſton[q] de lacte ſicut dictū eſt dabis bibere: ꝛ carnes lepozinas vl' ſylueſtres ꝛ alia que in reumaticis paſſionib⁹ dixim⁹ ſūt miſtrāda. Dec ꝗ paſſio adibita curatione in initio facile amputat̄: poſt vo difficili. Diuturna vo facta hac paſſione tarde remouet̄. Ops aūt in primis biduo aut vno die a cibo abſtinere. Et in ꝑcordȷs[r] embrocas apponere que modice ſunt ſtipticitatis ꝛ corroborare ꝑit loca de vino ꝛ oleo ro. ꝛ myrtino aut melino[s] aut anbetino. Poſt h cataplaſma eſt apponendū de dactylis ꝛ alphita[t] ꝛ malis cydonȷs ꝛ aloe ꝛ abſinthio. Facit aūt ꝛ plātago trita ꝛ ſmirnis[u] ꝛ herba polligony[x] aut cū farina tritici admixta aut cū alphita[y]. Dolori aūt cū ardore facto q̄d rari⁹ ſolet cotingere fit[z] oxymel. Et ſic vere cataplaſmare h mō ꝑfectio de dactylis ꝛ lini ſemine. Dactyli igit in vino inſuſi terunt̄. Lini ſemē aut farinā cū melle coques ꝛ oleo modico ꝛ cū ſe collegerint in mortario vbi dactyli cocti ſunt ſupmittes ꝛ inyties ꝛ cū ſe bn̄ ꝑmiſcuerint lauabis ꝛ vteris calo. ¶ Itē credo de oleo myrtino ꝛ dactylis cōmixto vteris ꝛ hec deſiccat reuma. Emplaſtrum et ad hec ꝗ faciūt q̄lia ſunt dyatheos ꝛ panacias ꝛ dicceſt ꝛ magis olb⁹ minaſias. Di aūt ꝛ dydion cui⁹ ꝯfectionē vbi de reumate vētris ſcripſim⁹ tradidim⁹.

m .i. euerſione inteſtinorū ſeu ſubuerſione. n .i. nimis. o .i. reſtrictiui. p .i. riſo. q Eſt lac coctum cū lapidib⁹ cadētib⁹ vt expoſitū eſt ſupra capitulo. 83. r .i. ſupra orificiū ſtomachi. s De cydonȷs. t .i. farina ordei. u .i. myrra. x .i. ſyrge paſtoris. y .i. farina ordei. z Alfo ad dolorem. Alf ſiat .i. def. Propria nola empſoꝝ ſunt.

Extrinſecus[x] hec a nobis dicta ſufficiant. Ceteꝝ aūt de potionib⁹ dōm erit. Dāda eſt ei. v. foly herbe rad. decoctio potāda. Et rubi radicis[aa] ſilr. ꝛ ſalicis[bb] arboꝛis. Trita aūt in potione ꝛ ſupaſpgēda ſūt ſemia vue[cc] ſicce aminee[dd]. Dederūt aūt aliq̄ hypoquiſtidos chily[ee] acbatiā cirrā[ff] ꝛ lytiū indicuȝ ꝛ malagranata vtraq̄. Aliq̄ aūt ꝛ balauſtiā tritā potui ſupaſpſerūt. Aliȷ ꝛ galle puluerē aut pſidie. Dis aūt ad diſſintericos ſolem⁹ ꝛ faſtidiū gñant ꝛ digōnē ꝓhibēt fieri: ꝑp q̄ rari⁹ hec dāda ſunt. Nos tñ hāc potionē die ipſa dedim⁹ ſilica greca[kk] ꝛ ſe. plātagis ꝛ ſemē de vua ſicca hec in aq̄ bulliāt ꝛ dabis eis eādē aquā bibere: ꝛ trociſci ꝓpriuȝ ad ipſaȝ cām. Trociſc⁹ ad ciliacos optim⁹ ſemē apy iſundes in aq̄ vbi léticula cocta eſt trib⁹ dieb⁹: poſtmodū teres ꝛ admiſcebis gūmā[ll] ꝛ cū ſucco plātagis facies trociſcos. Exinde dabis in aq̄ calavbi. v. foliū aut rubi radices fuerint cocte. Plātagis[mm] ſe. ʒ. j. lappacȷ agreſtis ſe. ʒ. j. hypogſtidos pſilly achatie. ai. ʒ. j. gūmi[nn] ʒ. iiȷ. teres ꝛ cū apocima[oo] papaueris facies trociſcos ꝛ dabis cū aq̄ bibē ꝛ deſub⁹ ex eo inyties. ¶ Itē ad ciliacos trocis⁹ ꝗ ſtatȝ ꝓſtringit myrticis[pp] carpos ʒ. ȝ. iij. achatie cirrate opy. ai. ʒ. j. roximarini myrtie in gre ſolloꝝ. ai. ʒ. iiij. de melle ſtimatis[rr] ſupmittes. ʒ. j. ꝛ fac trociſcos ꝛ vteris cū oui aſſi vitello. Cū aūt dabis bibere coque rubi radicis cortices ꝛ myrthe ꝛ mala cydonia ꝛ cū ipa decoctione dabis trociſcos. Et ipſa apoſima[ss] cum voluerint bibere vtantur.

x Applicanda. aa Decoctio. bb Decoctio. cc .i. arilli. dd .i. albe ad aq̄ eſt ſine ꝛ mūte q̄ eſt rubo. ee Aloco. ff .i. nigram. gg .i. ſtiptica. hh .i. mala ſtomacho. ii Qua .f. ſecūd⁹ cataplaſma. kk Den⁹ leguminis deſi alr p locaracia. ll Arabicum. mm ali⁹ trociſc⁹. nn Arabici. oo .i. decoctione. pp .i. tamariſci. qq .i. fructus. rr Aloco. ss .i. decoctione.

¶ De chronica ciliacoꝝ paſſione. Cap. CI.

Diuturna igit̄ ciliaca[tt] paſſione effecta aut recorpoꝛatiue[uu]. Aut ſine vnctione ſolē fricationes ſunt adhibēde in dieb⁹ in qb⁹ facili⁹ adiutoꝛia bis agētib⁹ miniſtrant. Qualis eſt fricatio coraꝝ multa ꝛ brachiorum adhibita ſine oleo cū ſabainis[xx] aſpis. Et poſtea nitrū mébris ipſis ſupaſpergitur admixto litboaſio[yy] aut litbopirſton[zz] aut teſte veteris aſſe tritura eq̄li pōdere nitro admixta. Poſtea vo cū oleo dropaciſino. Et in aligb⁹ dieb⁹ de ꝑfecto dropace adhibēdū eſt ꝑ ptes mébroꝝ. In pmis quidez in coxis: poſtea in brachȷs. tertio aūt loco vteris in dorſo ꝛ coxis. demum aūt in pectore ꝛ hypocūdȷs. Similr aūt imponendus eſt ꝛ ſynapiſmus hoc modo poterit ad ſanitatem celerius peruenire.

tt Fluxus ventris vitio ſtomachi. uu .i. cōſtant medicī ꝛ recipere ꝛ cōplexionē. Iañ. xx .i. panis albis ſoriȷs. yy .i. lapide. zz .i. lapide piriteo ꝛ eſt marſita. Iañ. Dropax eſt ꝓpriū dropaciſinus dīcit inde oleū dropaciſinum. i. rapitum.

¶ De tenaſmone. Caplm. CII.

Tenaſmon eſt paſſio ieſtini apoſiſmon. Patitur tergo conationem cum aſſellandi delectatione ꝛ ventoſitate. Faciunt autem per ſeceſſum ventris mucillagines cum pōdere. Et aquoſa deponūt ſtercora iterdū ꝛ guttā ſanguinis.

.i. vlcini.

¶ Curatio. Caplm. CIII.

Uerabis fomētis ꝛ iniectionībus vbi coquantur fenugrecum ꝛ euiſci radices ꝛ ex hac confectione dum adbuc calet ſuppoſito vaſe circūdatus pānis vapoꝛādus eſt anus. Utimur etiā ꝛ oleo roſaceo ꝛ butyro ꝛ adipe anſerino cū modica cera reſolutis ꝛ anū interius iūgulmus. Et pice bricia ſuffumigamus. Initiēdū eſt lac cū melle vt mucillagines purgētur. Aut aqua vbi lenticula coquit cū melle. Poſt hoc ſtipticas facies iniectiones de roſa ꝛ myrra ꝛ corticis pini decoctiōe. Solue ꝛ erici[aaa] carpos[bbb] cū aq̄ vbi roſa cocta fuerit cyra[ccc]ȝ. Et butyȝ ꝛ oleū roſaceū aut myrtinū inities ꝛ linies

aaa .i. colopbonia. Iañ. bbb .i. tamariſci. Iañ. ccc Cyprus ꝓo duo vnc. ʒ. 5.

lyciniū cū tetrapharmaco[a] ꝛ oleo roſaceo reſoluto ꝛ intra anū mitti facies. Aut puluerem plūbi cū oleo roſaceo tritū ꝛ modicū addēs cere cum létiſco[b] ꝛ vt ſupra adhibebis. Sacellos vo calidos ſup pectinem ꝛ lumbos vel anū ſuperpones. Cibos vo miniſtrabis euchimos ꝛ digeſtibiles ꝛ ſub ſtipticos.

a Eſt vnguentuȝ de q̄tuoꝛ medicinis vt eſt baſilicon. b Lentiſcū puro eſſe arboꝛ maſticis.

¶ Ad ſplenem philagrius. Cap. CIIII.

Secūduȝ[c] alia mēbra diuȝ egritudinū gñia ſplen patit̄: nā infrigidat̄ ꝛ caleſit ꝛ ſiccat̄ ꝛ humectat̄. Et poſt hec ſic ꝛ alia mēbra diſtēꝑat⁹ efficit̄ ꝛ egritudines i eo gñant̄. Nā ꝛ ꝯſtipat̄[d] ꝛ icreſcit[e] ꝛ ineq̄lr exaſpat̄ ꝛ extenuat̄ ꝛ dilatat̄ in aliq̄s ptes ꝛ inflāmat̄ ꝛ in duritiam vertit̄ ꝛ ſcliroſim facit. Nunc ergo ſingula eoꝛum ſigna ꝛ curas dicere non obmittamus.

c .i. ſicut. d .i. opilatur. e .i. augetur.

¶ Signa frigide diſtēꝑerātie ſplenis. Caplm. CV.

Frequēter eni diſtēpat̄ ſplē ꝛ maxime de frida ꝛ hūida diſtemperātia. Et q̄pl'ime ex cibo ꝛ potu frido frequēter aſſūpto. Qualia ſūt aq̄ frigida oſtrea ſterilis[f]: caro poꝛcina: pomoꝝ copia: accepta ꝛ diuerſa poma: ꝛ maxie in eſtate accepta. Caloꝛ eni i ſplene minoꝛ efficit̄ ex his maxie locis humidis ꝯſiſtētib⁹. Sed ꝛ balnei vſus poſt cibos: ꝛ luxurie nō ſolū his ꝗ frequēter exercent ꝛ plus q̄ poſtulat rō: verūetiā his maxie ꝗ cibis repleti ſūt aut potu ꝛ indigeſti adhuc venereos exercēt act⁹. Nā citius vt dictū eſt frida diſtēꝑātia q̄ cal'a i ſplene magis augmētari vī: ꝛ maxie illis corpoꝛib⁹ qbus humoꝝ eſt abundātia: ꝛ moleſtias patiunt̄ ꝛ dolores cum tumore loci plus ab oꝛdine nāli effecto. Quib⁹ ꝛ coloꝛ egrotātibus niger fit: non ex toto: ſed ſubliuidus ꝛ plumbeus.

f .i. omaſa.

¶ De calida diſtēperantia ſplenis. Caplm. CVI.

Calida ſpleni diſtēꝑantia maxime fit de febrib⁹ ex eſtu nimio. In febribus aūt accēſo ſanguine extēdit̄ ꝛ in tumorē ducit̄: qꝛ nā rata eſt: ꝛ ideo fluēs i ea ſanguis vſtus ꝛ feruens in tumoꝛē extēdit̄ nimiū ꝛ expellit̄. Nā eſtas ſeu cal'a aeris q̄litas vtreq̄ȝ ſpleni leſionē inferūt. Cū hō plus q̄ opȝ fuerit calefactus queadmodū in hieme aeris frigidi qualitates: ſil'r aūt ꝛ humidi ꝛ ſicci aeris facere cōſueuerunt. Que oia ex ꝓcedētibus aeris qualitatibus fiunt. Inferūt etiā ciboꝝ receptiones ꝛ potus. Cognoſcere ergo a ſapientibus poteris: qꝛ per hec augmentant̄ reumata ꝛ ventoſitates generantur ꝛ moꝛboꝛum increſcunt genera.

¶ Curatio cal'e ꝛ ſicce diſtēꝑantie ſplenis. Ca. CVII.

Calida ꝛ ſicca diſtēꝑantia fridis ꝛ humidis curat̄ adiutoꝛȷs extrinſecus ſiue intrinſecus ꝑ cibos ꝛ pot⁹ miniſtratos. Cibi aūt ſūt ex olerib⁹ lactuca bleta attriplex cucurbita ptiſane ſucc⁹. Balneo de aqua dulci facto vtant̄. Extrinſecus aūt adhibēda ſunt oleū roſaceū ꝛ melinū[g] ꝛ ex eis epithimata cōfecta. Adhuc etiā ꝛ ſuccus vue acerbe aut andraginis[h] ſeu iouis barba[i] ꝛ tenera maxime vitis.

g .i. de cydonȷs. h .i. poꝛtulaca. Iañ. i .i. ſemperuiua.

¶ Curatio fride ꝛ hūide diſtēꝑātie ſplenis. C. CVIII.

Calida ꝛ ſicca ſūt adhibēda fride ꝛ humide diſtēꝑantie adiutoꝛia. Sed magis ſicca ꝛ frida diſtēꝑerātia ꝯſiderāda eſt q̄ hūida ꝛ frida. Quib⁹ḡ extrinſecus ſūt adhibēda adiutoꝛia que cū butyro ꝛ cera nouella ꝛ hyſſopo ꝛ oleo cyprino vel irino cōficiunt̄ aut hoꝝ ſil'ib⁹ cū adipib⁹ anſerinis vl' poꝛcinis recētib⁹ admixȷs cū ſtoꝛace calamita ꝛ armoniaco pingui qb⁹ admiſcent̄ hec buglosſa ꝛ ligritie ſuccus ꝛ balneoꝝ vſus cū oleo ꝑmitti pōt. Etiā admiſtrādū ē oleū nardinū cū ꝓſcriptis medicamib⁹ ꝛ croci modicuȝ cā ſplenis vt reuertat̄ ꝟtus ipſi⁹ ꝛ opatio. Nā extrinſecus ea q̄ calefacē ꝛ hūectare poſſint ſufficiant dixiſſe. Cōtēplādū eſt. n. ne forte corp⁹ ſit hūoꝛib⁹ plenū ꝛ calefaciēdo corp⁹ in ſplene hūoꝛ augmētet̄. Et ſi tibi manifeſta ſigna plenitudis appuerint euēt̄ patiēs: ꝛ ſic poſtea ſanāda eſt diſtēꝑantia. Cibi aūt vtiles q̄pl'imi ſūt ꝗ ſanguinē bonū gñant. Quales ſūt piſces aſpratiles[k] ꝛ galline domeſtice ꝛ faſiani ꝛ ꝑdices ꝛ oēs aues q̄ i mōtib⁹ degūt ꝛ colūbi mr̄i[l] ſubducti. Et d aīalib⁹ poꝛcia q̄ mediē fuerit etat̄. i. poꝛcaſtr⁹[m] ꝛ hedus ꝛ ipſi[n] mediocres iter duros ꝛ teneros. i. anniculatū[o] aut biniatū hn̄tes: ꝛ ptiſane ſucc⁹ cū optio melle ꝛ pipe mediocriter ꝯdit⁹ vtiliſſim⁹ ē eis. Opȝ. n. vt ſine iflatiōe ſint oino viſcera vt nō ledant̄ a mell' caloꝛe aut ſiccitate. Nā dulcia oia nāl'r ꝓcoꝛdȷs ꝛ viſce[h]⁹ ſūt peſſima. Nec vinū qđ calefit ꝛ hūectat aſſumēdū ē: ꝛ iō q̄ nāl'r ſit dulcia ꝓhibēda ſt.

k .i. ſquamoſi. l .i. a matre alēte eos ſubſtracti. ſ. pipiones. m .i. poꝛcus caſtratus. n Sūt. o .i. vnum anū.

¶ Curatio cal'e ꝛ humide diſtēꝑantie. Cap. CIX.

Tranſeamus igit̄ nūc ad cal'aȝ ꝛ hūidā diſtēꝑantiā. Ingſtio aūt ei⁹ extrinſecus eſt vtiliſſima. Medicamēta aūt ſint que valēt deſiccare q̄lia ſunt ea q̄ de ſtipterea[p] ꝛ pice ligda ꝛ aceto ꝛ floꝛib⁹ roſaꝝ aut oleo roſaceo ſunt cōpoſita ꝛ mānis[q] libani ꝛ ynātio[r] ꝛ gall' aſianis. Dec. n. talia medicamēta ſtiptica ſūt adhibēda. Intrinſec⁹ aūt cibaria ſūt miſtrāda q̄ ſine pinguedine ſūt q̄ ſicciorē ꝛ fridiorē faciāt ſanguinē: q̄lis eſt ceruina caro. Lēticula vo eo q̄ melica eſt ꝛ ſanguinē ſpiſſuȝ gñat ꝓhibēda eſt. Oriȝa[s] vo ꝛ auellana aſſumēde ſūt. Panis aūt de ſimila lauata fact⁹ his vtilis eſt: ꝛ caſe⁹ recens ꝛ lactētia[t]. Carnes aūt recētes edulina cunaꝝ[u] ſpōdilis[x] aſpag⁹[y] brionia ꝛ ſalſamēta oia. Sȝ nō oȝ frequēter ſalſamētis vti: ꝑ tpa eniȝ mel'iaȝ nutriūt ꝛ ſpiſſuȝ ſanguinē gñant manifeſte. Uinū aūt ſit ſtipticū cū cal'a tempatū. De compoſitis diſtēꝑantȷs dixiſſe ſufficiant. Dicendum eſt modo de ſimplici diſtemperātia q̄uo curetur.

p .i. alumine de pluma. q .i. minuto thure. r .i. floꝛe vitis agreſtis. s .i. riſi. t .i. lacticinia. u .i. anſer. x .i. caro ſpondilium. y .i. ſparagus.

¶ De ſimplici diſtēꝑerātia. Cap. CX.

Simplex diſtēꝑantia cōſtat de cal'o: aut ſicco: aut frido: aut hūido. In qb⁹ ex ꝯpoſitȷ ſupdictȷ diſtēꝑātȷs cibi ꝛ pot⁹ ſimplices ꝛ cōpoſiti ſupdci vl' medica[?] ſt miſtrāda q̄ bonos ꝛ mediocres nutriūt hūoꝛes

¶ Curatio hūide diſtēꝑantie. Cap. CXI.

Humide diſtēꝑantie optimū eſt medicamētū flos ſal' ſeu ſolus ſeu cū aliqb⁹ ſimplicib⁹ mixt⁹ cerotȷ. Sol⁹ aūt calefact⁹ ꝛ in veſica enea miſſus ꝛ ſup ſplenē ipoſit⁹ iuuat. Sȝ ꝛ ſal ꝛ anthos[z] ſal' ſil' cū cera ꝛ ace' modico bonū fit ad hūidū ſplen medicam̄. Quiq̄ȝ foly aūt radix ꝛ plātagis ſicca ꝛ ſtipterea[&] ſcyſtis vſta foꝛtiter: ita vt deponat qđ i ea ē ſtipticū. Poteris. n. ipe tibi cōponē medicamē de plātagis folȷs ſic ꝛ. v. folȷ ꝛ ſal' anthos[ꝯ] ꝛ[ꝑ] aloxāti[aa] eq̄lia ꝛ ineq̄lia pōdera cū aceto ſoluēs ꝛ pice ſicca lauata ꝛ puſta ꝛ cera alba ꝛ armoniaco ꝛ oleo roſ.[bb] mediocriter admixto. Sȝ floꝛe ſal' dixit Gal'. ſanari ſcyrō[cc] ꝛ bn̄ dixit. Nō ſolū. n. ad diſtēꝑantiā exiſtimādus eſt facē: ſȝ ꝛ tumores iduratos qui ſūt d hūoꝛib⁹ ſpiſſis ꝛ viſcoſis iuuare ſolet. Cōſumit. n. ꝛ extenuat foꝛtiter duritias. Eā vo q̄ dcā ē diſtēꝑantiā deſiccari op⁹ eſt ſolū. Optimū aūt eſt tibi medicamen quod de ſalicis aqua cōficitur. Inciditur enim ſalicis arboꝛ qua inciſa fluit inde aqua quaȝ admiſcebis vn

z .i. flos. & .i. alumen de pluma. ꝯ .i. floꝛe. ꝑ Pro .i. aa Aloxanthos eſt flos talis ꝛ inuenit̄ ſupra petras nili flumis. Iañ. bb .i. aceto aque mixto. cc .i. duritiem.

ex ſupradictis ſpeciebus ꝛ adhibebis. Sed ante medicamen fricatio eſt optima: poteſt enim digerere humidam ſplenis diſtemperantiam.

Curatio ſicce diſtemperantie. Caplm. CXII.

Sicca aūt diſtēperātia adhibita fricatione relaxari poterit ꝛ nutriri ꝛ humida reddi. Et balneū aquā calidā dulcem hñs ᵃ ꝛ olei dulcis inunctio ᵇ. Adhuc etiam ptiſane ſuccus vtiliſſimus eſt ad vngendum vel ſiqua eſt talis defricatio corporis ſicut dictum eſt in podagrica cura.

a Eſt valde. b Eſt valia.

Curatio frigide diſtēperantie. Caplm. CXIII.

Frigide ſplenis diſtēperātie nō ſunt parua ᶜ que debēt adhiberi ꝛ maxie que dicta ſūt. Poterūt ēt vnguēta calīa ꝛ epithimata: ſilr ꝛ cerota ꝛ myrti copa ᵈ ꝯfecta ſanare facile. Talia eniʒ ſūt acopa ᵉ q̄ ſiccitates ꝛ friditates ſanāt mixta oleo ſimplici.

c Medicamina imo multa. d Jn alīo myrre ſuccus ꝯfect⁹. e .i. dolorē placātia ab a qd̄ eſt ſine ꝛ copos qd̄ ē labor.

Curatio calide diſtēperantie. Caplm. CXIIII.

Calide diſtēperantie oleum roſatum ſolum aut melinū ᶠ ꝛ quecūqʒ ex his cōponunt̃ medicamina adhibem⁹ ꝛ cerota ꝛ epithimata. Et adhuc etiā ſuccū olfacy ᵍ ꝛ andranis ʰ ꝛ ſemperuiue ꝛ palmites vitium teneros ꝛ his ſimilia.

f .i. de cydonijs. g .i. vuarꝫ albarū īmaturarꝫ. Jañ. auctē Diaſcori. h .i. portulace.

De ventoſitate ſplenis. Caplm. CXV.

Ventoſitas autē a ſpū gñat̃ ꝛ quēadmodū in alijs membris ita i ſplene efficit̃ tumor ꝑter naturā. Hoc .n. frequēter ꝯtingit ex leguminib⁹ vl̃ bulbis ⁱ comeſtis aut ex dactylis balanis ᵏ. Aut ficub⁹ aut malis ˡ melle ꝛ vino dulci vtētibus. hec eni oia nō ſolū ſplen inflāt vētoſitate replētes: ſed ꝛ colon ꝛ meçēterion ᵐ ꝛ vētrē ꝛ ſtōchū diſtēdūt vētoſitate. Facile .n. eſt ſi de cibis tm̄ gñet̃ cogſcere. Naʒ aliud eſt ⁿ ſi ex his nihil aſſūptū eſt. Nā ſi ex vētoſitate ſplen diſtēdit̃ ꝛ in tumorē nimiū erigit̃ ꝛ iterrogati ſine pōdere ꝛ grauitate loci ipſi⁹ ꝫ ſe pati dixerūt: tūc cogſces qꝛ ex cibis fridis ꝫ patiunt̃. Nā qñ gñalr̃ ſplen vētoſitate replet̃ chimodas patit̃ ſi modice ampli⁹ potuʒ ſūpſerit. Chimodas nāqʒ greci dicūt qñ agitat̃ ſicut in vtre aq̄: ita ꝛ in vētre. Si aūt ampli⁹ qs bibat ſonat. At ſi fridos accepint cibos acidū ructāt frequēter: ꝛ poſt cibū ſingultū patiunt̃. Qd̄ ſi nihil horꝫ que dicta ſūt in vētre ꝯtingat ꝛ ſplen tēdat̃ ꝛ pūgat̃ ſine aliq̄ loci ipſi⁹ grauitate noueris ventoſitatem ſpiritus eſſe.

i .i. cepis. k .i. glādib⁹ ꝛ caſtancis. Jañ. l .i. pomis. m .i. mediū inteſtinū .ſ. ieiunū a meſis qd̄ eſt mediū ꝛ enterium qd̄ eſt inteſtinū. Jañ. n ꝙ cibus in cā.

Curatio ventoſitatis. Caplm. CXVI.

His igit̃ diaſpoliçon ᵒ medicamē dādū eſt: pip eni ꝛ cyminū calefacit. Et rutha tollit iflationē ꝛ ſanū reddit mēbrū: ꝛ amputat hūores flaticos. Nitrū aūt vētrē ducit ꝛ mel ſilr̃ purgat ꝛ calefacit ꝛ attenuat hūores. Silr̃ āt ꝛ diacalamētis ꝛ diatriōpipeō facit. Epithima ꝟo diaſpmatō vtile eſt ad ꝫ ſꝫ gitter ᵖ ꝛ apu ſemē ꝛ aniſuʒ ꝛ petroſelinū i pane miſſa apō piſtores. Aut cuʒ vino trita ꝛ potata tollūt ſplenis iflationē. Admiſcēdū eſt ēt eis de ceſtrō ᑫ aliquid ꝛ adiātho ꝛ maxie cū durū ſit ſplen. Tūc ēt ꝛ ſcolopendria ꝛ ſplenidiō ʳ herba in vino mixta ꝛ potui data iuuat. Jnflato igit̃ ſplene vteris ſupdictis potionib⁹ ꝛ diaſpmaton epithimate: ꝫ eni adhibebis ſi nō de ſemel ˢ hydropic⁹ fiat. Qd̄ ſi ſubito ꝯtingat tunc ͭ nullo mō hec expediūt: ſepi⁹ eni fit ab ignitio tympaniſtes hydrops. Greci aūt hoc vnū gen⁹ hydropiſis ſic vocāt. Nā ſi iā tympanetis fuerit paſſio ſeu ᵗ queqʒ inflationē tollunt

o .i. rutha. p Eſt eiuſdē generis cū nigella Jañ. q .i. bethonica. Jañ. r Splenidion ꝛ ſcolopēdria ſūt eadē herba: lege ergo ꝛ qd̄ cupulat Iīer hec noia pro .i. ſcꝫ expoſitiue: vel dicas vt aiūt qdam ꝙ ſplendidion eſt ceterac. s .i. ſubito. t Pro ſiue.

medicamēta ſeu que calefaciant adhibeant̃ paſſio augmētat magis. Nā multi medicaminib⁹ deſiccare voluerūt ꝛ maiorē fecerūt duritiā. Jn potiōe tñ dare eis opʒ agni caſti ſpma ᵛ frixū ꝛ petroſelinū ꝛ melanciū ˣ ꝛ gitter ꝛ aniſuʒ ꝛ ſynonū ʸ. ꝑ hec eni ſingula curat̃ ſplenis duritia ꝛ ſcyrō ᶻ in eo factū. Et ſi ſit vētoſitate plenus ſplēdat ei: aut cū aceto: aut cū oxymelle: aut cū puſta ² ad bibēdū. Sed ꝛ alia ſūt q̄lis eſt herpillus ꝛ thimus ꝛ lauri cortex ꝛ origanū. Et calamentū ſiccuʒ ꝛ viride ꝛ piper ꝛ ruthe ſemen: ꝛ maxime ſi ſylueſtris ſit ꝛ pencedanū ³ ꝛ maxime opos ⁴ ipſius ꝛ coſtū ꝛ cardamomū ꝛ p̄raſſiū: ꝛ eukrion ᵃᵃ ꝛ cētaurea ſubtilis ꝛ maxime ſuccus ei⁹ ꝛ camedrea ꝛ camepitheos. Ex his eni aut vnum ſolum: aut duo aut tres ſi bibātur aut ſimul etiam omnia bene faciunt.

v .i. ſemen. x Eſt de genere nigelle. y .i. petroſelinuʒ agreſte. z .i. apa durum. 2 .i. aceto aq̄ mixto. Jañ. 3 .i. feniculus porcinus. 4 .i. ſuccus. aa Eukrion ꝑ k ſcribit Jañ. allegās hūc ꝑ ſimul: ſꝫ non ē pōit extimo qd̄ ſit eupatorium.

Signa flegmonis ſplenis ſi de ſolo ſanguine fiat. Caplm. CXVII.

Si ſanguinis abūdantia fluxerit in ſplenē ꝛ ibidē inflāmatio fuerit orta doloris cuʒ tumore ꝛ tēſiōe ꝛ grauitate nimia ꝛ vehemēter vrgeat interdū ſtipatio naſcit̃ loci p quā ſciron in eo efficit ꝛ inflat̃ frequēter. Interdū et ꝛ ſine dolore augmētat ꝛ durū efficit̃ ꝛ inflat. Qd̄ frequēter p tactū cogſcere poſſum⁹ eteni appet facile tāgētib⁹. Et cū a duritia in molliorē ꝑlixiorē ᵇᵇ adducit ᶜᶜ vident̃ ſupcreſcere ꝗ ſuppoſit ſūt muſculi. Ego et ſepi⁹ vidi nō ſolū vētre ꝛ ſtōchū ſꝫ ꝛ dextrā ptē pcordiorū occupatam fuiſſe a ſplenis tumore ꝛ pubis oſſiū ᵈᵈ. Hippocras eni dicit ex ſplenis abūdātia patiunt̃ vētres ꝛ extenuatur corp⁹ humorib⁹ ꝛ vigilie ꝛ fauces ſubtiliores fiūt. Ex ſplene .n. ipſo carnes eliquant̃ ꝛ nimiā hñt ſitim. Jn primis eni vi bibiditis tumor ſplenis. Jn ſolū adhuc fluit humor. Sed vbi collectiōe facta indurauerit necē eſt vt iugulis ᵉᵉ amittāt nutrimētū ꝛ vene fortis fiūt ᶠᶠ in muſculis ꝛ color mellie aut pallidus fiat ꝛ hydrops ſubſequit.

bb .i. eleuatior. cc Surgit ſplen. dd Aſs oſſium .i. pellicula. ee .i. fauces aut guttur. ff .i. apparent.

Signa ſi flegmon de cholerico humore fiat i ſplene. Caplm. CXVIII.

Cholerico quippe in ſplene reumate exiſte totū corp⁹ cal'm cē vi: ꝛ abſqʒ febre. Et oculi tincti ſūt. Urine do coloratiores ꝛ acres ᵍᵍ aut flaue ſūt aut rubee inueniūt. Et ſitire ſe dicūt aquā frigidā deſiderātes bibē: ꝛ puſillanimes fiūt. Et cito furiūt ꝛ os amarū hñt. Et faſtidiū patiunt̃ ꝛ iſomnietate cū vētris turbatione incurrūt ꝛ flatu eſt ʰʰ ꝛ alia multa que cholera facere ꝯſueuerūt: ꝛ his ſimilia patiunt̃.

gg .i. acute. hh Egeſtio .ſ. vel turbatio.

Signa ſi flegmon ex melancholico humore in ſplene ſit generatus. Caplm. CXIX.

Paulatim his melic⁹ color fieri vi: ꝛ maxie iā inflāmatiōe ⁱⁱ facta: ꝛ i cute ꝛ in vrinis nigriores efficiunt̃ colores: ꝛ in toto corpe fellis nigri et abundātia: ꝛ gingiue nigre apparent ꝛ ſitim patiunt̃: ꝛ frigidū potū habuerint plus appetunt cibū.

ii .i. apoſtemate cōfirmato.

Signa ſi flegmon ex humore flegmatico in ſplene fuerit generatus. Caplm. CXX.

Flegmaticus igit̃ humor ſi in ſplene collect⁹ flegmonē fecerit: color pallidus aut ei ᵏᵏ nāe ſitis inuenit: ꝛ oculorꝫ ꝛ lingue ꝛ cutis corporis ꝛ ſine ſiti ſūt: ꝛ cibos appetūt: ꝑ ˡˡ qd̄ in ſplene fuit ſi nō ſit ſalſuʒ flegma. Hoc igit̃ fit ᵐᵐ notū ꝙ quotidie febriūt de flegmate ꝛ de cholera tertia die: ꝛ de melancholico humore die quarto febriūt.

kk .i. flegmonis. ll Jd. ſ. mm .i. reddit notū que ſit cauſa apoſtis ſplenis.

Curatio flegmonis in ſplene gñati. Cap. CXXI.

Nunc igit̃ dicendū eſt de inflāmatione in ſplene generata. Pri⁹ igit̃ ꝯſiderari opʒ ſigna q̄ dicta ſunt vniuſcuiuſqʒ humoris: ꝛ ſic poſtea adhiberi curationē. Ad cuſtodiā ꝟo eius magnas aliquas nō op⁹ hʒ ſollicitudines in verbis ꝑlixioribus: qꝛ nō redit facile malitia ei⁹: ꝛ ſic cū curata fuerit poſtmodū nō reuertit̃. Nā ſatis rarius fit vt ꝯtingit ꝛ nō ſic frequēter ſicut in alijs mēbris vel viſcerib⁹ egritudines generant̃. Eteniʒ hoc ꝯtēplari opʒ vt inflāmationi ex eo humore quo gñata eſt ſm̄ ſuā nāʒ adhibeatur curatio vt nō ꝯria adhibeant̃ egritudini. Si eniʒ cibi fecerūt cām vt cibi aliq̄ aut ſi aliqd acceſſerit extrinſecus: ſilr̃ oia ꝓſpiciēda ſunt que extrinſec⁹ ſiue intrinſecus excitāt morbum. Silr̃ ſi ocioſi fuerint aut certe in exercitio aut labore ſe exercuerint vel balneis frequēter aut nunq̄ vſi ſunt: vel ſi ex gñe hoc maluʒ patiūtur ſiue ex parētib⁹ hec paſſio dñata fuerit. His ꝓſpectis ad curationē nobis veniētib⁹ cū inflāmationē ſplenis obtinuerit: cōpetēs eſt adiutoriuʒ mox in p̄mis flobothomus de ſanguinis detractione: ꝛ cetere poſt purgationes ꝛ medicaminū extrinſec⁹ ſuppōnes ſunt: adhibēde. Alie qdē eūationes ſunt q̄ p vētrē deponūt ᵃ quas greci epilatas vocant que ſunt in p̄mis vıēde: adhuc ꝛ clyſtere. Et p vomicā faciēda eſt purgatio cū in vētrē ᵇ fluūt humores ꝛ ibidē ſupnatāt: tūc enim abſqʒ aliqua dilatione (ſic dictū eſt) erūt purgādi. Qd̄ ſi flobothomia fuerit necīa q̄maxime oibus viſcerib⁹ inflāmatis optimū adiutoriū eſt. Magis aūt in flegmone ſplenis eſt adhibēda: ſi nihil ſit qd̄ eꝯrio poſſit ꝓhibē: aut etas aut vt⁹ aut loc⁹ aut ꝯſuetudo vel q̄litas aeris aut indigeſtio ciborꝫ p̄cedēs aut vētris ſolo nimia. hec eni dilationē i hac cā faciūt ſola ſi etas ꝛ vtus ꝓhibeat. Flōmabis igit̃ venā ex brachio ſiniſtro que ē ſubterior: que ſi non inuenit̃ media eſt tangēda. Qd̄ ſi nec ipſa inuenit̃ de manu ſiniſtra digito minimo vicina vena incidēda eſt: hec enim min⁹ euacuat: ꝛ tñ adiutoriū p̄muʒ ſpleni ad ſanitatē eſt eūatio ᶜ corpis. Et cū fluit ſanguis attendere fluētē opʒ ſeu currētē ſi nimis rube⁹ eſt aut mundus eſt aut liuidus. Et ſi liuidus eſt aut rube⁹ auferendum eſt amplius ſi mundus eſt minus. Ceteruʒ ſic auferendus eſt vt vitalis non deficiat virtus.

a .i. euacuant. b .i. ſtomachum. c Ex dicta vena.

De epilatibus ᵈ. Caplm. CXXII.

Epilata igit̃ dāda ſūt que eūare ſolēt p vētrē q̄ cōtinent̃ humores poſt flobothomū: habebis enim in his exēplū: ſicut in 4° lib. de podagricis ſcriptū eſt. Sunt enim epilata leuia medicamēta: qualia ſunt herba mercurialis ꝛ polypodium: ꝛ gincus ᵉ ꝛ acalafis ᶠ ſemen ꝛ his ſimilia.

d .i. medicine laxatiue p os ſumpte. Jañ. e Gincus eſt crocus hortulanus Jañ. f .i. vrtice.

De fomentationibus. Caplm. CXXIII.

Ex ſtipticis igit̃ medicaminib⁹ tēpus eſt vt dicamus que ꝯſtriaꝫ ᵍ iā euacuato corpe hñt. Cōuenit ḡ poſt euacuationeʒ adhiberi fomētationeʒ ei pri⁹ que reprimat ſupfluitatē humoris. Deinde iam ſupcurrēte humore minorato que digerāt ea que fluxerūt i ipſo mēbro ſūt adhibēda adiutoria: ſimul etiā ſunt adhibēda que ſeruēt virtutē ſplenis vt poſſit op⁹ ſuū implere. Mediocri igit̃ exiſtēte cā fomētabis cū vino auſtero ꝛ tenui vtiliſſimū: ḡ eſt ad reprimēdū reumaticū hūorē ꝛ ſi leuis eſt leuia: ꝛ ſi fortis eſt paſſio fortia ſint adiutoria cui nulla ſit caloris leſio manifeſta. Qd̄ ſi calor ſit mittēdū eſt oleuʒ omotribe ʰ ꝛ roſa. Qd̄ ſi hec defecerint in ꝯfectione cunas ⁱ oliue aut poma: ꝛ neſpilla: ꝛ lētiſcinuʒ ᵏ ꝛ melinū ˡ oleū ꝛ admiſcebis in vino. Quib⁹ addes ꝛ roſas ꝛ lentiſcū ᵐ ꝛ rubū ꝛ ſtipticū aliqd tale coquēs ſilr̃ cuʒ oleo cōpetēti vt ipſa ſtiptica pars ſubtilior iueniat̃ in eadē coctione. Ad frigidū ſplenis humorē ꝙ ſi frigidus eſt in ſplene humor: vñ inflāmatio ⁿ facta eſt pulegiū admiſcēdū eſt mediocriter. Et ſi a calore ſuo ſatis nō ipedıat̃ thimus origanū ꝛ nardinū oleū. Qd̄ ſi ſatis ᵒ ſit calor in loco q patit̃ flegmonē aut aliq̄ ſupueniat febris pones cū lana ſuccida carpinata ex aliquo p̄dicto oleo ꝛ cū vino mixto copioſo ſuppones: ꝛ hoc nolētib⁹ ᵖ olfacy ᑫ ſucco admiſcebis aut roſarꝫ flores aut cyperuʒ aut ynātū ʳ aut egyptie ˢ acautis ſemen. Mediocriter qdē in initio inflāmatiōe facta hoc mō curāda eſt. Qd̄ ſi nimi⁹ calor fuerit adhibēda ſunt olea q̄lia diximus ꝛ acetū admiſtrādū eſt cū vino: nā certe vinū acedonicū oleis eſt admiſcēdū. Attēdendū ēt eſt ne repcutiat caput: facile enim ledit̃ ſenſus pcuſſione ei⁹ ᵗ in febre nimis ardēte. Sapa ḡ aut dulce vinū ᵘ ꝯuenit eis: ſꝫ modicū vt humectari videat̃ oleū admiſcebis ꝛ ſic apponat̃. Qd̄ ſi pinguior ˣ fuerit aqua eſt admiſcenda: ꝙ ſi frigidus humor fuerit qui flegmonē generauit admiſcenda ſunt pulegiū thimus ꝛ origanum: habent enim aliqd ad eūandū ꝛ tonatica ʸ ſunt. Frequēs eni vſus cū vino ꝛ oleo ³. Rarior aūt vſus ceterarꝫ rerum eſt ᶻ.

g .i. curſum ſuū. h .i. oleuʒ oliue qd̄ prio tp̄e ſit ꝛ recepit folia oliue vt ſit amarū. Jañ. i .i. teneritates. k .i. maſticinum. l .i. de cydonijs. m .i. arborē maſticis. n .i. apoſtema. o .i. nimis. p Jnfirmis .ſ. q .i. vue acerbe immature. r .i. florem vitis maxie agreſtis. s .i. ſpine albe. t .ſ. capitis. v .i. vinū coctuʒ x Sapa .ſ. y .i. cōfortatiua. Jañ. 3 Sit. z .i. eſſe debet.

De clyſteri. Caplm. CXXIIII.

Ad purgationē igit̃ vētris in initio vel augmēto clyſteria ſunt adhibēda: ꝛ tunc magis qñ calor nō eſt nimiū ardēs. De mulſa enim ꝛ nitro citata ꝛ de affronitro ² ꝛ ſale fit euacuatio. Facienda eſt enim inunctio nō ſemel ſed bis ꝛ tertio per ſingulos dies. Multo enim amplius que flobothomie pretermittuntur adiutoria.

2 .i. ſpuma nitri que arabice dr̃ baurach. Jañ.

De cibo. Caplm. CXXV.

Nutriri aūt opʒ in his tēporib⁹ ſolis ptiſane ſuccis. Qui ſi nō aſſint ex aq̄ ꝛ ſolo pane ꝛ ipſaʒ aquā calidā dabis ꝛ oxymel accipiat. Qd̄ ſi accenſus fuerit egrotus nō tota ᵜ danda eſt aqua calida ſed modice refrigerata ſit. hec enim in initio ꝛ vſqʒ ad ſtatum facienda ſunt.

ᵜ .i. totaliter.

De ſtatu. Caplm. CXXVI.

Item in ſtatu iā poſitis poſt fomētationē cataplaſma eſt adhibēdū his q eūone p̄ vſi ſunt. Nā oino ſequet̃ leſio ꝛ calefactio repletis hūorib⁹ ꝛ nō p̄mitus eūatis adhibeat̃ vel ſi crudus aliqs humor fuerit collect⁹ ex nimia comeſtione: vl̃ copia ciborꝫ delitioſa aſſūpta eſt: aut ex ꝯchilijs aut prophilis ᵃᵃ aut ſepijs aut ceidis ᵇᵇ aut oſtreis: aut miluis ᶜᶜ porcinis: aut agninis: aut pematib⁹ ᵈᵈ pinguib⁹ ꝛ fridis multū ꝛ pigrā vitā hñtib⁹ agētib⁹ ꝛ lauātib⁹ poſt cibū. ꝙ ſi paupertas fuerit ꝛ panis nimius abūdet ꝛ lēticulas vl̃ carnes bouinas: aut ouiū: aut piſciū q melicum nutriāt humorē ꝛ ſanguinē gñant multū vl̃ melicum comedant: fugere opʒ hec ᵉᵉ ſi egrotant qui tali vtuntur cibo ꝛ nolunt flobothomari ꝛ purgare ventrem: quia cuʒ calefacti fuerint ad ipſum calorē nimius collectus humor occidit hominē. Cū ergo in ſtatu videris eē cauſam clyſteri .ſ. euacuādus eſt. Febre aūt diminuta iam declinatione facta abſinthio cocto in oleo fomētabis. Qd̄ ſi abſinthiū nō fuerit inuentū ex his que ſunt amara aut ſtiptica adhibēda ſunt: quale eſt oleū roſaceum

aa Piſces ſunt. bb Piſces ſunt. cc Aſs carnibus dd .i. placētis ſeu libis. ee .ſ. fomētatiōes ꝛ cataplaſmata ab extra.

aut melinū[a]. Tēſura ꝟo exiſte vel dolore ſi ſine dolore ſit vtilis: eſt ireos modice ⁊ cyperus ſi mittat̃ in oleo aut aliqd his ſil̃e. virtutē enim habent cuſtodiēdi virtutē ſplenis. Optimū eniꝫ eſt ſiue ſemel in die ſiue bis aut ſatis diu adhibeat̃. Tertio enim refutanda eſt ex oleo fomētatio. ſilr̃ aūt obſuādū eſt de cataplaſmate.

¶ De catartico aut apoçimate vel inunctionibus. Caplm. CXXVII.

CUm ergo meliorata fuerit paſſio mutāda ſūt adiutoria: ⁊ purgādus eſt vēter de epilatis[b] mitibꝰ ꝑ os datis coctis in ptiſanis: aut cū aq̄ dāda ſunt ad bibendū. Dandū eſt tūc ⁊ oxymel ad accipiēdū: mediocriter enim ⁊ cū aliys tēperatum. Uteris igit̃ ⁊ mulſa ſimul ⁊ apomelle[c] ⁊ diureticis potionibꝰ: quales ſūt apy ⁊ aſparagi radices cū aqua cocta apoçimata. Inities ꝟo ptiſane ſuccos cui in decoctione addes polypodiū ⁊ thimū ⁊ origanū ⁊ collogntidas interiores: adhuc etiā nigrū elleboꝝ ⁊ cētaureaꝫ minorē ⁊ gincon[d] ⁊ capparis cortices ⁊ talaphis[e] cuꝫ ſale. ſ. ⁊ nitrū ⁊ mel ⁊ oleū exinde iniciēda ſūt. Flegma igr̃ collogntida deducit: ⁊ gincus[f] ⁊ elleborꝰ niger educit melācholicā ⁊ thimus ⁊ talaphis ⁊ cētaurea educit cholr̃aꝫ. vteris aūt in ꝑmis mediocriter adhibēdo.

¶ De catarticis potionibus. Caplm. CXXVIII.

PRoficiente igit̃ cura potiones catartice fortiores nō ſolū ꝑ vētrē: ſꝫ ēt ꝑ os dande ſunt: vt eſt epithimus ⁊ gincus ⁊ polypodiuꝫ ⁊ talaphis ſemen ⁊ cocoguidion[g]. Gincus aūt coctus cholerā educit rubeā: ⁊ polypodiū educit mixtos humores: quēadmodū ⁊ capparis cortex ⁊ cētaurea. Sꝫ ⁊ paulatim iſta addēda ſunt ⁊ miniſtrāda in potione: dāda ſunt ēt cū ptiſane ſucco aut oxymelle in potione. Fiat itaqꝫ vt miſceant̃ ptiſane ad coquēdū vt expedit gincꝰ ⁊ polypodiū ⁊ elleborus niger. Qd̄ ſi h̄ minime feceris ⁊ accepit alicaꝫ ī cibis aut alias pachichimas[h] eſcas oīno in ſcyron cōuertit̃ ſplen ⁊ efficit̃ inſanabile aut certe vix ſanabile. Splen ꝟo ⁊ epar non initio flegmonis neqꝫ in ipſo flegmone purgari fortius catartico ſine periculo poterit. Ex inflāmatione[i] enim epar tumens anguſtos hꝫ poros ⁊ nō pōt catarticum ex eo educere humores q ibidē ſunt ꝯgregati. Splen igit̃ añ ſtatū ⁊ poſt irritat̃ ⁊ violēta potio fit: ſꝫ neqꝫ extrinſecus expedit nimis vti medicaminibꝰ in ſūmitate poſita inflāmatiōe quaſi mutari aut ſolui poſſit paſſio: ⁊ tota eiꝰ ſūba nō in meliꝰ ſꝫ magis in peius ꝟſat̃ ⁊ durior efficit̃ ſplen. vñ in ſtatu ꝯſiſtēte aneticis[k] vti opꝫ medicaminibꝰ q̄lia ſūt que calefaciūt ⁊ humectāt mediocriter ⁊ nō eis que deſiccāt. Cataplaſmādi enim ſunt ⁊ fomētādi vt dictū eſt. Euacuatū igit̃ corpꝰ gaudet qd̄ in eo humor qui calefacit ſupcurrit[l] cuius cognitione in ſtatu poſita aſſumendum eſt cataplaſma.

¶ De cataplaſmate faciendo. Caplm. CXXIX.

CUm ergo cognoueris in ſtatu poſitā eē cām aſſumēdum eſt cataplaſma. q̄ ſi calida ſit nā ⁊ humor cholr̃icus de mediocriter calr̃is rebꝰ faciendū eſt cataplaſma q̄le ē de lini ſemie ⁊ camomillino oleo. admiſcēda ē igit̃ ei fabe farina aut ordei. hec. n. mediocriter calefaciūt. Sepiꝰ aūt ſic nouiſti artomelli vſi ſumꝰ cū aq̄. in ſplene eni eſt qñ ⁊ acetū mittimꝰ: qd̄ ſi calr̃ nō multū extiterit locꝰ in quo flegmon eſt ⁊ neceſſe ſit diaforeſim fieri ſecurꝰ ſine aqua admiſcebis eis que ꝑdicta ſūt fenugrecū. Et ſi aliq̄ ſcy

a .i. de cydoniys.
b .i. medicinis laxatiuis per os aſſumptis.
c Qñ fauus mellis in aq̄ lauat̃ aqua illa mellita apomel dicit̃ Jañ.
d .i. ſemen croci hortēſis. Jañ.
e Puto quandā ſpēm naſturcij. Jañ.
f Semen croci.
g .i. ſemen laureole.
h .i. groſſi humoris gn̄atiua a pachos qd̄ ē groſſuꝫ: ecchimꝰ qd̄ eſt humor.
i .i. flegmone.
k Anetica ſunt anodina ⁊ dr̃ ab aneſi qd̄ eſt rēges q: regem inducunt.
l .i. reſoluit̃ vel euacuatur.
¶ Artomelli grece panis cuꝫ melle factus. Jañ.

rodis[m] fuerit flegmon[n] vel ſi ſpiſſi humores in ſplene fuerint cōgregati aceto vteris. Simul ēt ⁊ que amara ſunt erūt admiſcēda: ⁊ maxime ſpleneticis. Iſte enim[o] ex epate pinguē humorē recipit: ꝓpterea ei abſinthiū ⁊ capparis vtilia ſunt in cataplaſmate ⁊ acetū in declinatione. Et cū declinare ceperit egritudo catarticū cōuenit augmētari. Et cibi tenuiores ſunt miniſtrandi ⁊ vinū dādū eſt tenue ⁊ albuꝫ: ſic enim ſeceſſum faciunt ⁊ virtus ꝯfortat̃ ſplenis ⁊ febris per vrinā digeritur.

¶ De carnibus. Caplm. CXXX.

POrcine igit̃ carnes ⁊ veruetine[p] ꝓhibēde ſunt ⁊ alica[q] ⁊ oua ⁊ piſces pelagici[r] ⁊ paludeſtres. Et de auibꝰ ille que in paludibꝰ ⁊ in aq̄s degūt: ſed que in ſiccis nutriunt̃ locis. Quibꝰ enim in ſplene pigues abūdāt humores hos ignorātes medici carnibꝰ[s] nutriūt. Hi[t] ḡ tales oēs egrotos in tp̄e ſtatus cū ouis ſorbilibꝰ ⁊ alica[v] nutriūt. Quidā ēt de tritico ſorbitiones factas vel alicas dederūt ⁊ ex ipſis cibis augmentātes malū leſerūt potius q̄ꝫ iuuarēt. Nam alica ſi in declinationis tēpore detur iuuare poterit.

¶ De potionibus. Caplm. CXXXI.

IN tēpore igit̃ declinationis nō ſolū hec miniſtrāda ſūt: ſꝫ etiā potiones ille que extenuāt pingues ⁊ groſſos humores in flegmone cōgregatos ſed ⁊ que ꝓducere ⁊ digerere inibi poſſint viſcoſos iherētes hūores q̄ ꝯſtipata ſūt relaxare ⁊ amputare ⁊ apire q̄ i ſplene ꝯfixi ſūt ⁊ ꝯfortare p̄nt ſplen: q̄lia ſūt ſcolopēdria ⁊ capparis cortex ⁊ ſemē vl̃ alia q̄ poſtmodū a nob dicēda ſūt vbi ſplenis ſcyrō[x] exponemus. Nā d his duabꝰ ſpēbꝰ Gal. h̄ mō dixit. Quale eſt medicamē epati abſinthy: tale eſt ſplenis cappari cortex. Et q̄le ē epati eupatoriū tale ē ſpleni ſcolopēdria. His ergo ⁊ ſilibꝰ opus hn̄t vtreqꝫ ꝑtes medicamētis.

¶ De epithimatibus. Cap. CXXXII.

IN tēpore ꝟo ſtatꝰ vl̃ i declinatiōe eſt vtile epithima nileō. Ampliꝰ. n. cerotū addēdū i ſtatu eſt ⁊ maxime in molli corpe. Et epithima qd̄ a me ꝯfectū eſt: qd̄. ℞. bdelly aloen libani[y] crocū ⁊ hyſſopū cerotū ⁊ ſordes q̄ ſūt iter coxas ouiū ⁊ alias ſpēs q̄ ibidē teneꝰ ſcripte. In declinatiōe ꝟo inflāmatiōis plima ſunt: ⁊ alia que p̄nt adhiberi epithimata de armoniaco ⁊ bdellio ꝯfecta. Ardēte igit̃ inflāmatōe in ſtatu ꝯſiſtēte reſolui opꝫ nileus[z] epithima oleo camomillio ⁊ ceroto cui modicū aceti adyciēdū eſt. Memoramꝰ ēt adhuc ⁊ hoc ceroto ſicut oxyleo[⁊] vtaris: cū lanis eni nō lauatis ex eo infuſis ſuppone ſpleni: ⁊ ſi tēſura fuerit liberabit̃. In initio igit̃ febriēti aq̄ frida nō eſt potāda i acceſſiōe neqꝫ deſubito auide eſt dāda. Nos igitur ⁊ inflāmationes ſplenis cū aceto ⁊ vino ⁊ oleo embrocas ſupponimꝰ aut fomētamꝰ. Quibꝰ iterdū admiſcēda ſūt ⁊ modicū cere ⁊ hyſſopū cerotū. Utimur q̄ꝫ interdū ⁊ de fructibꝰ coctis in vino aut aceto aut in puſta vel melle atico[ꝯ] aut in aq̄ cū oleo. Admiſcemus ēt cataplaſmati ⁊ pulegiū ⁊ thimū ⁊ origanū ⁊ folia lauri ⁊ lilifagū[ꝫ] ⁊ arthemiſiā ⁊ ſalē ⁊ nitruꝫ. Qd̄ ſi ea que prediximus diligētius nō adhibeant̃ in ſcyron[aa] conuertitur: vnde nunc a nobis erit dicendum.

¶ De ſcyron ſplenis. Cap. CXXXIII.

POſt inflāmationē igr̃ ſplēis magnꝰ cōtra nāꝫ tumor cū duritia accidit: ita vt tāgēti reſiſtat. Hꝫ ēt q̄ꝫdā diſtēpantiā loci. Sꝫ

m .i. duritie.
n .i. apoſtemata flegmonis.
o .i. ſplen.
p .i. arietis.
q Eſt genus frumenti: quidaꝫ ſpeltā putant.
r .i. in profundo mari degētes.
s Quadrupedum .ſ.
t Medici.
v Genus frumēti eſt: quidā ſpeltam putant.
x .i. duritiem.
y .i. thuris.
z Nomē actoris.
⁊ .i. mixtura ex oleo ⁊ aceto.
ꝯ A loco.
ꝫ .i. ſaluiam agreſtem.
aa .i. duritiem.

ipſi[a] quedam magnitudo ſube eſt cā. Eſt eniꝫ in eo infixus humor: aut vētoſitas ſpūs aut ſimul mixti vtriqꝫ ⁊ augmētati ꝯtra naturā a nāli excedētes magnitudine Cognoſces aūt iter humorē ⁊ vētoſitatē his ſignis. Qd̄ ſi vētoſitas tactui reſiſtit fortiter ⁊ punctionem ⁊ tenſionē in ſplene patit̃: q̄ ſi grauitas cū pōdere in latere ipſo fuerit cū ſupradictis ſignis ſcias mixtā eſſe in ſplene vētoſitatē cū humiditatibꝰ ⁊ hoc in primis. naꝫ poſtea ꝓlongata paſſione ⁊ inſpiſſatis humoribꝰ ⁊ frigore nimio aut ſiccitate fit ſcyron[b]. Aliqñ etiā fit ſine inflāmatione vt fiat in tumore nimio. hec eniꝫ hoc modo ꝯtingere ſolent. Duritia igit̃ nō accedēte tenſio fit[c] ⁊ grauitas ſimul ⁊ punctiones fortes. Cōmixta ꝟo de humore ⁊ ventoſitate videtur eſſe cauſa quēadmodū ⁊ tumor mollis[d] ſimul: ⁊ pūctiones fortes ſi in ipſo ſint humoris ſolius eſt cauſa.

¶ Curatio ſcyron ſplenis. Caplm. CXXXIIII.

SCis enim a me curatū fuiſſe militem qui dum ad me veniſſet totā partem ſplenis vſtā barbaricis cauterys habebat. Tunc a nobis duobus aut tribus diebus epilatis[e] catarticis purgatus eſt. Et ſic poſtea adhibui diligētiā ſeu diligenteꝫ curam miniſtrando ſingula cōpetentia adiutoria.

¶ De cibo. Caplm. CXXXV.

CIbos auteꝫ accepit ptiſane ſuccos quotidie cū oxymelle ꝯditos: ⁊ piſces aſpratiles[f]. De auibus ꝟo pullos ⁊ perdices: ⁊ alias que bene digeſtibiles ⁊ euchime erāt ⁊ bene maceratas dabā. Prohibebam enim quecūqꝫ viſcoſos ⁊ ſpiſſos humores generāt: ſilr̃ ⁊ carnes[g] bouinas ⁊ porcinas ⁊ veruacinas ⁊ caprinas ⁊ hedinas: ſꝫ ⁊ aues que in aq̄s de paludibꝰ degūt: ⁊ piſces paludeſtres omnes ⁊ pelagicos[h] q duras ⁊ ſpiſſas ⁊ nō albas hn̄t carnes. Adhuc etiā polyppi[i] ⁊ thelhi techlie ⁊ ſepie ⁊ orphie ⁊ oſtree ⁊ cōchie ⁊. bulbe[k] ⁊ pepuna de melle ⁊ hydria[l] facta ⁊ quecūqꝫ inflant ⁊ dura ⁊ ſpiſſa ſunt vel que indigeſta ſunt nō ſunt dāda. Uinū aūt ꝓhibendū eſt pingue ⁊ nigrū ⁊ ſtipticū. Dandū eſt ꝟo quale Hippo. iubet qd̄ neqꝫ pingue neqꝫ ſatis ſit frigidum aut calidū. Tali igitur modo cibus eſt ei miniſtrādus.

¶ De potionibus. Caplm. CXXXVI.

POtiones ꝟo dedi capparis radicem ⁊ ſcolopendriā ⁊ myricis[m] radicū corticē: dant̃ enim hoc modo in vino cocto. in initio quidem ſimplr̃. i. ſingule ſpēs miniſtrāt̃. demū i puſta[n] cocte dant̃ aut cū oxymelle cocte aut cū aceto ſolo. Interdū ēt ſine coctione tritas dedi cuꝫ ſupradictis liquoribꝰ recurrēte circuitu diex. dedi aūt ei nō plus q̄ꝫ duobꝰ aut tribꝰ diebus. Dedi ēt ⁊ oxymel purū ꝑ totā hiemē. Interdū etiā cū ſupradictis ſpēbus coctis tēperatū cū aq̄ calr̃a ante cibū ⁊ poſt cibū qñ volebat bibere dabam ei de nocte ac de die.

¶ De ſanguine tollēdo. Ca. CXXXVII.

PRimū vere intrāte cū multū fuiſſet releuatꝰ[o] ⁊ minuiſſet[p] ſplen ⁊ melꝰ fuiſſet effectꝰ viſuꝫ eſt mihi augmētari debere potiones medicaminū fortiores ⁊ ꝟtute potētiores que euare ſplenē p̄nt: ⁊ magis diminuto ſplene fortiora augmentabā medicamina. ¶ Itē ⁊ mox in ꝑncipio vere mediāte[q] flobothomaui de brachio ſiniſtro abūdanter. Et poſt dies pene. xxv. vſus ſum medicamine hoc modo cōfecto.

a Duricies .ſ. vel diſtemperātie.
b .i. duritie.
c Quandoqꝫ.
d .i. ſine tenſione
e .i. medicinis laxatiuis per os ſumptis.
f .i. ſquamoſos.
g Prohibebaꝫ.
h .i. que degūt in ꝓfundo mari.
i Piſces ſunt viſcoſi.
k Uel lege bulbi ⁊ ſunt cepe: vel lege bullos: ⁊ eſt glans ſeu caſtanea vt ait Ja.
l .i. tri ⁊ ſūt velut fila longa de paſta azima facta. Jañ.
m .i. tamariſci.
n .i. aceto aque mixto.
o Uiſus. ſ. ꝑdictus.
p .i. minor fuiſſet factus.
q .i. in ſuo medio exiſtente.

℞. nardoſtochy[r] capparis radicū corticū miricis foliorꝫ ad ſplenē[s] herbe ferri lapidis. añ. ℥. xviij. mirabolani. ℥. x. armoniaci thimiamati[t]. ℥. xviij. polytrici. ℥. vj. ſticados. ℥. iiij. ſcolopēdrie. ℥. iij. cū oxymelle facias trociſcos dracmeos dabā vnū cū oxymelle ſolutum. Poſtea aūt cū hn̄ reſolutū eēt ſplen de epilatis dedi catarticis ⁊ euacuaui vacātes humores ꝑ vētrē fortioribus medicamentis. i. antidotis diacollogntidos hiere. ℥. iij. Poſt hoc inchoāte eſtate iaꝫ nō. iij. ℥. ſꝫ. iiij. dedi: ita vt nō diſcederemus a ſupradictis medicaminibus nullā ꝑtermittētes diē. Et cū iā ꝓximus fieret ſanitati in ſequēti ſemel aut bis dedimus in mulſa ad bibendū de ciclaminis radice q̄ꝫtuꝫ eſt. ℥. j. poſt ſingulas potiones. Expurgat eniꝫ per ſudores malos humores de ſplene cooperantibus etiam nobis ad euacuandum adhibita calefactione extrinſecus pannorum.

¶ De potiōe tonotica[v] ſpleneticis. Ca. CXXXVIII.

COnfortamus igit̃ ſplen potionem hanc dātes que fit de ſcolopēdria ⁊ cappari: faciētes etiā epithima de auripigmēto ſtipterea[x] ⁊ ſimilibꝰ. Nā hoc medicamē eſt inter frigidū ⁊ calr̃m. Quoꝝ nūc diuꝫ ꝯfectiones que expediāt tp̄s eſt vt tradāt̃. Potio ꝓbata ſpleneticis gutte armoniaci pulegy. añ. ℥. j. cū aceto dabis bibere. ¶ Itē alia potio ſalicis corticē medianā ⁊ folia eius coques cum aque ſextarys duobus donec ad vnum reuertatur ſextarium[y] per triduum dabis bibere.

¶ De epithimate. Caplm. CXXXIX.

EPithima laxatiuum[z]. Hoc eniꝫ medicamē malacticū[⁊] eſt: facit etiā ad coctionē[ꝯ] vētris ⁊ ad ſtrumas[ꝫ] ⁊ ad parotidas[aa]. ⁊[bb] articulis[cc] calcibus[dd] quoqꝫ ſuppurātibus[ee] aut alr̃ dolētibus: facit etiā ad tortiones vētris: cōficitur ꝟo ſic. ℞. bdelly ſitici[ff] adipis porcini armoniaci[gg] thimiamatis yris illirice[hh]. añ. ℥. xvj. opoponaci. ℥. viij. cacreos[ii]. ℥. viij. ſtoracis. ℥. viij. libani[kk]. ℥. viij. galbani. ℥. viij. terebētine. ℥. xlviij. grana piperis. clx. fecis olei irini qd̄ ſufficit: hoc aūt medicamē copton[ll] malactica[mm] eſt virtute: non enim aliud inuenies melius[nn] quod ſic poſſit malaxare duritias quomodo iſtud. Conficit̃ aūt nō remiſſum[oo] quemadmodū alie ꝯfectiones: tundūtur eniꝫ in pila[pp] ⁊ cerā addes ⁊ alias ſpēs. Et tūc duꝫ tundēs pilū[qq] vnges ⁊ fecibus olei yrini donec tota mixta diligētius ſint. Sit aūt armoniacū recens ⁊ ſtorax pinguis ⁊ bdellium ſiticū ⁊ opoponacū eis admiſcebis teres ſimul omnia ⁊ vteris.

¶ Malagma amithonis[rr]. Cap. CXL.

ALterum eſt qd̄ multuꝫ dia foreticuꝫ. i. malacticū[ss] faciēs ad hypocūdriorūꝫ tenſuras. ſoluit eniꝫ duritias: facit auteꝫ ad tardos motus articulorum: ⁊ ad ſplen magnū eſt: ⁊ tollit duritias ⁊ mollit ⁊ digerit. ℞. autem hec armoniaci[tt] thimiamatis. ℥. xvj. cere. ℥. xvj. terebentine. ℥. ix. bdelly. ℥. viij. libani[vv]. ℥. iiij. ſmirnis[xx]. ℥. iiij. galbani. ℥. viij. olei ciprini[yy] cotilas. vj. ſmirnis[zz] quidem bdellium ⁊ libanum[⁊⁊] infundes in vino: armoniacum auteꝫ reſoluēs in aceto tundes oīa in pila[ꝯꝯ] ⁊ piluꝫ[ꝫꝫ] vnges oleo ciprino ſicut dictū eſt ſupra. Hec eni duo emplaſtra malaxāt[aaa]. ¶ Aliud epithima hic tradimꝰ lōge hoc predicto operatiuꝰ ⁊ fortius ad diareſim faciēdā ⁊ extenuādas ⁊ amputādas duritias. Quēadmoduꝫ eſt de caprarū ſtercore ⁊ opoponace ſimul cū aceto

r .i. ſpice nardi.
s Eſt hec herba ſilis ſcolopendrie: vl̃ vt q̄daꝫ dicunt ceterac. Jañ.
t .i. aromatici: ⁊ ſic ē adiectiuū: vel lege thimiamatis ꝓ fece ſtoracis.
v .i. confortatiua ſeu roboratiua.
x .i. aluminis de pluma.
y .i. ſextarius eſt pōdus duarum lib. vel vt q̄daꝫ dicunt duarum lib. ⁊ ſ.
z .i. mollitiuum.
⁊ .i. mollitiuum. Jañ.
ꝯ .i. dolorē prurituum.
ꝫ .i. hochia.
aa .i. apoſtemata retro aures.
bb Facit.
cc .i. iuncturis.
dd .i. calcaneis.
ee Sicut in paſſione ſolita euenire pueris: que gallice nulo d̃r
ff A loco.
gg .i. aromatici vl̃ fecis ſtoracis
hh A loco.
ii .i. ſemis ferule
kk .i. thuris.
ll .i. inciſiuum.
mm .i. mollitiua.
nn .i. medicamē.
oo .i. calefactum ad ignem.
pp .i. mortario.
qq .i. piſtellum.
rr .i. emplaſtruꝫ mollitiuum.
ss .i. mollitiuuꝫ.
tt .i. aromatici.
vv .i. thuris.
xx .i. myrre.
yy Cotila eſt pondus vnc. ix. Ja.
zz .i. myrre.
⁊⁊ .i. thus.
ꝯꝯ .i. mortario.
ꝫꝫ .i. piſtellum.
aaa .i. molliunt.

a .i. dura ſeu ſolida.
b .i. duris.
c .i. emplm mollitiuum.
d .i. ſordities alucarum apū .ſ. cere ſordide.
e Cotila eſt pondus .ix. vnc. Jañ.
f Eſt figura ſextarij ⁊ eſt ſextari⁹ pondus duarū lib. ⁊ .ſ.
g .i. myrre.
h Sextario.
i .i. mortario.
k .i. mollitiua.
l .i. ꝯfortatiui ſeu roboratiui.

cōfectum: extenuat autem ⁊ ꝓucit humores ⁊ euacuat fortiter nō ſolū humores inuiſcatos ⁊ ſpiſſos: ſꝫ ⁊ ipſa corporis ſcereaª. Siue caprinū ſterc⁹ cū aceto vt Gal. ſepi⁹ dixit vtiliſſimū eē ſcyrominis ᵇ tumoribus cū de ſpiſſis efficiunt̃ humoribus. Habet .n. ſcd̃a ꝯfectio malagma ᶜ aſclepij in ſupſcriptōe. ℞. hec cere lib. j. ⁊ .ſ. colofonie. ℥. vj. galba ᶦ. ℥. j. oppopo ᶜᶦ. ℥. vj. Propolei ᵈ. ℥. iij. gutte armo ᶜᶦ. ℥. vj. in alio li°. ℥. j. ⁊ .ſ. olei cotilas ᵉ. ij. aceti ꝟᶠ. iij. ſtercoris caprini. ℥. iij. libani. ℥. iij. ſmirnis ᵍ. ℥. iij. teres armoniacū cū aceti. ꝟ. j. ʰ. ⁊ ſic ſupermittes libanum ⁊ myrrā ⁊ opponacū ⁊ ſtercus caprinū ⁊ iterū teres. Propoleon aūt tundes in pila ⁱ cū galbano: cerā xo ⁊ reſinā cū olei cotilis. ij. reſolues: ⁊ cum ſe collegerint ſupermittes ꝓpoleon ⁊ agitabis frequēter ⁊ cū ſe totū collegerit leuās ab igne dimittes infrigidari ⁊ circūrades ⁊ ſupmittes ea que trita ſunt: ⁊ miſcebis ⁊ colliges. hec eni ſūt diaforetica ⁊ malactica ᵏ medicamēta.

¶ Confectio epithimatis atonotici ˡ ad ſplen confortandum. Caplm. CXLI.

MEdicamen qd̃ ſupra diximus de arſenico ⁊ ſtipterea ⁊ confortatio ad ſplenem ſeu ſplenis athomam ᵐ quā ſuperpoſui homini illi quē ſepius memorauimus: qd̃. ℞. cere tirienice ⁿ ℥. xcvj. reſine pithimie. ℥. xvj. reſine frixe. ℥. xcvj. arſeniᶦ ſciſcis °. ℥. xij. auripigmēti ſciſſil. ℥. xij. ſtipteree. ℥. xij. teres diligēter metallica cū aceto acro ⁊ cerotū facies ⁊ admiſcebis modicū olei ⁊ ſupmittes: cōmiſcebis ⁊ vteris: hec enim ſunt que homini illi fecimus. ¶ Itē epithima ſpleneticon ⁊ epaticon qd̃ ad vtraqꝫ latera pōt diaforeſim facere. i. epar ⁊ ſplen. ℞. cere terebentine: hyſſopi atici ᵖ yris illirice ᑫ. ℥. vj. que remittēda ʳ ſūt remittes ⁊ ſuperaſperges ⁊ vteris. Qd̃ ſi ſudor fuerit ⁊ volueris eū auferre deterges: ⁊ abſinthino oleo ſupunges ⁊ vteris dum remouiſti ſudorem.

m Debilitatem. Jañ.
n A loco.
o A loco.
p A loco.
q A loco.
r .i. liquefaciēda

¶ Curatio ſi ex ventoſitate tenditur aut inflat̃ ſplen. Caplm. CXLII.

QUod ſi de ſupradictis ſignis ſplen ventoſitate tenſum aut durū eſſe videat̃ ⁊ indureſcat vt ſcyron ˢ eē videat̃: ⁊ pungat̃ doloribꝰ abſqꝫ vlla grauitate partis ipſius ſplenis his mirabile eſt dare diaſpoliten electeriū hoc modo cōfectū. ℞. ruthe viridis ante pridie collecte pipis cymini. aā. ℥. j. nitri. ℥. iiij. ꝙ ſi vētris duritiā patiat̃ mittes nitri. ℥. j. cyminum xo in aceto per triduum infundes: ⁊ poſtea ſiccabis ⁊ facies puluerē: ⁊ ex his oībus ſigillatim puluerē factū miſcebis cū melle bono diſpumato: ⁊ ꝯfectū repones in ampulla vitrea: ⁊ dabis exinde cocleariū vnū. facit enim ad inflationes ſtōchi ⁊ viſcerū ⁊ ſtōchū excitat ⁊ digeſtionē accōmodat aluū mollit: cholaꝫ extenuat: ructuationes amputat ⁊ vitia pectoris lateris epatis ⁊ ſplenis ac renū mitigat: ſilr̃ ēt vētris ⁊ ſtōchi ⁊ epatis ⁊ ſplenis cauſis optimū eſt electuariū diacalamētis ⁊ diatriōpipereon: ⁊ diaſpermaton vtiliſſimū eſt ad hoc: ſꝫ ⁊ ventoſa in vētre poſita iuuat. Utiliſſima etiaꝫ ad hoc ſunt gitter ᵗ ⁊ petroſelinū aniſus ⁊ cyminū in pane miſſa vl̃ in alijs data cibis: ⁊ maxime infantibꝰ ⁊ magis in vino trita dāda ſunt: vel puluere ſupaſpgēda ſunt de ſupradictis ſeminibꝰ. Mittēdū eſt ⁊ ceſton ᵘ ⁊ adianthum ⁊ polypodiū: ⁊ maxime qñ nimia fuerit duritia ī ſplene tūc etiā ſcolopēdria in vino miſceri opꝫ ⁊ ſplenis ˣ herbam. ¶ Nūc igit̃ de Galeni terapenticon ʸ de ſplenis vētoſitate excepta erit dicēdū: vt ad ipſam cauſaꝫ antidota vel trociſcos vel epithimata que ab ipſo experimētata ſunt: vel in noſtro vſu fuerūt graphagia ᶻ ipſorum tradere non obmittam.

s .i. aſpa durum.
t .i. ꝙ gñe nigelle
v .i. bethonica.
x Eſt herba ſilis ſcolopēdrie: qdam dicunt ꝙ eſt ceterac.
y .i. libro de ingenio ſanitatis.
z .i. deſcriptiōes.

¶ Galeni dicta de ſplenis ſcyros ⁊ ventoſitate. Caplm. CXLIII.

SPlenis igitur ſcyron ᵛ habentes nō ſolū a foris fortioribꝰ medicaminibꝰ curari conuenit: ſed ⁊ potiones fortiſſime dāde ſunt. ſuſtinēt enim hec ſine moleſtia. Optima enī ſunt his capparꝭ corticū radices ⁊ ſcolopēdria ⁊ myricis ᶻ cortices ⁊ radices aut chime ˣ. coqui enim hec oīa cōuenit in aceto aut in oxymelle. Sepius igit̃ tangētibus ſplen apparet cōtra reſiſtens ⁊ non deniqꝫ ſcyrodis ᵃᵃ eſt tumor ſed magis vētoſitas: ex quo ᵇᵇ fomētādus eſt abſinthio infuſo: ⁊ ſic medicamen aut empl̃m ſupponēdū eſt. Opꝫ aūt illud mixtā habere virtutem quale eſt de ſulphure viuo ⁊ ſtipterea ᶜᶜ. ſunt aūt ꝗpl̃ima in cōfectionalibꝰ libris talia que ſunt ſcripta. Attēde autē in his ipſis vt ſint triplicis virtutis ᵈᵈ medicamēta: ſed ꝗtitatē ᵉᵉ permixtionis: ex vētoſitate enī tumidū hñtibus ſplenē quoꝝ adhuc magis inflati tumores ſunt ſi ampliꝰ de ſtipterea miſceris nihil nocet. In ſcyrodis aūt plus eſſe tumore cōuenit diaforeticam ⁊ malacticā ᶠᶠ virtutē habentia ⁊ modice eis admiſcēda ſunt ſtiptica. In ſimplicibus aūt ⁊ extenuantibus medicaminibus talis eſt cura aloxantus ᵍᵍ ſcyromenon ʰʰ ſplenis impoſitum de foris cū veſica enea ſanat.

v .i. duritiem.
y .i. tamariſci.
x .i. ſummitatꝭ quaſi come.
aa .i. duri apñ.
bb .i. pp quā cā.
cc .i. alumine de pluma.
dd .i. diaforetice mollificatiue ⁊ ſtiptice.
ee Attende.
ff .i. mollitiuam.
gg .i. flos ſalis inenit ſuper petras nili fluminis in ſtagnis. Jañ.

¶ Epithima epatis ⁊ ſplenis. Caplm. CXLIIII.

EPithima epatis ⁊ ſplenis. ℞. ſtipteree ᶦᶦ hūide. ℥. vj. ſulphurꝭ viui. ℥. vj. nitri eritri ᵏᵏ. ℥. vj. armoniaci ⁊ thimiamatis ˡˡ ynanti ᵐᵐ capparis radicis corticis. aā. ℥. vj. picis ſicce frixe reſine. aā. lib. j. olei ciprini. ℥. vj. aceti qd̃ ſufficit: hoc eſt precioſum opere ad tales viſcerum paſſiones.

hh .i. duritiem.
ii .i. aluminis.
kk .i. rubei.
ll .i. fecis ſtoracis
mm .i. florieris

¶ Epithima hypotirion. Caplm. CXLV.

SUnt autem ⁊ alia epithimata ad ſpleneticos ⁊ hydropicos que nominant̃ hypotirion. Hec eniꝫ de ꝓfundo extrahunt humores ⁊ dolores ⁊ duritias ſoluunt. ℞. hec reſine frixe lib. ij. cere lib. ij. picis ſicce lib. ij. ſtipteree nigre. i. humide lib. j. nitri lib. j. ſulphuris viui lib. j. mānis ⁿⁿ lib. j. aloes ℥. vj. pyretri ariſtologie cardamomi viſci quercini gutte armoniaci bdellij cucumeris ſylueſtris radicis glo ficomerij °° olei. aā. ℥. iiij. aceti. ꝟᵖᵖ. j. ſolues ſtiptereā ⁊ ſulphur ⁊ nitrū teres armoniacꝫ cū aceto ſolues: de ſiccis quoqꝫ puluerē facies ⁊ ligda ſupmittes. Cōtemplari xo in his opꝫ ⁊ illud de ſtipterea ᑫᑫ ⁊ ſulphure medicamen ad ſupiora qꝛ valet hoc ⁊ diaſpmatō epithima ʳʳ in curatione ſplenis vētoſitatem patiētis. Id enim ⁊ per ſeipſuꝫ īpoſitū: ⁊ maxime cū ſtipterea ⁊ ſulphure ſilr̃ opat̃. Diaſpermaton aūt ipſam ſubſtantiaꝫ vētoſitatis amputate ⁊ collecta diſpergit ⁊ reliq̄ purgat ⁊ digerit. Ex quibus diaſpermaton duas cōpoſui confectiones epithimatum diaſpermaton.

nn .i. minuti thurꝭ.
oo .i. celidonie.
pp Eſt figura ſextarij ⁊ eſt ſemis ſextarius pondus .ij. lib. vel .ij. lib. ⁊ .ſ.
qq .i. alumine de pluma.
rr Valet etiam.

¶ Epithima diaſpermaton. Caplm. CXLVI.

UNa enim ℞. hec cardamomi. ℥. vj. herbe ſauine. ℥. vj. cyperi lauri baccarū caſſie ſiringie ˢˢ mellilotī fenugreci celtici apij ſeminis ſanſuci aniſi panacis radicis libani ᵗᵗ feniculi ſeminis gutte armoniaci terebētine. aā. ℥. iij. mell. lib. j. olei nardini lib. j. ſepi taurini lib. j. cere lib. j. facit ad inflationē ſtōchi ⁊ epatis ⁊ ſplenis mirabilr̃. ¶ Item aliud epithima diaſpmatō ad hoc ſpm qd̃ recipit cardamomi irici cyprini ſanſuci nitri aniſi ameos apij ſeminis fenugreci diafindis ᵃ gutte armoniaci. aā. ℥. iij. ſepi taurini eminā ᵇ vnā cere. ℥. x. colofonie eminā vnā mell. lib. j. ꝯficies ⁊ vteris: pōt aūt ⁊ equalr̃ ⁊ aliqd plus admiſceri cū medicamine de ſtipterea ⁊ ſulphure cōfecto. Quibus aūt tumor in ſplene eſt ⁊ calorē ⁊ ſiccitateꝫ patiunt̃ vtiliter his dant̃ miricis ᶜ folia aut cime ᵈ ipſiꝰ aut radices ⁊ aſpleni ᵉ herba ⁊ aucuſa ᶠ. Hec eniꝫ neqꝫ manifeſtuꝫ aut nimiū in ſe habent caloreꝫ neqꝫ acceſſionis faciūt ſplenis calorē ⁊ maxime cū oxymelle date: opꝫ aūt in initio coqui eas. Procedēte xo tpe cōtuſas eas dari opꝫ. Hoc ipſo ᵍ eniꝫ genus eſt ⁊ ſalicis folia ⁊ cortex ⁊ radix. Sꝫ ⁊ ferri purgatio quaꝫ in aque temperamento dimittit ⁊ hoc ſplen fortiter remittit ⁊ reſoluit. Qñ ergo ignituꝫ tollitur ab igne ferrum ⁊ vino vel aceto extinguitur dabis ad bibendū ʰ ſed hoc ipſum quidem poſtea ⁊ deterioribus corporibus dabis qualis ille ⁱ capaneus fuit.

ss Lꝫ ſiringia ſit idē qd̃ fiſtula: h ēn ca ſſiā lig. itē ligit.
tt .i. thuris.

a .i. lauri.
b Eſt medietas ſextarij ⁊ ſextarius eſt lib. ij. ⁊ .ſ.
c .i. tamariſci.
d .i. ſummitates.
e Eſt herba ſimilis ſcolopēdrie qdā ceterac dicunt.
f .i. lactuca aſini.
g .i. de hoc genꝫ.
h Vini .ſ. vel acetum ipſius.
i Scilicet miles quē curauit vt premiſſum eſt.

¶ De potionibus ad ſplenem. Cap. CXLVII.

COmmemoratione iteruꝫ faciemus de potionibꝰ vbi ignitū ferrū extinguit̃. Ab initio igit̃ in magnis paſſionibꝰ ⁊ nō duris expediūt corpibꝰ egrotātibꝰ. Sequētibus xo diebꝰ plurimis dant̃. Admiſcet igit̃ aliqs ſquamā ferri ⁊ abſinthij comas ᵏ ⁊ piperis modicuꝫ vt nō cacoſtomacha ˡ ſit potio. Meliꝰ aūt ſit ſi pelicinū ᵐ ⁊ emiotis ⁿ herba in tali miſceant̃ diſtēperātia. Queādmodū in frigidis eꝯrio caſſie ° ⁊ coſtū ⁊ herpilluꝫ ⁊ aniſuꝫ ⁊ his ſimilia. Calide aūt diſtēperātie illa danda ſunt: ambe eniꝫ herbe opari pñt: cteniꝫ maxime reſoluūt ſplen ⁊ diſtēperantiā minuūt oīno ⁊ augmentari nō ꝑmittunt. Quecūqꝫ aūt ſunt frigide ⁊ ſicce diſtēperātie canudria ᵖ ⁊ tenerarios ⁊ gētiana ⁊ mirabolani ⁊ calamentum ⁊ ciclamē ⁊ pencedanus ⁊ achorus ⁊ ſcordeō ⁊ trifoliū ⁊ ipericō ⁊ agnus ᑫ ⁊ opopencedanum ʳ ⁊ centaurea vtraqꝫ ſi ſicca ſit ⁊ his ſimilia: ⁊ ſcolopendria ⁊ farina lupinorum data curant omnia. Alia xo cum vino ⁊ aqua ⁊ cum oxymelle potata ſcilicet. Miroficobalano quā ⁊ mirabolanuꝫ nominant niſi cum puſta ˢ bibatur mox vomit̃: hoc aūt modo ſingula adbibenda ſunt ſicut dictum eſt.

k .i. ſummitates.
l .i. mala ſtomacho vl̃ nociua.
m .i. lupinaria. Jañ.
n .i. auricula muris.
o Ligis.
p .i. camedreos.
q Caſtus .ſ.
r .i. ſuccus feniculi porcini.
s .i. aceto aque mixto.

¶ De trociſcis. Cap. CXLVIII.

COnfectos aūt trociſcos q non ledūt ſtomachū de plurimis cōfectionibꝰ hos tres elegimus. Ex qbus primus eſt trociſcus aptus ſtomacho: vteris aūt eo ad omnē paſſionē plenis: facit aūt ⁊ ad ſpaſmata ⁊ trimata ᵗ ⁊ ventoſitatē ⁊ mulierū paſſiones. ℞. ſmirnis ᵘ. ℥. vj. nardi ˣ idice. ℥. iiij. aut pro nardo īdica mittes nardi ʸ celtice. ℥. vj. coſti. ℥. vj. oppoponaci diptami ⁊ pēcedani ᶻ radicis corticis capparū radicis corticis piclimeni ⁊ radicis corticis elitrodani ᶻ armoniaci gutte. aā. ℥. iiij. Aliq mittunt ⁊ ireos. ℥. ij. ⁊ .ſ. Cū oxymelle aūt facies trociſcos obolos duos pēſantes ⁊ dabis cū oxymelle vnū. Noſter aūt trociſcus de quo iaꝫ dictū eſt: eſt cū adiūctione admirabilis ⁊ expediēs eſt oībꝰ ſpleneticis paſſionibus ꝑcipue aut qbus in tumore grādi ⁊ duritia nimia ſit ſplen: dabis quoqꝫ hūc ⁊ pueris ⁊ maxime ſi multū amili ei admiſceat̃. Scribo aūt tibi ⁊ aliā potionē cui nō inueniri pōt melior que a nobis frequenter eſt data ⁊ ꝓbata: que. ℞. cappare radicis corticis miricis ᶻ aſpleni ᵃᵃ herbe ſquame ferri pelicini ᵇᵇ. aā. ℥. vj. mirabolani. ℥. x. gutte armoniaci. ℥. viij. ſticados. ℥. x. abſinthij pontici. ℥. iiij. facies autem trociſcos dracmeos ⁊ dabis cum oxymelle. j.

t .i. extorſiones.
v .i. myrre.
x Spice.
y .i. piſce.
z .i. feniculi porcini.
⁊ .i. caprifolij.
ꝫ .i. rubee tinctorum.
z .i. tamariſci.
aa Eſt herba ſimilis ſcolopēdrie qdā ceterac dicunt.
bb .i. lupinarie Jañ.

¶ Item epithima. Cap. CXLIX.

EPithima aūt me cōfectū trado tibi: qd̃. ℞. mirabol. piſtatorū ynātos ᶜᶜ armoniaci gutte bdellij ſtiptici ᵈᵈ capparis radicū corticū aloxanti ᵉᵉ. aā. ℥. xlviij. oppoponacis pinguis. ℥. viij. ſtoracis ᶠᶠ mānis. aā. ℥. j. viſci quercini. ℥. xij. cere. ℥. xxiiij. ſolues armoniacū cū ſalis flore: capparē aūt ⁊ mirabolanū ⁊ mānis cū aceto teres: cerā aūt malaxabis ad ignē ⁊ miſcebis ⁊ teres ⁊ cōfecto vteris. Facit aūt hoc medicamē ſpleneticis: maturat eniꝫ duritias ⁊ tumores fortiter minuit ⁊ reſoluit ⁊ cōſumit ſplenis ſcyron ᵍᵍ. Sed ⁊ ipſi mirabolani piſtati ſoli ⁊ ſuppoſiti iuuant fortiter ⁊ canutria ʰʰ ⁊ periſtereon ⁱⁱ cū axongia veteri porcina impoſita ſanat.

cc .i. floris vitis maxime agreſtis. Jañ.
dd A loco.
ee .i. floris ſalis ⁊ inuenitur ſupra petras nili fluminis.
ff .i. minuti thuris.
gg .i. duritiem.
hh .i. camedreos
ii .i. verbena.

¶ De tuſſe. Cap. CL.

QUod ſi tuſſis exagitat de ſubtili ⁊ acro catarro ſcd̃ā ꝓhibēda ᵏᵏ eſt accepto medicamie diacodion aut trociſco trigono. Et ſuperpones ſpleni epithima quo poſſit extenuari. Qd̃ ſi his vti aliqua nō permittat cā ſupponenda eſt capiti embroca de aliquo trociſco cū aceto ⁊ oleo ro. ad mellis ſpiſſitudinē tēperato. Optimꝰ aūt eſt ad hec crocodis trociſcus cum aceto ⁊ oleo roſato tritus ⁊ embregmati ˡˡ impoſitus iuuat. Conſpiſſat eniꝫ ſubtile reuma ſimul ⁊ ignitum ⁊ acrum temperat infrigidando ⁊ pauſare facit tuſſem ⁊ ſomnum preſtat.

kk Tuſſis .ſ.
ll .i. anteriori pte capitis.

¶ Cauſa que eſt hydropicie Alexandri. Cap. CLI.

HYdropicia chronica paſſio eſt ⁊ ex frigore epatis generat̃ ita vt nō poſſit trāſmutare ⁊ coquere cibos in ſubaꝫ ſanguinis: ſed in qualitateꝫ aque mutati. Aut in ſpiritū ᵐᵐ aut flegma effecti hydropiciā generāt. De qua re ⁿⁿ tria ſunt gñia hydropicie. Una igit̃ que de tenui hūore ⁊ aquoſitate eſt gñata ⁊ dicit̃ aſchites. Alia aūt ex vētoſitate ſpūs °° ⁊ dr̃ tympanites. Tertia xo q̄ ex flegmatico ſanguine in toto conſiſtens in ſanguine ſit ⁊ appellatur anaſarca vel leucoflegmantia. Manifeſtum eſt ergo quia ſi paſſio cognoſcatur facilius curatur.

mm .i. ventum.
nn .i. ob quā rē.
oo .i. aerio vel vaporis.

¶ Signa. Cap. CLII.

ASchiten ergo cognoſcis cuꝫ vēter repletus humoribus qſi in vtre aliquo huc ⁊ illuc cōmoto clocando decurrit. Tympanites aūt ꝑcutiētibꝰ nobis ad ſimilitudinē aliquā reſonare vꝫ queādmodū tympanuꝫ. Anaſarca aūt qñ ad ſimilitudinē carnis mortui corpis totū corpꝰ intumeſcit ⁊ imprimētibus nobis digitis: foſa efficit̃ ⁊ releuatis digitis nō ſtatiꝫ replet̃. Fit aūt vnaqueqꝫ paſſio hydropicie. Aut patiēte epate aut cōpatiēte. Cōpatit̃ eniꝫ aut ex ſplene male hñte aut colō aut miſinterio ᵖᵖ ⁊ matrice: ⁊ ex renibꝰ ⁊ veſica ⁊ ex fluxu ſanguinis mulieribus. Et ex mēſtruoꝝ abſtinētia ⁊ ex frigida pulmonis diſtēperantia ⁊ diafragmatis ⁊ ex alijs multis locis. Quoꝝ vniuſcuiuſqꝫ locū prius cognoſci opꝫ: ⁊ ſic poſtea accedēdū eſt ad curationē paſſionis. Quibus ergo ex frigido epate aut pulmone aut diafragmate ſit hydrops hij ꝗplurime tuſſem patiunt̃ ⁊ nihil expuunt rationabile ſꝫ tñ exagitantur ſolū vt tuſſiant. Et cōſtrictio ventris contingit ⁊ inflatione viſcerum

pp .i. inteſtino ieiuno a medio qd̃ eſt mediū ⁊ centrū qd̃ eſt inteſtinum. Jañ.

retinet vētris humectatio. Ueſica aūt ⁊ miſinterio[a] infrigidatis[b] ꝓpria hec ſunt ſigna. Uētris maxie effuſionē patiunt ⁊ corruptiões frequētes ⁊ mordicationes iteſtinoꝝ. Eteniꝫ ſubſequit mordicatio cholericā egeſtionē faciēs vēterqꝫ poſſidet a cholerica ſuperfluitate acro in iteſtinis exiſtēte ſtate. Ex pulmōe ꝟo patiētib⁹ erit ꝯtēplādū: qꝛ ⁊ tuſſe exagitant ⁊ frigido effecto corde totū corp⁹ ⁊ pedes iflāmat plus alijs oib⁹ mēbris. Fiūt aūt tales hydropicie maxie i autumno.

Curatio hydropicie. Cap. CLIII.

Curari ergo opꝫ oēs hydropicias ab initio euacuatiōib⁹. Sꝫ aſchitē ⁊ tympanitē ꝑ ſolas catarticas purgatiões Anaſarchā per flobothomū iterduꝫ opꝫ curari: qꝛ ex plenitudine ſanguinis fit. Nā quātū ad frigoreꝫ nō expediebat flobothomari. Sꝫ q̄n ſublata plenitudine nā leuior efficit ⁊ minorata cā facili⁹ reſtaurat. Uidem⁹ aūt qꝛ ignis ſub viridib⁹ lignis poſit⁹ piclitat Et iterū ſublatis eis a qbus piclitabat accēdit. De qua re anaſarcha flobothomāda ēt interdū eſt. Dicēda eſt igit per ptes curatio eoꝝ ⁊ q̄uō eos enutriri opꝫ: ⁊ qualiter fomentari aut cataplaſmari debeāt: ⁊ q̄uō oporteat vti medicaminib⁹: ⁊ ex qbus reb⁹ adhibēda eſt curatio anaſarche hydropicie. In p̄mis igit flobothomū añ oēs alias curationes q̄s dicturi ſum⁹ adhiberi opꝫ ſi v̄tus ⁊ etas pmittat. Qđ ſi aut etas aut v̄tus nō ſunt fugiēda eſt ſanguinis detractio. Et vt v̄tus reparari[c] poſſit agendū eſt. Opꝫ aūt ſi reparet v̄tus auferri ſanguinē ⁊ malis releuato[d] humorib⁹ ad alia adiutoria eſt cōfugienduꝫ. Et mox in p̄mis pigra antidotū dandū eſt. Hoc enim medicamē ⁊ ꝯſtipata loca apit ⁊ viſcera ꝯfortat quo[e] ad h̄ p̄cipuo vtimur adiutorio. Poſt cui⁹ vſum aptis poris ꝯſtipatis ⁊ viſcerib⁹ deſiccatis ⁊ aliquātulū detractis humorib⁹ ⁊ poris latioribus effectis ad fortia modicū trāſeundū eſt medicamēta q̄ purgare valeāt. Opꝫ aūt nō dari de ſemel catarticuꝫ vt nō obtundat virtus: Quis enim ſupabūdet qui euacuādus eſt: humor tñ paulatiꝫ eſt educēdus. Scimus eniꝫ ꝙ de ſemel data purgatio vētris magis ledit egrotantē. Melius eſt ergo paulatim ⁊ caute purgare hoc qđ ledit. Optime igit purgant de ſambuci ſucco. ſ. ex radicib⁹ corticis ſecūde data potiōe cōdimēto facto. Et lacterides faciūt ſilr. Et lepidos[f] calcu. Sꝫ nihil meli⁹ hac potione inuenit que cōficit hoc mō camelee[g] folioꝝ vī cocognidion colligit. ʒ. j. calcucecaumenon[h] ʒ. ij. aniſi. ʒ. j. dabis aūt ad bibendū in aqua. In initio qdē ʒ. j. Et cū releuata fuerit v̄tus. ʒ. ij. dabis aut plus aut paulomin⁹ ſm v̄tutis qualitatē. Poſt has ergo potiones dande ſunt euacuationes: deinde ſunt potiones que adapiant ꝯſtipata loca. Qualis eſt diamigdaleon trociſcus: hoc enim ſine moleſtia conſtipata loca aperit ⁊ relaxat ⁊ in initio ſcyron[i] facto in epate datus frequēter in potione ſoluit oēm duritiā ita vt ad pfectā regreſſus ſanitatē eſt nullū inibi duritie reliquat veſtigiū. Cōfectio aūt eius hec eſt. ℞. aniſi apij ſeminis aſſari abſinthij amigdalaꝝ amaraꝝ. añ. ʒ. iiij. cū aqua facies trociſcos dracmeos: vteris aūt hoc trociſco ad eos qui ex pingui ⁊ groſſo humore ⁊ ſpiſſo in epate anfraxiꝫ[k] patiunt vl ad eos qb⁹ nō ſat nimis in epate dolor fit. Et ſi aliq dolores i iteſtinis ⁊ vētre fuerit ⁊ in hypocūdria amaſoni⁹ q vocat trociſc⁹ hn̄ fac ſi deſ: ⁊ iuuat cāꝫ eteni anodin⁹ ē ⁊ ꝯſtipata apit ⁊ pagoriçat. i. mulcet ſeu mitigat. Frequēter aūt hec[l] patiētib⁹ apoçima dedi factum de xilocaſſia ⁊ ſpicanardi ⁊ aſaro.

a .i. inteſtino ieiuno. Ian.
b .i. a naturali calore deſtitutis ⁊ ab extraneo obſeſſis.
c .i. fortificari ad ſuſtinēdā flobothomiā.
d .i. euacuatione alleuiato.
e .i. ⁊ illo.
f .i. ſquama eris.
g .i. laureole.
h .i. eris vſti.
i .i. apate duro.
k .i. oppilationē.
l .i. dolores in inteſtinis ⁊ vētre.

Curatio anaſarche hydropicie. Cap. CLIIII.

Cataplaſma autē facies de fenugreco ⁊ ordei farina ⁊ herbe abſinthij puluerē plus mitte eqꝛ ſatis iuuat. Eteniꝫ cōfortat viſcera ⁊ ſine mordicatione deſiccat in ꝓfundo humores. Addes ad hec ⁊ cymini puluerē ⁊ aniſi ⁊ maſticis ⁊ ruthe ſeminis ⁊ cū vino ⁊ melle coctis ſeminib⁹ vteris cataplaſmare. Per hec igit relaxatis viſceribus ⁊ rarefactis per dies. v. aut. vij. vti opꝫ. Poſt hec epithimate mixtā habēte virtutē qđ ⁊ ꝯfortare ⁊ relaxare ⁊ mollire poſſit viſcera: qđ. ℞. croci. ʒ. xij. aloe. ʒ. viij. maſticis armoniaci thimiamatꝫ[m] bdellij. añ. ʒ. viij. ſtoracis. ʒ. iiij. cere. ʒ. xxvj. adipis anſerini. ʒ. xvj. hyſſopi ceroti. ʒ. xxxij. olei cyprini qđ ſufficit. Si aūt eſtas fuerit aut febrcant oleū roſaceuꝫ pro cyprino mitte: ſicca eniꝫ cū vino teres ⁊ reliqua ſuperfundes. Qđ ſi nō ſolum epar ſed ⁊ ſplen ⁊ ſtomachus tumorē cuꝫ duritia habeat: auferes modicū ſanguinis: ⁊ maxie ſi vene fuerint plene malis humorib⁹ ⁊ virtus ⁊ etas ipſi⁹ pmittat ⁊ tp̄s nō ſatis ſit frigidū ſic opꝫ euacuationē fieri: ⁊ hoc ip̄m paulatiꝫ vt euentet nā q̄ grauata eſt a plenitudine: qꝛ ſi deſubito nimis auferat deyciet v̄tus ⁊ infrigidabit epar. Propter qđ diligēter opꝫ ꝯſiderare ſi ſit p̄ſumēdū ſanguinē auferre hydropico. Infert eniꝫ periculū ſi nō cōpetēter adhibeat flobothomia. Nā negligēter adhibita interdū mors ſubſequit. In qbus igit viſceruꝫ conſtipatio nimia eſt ⁊ inflāmatio ſcyrodis[n] ⁊ virtus fortis eſt in his ſanguinis euacuationē opꝫ fieri anteq̄ȝ alie adhibeant adiutoria: ⁊ maxime ſi fortes fuerint. Quibus ēt epithima h̄ eſt iponendum qđ facit ad ſplenis ⁊ epatis duritiem. Fortiſſimum enim eſt hoc medicamen qđ recipit gutte armoniaci. ʒ. xvj. iris illirice[o]. ʒ. xvj. oppoponacis. ʒ. viij. cacreos[p]. ʒ. vj. bdellij. ʒ. xvj. ſtoracis adipis vitulini galbani. añ. ʒ. viij. piperis grana. clx. cere. ʒ. xlviij. olei irini fecis qđ ſufficit. Ad ſicca autē terenda vinum qđ ſufficit. Oportet autem his non ſolum malacticis[q] vti medicamentis aut diaforeticis: ſed etiam eis medicamentis que tumorem reprimant qualia ſunt: que ℞. cere picis ſicce ſtipteree[r] humide nitri mannis[s]. añ. ʒ. cxcij. aloe. ʒ. xcvj. pyretri. ʒ. xxviij. ariſtologie. ʒ. xxiiij. olei. ʒ. xxiiij. aceti qđ ſufficit. Cataplaſma aut epithima ad eos qui hydropici ſunt qui dicuntur anaſarche ⁊ anfraxim[t] vel duritias patiuntur talia ſunt adiutoria adhibenda. His autem qui mediocreꝫ habent anfraxiꝫ[v] vtile eſt vt in potione accipiat trociſcum diamagdaleon qui in epatis paſſione tenet ſcriptus. Hi ꝟo quibus magna ⁊ nimia proſpicitur eſſe anfraxis. i. conſtipatio fortiora danda ſunt antidota: ⁊ maxime ſi in epate ſcyron[x] patiant. Ex quibus primus eſt: qui. ℞. croci ſpicenardi ſquinanti cinnamomi ſmirnis[y]. añ. ʒ. ij. mellis atici[z] non cocti. ʒ. xxv. facies auteꝫ trociſcos dracmeos ⁊ vnum dabis trociſcū in vino ⁊ melle optimum eſt adiutorium hoc ad epatis ſcyron[τ] purgandum: iuuat autem optime.

m .i. aromaticū ſi feces ſtoracis.
n .i. duriciā.
o Al loco.
p .i. ſeminis ſeſele.
q .i. mollitiuis.
r .i. aluminis.
s .i. minuti thuris.
t .i. oppilationē.
v .i. oppilationē.
x .i. duritiem.
y .i. myrrhe.
z Al loco.
τ .i. ſclirosim.

De hydrope aſcite ⁊ tympanite. Cap. CLV.

Hec adiutoria que dicta ſunt iuuant optime etiā hydropicos qui dicūtur aſcites ⁊ tympanites. His eniꝫ magis catartica expediūt vel ea que diuretica ſunt: ⁊ ea que per vētrem aquam purgare poſſunt. Nihilominus autem faciende ſunt fricationes cum ſale ⁊ oleo omotribro[ꝯ] ⁊ ſicionio[ꝫ] ⁊ cyprino. Ipſam igitur fricationem mediocrē fieri opꝫ. Ita vt nō violēter ex ꝓfundo alia trahat mā: ſꝫ ea extrahat ſola que in cute eſt ⁊ in ſummitate ſola tenet vt poſſit ipſa euentari aut digeri. Opꝫ igit ⁊ cū his medicamēta adhiberi ea q̄ nō ſolū digerāt humores: verūetiā q̄ tumores ꝓhibeāt ⁊ deſiccēt. Qualia ſunt que vocant hypoterio quoꝝ multa ſunt ab antiqs dicta ⁊ inueniunt apud antiquos plurima ad hec cōpoſita. Optimū aūt ⁊ fortiſſimū ⁊ oiuꝫ violentius eſt qđ. ℞. reſine frixe. ʒ. clxxxij. cere picis ſicce. añ. ʒ. cxcij. ſtipteree[a] humide nitri ſulphuris viui mānis[b]. añ. ʒ. xcvij. pyretri. ʒ. xxviij. bdellij gutte armoniaci cardamomi viſci q̄rcini ariſtologie olei. añ. ʒ. xxiiij. aloe. ʒ. xlvj. aceti qđ ſufficit conficies ⁊ vteris: nihil tñ hoc eſt minus ad diaforeſim faciendū ⁊ ad reprimēdū tumores hoc: qđ. ℞. calcāti[c] affronitri[d] aloes añ. ʒ. iiij. pſimicij[e]. ʒ. vj. cere. ʒ. vj. olei. ʒ. x. aceti accerrimi qđ ſufficit tere: ſicca cū aceto donec ad ſpiſſitudinē mellis redigant. pſimiciū[f] aūt cū oleo coques donec amolentū[g] fiat. Et mittes ceraꝫ. ⁊ ſic in mortario per ptes malaxabis ⁊ vteris: nō ſolū eniꝫ ad hydropicos ſed ad plura vtiliſſimū eſt: ſplen eniꝫ reſoluit: apoſtemata deſiccat ſclirosim[h] ⁊ ophienas[i] in articulis humores coagulatos deſiccat ⁊ ſoluit ⁊ hydrocephalas[k] ⁊ ante romata[l] ⁊ ſceomata[m] cuꝫ reſina adhibita parotidas[n] ſanat. Et alia multa mirabiliter facit vnde nō eſt cōtēnenduꝫ pp vtilitateꝫ ſpecieꝝ ad hydropeꝫ aſchitē in qbus nō eſt multa duritia in hypocundrijs. Si aūt duritia nimia fuerit in hypocūdrijs ⁊ epate vteris adiutorio qđ poſſit viſcera malaxare[o] ⁊ digerere oēs qui in alto: ideſt in epiplo[p] ⁊ pitonco[q] cōtinent humores: vteris eo ⁊ ad alia ſatis plurima. ℞. aūt cere pituine picis bricie nitri ericij[r] lauri baccarum ſiccaꝝ ſepi taurini gutte armoniaci mannis[s] añ. librā vnā: que ſoluēda ſunt ſolue ⁊ ſupſperge puluereꝫ fundes in mortario ⁊ terens tolles ⁊ vteris. Et ad hydropē ⁊ tympaniteꝫ ⁊ ſcyrodon[t] in epate habētes facit idem predictuꝫ adiutoriū. Plus tñ ⁊ melius aliud opꝫ conſiderare qđ bene poſſit ⁊ ventoſitates digerere ⁊ malaxare[v] duritias. ℞. aūt hec reſine frixe ſtipteree[x] humide nitri eritri[y] ſulphuris viui mānis. añ. librā vnā. picis ſicce cere. añ. lib. ij. olei vetuſti cotilam[z] vnaꝫ aceti ad ſicca terenda quod ſufficit teres ⁊ vteris probatum eſt. Ebibit nāqꝫ de profundo extrahendo humores ⁊ ſcyron[τ] ſoluit.

ꝯ .i. oleū oliuarū qđ p⁹ tpe fit ⁊ recipit folia oliue vt magis ſit amarum.
ꝫ .i. de radice cucumeris agreſtis.

a .i. aluminis.
b .i. minuti thuris.
c Eſt ſpēs vitreoli. Ian.
d .i. ſpume nitri.
e .i. ceruſe plūbi.
f .i. ceruſe plūbi.
g .i. nō iuiſcās digitis nec inquināns eos dū tangitur. Ian.
h .i. duricié.
i .i. tumores molles.
k .i. aquā in capite. Ian.
l Sunt tumores cuti ſi[..] vel tumores ſine dolore. Ian.
m .i. tumores i ſe pinguedinē vel adipem hñtes. Ian.
n .i. apoſtemata retro aures.
o .i. mollire.
p .i. omento ſeu membrano vel mappa vētris. Ian.
q .i. ſiphac. Ian.
r .i. rubei.
s .i. minuti.
t .i. apa durum.
v .i. mollire.
x .i. aluminis.
y .i. rubei.
z Eſt pōdus vnč. ix. Ian.
τ .i. duriciem.

De dieta hydropicorum. Cap. CLVI.

Seu epar patiat ſiue cōpatiat ⁊ ex eo hydrops generetur: qꝛ epar ſanguineꝫ ex cibis generat ⁊ ꝑ omne corpus ſanguis nutrimēta trāſmittit: propterea opꝫ ꝯſiderare ciboꝝ qualitates vt hij miniſtrent qui facile digerunt ⁊ anadoſiꝫ[ꝯ] faciūt. Optim⁹ eſt igit panis clibanicus hñs in ſe ſeminū grana cōpreſſa que ventoſitateꝫ tollāt ⁊ per vrinā deducāt humores: qualia ſunt aniſum cyminū feniculi ſemen ⁊ ſynoni[ꝫ] ſemen. Prohibēdus eſt tamē ne panē multuꝫ comedat. Qui fuerit hñ fermētat⁹ accipiat cū ſupradictꝭ ſeminib⁹: qꝛ nō hꝫ in ſe aliqd ſpiſſuꝫ aut anfraticū[aa] qđ cōſtipare poſſit. De olerib⁹. Olera aūt eos opꝫ accipere ⁊ maxime ſi ſine febre ſint que calefacere ⁊ attenuare poſſint. Qualia ſunt apiuꝫ petroſelinū ⁊ daucus eruca ⁊ pulegiuꝫ ⁊ rapa ⁊ caulis ⁊ alia que ſunt hijs ſilīa que extenuāt ⁊ euacuāt ⁊ calefaciūt. De piſcib⁹. Piſcib⁹ aūt vtant aſpratilibus[bb] in iuſcello cū aniſo ꝯditis aut pipe modico admixto. De volatilib⁹ pullis vti opꝫ ⁊ auib⁹ magꝭ agreſtib⁹ q̄ȝ domeſticis: q̄les ſint merule turdi turtures ⁊ aues minute p̄ter illas q̄ ſaginate ſunt. De carnib⁹. Carnes ꝟo opꝫ mediocriter accipere ⁊ magis que nō in eis ſunt pingues ⁊ maxie agreſtes: quales ſunt caprina ceruina capriolina aprina. Lepores eniꝫ ſunt ꝓhibēdi. Fiat igit coctio eaꝝ cū aliqbus qui extenuēt cibis. Et aſſata magis ſi ſint ⁊ ſuauius accipiunt ⁊ meli⁹ iuuant. De oſtracoderinis. Oſtracoderina[cc] qdē greci appellāt oſtracos aut ciricia aut ſcema ſed modice dent deſiderij cā. Nā quātū ad paſſionē pertinet eis maxie qbus nō eſt calor aut febris amplius[dd] ꝓhibēda ſunt ⁊ magis q̄ tympaniteꝫ aut hydropē patiunt. De leguminib⁹. Pene oia legumia ſunt ꝓhibēda ⁊ maxie tympanitibus. De tragimatib⁹[ee]. Tragimata aūt nihil incōgruū eſt accipere: qualia ſunt amigdale aut piſtacie. Uue aūt aut dactyli raro. Caſtanee ꝟo aut nuces ſinq̄ȝtū poterit nō ſūt accipiēde. De vino. Uinū quidē accipiendū eſt ciriū[ff] aut aſcaloniū[gg] ⁊ maxime vetuſtuꝫ ⁊ geloliſum[hh]. iſta eniꝫ ⁊ vrinā ꝓuocāt ⁊ deſiccāt. Nihil eniꝫ hydropicis his vtili⁹ eſt niſi forte ꝑ poma[ii] abſinthij ⁊ maxie que recipit caſſiā ⁊ ſpicā nardi. Ampli⁹ aūt certe apiatū[kk]. Ab alijs aūt oib⁹ ꝑ pomis[ll] abſtinēdi ſunt. De exercitatiōibus. Exercitatiões ſup oia alia hydropicis multū expediunt ⁊ maxie in maritimis locis ⁊ cabalicatio[mm] ⁊ in cathedra huc illuc ferat: ⁊ ſi pñt pedib⁹ geſtari vtilius eſt. De fricatione. Fricationē vti quoqꝫ opꝫ ⁊ maxime hydropicis: hec eniꝫ aperit poros ⁊ extenuat humores ⁊ digerit. Nihil eniꝫ ſic nocet hydropicis q̄ȝ ſi poris cōſtipatis aut cōdenſatis nō concedat digeſtio vt q̄ collecte ſunt vētoſitates ⁊ hūores digerant. Qđ ſi poris clauſis nō digerant neceſſe eſt vt in vētrē aut peritoneū[nn] recurrant. Fricari igit opꝫ eos ſiccis manib⁹ aut cū oleo ⁊ ſale interdū ⁊ cū ſicionio[oo] vel cyp̄no oleo. De balneo. Balnea nō ſūt adhibēda. Nā frequēs eoꝝ vſus plus nocet q̄ȝ iuuet. Et maxime eos qui frigide ſunt diſtēperātie: qm̄ de balneis didicim⁹ magis infrigidari corpora q̄ȝ calefieri poſſe. Nā balneū viſcerū cāe nō expedit. Et iō vtendū eſt eis q̄ extenuare ⁊ euentare vel digerere pñt. Qualia ſunt farina orobi ⁊ ſal nitrū: ⁊ ſi que ſunt his ſilīa. Nā ſunt multa ⁊ alia cōpoſita ab antiquis que extenuare corpus ⁊ digerere poſſunt. Opꝫ ergo ꝯſiderari vtilia talia ⁊ ex ipſis eligere que talia ſunt. Sic eniꝫ eos qui ſine febre ſunt hydropicos oportet curare.

ꝯ .i. redditionem ſeu diſtributionē debitā cibi ad mēbra.
ꝫ .i. petroſelini agreſtis.
aa .i. oppilatiuū.
bb .i. petroſis.

Ad eos qui cum febre hydropiſim patiunt curatio. Capl'm. CLVII.

Quod ſi febriant hij q hydropici ſunt nō opꝫ ſatis vti cibis calidis. Sꝫ neqꝫ q̄ calida ſunt viſcerib⁹ apponēda ſunt aut potiones ſunt calide dāde aut antidota aut catartica. Sꝫ ſufficit olerib⁹ nutriri: q̄lia ſūt itiba[pp] ⁊ troxima[qq]. Et caulis ⁊ malua aut rapa his mixta ⁊ cicoree ⁊ maxime apij radices: dabis autē eis in mixtura porrorū capita cocta ſepi⁹: ⁊ elixos aſpagos. Sꝫ eis antidota frequēter ne dent fugiendū eſt ⁊ magis ea que ſicciora ⁊ acriora hñt medicamēta. Et catartica ſilr que nimiū calida ſunt virtute. Nihil eniꝫ eſt qđ calidū pōt eſſe vt eos poſſit iuuare: qꝛ ſitis eis augmentat ⁊ febres accēdunt ⁊ etiā ſub his augmētant mala. Qui eniꝫ ex acutis paſſionibus hydropici fiunt habent inflāmationes permanētes: hij enim ſine intermiſſione febriunt. Et nō eſt mirandū quod in hydrope generata nō extinguit calor neqꝫ febris ceſſat ab hydropem patiēte: ſed ſub aqua

cc Oſtracoderia inqt Ian. ſunt aialia teſtoſa ⁊ maxie piſces teſtoſi eadē oſtraca vocantur.
dd .ſ. ꝙ vbi nō ē calor aut febris vl ampli⁹ ꝙ deſiderij cā.
ee Sūt fructus q comedunt i ſecūdis mēſis .ſ. poſt prādiū vel poſt cenā ⁊ maxime clauſi iteſtis vt nuces.
ff Al loco.
gg Al loco.
hh .i. antiquū.
ii .i. potio. Ian.
kk .i. potio apij.
ll .i. potionibus.
mm .i. egratio.
nn .i. ſyphac. Ianuenſis.
oo .i. de radice cucumeris agreſtis. Ian.
pp .i. endiuia. Ian.
qq .i. endiuia agreſtis. Ian.

ſepe ⁊ febris ignita frequentaꝰ. Cuius ꝑ q̄litate ſit curatio vt calefacias ⁊ infrigides. Neceſſaria enim ſunt febribus que infrigidāt: ſꝫ hydropicos ledunt: nā hydropicū calefaciēdo iuuas ſed febrē augmētas. Melius eſt ergo in tali cā mixtā adhiberi curationez ⁊ tēperataz vndiqꝫ ⁊ in ea que magis vigēt inſiſtere opꝫ: ⁊ alia que leuior eſſe vı̄ nō eſt negligēda. Ita vt ſi nimia ſit febris: tūc magis frigidis q̄ꝫ calidis vtaris per que febres mitigan̄: qꝛ ꝯ̄ria cōtrarijs curan̄. Nā nulla rōne hydropicie ſuccurriꝰ ꝑus q̄ꝫ amputeꝰ febris ⁊ caloꝛ qui cōtra nāꝫ eſt cōſumaꝰ. Etenīꝫ ⁊ hec [a] ipſa ſi diuturna fuerit occidet vl' ſi hydrops ſola fuerit extinguit hominē. Oīs eniꝫ diſtēperātia ſeu caloris ſeu frigoris ſi diuturna fuerit ⁊ optinuerit deyciꝰ virtus ⁊ deiecta v̄tute cibus nō digeriꝰ nec mutaꝰ in ſanguinē: ſꝫ ex ipſo vapore corporis aquā nutrit. Nā de ſintheſi [b] corporis hydropici fiūt. Crede tñ̄ Galeno dicēti. Uidemus eniꝫ ſintheſiꝫ natā ⁊ hāc ex calore magis q̄ꝫ ex frigore factā. Opꝫ ergo ꝑuidere vt dixit Hippocras ⁊ p̄ſentia ⁊ p̄terita ⁊ futura. Et ſic ad curationem opꝫ accedere. hydropicos eniꝫ calefacere debere: qdā dicūt q febriūt ſꝫ nō eſt verū. Nā ſcimꝰ multos frigidis iuuatos adiutorijs. Hoc eniꝫ cōtinget qñ̄ diſtēperantia viſcerū mēbra ad ꝓpriā reuertunꝰ nāꝫ: ⁊ epar tēperatū ſanguinē bonū generat. Si aūt calore aut frigore diſtēperatū ſit nō expediētē ſanguinē mittit corpori: ſed corruptū aut certe aquā. Queadmodū ergo dictū eſt in oībus hydropicis in primis dieta eſt miniſtrāda. Et ſic poſtea ad ea que purgāt veniendūꝫ eſt. Et nō de ſubito vel ſemel ſꝫ paulatiꝫ vt dictū eſt danda ſunt catartica aut cibi. Sed non eos q ſiccēt cibos aut acra medicamēta mox in p̄mis dari opꝫ: ſꝫ paulatim mediocribus ⁊ leuibus incboandū. Et ſic poſtea fortiora dāda ſunt medicamēta. Et ea poſtmodū magis dāda ſunt que plus calefacere ⁊ extenuare pñ̄t corpus. Nā ſubitanee euacuatiōes ⁊ ſatis [c] calide adeſcationes [d] remittunt magis carnes ⁊ replēt humiditatibus corpus reſolutis humiditatibus potiꝰ q̄ꝫ euacuēt. Et ſi opus habeas vt infrigides ſic vtere vt paulatim a modico incipias per partes addēdo. Et ſic poſt eas venias ad maiora que magis īfrigidēt. Sic eteniꝫ faciēdo ſine leſione curatio fieri poterit vt infirmus facile ferat ⁊ cōſuetudo corpis paulatim tēperamentū accipiat. Purgabis aūt eos vt opꝫ ⁊ ſic venies ad balneū. Et egeſtatione [e] mediocres. Sꝫ ad flegmaticos ⁊ frigidiorē exiſtērē naturā optime ſunt aque calide naturaliter. Tenuibꝰ aūt ⁊ ſiccis ⁊ febricitātibus de aqs fluminalibꝰ duplicibus ſunt balnea vtenda oleo punctis [f]. Sed ⁊ eorum mutatio ſit. i. de tepidis in calores tranſeant aut de nimis calidis in temperata vt dictum eſt ſm̄ diſtemperantie qualitatem.

a .i. febris.

b Sintheſis ⁊ atrophia idē ⁊ ē extenuatio nimia preter naturaꝫ. Jañ.

c .i. nimis.

d .i. cibi.

e .i. exercitia.

f Ipſis febricitātibus.

Ad emoptoycos. Cap. CLVIII.

NEſcio ſi eſt alia peior paſſio iſta. i. q ſanguinē expuūt nō ob h̄ ſolū: qꝛ ipſa per ſe euacuādo occidere pōt hoīeꝫ. Sꝫ qꝛ peſſima ⁊ diuturna cū terribili mētis turbatiōe paſſio generaꝰ. Quāplurime ergo feſtinare opꝫ in p̄mis mox cognoſcere paſſionē: vñ̄ cā cōtingerit aut in quo loco q̄rela eſt facta. Quibꝰ agnitis curatio cōpetēs ſic eſt adhibēda ⁊ differre non opꝫ: qꝛ oīum egritudinū hec eſt peſſima. Ante oīa ſcire opꝫ qꝛ tribus cauſis ſputuꝫ vel vomitꝰ ſanguinis cognoſcendus eſt fieri. i. perixim: ⁊ diabroſim: ⁊ anaſtomaſim vt greci vocant rixim dicunt cuꝫ vena crepuerit. Diabroſiꝫ dicunt cū vena amiſſo nutrimēto caro deſuper ipſaꝫ extenuaꝰ: ⁊ vena nudatur ſubtilioꝛqꝫ effecta eius tunica ſeipſa comeſta multuꝫ deſudat ſanguineꝫ ⁊ ſic effuſus intrinſecus per os redditur. Anaſtomaſim autem dicunt cum oꝛa venarum virtute amiſſa apertioꝛa effecta ⁊ laxioꝛa ſanguinem refundunt extrinſecus. ⁊ ſic aut vomitur aut per ventreꝫ educitur in ſeceſſum. cognoſces auteꝫ vnāquāqꝫ paſſionem generatam his ſignis.

Signa diariſis. Cap. CLIX.

DIariſis igiꝰ ſi fiat hoc mō cognoſcitur cuꝫ ſanguis ſpuiꝰ. p̄mo qdē qꝛ aliud ꝓcedit vñ̄ ꝯtingit venā crepuiſſe. i. aut vehemens clamoꝛ aut aliqua corporis oppreſſio aut percuſſura: aut ſi aliquod pōdus grauie leuauit: aut ſi faciente [g] neceſſitate nimioqꝫ frigore vexatus. Nam ⁊ nimia repletione ſanguinis facta in venis rumpitur aut crepatur vena: aut ex nimia corporis ventoſitate rumpitur vena. his enim ſepius venam crepuiſſe manifeſtum eſt.

g .i. cogente.

Signa diabroſis. Cap. CLX.

COgnoſces aūt diabroſim in venis cōtigiſſe h̄ modo. Prio eniꝫ paulatiꝫ anamodice ſanguineꝫ expuunt ⁊ ꝑ ſingulos dies augmētaꝰ ſanguis: ita vt deſubito ēt multū ꝓyciaꝰ ſanguinolētū ſputū. Ceterū hāc paſſionē aut catarrꝰ: aut in oꝛe multuꝫ ſalſa ſaliua p̄ceſſit: aut acres cibi aut nimiū pingues aut ieiunia lōga. Si aūt ⁊ cū ipſo ſanguine videaꝰ aliqua carnoſa ꝓycere aut mēbranis ſil'ia ſint permixta ad hec magis eſtimandum eſt diabroſim in gargale [h] locis in venis factum fuiſſe.

h .i. faucis locis. Gargalla gargalle gallice gargate.

Signa anaſtomaſeos. Cap. CLXI.

ANaſtomaſim hoc mō cognoſces. primū qdeꝫ nihil ex his p̄cedit q̄ in riſi ⁊ diabroſi fieri diximꝰ: ſꝫ magis dieta humidioꝛ ⁊ calidioꝛ p̄ceſſit. ⁊ balneorū vſus ꝑmultus [i]. ⁊ vbi vel māſerint vl' manēt calidus fuit cubiculus aut ipſa regio calida eſt. Si eniꝫ aliqd hoꝝ fuerit ⁊ modicū ſputū ſanguis augmētatū eſt cognoſcas anaſtomaſim venarū eē factā: hec eniꝫ ſigna ꝑſpiciēdo poteris in initio cognoſcere que cauſe emoptoycum facit.

i .i. valde multus.

Ut ſcias ex qbus locis fluat ſanguis. Cap. CLXII.

SI ergo multū ⁊ repēte proyciꝰ ſanguis: ſi flauus aut ſpumoſus ſit: ⁊ ſine dolore ſit q patiaꝰ. ſciēduꝫ eſt qꝛ de pulmone fluit ſanguis deſubito feraꝰ: exiſtimaꝰ de thorace eē. Ferꝰ ēt ſanguis ex pulmone ſicut empicoꝝ: in qbꝰ inter thoracē ⁊ pulmonē vulnꝰ ꝯtineꝰ. Cognoſcēdū eſt nō ex īferioribus ꝑtibꝰ eē: ſꝫ de faringa [k] ⁊ ēt ſit [l] qꝛ ſputū ſine tuſſe: aut cū nō grādi tuſſe ꝓyciꝰ: vt ⁊ de oꝛe ſpuētibꝰ ſanguinē. nā ⁊ de ſtomacho ſine tuſſe vomūt ⁊ nō cū ſputo cōtingit. Sic eniꝫ poſſibile eſt cognoſcere cauſam vnde fluit ſanguis aut in quibus ipſa paſſio conſiſtit locis. Ceterum vero de curatione eorum erit dicendum.

k .i. fauce.

l De locali ſcꝫ.

Curatio riſis in emoptoycis. Cap. CLXIII.

SI in quocūqꝫ loco crepuerit vena ⁊ ſanguis per os reddaꝰ ſubuenire opꝫ oīmō. Conuenit ergo mox de brachio venā tangere ⁊ nō nimis deſubito facere ſanguinis detractionē: ſꝫ bis ⁊ tertio ⁊ paulatim eſt auferēdus. Et maxīe eſt h̄ faciēdū ſi plenitudo aſſit ſanguis anteq̄ꝫ acciderit egritudo aut ventoſitatē nimiā vel inflationem paſſus

eſt: ⁊ etate ſit plena. i. ꝑfecta qui patiꝰ. Si vero ſoluta eē videaꝰ adhuc v̄tus adhuc ampliꝰ auferēdus: ⁊ tūc magis ſecuriꝰ deſubito auferēdus ē ſāguis ⁊ nihil minꝰ iuuat q̄ꝫ ſi per ꝑtes auferaꝰ ſanguis. Scio aūt ego quoſdā in brachio cū nō fuiſſent inuēte vene de manu feciſſe euacuationeꝫ: ⁊ plus multo eos fuiſſe iuuatos. Si. n. ex longioribꝰ mēbroꝝ locis detraxeris ſanguineꝫ leuigata mãe moleſtia multo meliꝰ ſit antipaſis [a]. Poſt aūt ſanguis detractionē iubēdus eſt vt ſit ſibi ſollicitus vt nō fortiter reſpiret. Et ſi expuerit ſāguinē poſtea aq̄ ſaꝫ mulſaꝫ ei ſorbē iubebis: vt ⁊ trūbꝰ ſi eſt ſanguis reſoluaꝰ: ⁊ effuſio rep̄maꝰ mãe ipſiꝰ.

a .i. diuiſio ſeu ad cōtrarius attractio. Jañ.

De dieta emoptoycorum. Cap. CLXIIII.

SIt autem eis oīs cibꝰ ſtiptıcꝰ mediocriter: q̄lis eſt ſuccꝰ alice [b] aut ptiſane: erit aūt multo melioꝛ ⁊ fortioꝛ ſorbitio ſi ſit de amilo triticino ⁊ modico mellis ſil' coctū ſit cū ipſo ſucco de amilo facto. Nō aūt p̄ſente ptiſana: ſucco vteris faris aut de ſimila aut ſuccꝰ vue factis: ⁊ micis panis in calīa aq̄ ⁊ ouoꝝ vitella ſuꝑ his oībꝰ ſunt vtilia. Opꝫ aūt neqꝫ ſorbitiones neqꝫ aliquos cibos dari calidos: ſꝫ oīa ſint tēperata ⁊ magis ad frigiditateꝫ ducētia q̄ꝫ ad caloreꝫ. Eteniꝫ hydria [c] eſt optima ⁊ magis iuuare pōt ſi ſine ſale comedaꝰ ⁊ oleo multo. De oleribꝰ. Olera aūt dāda ſunt malue lauate bñ̄ ſine ſale ⁊ lactuce in puſta [d] cocte ⁊ cū aq̄ in puſta date. ſil'r aūt itiba [e] ⁊ portulaca. De volatilibꝰ. Si vero hec minime inueniaꝰ poſt dies. vij. accipiāt pullos ⁊ gallinas nō ſatis pingues ⁊ apoçimata [f] magis q̄ꝫ çimas. Comedāt ēt ꝑdices ⁊ de ataginis [g] pectora. Dabis ēt teſticulos galloꝝ. ⁊ ſi hec ampliꝰ vētrē deponāt aſſiduā da ſunt ſine ſale. Sic eniꝫ cibāt ⁊ vēter eis nō corrūpiꝰ amittētes ſuccos dū aſſanꝰ: ⁊ adhuc multo ſuauiores efficiunꝰ ⁊ ſtomacho aptiores. De anſeribus vero que nō ſatis dure ſunt offerende ſunt extreme ꝑtes ⁊ ventres. ⁊ de ouis ipſoꝝ vitella. Minuēte igiꝰ ſanguinis fluxione ēt pedes porcini dādi ſunt. ⁊ aſpratiles [h] piſces admixto aceto vbi coquanꝰ. De leguminibꝰ. Offerēda aūt ſunt alica [i] ⁊ citrū ⁊ oriça [k] multū cocta ⁊ hec ⁊ iteruallo dāda ſunt: ⁊ qñ̄ ſine febre ſunt aut nō nimis febriūt. nā qñ̄ ſine febre ſunt ⁊ ſi cū lacte coquātur nihil nocēt: ⁊ maxīe ſi cōſueti fuerint cū ſani eēnt lacte vti. De pomis. Poma vero accipiant mela [l] ⁊ maxime cydonia elixa: pira: ſorbas: neſpila. ⁊ ſi nimiā ſitiꝫ hñ̄t ⁊ melonis ⁊ cucumeris iteriora dabis. ⁊ vuas dabis que ſuſpēſe fuerint vel exiccate ſunt. Ficus aūt oīno ꝓhibēde ſunt. De tragimatibus. Tragimata aūt pene oīa fugienda ſunt: de quibus danda ſunt piſtacia [m] ⁊ amigdale ⁊ malagranata. Raro quideꝫ dāde ſunt vue ⁊ nuclei pinei ⁊ h̄ [n] ipſa cū ſanguinis fluxus quieuerit. De potionibus. Potio auteꝫ in tota egritudine offerēda eſt calida aqua ⁊ hec nō calida [o] ſed tepida [p] ⁊ gelida vel lactanea [q]. Si autē non pñ̄t ꝓpter imbecillitatē ſtomachi calidā aquaꝫ accipere ꝯcedēdū eſt: vt modicū accipiāt de olfaco melle [r] aut hydroroſato [s] aut ex malis cydonijs fcō hydromelle ſemel aut bis. In alijs aūt horis calidā [t] aquā vt dictū eſt ⁊ aquoſam puſtaꝫ [u]. hec ergo ſit diete obſeruatio.

b Alica eſt genꝰ tritici qdā ſpelꝫ tam putant.

c .i. cr̄e ſunt fila oblonga de paſta azima facta.

d .i. aceto aque mixto.

e .i. endiuia. Ja.

f Apoçima proprie eſt decoctio ſyrupata cū ſuccharo vl' melle: ⁊ çima eſt decoctio nō ſyrupata.

g .i. faſianie.

h .i. ſquamoſi.

i Eſt genus frumēti qdā ſpeltaꝫ putāt. Jañ.

k .i. riſi.

l Sunt fructꝰ ſua ue guſtu maiores pipe. Jañ.

m .i. fiſtici.

n Dāda ſunt. ſ.

o Multum.

p Inaſa tēperata.

q .i. tepida vel lac.

r Olfacū mel ſit ex mixtura dua rū partiū mell' ⁊ vna vue acerbe. Jañ.

s .i. aqua roſ.

t Accipiant.

u .i. acetum aque mixtum. Jañ.

Curatio ad rixim paſſionem. Cap. CLXV.

ADhibenda igiꝰ ſunt adiutoria ⁊ maxime his q minime diligētius pñ̄t cuſtodire ciborum obſeruationē. Primo quideꝫ ſimplicia ſunt offerenda. Et ſic poſtea fortiora ſunt miniſtrāda. Menſurāda ſunt eniꝫ adiutoria ſm̄ magnitudineꝫ paſſionis ⁊ virtutē infirmantis: ⁊ ſic ſunt miniſtranda. Sunt ergo adiutoria ad hoc qbus ⁊ ratio ſimul ⁊ experimenta ſubſiſtunt vel cōſentiunt. Sunt aūt hec ſimphiti [x] radicis decoctio potata rep̄mit eruptiones venarū ⁊ ſanguinē fluēteꝫ ⁊ ſanat crepatiuū. Portacule [y] ſuccus potatus optimus eſt ⁊ operatiuū adiutoriū. Si aūt hec nō ſuſtineant accipere hec herbe eodē modo iuuare poſſunt rubi mora. ⁊ flores arboris roboris [z] ⁊ corticis ipſius mēbrane aut glandis que inter cutem carnēqꝫ eius ſunt mēbrane. Propter vehementiaꝫ aūt vel aſperitatē potionis optimuꝫ eſt nō ipſas ſpecies tritas ad bibendū dare ſed decoquere in aqua ⁊ ip̄m apoçima [⁊] dare. Itē aliud reupōticū potui datū ſatis iuuat. Itē lētiſci [ꝯ] folioꝝ ſuccus potui datus. Itē poligonie [ꝝ] ſuccꝰ que eis ſanguinaria dı̄ ad hec nimis laudaꝰ. Nō ſoluꝫ aūt ad ruptiones venaruꝫ ſed ad oēs emoptoycos ſuccꝰ eiꝰ aut ipſa trita ⁊ potui data aut cū lemnias [aa] frigidos bene iuuat. Iteꝫ ſamnias [bb] ⁊ giſaſtereos ad rixim ⁊ ad oēs emoptoycos cuꝫ aqua calida aut aliquo predicto apoçimate facit. Itē porri ſuccus cū portucle [cc] ſucco equali menſura ⁊ modico aceti potus reprimit dia rixim. i. fluxū ſanguinis. His ergo ⁊ ſil'ibꝰ vti opꝫ adiutorijs ad emoptoycos tp̄s cuſtodiētes cōpetēs. Eſt aūt cōpetēs ⁊ optimuꝫ tp̄s ad dādū potiones anteq̄ꝫ ſanguis refectio fiat ⁊ cū iaꝫ defecerit fluxꝰ ſanguinis. Dabis aūt nō ſolū ſemel in die ſed ſepius: ⁊ tūc maxime qñ̄ viget frequēs moleſtia de ſanguinis retētiōe.

x .i. cōſolide maioris.

y .i. porulace.

z .i. quercus.

⁊ .i. decoctione.

ꝯ .i. arboris maſticis.

ꝝ Eſt quā arabes virgaꝫ paſtoris vocant. Jañ.

aa Lēnias frigidos nō ē aurū pigmētū vt qdā exponūt ſed eſt terra ſigillata. Jañ.

bb Samnias ⁊ giſatereos ſūt due ſpecies terre.

cc .i. porulace.

De embrocis ⁊ epithimatibus. Cap. CLXVI.

SUperponende ſunt aūt extrinſecꝰ circa thoracem embroce de lanis cū oleo roſeo aut melino [dd] aut myrthino aut aceto modico aut vino auſtero nō ſatis vetuſto infuſis. Mutāde ſunt ipſe lane frequētius nā calefacte iterū mouent ſanguineꝫ. Doloribus aūt ꝑmanētibus circa thoracē nihil irrationabile eſt que ꝑagoriçent ⁊ deſiccent ⁊ reprimant adhibere medicamenta. Maxime aūt ad tales paſſiones vtilia ſunt que ex metallicis ⁊ aceto cōficiunꝰ qualia ſunt ambroſia que frequenter cōficimus aut dialteon aut barbara emplaſtrū ⁊ maxime Galeni. Ad molliores aūt ꝑſonas que non pñ̄t fortiora ferre medicamina bene facit feniceon [ee] cum cere modico ⁊ oleo roſaceo in aceto reſoluta ⁊ minaſeon emplaſtruꝫ ⁊ ea que dicta ſunt emplaſtra. i. barbara ⁊ dialteon ſi bene ſoluanꝰ cū aceto roſeo aut fiāt ceroto molli ſil'ia. Ad hec quoqꝫ vtilia ſunt. i. ad molliores naturas carniū vel qui imbecillo ſunt corpore ad emoptoycos antidota ⁊ trociſcorum confectio.

dd .i. d̄ cydonijs.

ee .i. dactili. Jañ.

De q̄tuor medicaminibꝰ ad rixim. Ca. CLXVII.

QUod ſi cōtingat ⁊ dolores ꝑmanere ⁊ ſanguinis fluxꝰ nō ceſſerit vtenduꝫ eſt fortioribus medicamētis que cōficiuntur ad hec in antidotis ⁊ trociſcis vl' cataputijs [ff] que adiutoria poſſint ⁊ ſanguinē fluentē reprimere ⁊ dolorē mitigare vl' tollere ⁊ vētris fluxionē reprimere ⁊ ſomnū facere. Ad quaꝫ rem multa ab antiqs inuenta ſunt. Ex quibus nos nobiliſſima que ab alijs ⁊ a nobis ꝓbata ſunt tradimus. Ex quibus vna eſt que. ℞. libani [gg] amili ſimphiti [hh] añ. ℥. iij. tundes cernes ſubtiliſſimo tricocino puluerem ⁊ dabis coclearium vnū cū modico puſte [ii] in apoçima [kk] myrthe aut lētiſci [ll] aut maligranati ſucco aut lenticule. Scḋa aūt cōfectio. ℞. geſſamias [mm] ℥. xiiij.

ff .i. pillulis.

gg .i. thuris.

hh .i. conſolide maioris.

ii .i. aceti aque mixti.

kk .i. decoctiōe.

ll .i. arboris maſticis.

mm Spēs terre eſt.

amili.ʒ.xiiij.dragaganti.ʒ.xij.gūmi arabici opij.añ.ʒ. xij.ſucci plantaginis aut poligonie[a] qđ ſufficit facies trociſcos dracmeos ⁊ dabis in potione cum aqua aut ſucco plantaginis aut poligonie herbe. Qđ ſi ſine febribus eſt in puſta[b] dabis. Iſte eniꝫ trociſcus nō ſolū facit ad emoptoycos ſꝫ ⁊ his q̄bus dolores in thorace ſunt vehemētes aut in vētre ⁊ ad alia plura bñ facit. ¶ Tertia aūt ꝯfectio. ℞. hec lemnias fragidos[c] amili libani gyſaſtereos[d] gūmi ſtipteree[e] ſciſcis achatie ſcirre[f] .añ.ʒ.iiij.ſimphiti[g] .ʒ.vj.ſucci porri qđ ſufficit facies trociſcos dracmeos ⁊ dabis patiēti attēdēs nō ſolū ad paſſionē ſꝫ ad patiētis virtutē: ſolues igit̃ trociſcū in puſta[h] ⁊ dabis cū apoçimate ſimphiti aut rubi: valde eniꝫ expimētatū eſt. ¶ Quarta aūt ꝯfectio. ℞. hec. Achatie ſtipteree.añ.ʒ.j.apoçime[i] aut papaueris qđ ſufficit: facies ꝟo cataputias[k] ⁊ dabis tenere ſub lingua: hec[l] eniꝫ maxīe facit ad eos q ex faucib⁹ ⁊ trachea arteria ſanguinem expuunt. Qđ ſi ex thorace vel pulmone proyciatur ſanguis in potione ſolutaꝫ[m] vt ſupra dictum eſt dabis: ad oia enim mirabilis eſt.

¶ Curatio diabroſis emoptoycis. Cap̄. CLXVIII.

QUod ſi cōtingat diabroſiꝫ emoptoycis fieri ex quolibet mēbroruꝫ loco ſiue ex pulmone ſiue ex thorace aut ex faucib⁹ nō opꝫ iā ſtipticis ſatis rebus aut acris medicaminibus aut cibis ſanare ſꝫ magis que cōtēperare aut trāſmutare aut digere acrē poſſint humorē per quē anabroſis facta eſt. Fugere aūt opꝫ ſlōmiā. Quāplurimi.n.inueniunt̃ qui anabroſim incurrūt paſſionē corpe tenues ⁊ ſicci thoracē hñtes anguſtū ita vt nō ſint ſcapulati: de qua re[n] facilius in hanc incidūt paſſionē ⁊ in ptiſim trāſeunt.

¶ De cibo. Cap̄. CLXIX.

HOs ergo nos magis nutrire opꝫ cū ptiſanis vt ⁊ ipſa grana ordei ⁊ ſucc⁹ vnū fiāt. Silr̃ aūt ⁊ alica[o] nihil in ſe acidū aut ſalſuꝫ hñte. Et nullatenus admiſcēda ſunt que extenuare pñt: ſꝫ ecōtrario habeāt que glutinare ⁊ replere valeāt loca quales ſunt amilus triticeus aut malue. Si aūt nō febriāt ⁊ lac ⁊ dragagāta[p] Olera aūt manducēt que infrigidare ⁊ humectare ſolēt: qualia ſunt intiba[q] ⁊ troximus[r] ⁊ lactuce ⁊ malue. Poſt dies autē.vij.eis qui imbecilliorē hñt vtutē gallinas dabis ſine ſale ⁊ oleo maxime domeſticas quaꝝ pectora rarius ſunt comedēda ne calorē igerāt in loco vbi anabroſis facta eſt.

¶ Ad eos qui ex triſtitia aut ſollicitudine aut ex abſtinentia ſanguinem expuunt. Cap̄. CLXX.

FIt etiā aliq̄bus vt expuāt ſanguinē maxime ex triſtitia aut aliq̄ ſollicitudine vl̃ ex abſtinētia nimia aut labore multo aut ex vigilia multa aut ex catarro ⁊ ex acris ⁊ tenuibus humorib⁹ habēs initiū reumatiſmi. Qđ ſi aliqua hoꝝ p̄cedens fuerit cā nō ſolū gallinas ſꝫ ⁊ ſteriles[s] de ſcrophis[t] maiores ⁊ porcaſtros[v] his dari opꝫ. Et piſces duras carnes habētes ⁊ pectines ex q̄bus ⁊ yſicia[x] facta dabis. Similiter aūt ⁊ aſtacos[y] biſcoctos in aliqua aqua mutata ⁊ porcinos pedes ſine oleo coctos. Et vt ſimpliciter dicā que cōſpiſſare ⁊ replere vel obtūdere acredinē pñt dabis vt ea que fluxerūt in thoracē vel in pulmonē poſſint tēperari. Propterea ergo ⁊ poma[z] his danda ſunt que infrigidare ⁊ humectare poſſunt qualia ſunt mellonū carnes ⁊ mella[⁊] ſuſpēſa ⁊ vue ſuſpēſe ⁊ mella non ſtiptica. ficus aūt oino ꝓhibende ſunt.

a .i. virge paſtoris. Jañ.
b Aceto aque mixto.
c Spēs terre eſt.
d Spēs terre eſt.
e .i. aluminis de pluma.
f .i. nigre.
g .i. ꝯſolide maioris.
h .i. aceto aque mixto.
i .i. decoctionis papaueris.
k .i. pillulas.
l Quarta confectio.
m Dictā quartā confectionem.
n .i. ꝓdrem.
o Genus frumēti eſt: quidā ſpeltam putant.
p Dabis eis.
q .i. endiuia. Ja.
r .i. endiuia agreſtis. Jañ.
s .i. inteſtina.
t .i. porcis.
v .i. porcos caſtratos.
x yſicia ſic fiunt coquunt̃ piſces vel carnes: ⁊ poſtea ponunt̃ in aceto vl̃ vino ⁊ ſupaſpergitur puluis odorifera͡ꝝ ſpecierum.
y .i. locuſtas piſces. Jañ.
z .i. fructus.
⁊ Mella eſt fructus ſuauis guſtu maior pipe.

¶ Signa ſi de capite fluit acredo. Cap̄. CLXXI.

COntemplandū eſt in his maxime ſi de capite fluit acredo ⁊ exinde fit cā. Prouideri ergo opꝫ ſi tuſſis quieuerit ſeu cōgeſta[z] ſunt que patiunt̃ loca. Si.n.nō fiat de capite fluēs ⁊ ſubtilis ⁊ acer humoꝛ pauſare pōt tuſſis.

¶ Si de acris humorib⁹ paſſio fiat. Cap̄. CLXXII.

FIt autē hoc bñ ſi capiti que infrigidare ⁊ humectare pñt adhibeant̃: per hec eniꝫ regeſcit caloꝛ in eo ⁊ acredo i capite poterit minui. Neqꝫ eniꝫ frigidā in capite hñtes diſtēperātiaꝫ hūc calorē: aut acredinem patiunt̃: vt ſanguinis fluat abūdātia. Pro qua re adhibendū eſt capiti oleū roſaceuꝫ per ſe aut cū aque frigide modico vt poſſit penetrare in altū: ⁊ ſic regeſcere faciat calorē q trahit ex inferioribus ptibus ⁊ adducit ad ſe ⁊ tranſmittit gargalioni ⁊ ad thoraceꝫ deſcēdit ⁊ ad pulmonē. Opꝫ ēt ad balneū eos duci. Qñ aūt hoc agenduꝫ eſt oleū roſatū ꝓhibendū eſt aut oxirodinū[z] frigidū ⁊ maxime ſi in ſolio ꝯtingat eū eſſe calidiori. Frigida aqua ꝑꝫ rōnē[aa] qua cōtēperetur diſtēperantia capiti mediocriter ſupermittēda. Sꝫ hoc opꝫ fieri q̄bus de capite cōſiderat̃ ſanguis vt fluat nec de acris humorib⁹ ſup venaꝫ fit comeſtio carnis. Nā q̄bus ex acredie humoꝝ ſup vene tunicas aut ipſis in tunicis comeſtio fit: ⁊ cicatricāt[bb] ipſa loca ⁊ ex hoc fit ſanguineū ſputū opꝫ vt iubeat̃ his ꝯtinere oleū roſ. aut ſiminum[cc]: aut puſtā[dd] ⁊ ad lauādū os de iuſquiami radicibus: aut ſtrigno[ee]: aut ſemperuiua: aut roſis: aut androꝛoſato[ff] ⁊ his ſimilibus. Ego ergo ſic exiſtimo poſſe ſanari qui[gg] expuunt ſanguineꝫ ꝓpterea ꝙ eſt ex acredine generata comeſtio cū catarro. Admiroꝛ aūt qūo Galenus nihil hoꝝ que infridare aut humectare pñt vſus eſt: ſꝫ ecōtrario his oibus facit. Mox ergo a principio vſus eſt que deſiccarēt ⁊ calefacerēt cāꝫ: q̄c̄q̄[hh] comeſtionis[ii] anagogis[kk] diligenter ſciēs fuit. Si ergo ſic ſe habent: vtiqꝫ nō eſt bonū qualitati[ll] cauſe inſiſtere ſed magis ⁊ humidis ⁊ frigidis mox a principio debet vti. Et ſi multitudo exiſtimet̃ cacohimia eſſe: euacuari opꝫ: ⁊ hoc pp acros ⁊ cholericos humores purgādos ne diſtēperati adhuc amplius acrū efficiāt ⁊ caput ⁊ thoracē. Tyriaca aūt ⁊ capſia[mm] ⁊ fimo columbaꝝ vtebatur in balneis ſiccis. Et nec modicū olei concedebat ſup caput infundi ſꝫ neqꝫ corpori. Hec ergo oia acriorē excitant vel augmentāt qualitatem ⁊ creſcere magis faciūt anabroſim[nn]. Nam nō mitigant ⁊ qđ fluit ꝓhibent mordicando[oo] loca vel comedendo. vñ magis tempanda ⁊ mitigāda ſunt: ⁊ qđ fluit reprimēduꝫ eſt ⁊ tuſſis mitigāda eſt ⁊ oia membra ⁊ tēperata cuſtodienda ſunt: qđ eſt ei maximū adiutoꝛium. Et his ſeruatis ea adhibeant̃ que deſiccando in cicatricē ducūt. Eteniꝫ ſcio me ſepius abſqꝫ tyriaca vel alijs antidotis ſanaſſe multos per hec que ſine mordicatione ſunt medicamenta: ⁊ maxime de lapide ematithe.

¶ De lapide ematithe. Cap̄. CLXXIII.

VSi ſumus autē lapide ematithe ⁊ ad eos qui ſanguinem multū iactabant cum ſucco de maloꝝ granatoꝝ granis facto aut cum ſucco poligonie[pp] herbe. Quib⁹ aūt nō cū pōdere ſanguis iactus erat cū aqua tepida dedi. Soluere igit̃ eū ⁊ terere oportet minutim ita vt ſubtiliſſimus fiat valde ita vt vento ſit ſimilis ad volandū. Dari aūt oportet ex

z .i. oppilata vel conſtipata.
z .i. mixto aceti ⁊ olei roſ. Ja.
aa .i. mēſuram.
bb .i. vulnerant.
cc Humores acri.ſ.
dd .i. de lentiſco. Jañ.
ee .i. acetuꝫ aque mixtum.i. morella.
ff .i. aq̄ roſata.
gg Illos.ſ.
hh Pro q̄uis.
ii .i. corroſionis.
kk .i. ſputi ſanguinis.
ll .ſ. deſiccationi vulneris ꝑ applicationem calidoꝝ ⁊ ſiccoꝝ q̄ cauſe vulneris addunt corroſionem: qm̄ ipſam acuunt.
mm .i. naſturtio agreſti.
nn .i. corroſionem. Jañ.
oo .i. cum mordeant.

tet ex eo pulūere. Ↄ.j.⁊ modicū plus aut min⁹. vſi ſumus aūt ħ ⁊ ad eos q pus incipiūt ſpuere ⁊ mirabilr̃ vbi deſiccatū eſt ex eo vlc⁹ ad ſanitatē ꝑduxit vt neqꝫ vlterius generaret̃ pus neqꝫ a tuſſi moleſtaret̃ q fuerat infirm⁹. Uidem⁹ aūt ⁊ aliū quēdā diabroſim[a] patiētēꝫ q nō ſolū iactabat pus ⁊ male olēs: ſꝫ ⁊ mēbrana q̄dā ex faucib⁹ ⁊ trachea arteria ꝓyciebat cui mirabilr̃ lapis iſte ſubuenit. Curatus eſt ergo iſte: dabat̃ eniꝫ ei.in vino tenui ⁊ odorato frequēter in potu. Cōſiderādū eſt ēt vt ſubtiliſſimus poſſit effici puluis. Hoc ergo mō faciēdus eſt. Teres.n. fortiter ⁊ lintheo tenui ligabis ⁊ pones in paruo[b] calice hñte vinū odoriferū facias ħ veſpe ⁊ ibidē ꝑmaneat vſqꝫ mane iſuſus vt ſubtilē aliquā eius ptē vinū ad ſe trahere poſſit vt is q biberit vinū ſentiat q̄litatē. Hoc ḡ mō factū potuꝫ dare opꝫ mane: vt ſuauis ſit adhibēdū. ħ.n.ſi frequēter vſus fuerit ꝑfecte ſanabit̃. ⁊ cū ſic fuerit dat⁹ ſtōch⁹ ſubuerſionē nō patiet̃. Hoc ḡ ſufficiat de lapide emathite dcm̄ q a me inuēt⁹ ⁊ ꝓbat⁹ ſepi⁹ ſic̃ dictum fuit. ⁊ q̄ nō[c] opꝫ calefacē ⁊ deſiccare aut dare aliqđ acre medicamē eis q anabroſiꝫ[d] patiunt̃ ex catarro ⁊ ꝑ calidā diſtēperātiā ſanguinē aut pus expuūt: ſꝫ que magis ſine mordicatione ſunt curari opꝫ medicaminib⁹.

¶ De bolo armenico. Cap̄. CLXXIIII.

QUod ſi litus ematiſtis[e] nō fuerit inuēt⁹: vt dcm̄ eſt vteris armenico bolo. Mirabilr̃ eni facit ⁊ ipē ad hāc cām aut certe geſſamias[f] aut lēnias[g] frigidos: aut gelaſius[h] ex q̄bus manifeſtuꝫ eſt: vt fiāt trociſci: aut ex lēnias fragidos. Sunt autē ⁊ alia adiutoria ſimplicia ⁊ cōfecta q̄bus magis nō opꝫ feſtinare vti que deſiccatiuā ⁊ acrē hñt q̄litateꝫ. Et iō nihil melius eſt q̄ꝫ lapis emathitis ad dyabroſim paſſionē: expeditiſſimus eni eſt vtēdū vtiqꝫ ad hec dicimus ⁊ diacodij[i] medicamen. Qđ manifeſte his dari nō dꝫ q̄bus ex frigida diſtēperātia vel ex catarro cōſurgit: ⁊ qđ fluit humidū aut flegmaticū eſt ⁊ nullā ſalſedinē vel acredinē ſentiūt vel habere vident̃: ſꝫ neqꝫ ex aliqua qualitate poſſidentur. His ergo non nocet dari tyriacam antidotum ſed magis iuuat.

¶ Que ſūt adiutoria extrīſec⁹ adhibēda. C. CLXXV

EXtrinſecus[k] ꝟo ſunt adhibēda adiutoria q̄ deſiccare pñt ſupfluitates cutis vt nō reumaticā tibus locis tuſſis fortiter inferat̃ ⁊ eruptio fiat vene. Ego aūt ſcio quēdaꝫ ob reumatiſmū in thorace patiētē ex frigida diſtēperātia cauterios in capite poſuiſſe ignitos ⁊ mox ei accidētia vniuerſa ceuiſſe: ita vt plenitudo q̄ ſupfluebat humoꝝ ⁊ tuſſis fuiſſet amputata ⁊ vlcera eoꝝ ſine reumate effecta fuiſſe ⁊ ſanata. His ēt aquaꝝ calidaꝝ naturaliter vtiliſſimus vſus eſt: queadmodū eis qui ex calida diſtemperantia laborant contraria hec ſunt: vel omnia predicta que calefaciunt inimica ſunt.

¶ De his que ſunt cauenda. Cap̄. CLXXVI.

OMnes aūt qui ſanguinē vomūt aut expuūt cauere debēt ne iterū in hāc paſſionē icidāt. Lōgū[l] eniꝫ aut citatū cū nimio ipetu iter nō eſt arripiendū. Sꝫ nec nimiū exercere corpus aut fortius clamare aut venerijs frequētius vti. Et ne ꝑ apiū comedere: aut acedonicū[m] ſynonuꝫ[n] aut acrimonia[o] aut veterē caſeū. Hec eni maxīe his obſeruāda ſunt qui anabroſim[p] patiunt̃ ⁊ ſanguinē expuūt ex ipſa cā corroſiōis[q] queadmodū[r] ⁊ nimia repletio cibi q̄cūqꝫ inflare ꝯſueuerūt cauēdū eſt: ⁊ furoꝛ ⁊ graues pharmacias ⁊ pōdera manib⁹ leuare. Et ea[s] que aluū[t] ꝯſtringūt eis qui cōſueti ſunt ſanguinis hēe fluxū. hec igitur oia eis q anabroſim patiunt̃ ꝓhibenda ſunt: ſꝫ ⁊ ſolis ardorē ⁊ habitationē calidā approximare aut in calidā aquā caput mergere aut puluerē calidū aut acruꝫ capiti aſꝑgere: aut aliquo alio calido vnguēto: aut oleo caput vngere aut velare illi maxīe obſeruēt q de naribus: aut ꝑ palatū nimiū ſanguis fluere ſolet. Silr̃ aūt qui anathomaſim[u] patiunt̃ cauē dñt balnei vſuꝫ ⁊ ħ frequēter: magis aūt[x] ⁊ ebrietatē ⁊ oēs cibos calidos.

¶ De lacte dando. Caplm̄. CLXXVII.

OMnibus igit̃ q ſanguinē expuunt expedit lacte recenti vti ⁊ a palo[y] caſea: ⁊ maxīe de capris aut de vaccis. neqꝫ eni medicamentū neqꝫ alter aliqs cib⁹ plus vtilis eſt his q̄ꝫ lactis. Hi igit̃ q ab initio ꝑſeuerātes ſolo caſeo vſi ſunt ꝑ multū tps integrā receperūt ſanitatē. ſcio eniꝫ quēdā qui toto anno lacte vſus eſt in potione ⁊ cibo. interdū aūt ⁊ ſimul cocto lacte cū ſimila aut ydria[z] aut farre aut alicaꝫ[⁊] aut cuꝫ farina triticea ſubtiliſſima pultibus vſus eſt ⁊ certum eſt q̄ ad perfectam ſanitatem venit.

¶ De nefreticis quibus lapides in renibus naſcuntur. Caplm̄. GLXXVIII.

GEnerantur aūt in renibus lapides ex viſcoſis ⁊ ſpiſſis humorib⁹ nimio caloꝛe puſtis. Caloꝛ eniꝫ ignit⁹ in renibus ꝯſiſtēs generat lapides: queadmodū videm⁹ figulos de terra opantes: ⁊ ipſa vaſa a ſole ſiccata aut igne decocta indurant̃ in lapidē: ita vt in aq̄ miſſa ſolui nō poſſint. His igit̃ cognitis ſolliciti eſſe debemus ne pinguioꝛ aut viſcoſa in renibus generet̃ mā: neqꝫ ibidē ignitus accidat caloꝛ ex diſtēperantia facta calida augmētatus: ſed potius minuendo temperetur.

¶ Signa nefreticoꝛum. Cap̄. CLXXIX.

COgnoſci aūt opꝫ diligēter qñ lapides in renibus doloꝛes faciūt. Nā hec eis cōtingūt ſigna ſicut ſi his q ⁊ colū patiunt̃: vt maxīe in initio difficile diſcernant̃. Naꝫ vtriſqꝫ vomica[z] fit: ⁊ cōſtrictionē vētris patiunt̃: ⁊ vētoſitates vl̃ tēſiones ſtōchi ⁊ epatis. Et cū hec vtriſqꝫ ꝯtingāt: artificis eſt vtriuſqꝫ cās ꝑpēdere: vt nō ei poſſit cā latere. Ergo in vtriſqꝫ[x] reb⁹: magis ampli⁹ fiūt vomice eis q colū patiunt̃: ⁊ idigeſti ſunt ⁊ nā ſlatici: ⁊ ꝯſtrictione vētris ⁊ vētoſitates plus q̄ꝫ nefretici patiunt̃. Nā nefretici ſic nō patiunt̃: ſꝫ curati ſepi⁹ vētris reddūt officia. Interdū aūt abſqꝫ curatione vētoſitatē ꝑ podicē reddūt ⁊ vētris ſubſequunt̃ officia: qđ nullo mō q colō patiunt̃ ꝯſequunt̃. Opꝫ aūt ⁊ vrinas eoꝝ diligēter ꝑſpicē. maximā.n.in his ſi diligēter iſpicias iuenies cognitionē. Colicis aūt ſlatica eſt vrina ⁊ plurimā hñt hypoſtaſiꝫ: nefreticas autē parua eſt hypoſtaſis ⁊ arenoſa qđ in vrinis q colō patiunt̃ nō fit. Doloꝛ qppe nefreticis magis cū ḡuitate infix⁹ in vno vī eē loco ⁊ retro: ⁊ plus magis efficit̃. Colicis aūt in añ magis q̄ꝫ de retro efficit̃. Et ꝯſtrictio vrine fit nefreticis qđ colicis nō ꝯtigit. Sic.n.cogſcere opꝫ ⁊ determiare iter vtroſqꝫ.i.q lapidē hñt in renib⁹: ⁊ iter eos q colō patiunt̃.

¶ Curatio nefreticoꝛuꝫ. Cap̄. CLXXX.

QUibus lapides in renib⁹ gñant̃ hoc mō curari opꝫ. Mox igitur in acceſſione que relaxent ⁊ mitigent ſunt

a .i. corroſioneꝫ vene.
b .i. cipho.
c Dictū eſt a me.
d .i. corroſionē.
e .i. lapis emathitco.
f Gen⁹ terre eſt.
g .i. terra ſigillata.
h .i. nucella vel auellana.
i .i. diapapaueris.
k .ſ. ſupra caput.
l .i. velox.
m .i. acetoſum. Jañ.
n Eſt petroſelinū agreſte.
o .i. acuta.
p .i. corroſioneꝫ vene.
q Supple.
r Uitāda eſt ſcꝫ.
s Cauēda ſunt.
t .i. ventrem.
u Anathomaſis vt hus dictū eſt cū oꝛa venaꝝ ꝟtute amiſſa apertioꝛa effecta ſanguinē effundūt.
x Cauere debēt.
y .i. molli. Jañ.
z .i. tri ⁊ ſunt q̄ſi fila ex paſta agīma facta.
⁊ Eſt gen⁹ frumēti q̄dā ſpeltam eſſe putant.
z .i. vomitus.
x .i. inter vtraſqꝫ res diſcernēdo.

adhibēda. Utiliſſimū[a] eſt balneū alijs oībus: nō eniʒ mitigare ſʒ ⁊ curare pōt. Colicos igit̄ ſepius mitigare vī. Nā nefreticos (vt dcm̄ ē) ⁊ mitigat ⁊ iuuat. Et cū lauerit ſe nefretic⁹ inungēda ſunt loca que dolēt oleo camomille ⁊ in ſolio amplius ⁊ diutius fricanda ſunt. Opʒ eniʒ nō ſolū ſemel in die: ſed ⁊ bis ⁊ tertio ⁊ ſepi⁹ ⁊ in frigidā piſcinam dimittēdus eſt. Et ſi eſtas fuerit diuti⁹ ibidē morari oʒ. Poſt accepta ꝯo ſabana[b] potuʒ dabis apoçima[c] colūbi.i. radicis cardi ſylueſtris cū apij radicib⁹ cocta ⁊ modico aniſi in aqua ad tertias cocta. Qd̄ ſi ꝑmanſerit dolor: ⁊ nullo mō vrinaʒ cū minutis lapidib⁹ faciat: dabis apoçimā ex radicibus herbe quinquefolij adhuc in ſabanis[d] inuoluto: fortiter eniʒ ⁊ cū ſuauitate operat̄. Sed extra balneum opʒ accipere iſtā[e] potioneʒ ⁊ in ipſo apoçimate oxymel interdū admiſceri ⁊ ſic dari. Si aūt quinquefolium nō fuerit inuentū qd̄ greci penthafilon vocant aut radices eius aut yringiū[f] aut criſſiniū[g] aut prionidos[h] ſatis magnifice apoçima[i] eorum potata facit.

a .i. vilius. — b .i. indumenta. Jañ. — c .i. decoctioneʒ. — d .i. indumētis. — e Quinqʒ folijs. ſ. — f .i. yringam. — g .i. ſpēs eruce. — h Prionidos Paulus. c. de lapide iter medicinas ad lapidē enumerat: puto ꝙ ſit ſaxifraga. — i .i. decoctio.

De extrinſecis adiutorijs .i. fomētationib⁹ ⁊ ſacellis. Caplm̄. CLXXXI.

Extrinſecus autē vteris ſacellis de furfuribus triticeis coctis in apoçimate herbe camomille ⁊ euiſci[k] radicum ⁊ anheti ⁊ melliloti ⁊ olei camomille: frequēter. n. mutādi ſunt ſacelli. Qd̄ ſi nō fuerit furfures in apoçimate ſupradicto addes oleū dulce ⁊ infuſos pānos calidos dolenti ſuperpones loco. Et ventrē per clyſtere opʒ ſubducere cū nō ſatis acro[l]: ſed magis ſit iniectio que oleū hʒ: ampli⁹ ꝯo ⁊ relaxet ⁊ educat amplius auctos humores quale eſt ex decoctione euiſci[m] radicū ⁊ fenugreci ⁊ cariataꝝ[n] ⁊ furfuꝝ tritici ⁊ herbe camomille ⁊ oleo camomillino aut certe ptiſane ſucci cum oleo roſaceo ⁊ camomille aut cum vitellis ouorūʒ inijciendi ſunt.

k .i. biſmalue. — l .i. acuto medicamine. — m .i. altee. — n ficuuʒ ſiccarū.

De cerotis ⁊ cataplaſmatibus. Cap. CLXXXII.

In locis ꝯo dolētib⁹ iponēdū eſt cerotuʒ de cera ⁊ oleo camomille ⁊ roſeo ⁊ vitellis ouoꝝ cōfectuʒ aut certe h̄ mō cōpoſituʒ. Olei camomillini. ℥.ij. olei roſati: vitella ouoꝝ cruda. vj. cere albe crude. ℥.ij. ꝯficies in lintheoqʒ iductū ſuppones: pagoriçat. n. h̄ ⁊ intēperātiā loci deponit ⁊ cāʒ minuit ⁊ ꝓhibet lapides gñari. Si aūt dolores ꝑmaneāt ⁊ lapides exire nimij nō poſſint: fortiora ſunt vtēda adiutoria. Qualia ſunt de yrcino ſanguie cōpoſita. Uñ h̄ mō facies pāno ipones yrci ſanguinē miſcebis in pila cū fermēto ordei ⁊ terēs cataplaſma ipones. Facit. n. cataplaſma h̄ ad poros ⁊ lapides in renibus ⁊ veſica mirifice.

De potionibus. Cap. CLXXXIII.

Oportet eniʒ ſanguinē yrcinuʒ bñ ſiccari ⁊ cū ſiccauerit teres cū tricocino ⁊ ſic dabis eis q lapides in renibus vel in veſica hñt bibere coclearīuʒ vnū. Et de cicadis ſilr̄ ſiccatis ⁊ tritis puluerē dabis. Opʒ. n. eis offerri pēnas ⁊ pedes ⁊ ſic dari patiēti in balneo ad bibēdū. qd̄ tūc dabis qñ in ſolio eſt. Meli⁹. n. facies cū in vino melle admixto dederis aut cūʒ cōdito. Hec aūt fortiora ſunt in v̄tute ⁊ ſimplicia: ⁊ nimis ꝓbata. Optimū tñ ⁊ ſatis ⁊ nimis forte eſt medicamē qd̄ fit de ſanguie yrcino ꝯfectū h̄ mō. Cū auguſto mēſe icipit maturari vl̄ variaſcere[o] vnā accipias patellam factā de terra noua a figulo: ⁊ mittes in ea aquā ⁊ pones ad focū vt bulliat ⁊ terre ſaporē amittat ⁊ occides yrcū ⁊ ſanguinē ſuſcipies non qui ꝑmo fluet aut poſtea ſʒ mediū. Et cū ſe coagulauerit diligēter incidēs minutim in patella ſanguinem coopies patellā lītheo ſpiſſo duplici ⁊ pones ſub diuo vt a ſole ⁊ luna ſiccet̄: ⁊ cū ſicc⁹ fuerit bñ totuʒ teres ⁊ repones in ꝑxide ⁊ dabis exide coclearīū vnū. Dabis aūt cū ſapa[p] cretica[q] bibēdū vt dcm̄ eſt. Hoc aūt medicamē nō in ꝑuo tꝑe a nobis exꝑimētatū tradim⁹: ſʒ ab antiqs exꝑimētatū eē didiſcim⁹. Opʒ aūt plena eē etate q occidēdus eſt yrcus. Sit aūt annoꝝ nō plus aut min⁹. iiij. Et anteqʒ occidat̄ vt bono odore ſit ſanguis comedat folia feniculi aut hedē aut lauri ⁊ amomū in potione adminiſtret̄. Ego autē ſanguini yrcino admiſcui myrrā troclytē ⁊ dedi ad potādū cū nimios dolores paterent̄: ⁊ nullo mō vrinā facerēt p̄re magnitudine lapidis. Et accepta potiōe ꝯfractos ⁊ minutos mox ꝓiecit cū vrina lapides. Et cōfeſtim ſubinde bibēdo minutatiʒ ꝓiectus eſt lapis nec vlteri⁹ alij ꝑmiſſi ſunt lapides renaſci: anodina. n. hec potio dr̄ qr ⁊ lapides minuit ⁊ vltra alios renaſci nō ꝑmittit: vñ ⁊ dei manus vocat̄: qr doloreʒ amputat ⁊ renes de lapide purgat. Qd̄ ſi ſanguis yrcin⁹ ad ꝑſens nō fuerit dabis hāc potionē cū ꝯdito ſpice nardi ſu ſaxifrage[r] bethonice aſſari lini ſeminis petroſelini. añ. ℥.ij. coſti ⁊ folij añ. ℥.j. facto puluere dabis coclearium. j. cū condito[s] vſuali ⁊ dabis ad bibēdū añ horā prādij. Iſta eniʒ potio minutat lapidē ⁊ ꝓijcit ⁊ nō ꝑmittit alios renaſci.

Itē alia potio que dr̄ dianardū. ℞. hec ſpice nardi pipis. añ. ℥.j. caſſie coſti. añ. ℥.ij. facies puluerē tenueʒ dabis cū aq̄ ſero ⁊ mane coclearīū. j. His ḡ potionib⁹ vti opʒ ⁊ his ſilibus in acceſſione[t] lapidis cōſtipatis locis. Nō opʒ his adiutorijs ifirmus vtat̄ qñ ſine dolore eſt ne diſtēperata inueniant̄ renū loca. Qd̄ ſi his acceptis ꝑmaneāt dolores ⁊ ꝑiculū ineſſe oſtēdāt vt deiecta v̄tute nimia ſit inſomnietas: inueniēda ſunt vt dent̄ antidota q̄ ⁊ dolores mitigēt ⁊ ſomnuʒ faciant ⁊ lapides extenuent ⁊ confringant. Qualia ſunt filoniū aut panicea aut tyriaca ſed nō vetuſta aut ꝑ ſe aut cū filonio mixta. Melius[u] eſt eniʒ nā ⁊ virtuteʒ reparat ⁊ mitigat dolores.

Itē antidotū ad nefreticos ⁊ ad vlcera renū ⁊ veſice qd̄ ſtatim tollit dolorem. ℞. hec piperis albi. ʒ. xx. iuſquiami albi ſeminis. ʒ. xx. opij. ʒ. x. croci. ʒ. iij. pyretri. ʒ. j. euforbij. ʒ. j. cucumeris domeſtici ſeminis. ʒ. vj. apij. ſeminis. ʒ. vj. lappatij ſeminis comi[x] ſeminis amigdalaruʒ amararū purgataruʒ feniculi ſeminis. añ. ʒ. iij. mellis quod ſufficit conficies ⁊ vteris ad nimios habentes dolores.

o .i. nigreſcere. — p .i. vino cocto vſqʒ ad cōſumptionē duarum partium. — q A loco. — r .i. valeriane. — s .i. cū clareto vl̄ hippocrate vel hydromelle. — t .ſ. dū3 doloreſt fortis. — u Sez vt miſceat̄ cum philonio. — x .i. cicute.

Curatio de flegmone cum inflāmatione facto in renibus. Caplm̄. CLXXXIIII.

Quod ſi plecturam[y] eſſe exiſtimaueris ⁊ inflāmatio ſit cū anfraxi fuerit in renibus oīno flobothomādus eſt mox in ꝑncipio. Et poſt hoc nō peccabis ſi adhibeas adiutoria laxatiua. Scio enim in his ſolis que ſcripta ſunt adiutorijs plurimos perueniſſe ad ſanitatem. Rememores autē diuerſas curas que a me vel a multis antiqs ꝓbate ſunt. Ceterum aūt ex magnitudine paſſionis ⁊ virtute patiētis ⁊ ex habitudine corporis inuenies que vnicuiqʒ poterūt ſubuenire adiutoria que cōfrāgūt lapides ⁊ alios vltra renaſci nō permittūt. Nā diſtemperantia renū ſi ſit calida nimis: date calide potiones facilius alios lapides generant. Fugiende ergo ſunt oēs nimis calide potiones ⁊ acres[z]. Nam ſi cōtingat vt neceſſitas compellat vt ſemel aut bis dentur temperanda ſunt ipſa loca: poſtea his remotis ⁊ nō[⁊] ſicut multi facere

y .i. plectoriā ſeu ſanguinis repletionem. — z .i. acute. — ⁊ Facias. ſ.

ſolent: qui ⁊ declinatione iam facta ea dare preſumūt vt non iterum congregetur ſpiſſius humor vnde lapides augmentent̄ur. Sed econtrario obſeruari oportet ⁊ tēperari ⁊ extenuari per ea que ſine calore ſunt adhibita. Ex quibus eſt oxymel ⁊ adianthus ⁊ aqua in qua cocti ſunt elioſperagi ⁊ gramen ⁊ radices apij ⁊ yringi ⁊ quinquefolij radices ⁊ plātaginis radices ⁊ folia. Et adhuc magis ſeminis ciceri nigri apoçima[a]. Et gliciſidis[b] ſemen ⁊ amigdale: ſed hec non frequenter vtēda ſunt niſi tunc quando ſuſpicatio eſt: quia colligitur in renibus pinguis materia. Et hec ante ciborum acceptionem oportet dari bibenda cum calida[c] in qua[d] coctum eſt apoçima. Nihil enim ſic temperare poterit renes ſicut aqua calida facit ſi vſu[e] ſit vt iam vlterius non poſſint lapides generari. In medio autē prandio aut aquam frigidam aut vinum frigidum aut roſatum aut violatum bibat ⁊ iuuabitur. Nam conditum[f] omnino prohibendum eſt vt ydrogarus[g] ⁊ omnia quecūqʒ cum pipere fuerint facta vel condita ⁊ non ſolum ea que acra ſunt: ſed etiam cibi qui ſpiſſos generant humores quales ſunt ydria[h] ⁊ alica[i] ſimul ⁊ oua dura: ⁊ opus piſtoricium[k] de lacte factum ⁊ caſeus: hec enim prohibenda ſunt. Et vinum ſatis nigrum ⁊ auſterum: ideſt ſtipticum ⁊ culcitra de plumis prohibenda eſt: quia renes multum calefacit. Fugienda ſunt etiam que grauant digeſtionem ⁊ ea que non digeruntur lepia ⁊ piſces ſcyrodis: qualis eſt cyminus palamidas[l] coſibus cephalis ⁊ oſtracoderina preter pectines. Echinos[m] autem frequenter debet accipere ſi eſt poſſibile: quia temperant ⁊ vrinam mouent. Aſtacus aūt ⁊ ſciricion[n] rarius ſunt accipiendi. Oſtree omnino prohibende ſunt. Carnes autem pingues ſimiliter. Et aues que in paludibus degunt omnino prohibende ſunt. Offerēde quoqʒ ſunt anſerū extremitates ⁊ aues que nō ſunt ſaginate. Pomis[o] aūt vtantur. vtantur cucumeribus in primo[p] que intrinſecus ſunt ⁊ maxime melones: ⁊ ficus virides ⁊ ſiccas accipiāt vuas mela[q] ⁊ pyra: nec multum nec frequenter accipiant.

a .i. decoctio. — b .i. peonie. Ja. — c Aqua. — d Cū qua factum eſt apoçima. — e .i. ꝯſuetudini. — f .i. nectar vel hippocrate. — g .i. aquoſus garus ⁊ eſt garus ſalmuria vl̄ ſalſamētū ex inteſtinis piſciuʒ cum ſale maceratuʒ. — h Gen⁹ frumēti: eſt quidā ſpeltā putant. — i .i. tri ⁊ ſunt qſi fila que fiunt de paſta açima. — k .i. flacones que fiūt de paſta açima ⁊ lacte. — l .i. piſces teſtoſi. — m al's anchimos piſces. ſ. — n .i. teſtudo marina. — o .i. fructibus. — p .i. in principio menſe. — q Fruct⁹ ſūt ſuaues guſtu maiores pipere.

Signa ſi inflāmatio in renib⁹ ex plenitudine humorum fiat. Caplm̄. CLXXXV.

Inflāmationes fiunt ex plenitudine humorum fluentium in quocūqʒ loco corporis ⁊ maxime in carnoſis omnibus locis. Unde ⁊ contemplandum eſt in renibus: quia abſconſa loca ſunt ad cognoſcendum ſi plenitudo ſit ſola que facit inflammationem: aut qualitas ſola aut ex vtriſqʒ accidat. Plenitudinis eſt cauſa cum ſanguis eis ſit mult⁹ inutilis: aut certe ex plenitudine ipſa ſola anfraxis facta ſit aut extenditur ⁊ altius excitatur ipſe locus. Ex qualitate autem ſola fit quandoqʒ ſi modicum fuerit cholericus ⁊ nimis acer humor: aut melācholicus ſpiſſus ⁊ pinguis. Si autem multuʒ ſit ex his que ſupercurrit ⁊ cacochimiam eſſe contingat: tunc ex vtriſqʒ leditur locus: ⁊ tenditur a plenitudine: ⁊ ledit̄ ſub eius moleſtia qualitatis. Contemplari ergo oportet vnde fluit ſeu a toto corpore: ſeu ex aliquo ſuperpoſito membro. i. a ſplene vel ab epate aut ab alio aliquo membro, magis autem ex his fit diuerſitas curationū. Si igitur totum corpus videretur eſſe plectoricuʒ. ad hoc[r] igitur prouideri oportet curationem. Et ſic poſtmodum localis adhibēda eſt curatio. hoc eſt ſi ſanguis abundans eſſe videtur ⁊ ipſe generat flegmonem flobothomus eſt adhibendus. Si autem cacochimia fuerit catarticum dādum eſt vt ſuperfluus detrahatur humor. ꝙ ſi catarticum dandum eſt prius cibis competentibus nutriendus eſt: vt bene ſolutum preparāt corpus: ⁊ temperent ventrem. Quales ſunt ſucci ptiſane ⁊ intibe[s]: ⁊ de piſcibus qui humectare ⁊ temperare poſſunt. Si aūt ſpiſſus fuerit humor ⁊ nulla in eo ſit acredo: oxymel ante dandum eſt ⁊ cibus vel apoçima ſunt offerēda que ſubtiliare ⁊ extenuare poſſunt humores. Sed quoniam que ſubtiliant q̄plurime mordicationem faciendo acceſſioneʒ mouent inflammatis locis: ideo oportet eligere ea que mordicationeʒ non faciūt. Eſt ergo qd̄ extenuare poteſt abſqʒ mordicatione nihil melius q̄ mulſa aquoſa. Ex ea igitur ante catarticum extenuandi ſunt humores qui ſpiſſi ſunt: ⁊ temperentur qui acri ſunt: ⁊ ſic poſtea dabis catarticum ſi tibi fuerit viſum. ꝙ per ſolam dietaʒ ſuperfluus nō poſſit educi humor. Quia oportet fugere que inflammata ſunt loca: purgare catartico: ⁊ maxime in initio adhuc exiſtente indigeſto humore ⁊ tumore adhuc cū nimio ardore laborante: quia non amplius alibi nocere poteſt[t] q̄ in renibus[u] aut in veſica inflammata. Renes auteʒ ⁊ veſica ſuſcipiunt in ſe ſuperfluos humores magis q̄ digerantur in eis. Quod ſi digeſtio humoris minorata manifeſtius appareat non oportet dari catarticum. ergo cum multa ſit cacochimia ⁊ materia abundans eſſe videtur adhiberi oportet curationem catartici. Si autem non multa videatur eſſe materia per totum corpus: ſed magis modice ardēs appareat: fugiēda eſt mulſa ⁊ omnia que ſunt diuretica: ⁊ ſi ſine mordicatione ſit. Sed magis danda eſt calida abundāter: nam calida aqua acredinem obtundit ⁊ mordicationē lauando abſtergit: ⁊ qd̄ calidum eſſe videtur extrahendo temperat ⁊ dolorem mitigat: ſed magis pro hac re non oportet timere calidam aquam amplius miniſtrare: quia inflammata loca ſublata acredine multum iuuat. Qd̄ ſi de plectoria al's plectura facta fuerit inflāmatio in renib⁹ aut in veſica: diuretica ex toto nō adiuuant. adducunt enim ad ſe vel ſecum alios humores ſpiſſos: ⁊ ea que ſunt oroidis[x]: non inuenientes exitus propter manentem tumorem in renibus reſidentem ⁊ locis patientibus augmentant humorem. Extrinſecus aūt oportet adhiberi ſi de cholerico humore flegmon generatur que infrigidare poſſunt: ⁊ maxime in initio ⁊ adhuc ardente flegmone. multa eniʒ ſunt que ad hec facere poſſunt. Sed nihil ſic preſtare poteſt q̄ cerotuʒ cum oleo roſato factum quod. ℞. modicum aceti aut ſuccum poligonie aut andranis[y]. In augmento autem paſſionis aliquid diaforeticum eſt eis admiſcendum: quale eſt oleum camomille: aut adipes recentes porcine: aut diachilon medicaminis modicum. Declinatione aūt facta amplius diaforetica ſunt admiſcēda. ꝙ ſi ex ipſis humoribus inflāmatio fuerit orta. extrinſecus oportet his ſubuenire adiutorijs que ſine mordicatione ſubtiliare poſſunt humores: quale eſt oleum camomillinuʒ: ⁊ cataplaſma de ordei farina ⁊ lini ſemine coctum in apoçimate herbe camomille ⁊ melliloti ⁊ abſinthij ⁊ euiſci[z] radicum ⁊ modico ſape[⁊]. Qd̄ ſi multus ſit calor prohibenda eſt ſapa ⁊ ea que mitigāt ſunt adhibenda. Nāqʒ ea que multuʒ ſunt calida prohibēda ſunt ne pus faciant in ea que in inflammatione continetur materia. ſic nec eis que infrigidant vti oportet q̄plurime: aut frequēter ne ſcyron[ꝯ] in renibus faciāt. Omnia eniʒ nimia fugere oportet: maxime eos qui in renibus habent flegmones. Balneum autem prius q̄ euacuetur plenitudo non oportet feſtinare: poſtea aūt his ꝓuiſis ⁊ balnea ⁊ encatiſmata[ꝫ] ſecuri⁹ miniſtrant̄.

r .ſ. vt plenitudo tollatur. — s .i. endiuie. Ja. — t Catarticum. — u .i. inflāmatio. ſ. — x .i. aquoſi ſeu ſeroſi humoris ab oros qd̄ eſt ſer. — y .i. portulace. Jañ. — z .i. biſmalue. — ⁊ .i. vini cocti vſ nec redeat ad tertiaʒ ꝑtem. — ꝯ .i. apa durum. — ꝫ .i. inſeſſiones. Jañ.

¶ Curatio īflāmatiōis ī pus ꝯuerſe. Ca. CLXXXVI.

INflāmatio in renibus ſi pus incipiat facere his ſignis cognoſces. In pͥmis quidē abſq; aliq̄ occaſione quidā fit rigor irrationabilis ⁊ inordinata febris: ⁊ in loco vbi gn̄at̃ pus dolores fiūt: ⁊ febres maiores ꝯtingēt quā fuerāt. Poſtea aūt cum ſe verterit eger. ſ. in eā que ſana eſt partē:

a Parte.

de illa[a] que patit̃ grauitatē multā in illa parte que patitur ſentire ſe dicit quā ante habuiſſe ſe nō eſt expertus: ⁊ huic opꝫ exiſtimare q: apa eſt ibidē gn̄atuꝫ. Ceterū aūt ſi pus ex aliqua pte appareat: nō aliūde exiſtimandum eſt eſſe niſi de renibꝰ: ⁊ magis ſi dolor ⁊ grauitas ibidē ſentiat̃: manifeſta cognitio eſt. Et ſic tibi oīa hec ſigna manifeſtius ſunt declarāda per que poſſis cognoſcere: de qͥbus locis pus fluat: ſeu de renibꝰ ſeu de veſica aut de euritide poro: aut ex pulmone aut ex alio aliquo mēbro. Qn̄ enim pus per vrinā excernit̃ ſi de ſuperioribꝰ locis fluxerit pus oīno cū vrina inuenit̃ mixtum. ſi aūt de inferioribꝰ fluat locis ſubſidēs in fundo

b .ſ. vaſis vel vrinalis.

apparet calicis[b] magis q̄ȝ in medys ferat̃ locis. Qd̄ ſi in medio mixtura puris iuenit̃ ⁊ nō eſt certa pmixtio attendendū eſt in ipſa mixtura que infert̃ per vrinas: oīno enim manifeſtant̃ tibi que patiunt̃ loca. Nam ſi

c Petala ſūt cortices tritici groſſi inde contenta in vrina ſimilia illis dicunt̃ petaloydes.

petaloydes[c] fuerit veſice[d] inueniunt̃ eſſe loca. ſi autē carnoſa de renibꝰ eſſe ſignificat. Ceterū aūt ⁊ pprietates doloris ⁊ que pceſſerunt ⁊ que concurrerunt ⁊ que patiuntur loca oſtendunt manifeſtam cauſam.

d Mixtura .ſ.

¶ De his qui pus p vrinā faciūt. Cap. CLXXXVII.

CUrari igit̃ opꝫ eos qui pus p vrinā faciunt ex his que ſine mordicatione ſunt ⁊ pus expellere ⁊ vlcera curare poſſunt. Qualia ſunt mulſa: ⁊ ſuccus fenugreci: cum modico melle: ⁊

e Uinum eſt aureum. Iañ.
f Diaphiſalidos dicit̃ q eſt kekēgi. Iañ.
g .i. cauda equina. Iañ.

adiā thus ⁊ ſemen cucumeris domeſtici cū criſatico[e]: ⁊ diaphiſalidos[f] trociſcus: ⁊ lac aſine potatū: ⁊ maxime eos qui in veſica habent vlcus: ⁊ armenicus bolus potatus: ⁊ herba yporis[g]: ⁊ gramē potatū. Adhuc magis ſi in euritico poro fuerit vlcus per collyria: ⁊ trociſcos ſine mordicatione deſiccatiuos magis q̄ȝ extenuantes curāda ſunt vlcera: attēdere ergo opꝫ oīno ciborꝫ qualitates. Multi enim medicamētis tm̄ vtētes ⁊ ciborū qualitates cōtemnētes nō potuerūt ad ſanitatē perducere. Utiliter etiaꝫ dant̃ ſucci ptiſane de auena facti ⁊

h .ſ. vino aureo. Iañ.
i .i. vino cocto.
k A loco.
l Uinum coctū.
m Gña potuuꝫ: ſeu vinorꝫ ſunt.

ſolum cū criſatico[h] aut vino mulſo: aut cum ſapa[i] cretica[k]. Si aūt nō habēt ſuauitatē ſapā[l] qm̄ bibāt egroti accipiāt vinū aut ydromelon: aut guidion[m] aut cruptinum: aut tirion bibant: aut aliqd modice. Multum enim ſi accipiāt reumatiçāt viſcera ⁊ inflāmatio maior fit. Bene etiā eſt ſi vue comedant̃ ⁊ amigdale ⁊ nu

n Uino cocto.

clei pinei cū ſapa[n] ſi lapides nō habēt cōſuetudinē generari in renibꝰ. Et oua gallinacea mollia ⁊ tepida accepta multū iuuāt. Ego enim ſcio quendā qui qūo naſcebant̃ oua mox ſorbebat. ea ſic cruda ⁊ multuꝫ ſe iuuari dicebat. Nā ⁊ mordicationes ⁊ dolores qui in ve

o Eſt piſcis que cū naui adheret ipſam imobilē reddit. Plinius
p .i. vino coloris aurei. Iañ.
q .i. locuſta piſcis
r .i. endiuia. Ia.
s .i. caulis.
t .i. ſummitates quaſi come.

ſica erant mox ibi mitigari dicebat. Echinus[o] lauatus ⁊ acceptus aut per ſeipſuꝫ aut cū criſatico[p] aut hydromelle dulci ⁊ pectines etiā lauati ⁊ aſtacus[q] bis coctus ⁊ ex altera in alterā aquā cuꝫ fuerit purgatus ⁊ coctus multum iuuat. ¶ De cibo. Intiba[r] quoqꝫ ⁊ braſica[s] tertio cocta ⁊ cum vino accepta. Et ſi non pus qd̄ fert̃ acrius ſit ⁊ mordicans eſſe videat̃ lupini ſine ſale vtiliſſimi ſunt. Et cime[t] de fenugreco accepte. Et cime de fabis ſimiliter ſi manducent̃ preſtant. Caſtanee autēꝫ elixe aut aſſate multum iuuant ⁊ pprie quando tenue ⁊ cholericum fuerit pus qd̄ fertur. Qd̄ autem pingue ⁊ cōſtrictū fuerit pus ita vt vix decurrat cibi cacochimi ſunt phibendi ne pus coaguleſ intus. ¶ Ad dolorem veſice ⁊ renū lini ſemis puluis. ʒ. ij. amili. ʒ. j. dabis in aqua coclearīū vnum ad bibendum. Trociſci ad renū ⁊ veſice vlcera ⁊ antidotū ad vlcera ⁊ vulnera ⁊ dolores in ipſis locis conſiſtentes qd̄ mox ſubuenit. Rx. piperis albi. ʒ. xx. iuſquiami. ʒ. xx. croci. ʒ. iij. opy. ʒ. x. euforby pyretri. añ. ʒ. j. Hec quidē cōfectio Philony antidoti eſt. Cui addant̃ in ꝯfectione cucumeris domeſtici: ſe. apy: ſe. amigdalarꝫ amara. feniculi: ſeminis. añ. ʒ. vj. comi[u] ſeminis lappacy ſemis amigdalarū amararum feniculi ſeminis. añ. ʒ. iij. mellis qd̄ ſufficit: dabis autem ſicut Philoniy antidotum.

u .i. cicute.

¶ De trociſcis ⁊ antidotis ad renum ⁊ veſice vlcera. Caplm̄. CLXXXVIII.

DIaphiſalidos trociſcus qui facit ad nefreticos ⁊ ad vlcera in renibus ⁊ veſica cucumeris domeſtici ſeminis. ʒ. xij. feniculi ſeminis. ʒ. vj. croci. ʒ. vj. lappacy ſeminis nucleorum pini prefrigereorꝫ[x] opy iuſquiami albi ſeminis amigdalaruꝫ amararum. añ. ʒ. iij. phiſalidon[y] quam latini veſicaginem vocant grana nūo. xxv. comi. i. cicute ſeminis. ʒ. iij. cum ſapa[z]. Qui autem febriunt cum aqua tepida. Facit ergo is trociſcus ad renum ⁊ veſice paſſiones quibus pus cuꝫ vrina redditur: aut ſanguis: aut muſti ſimile: aut ſablones cum vrina iactant cuꝫ multo calore. Qui autē in veſica: aut in vritide vulnus: aut vlcera habent inities per vrinam. i. virgam cum lacte aſinino: aut muliebri aut cum ſapa.

x .i. aſſatorum.
y .i. alkekengi. Iañ.
z .i. vino cocto.

¶ Signa acredinis in vrinis de ſtranguria. Caplm̄. CLXXXIX.

QUod ſi acredo[&] quedaꝫ fuerit in vrinis ⁊ tota habitudo corporis acra[ꝯ] ⁊ cholerica fuerit diligēter eſt cōtemplandum ⁊ omnino requirenduꝫ de acredine que facit mordicādo ſtranguriam. Si autem nihil patiat̃ tale: ſed hoc fit ecōtrario: ⁊ vrina magis alba eſſe videt̃. Et is qui patit̃ cibis ⁊ balneis vſus eſt frigidis exiſtimādū eſt magis ex frigida diſtemperantia vrine eſſe ſtranguriaꝫ ⁊ illam priorem ſi fiat ex calida eſſe diſtemperātia. Iſte enim ſunt cauſe ſtrangurie.

& .i. acumen.
ꝯ .i. acuta.

¶ Curatio calide diſtemperantie. Cap. CXC.

SI calida ſit diſtēperātia curatio cōueniēs eſt adhibenda ſm̄ qualitatē cāe. Si aūt acredo fuerit que humectēt ⁊ tēperēt ſunt adhibēda: ⁊ nihil calidū aut ſalſuꝫ pſumēdum eſt. Iuuāt g̊ eos ptiſane ⁊ per ſeipſas ⁊ modico admixto hydromellis aut criſatici[ꝫ] interdū ⁊ cū acredo geuerit: mulſa cuꝫ lacte[aa]: corrūpit̃ enim ſi multa ſiccitate teneat̃ ⁊ acredinis qualitate: ſed ⁊ frequenter lauacra ⁊ calida aq̄ ante cibos accepta iuuant. Sed ⁊ cucumeres interiores ⁊ melones ⁊ cime[bb] fenugreci ⁊ dulces vue ⁊ vinū dulce quale eſt bitinū[cc]. Et vt ſimplr̃ dicā quecūqꝫ mitigare poſſunt ⁊ tēperare acredinē erunt offerenda.

ꝫ .i. vini aurei coloris.
aa Corrumpitur .ſ. lac.
bb .i. ſummitates quaſi come.
cc A loco.

¶ Curatio fride diſtēperātie de ſtrāgurie. Ca. CXCI.

SI autem de frigida diſtemperātia fuerit ſtrāgurie paſſio generata neceſſe eſt ea que calefacere pñt vt ⁊ in cibis ⁊ in medicaminibꝰ offerant̃. Hic ergo vinū natura calidius ⁊ vinū aniſatuꝫ ⁊ abſinthiatū potatum iuuat. Ei oleribus Xo apiuꝫ in cibo ſumptum ⁊ daucus ⁊ porrus bis coctus vel omnia que calefaciūt. Extrinſecus aūt que adhibēda ſunt vnguēta de oleo anhetino ⁊ glaucino[a] aut de marciaton[b] ⁊ que naturaliter ſunt calida. Interdū etiā ⁊ apoçima de alleo ⁊ arthemiſia potatū iuuat ſtranguriā ⁊ diſſuriam vbi non eſt multum aeris inflāmatio.

a Ex glaucino qd̄ eſt menithe: dicit tn̄ Iañ. inueniſſe ſe receptaꝫ olei glaucini in quam nō intrat glaucinum.
b Unguentū eſt.

¶ De diſſuria. Caplm̄. CXCII.

DIſſuria enim ⁊ cum dolore ⁊ ſine dolore eſt. Si enim vix aut nullo modo mingit̃ ⁊ cuꝫ dolore eſt: ſciri opꝫ eſſe in veſica paſſionem: ⁊ ſi cum mordicatione nimia ⁊ cū punctione fiat ſine grauedine vlcus eſſe in veſica exiſtimandum eſt. Si aūt grauitas ſentiatur aliquaꝫ magis eſſe exiſtimari oportet inflāmationē euꝫ habere aut apoſtema. Si aūt ſine grauitate tenſura ſola ſentiat̃ in veſica ventoſitatē ſpiritus multā eſſe ſcias vnde vrina conſtricta eſt. Si aūt nullatenus ſentiatur in veſica dolor aut tumor aut tēſura eſſe: cognoſcas in renibꝰ aut in viritide eſſe anfraxim aut flegmonem aut lapidem. Cognoſci igit̃ omnia (vt dictū eſt) oportet ⁊ ſic ad ſingula adiutoria ſunt omnia adminiſtranda.

¶ Curatio diſſurie. Caplm̄. CXCIII.

QUod ſi in renibus inflāmatio aut apoſtema fuerit generatum ſuperius curationes ſcripte ſunt. Nūc ad diſſuriaꝫ ſcribemus adiutoria ordinem pſequentes q ſi ſpiſſus ⁊ viſcoſus humor anfraxis facta vrine fuerit accipiant oxymel: aut mulſam: aut apoçima de ranipin radicibꝰ: ⁊ huſci: ⁊ origani coctionē. Et adhuc magis mirabilius ⁊ maiores anfraxes: ita vt vrinā nimiū cōſtrictaꝫ prouocent: ⁊ extenuando adaperiant poros. Apoçima de corticibꝰ titimalli factum: vbi aūt flegmon eſt hec phibenda ſunt: ⁊ ea que ſine mordicatione ſunt ⁊ digerūt ſunt adhibēda: ex quibus eſt aqua mulſa. Et que digerunt flegmones extrinſecus ſunt apponenda: q ſi lapides ſunt fortiores in renibus ⁊ ex ipſis fit vrine conſtrictio benefacit peonia herba cū vino potata ⁊ melle: dandi aūt ſunt de ipſa herba. ij. aut. iij. ℈. Radices autē quinquefoly cocte in aqua earum ſola apoçima facit ad hoc: ⁊ eriſimus[c] ⁊ herpilli ſuccus: ⁊ de hirco ſanguis: ⁊ de cicadis potio. Hec oīa in veſica per partes credimꝰ minutare petras ⁊ cōpoſitū ex his cōmemorauimꝰ adiutorium.

c .i. hedera.

¶ Curatio ſi in veſica lapides fiāt. Cap. CXCIIII.

SEcundum ipſuꝫ moduꝫ ⁊ in veſica generantur lapides quēadmoduꝫ ⁊ in renibus. Naꝫ in veſica lapides pueris magis generantur q̄ȝ viris: ⁊ neqꝫ ſub eo[d] calore: ſꝫ magis ⁊ pinguibus humoribus expeditiores ſunt ad generandū lapides: ⁊ vt cōſpiſſentur[e] parati ſunt ab innato calore. Ad hoc eniꝫ pinguioribus humoribꝰ oportet magis inſiſtere per ea que extenuant: vt nō multū mā pinguior cōgreget̃ que generet ⁊ cōgreget lapides in veſica. Merito ergo que diaſaga[f] ſunt remouētur. Et poſt cibum nulla ſit exagitatio.

d Ex parte caloris eorum.
e Illi humores.
f .i. viſcoſa.

¶ Signa lithiaſeos. Caplm̄. CXCV.

COgnoſcit̃ aūt cum lapides in veſica gn̄antur in vrinis. Nam maxime indigeſta eſt vrina ⁊ alba in colore. Et ſubſidentia hꝫ ſabulanoſa[g]. Et ſcalpere ſibi virgaꝫ delectatur ⁊ extendit eam violenter ⁊ ſepius. Et ad vrinam faciēdam frequenter ſe veget.

g .i. arenoſa.

¶ Curatio. Caplm̄. CXCVI.

DIcta ſunt enim in ante ſatis fortiora medicamēta ad īfrangēdos lapides qui in veſica generant̃. Dicendum eſt iterum ⁊ nunc que multū ſunt operatiua medicamēta ⁊ ab antiquis exqſita ⁊ a nobilibus medicis pbata: yrcinus ſanguis calidus mox infuſus ⁊ illitus magnifice facit. Meliꝰ aūt fiet ſi deſuper ipſam veſicam fuſus illiniat̃. Et adhuc multo melius eſt ſi in calido aere balnei hoc ipſum facias ⁊ ſic illinias. Facies autem hoc non ſemel ſed ſepius ex interuallo.

¶ Si veſica ſcabioſa ſit. Caplm̄. CXCVII.

COgnoſces igit̃ veſicā ſcabioſam eē qd̄ greci protiriaſim vocant quādo in vrinis furfuribus ſimilia apparent mēbra[h]: diſcernes autēꝫ ea que de venis ferunt̃ hoc modo. Qd̄ ſi vrina tenuis ꝯſtituta ⁊ acra[i] magis eſt ſcias de venis eē que ſil'ia furfuribꝰ apparent in vrinis. Si aūt vrina pinguis[k] fuerit veſicam cognoſce ſcabioſaꝫ.

h .i. fruſta.
i .i. acuta.
k .i. groſſa.

¶ Curatio eiuſdem. Caplm̄. CXCVIII.

CUrari autem oportet medicaminibꝰ illis que ſine mordicatione purgēt ⁊ nouiſſime deſiccent ⁊ cicatricē inducant vulneribus. eſt eniꝫ paſſio hec pene inſanabilis. Quomodo ergo oportet curari nō eſt ignorandū. Et diuretica aūt medicamenta maxime ſunt adhibenda. Lac quippe aſine ſatis frequenter dandum eſt: ⁊ multum ſi eo vtantur iuuari poſſunt. Si autem nō affuerit lac aſine caprinum lac dādum eſt in potu ⁊ cum cibo: aut cū pane: aut cum ſimila cocta: aut cuꝫ ytricia[l]: aut cū alica[m] aut cū triticea farina cocta aut citro[n]. Iuuāt autē eos ⁊ oua apala: ⁊ melones ⁊ cucumeres ⁊ nuclei pini recētes: ⁊ vue: ⁊ ſemen cucumeris potatū: ⁊ quecūqꝫ ex his cōficiunt̃ mixta hñtia: aut nucleos pineos: aut opium cōtra nimium dolorē. Nō aūt opꝫ qd̄ opiū recipit ſatis frequēter dari niſi ſm̄ virtutē egri. Eſt aūt ꝯfectio medicaminis qd̄ facit ad orodes[o] paſſiōes ⁊ diſſurias inflāmationes renū ⁊ veſice ſanat: ſed ⁊ vlcera veſice cū flegmone facta ſanat. Rx. aūt nucleorꝫ pini gra. xx. cucumeris domeſtici: ſeminis grana nūo. xl. amili. ʒ. j. ſpicenardi. ʒ. j. apy ſeminis. ʒ. v. in aqua. ſſ[p]. j. coques ad tertias: cum ipſo apoçimate teres que ſcripta ſunt ⁊ dabis ad bibendum cyatos[q] duos.

l Sunt ſicut fila de paſta azima facta.
m Eſt genus frumenti: quidam ſpeltam putant.
n Alis cicere.
o .i. ſeroſas ſeu aquoſas.
p Eſt figura ſextarij: ⁊ eſt ſextarius pōdus lib. ij. ⁊. ʒ.
q Cyatus eſt pondus vnc. j. ⁊. ʒ.

¶ Signa diabetis. Caplm̄. CXCIX.

DIabetes renum eſt paſſio qñ plus q̄ȝ debetur vrine effundit̃. Hec eni ſimili fit cauſa quēadmodū liētericis ꝯtingit. Et in liētericos accepti cibi ptrāſeūt vt nec modice retineant̃ in vētre vt digerant̃ ⁊ nutriāt corpꝰ. Propter qd̄ multi nō diabetē ſolū vocāt hāc paſſioneꝫ: ſꝫ vrine diarriā. i. decurſuꝫ: ppterea q: cū biberit mox decurrit ſicut potatū fuit p veſicā ⁊ vētrē. Et ppterea corpꝰ qd̄ patit̃ potu q accipit̃ nō effundit̃[r]. Ideoqꝫ ⁊ nimia ſiti vexant̃ patiētes. Unde multi dipſacon[s] ipſaꝫ paſſionem vocant. Hec eſt diuerſitas in ipſis nominibꝰ. Fit igitur hec paſſio aut ex imbecillitate renū cateltica[t] ⁊ celtice[u] fortitudine permanente aut aliquo nimio calore ob hoc qd̄ trahūt ad ſe renes ⁊ ꝯtinere nō poſſunt: ſed mox effuſe vene ſanguine nō replent̃: nec corpꝰ recipit nutrimentum. Propter qd̄ ad hoc inſiſtere opꝫ vt temperetur ⁊ curatio ita proſequatur.

r .i. humectatur.
s Dipſacon grece quod eſt ſerpens ſitibūdus latine vel ſitim iducēs ſuo morſu.
t .i. retentiua.
u .i. expulſiue.

Curatio diabetis. Caplm. CC.

Afrigidanda ergo ſunt loca ⁊ téperandū eſt totum corpus ⁊ humectandū:q2 ſiccū eſt corpus pter multā effuſionē vrine. Opʒ g[a] ⁊ potiones amplius his miniſtrari a conſuetudine vt nullo modo ſitiāt. Et cibi amplius dādi ſunt g tardi[b] digerunf. Nā tenuioribᶜ cibis epar calidus ⁊ acrius effectū ⁊ véter ſiccior effect[d] attrahit ⁊ cōſumit mēbroꝝ[e] humectationē de vētre. Opʒ ergo dari eis ⁊ amplius ⁊ neceſſe eſt cibos pinguiores qualē eſt alica[a] vtiliſſima eſt data:aut cū roſato[b]:aut criſatico:aut rodomelle[b] ⁊ modico ſerapino[c]:aut tyrio[d]:aut cinidio[e]: aut hydromelle. Olera aūt damus intiba[h] ⁊ troxiua[i]: aut lactucas:aut carnes ſteriles[k] ⁊ pedes porinos ⁊ rie bouinos ⁊ gruma[l] ⁊ pſicia[m]. Piſces vo ſcropbos: aut ex alys ghuſdā carnes duriores hñtib[9] ⁊ melones pzeter ſemina. Et mala[n] que valde ſunt dulcia. Fugiēda ſunt aūt ſalſamēta omnia ⁊ acra[o]. Sed neqʒ in his mittēda ſunt:aut aniſus:aut cyminum:aut ex quibuſlibet ſeminibus ſunt admiſcenda vel ea que vrinaʒ mouent. Fugienda ſunt ⁊ echinus[p]:aut amigdale:aut piſtacia[q] vel ficus ⁊ dactyli ne aſſumātur. Caſtanee aūt ſi accipiantur nihil nocent.

a Genus frumēti eſt:quidas putāt qḋ ſit ſpelta. b .i.vino mixto roſe. c Uino aurei coloris. d .i.roſato melle. e Uino a loco. f A loco. g A loco. h .i.endiuiā. Ja. i .i.endiuiā agreſtem. k .i.inteſtina. l .i.ora porcoꝝ. m Piſcia eſt:hūt coquunt piſces vl carnes:ꝑ poſita ponūt ſacc to vel vino ⁊ ſuperaſpgūt puluis odoriferaꝝ ſpecierum. n .i.poma. o .i.acuta. p Piſcis eſt nauem retinēs:qdā eruci putāt. q .i.ſiſtici. r .i.retentiua.

Signa gonorree. Caplm. CCI.

Effuſio ſeminis ſit qñ ex plenitudine grauatur catelica[r] virtus:ideſt que continet conſiſtens in ſeminarys vaſis cuʒ non poterit continere ſemen. Eſt autem qñ ex acredine aut tenuitate ſeminis non cōtinetur. Interrogari ergo opʒ ⁊ de colore ipſius ſeminis vtrū ſpiſſus aut tenue eſt qḋ egredit ⁊ que precedēt cauſe. Uel qualis ante fuit vita:aut qlibus cibis vſus eſt:aut ſi plus a conſuetudine veneris vſus eſt actib[9]. Nā ſi plenitudo eſt neceſſe eſt vt effundaf. Si aūt nihil fuerit ⁊ cholēcus[t] acrū magis eē videaf ſemen qḋ fluit cognoſce magis irritationem generandi[s] fore ſubtilitatem:q3plurime imbecillitas ſequitur catelice[t] virtutis.

s .i.emittendi ſemen. t .i.retentiue.

Curatio gonorree. Caplm. CCII.

Uod ſi ex plenitudine fiat ſanguis lapſus ſollicitī eē omnino debemus ⁊ remouere nimietatē ciboꝝ ⁊ maxime eorum qui generant amplius ſemen ⁊ vētoſitatē mouēt. Que multa ſunt talia ⁊ in cibis ⁊ in medicamētis. In cibis autē ſunt nuclei pinei faba ⁊ ciceru[v] omne[v] ⁊ bulbi[x] ⁊ eruce ⁊ rape:⁊ maxime ſemen eaꝝ potatū queadmodum ⁊ dauci ſemē ⁊ mēthe. In medicamīnis aūt ſunt que ſemen gñant ⁊ libidinē excitāt. Qualia ſunt acalaphis[y] ſemen potatū ⁊ cum vino ⁊ melle coctū orcenus[z] ideſt teſticulus:aut radix quam aliqui canis teſticulum vocant. Et miror[aa] radix potata libidinē mouet:aut ſatyrion:aut terminis[aa]:aut ſemen coea ⁊ ea que circa renes ſunt que velut incitamenta virge hibuntur. Nam hec omnia:his ſimilia fugere oportet eos qui hec patiuntur:aut in cibis miniſtrata:aut in medicaminibus accepta. Edenda aūt ſunt ea que cōtraria ſunt paſſioni que non ſatis gñant ſemen ſed magis extingunt. Qualia agni ſperma[aa] frixum ⁊ non frixum ⁊ folia ipſius. Et flores in lecto ſtrati hoc modo faciunt. Lactuce aūt ſemen cū aqua potatū reprimit gonorreā: vnde his q ſeminis fluxum patiunt potui daf. Similr aūt ⁊ canapis ſylvatice ſemen deſſecat ſemen ſi ſubinde potetur. Deſiccat etiā ſemen orcheus[bb] quē canis teſticulū vocant. Similr ⁊ plūbi lamina lumbis impoſita qui fluxum ſeminis patiunf multū iuuat. Nymphee[cc] quoqʒ radix ⁊ ſe.i vino nigro ⁊ auſtero potata onirogonos[dd] ideſt quibus in ſomnis contingit frequēter iuuat. Sed ⁊ illos qui multum ſeminis fluxuʒ patiuntur ſimiliter iuuat. Periclimenon[ee].i.matris ſylua ⁊ folia ⁊ ſementis[ff] ſiccant ſemen:⁊ aliqui dicunt qḋ ſi frequēter bibatur ſine ſemine fient[gg].

v .i.cepe. x .i.radice. y Eſt ſpecies ſatrionis. z Uitro grece plāta cui radix libidinē incitat Jañ. allegans Alexādrum in hoc paſſu extūo qḋ ſit ſpecies ſatirionis. Puto qḋ eſt tribulus marin[9]. Puto qḋ ſit ſtincus. Caſti.ſ. aa .i.ſemen. bb Eſt ſpecies ſatirionis. cc .i.nenupharis Jañ. dd Onirogonos grece fluxus ſeminis i ſomnis Jañ. ee .i.matris ſylua vl capriſoliū. ff .i.ſemen. gg Que bibunt eam.

De priapiſmo. Caplm. CCIII.

Similiter aūt ⁊ qui priapiſmū hñt opʒ facere ⁊ abſtinere a rebus calidis ⁊ eis vti que ſoluere poſſunt ventoſitate materie ⁊ aperiūt arterias que ſunt in virilis[hh] ⁊ non ſoluʒ[ii] que calefaciūt ⁊ inflant:ſed ⁊ eos[kk] qui ſpiſſos nutriūt humores ⁊ fementes[ll] ⁊ omnino non opʒ dari patiētibus[mm]. Cerota igit ſunt imponenda que fiunt ex oleo roſaceo ⁊ aqua coptoria[nn] ⁊ modico aceti. Que autem multū infrigidāt phibēda ſunt ⁊ maxime que ſtiptica ſunt ⁊ narcotica. Bibāt aūt oia que gñare nō pñt ſemē ⁊ maxime nymphee[oo] herbe ſemina ⁊ radices potenf.

hh .i.vaſis ſpermaticis. ii Opʒ vitare. kk Cibos vitare oportet. ll .i.ſpermata. mm Talea cibos. nn .i.inceſſiua. oo .i.nenuphar.

Colica paſſio que fit ex frido ⁊ flegmatico humore. Caplm. CCIIII.

Eſſima aūt paſſio eſt ⁊ cū dolore nimio colus ⁊ difficilis ad cognoſcēdū. Merito enim accidunt ei dolores nimu pter pinguedines ⁊ neruoſitatem ipſius inteſtini qḋ vocaf colus. Et non modicus ibidē cōcurſus eſt humorum qui per partes largando[pp] euagant queadmodū in tenuibus inteſtinis. Difficilis aūt eſt ad cognoſcendū pter vicina loca quibus tales accidūt dolores quales in inteſtino colo. Ut gʒ nō errare gs poſſit ⁊ vt nimie obſcuritates[qq] patiaf in curatione neceſſe eſt pūidere ⁊ cognoſcē qualr colus efficiaf:⁊ qlia ſunt ſigna que iter loca vicina ⁊ colon diſcernāt. Unūquodqʒ eoꝝ ſm ſuas ppetates opʒ cognoſcē. Nō.n.in teſtino colo vna ꝯſiſtit paſſio ſʒ multe ⁊ varie in eo gñant paſſiões. Fit aūt ex frigida flaticis ſuba. Fit etiā de calo ⁊ cholico humore ⁊ deſup[rr] quoqʒ accūtib[9] efficif:etiā de flegmone ibidē dolor fit. Interdum ⁊ de nimio deſſicato ſtercore facta duritia vētris vehemēs fit dolor. Sed ⁊ vētoſitas nimia ⁊ ſpiſſa pſiſtēs dolorē excitat vehemēter:fit et per alia multa. Nā ſolo flate poſito in teſtino ſūitas ſentitur eē. Et ſine febrib[9] ſunt tūc ſtercus ei ſicut excuere[ss] volēti ſilr vi eēmō ti ſicut ſolet ſʒ queadmodū quaſi expletoſitate ſūatus. Et multi eoꝝ flegmatici que greci vlodē. Similē vitro flatis ſeceſſus faciūt. Talis eniʒ in eis eſt cognitio. Ceteꝝ aūt ⁊ que pcedūt manifeſte ex ipſis reb[9] declaraf paſſio. Maxime eniʒ pcedunt frigidi cibi ⁊ fridus pot[9] frequēter acceptus. Et balnei vſus nō tpe cōpetēti adhibit[9] ⁊ maxime poſt cibū. Et ocioſa vita cū abūdātia ⁊ repletione ciboꝝ. Nec eſt gʒ cognitio de frigida diſtēperātia ⁊ flate colū[tt] patiētibus. Nūc aūt de dieta ⁊ cura eoꝝ dicendū eſt.

pp .i.extēdēdo. qq .i.dubitāter difficultatem. rr .i.ab influētia celeſti vel a cauſa extrinſeca vl ab humoribus de capite reumatizantibus. ss .i.egerere.

De dieta. Caplm. CCV.

Oportet igit eos talib[9] vti cibis pane ſiligineo bene cocto. Et de apoçimate vbi aut anhetū:aut aniſum: aut cyminū eſt ſīgedus[vv]. Et cū modico vino accipiat tenue[xx]. Nā g[yy] dulces ſūt ⁊ ſtiptici onino nocēt. Scio eniʒ qḋ ſi in pdito plus hñte pipis iubeas dare panē infuſuʒ maxie iuuabis. De oleribus. Olera aūt miniſtrāda ſunt apiuʒ porri cocti: maxime capita eoꝝ. Sup hec autē caulis ⁊ elioſpera

tt .i.colicam. vv Dictus panis. xx Panem. yy Libi.ſ.

gi[a] ⁊ alleū amplius accipiaf:q2 ex eo[b] plurimos fuiſſe ſanatos vidicimus ⁊ nō eſt eius experimētū paruū. Et pter hoc ſentiētes dolores quidam circa ventreʒ aut colon[c] veniētem nō interrogant medicos mox alleuʒ comedunt ⁊ maxime ruſtici ⁊ mox a dolore cū acceſſerit liberanf. De volatilibus. De volatilibus autem comedant pipiones colūbas perdices gallinas domeſticas. Et vt ſimpliciter dicam que non ſunt ſuperflua ⁊ pinguia[d] his vtantur. Et cum iure condiantur ex aniſo modico ⁊ porris aut apio ibidem coctis aut pipere. De piſcibus. Piſces vo aſpratiles accipiant conditos ⁊ melius iuuabunf. De carnibus. Carnes vo ſi poſſibile eſt donec ſanenf phiberi opʒ. Silr autem ⁊ legumina preter ptiſanas. Et ipſe dum coquunf apy radices. Aut come porrorum aut pulegium aut origanum aut aniſus aut piper aut amigdale ſimul coquantur:ſic enim cocte ptiſane frigorem amittūt ⁊ ſine inflatione ſunt ⁊ phibēdi vel extenuandi maiorē habēt virtutem ſuperfluitatē humoris ſeu frigoreʒ. De tragimatibus[e]. Tragimata aūt expediunt eis aut amigdalas edant ⁊ maxime ſuccum earum accipiant cum admixtione mellis modici ⁊ pipere:ſic eniʒ pingues ⁊ ſuperflui humores ⁊ viſcoſi extenuari pñt. De vino. Uinum aūt ſit album euanadotū[f] non ſtipticū. Maxime aūt dandum[g] eſt his quibus ex vētoſitatis abundantia dolores nimy eſſe ſuſpicantur. Quibus ⁊ ſi purum detur vinum melius iuuabis. De propomis. Propoma[h] aūt optima ſunt conditū aniſatuʒ[i] ⁊ apiatum[k] ⁊ leuiſticatū[l] ⁊ abſinthiatum[m] ⁊ citriatū[n] ⁊ maſticatum[o]. Omnia enim hec eos qui de frigidis humoribus dolores patiuntur ſanare poſſunt.

a .i.ſummitates ſpagi que comedunf. Jañ. b .i.alleo. c .i.colicam. d .i.ſaginata. e Sunt fruct[9] q capiuntur in ſecūdis mēſis maxime clauſi i teſtis vt nucce. f .i. bñ nutribile ab eu qḋ eſt bñ ⁊ anadoſis qḋ eſt diſtributio cibi vl pot[9]. Ja. g Uinum tale. h .i.poculavl potiones. i .i.ex aniſo. k .i.ex apio. l .i.ex leuiſtico. m .i.abſinthio. n .i.ex citri cortice. o .i.ex maſtice.

De balneis. Caplm. CCVI.

Balnea vo de dulcibus aquis nō ſatis ad hec vtilia ſunt his qui frigidis ⁊ ſpiſſis humoribus dolores patiuntur. Mitiganf enim in talibus aquis:non tamen curanf. Didicimus eniʒ quia balnea de dulci aqua que fiunt infrigidandi ⁊ humectandi habent virtutem. Propter quod ⁊ aer calidior preparandus eſt:⁊ ſolium calidiſſimū. Et ea que patiunf loca vngenda ſunt calidiſſimis vnguentis:aut anhetino oleo:aut glaucino[p]:aut marciaton vnguento. Et ſuperaſpergendi ſunt pulueres de nitro. Aut ſynapi ⁊ fricāda mitius dolētia loca vel totum corpus. Et ſi delectenf permittenduʒ eis eſt vt in ignitis marmoribus ſe voluptent ⁊ calefaciant loca:iuuantur eniʒ hec faciendo ſimul ⁊ mitigantur dolores. Nam in aqs calidis naturaliter ſi lauerint melius ad hec curationē percipient ⁊ perfectius ſanabuntur:⁊ maxime ſi ſint ſulphuree ⁊ bituminee aut ſalſe. Et ſi eas bibant iuuabuntur:habent enim ⁊ proyciendi ⁊ purgandi virtutē. Si quid viſcoſum in ventre vel inteſtinis humoris reſederit ⁊ ſepius in vſu ſi fuerint recuperant infirmitatem ⁊ ſanant oino. Sufficiant hec de dieta dixiſſe. Et eſtimo ea ſufficere omnibus prudenter eis vtentibus.

p A glaucio qḋ eſt memithe.

De fomentationibus. Caplm. CCVII.

Nunc dicenduʒ eſt que adiutoria extrinſecus ſunt adhibēda que adiuuādo mitigāt ⁊ perfecte ſanant hanc paſſioneʒ. Fomentationes in primis ſunt adhibēde ⁊ magis in frigidis cauſis. Utiliſſimū ergo ſunt de ſale ⁊ milio ⁊ panico ordeoqʒ facti ſacelli. In quibus autem non ſatis[q] euentare aūt deſiccare opus habemus vtiliſſimi ſunt ſaccelli de furfurib[9] facti. Oportet igitur vt in aq̃ in qua coquendi ſunt furfures aut ordeum ante ibideʒ decoquantur anhetū pleno pugno ⁊ herba camomilla ⁊ radices euiſci[r] ⁊ pulegium ⁊ lauri bacce aut folia ⁊ arthemiſia ⁊ ſanſucus[s] ⁊ his ſilia. Opʒ aūt ⁊ camomillinū oleū ⁊ anhetinum ⁊ cyprinum ſimul admiſceri in ipſa coctione ⁊ ex ipſis oleis ſub ſacellis loca vnge frequenter:iuuat autem eos ⁊ ſi de pentamiro vnguēto loca que dolent peruncta fuerint. Et adhuc etiā ſi ex eo[t] dolens vngatur locus qḋ vocatur pſteleus quo aliqui apud nos ruſtici vtuntur ⁊ magnifice iuuantur. Opʒ autem non ſolum ſubuentralem partē.ſ.⁊ lumbos vngi ſed ⁊ lanas infuſas in oleo in ano imponi qḋ ad hoc adhuc adhibitum mox iuuat ⁊ mox ſcio multos fuiſſe a dolore liberatos. In Alexandria autem ⁊ oleo raffanino vtuntur ⁊ magnifice iuuantur. Sciri autem oportet q2 ſi his adhibitis fomentationibus dolor nō fuerit ſolutus:nō eſt neceſſe diutius loca ipſa calefacere neqʒ fortiores fomētationes ſunt adhibende:deſiccanf eniʒ amplius humores ⁊ ſpiſſiores effecti ventoſitateʒ maiorem generāt ⁊ tenſure ⁊ dolores fortiores adhuc magis fiūt:q2 amplius calefactus plus inſpiſſatur humor ⁊ maxime de ſale ⁊ nitro ⁊ ſtipterea:⁊ alys multis.

q .i.nimis. r .i.biſmalue. s .i.maiorana. t Unguento.ſ.

De cataputys. Caplm. CCVIII.

Quod ſi dolores ex his calefactionib[9] ſoluti nō fuerint ſʒ magis fortiores fuerint facti:tūc expedit vt remoueātur fomētationes:⁊ p os accipiāt que extenuēt ⁊ purgēt viſcoſos ⁊ ſpiſſos:⁊ pingues hūores. Probata autem ſunt ad hec que ex euforbio conficiuntur. Multa ſunt quidem que ad hec fieri poſſunt:nō tamē ſimile eſt aliquid his que a nobis confecte ſunt frequēter ⁊ date cataputie. Quibus autem in yliodica paſſione ſcio me vſum fuiſſe ⁊ de periculo patiētes liberaſſe ℞.autem hec aloe euforby gnidy[v] coco purgati. añ. ℥.j.ſcamonee.℥.j.ego ergo his vſus ſuʒ ſepius:⁊ ſcio me ſemper ſubueniſſe:eſt autem acceptio[x] eius. ℈.y.aut amplius. Quidam autē addiderūt agaricū ⁊ ſic dederunt:habet aūt ipſa cōfectio hec. ℞.aloe diagredy.añ. ℥.iy.agarici.℥.iiy.gnidy[y] coco carnib[9] purgati.℈.viy. cū ſucco abſinthy colliges ⁊ dabis ſimiliter. His ergo vti opʒ[z] qui frigida[&] ſunt diſtēperantia aut nā[?].⁊ in quibus flegma multū cōgregatum in inteſtinis cōtinef:⁊ ex eo dolores aut cōſtrictiones ventris patiunf. Opʒ aūt nō in initio eos purgari ſed iaʒ extenuatis ⁊ diffuſis humorib[9] fomētis adhibitis ⁊ vnguentis ſupradictis:ita tñ vt flegmon in colo nō ſit nec in alys locis:⁊ ſic purgef ⁊ nullū timebis periculū. Facta igif humoris iam per vētrē digōne vtilr euacuatio fit:naʒ q pſumunt dare laxatiuū crudis adhuc humorib[9]:aut certe flegmone exiſte in inferiorib[9] vel in interioribus periculū ingerūt patiētibus.interdū aūt ⁊ mortis incidūt[&] naufragiuʒ:q2 locus in quo inflāmatio eſt:tumore manente:de loco qui patitur nō purgatur ſed magis indigeſtione maiori facta additur humor nā qḋ purgatur de ſano corpore trahitur non de flegmone.

v .i.cocognidū ⁊ eſt meçereon. Jañ. x Doſis. y .i.cocognidion ⁊ eſt meçereon. z Eos. & .i.a nāli cōplexione. ? Acquiſita.ſ. & Patientes.

De encatiſmatib[9] ad coli dolorē. Caplm. CCIX.

Poſt hec aūt encatiſmata[aa] ſūt vtiliſſima:⁊ ad h[bb] optimū adiutoriū eſt[cc] eteniʒ mitigat dolores ⁊ curat patiētia loca:⁊ maxime ſi ibidē coquanf ea que iflationē tollūt ſemina aut ipſe herbe:quales ſunt apiū:anhetū:aniſum:⁊ cyminū:⁊ euiſc[9] ⁊ lauri folia:⁊ rutha:⁊ ſanſucus:⁊ arthemiſia. Si enim ſic pparaf aqua mirabilr ſubuenit ad oia ſeu ad fomētādū ſeu ad reſiſtēdū in ſtupha aut in tina ex his fiat.

aa .i.inſeſſiones. Jañ. bb .i.colicam. cc Encatiſma.

Poſt has aūt fomētationes ꝛ embrocas vel vnguenta epithimata ſunt adhibenda. ex quibus eſt ꝛ diamellilotum ꝛ diaſpermaton ꝛ diaſanſum ꝛ magis adhuc poliarchion facit. Opz aūt hoc in calidiori diſtemperantia purum nō imponere ſed reſolutū: ꝛ miſceat̄ cuz ceroto de oleo roſato: aut camomille facto: ꝛ ſic adhibeatur. Sic enim compoſituz ſine acredine inuenitur ꝛ aptius temperatum ꝛ omnino vtilius fit.

De iniectionibus. Capl'm. CCX.

Iniectiones enim ſi permaneant dolores: neceſſario ſunt adhibende. Mediocribus enim exiſtentibus doloribꝰ ſimpliciores ꝛ que leuiores ſunt adhibebis. Fortioribus aūt magis que mitigēt ꝛ extenuēt infixuz humorē coli. Simplices enim ſunt oleū per ſeipſuz calefactū cum aliq̄bus ſeminibꝰ que inflationez tollāt. ꝛ ſi cum eo adhibeat̄ adeps anſerinus melius faciet. Opz aūt iniectionē hoc modo cōficere: accipias oleū leptomere[a] coques in eo ſeminū que inflationē tollūt: qualia ſunt aniſus ꝛ apij ſemen ꝛ feniculū ꝛ ſemen eiꝰ ꝛ cyminū: ꝛ his ſimilia. Coques aūt in oleo ꝛ colabis cum lintheolo ꝛ reliquabis[b] ibi adipes anſerinos ꝛ nihil nocebis ſi addas ꝛ pullinos[c]. Et cū coques ſementis cū ruthe cimis[d] mouebis ꝛ ſic inities. Sic eniz opz cōficere enema[e] ſimplex. Vteris aūt hoc enemate ad mediocrem frigorē inteſtinoꝝ. Opz enim hoc frequēter fieri ꝛ nō ſoluz ſemel ſz ꝛ bis ꝛ tertio. Si aūt maneat dolor adhuc fortiora adhibēda ſunt adiutoria. Ex q̄bꝰ eſt qḋ dicit̄ diachilon ex herbis cōfectū. ℞. aūt hec fenugreci mellilotí anheti euiſci[f] radices ꝛ lini ſeis ꝛ ordei aīi ꝛ camomille ſicce ꝛ pulegij. aā. lib. j. Mittes herbas in olla noua ꝛ in cacabo ſtagnato ꝛ mittes aq̄. ℔[g]. xix. ꝛ infundāt[h] ſe in aqua ipſa diebꝰ. xv. ꝛ ſic coquant̄ donec ſuccos faciāt ſpiſſos: poſt aūt colabis ꝛ ꝓijcies herbas. Et mittes de ſucco lib. ij. ꝛ de adipibꝰ anſerinis ꝛ medulla ceruina ꝛ ſtorace ꝛ mandragore ſucco ꝛ butyro ꝛ terebentina. aā. ℥. vj. libani arſenici iuſq̄ami ſemis aloe ciclaminis recētis ſucci. aā. ℥. j. ꝛ cōficies ſ̄m modum[i] ꝛ repones: ꝛ cū opꝰ fuerit in oleo anhetino mittes ꝛ de medicamine coclearia duo aut tria inities. Siue enim ſit inflāmatio aliqua ſiue humor frigidus ſit magnifice iuuat. Educit enim humores ꝛ dolores amputat: anodinū eſt enim ꝛ mox ſubuenit. Itez aliud magnificuz aloe caſtorei. aā. ℥. j. ciclaminis ſicci recētis opij. ʒ. iij. cōficies ꝛ vteris in enemate cū oleo cilino[k] ꝛ modico adipis anſerini. Forte enim eſt hoc adiutoriuz ꝛ nō eſt contēnēdū ꝓpter ſpecierū vilitatē. Itē aliḋ qḋ facit ꝛ ad yliodes[l] ꝛ frigidos humores habētibus. Terebētine diachilō butyr[i] caſtorei platocymini[m]. aā. ℥. vj. baſilicon. ℥. j. baccas lauri ꝛ allei ſpicas tritas ſigillatim nūo q̄nquaginta. j. ruthe faſciculū vnū olei cyprini lib. v. cōficies aūt ſic. Mitte in cacabo oleū cyprinū ꝛ oleū ſabinū[n] ꝛ admiſcebis ei vini. ℔. j. ꝛ ibidē infundes caſtoreū ꝛ platocyminū[o] ꝛ lauri baccas ꝛ alleum ꝛ ruthaz vſq̄z ad tres dies: ꝛ poſt hoc coques ad leues prunas donec cōſumat̄ vinū. Tolles aūt ab igne ꝛ colabis oleū ꝛ ſic mittes terebētinas ꝛ baſilicō ꝛ butyrū ꝛ diachilō ꝛ lēte calefacies donec miſceant̄ ꝛ ſic repones in ampullā ꝛ cū opꝰ fuerit accipies ex eo coclearia duo aut tria ꝛ de adipibꝰ modicū. Mirabile. n. eſt hoc adiutoriū: mitigat enim nimios dolores. Et ꝓpter hoc bonū eſt q̄r nihil hz in ſe narcoticū. Itē aliḋ enema optimū: educit eni ſpiſſos hūores ꝛ viſcoſos ꝛ dolores mitigat. Ariſtologia rotūda cōtuſa ſale frixo ꝛ trito ꝛ meu[p] herba ꝛ ipſa trita oleo cilino[q] oleo ruthaceo: oleo anhetino[r] ꝛ in herbis ſupradictis admiſcebis vnū coclearīū de herbaꝝ puluere ꝛ ſalis coclearīū vnuz ꝛ ſic inities. Hoc eniz ſatis mouet flegma ꝛ nō ſatis[s] colicis facit: ſed ꝛ ſciaticos fortiter iuuat.

a .i. ſubtilis ſubſtantie. Jañ.
b .i. liquefacies.
c .i. gallinaceos adipes.
d .i. ſummitatibꝰ quaſi comis.
e .i. clyſtere.
f .i. biſmalue.
g Eſt figura ſextarij: ꝛ eſt ſextarius lib. ij. ꝛ. ʒ.
h .i. temperent.
i Aptum. ſ.
k .i. de fenugreco. Jañ.
l .i. iliacam paſſionem.
m .i. lati cymini ꝛ ēſicleos Ja.
n Gale. ad glauconē inquit eſt oleū tenuiſſime virtutis ac penetrabilis.
o .i. ſiler montanum.
p Herba eſt ſimilis aniſo ꝛ anheto intirſo ꝛ folijs.
q .i. de fenugreco.
r Recipe de ſingulis oibus certā quantitatem.
s Solum.

Itez aliud enema[t] qḋ nō ſolū colicis: verūetiam ad yliodes[v] bn̄ facit. Accipe nitri alexādrini. ʒ. iij. ſeu amplius cui addes oleū ꝛ aquā calīaz ꝛ oibꝰ mixtis inities eminā[x] vnā ꝛ miraberis effectū quō adaperit ꝛ educit durū ſtercus ſeu viſcoſos ꝛ ſpiſſos humores ꝛ flegmaticos. Ego aūt ꝛ ad eos qui ylei dolorē patiunt̄ h̄ vſus ſum ꝛ liberati ſunt: vt etiam omnes mirarentur.

Itez aliud valde bonum. ℞. ſtoracis caſtorei ſmirnis[y] opij. aā. ℥. j. Hec oia miſcebis ꝛ habebis repoſitū[z]. Cū aūt opꝰ fuerit accipies ad fabe egyptiace magnitudinē ꝛ inities cū oleo ruthaceo ꝛ modico adipis anſerini: aut gallinacei. Hoc. n. ꝛ ſomnū fac̄ ꝛ mirifice nimios ꝛ fortes dolores mitigat ꝛ mltū a nob expimētatū eſt.

t .i. clyſtere.
v Iliacam.
x Emina eſt medietas ſextarij: ꝛ ſextariꝰ ē lib. ij. ꝛ. ʒ.
y .i. myrre.
z .i. ſeruatum in loco apto.

De ſimplicibus potionibus ad colicum dolorem. Capl'm. CCXI.

Quoniam quidē multi vētris curationez ꝑ clyſtere ſibi fieri nō ꝑmittūt: ꝛ maxime gētiles. neceſſe eſt vt potiones accipiant que ad coli paſſiones credunt̄ facere. Multa enim ad hoc ab antiq̄s dicta ſunt: quoꝝ etiā nos habemus expimentū ꝛ que ſunt nobilia ꝛ a nobis expimentata ſunt ꝛ ipſa tradimꝰ ſcripta initiū a ſimplicibus faciētes ꝛ que ad dolores mediocres ſubueniunt ſcribemus. Herbā praſſij coques cū aqua ꝛ apoçima eiꝰ dabis cū vino ꝛ melle bibere. Itez aliud lauri baccas purgatas nūo. ix. teres bene cū vini cyatis[r] tribꝰ ꝓbatuz eſt. Itē aliud ad colon qḋ facit ꝛ ad nefreticos accipiēs folia lauri facies ſuccos ꝛ ad vnamquāqz potionē admiſcebis pipis gra. vij. aut. ix. ꝛ mellis coclearia duo: ꝛ tepidū dabis bibere in ſolio ꝛ miraberis effectum: ita vt paulatim ꝑ tp̄s egrotās abſqz dolore fiat. hoc aūt ꝛ ad nefreticos facit: aut q anfraxim aut lapides hn̄t in veſica: ꝛ ſpiſſos educit humores. Itē aliḋ pulegij apoçima det̄ cū vino bibere. ſilr̄ enim ꝛ hyſſopus facit ꝛ diptamū ꝛ petroſelinū ꝛ aniſuz. Itē aliḋ ꝛ hoc nimis ad colū validū origani. ℈. iiij. potui detur cum aſcalonio[y] vino aut alio tenui vino ꝓbatum eſt. Itē aliud ad hoc valde bonū caſtorei. ℈. iiij. origani. ℈. ij. qui[z] ſine febre ſunt dabis cum vino: aut melle: febrientibus aūt cum mulſa. Potiones ad colon cōpoſite feniculi ſeminis aniſi ſpice nardi. aā. ℥. j. apij ſemis. ʒ. iiij. gnidijcoco[aa]. ʒ. iiij. ameos. ʒ. ix. caſſie. ʒ. iiij. facies puluerē: ꝛ dabis ad colicos ꝛ nefreticos: ꝛ hydropicis bene dat̄. Itē aliud mirabile faciēs ad multa cardamomi ex interiori ſemine. ℥. j. armonij botri[bb]. ℥. j. ſpice malabatri fili[cc] papaueris albi ſeminis: cymini ethiopici mēthe ſicce ſemis aſſari. aā. ℥. j. myrre troclitem[dd] ſcamonee. aā. ℥. iiij. mellis diſpumati qḋ ſufficit ictericis dabis ad glutiēdū ad magnitudinē auellane. ad colon[ee] ꝯo cum hydromellis frigidi cyatis tribus. Sciri aūt opz ꝛ menſurā potionis: danda eſt etiā non ſoluz ad magnitudinē auellane: verūetiā ad nucis maioris: ꝛ maxime ꝛ ilij dolorē: qḋ quidā cardaxū vocant ꝛ in nimijs doloribus dum dat̄. ſimplr̄ aūt dico in his quibus fortis eſt virtus ꝛ dolores ſunt nimij. Nihil eni dubitādū eſt vel timendū ei amplius dare ad magnitudinē nucis maioris: neqz enim habet aliquid narcoticum vt philoniū vel alia plura antidota: ſed purgando ꝛ furēdo nocētes humores amputat ꝛ dolores.

r Cyatus eſt pondus vnc. j. ꝛ. ʒ.
y A loco.
z Dis.
aa .i. cocognidū ꝛ eſt ſemen mezereon. Jañ.
bb .i. ſummitatis
cc .i. folij. Jañ.
dd A loco.
ee .i. colicam.

De tyriaca. Capl'm. CCXII.

Sed tyriaca antidotuz magnifice facit ad iſtos flegmaticos ꝛ yaloidis[a] humores vel ex eis factos dolores. doſis aūt eius eſt auellane pōtice magnitudo cū mulſa data. Ego aūt ſepius eā dedi ꝛ liberati ſūt. ꝙ ſi aliq̄s eā i declinatōe bibit ſemel i mēſe ꝑfecte ſanabit̄ ꝛ ſine dolore erit poſtmodū.

a .i. ſiace paſſionis.

De philonio antidoto. Capl'm. CCXIII.

Philonium aūt antidotuz mitigat dolores qui de frigida diſtēperantia generant̄: non tm̄ ſanat. his qui de cholico humore dolorez patiunt̄: nō ſolū mitigat ſed ꝛ magnifice iuuat mediocriter: datū eſt ſ̄m virtutē. Eſt ēt ꝛ marcellinū antidotū paragoricū[b] cū nō habeat niſi ea que narcotica ſunt. ℞. croci. ʒ. x. ſulphuris viui. ʒ. vj. cinnamomi. ʒ. j. pipis albi. ʒ. xx. iuſq̄ami ſe. ʒ. xx. mellis atici[c] qḋ ſufficit. dabis aūt ex eo ad magnitudinē auellane cum calida[d] bibere. Sufficiant hec de antidotis ꝛ in lectionibus dicta: nā multa ſunt de opio ꝛ alijs narcoticis cōfecta que ad hec neceſſaria ſunt: de quibꝰ etiā nūc aliq̄ que ſunt a nobilibꝰ medicis dicta ꝛ a me erūt dicēda.

b .i. mitigatiuū.
c A loco.
d Aqua. ſ.

De narcoticis antidotis. Capl'm. CCXIIII.

Antidota etenim ea quecūqz de opio ꝛ iuſq̄amo conficiunt̄ narcotica a grecis appellant̄: ea enim nō opz feſtinare vt dent̄. ꝙ ſi tenuiores ꝛ acriores facti ſunt humores q dolores faciūt feſtinare: opz illas dare potiones ꝛ nulla erit leſionis exiſtimāda ſuſpitio. Naz mox ſtupore mēbris impoſito dolor vī geſcere: ſz poſtea cum fuerit dolor regreſſus amplꝰ extēdit̄ ꝛ violētius plus exiſtit ꝛ multo tp̄e dn̄atur. Exiſtimo ḡ merito h̄ poſſe contingere cōſtipatis poris de narcotici medicaminis frigore: ꝛ ꝯſtipato humore neceſſe eſt: vt tota paſſio augmētet̄: ꝛ ſit magis difficilis ad digerēdū vel euentandū paſſio. Multi aūt ꝛ ſcḋo ꝛ tertio dederūt potiones in tali paſſione: ꝛ q̄bꝰ date ſunt aut in mortē ſubitaneā aut ꝑnitioſe in paralyſis vitiū inciderūt. Propterea ḡ nō opz nos de narcoticis potionibꝰ dare his qui coli[e] paſſiones de frido humore patiunt̄ niſi fortes magni ꝛ vehemētes dolores ꝑiculoſaz mittāt ſyncopim. Tūc eni ꝑiculū ne incidāt ſi virtus robuſta eſt: ꝛ dolores vt diximꝰ nimij ſunt opz dari narcoticā potionē: ꝛ hoc ſemel. Nā qui hn̄t calidā diſtēperātiā: ꝛ q ſubtili ꝛ acro humore dolores patiunt̄ hos nihil nocet narcotica potio: ſed magis adhuc iuuat ſubtiles īpinguando humores ꝛ digeſtionem faciendo: ꝛ tēperando tēperat ſubtiles: ꝛ acros humores collectos.

e .i. colicos.

De vomitu colicis faciendo. Capl'm. CCXV.

Vomitus enim eos multum iuuat qui de frigido humore dolores patiunt̄: ꝛ maxime ſi fiat[f] de raffanis acceptis: aut de ſalſis ꝛ dulcibus cibis: vel ſi plīmis cibis acceptis vomitꝰ[g] fiat. Simul. n. cū vomitu hūor q reſidet viſcoſus ꝛ pinguis ꝛ flaticꝰ fert̄ emulſus ꝛ nō ꝑmittit[h] aliūde collectū humorē mox in inteſtinis ſupfluere q alios moueat dolores. Oportet aūt nō ſolū in ipſa paſſione facē vomitū: ſz i declinatione faciēda eſt.

f Vomitus.
g Vomitus.
h .i. ruptorio.

De ſynapiſmo ꝛ dropace[h]. C. CCXVI

Similiter aūt ꝛ ſynapiſmos[i] ſinitimos[k] expedire exiſtimo: maxime ꝯo in diuturnis paſſionibꝰ hec ſūt adhibēda: calefaciūt eniz illinita. Sig̃ aūt eis vtit̄ i locis patiētibꝰ ſupficiē attrahūt ſupfluos humores. Qḋ ſi ex his veſicas fieri ꝯtigerit paruas vl̄ ſidracia[l] nō opz turbari: diuturne. n. paſſiones ſuſtinere vident̄ violētiā adiutorij: amāt enim accipere exolutionē. Hoc enim agendū eſt non in acceſſione ſed in declinatione magis cuſtodie cauſa vt minime permittatur paſſio in cōmoratione[m] venire patientis.

i .i. empla de ſynapi facta ꝛ vocant̄ in antiquis libris dropax. Jañ.
Dropax ruptoriū dropacismus idē ſeu rubificatiuum vel deſiccatiuum.
k .i. adherente a loco.
l Sūt puſtule parue eminētes i cute plene humiditate. Jañ.
m .i. habitā ꝛ hereditatem.

De exercitatione. Capl'm. CCXVII.

Mouendum eſt aūt totuz corpꝰ exercitio diuturna manēte paſſione: ꝛ maxime his qui frequēter comprehēdunt̄ ex hac paſſione ſeu pedibꝰ ſeu equo ſeu carpēto[n] ſiue naui corpus moueri opz: ſz ꝛ paleſtra ꝛ per fricationē totius corpis ꝛ locoꝝ mutatione ꝛ lōga ambulatione de vno loco ad aliū locū. Hec eni oia extenuāt ꝛ digerūt oēm corporis ſupfluitatē ꝛ cōfortāt totā habitudinem corpis: vt ea[o] que moleſtant̄ iaz nō pn̄t ledi nec frigiduz aggregare humorē. Sed neqz hormor his qui ex alio fluit loco in eum qui leſus fuerit ſupercurrit: quia non recipitur ab eo qui fortior loco eſt effectus.

n .i. currꝰ.
o .i. membra.

De ventoſa colica. Capl'm. CCVIII.

Quod ſi ex vētoſitate dolor fuerit generatꝰ expedit ex milio ꝛ panico aut furfuribꝰ fomētatōes mediocres adhiberi: ſed ꝛ iniectionē cōpoſitā ex oleo qḋ de ſemibꝰ ſupiꝰ eſt cōprehēſuz: hoc eni interiꝰ oēm abūdātiā vētoſitatis ꝛ doloris amputat. Iuuāt aūt eū maxie cucurbite[p] in vmbilicū īpoſite: vt mirent̄ mox aliq eū fuiſſe ſanatū: ita vt magica credāt factum fuiſſe arte ſine dolore efficit̄. manifeſtū tamē eſt quia his calidior debet preparari cibus.

p .i. ventoſe.

Si de ſtercore duro anfraxis faciat coli dolorem. Capl'm. CCXIX.

Quibus aūt ex anfraxi[q] ꝛ ſtercoris duritia coli[r] fuerit gn̄atꝰ dolor feſtinare opz multo ydroleo[s] mulſaz inijcere ꝛ ad potādū h̄ ip̄z dare. Per hāc igit̄ infuſionē qḋ ſiccatū eſt ꝛ ſq̄bala q̄ indurata ſūt his iniectiōibꝰ ꝛ potiōibꝰ frequēter adhibitꝭ ad īferiora educunt̄ relaxata. Sz ꝛ ois dieta hūida dz eē ꝛ magis ea ſit miſtrāda q̄ molliūt vētrē ꝛ maxie allipiados[t] herba cocta cū oleribꝰ dz dari. Silr̄ aūt ꝛ mercurial̄ mirabil̄r vētrē deducit: ꝛ euiſci galli ius datū optie fac̄. Opz aūt exuētrare[v] ꝛ replē ſale ꝛ ꝯſuere ꝛ ſic cū anheto excoquē cū aq̄ mltā: ꝛ poſtea nō addat̄ aq̄ donec coquat̄ ita vt carnes eiꝰ ſint diſcocte. Si aūt ꝛ ſil̄ cū eo coques polypodij quātū eſt. ℥. j. adhuc ius magis deducē ipſiꝰ poterit potatū. Si aūt ꝛ vinū ei admiſceas aut vinuz[x] mulſuz ſuauiꝰ efficiet̄ multū: ꝛ amplꝰ vētrē deponet[y]. Ad hec. n. aliq vtunt̄ cataputijs[z] de plūbo factis nihil credētes ſe poſſe augē ꝑ ſupſcriptas potōes ꝛ iniectiones. Neceſſe eſt ḡ ꝛ de his nos dicē aliq̄. Si q̄ ḡ paſſio coli aut ilei[t] ſiue īflāmatiōe īteriorꝝ vī eē expedit tūc vti eū vtris[y] curatiōe. Si aūt flegmō ꝓceſſerit ꝛ ꝑ hoc clauſus eſt vēter ad hec nihil iuuat vter ſz magis ledit. Erit aūt h̄ mō adhibēdus vter. Accipiēs auliſcū[z] medicinalē coaptabis eū folli ꝛ appones ꝑtibꝰ poſterioribus: ꝛ qñ h̄ feceris alleuiabis eū[aa] donec plenꝰ oino videat̄ eē follis vēto: ꝛ tūc q̄ſi eū clyſteriçās immittes i interiora vētū ꝑmēdo follē: ꝛ ſi poſt hec mox clyſteriçabis cū ydroleo[bb] ꝛ modico nitri: mouet. n. ſil̄ cū iniectione que in vētre ꝛ in inteſtinis ꝯtinent̄. Oia iſta vt mireris cū ſtercore ſimul ꝛ humores ꝛ vētoſitates ꝓcedere.

q .i. oppilatione.
r .i. colice.
s .i. mixtura ex aqua ꝛ oleo.
t .i. mezereō. Ja.
v .i. euiſcerare.
x .i. nectar ſeu claretum.
y .i. laxabit.
z .i. pillulis.
t .i. colica vl̄ iliaca.
y .i. folijs fabri.
z Auliſcus eſt canna qua aliq̄d in aure extra inggitur Jañ. auctoritate alexādri.
aa .i. follem.
bb .i. mixtura ex aqua ꝛ oleo.

a .i.pillulis.
b .i.pillulis.

¶ De cataputys[a]. Caplm. CCXX.

Similiter aũt ⁊ cataputys[b] de plũbo vti oportet nullo exiſte flegmone: ⁊ maxime in initio. Trãſactis enim multis iã dieb⁹ ⁊ mollicie quadã iam apparẽte vt digeſtio iaꝫ exiſtimet eſſe de plũbo facte cataputie aut ex euforbio tunc poterũt dari: ⁊ ſic diligentius poterit anfraxis[c] curari. Taliter ergo de plenitudine ſpũs[d] ⁊ vẽtoſitate cõprehẽſi ⁊ de ſpiſſis humoribus ⁊ frigidis coli dolorẽ poterunt liberari. Ceterũ tempus eſt vt ſcribamus de choleribus ⁊ acris humorib⁹ ſi colica paſſio generata fuerit: initiũ quoqꝫ faciẽtes quõ oporteat cognoſcere qualitatem ⁊ quantitatem eſſe ipſius.

c .i.oppilatio.
d .i.acris.

¶ Signa ſi de cholerico humore colica fuerit paſſio generata. Caplm. CCXXI.

Cognoſcitur aũt de calidis ⁊ acris ⁊ colicis humoribus colicã gñatã eſſe paſſionẽ ex eo qð mordicationẽ patiunt̃ ⁊ incendi vel ꝓtundi interiora vident̃. Et linguã aridaꝫ habẽt. Et ſitim vel inſomnietatẽ patiunt̃: ita vt inſaniãt q̃plurime ⁊ cõmotionem patiant̃: ⁊ vrine ſunt acre[e]. Et ea que ꝑ vẽtrẽ egerunt̃ colica ſunt. Et ſi multũ cali cibi ⁊ potiones aut adiutoria miniſtrẽtur acerbãtur magis ⁊ neqꝫ ſine febre ſunt. Talia.n. ſunt ſigna qbus de cholico ⁊ calido humore colice fiũt paſſiões.

e .i.acute.

¶ Curatio ſi de cholerico humore colica fuerit paſſio generata. Caplm. CCXXII.

Si de cholerico humore colica paſſio fuerit gñata cõtrario mõ his qui de flegmatico colũ patiunt̃ erũt adiutoria miniſtrãda. In primis ergo eorũ ordinãda eſt dieta: qbus dãdus eſt ſuccus ptiſane ſimplex nullam hñs alterius gñis admixtionẽ niſi forte modicũ ſalis: ex eo enim calor colicus tẽperat̃ ⁊ ꝓycit̃ per vrinas ⁊ ꝑ vẽtrem vnde magis ſepius ſuccos ipſos dari opꝫ. Quoꝝ igit̃ vitella frigida miſtrãda ſũt. ¶ De olerib⁹. Olera aũt bene iuuãt ⁊ cruda ⁊ cocta data. Et lactuce maiores ⁊ dulces dãde ſunt: ⁊ maxime his qui inſomnietatẽ patiunt̃ ⁊ calidi ſunt nã ⁊ iam etate maiores ſunt. Sed omnia poma que infrigidare poſſunt ⁊ humectare dãda ſunt ⁊ nulla ex eis exiſtimãda eſt fieri leſio. Cucurbita aũt ſola eſt ꝓhibẽda ꝓpter nãlẽ virtutem quã hꝫ reſiſtere ſanitati ad ledendũ in colica paſſione qð oib⁹ dieticis[f] eſt ꝓbatũ. Ego enim ſcio nõ ſolũ iuuenes: ſed ⁊ ſeniores inter paucos dies tali vtẽtes dieta celeriter fuiſſe ſanatos. Sed ⁊ aquã frigidã in qbus[g] virt⁹[h] erat ſcio eos[i] bibiſſe ⁊ abſqꝫ leſione locis vitalibus illeſis ſeruatis perfectius requieuiſſe dolorẽ. Et tota cã vnde cõtigebat dolor ꝓhibita ad integrã ꝑuenit ſanitatem: ⁊ hoc frequẽter acceſſionib⁹ laborantẽ[k]. Etiã ſi ab acutis reb⁹ ⁊ vino ſe abſtineat ⁊ frigidis vtat̃ cibis ab hac liberabit̃ paſſione. Nam ſi timeat aquã frigidã bibere ꝓpter aliquas viſcerũ inflãmationes. Aut ꝓpter imbecillitatẽ virtutis oleũ roſeuꝫ frigidũ dedi eis bibere abũdantius ⁊ ab inferiorib⁹ partib⁹ ipſum oleum roſ. inyci feci ⁊ multum iuuati ſunt. Cui[l] admiſcui adipes anſerinos in qbus eſſe noui acredinẽ. Aut mordicationem cholerici humoris. Et ſi raſure per vẽtrẽ deponũtur multũ ad hoc ipſum iuuat ſuccus ptiſane cuꝫ oleo camomille ſi initiat̃. Iuuant ⁊ vitella ouoꝝ cũ oleo roſato ad hoc ſi inities. ¶ De piſcib⁹. Piſces ẽt eis expediunt qui duras habent carnes quales ſunt cedria oꝛphon glaucon corpina coctica ſepia tenceda. Illi autẽ quos greci oſtracoderinas vocãt .i. pectines oſtree coclee marine vtendũ eſt. Bene aũt eos ⁊ echinus[m] iuuat: hic enim ſe habẽt tẽperatiuũ ⁊ infrigidatiuũ liquorem. Ad hec etiã ⁊ euſtomachi poſſet virtutẽ .i. aptam bene ſtomacho ⁊ ventrẽ facilẽ reddit: ⁊ diureticus eſt quo nullus ex ſuꝑdictis melior eſt. ¶ De carnib⁹. Carnes aũt maxime eis dare cõuenit que nõ facile coquũtur: quales ſunt pedes bouini ⁊ vẽtres. Et ſcrophulas ſteriles[n] ⁊ vngulas hñ coctas ⁊ infrigidatas. ¶ De pomis. Poma ꝟo mela[o] potius dari opꝫ magis omnib⁹ pomis. vt aũt nõ eis ſubuertat̃ ſtomachus admiſcere eis opꝫ acetũ ⁊ ſic accipiant̃. Alia ꝟo omnia poma dãda ſunt que nõ inflant ⁊ ea que dulcia ſunt nihil nocẽt: ſed delectationis cauſa accipiant̃ ⁊ nõ ſatis aſſumant̃. ¶ De placomaton ⁊ tragomatõ. Placomaton[p] aũt ⁊ tragomaton ex toto non aſſumantur ab eis qui de cholerico coli mordicationem patiuntur.

f .i.expertis in dietis ordinandis.
g Viris.
h .i.fortitudo.
i Viros.
k Scio feciſſe.
l Oleo roſ.
m Piſcis ẽ quẽ qdam dicũt ericiũ marinum.
n .i.porcina omaſa.
o Sunt fructus ſuaues guſtu maiores pipere.
p Eſtimo ꝙ per placomata dragetas de ſeminibus calidis vt aniſi feniculi intelligit: ⁊ ꝑ tracomaton nuces

¶ De balneis. Caplm. CCXXIII.

Balneis aũt vtant̃ que dulci aqua fiant. Pene oẽs maxime tñ qui media ſunt etate ⁊ calidã habẽt nãꝫ. Sit aũt ⁊ aer tẽperatus ⁊ ſoliũ ſil'r mediocre. Et vngant̃ oleo cũ calida aqua. In his aũt locis q patiunt̃ oleo camomille: ⁊ neqꝫ nitro: aut ſanſuco: aut ſapone aut his ſil'ibus fricent̃ patiẽtia loca. Fomẽtationes aũt ꝓhibeantur. Et ſalſe aut nitroſe aque vel oẽs nãl'r calide aque ꝓhibẽde ſunt. Neqꝫ enim vinũ dari opꝫ in dolore ꝯſtitutis niſi ſuccũ ptiſane aut calidã aquã. In medio ꝟo prãdio ſi voluerint recentẽ aquã bibere permittẽdi ſunt: qꝛ iuuant̃ ex ea. Nam ſi oino a vino abſtineant maximũ adiutorium eſt. Qð ſi nõ poſſint ex toto abſtinere: concedẽdum eſt eis vt tenue ⁊ aquoſum bibant vinum.

¶ De exercitationibus. Caplm. CCXXIIII.

Exercitationibus aũt ⁊ geſtationibus ⁊ omni deambulatione vtant̃ in lenimẽtuꝫ paſſionis ⁊ nõ multis neqꝫ fortiorib⁹. Nõ eniꝫ ſufferũt ſꝫ mox vt diſtẽperati fuerũt acriores efficiunt̃ dolores ſi plus aut vehemẽter faciãt exercitationes. Sed abſtineant etiã ſe a furore ⁊ omni ſollicitudine inquãtum poſſibile eſt ⁊ ab omni labore. ſic enim ſi ſe temperauerint ſanari facile poſſunt.

¶ De catartico dando. Caplm. CCXXV.

Quod ſi tibi viſum fuerit ꝙ opus ſit purgare eũ qui coli dolorẽ ex acro humore patit̃ obſeruãdũ eſt: vt nullũ ei de his que acra ſunt medicamẽtis det̃ quale eſt euforbium ⁊ cocognidiũ[q] ⁊ elacterides[r] aut elleborus. hec enim omnia ad hec nihil iuuant: ſꝫ magis ſtrophos[s] eis ⁊ medicat oẽs excitãt ⁊ adiuncta cholerib⁹ magis augent dolorẽ viliſſimum: ⁊ ñ ad hoc eſt antidotũ pigra: qð ⁊ ſi nõ ſoluꝫ imbibitus ſit: ſed etiã cõtineat̃ ibidẽ: ⁊ de ſuperiorib⁹ partibus abũdans ſupcurrit in inteſtina cholericus humor: nõ opꝫ ſolũ dari antidotũ ſꝫ admiſceri ei opꝫ diagredy. ℈.y. aut modice ampli⁹ aut minus: ⁊ ſic eũ purgabis attendẽdo ei⁹ nãm: ſed ⁊ cũ theodoricon mixtũ ſi det̃ diagrediũ bene dat̃ ⁊ optime curabit. Si autꝫ eſtas fuerit ⁊ cũ rodomelle[t] aut nitro admixto hydroroſato[u] cũ diagredio: ſic opꝫ euꝫ curari ⁊ purgari. Satis enim iuuatur accepto catartico ⁊ non ſolum releuatur ab inſtanti dolore: ſed ⁊ perfectius effugata egritudine ad integrum ſanitatis ſtatum reuertitur.

q .i.ſemen mezereon.
r .i.ſuccus cucumeris agreſtis.
s .i.ſubuerſiones
t .i.roſato melle.
u .i.aqua roſata.

¶ Cura de cholica paſſione ſi de flegmone fuerit. Caplm. CCXXVI.

Quod ſi cõtingat cholicã paſſionẽ cũ inflãmatione in inteſtinis eẽ nullo mõ opꝫ dari catarticum ⁊ maxime in initio: ſꝫ ⁊ opꝫ dari duꝫ adhuc accedit[a] digeſtio inflãmationis. Quicũqꝫ aũt añq̃ faceret digeſtionẽ iflãmatio ꝓſumpſerunt dare catarticũ periculoſam cãm ⁊ mortiferã fecerũt egrotis. Cõtingit eni dato catartico non de locis qui patiunt̃ trahi humores ſꝫ ⁊ de locis educi violenter q̃ ſana ſunt: ⁊ his q̃ patiunt̃ miniſtrat amplius natura iã motos humores. Cũ enim poterit locus q patit̃ ſup ſe humores veniẽtes expellere extẽdit̃ ⁊ augmẽtãt̃ dolores ⁊ ylei incurrũt paſſionẽ. neqꝫ eniꝫ aliud eſt yleos niſi ſuppoſitio ⁊ augmentatio cholice paſſionis. Preterea ergo nõ opꝫ dari catharticũ vbi colus[b] cum inflãmatione torquet̃ dolorib⁹: ſꝫ potius flobothomãdus eſt ⁊ paulatim totius corporis euacuatio eſt faciẽda ⁊ nõ deſubito aut de ſemel euacuandũ eſt. tñ[c] enim iuuantur qñ paulatim detrahitur[d]. ⁊ ſi cõtingat vt ex magnitudine flegmonis vrina conſtringat̃ de talo ſanguis eſt auferendus. Sepius enim hoc nobis agentibus ⁊ ventrem[e] ⁊ vrinã ſubſecutam fuiſſe manifeſtum eſt.

a .i.incipit.
b .i.inteſtinũ colũ.
c .i.ſolũmodo.
d .i.euacuat̃ ſanguis.
e .i.ventris laxationem.

¶ De cibis dandis. Cap. CCXXVII.

Cibis aũt vti oportet ptiſane[f] ordei ſuccis aut auene: aut enema[g] eis de ptiſane ſuccis ⁊ oleo camomille ⁊ ſucco lini ſeminis ⁊ hydroleon[h]: ⁊ maxime hoc faciẽdũ eſt ſi nimia fuerit febris. Raro enim cõtingit ſi inflãmatio in iteſtinis aut inteſtino colo fuerit vt febris non accedat.

f Ordei.
g .i.clyſtere.
h Mixtura ex aqua ⁊ oleo.

¶ De cataplaſmate. Cap. CCXXVIII.

Extrinſecus autẽ vbi ſunt dolores: apponẽda ſunt que nullã poſſunt habere acredineꝫ[i] ſed ſint tẽperata: ex qbus eſt oleũ comomille ⁊ ordei faria ⁊ ſemis lini factũ epithima.

i .i.acumen.

¶ De cerotis. Caplm. CCXXIX.

Et cerotũ ſimiliter de cera ⁊ oleo camomille ⁊ roſato ⁊ vitellis ouorũ. Cuius cõfectio. ℞. cere. ℥.v. olei camomille. ℥.y. ⁊ ß. lonienti[k] de fabis ℥.iiy. vitella ouorũ. v. aut. vj. cuꝫ ſucco lini ſeminis ſolues vitella ouorum ⁊ fabe farinaꝫ ⁊ cerotũ ſupermittes ⁊ teres omnino donec omnia cõmiſceantur ⁊ vteris: non ſolum ad hoc ſed ad renum ⁊ veſice inflãmationem magnifice iuuaberis.

k .i.prime aq̃ vbi fabe coquunt̃.

¶ De balneis. Caplm. CCXXX.

Balneis enim vt frequenter oportet preter hoc ſi non ſit corpus humoribus plenũ. poſt aũt flobothomo. Et ſi adhuc dolor vigeat nihil ipedit lauacrorũ vſus: ſi tñ vſus contra reſiſtat: ſi in tina oleo vnctus camomille ⁊ vino deponatur[l] iuuabitur. flegmone autem adhuc accenſo ⁊ febre exiſtẽte prohibenda ſunt hec.

l .i.ponatur.

¶ De vino dando. Caplm. CCXXXI.

Digeſtione autem facta iflãmationis: ⁊ ſi virtus imbecillior appareat nihil eſt inutile dare eis vinum tenue ⁊ aquoſum. Scio vtiqꝫ quia his que ꝑdicta ſunt quicunqꝫ fuerit vſus non opus habebit aliud aliquo extrinſecus ſollicitus vt exhibeat.

¶ De phyſicis[m] ligaturis. Cap. CCXXXII.

Quoniam multi qui colon patiunt̃ ⁊ maxie diuites neqꝫ ex toto aliqd bibere volũt: neqꝫ iniectionem ſibi ꝯſentiunt fieri. ꝓpterea neceſſe eſt nobis de phyſicis ligaturis aut caracteribus aliqd dicere: que ſi fiãt mox relaxari ſolẽt vel amputari dolores: ⁊ iõ ea que ab antiqs vel poſtea a nobis probata ſunt ſcribere nõ obmittã ⁊ ea q̃ reſiſtũt: ⁊ patiẽtibus colon ꝑbẽt remediũ. In ꝑmis ergo ſi eſt poſſibile accipies fimũ lupi: ⁊ ſi eſt poſ'e ex eo qui oſſa comedit ⁊ claudes in teſteo vaſe ⁊ ligabis in dextro brachio aut in humero: aut in collo: aut in coxis ſuſpẽdes in ipſa cõmotiõe doloris. Obſeruabis aũt vt neqꝫ terram tangat: neqꝫ in balneum ſecum ferat. ⁊ hoc experimentatum eſt.

m Phyſicas ligaturas vocat empericas. ſ. de quibus nulla rõ reddi põt.

¶ De caracteribus. Caplm. CCXXXIII.

Accipies naſcẽte infante modicum de iciſo vmbilico eius includẽs argẽteo aut aureo metallo: hoc. n. ſecũ portãs ſine dolore erit: ⁊ hoc expimẽtatũ eſt. Corallũ abietis[n] incẽdis[o] ⁊ terẽs quãtũ ſunt coclearia duo aut tria ieiuno potãdum: dabis ꝑ dies tres aut. iiy. facit enim bene ad colicas paſſiones. Itẽ aliud ad hoc ipſuꝫ corallũ acceptũ in cibo ſanat. Itẽ aliud: qui aũt ſcindũt eũ[p] ⁊ cor eius ſublatũ appendũt in coxa ſiniſtra carent coli dolore.

n .i.ꝑtẽ interiorẽ abietis que durior eſt.
o Als incides.
p Corallũ. ſ. ⁊ ẽ pars abietis q̃ durior eſt velut cor eius.

¶ De lapide medicon. Caplm. CCXXXIIII.

Item aliud de lapide medicõ[q] ſculpes in eo heracliã[r] rectã ſuffocãtẽ leonẽ icludẽs i aureo annulo: ⁊ dabis ad vtẽdũ[s] in digito ⁊ ſanus erit phyſicũ[t]: aliud faciẽs ad colũ experimẽtatũ lupi fimũ terẽs in ſubtiliſſimũ puluerem cernes[u] ⁊ dabis patiẽti in aq̃ calida coclearĩu meſuꝫ[x]. Item aliud capre epar vſtulans teres ⁊ dabis bibendum cum vino: ſatis enim iuuat: ⁊ hoc etiam amputat coli dolorem. obſeruabis autẽ vt neqꝫ terram tangat neqꝫ in balneum ſecum ferat.

q Eſtio ꝙ ſit alabaſtrum.
r .i.figura herculis.
s .i.geſtandum.
t .i.empericum.
u .i.cribellabis.
x .i.medium.

¶ De podagra. Caplm. CCXXXV.

Podagre paſſiones ſciri opꝫ añ oia que ex multis ⁊ ex diuerſis cauſis hñt cõſtãtiã vñ exiſtimo: qꝛ ꝑꝑ varietatẽ natiuitatis eius: neqꝫ cognoſcit̃ oino neqꝫ curari põt ꝑfectius. Relinquit̃ eni aliqd in ipſis locis: ⁊ iõ nullo mõ ab artificib⁹ medicine ſanari põt: qꝛ ei⁹ ignorant̃ natiuitates. Ego aũt exiſtimo vt qcũqꝫ ei⁹ hñ poterit natiuitates cognoſcẽ vel diuerſitates: aut ipſas ſpẽs q̃cũqꝫ fiũt ⁊ q̃liter ꝯtingũt hñ ⁊ cito poſſe curare: ⁊ facili⁹ a medicis ab ipſis liberari infirmitatib⁹. Dicam⁹ q̃ prio cognitiões ipſarũ ⁊ ſic poſtea curatiões ipſas exponem⁹. Credo. n. qꝛ ſi ea q̃ ſcripta tradimus diligẽti⁹ agẽdo nãm vniuſcuiuſqꝫ q̃cũqꝫ[y] voluerit opari multos poterit liberare ⁊ nõ eos ſolũ qb⁹ mox ab initio curationẽ exhibꝫ: verũ etiã diuturnas iã exiſtentes podagras iuuare poterit.

y Medicus.

¶ De podagre cauſis. Caplm. CCXXXVI.

Multa igitur ſunt vitia in his qui iſanabiles poſſidẽt podagras: eteniꝫ ſanguis calidus ſupcurrẽs in articulis ſeu articuloꝝ cõcauitates extẽdit̃. Et nerui quos greci ſindeſmõ vocãt dolores facẽ in pedibus ſolent nimios. Sil'r aũt ⁊ choleric⁹ humor ſepi⁹ ſupcurrẽs neruos aut iter ipſos reſidẽs: ⁊ maxie in his quos ſindeſmõ diximus vocari

qui ⁊ oſſibus vicini ſunt ardorē ſimul ⁊ tenſionē locis qui dolēt infert ⁊ magnos dolores: ſed ⁊ flegma eodē modo ledēs dolores fortiſſimos facit ſimul: ⁊ frigorē ⁊ anguſta loca extēdit. Facit ēt ſic ⁊ melācholicus humor ⁊ nō ſolū infrigidat ⁊ opprimit: ſ; ⁊ grauitate ſua facta ſentit̃ mediocriter cōmotio. Nō eni; op; exiſtimare a ſupcurrēte materia ſolū reumatiſmū fieri: ſed ⁊ per ſimplicē qualitatē efficit̃.i. per diſtemperātias ipſas que fiūt ex calido ⁊ ſicco: ⁊ frigido ⁊ humido: ⁊ duplicata diſtēperātia.i. calido ⁊ ſicco: aut calido ⁊ humido: aut frigido ⁊ humido: aut certe frigido ⁊ ſicco. ex qbus diſtēperationib⁹ fiūt ſepius reumatiſmi. Op; ergo diligēter (vt dictū eſt) oīa cōtēplari: quales ſunt cauſarū ſingularū qualitates ⁊ quātitates: ⁊ ſic ſingularum cauſarū expedientē apponere curationem.

¶ Signa ſi de cholerico humore podagra fuerit generata. Capl'm. CCXXXVII.

SI ergo ex cholerico humore podagra fuerit generata: q̃ pluri me hoc augmentato humore reumatiſmi in articulis generant̃ qd̃ his cognoſcēdu; eſt ſignis. In his qbus cholericus humor ſupcurrit nullus articulus manifeſtus appet tumor: ſed tñ calore moleſtātur: ⁊ ignitū ſentiūt locum egroti magis q̃ tenſurā ⁊ grauedinē impoſitis in ipſam ſentiāt mēbris: ſ; ⁊ rubeo vi eſſe colore ipſe qui dolet locus: ⁊ gaudet ſi aliqd frigidū imponat̃ ⁊ iuuari ſe magis ex hoc q̃ ex rebus calidis cōfitetur. Ceterū aute; ⁊ quales preceſſerunt cure requirendu; eſt: aut qualis etas ſit infirmantis: ⁊ qualis eſt tēperantia patientis: ⁊ quale eſt tempus ⁊ regio: aut vita vel alia his ſimilia. Quibus omnibus perſpectis paſſio declaratur ⁊ q̃lis augmentatus humor egritudinem generauit.

¶ Curatio podagre calide de choleribus adhibenda. Capl'm. CCXXXVIII.

QUod ſi humorem qui in pede fluit cholericū eē cognoueris manifeſte nō eſt opus ſanguinis detractionē facere: ſ; colagogo vteris catartico. Huic aūt prius humectādū eſt corpus eius qui accepturus eſt portionē vt tēperetur acredo humoris cholerici. Nō eni; op; ei ſemel dari catarticū patienti ſed paulati; ⁊ frequēter. Sic eni; a ſupfluitate humorū ⁊ abſq; reumatiſmo cuſtodiri pñt articuli: aut per partes furādo humor qui ſupcreſcit deponat̃ vel detrahatur. Sit aūt catarticū ſimpliciſſimū ⁊ nō habēs aliquid ex calefaciētibus: qualia ſunt de ſucco roſaru; cōfecta. Suauia igitur videātur eſſe ⁊ in odore ⁊ guſtu ⁊ nō ſubuertūt ſtomachum: ſemper enim op; eos hoc accipe ⁊ ſic ſibi in hac re debēt eē ſolliciti qui reumatiſmi ledunt̃ paſſionibus ne a medicamētis eoru; ſubuertat̃ ſtomachus. Q2 ſi ſtomachus imbecillis fuerit fact⁹ medicamētis: oīa ei cōpatiūtur mēbra ⁊ nerui ⁊ tūc ampli⁹ reumatiçāt pedes. ¶ Primū aūt catarticū. ℞. hec roſarū ſucci. ℔ a.ij. mellis. ℔.j. ſcamonee cocte. ℥.j. coquēs ſuccū cū melle ad ſpiſſitudinē mellis addes ei ſcamoneā tritā: dabis ex eo integrā doſi; coclearia.v. minus autē coclearia.ij. ⁊ ß. aut.iij. aut plus aut minus put fuerit humor augmētatus. ¶ Itē aliō catarticū diarodō qd̃ ad eos facit: quoru; ſtomachus ſatis frigidus eſt. ℞. aūt piper vt aliquātulū calefacē poſſit. ℞. aūt hec roſarū ſucci. lib.j. ſcamonee. ℥.j. agarici. ʒ.iiij. pipis. ℈.ij. mellis. ʒ.vj. coques autē ad leues prunas ſuccū roſe ⁊ mel: ⁊ cū ſe collegerit tūc ſupmittēs ſcamoneā ⁊ agaricū ⁊ piper ⁊ ſic vteris: dabis autē coclearīū meſum [b] aut ſm virtutē. ¶ Itē aliud diarodon catarticū ad eos qui grauiter purgant̃ ſcamonee ℥.j. titimalli ſucci. ʒ.iij. mellis atici [c] lib.j. roſaꝝ ſucci. ℥.iij. dabis aūt ex eo coclearīū vnū aut duo ſm virtutē. Ad multas enim paſſiones hoc catarticū aptū eſt. Et maxime aūt ad tertianū typū ⁊ ictericos ⁊ oculorū dolores: deponit eni; bene ſine moleſtia ⁊ acutū non eſt nimis vñ magis ſecurus id dabis. ¶ Itē aliud diacydonitē melū catarticū accipiēs mala cydōia octo purgabis ea: ita vt deintus omne ſemen cū his que ſunt intrinſecus inutilia ad bibēdū proycias ⁊ de ſcamonea ℥.j. ⁊ dragmas [d] ſingulas per ſingula cydonia mitte ⁊ de foris de ſpargo.i. paſta ex tritico facta inuolue bene vt nō per eā foramina vnde ſcamonea imiſſa eſt cū ſe remiſerit decurrat aut euenet̃. Cum ergo fermentū [e] fuerit coctū tolle de furno. Et ſublato fermēto cydoniam cū ipſa ſcamonea tere: ⁊ adde mellis qd̃ ſufficit ita vt neq; ſatis liquidū aut multū duru; ſit. Et cū bñ triueris repone in ampulla ⁊ dabis coclearīū vnū vel duo vel tria ſm virtutē. Hec catartica ſunt danda qbus ſtomachus ſubuertit̃. Qd̃ ſi fiat ſubuerſio ſtomachi dabis cataputias de diagredio hoc modo ꝯfectas ℞. abſinthij. ʒ.iiij. diagredij. ℈.ij. cū modico roſato [f] facias cataputias ⁊ dabis patienti. Facies aūt aut ſimplices: aut certe duplices [g] ſm virtute;: ſic.n. op; purgare eos qb⁹ ex cholerico hūore articuli reumatiçāt.

b .i. medium.
c Loco.
d Dragmas.
e .i. paſta.
f Zucharo.ſ. vel melle.
g .i. duplicando diagredium.
a Eſt figura ſextarij. ⁊ eſt ſextarius li.ij. vel li.ij. ⁊ ß.

¶ Podagricis que ſunt extrinſecus adhibenda. Capl'm. CCXXXIX.

NOn enim oportet hac ſola curatione in his cauſis facē pul dentiā. Feſtinādū igit̃ in calida podagra infrigidare ⁊ mitigare patiētia loca ne ex nimio calore vel dolore vehemēti articulorū loca amplius reumatiçent. Etenim calor nimius in locis patiētibus pluſq̃ ratio poſtulat attrahere humore; in ſe ⁊ dolorē facit. Propterea ergo op; ſuperponere que infrigidant ⁊ mitigant vt temperata loca ſine dolore effici poſſint.

¶ De embrocis. Capl'm. CCXL.

OPrimū eſt ergo oleo roſeo p ſingulos pedes vngē ⁊ fricare in die. Melius aūt facies ſi trita admiſceas vitella ouorū ⁊ q̃ſi linimētu; facias ⁊ ſic loca dolētia illinias eunti dormitū: ⁊ iterū mane cū ſurrexerit ſilr facias. Hoc aūt pfilacticū eſt.i. cuſtos vel obſerua actio pedis: vt non poſſint cibi reumatiçare [h]. Quod etiā qñ ſanus eſt ſilr facere debes vt oīno infrigidari ⁊ corroborari articuli poſſint. De quibus etiam alijs adiutorijs in ſequenti ſumus dicturi in localibus curis.

h .i. materiā fluētem ſuſcipere.

¶ De dieta. Capl'm. CCXLI.

NUnc aūt de dieta dicēdū eſt. Ergo qbus de cholerico hūore pedes dolēt op; eos ſeruare vt nō vtant̃ his q̃ calore cholericū humorē augmētando gñare pñt. S; ea ſunt offerēda q̃ infrigidēt ⁊ humectēt. ¶ De olerib⁹. Olera aūt dāda ſunt intibe [i] lactuce malue. Et ſi delectent̃ blit⁹ [k] ⁊ criſolocāne [l] ſuccus ⁊ ea q̃cūq; ſunt q̃ infrigidāt ⁊ humectare pñt. Braſica [m] aūt ⁊ cardamomū ⁊ eruca ⁊ porri ⁊ allea ⁊ cepe: vt inimica ſunt fugiēda. ¶ De volatilibus. Volatilia dāda ſunt faſiani ⁊ domeſtici pulli ſ; nō ſaginati pdices merule q̃tule ficedule. ¶ De piſcib⁹. Piſces x̃o aſpratiles [n]: ⁊ maxie illi q hñt duras carnes ⁊ nihil hñt in ſe pingue dent̃. Qui aūt in ſtagnis ⁊ limoſis locis paſcunt̃ phibēdi ſunt. Sit aūt cōditura piſciū ſine aliq̃ q̃litate [a] neq; oleū multu; neq; acre [b] alique ſementes [c] admiſceant̃. Et yſicia [d] ex eis facta iuuare pñt eos: ⁊ maxie ex durioribus piſcib⁹ q̃les ſunt orſus cirides encedas ſepie pectines ⁊ oſtreas ⁊ cōchilia nō timeas dare. ¶ De carnib⁹. Veruecinā [e] carnē māducēt iuſcellatā ⁊ maxie vētres. Et bouinam ſilr. Ego aūt ſcio quēdā reumatiçantē detenui ⁊ acro reumate q̃ maxie bubulinā carnē māducādo fuiſſe iuuatū. S; hec frequēter nō ſunt dāda. Qñ autem nimius dolor eſt in pedib⁹ tūc tenuis aut ſubtilis dieta danda eſt. Comedat aūt pedes eoꝝ magis ⁊ maxie in iuſcello: ⁊ ipſe qui patit̃ ſi eſt nā calidus ⁊ iuuenis ⁊ media etate. ¶ De leguminib⁹. Fabas virides ⁊ ſiccas ſed antea infuſas in aq̃. Et faſeolos alexādrinos ⁊ maxie infuſos ⁊ fenugreci cimas [f] ⁊ alicā [g] ⁊ ptiſanā accipiāt. Alia aūt legumina phibēda ſunt. ¶ De pomis. Poma que multu; ſunt dulcia ⁊ matura ſuadeo accipere hora ſcd̃a aut tertia: ⁊ maxie perſica ſi ſint duracina: ⁊ vuas duracias ſ; nō ſtipticas ⁊ domeſticas ⁊ mela dulcia ⁊ citrū purgatū ⁊ mūdatū bñ. Pira aūt aut malagranata: ⁊ alia oīa poma raro aut nullo mō ſunt guſtāda. ¶ De tragimatibus. Tragimata aūt expediunt ⁊ maxie caſtanee. Neq; x̃o nuces aut nucleos pineos: aut amigdalas accipiāt: ſed neq; placētas aut ꝯtuſas: aut ꝯditas. Oīa eni hec nociua ſunt his q de cholerico reumatiçāt humore in articulis. ¶ De geſtatiōe. Geſtari autē mediocriter debent ⁊ abſq; labore multo ⁊ magis ante cibū q̃ poſt cibū. Labor quoq; eſt illis cōtrarius q2 plus calefiūt ⁊ accenduntur articuli ⁊ attrahunt ad ſe de longinquis locis alios humores ex quibus mox naſcitur reumatiſmus.

i .i. endiuie. Iañ.
k .i. bleta.
l .i. atriplicis.
m .i. caulis.
n .i. ſquamoſi.
a Mordaci ⁊ acuta.
b .i. acutum.
c .i. ſemina.
d Yſicia ſic ſiunt coquunt̃ piſces vel carnes: ⁊ poſtea ponunt̃ in aceto vel vino ⁊ ſupaſpergit̃ puluis odoriferarū ſpecierum.
e .i. mutoninam.
f .i. ſummitates.
g Genus frumēti eſt qda; ſpeltam putant.

¶ De balneis. Capl'm. CCXLII.

BAlnea igitur his de dulci aqua facta expediūt: ⁊ maxime vt ad veſperū lauēt q̃ mane. Poſt cibū aūt lauātes in calida diſtēperātia maxie iuuant̃ ⁊ maxime q graciles ⁊ ſicci ſunt corpe vel acro poſſidēt humore. Hij tales ēt ſi quotidie lauent̃ plus iuuant̃. Ante tñ q̃ ingrediantur in aere expedit vt aqua frigida pedes ſuos ṗus pfundāt. Et cū itrauerint in media cella ſtent donec paulati; ſudare icipiāt ⁊ ſic pfundant̃ aqua tepida cū ſitula. Et poſt hec inungat̃ totū corpus ydroleo. Eſſe aūt op; ⁊ ipſum aerem tēperatū: ſimiliter aūt ⁊ ſoliū. Oportet igit̃ poſtq̃ vnctus fuerit mox ipſu; ſoliū deſcendere ⁊ aqua frigida pedes pfundere: ēt ſi frigidū cōtingat eē tps. Exeūtes aūt de ſolio ingrediātur piſcinā. ⁊ ſi eſtas fuerit ⁊ delectent̃ natent. Et cū fuerint ſabanis inuoluti iterū accipiāt aquā frigidā ⁊ poſt balneū igrediētes domū ſuā mox vinū nō bibāt: ⁊ maxie purū ſ; accipiāt aut ptiſanas aut calidā aquā. Propoma [h] x̃o phibenda ſunt. Qd̃ ſi delicati fuerint bibāt roſatū aut abſinthiatu; in aqua frigida infrigidatū quēadmodū rome facere cōſueuerūt qd̃ appellāt recētatū. Sic.n. dietā obſeruando efficiuntur ſecuriores a dolore hij qui de cholerico humore reumatiçant.

h .i. potiones.

¶ Que op; podagricis extriſecus adhibere ad dolorē mitigādū ⁊ calorē extinguēdū. Cap̃. CCXLIII.

QUod ſi cōtingat iterū reumatiçare peduz articulos ppterea q̃ ſe agāt [i] negligēter cōtrarios ṗſumēdo cibos accipe: iterū talis erit curatio adhibēda. Qñ nihil qd̃ calefacere pōt erit apponēdū: ſ; ea magis que virtute ſunt frigida: qualia ſunt pſilliū bletis [k] frignu;: portulaca iuſqamus: lactuce: ⁊ lens de ſtagnis aquarū collecta. Horū ergo omniū ſigillati; per ſeipſa; vnaqueq; trita iponat̃: ⁊ maxime virides plus paragoriçāt [l] ⁊ nimis doloribus ipſis cōmotione ſupueniēte. Adhuc aūt magis mitigant ſi eis modicū farine ordei admiſceat̃ ſemel aut bis. Ut aūt cataplaſma nō cito ſiccet̃ bonū eſt vt oleo roſ. admiſceas eis. Frigida quoq; hec oīa ſunt imponēda ⁊ frequēter mutāda ne incaleſcāt. Sciri aūt op; vt pſillij ſemen.i. herbe policaris in aqua infundatur ⁊ fortiter terat̃: ⁊ bñ fuerit tritū admiſceat̃ ei farina ordei ⁊ imponat̃. hoc.n. mitigat dolorē mirabilr ⁊ ignitu; extinguit dolorē ⁊ tēperat patiētis mēbra. ſi qde; inueniat̃ herbe iſtius ſemē optimū eſt in hac cā. Si aūt nō iueniat̃ hoc neq; de ſupradictis herbis aliqd̃ genus vt ſolet hiemis euenire tpe vtere rodio [m] ceroto pagorico [n] cōtra multas diſtēperātias. qd̃ ꝯficit̃ ſic. ℞. olei roſati cere añ. frequēter aūt mutādū eſt: h;.n. nimiā virtutem repugnādi aduerſus calidas diſtēperātias. Op; igit̃ infrigidari cerā aqua frigida ſemel ⁊ bis mutādo priorē aquā. Fortior aūt efficit̃ ſi ſuccū vue aut portulace aut albumē ouorū: aut ſuccu; ptiſane admiſceas. adhuc aūt ad nō nimiā ignitā diſtēperātiā optime facit cerotū de farina fabe ꝯfectū. ℞. autē hec cere. ℥.v. olei camomille. ℥.ij. ⁊ ß. olei cōis. ℥.ij. ⁊ ß. farine fabe ℥.iiij. vitella ouoꝝ. iiij. vel. v. Reſolues primo vitella ouorū cū fabe farina ſic ſupmittes cerotum ⁊ teres in mortario ⁊ vteris frequēter mutando. q̃ ſi dolor vrgeat nimis vteris de croco ⁊ glaucio ⁊ opio confecto: op; aūt eis [o] facere ſolutionem de puſta: hoc aūt ſciri op;: vt [p] cautius iponantur narcotica epithimata aut inūctiones. nā ſi frequēter iponant̃ aut multū fuerint in vſu ledūt magis q̃ iuuēt. Nā ſi nimij dolores ⁊ valde igniti ſunt cogimur vt eis vtamur: ſ; op; cōtēplari vt nō diu ſup [q] habeat̃ hoc adiutorium. Nā ſeu inunctiones ſunt ſeu epithimata que ſupponunt̃: op; cōtēplari vt mox cū ceperit ignitus calor pauſare ſimul ⁊ dolor cadere auferant̃ oīa narcotica medicamina. Si eni; diu ſup articulos pſeuerauerint ſtupefaciēt ⁊ difficilis articulorū efficiet̃ motus aut ipſa ſtupebūt loca. Si x̃o hoc fieri cōtingat vt his medicaminib⁹ vtēdo difficilis fiat articulorū motus aut ipſa ſtupeāt loca: rōnabile eſt tūc adhiberi diachilon medicamen ⁊ reſolutū cū oleo camomille ſupponi aut de caceltica [r] dialtea frequēter que ſtupida ſunt loca. Hec eni; digerunt ⁊ euacuant frigorem foras qui narcotico medicamine eſt acceptus.

i .i. regant.
k .i. bleta.
l .i. mitigant.
m .i. roſato.
n .i. mitigatiuo.
o .i. ea diſſolut̃.
p Supple.
q Loci doloris.
r Que deſcribit̃ i ſequenti caplo.

¶ Confectio dialtee caceltice. Cap̃. CCXLIIII.

DIaltea caceltica. ℞. hec euiſci radicū lib.j. ⁊ ß. fenugreci eminā vnā lini ſeminis emina;. Hec oīa pfunde per triduū in aque. ℔ [s] ix. in vaſe eneo: ⁊ tādiu poſt hoc coque donec bñ ſiccentur: demū colās ⁊ extrahēs fortiter pēſabis [t] de ſucco ipſo lib.ij. mittes in cacabo ⁊ coques ad lentum ignē ſemp agitādo donec ſuccus ꝯſumat̃ ⁊ ſolū remaneat oleū: ⁊ ſic iterū colabis ⁊ mittes oleū in cacabo mundo ⁊ pones ad focū cui addes de cera lib.j. colofonie. lib.j. galbani optimi. ℥.iiij. ꝯficies ⁊ vteris. Facit eni ad multa ⁊ nō ſolū podagricis: ſ; ēt duritias viſcerū habētibus ⁊ ēt quartanas. Hoc ſtomacho ipoſitū medetur ⁊ ſiq; ſunt duritie ſoluit: ⁊ oēs inflāmationes ſtamachi: ⁊ nō ſolū inflāmationes curat: verūetiā vētris ſolutionem: q̃uis antiq̃ſſimam ſine labore: ita ſoluit ⁊ tēperat: vt mirū ſit: ita vt antiq̃ſſima ſquibala reſoluat ⁊ macro‑

s Eſt caracter ſextarij.
t Paſſabis. ſed falſo imo .i. pōderabis.

noxiam[a] de ſtomacho deſtruit ⁊ faſtidium tollit: ⁊ frigus ꝓtractū relaxat. Cū eniꝫ calefecerit frigorē podagricis: iterū incipit articulos ad vſuꝫ ꝓpriū reuocare ⁊ motū reſtituere ad plenā ſanitatē ⁊ confortat loca vt iterū nō reumatiçēt. Motū aūt articulorū ⁊ ſenſibilitateꝫ in articulis reuocatā ad priſtinuꝫ reducit ſtatum. Sed ⁊ in alijs locis ⁊ neruoꝛuꝫ tenſuras: aut contractiones vel dolores mēbꝛorum ſi in balneo aut ad ignem perungatur fricando loca ſanat.

a .i. lōgaꝫ egritudinē. Jañ.

De emplaſtris. Caplm. CCXLV.

Eſt aūt ⁊ h̄ mirabile vt feniceo emplaſtro reſoluto cuꝫ oxyrodino[b] vtaris. Qꝫ ſi oleū roſeū nō adeſt cuꝫ oleo omotrible .i. amaro qd̄ pꝛimo tp̄e fit ⁊ recipit folia oliue vt ſit amaruꝫ vtiliſſimū eſt. Nā ⁊ cū oleo puro reſolutū facit podagricis ⁊ arteticis in oī tp̄e .i. in initio ⁊ in augmēto in ſtatu ⁊ in declinatione. Quibus quoqꝫ dolores ſunt in inguinib⁹ ⁊ ad chimetalas[c]: facit autē in oī reumatica paſſione. Reſoluit̄ aūt ſic. mittes fenice[d] .℥.x. ⁊ olei .℥.viij. In hieme xͦo ſint olei .℥.xj. Si aūt circa oꝛa vulneruꝫ aut ſine vulnere inflāmatio fiat nimia reſolues cum oleo medicamē ⁊ cuꝫ ſe infrigidare ceperit mittes in moꝛtario ⁊ malaxabis manib⁹ addēdo vinū vel acetū paulatiꝫ donec ibibat totum qd̄ miſceris vinū. Hoc aūt ⁊ ad ſplenis inflāmationē facit iā in declinatione exiſtēte cauſa: nā podagricis in p̄mis molliſſimū ſuppones dū vnā[e] hn̄t conſtitutionē. Poſtea xͦo foꝛtiores. Et ſi tibi articuli duriores eē vident̄ habeat medicamē cōſtructionē viſcoſaꝫ: fenice[f] eniꝫ ſic rōnabil'r adhibet̄.

b .i. mixtura olei roſati ⁊ aceti vl' acetū roſaceuꝫ.
c Sūt mule que i calcaneis ⁊ digitis peduꝫ ex frigoꝛe fiunt.
d .i. dactyloꝛum.
e .i. dū ſunt in p̄a acceſſiōe podagrice egritudis.
f .i. dactylus.

De linimentis. Caplm. CCXLVI.

Quod ſi ferre nequeūt emplaſtroꝛū pōdera īſir mātes: multi eni īpoſito medicamie mox grauant̄ nihil irrationabile eſt vt eis īducant̄ doloꝛib⁹ linimēta: quoꝛū alia ꝯfoꝛtēt laboꝛātia loca: ⁊ alia tēperēt. ſunt .n. ꝙplurima ad hoc. Maxie autē ad hec vtilia ſunt achatie ſuccus illit⁹ cū puſta[g]. Et liciū ſimul cū croco ⁊ glaucio[h]. Et ſucc⁹ ꝑdiciados herbe ꝙ nos paritariā aut vitrariā appellam⁹. Supilliuꝫ eni nimiā ad ſanādū hꝫ v̄tutē ſil' ⁊ cū puſta[i] tꝑat⁹. Sūt aūt ⁊ alia q̄ talē hn̄t virtutē. Sꝫ ſufficiāt hec pauca de pl'ib⁹ dixiſſe. Et ſi q hīs cū ſani ſunt vti voluerit de hac facile liberabūt̄ paſſiōe. Et ſine reumate fiēt ſi ante tēpus quo conſueti ſunt pati aut reumatiçare: frequentius illinimentis ex hīs vſi fuerunt.

g .i. aceto aq̄ mixto.
h .i. menithe.
i .i. aceto aq̄ mixto.

Signa ſi de flegmatico humoꝛe podagra generet̄. Caplm. CCXLVII.

Sic enim eos ſanari opꝫ ſicut ſupꝛa dictū eſt qbus de choleri co humoꝛe calido ⁊ acro reumatiçant pedes. Si aūt cōtingat qd̄ fluit in pedib⁹ vt ſit flegmaticus humoꝛ ſigna ſunt hec. Qꝫ fluit frigidū eē ſentit̄ ⁊ flegmaticū. Et grauitatē ⁊ tenſionē magis ꝙ moꝛdicationē in articulis pedū hēre ſe ſentiūt. Et neqꝫ coloꝛ rube⁹ appet aut ardēs locus tangētibus eē ſentit̄. Juuant̄ aūt de reb⁹ calefaciētib⁹ adhibitis. Inſanabilia .n. dicunt̄ ⁊ citius ex hīs ledunt̄ ſi ipſa q̄ dolēt infrigident̄ loca. His ēt maioꝛ eſt adhuc intell's[k] ſi vita preceſſit frigidioꝛ. Et q̄ flegmatica ſunt in cibis hīs maxie ſunt nutriti. Tūc adhuc magis credēdū eſt in articulis humoꝛē flegmaticū eſſe ſi ocioſa vita ꝙplurime eū qui patit̄ ꝑceſſerit magis ꝙ exercitatio ⁊ ipſis cibis frequēter vſi ſunt ꝑ quos generātur pingues humoꝛes. Qualia ſunt yſicia[l] ⁊ hoc magis de aſtacis[m] ⁊ lacturis[n] ⁊ pectinis[o] aut polippis.[p] Aut ſi multū leguminib⁹ ſunt vſi ⁊ pomis ⁊ balneis ⁊ maxie repleti poſt cibos vſi ſunt. Hec .n. oīa ſigna oſtēdunt tibi magis eē qd̄ fluit frigidū ⁊ flegmaticū humoꝛem. Cui ſecurus curationē adhibebis cōpetentem.

k .i. fides adhibēda.
l yſicia ſic fiunt carnes aut piſces in aqua coquunt̄ ⁊ poſtea ponunt̄ in aceto ⁊ ſupaſpergūtur ſpecies.
m Piſces ſunt.
n Piſces ſunt.
o Piſces ſunt.
p Piſces ſunt.

Curatio flegmatice podagre. Cap. CCXLVIII.

Dicendū eſt q̄ quō opꝫ de flegmatico humoꝛe podagrā gn̄atā curari. Et qꝛ de frigido generat̄ humoꝛe q̄ calefaciūt ſunt adhibēda adiutoꝛia h̄ oīb⁹ notuꝫ eſt. Sꝫ qm̄ hic humoꝛ q ſupfundit̄ in pedib⁹ nō ſemꝑ eſt ſimul: ⁊ neqꝫ ꝼm qualitatē aut quātitatē: aut cōſtitutionē[q] conſiſtit: ſꝫ alijs qdē plus: alijs autē min⁹ ſupcurrit. Alijs quoqꝫ ſpiſſus aut pinguis: alijs tenuis vel oꝛdeis[r] crudus. alijs aūt in ſūmitate cutis: alijs xͦo iterius in mēbꝛanis vl' neruis quos greci ſyndeſmon vocāt qui oſſib⁹ ꝯiūcti ſunt efficit̄ podagra: neceſſe eſt ergo ad qualitatē que ꝯ nām eſt paſſionis attēdere ne ipſa natura paſſionē diutius ſuſtinēdo mutata: fiat egritudo ipſa nālis: ita igit̄ ⁊ nos expedientē curā qualitatis ⁊ quātitatis ad hoc cōuenit adhibere. Et vt ſimpliciter dicā modum vel menſuram ad hec que adhibenda ſunt: vt cognita fuerit cauſa ita ⁊ facere debemus.

q .i. tempus.
r .i. ſeroſus ſeu aquoſus.

De catarticis. Caplm. CCXLIX.

Si ergo qd̄ ledit flegma manifeſte eſſe cognoueris: neceſſe eſt id ante oīa purgare flegmagogis catarticis: ⁊ ſic poſtea localia ſunt adhibēda adiutoꝛia. Juuant̄ .n. oīa mēbꝛa ſi pꝛius a nobis ſupfluitas humoꝛū fuerit detracta que ipſaꝫ gn̄at paſſionē. Et ſi nō ſolū ſit flegma qd̄ moleſtat: ſꝫ cū eo videat̄ ēt ſanguinis eē abūdātia ſimul cum flegmate opꝫ educere vtroſqꝫ. Sꝫ p̄us ſanguis eſt detrahēdus: ⁊ releuata virtute ſic dādū eſt catarticū qd̄ poſſit educere pingue ⁊ ſpiſſuꝫ flegma: ⁊ nō oꝛoide .i. aquoſum ⁊ tenue vrine ſimile: quēadmodū multi faciūt dātes lacterides[s] ⁊ opos[t] titimalli ⁊ cocoguidiū[v] eis adminiſtres: ⁊ ſic euacuant tenues hūoꝛes quos greci oꝛodes vocāt. Qui[x] magis ledūt ꝙ iuuēt dū pinguioꝛes ⁊ ſicciores humoꝛes fuerint facti: qꝛ vix poſtea digerunt̄ aut auferri pn̄t. Opoꝛtet ergo fugere ſemꝑ talia catartica: ꝙ ſi ⁊ a nobis dare ea fuerit neceſſariū admiſcere eis opꝫ aliqua que leniant ⁊ extenuent ea: hec enim ſi fuerint admixta ſine leſione fiet catarticum.

s .i. de catapucia minoꝛe.
t .i. ſuccum.
v .i. ſem̄ meçereō vel laureole.
x Dantes .ſ. pꝛedicta.

Oxymel Juliani catarticum. Cap. CCL.

Juliani ergo qd̄ dicit̄ oxymel ⁊ ad h̄ mirabil'r facit hoc mō cōfectū. ℞. hoc[y] que[z] extenuāt ⁊ purgāt pingues humoꝛes pariter ſimul ⁊ tenues mixtos educūt qui fiūt in coꝛꝑe ⁊ in nodis vl' articulis reſidētes: aut aliqbus ſunt inſulti intrinſecus in mēbꝛis. ℞. aūt ipſa cōfectio hec ruthe folioꝛuꝫ origani lacterides[&] alipiados[ꝯ] ſquille interioꝛis ebuli cimarū[ꝫ] canapij qd̄ eſt ſambuci coꝛtex medianus pulegij: achoꝛi aā .℥.ij. anheti .℥.j. ⁊ .ß. ireos folioꝝ coſti: ſpice nardi: reupōtici: aſſarij: amomi: ipericon: cimini aā .℥.j. tede[aa] pinguis .lib.j. agarici polypodij: epithimi: ellebori albi: aniſi aā .℥.ij. aceti .℔.[bb] x. mell' .℔.j. Cōficies āt h̄ mō lacterides ⁊ coſtū ⁊ cocoguidiū ⁊ reupōticū ⁊ amomū ⁊ ſpicā nardi teres diligenter. Ceteras aūt herbas infundes in aceto per .iij. dies: ⁊ ſic poſtea coques donec media pars aceti cōſumat̄. pꝛoiectis ḡ herbis admiſce mel ⁊ vbi coctū fuerit ad mellis ſpiſſitudinē tūc ſupꝛadictas ſpecies tritas ſimul admiſcebis ⁊ vteris ꝼm virtutem vniuſcuiuſqꝫ doſis eſt ꝑfecta .℥.j. media[a] xͦo ē .℥.ß. minima aūt doſis eſt .ʒ.viij. ſic .n. iſtud ꝯficiūt mlt̄i. Ego aūt in oxymelle ſolū agaricū ſubtil'r tritū in cocto oxymelle ſupſꝑſo poſitū: ⁊ ſic conficio ⁊ ſuauius eſt ⁊ ſine aliqua moleſtia accipitur. Sepius autem ⁊ ſcamoneam admiſcui vt foꝛtius id facerem catarticum: ꝙ ſi non mittatur ſcamonea ſuauis bibitur.

y .i. oxymel.
z Illa ſcꝫ.
& .i. catapucie minoꝛis.
ꝯ .i. meçereō. Ja.
ꝫ .i. ſūmitatum.
aa Eſt lignū pingue vel pini vel abietis. Jañ.
bb Eſt figura ſextarij. ⁊ eſt ſextarius lib. ij. ⁊ .ß.
a Doſis .ſ.

De cataputijs dandis. Caplm. CCLI.

Quod ſi oxymel illud ſuaue non fuerit ad accipiēdū patienti dabis ei cataputias in ouis miſſas: ⁊ ſic purget̄. Hec eni pn̄t purgare ipſos articulos a ſpiſſis ⁊ viſcoſis humoꝛib⁹ ⁊ a ſupfluitatib⁹ liberare. Multa enim talia facta a plurimis ſunt inuēta q̄ in vſu fuerūt: a nobis aūt hec frequēter ſunt data. Cataputie in hīs cauſis hoc mō ꝯfecte aloe colloquintide interioꝛis ſcamonee aā .℥.j. euſoꝛbij dragagāti nitri aā .ʒ.iiij. ſucci braſice[b] aut de malis cydonijs: aut cytri qd̄ ſufficit: vteris aūt ꝼm virtutē eius q patitur. Melius eſt .n. ſi nō de ſemel ſub vna potione purget̄: ſꝫ ſepius ⁊ paulatiꝫ opꝫ deducere vētrē vt ſpiſſos ⁊ viſcoſos humoꝛes poſſit furtiꝫ ſubtrahēdo deducē. Nā ſi ſub vna aut ſemel volēs purgare dū totū exagitat̄ coꝛpus que iueniunt̄ in ſūmitate educunt̄ ⁊ q̄ ſpiſſa ſunt aut viſcoſa latētia relinquunt̄. Et iō paulatim ſubinde accepto medicamine facilius reuma educit̄: ſubtiliāt[c] eni ſi frequēter ⁊ paulatiꝫ[d] accipiant̄. Sciri autē opꝫ ꝙ nō ſolū cuſtodie cā in lenimēto vel religs paſſionib⁹ has opꝫ dari catapucias: ſꝫ in ipſis acceſſionib⁹ aut ſuppoſitionib⁹[e] cauſarū. Mitigāt .n. doloꝛes ⁊ ex ipſis dolētib⁹ locis deducūt nocētē materiā: ſꝫ nec iterū ipſa acceptio reumatiçare loca permittit.

b .i. caulis.
c Humoꝛes viſcoſus .ſ.
d Catartica.
e .i. defluxionib⁹.

De antidoto diacoꝛallion. Cap. CCLII.

Expedit etiā hīs poſt catarticū dari aliqd̄ ex hīs que extenuare pn̄t: ⁊ a nobis ꝓbata ſunt in hac cā. Juuātur aūt ex hīs oīno qui nā ſunt flegmatica ⁊ humida ⁊ frigida ſunt tēperātia. Quēadmodū ſi accipiāt iterū ledunt̄ qui calida ⁊ ſicca nimis diſtēperātia ſunt: ⁊ hi qui ſubtili ⁊ tenui ſunt nā ⁊ valde ſolliciti: ⁊ inſomnietatē patiunt̄ in oī qua degūt vita. Multe eniꝫ ſunt ꝯfectiones de antidotis in hac cā multas virtutes hn̄tes ꝯ flegmaticas ⁊ frigidas ⁊ humidas hn̄tes naturas ſeu diſtēperantias. Sꝫ nō apud me inuētū eſt meli⁹ ꝙ id qd̄ appellat̄ diacoꝛalliō ſed nec meli⁹ hoc alterū eē cognoui nec iuenire potui. Nā neqꝫ hꝫ in auſteritate aliquā adhibēdū difficultatē: ſꝫ ſuaue eſt ad accipiēdū ⁊ ad operādū. Et abſqꝫ ꝑiculo maximā hꝫ virtutē. Neqꝫ .n. plus a rōne deſiccat vel extenuat ſupfluos humoꝛes ⁊ infixos in articulis digerit. ℞. aūt hec ꝯfectio coꝛalli .ʒ.vj. ſmirnis[f] trocleteꝫ[g] .℥.j. gariofili grana .v. reupontici .℥.iij. folij ſine ipoſitura[h] .ʒ.iiij. peonie radicū .℥.j. ariſtologie rotūde .℥.j. ſpicenardi .℥.iiij. Has oēs ſine ipoſitura[i] mūdas ſpēs tūdes ⁊ ſil' ſubtiliſſime tricocinabis pulueres admiſcēs ⁊ dabis patiēti in calida aq̄ ieiuno māne .ʒ.j. ⁊ ſit ieiunus abſtinēs hoꝛis .vj. Initiū eni potionis faciamus in kalēdis Januarij. Bibat igit̄ is qui patit̄ per ſingulos dies dieb⁹ numero .c. ⁊ pauſet dieb⁹ .xxx. ⁊ cū dies .cc. impleuerit ⁊ potiones biberit ducētas dabis iterū die paradiē[k] ⁊ in dieb⁹ .clx. bibat potiones .lxxx. Et poſt hec iteruꝫ in diebus .cc.lx. potiones bibat .lxxx. vt dies duos trāſponat ⁊ tertio bibat. Que ſimul oēs fiūt potiones .ccc.lx. bibēde ſunt autem hec intra mēſes .xxij.

f .i. mirre.
g Al loco.
h .i. ſupfluitate.
i .i. ſupfluitate.
k Jta .ſ. ꝙ vno die ceſſet ⁊ alio capiat.

Abſtinēdus eſt igit̄ q biberit hāc potionē vt nequaꝙ furiat[l] neqꝫ cū muliere miſceat̄ neqꝫ vinū ſtipticum bibat aut ſatis dulce ⁊ ab acris[m] omnib⁹ iſtis ſe abſtineāt ⁊ ab olerib⁹. Et piſciū capita nō māducet. Neqꝫ gambaratos aut aſtacos[n] aut ſipſas aut milos aut betas[o] aut carnes lepoꝛinas: A leguminib⁹ aūt oībus abſtineāt: ⁊ maxie a faba. Antidotū aūt iſtud taliter dandū eſt q̄liter dixímus ⁊ non oībus: ſꝫ tm̄ flegmaticis ⁊ quib⁹ diſtēperātia vna eſt: ideo qꝛ non pn̄t oēs podagrici ab vno antidoto liberari. De qua re mihi neceſſe ⁊ vtile eſt viſuꝫ vt non ſolū de vno antidoto: ſed ⁊ de alijs debeā memoꝛare: vt ad decurrētē ſupfluitatem cacochimie intercidēdā de hīs qd̄ eis vtilius aut expediens eſſe videtur quiſqꝫ artifex poſſit eligere.

l .i. iraſcatur.
m .i. acutis.
n Piſces ſunt.
o .i. ſiclas Januē ſie: gallice bettes.

Item de antidoto trachij. Cap. CCLIII.

Antidotum Trachij phi: cuius a multis virtus ꝓbatā eſt. ℞. ſpicenardi folij myrre troclitē[p] aā .ʒ.iiij. gētiane cretice[q] ariſtologie lōge aā .ʒ.iiij. baccarū lauri purgatap .℥.viij. reupōtici .℥.iiij. doſis ꝑfecta eſt antidoti .ʒ.j. Opꝫ autē ⁊ hoc antidotū nō ſimpl'r incohoare ad dādū ipſaꝫ potionē: ſꝫ in tp̄e cōpetēti eſt offerēdū. Utiliſſimū auteꝫ eſt pꝛimū tp̄s ad dādū antidotū in initio pꝛimi veris ſole trāſeūte in piſces. Qꝫ ſi hoc ꝓhibeat̄ tp̄e initium fieri opꝫ deficiēte autūno. Melius autē eſt eis qui frigidam ſatis habēt diſtēperantiā incipiēte pꝛimo vere dari. Qui autē calidioꝛes aliquantulū ſunt natura autumno deficiente debent initium potionis facere.

p Al loco.
q Al loco.

De potionibus. Caplm. CCLIIII.

Datio aūt potiōis per ſingulos dies mane eſt offerēda fcā digeſtione. Sin minus[r] abſtinēdū eſt vſqꝫ ad hoꝛā ſcdaꝫ aut tertiā: qn̄ digeſtionē factā cognoueris. Poſtꝙ aūt biberit potionem hoꝛis plus aut minus quatuoꝛ: aut quinqꝫ a cibis abſtinēdus eſt: ⁊ ſit aīo quieto furoꝛe vitato ⁊ ſine aliquo vite huius ſit impedimēto vt anadoſim[s] bonaꝫ faciat medicamen. Semꝑ ergo ſollicitudo dꝫ eſſe de hīs que dicta ſunt. Sit aūt potionis quātitas per ſingulos dies .iij. ⁊ nō ſe remoueat a potiōe vſqꝫ ad dies .lxx. a bibēdo antidoto. Qꝫ ſi cōtingat preterire addat ſupꝛaſcriptos dies quos preterijt. Ego auteꝫ exiſtimo eos qui ſatis flegmaticā aut humidā hn̄t diſtēperātiā vſqꝫ ad annū integrū optimū eſſe ſi perſeuerent accipere medicamē. Quāto eniꝫ aliquis diſtulit accipere medicamen: tāto magis a paſſione poterit vinci. Poſt acceptionē autē medicaminis oīno ſuadeo ex interuallo duoꝛū aut triū mēſiū purgari catartico vt nō cōcedatur aliūde humoꝛ cōgregari vt nō cacochimia iterum generet̄ ex qua paſſio iteruꝫ repleri poſſit. Qꝫ ſi refugiat frequenter catarticum accipere antidotum ipſum ex interuallo quo pretermittit catarticum accipiat: ⁊ maxime in pꝛimo vere aut autūno. Sic eniꝫ faciens ſuperfluitate humoꝛum carere poterit ⁊ ſine reumate eſſe: ⁊ neqꝫ ſuffocationeꝫ: neqꝫ aliquod aliud periculum acute paſſionis incidet. Sciendum eſt aūt ꝙ hij maxime periclitantur qui poſt .v. annos, aut .vj. laboꝛantes talem antidotum accipere. Qui autem in initio paſſionis fuerint ⁊ ita vſi nō ſunt narcotico poſt mutationem paſſionis ſine periculo non poſſunt exiſtimari. His dictis ad locales veniēdum eſt curas initium facientes de cataplaſmatibus vel alijs medicamentis vt eis qui ex frigida ſunt diſtemperantia expedientes faciemus curas.

r .i. ſi non.
s .i. redditionem ſeu diſtributionē per coꝛpus.

¶ De localibus curis ad eos qui de frigidis humoribus doloribus exagitantur. Cap. CCLV.

Manente igitur mediocriter dolore expedit his de baſilica factũ cataplaſma ⁊ apij folijs ⁊ conſe[a] herbe ſilr factum. Aut certe de braſica[b] hoc mõ cõfectũ cataplaſma. Braſice[c] folijs in aceto coctis ⁊ tritis cũ duobus ouorũ vitellis coctis ⁊ modico olei roſati factũ medicamẽ impones. Quod ſi nimis inſurgũt dolores vt vix ferre poſſint neceſſe eſt ad eos vti cataplaſmate: ⁊ maxime eo quo mitigat dolores. Quale de fenugreco ⁊ lini ſemine farina lolij ⁊ modico mellis. Sint aũt de farina fenugreci ⁊ lini ſemine partes.ij.⁊ lolij farina ſit vna ⁊ nihil icõmodũ eſt ſi ceteris admixta fuerit faria ⁊ ſimul fuerit cocta. Coquit aũt opz cataplaſma in vino magis ſubtili ⁊ calido cũ oleo nardino aut ciprino modico ſimul cocto ⁊ maxime hieme exiſtẽte. Tũc enĩ ſi calidiora ei admiſceas nõ vtiqz ledis ſz magis iuuas. Anodinũ enim eſt hoc cataplaſma ⁊ diaforeticum. Hoc aũt adhibito medicamine admiſcebis eis ſi opus fuerit: vt adhuc modicũ calidius ſit folia lauri. Quecũqz aũt fuerit cataplaſmata eẽ debẽt mollia ſiue ex his ſiue ex conſa[d] vel apij folijs aut ſmirnõ aut alijs ex rebus ſimilibus ops fieri. Si aũt plures ſpecies[e] de cataplaſmate: minus autẽ qd de alijs admiſcet rebus: ⁊ maxie in initio cõmotionis nocet. Melius eſt enĩ in declinatiõe amplius diaforeſim facere ⁊ calefacientib' reb'. In p̄mis aũt mitigare. Quod ſi cataplaſmate impoſito amplius cõmouent dolores neceſſe eſt vt fomẽtatio adhibeatur que diaforeſim faciat ⁊ refrenare poſſit hũores. Qualis eſt qua ſepius vſi ſumus ⁊ pbauimus in his plurimis in hac cã. ℞. aũt hec in aceto nimis[f] acro coques thimũ ⁊ origanũ ⁊ ſaturegiã ⁊ calamẽtũ de locis mõtuoſis collectas ⁊ cũ bñ cocte fuerint herbe ita vt oẽm amittant ibidẽ virtutẽ, piectis herbis cũ aceto calido fomẽtabis dolẽtẽ locũ: nõ ſolũ ſemel ſed frequẽter in die ⁊ hoc audacter vteris: hoc.n. ſepius a nobis ⁊ alijs multis experimẽto pbatũ eſt. Nã hec cõfectio in calido adhibita reumate iuuat. Prohibet iterũ illud reũ naſci reuma ſz ⁊ dolorẽ mitigat. Poſt aũt traſacta fomẽtatiõe cerotũ ſi fuerit neceſſe vteris que tepefaciẽdo diaforeſim faciat ⁊ nõ tñ de ſumma cute ſz de pfundo penetrãdo digerat. In p̄mis igit adhibẽdum eſt de diaſtrucio[g] cõfectũ cerotũ. Uel hoc ab paragorizãdo diaforeſim mediocriter facit. ℞. aũt hec gutte armoniaci.ʒ.iiij. lactis de vacca nigra.ʒ.iiij. lini ſemis ʒ.vj. oua.iiij. pus ſnundes colofonie.ʒ.j.ſ. ſepi taurini ʒ.j.⁊.ſ. olei veteris.ʒ.iiij. conficiatur ⁊ vteris.

¶ De calefacientibus potenter. Cap. CCLVI.

Adeos dolores qui ex nimio frigore ⁊ flegmatico humore fuerint. Ex qbus pſtipatio in articulis nimia ſit humoris hoc medicamẽ de euforbio cõfectũ. ℞. hec olei veteris.lib.j. nitri alexandrini terebẽtine lib.j. euforbij.lib.j. ireos.ʒ.iij. fenugreci farine.℔.j.⁊.ſ. cõficies ⁊ vteris valde bonũ hoc medicamẽ eſt: ⁊ in his paſſionib' ſepius ⁊ a multis ⁊ nobis pbatũ eſt: ad diaforeſim facit ⁊ calefacit ſupficiẽ cutis ⁊ extrahit de pfundo cõſtipatos humores ⁊ dolores reſoluit ⁊ amputat. Et in hoc oĩb' melius eſt qd nõ ingnat[h] ⁊ ſine aliq glutinatione aufert. ¶ Itẽ aliud vnguẽtũ. Scio eniz euforbiũ cũ oleo ⁊ cera cõfectũ magnos dolores ex frigore generatos mitigaſſe. Non enim oportet nos mirari: qz ⁊ euforbiũ calidũ

a .i. policarie. b .i. caule. c .i. caulis. d .i. policaria. e Siml. f .i. valde. g Struciũ eſt radix ſilis ellebori de q ſit diaſtrucium. h .i. ſordidat cutem adherẽdo.

eſt ⁊ mordicatiõnẽ facit: ſed in hoc illud laudamus: qz fortiter mitigat dolores ⁊ nõ ſolũ podagras: ſed ⁊ geniculorũ doloribus ⁊ capitis ⁊ emigraneis qui de frigido humore generant ſuccurrit. Qui ex calido medicamine nõ ſanantur niſi ex aliquo acro medicamine adhibita fuerit curatio. Qd logic' nõ admittit cũ viderit Hippocrate dixiſſe: cõtraria contrarijs curantur. Conficitur autem ſic euforbij.ʒ.j. olei dulcis lib.j. cere ʒ.iij. Iſtud enim vnguentum omnibus doloribus qui de frigore ſunt ſubuenit.

¶ De balneis. Capl'm. CCLVII.

Balneis aũt vti opz: ⁊ maxie de aqs dulcib' i reumaticis paſſionib'. Et nimis mitigant dolores: vnde conſiderandũ eſt qbus ⁊ qño adhibeant. Naz balnea maxime hos iuuant qui de ſubtili ⁊ acro humore laborant. Iſti enim iuuatur vſu balnei. Econtrario aũt quibus de frigido humore reumatiçãtibus nimio dolore vexantur loca que per articulos ſunt ⁊ mẽbrana calefacta merito ⁊ tẽperata frigidine iuuari poſſunt. Ego enim ſcio quẽdam apud nos vſum fuiſſe balneis cũ nimis vigeret doloribus ⁊ vſqz dũ finirẽtur dolores ibidẽ manſiſſe. Et in ipſo calore apponebat caricas[i] cũ aceto fortiter tritas ⁊ in modũ emplaſtri ſuperponebat. Sed ⁊ aliũ infrigidatum podagricum ſimiliter vidimus vẽntẽ[k] ⁊ cantaridis medicamen confectum ſibi impoſuiſſe ⁊ eleuatis veſicis humor multus exinde fluebat: hoc.n. faciens dicebat paragoriã[l] ſibi eſſe. Alter vo alleum ſolum terebat ⁊ ſuperponebat ⁊ iuuatum ſe eſſe dicebat. Alius barbarico more ſibi eſcas[m] in pedibus vbi dolor erat ponebat. ego eni eſcã nõ laudo medicinaz. Nocet enim magis q̃ iuuet ⁊ mitiget: qz nihil hz qd molliat ⁊ extrahat frigidos humores ibidẽ infixos ſz qd tenue fuerit decurrit ⁊ ſpiſſitudo remanens induſcatur in articulis: ⁊ adhuc magis deſiccatur ⁊ induratur humor ex deſiccantib' ⁊ calidis vel acribus vtitur medicaminibus vnde melius eſt nõ his vti. Quod ſi cõtingat: vt adhibeatur poſt hoc adhibenda ſunt ea que molliant ⁊ effundant vel extenuent ea que viſcoſa ⁊ in articulis ſunt infixa in profundo vt per ea poſſint articuli ad ſuos reuerti motus. Interdũ.n. calacticis[n] ⁊ amicticis[o] ⁊ diaforeticis adhibiti medicamib'.

¶ De vnguentis diaforeticis. Cap. CCLVIII.

Vnguenta igitur ſunt ad hec vtilia que poſſint diaforeſim facere ⁊ reſoluere duritias articulorũ: que recipiunt olei populini[p] ʒ.j. cere albe.ʒ.j. adipis anſeris.ʒ.j. euforbij.Ɔ.v. cerã cũ populeo oleo ſolues: ⁊ tunc adipẽ ſupmittes ⁊ cũ tẽperauerint in mortario ſupmittes euforbiũ tritum ⁊ vteris. ¶ Itẽ aliũ. Aliud vnguẽtũ diaciſon faciẽs ad eaſdẽ paſſiones ⁊ ſatis optimũ eſt. ℞. olei cois lib.j.x. cupreſſi pilas[q] virides numero.xx.v. herbe ſauine viridis lib.j. libanotidis viridis.j. roſimarini.lib.j. lauri baccas virides numero.c. fenugreci ſextariũ vnũ eſt põdus lib.v.⁊.ſ. vel lib.v. euiſci radicũ.lib.j. corticum pini.lib.j. opocilci[r].ʒ.v. hec cõtũdẽs infunde in aque ℔.[s] tribus dieb'. Et poſt dies.iij. ſupmittes oleum ⁊ coques donec pſumat aqua: ⁊ ſic colabis: ⁊ tũc in oleo addes colofonie lib.j. opocilci[t].ʒ.iij. ſolues cũ vino aſcalonio[u] nimis bono: ⁊ ſic oĩb' mixtis vteris magnificũ eſt ſatis ⁊ paragorici[x]. ¶ Vnguẽtũ lixiporion. Itẽ aliud vnguẽtũ qd dr lixiporion: magnificũ eni eſt ſz fortiſſimũ. Et iõ ad diuturnas paſſiões ⁊ ad omnũ neruorum

i .i. ficus ſiccas. k Balneo. l .i. mitigationẽ maximam. m .i. cauteria que eſſe dñr ab edẽdo ſeu comedẽdo. n .i. laceſſoriis ſeu irrigatorijs ſeu acrib'. Ja. o .i. reſolutiis ſeu relaxatiis ſeu mitigatiuis. p .i. de oculis populi facti. q .i. nuces. r .i. gummi hedere Jañ. s Eſt figura ſextarij et eſt ſextarius põdus.ij. lib. t Caſti. u A loco. x .i. mitigatiuũ.

neruorũ curas vtiliſſimũ eſt ⁊ vocaṫ lixiporion. ℞. aũt hec caſtorei.ʒ.j. piperis.ʒ.v. gutte armoniaci oppoponaci galbani medulle ceruine.añ.ʒ.ij. terebẽtine.ʒ.vj. cere lib.j. olei veteris lib.j. olei cyprini: olei laurini: olei yrini: olei glaucini[a].añ.ʒ.iij. cõficies ⁊ vteris. ¶ Item aliud vnguẽtũ qd facit ad eos q nõ ſunt delicato corpore: ſz duro ⁊ ſatis diuturnas paſſiones hñt. Facit ẽt ad eos quos greci ancbilas[b] vocãt ⁊ ſoluit neruos potẽter 3ctos ⁊ duros. ℞. adarcis[c] galbani terebentine oppoponacis caſtorei pipis byſſopi ceroti[d].añ.ʒ.ij. euforbij.ʒ.j. pyretri.ʒ.iij. ſtoracis.ʒ.iij. cere lib.j. olei cyprini.ʒ.viij. olei laurini: olei veteris.añ.ʒ.viij. olei nardini lib.j. olei amaricini[e] lib.j. balſami.ʒ.iij. conficies ⁊ vteris. hoc aũt vnguẽtũ ad paralyticos mirabilr facit. Oportet igiṫ attendere infirmãtes ⁊ qui caĺa ſunt natura ⁊ ſicca aut delicati ſunt: his nõ eſt adhibẽdũ. Sed his qui duras hñt carnes ⁊ tẽpore iã multo egrotãt de tenui ⁊ viſcoſo humore reumatiçantes.

¶ Ad eos qui in pedib' de flegmatico humore nimios habent tumores. Capl'm. CCLIX.

Quibus aũt intumeſcũt ⁊ inflãtur pedes: quoꝝ ẽt q iã ſu percurrit humor nõ eſt ſatis augẽdus[f] ſed ſpõgioſus ⁊ mollis apparet ita vt ſi digitis tãgamus facile cedat tactui nr̃o hoc exiſtimãdũ vẽtoſitate ſpũs ſupcurrẽte humidũ ⁊ aquoſum eſſe flegma. In his aũt expediũt maxie de ſalib' cõfecta cerota vel vnguẽta. His de ſalib' vtiles ſunt fomẽtationes frixe ⁊ in ſaccellis miſſe ⁊ frequenter mutate. Etenim ex his non ſolũ paragoriçanṫ[g] ſed q̃maxime multũ iuuanṫ. Ego eni ſcio quẽdã nobiliſſimũ virũ rome de ſalib' fomẽtationib' ſemp vſũ fuiſſe iuuatuz ⁊ hec nunq̃ aliquã leſionẽ in pedibus. Aut poros facere alicubi. Iuuanṫ ẽt ſi caĺo ⁊ ſicco vtanṫ balneo. Et nitro cocto ⁊ a ſale ibidẽ pfricenṫ vel eis[h] que ab antiqs inuẽta ſunt ⁊ que calefaciũt ⁊ mordicare pñt ⁊ ſubtiliant ſupficiẽ cutis ⁊ intrinſecus q 3tinenṫ humores valeãt deſiccare. Sũt aũt ⁊ hec multa ab antiqs inuẽta. Nos aũt de quo expimẽtũ hẽm' tradim': hoc.n. ſynapiſmate[i] 3fecto vſi ſum': vocaṫ aũt a qbuſdã nidon: ab alijs vo aſclipionis nimia: ponẽdũ vo eſt in declinatiõe podagricis. Qd. ℞. fenugreci ſulphuris viui ⁊ nitri eq̃lia põdera in balneo. Cõficiṫ aũt ſic puluis metas mereticon .i. recorporatiuus[k]. Facit aũt ad eos q caput ſatis humidũ hñt ⁊ thoracẽ facit ⁊ ad leprã ⁊ alphos[l] ⁊ ſuſpirioſos ⁊ quecũqz alie paſſiones de capite aut thorace gñanṫ cãs reprimit ⁊ diaforeſim facit oĩ mãe peſſime. Et plenitudinẽ deſiccat ⁊ robur inducit mẽbrorũ nimiũ ⁊ digerit caceſiam ⁊ viſcoſos ⁊ fixos humores. Artheticis quoqz ⁊ ſtomaticis expediẽs eſt ⁊ hi q hoc puluere vtunṫ ad podagrã ⁊ ſcie dolorẽ ⁊ ad pruritũ ⁊ ad impetigines membroꝝ ⁊ pilos ſubtiliãdos valet. Appellaṫ aũt yſoterus q ⁊ ad elefancioſos facit bene ⁊ mox in pmordio ad ſanitatẽ pducit nec ampli' ledi pmittit: hz aũt 3fectio ei' hec ſalis capadocij ſalis cõis: ſalis amari: ſalis armonici: ſalis nitipericon[m] ſalis trageſion[n] nitri alexandrini.añ. lib.j. affri[o] nitri lib.j. pumicis adarcis[p].añ.ʒ.j. limaſij anthos[q] ſtipteree ſciſtis[r] piperis chimolee[s] nardi[t] celtice ellebori albi ⁊ nigri ſtrucij[u] fecis qd eſt fex vini veteris cameleõte radicũ ſtaphiſagrie ſynapis peonie cypi agni[x] ſpmatis[y] baccarũ lauri ſiccaruz galle aſiane lupinoꝝ farine cymini añ.ʒ.iij. pyretri ſqnanti libani[z] arſenici gũmi yris illirice[⁊] cucumeris agreſtis radicũ ſiccarũ praſſij ſicci oſſis ſipie fenugreci cocognidij[ɔ] pulegij coſti graminis ſuc

a A glaucio qd eſt memithe. b .i. tumores duros. c Eſt ſpuma que circa cãnas aduatur. Jañ. d .i. humide. e .i. maiorane. f .i. terreſtris. g .i. mitigantur. h Perfricentur ſcz. i Synapiſma eſt puluis q aſpgit toti corpi vl alicui mẽbro vbi extenuare deſiccare vel reſoluere opz ipſo corpore in balneo pexiſtito. k .i. inſpiſſatiuus carnẽ ⁊ cutẽ dẽ ſans ⁊ pſortans mẽbrũ ⁊ tempe rãs complexionẽm. Jañ. l .i. anorphcoſos m A loco. n A loco. o .i. ſpume nitri. p .i. ſpume q circa cãnas adunatur. Jañ. q Anthos .i. flos limaſij .i. lapidis aſij q in alexandria tñmõ inuenitur. r .i. aluminis de pluma. s Genus terre eſt. t .i. ſpice. v .i. condiſi ⁊ eſt radix ſilis ellebore albo. x Caſti. y .i. ſeminis. z .i. thuris. ⁊ A loco. ɔ .i. ſeminis meçercon.

ci brionie radicũ ſiccarũ: añ.ʒ.iij. ſanſuci[z].ʒ.j. folij.ʒ.j. ſalẽ ⁊ nitrũ friges ſimul ſuper ignẽ in olla noua cetera ſicca terẽs cernes: ⁊ miſcebis oĩa ſimul ⁊ vteris ſubinde in balneo. Cũ aũt ceperit ſudare tũc ſparges ſup totum corp' cum decoctione corticis de radice ſalicis in aqua cocte. Hoc enim ſynapiſma[aa] optimũ eſt ⁊ nimis fortiſſimum. Facit autẽ ad eos qui non ſunt calida diſtemperantia neqz de cholerico ⁊ acro humore reumatiçant vel de calido ſanguine patiuntur. Preter hos eniz ad alios omnes qui reumaticas incurrunt paſſiones vtiliſſimum eſt.

¶ Pſilotrum podagricis. Capl'm. CCLX.

In his paſſionib' que de flatico humore ſunt podagricis multuz expediunt pſilotra in balneis adhibita: ⁊ maxime his q extenuari opus hñt ſupficiẽ cutis. ℞. enim hec libani[bb] maſticis lituaſiani[cc] ⁊ pumicis aſſi alcionij[dd] ſtaphiſagrie chimolee[ee] ellebori ſanſuci lythargiri amili.añ.ʒ.iij. ſpicenardi.ʒ.j. gariofi.ij. vteris ex his puluerib' i ſucco ptiſane: aut oriçe[ff] ſigillatiz cocti. Sit aũt mẽſura eq̃lis: ⁊ ſaponẽ gallicũ reſolues in ſupradictis ſuccis añ calefactis ⁊ ſic ſupſperges pulueris coclearia.v.⁊ calcis viue ⁊ crete lib.j.⁊ arſenici ⁊ ſandarace[gg].añ.ʒ.j.⁊.ſ.⁊ pbabis cũ pẽna ⁊ vteris. ¶ Itẽ de eiſdẽ. Ad hoc vtile pſilotrum qd facit ad arteticos ⁊ podagricos ⁊ ſtomaticos ⁊ ad oĩa gñata vitia diuturna. ℞. amili chimolee pumicis ſandarace[hh] ſtipteree[ii] libani[kk] liti aſianti[ll] ſtaphiſagrie ellebori nigri ⁊ albi.añ.ʒ.j. auripigmenti.ʒ.iiij. hec oĩa tũdes cernes ſubtiliſſimo tricocinio ⁊ cõmiſcebis ⁊ repones puluerẽ in ampulla ⁊ cũ opus fuerit in aqua vbi euiſci radices[mm]: aut malue ſylueſtres decocte ſint ibidem reſoluẽs de ſapone gallico.ʒ.vj.⁊ calce viua.ʒ.iij.⁊ de puluere[n] penſos[o].Ɔ.xv.⁊ auripigmẽti.ʒ.j. coques ⁊ cũ pẽna pbabis ⁊ in balneo ſudet ⁊ ſic eũ detergas. Hec eniz fortiſſima ſunt maxime que pedũ tumoribus: aut corporib' ſubueniũt. Ad eos aũt qui tumorẽ habẽt mediocrẽ in pedib' vel alijs locis iris illirice[pp] farina cũ aceto cataplaſma impoſituz benefacit. Silr aũt ⁊ calx viua cũ axungia porcina in pilatuſa[qq] ſi velut malagma[rr] factũ imponaṫ ſatis benefacit: digerit enim oẽs tumores ⁊ inflãmationes ⁊ maxime in genibus. Et malagranata acida cũ aceto cocta ⁊ trita cum ipſo aceto in quo cocta ſunt ⁊ impoſita vt cataplaſma bene ⁊ ipſam diaforeſim facere pbatuz eſt. Et tyriaca illita cũ aliquo ſubtili vino ſimilr ex flegmatico humore generatã podagra mitigat ⁊ deſiccat fortiter.

¶ Curatio podagre ex ſanguine gñate. Cap. CCLXI.

Dicendum erit nunc de ceteris.i. qño fit de ſanguis abũdãtia podagra ⁊ qbus vti opz adiutorijs. Si.n. de ſanguine 3tingit eẽ q ſupcurrit in articulis humor ſi nihil eſt qd phibeat ſanguis ei' eſt auferẽdus. Ex hoc.n. ſcio multos fuiſſe liberatos aut rari' eẽ reumatiçatos ita vt i pmo vere p ſingulos annos ſanguinẽ auferẽdo nõ ſolũ hoc pro euone faciẽtes ſed ⁊ pro cuſtodia corpis adhibẽt ⁊ a cibis abſtinẽdo que ſolẽt eſſe nutrimẽta ſanguinẽ augmẽtãtia detrahendo ſanguinis minuatur. Sane vtiqz ego non ſcribo ſed omnes medicos hoc exiſtimo noſce: quia ſanguis ex omni carne fit ⁊ hunc magis porcina facere ſolet ⁊ dulce vinũ ⁊ diuerſi oẽs cibi multi ⁊ exercitatio mediocris. Si ergo aliqs hoc obſeruet ⁊ in initio veris pmo ſanguinẽ auferat q ciboꝝ abũdãtia fuerit nutrit' ⁊ corp' frequẽter exerceat ⁊ impinguer ſit ad omnẽ ve

z .i. maiorane. aa .i. puluis extra aſpgẽdus. bb .i. thuris. cc .i. lapidis aſie q in ſola alexandria reperitur. dd .i. ſpume maris. ee Gen' terre eſt. ff .i. riſi. gg .i. auripigmẽti rubei. hh .i. auripigmẽti citrini. ii .i. aluminis de pluma. kk .i. thuris. ll .i. lapidis aſie que in ſola alexãdria repit cuius flos eſt ſicut ſal ⁊ dr anthos limaſie. m .i. biſmalue. n Preſcripto. f. o .i. pondus. p A loco. q .i. mortario. r .i. emplaſtrum.

ctationē abſqꝫ humoꝝ ſuperfluitate poterit eſſe. Et cum abſqꝫ humoꝝ ſuperfluitate fuerit ſine reumate pote rit remanere nihil habēs qd̄ ſupcurrat articulis. Vtan tur etiā calida aqua qui hec patiunt magis q̄ vino. Et ab omnib9 frigidis curationib9: ꝛ ab his quecūqꝫ ꝯria ſunt. i. que ſanguinē multuꝫ gn̄are poſſunt abſtineant. Multos enim ſcio vino ſolo abſtinentes vltra ab ipſa paſſione poſt vini abſtinētiam nō fuiſſe detētos poda gra. Nam multa potio vini his qbus multuꝫ abundat ſanguis inimica eſt. Bonū eſt aūt ꝓhibere his vini po tionē. Qd̄ ſi ex toto abſtinere nō poſſunt in primovere ꝛ eſtate oīno tentandum eſt vt a vino abſtineāt. Expe dit enim iſta oībus modis obſeruare his qbus reuma tiſmus ex plenitudine ſanguinis acceſſerit. Qꝛ ſi conti gerit nō obſeruādo cibos reumatiſmos pedū incurre re neceſſe erit illis localia adhibere adiutoria.

ℭ De localibus curis. Caplm. CCLXII.

Quibus ergo reumatiçātibus lo cis flegmon acceſſe rit: ſcire opꝫ duob9 agere modis. His [a] qui iam reumatiçāt infrigidare ꝛ diaforeſim [b] facere vt humor qui in inflāmatione iā fa cta cōtinetur digeraſ ꝛ de ſuperuenientē humorem re pellere poſſit. Optimū ergo ad hoc eſt cataplaſma qd̄ de herba ſempuiua ꝛ de corticib9 maligranati in vino coctis ꝛ roſis ꝛ alphita [c] cōficiſ: hoc enim reprimit qd̄ ſupercurrit ꝛ diaforeſim facit ꝛ deſiccat eū qui ꝯtineſ humorē ꝛ cōfortat ſimul ꝛ virtutē p̄ſtat imbecilli mē bro. Oportet enim coquere hn̄ cortices maligranati in vino ꝛ roſas ꝛ ſempuiuam diligēter terere: ꝛ ſic poſtea ſimul cū alphita admiſcere cū vino vbi mala granata cocta fuerit mediocriter ꝛ valde ꝯfecta [d] ſic ſupponen da ſunt locis patientib9. In eſtate frigida: in hieme ꝟo tepida. Si enim initiū cōmotionis eſt hec opꝫ adhibe re: ꝛ ſi mediocres adhuc dolores ſunt. Si aūt augmen tanſ dolores: ea que vocaſ cerotis embroca adhibēda eſt. His hec ſape [e] partes. v. cere ꝛ olei roſei ſit ps. j. ce re aūt modicū ſit vt ſolū pinguiorē facit embrocā. Su perponēda aūt ſunt hoc cū lana ſuccida in hieme tepi da: in eſtate frigida. Qꝛ ſi in alto [f] ꝯtingat ipſam inflā mationē eſſe nitri modicū ꝛ ſapā ꝛ oleū purū pro oleo roſ. admiſce ſape ꝛ magis iuuabūt. Permanēte igitur dolore ꝛ braſice [g] folijs veteris cataplaſmate. Qd̄. ℞. fo lia braſice [h] coques ꝛ teres diligēter ꝛ ſupmittes feces aceti ꝛ ouoꝝ nō coctoꝝ vitella duo ꝛ olei roſei modi cum ꝛ admiſcebis oīa ſimul. Et cū ſe adiuuerint pones cataplaſma ꝛ frequēter mutabis. Scio enim hoc adiu toriū ſatis nimios dolores paragoriçare [i]. Bene aūt iu uabis ſi cataplaſma ſpōgiā in vino ſtiptico mediocri ter infuſam ſupponas. Qꝛ ſi tale vinū nō fuerit inuen tuꝫ in puſta [k] ſpōgia infundēda eſt: ꝛ ſic eſt ſupponēda. Neqꝫ aq̄ cal'a pedes ei9 fomētādi ſūt. Neqꝫ cataplaſ ma de tritico aut de farina ordei eſt imponēdum. Oīa enim iſta ꝯria ſunt ꝛ magis in qb9 eſt plenitudo ſangui nis ex his moleſtanſ articuli ꝛ dolores in eis gn̄antur. In qbus aūt plenitudo nō eſt in corpore abūdās nihil nocet ſi ſint dolores ꝛ adhibeaſ cataplaſma de farina ordei. Sint ergo de farina ordei partes. ij. lini ꝟo ſemi nis pars vna. Coques aūt ꝛ mutabis frequēter. Humi dum aūt nō: ſed ſatis calidum ſi adhibeaſ cataplaſma queadmodum faciunt multi medicoꝝ: ledit nō ſolum articulos: ſed ꝛ alia loca frequēter ꝛ de tritici farina ni mis cocta cataplaſmātes: ꝛ nō ſciētes: qꝛ magis incēdi tur ꝛ deſiccaſ ſuperficies cutis q̄ digeraſ aliqd de pa tiētibus locis. Quia cataplaſma deſiccat ſi plus fuerit decoctū: ꝛ maxime ſi oleū in ipſa coctione habeat. Ma nifeſtū eſt eniꝫ ea que in oleo frigunſ ſeu piſces ſeu car nes qūo deſiccanſ ꝛ ſtringunſ. Nō ergo opꝫ vt dictuꝫ eſt hominē cataplaſmare niſi prius corpus euacuatuꝫ fuerit a ſupfluitate humoꝝ. Neqꝫ cataplaſma de triti ci farina nimis calidū eſt imponendū. Ego enim exiſti mo neqꝫ ſtipticas ſpēs vel eas que reprimunt debere adhiberi prius q̄ totū corpus euacueſ a ſuperfluitate humoruꝫ. Quia qd̄ ſupfluit in articulis timor eſt ne ad vitalia loca recurrēs cauſaꝫ ingerat ſuffocationis ꝛ pe riculū faciat mortis. Siue ergo diaforeticis [l] ſiue apo cruſticis [m] voluerit vti aliqs medicaminibus feſtinare dꝫ pri9 totū corp9 eūare: ꝛ ſic poſtea vti cataplaſmate.

ℭ Ad poros, hoc eſt ſi in nodis tumores fuerint ꝛ lapi des. Caplm. CCLXIII.

Quoniā quidē multis in pedibus manibuſqꝫ velut pori fiūt. i. velut tuberculi in eis generātur reumatiçantib9 articulis ſiue per inordina tos cibos aliquos indigeſtos ꝛ crudos col lectis humoribus in corpore ſiue frequēter narcoticis ꝛ anodinis medicaminibus vtēdo: cōſequēs eſt nobis ſcire qūo aut qbus medicaminibus pori debeāt reſol ui. Si enim calida diſtēperātia neruoꝝ ſuper excocta mā ꝛ viſta ſolet generare poros: nō opꝫ calefaciētibus ꝛ acribus vti medicaminibus: qd̄ ſi per hec [n] iaꝫ currat generatio lapidū ſ̄m [o] hec alios nutrit lapides vitium factuꝫ. Si ergo vtatur aliqs ad hoc que reſoluere poſ ſunt hos qui cōtinentur in mēbris lapides: mox iteruꝫ tranſeūdū eſt ad ea que mediocriter calefaciūt ꝛ effun dunt [p] vel reſoluere pn̄t medicamēta ꝓhibitis ceteris deſiccatiuis oīb9 cibis ꝛ antidotis q̄ calefaciūt ꝛ deſic cāt: hec oīa gn̄ant magis poros q̄ diſſoluāt vl' reſoluāt. Quib9 aūt nō eſt cal'a diſtēperātia ſꝫ frigidiores ꝛ pin guiores ꝛ crudi in articulis magis inſeruntur humores his vtiliſſima ſunt hec que extenuāt ꝛ calefaciūt ſi qs eis vtaſ. Per hec enim ꝛ qui nati ſunt ſoluuntur pori ꝛ alij ne renaſcantur ꝓhibentur. Ego enim ſcio quendā nimis grandes habentem poros in articulis per ea fa ctum fuiſſe ſanum vt ambularet ſine nocumento ex eo medicamine quo vſus eſt.

ℭ De antidotis. Caplm. CCLXIIII.

Hoc antidotū in toto anno bibat qd̄. ℞. cētauree. ʒ. v. ipericō camitrie [q]. aā. ʒ. ix. ariſtologie ro tūde gētiane petroſelini agarici fu [r] meu [s] aā. ʒ. iiij. nardoſtochy [t]. ʒ. j. mell' atici [u] qd̄ ſufficit: dabis aūt in cal'a aq̄. Et aliuꝫ ſcio incipiētē po ros hr̄e q nō adhuc ꝯcreatos hēbat lapides hoc vſum fuiſſe apoçimate p qd̄ extenuatis crudis ꝛ pinguib9 hu morib9 ſanus eſt. Quā apoçimā hoc mō ꝯficiebat ori ganū camitriā [x]. Pulegiuꝫ ꝛ camepitheos coquebat ꝛ ex his apoçimaꝫ bibebat. Hoꝝ tn̄ nihil expedit his q cholericā ꝛ cal'aꝫ hn̄t diſtēperātiā ſicut iam dictuꝫ eſt.

ℭ Ad poros. Caplm. CCLXV.

Quoniam multa medicamētoꝝ ſūt diuerſa gn̄a que ſoluere poros ꝯſueuerūt: quoꝝ cōfectio de nimie acredinis que ſunt ſpēb9 fit: q̄ malaxādo [y] ꝛ effundēdo [z] ſoluūt poros vobis eorum exponim9 diſaꝫ vt ad diuerſas diſtēperātias egrotan tiū vel ad magnitudinē malitie que ꝯtineſ in mēbris articuloꝝ eligatis que expedire pn̄t vniuſcuiuſqꝫ adiu toria que i ſingulis ꝯtinenſ ſcripta que ſoluāt in articu lis poroſita vt nunq̄ appareāt: ꝛ vt iterū nō poſſint

a Humoribus.
b .i. reſolonē iaꝫ fluxoꝝ hūoꝝ.
c .i. farina ordei.
d .i. optie mixta.
e .i. vini cocti do nec redeat ad tertiā partem.
f .i. in profundo.
g .i. caulis.
h .i. caulis.
i .i. mitigare.
k .i. aceto aq̄ mi xto. Jaū.
l .i. reſolutiuis.
m .i. repcuſſiuis.
n Acris.
o .i. ſ̄m admini ſtrationē hoꝝ.
p .i. humectam.
q .i. camedreos.
r .i. valeriane. Jaū.
s Eſt herba filis anheto in tyrſo ꝛ folijs.
t .i. ſpice nardi.
v A loco.
x .i. camedreos.
y .i. mollificādo.
z .i. liquefaciēdo

amplius generari. Eſt autem experimentatum quod hoc modo cōficitur. ℞. hec affronitri [a]. ʒ. viij. tereben tine. ʒ. xij. cere. ʒ. xv. olei pontici [b]. ʒ. xx. gutte [c] prime a ſaponario. ʒ. vj. conficies ꝛ vteris. ℭ Item aliud affro nitri terebētine gutte prime de ſaponario ꝓpolei [d]. aā. ʒ. iiij. cere. ʒ. viij. colofonie lib. j. olei veteris. ʒ. xvj. cōfi cies ꝛ vteris. Ad porros enim ꝛ ad apoſtemata [e] calci tuoſa aut podagras ſatis acute facit bonuꝫ: ergo eſt ad hec ꝛ multum a nobis ꝓbatum eſt. Medicamen ad hec qd̄ multum amplius operatiuum eſt ꝛ vocaſ dia cinabareus [f] ꝛ aloſantus ꝛ alijs multis modis. Habēt aūt graphagia [g] ipſa lythargiry lib. j. olei vetuſti. ℥. j. [h] lepidos calcu. [i] ʒ. j. calcucecaumenon [k]. ʒ. j. cinabriū [l]. ʒ. xviij. magnſtoçōti litupiriti [m] cadmie [n] yxito [o] libani [p] litiematiſti [q] litu perdiciato bethonice gentiane came leonte nigre. aā. ʒ. j. litu [r] frigij. ʒ. viij. i. diafrigis aloe. ʒ. ij. galbani. ʒ. j. ꝛ. ſ. armoniaci thimiamati [s]. ʒ. iiij. lituſci ſci [t]. ʒ. lxxiij. propulei [u] lib. iiij. ꝛ. ſ. cere. ʒ. xvij. bethonice ʒ. j. ꝛ. ſ. ꝛ. ℈. viij. ariſtologie. ʒ. ſ. diptami. ℈. xlij. reſine ſicce lib. j. Adipes de ſtructione [x] cum lythargiro terēs ſupermitte aloçanti [y] lib. ij. per partes: donec oīa reſol uantur. Hoc enim medicamen multum probatum eſt ꝛ non ſolum ad cōdilomata [z] ſed ad ſciriadas [&] ꝛ ydro celicos [?] ꝛ hydropicos ꝛ ſpleneticos ꝛ alias multas ꝛ magnas paſſiones in qbus ſupflui ꝛ ſpiſſi detinētur hu mores. Hoc ergo tandē opꝫ cognoſcere qa omnis paſ ſionis propriū [x] appellatur ꝓpter qd̄ ſatis vtile eſt: qꝛ a nobilibus medicis eſt nominatū hoc medicamen mi rabile eſſe: qꝛ neqꝫ calefacit neqꝫ accendit articulos ſꝫ ſoluit in eis factos poros ꝛ alios fieri non permittit ꝛ actionabile [aa] eſt: ſed non facile inueniſ. ℭ Iteꝫ aliud. Eſt enim feliciſſimum ꝛ facile inueniſ vbiqꝫ ſꝫ ad agē dum nimiam habet virtutem. Conficitur aūt ſic gutte prime a ſaponarijs. ʒ. vj. olei veteris lib. j. ſaponis gal lici. ʒ. iiij. mellis. ʒ. iiij. albuminis ouorum. ʒ. vj. cere. ʒ. x. terebentine. ʒ. vij. etenim hoc medicamen ad oīa mul tum eſt bonum. Interdum enim reſoluitur virtus eius ꝛ ideo molliorib9 corporib9 ꝛ delicatis eſt expediēs ſi ei admiſceantur mellis due partes. ℭ Iteꝫ alia qui dem medicamenta ꝛ dianemonis ſit tibi ꝛ ad hoc mul tum laudabile: ſed ad magnas paſſiones. i. ad tubero ſos ꝛ calcitroſos [bb] ꝛ ad lapidoſos poros gn̄atos opti me facit. Hec enim diuerſa genera medicaminum ad ſuprascripta vitia ſufficere poſſunt. Nā ego ſcio φ dia pſimiciū [cc] his me admiſcuiſſe medicaminibus: qꝛ nul lo modo ferebant mordicationem fortioris medicami nis ꝛ in vtriſqꝫ egrotans gratulabatur: qꝛ ꝛ iſtud mor dicationē auferebat ꝛ illud operaſ [dd]. Trocatus [ee] aūt ꝛ Galenus memorant poros ex veteri caſeo ſolui poſ ſe. Nam ꝛ hoc modo ꝯficiebāt caſeuꝫ acerrimū ꝛ diu turnis tēporibus inueteratuꝫ articuloꝝ ad poros co quebant. Nos aūt hoc modo cōfecto vſi ſumus paruā pinguem [ff] porcinam ſalſam diſcoquebamus in aqua ꝛ cum ipſa aqua terebamus in mortario caſeum vetu ſtiſſimuꝫ donec emplaſtri modo fieret ꝛ ſuper poros ipſos impoſuimus ꝛ magnifice iuuatus eſt.

ℭ De anodinis antidotis ꝛ catarticis dandis. Caplm. CCLXVI.

Quoniam multi a paſſiōis ma gnitudine vr gentur: quoniam non poſſunt nimios ferre dolores a nobis anodina [gg] requirūt medi camina. Pro qua re de his a nobis tradita eſt rō qūo aut quādo debeāt adhiberi ſeu cōfecta me dicamina tradim9. i. cerota que de opio ꝯfecta ſūt que ꝛ ciliogriſis greci vocāt. Sed ego q̄uis etiam eſſi miti gatiua ſunt: non tamen ſuadeo ſic facile adhiberi niſi nimius vigeat dolor ꝛ natura [hh] ꝛ diſtemperantia cali da ſint vt imponantur.

ℭ Catarticum de hermodactylis. Cap. CCLXVII.

Bibere autem aliqui eam que de hermodactylis fa cta eſt dant potioneꝫ eo φ ſine dolore faciat patiente mox vt fuerit vētris ſolutio facta deponēdo aquoſum humoreꝫ ita vt ſtatim ambulet. Eſt enim hoc verū qd̄ dicūt ſꝫ rarius dāda [ii] eſt. Habet [kk] enim qd̄ nociuū in ſe nā ꝛ frequenter reu matiſmū patiunſ qui eū bibūt. Exiſtimo enim qꝫ caco ſtomachū eſt hermodactylus ꝑpterea frequēter reu matiçant [ll]. Naꝫ cyminū aut maſtix aut çinçiber: ideo ei admiſceſ qꝛ cacoſtomachus eſt. Aliqui etiā ꝛ eufor bium mittunt exiſtimātes eū [mm] aliqd frigoris habere ꝛ ideo narcoticū eē. Sed ſpero qꝛ hermodactylus nō ſatis eſt frigidus aut narcoticus: qꝛ purgādi hꝫ virtutē. Naꝫ ſi frigidus eſſet purgādi virtutē nō hēt. Omnes enim ſpēs que ledunt ſtomachū in ſuauitate [nn] earum imbecillis effectus [oo] faſtidiū ciborum incurrit. Bonū ergo eſt cyminū ꝛ çinçiber ꝛ piper admiſceri vt mali tie ipſius poſſit reſiſtere: ꝛ potio nimis ſit cacoſtoma ticha [pp]. Sed ꝛ aloe nihil his deterior eſt ſi hermoda ctylo admiſceatur. Cui tn̄ ſi admiſceaſ maius adiuto rium [qq] eſt. Nam ego potionem ipſam ab antiquis in uentam a me probatam ſuperaddam vt non ignoran tes pretereant. Catarticum de hermodactylis qd̄. ℞. hermodactyli pēſus ſolidi [rr] vni9 ꝛ çinçiberis ſiliqs [ss] iv. piperis ſiliquas. iv. aniſi ſiliqs. iv. his oīb9 vna eſt po tio. Si aūt volueris vt amplius deducat ventrē adde ſcamonee ſiliquas quatuor. Et ſic ſine dolore efficiūſ qui acceperint hoc modo cōfecto hermodactyli fiat. ℭ Hermodactyli. ʒ. iiij. cymini. ℈. xiij. çinçiberis. ℈. xv. piperis. ℈. x. dabis aūt in calida aqua. Integra aūt doſis ſint. ℈. iiij. ℭ Item alia [tt]. ℞. hermodactyloꝝ ʒ. iiij. çinçiberis. ℈. vj. cymini ſiliquas [vv] quatuor aniſi ſiliquas. iiij. diagredy ſiliquas. vij. dabis aūt cuꝫ vi no ꝛ melle: facit enim bene. Experimentatum illaꝫ ha beo in pluribus. Nam purgando mox paragoriçat [xx] ꝛ ſtatim ambulare eum facit ſiue incipiente paſſione ſiue in declinatione podagre. Danda eſt etiam conſi ſtente [yy] paſſione. ℭ Iteꝫ alia ſatis bona ꝛ a nobis ex perimentata. Aniſi ſiliquas. xij. cymini piperis albi ꝛ nigri. aā. ʒ. ij. ℈. ʒ. viij. eufor by. ℈. iiij. maſticis. ʒ. vj. caſſie [zz]. ℈. j. hermodactyli. ℈. iiij. his omnib9 vna eſt potio: dabis autē in calida aqua. ℭ Item alia quā Ja cobus tradidit hermodactyli. ℈. iiij. diagredy. ℈. iij. dabis bibere ſed ante accipiat cibum ꝛ calidam aquā bibat ꝛ humidos cibos accipiat. ℭ Item aliud quod Theodoſi9 philoſophus tribuit. ℞. hermodactyli. ʒ. j. cymini ethiopici. ℈. iiij. alipiados [aaa] herbe … ℈. iij. agarici. ℈. iij. muſti ſiliquā vnam fu [bbb] ℈. iij. maſticis. ℈. iij. ſpicenardi. ℈. iij. gingi [ccc] ℈. vj. doſis autem. ℈. ſunt. iiij. cuꝫ hydromelle: mirabilis eſt enim iſta potio ꝛ a multis probata eſt: etiam ꝛ a nobis manifeſtum eſt. Qualiter nutriēdi ſunt qui de hermo dactylo antidotum ſunt accepturi. In primis ante po tionem accipiant duo aut tria vitella ouorum ꝛ panis modicū ꝛ de galline pectore: ſicqꝫ poſt vnā horaꝫ aut duas lauent. Et exeuntibus a balneo cum redierint in domum dabis antidotum ſicut dicta eſt doſis. ſic eniꝫ datum antidotum omni datione vtili9 eſt ad opandi. neqꝫ enim tangendo ledit ſtomachum: ꝛ ventrem ma

a .i. ſpume nitri.
b .i. de oliuis im maturis.
c .i. leſciuij vnde ſaponarij ſapo nem faciant.
d .i. cere ſordide que ex aluearijs apum colligiſ.
e A para calcituo ſa ſunt duritice iſcturarū. ſ. la pidatiōes quas ꝯtinēt in ſe ſicut calcē vl' gipſuꝫ. Ja. allegās hūc paſſum.
f .i. de minio qd̄ dicit cinabriuꝫ.
g .i. deſcriptiōes eius.
h Eſt figura ſex tarij: ꝛ eſt ſexta rius lib. ij. ꝛ. ſ.
i .i. ſquame eris.
k .i. eris vſti.
l .i. miniū.
m .i. lapidis igni ti. ſcꝫ quo ignis accēdiſ in ſuſi li. i. ſilicia.
n .i. ſpume argē ti.
o .i. viride eris.
p .i. thuris.
q .i. lapidis ema thitis.
r Litufrigius la pis frigius: oia frigis idē lapis eſt viridis me diocriter gra uis venas hn̄s varias quo inſe ctores infrigia vtunſ Jaū.
s .i. aromatici.
t .i. aluminis ſci ſci.
v .i. fecis aluear apium Jaū.
x Gallice oſtri ce.
y .i. floris ſalis q inueniſ ſupra pe traonſi ſluis in ſtagnis velut pi gnamen ſupna tans. Jaū.
z .i. hemorroidaſ cecas que tumē tes nihil emit tūt ſanguinis.
& .i. duritics.
? .i. hn̄tes teſticu los inflatos.
x .i. medicamen.
aa .i. efficax ꝛ ac tiuum.
bb .i. duros ad modū calcis: vel gypſi.
cc Eſt vnguentū de ceruſa plūbi que dicitur pſi micium.
dd .i. forte medi camen.
ee Medicus.
ff Carnem.
gg .i. ſtupefacti ua.
hh .i. complexio naturalis.
ii Poſt hermo dactylum.
kk Hermoda ctylus.
ll Qui cū ſumūt.
mm .i. hermo dactylum.
nn .i. aſperitates vel abominatio nem.
oo Stomachꝰ per eas.
pp .i. nocens ſto macho.
qq In laxādo.
rr Solidus ēpō duo. ʒ. j. ꝛ. ſ. Jaū.
ss Siliqua ē pō due ſunt gra norum. Jaū.
tt Potio. ſ.
vv Siliq ē pō duo ſunt gra norum ordei.
xx .i. mitigat.
yy .i. in ſtatu exi ſtente.
zz Lignee. ſ.
aaa .i. meſereon.
bbb .i. valeriane.
ccc .i. croci hor tulani. Jaū.

gis faciliorem reddit. Sufficiat aūt de hermodactylo hec dixiſſe quemadmodum ab antiquis tradita nobis experimenta ꝛ a nobis probata ſunt.

a .i. pillulis.

De cataputys [a]. Caplm. CCLXVIII.

Vſus aūt ſum ꝛ ego ipſe tēpore meo experimentato iuuamine aloē admiſcens hermodactylo: ꝛ factas cataputias dedi ad glutiēdū ꝛ nō in potione. etenim ſine dolore mox effecti ſunt ꝛ reumatiſmos frequēter accedētes ꝓbaui. ℞. eni hec aloe ℈. ij. ſcamonee. ℈. iiij. cucumeris ſyluatici ſeminis. ʒ. iiij. hermodactyli. ʒ. iiij. doſis aūt. ℈. vj. ſꝫ plus aut minus ſm virtutē. Cataputie alie ſilr operant: faciūt etiā ꝛ arteticis qui nā plus flatici ſunt: aloes collogntide interioris ſcamonee. aā. ʒ. iiij. hermodactylorūꝫ. ʒ. j. doſis aūt. ℈. vj. aut plus aut min⁹: facies aūt cataputias ſm virtutē. Alie cataputie: calactidas [b] ꝟo ſi volueris facere cataputias: facies ſic: aloes ſiliquas. vj. diagredy ſiliquas. ix. ſerici hermodactylorūꝫ. aā. ſiliq̄s. iij. hec teres cū roſeo [c] aut hydromelle facias cataputias: ꝛ dabis nō ſolū podagricis: aut arteticis: ſꝫ ꝛ alys q̄buſcūqꝫ volueris deducere ventrē. Satis enim ſine aliqua moleſtia purgant ꝛ nihil in ſuaue ſentiunt ſumentes.

b .i. laxatiuas.
c Melle. ſ.

d Coronopodiū herba ē que pes corui dr. folia hꝫ vt philiū Ja.

Potio de coronopodium [d]. Caplm. CCLXIX.

Ciri aūt opꝫ q̄ nō ſoluꝫ de hermodactylis efficiunt̄ potiones ad podagras que ſine dolore fiūt: quas greci anodinas vocāt: ſed alia multa: de quib⁹ eſt coronopodiū [e]: q꞉ ꝛ ipſum exiſtimo hoc preſtat qd̄ ꝛ hermodactylus ſed minus eſt cacoſtomachus illo. Paragoriçat ꝛ educit ventrē ꝛ nō minus: ꝛ tamen nō ſatis ampli⁹: eſt aūt ex eo integra doſis. ℈. iiij. dabis aūt eum interdū ſolū: interdū ꝟo cū piperis granis. xl. multi aūt ampli⁹ addiderūt ſpēs: ꝛ vtilius operādo meli⁹ ſunt iuuati. Habet aūt ipſa cōfectio hec. çç. ℈. ij. piperis. ℈. j. agarici. ℈. x. gnicy [f] iterioris. ℈. iiij. coronopody radicū. ℈. vj. tundes cernes cū tricocino ꝛ repones: dabis aūt. ʒ. j. ex eo. Quib⁹ aūt difficilior eſt vēter ad purgāduꝫ: dabis. ℈. iiij. aut plus aut minus ꝛ poſt euacuationē ventris ſtatim lauet: ꝛ poſtq̄ꝫ lauerit nutries eū ouis ꝛ pane. Sciri aūt opꝫ hoc adiutoriū in magnis acceſſionibus [g] datū paragoriçat [h]. Alia potio que mox vt accepta fuerit in ipſa acceſſione ſine dolore patiēs efficiet̄: cōficit̄ aūt ſic. Heriſimi [i] ſeminis. ℈. iiij. çinçiberis. ʒ. vj. coronopody radicuꝫ amomi piperis. aā. ℈. vj. pulueris aūt ſit integra doſis. ℈. vj. Obſeruēt aūt qui potiones iſtas accipiēt vt bene digeſte [k] ſint: ꝛ in roſato [l] aut in puſta [m]. Nihil minus aūt mitigare ſolet dolores ꝛ muri [n] herba cum nihil in ſe habeat qd̄ cacochimiā facere poſſit in ſtomacho: ꝛ leſiones in articulis. Hec aūt habet ipſa cōfectio agaricus muriū aā. ʒ. j. doſis ꝟo eſt integra. ℈. iiij. ꝛ cum potione adde euforby. ℈. j. dabis aūt cum vino aut melle aut in criſpatico [o] bono. Item alia duo antidota podagricis que dicuntur climax. ℞. agarici. ʒ. j. fu [p]. ʒ. ij. petroſelini. ʒ. iij. meu [q]. ʒ. iiij. ipericon. ʒ. v. gētiane. ʒ. vj. ariſtologie. ʒ. vij. cētauree. ʒ. viij. camitrie [r]. ʒ. ix. mellis qd̄ ſufficit: dabis aūt hoc antidotū anni circulo percurrente.

e .i. pedis corui.
f .i. croci hortulani. Jaā. vel carthami qd̄ eſt ſemen eius.
g .i. inſultib⁹ guttarum.
h .i. mitigat.
i Herba eſt ſilis eruce in virga ꝛ folijs hñs florē nigellinū cū laminis in longitudine porrectꝭ in quibus eſt ſemen ſimile carthamo. Jaā.
k .i. mixte ꝛ fermentate.
l Melle.
m .i. aceto aque mixto.
n .i. auricula muris.
o .i. vino aurei coloris.
p .i. valeriane.
q Eſt herba ſilis anheto in tyrſo ꝛ folijs.
r .i. camedreos.

De antidoto alio podagricis dando per totū annuꝫ. Caplm. CCLXX.

Qvod datur anno itegro podagricis: ſanat enim podagras ꝛ omnes articulorꝫ dolores ꝛ epatis ꝛ ſplenis ꝛ renū dolorē ſanat ꝛ diſſinteriaꝫ ꝛ callos [s] ꝯuiſcatos in articulis ſatis bene ſoluit. ℞. aūt hec reupōtici. ʒ. j. agarici. ʒ. ij. fu [t]. ʒ. iij. petroſelini macedonici. ʒ. iiij. meu [u]. ʒ. iij. ipericon. ʒ. vj. gētiane. ʒ. vij. ariſtologie. ʒ. viij. cētauree. ʒ. ix. camitrie [x]. ʒ. x. doſis. ℈. ij. mulieribus ꝟo. ℈. j. cōficies aūt hec: ſic mittes oia in pila tundes omnia diligēter: ꝛ puluere facto pēſabis ꝛ ſimul miſcebis: ꝛ iterū mittes in mortario teres diu: ꝛ iterum tricocinabis ſubtili tricocino: ꝛ ſic vteris ſicut a nobis per ſingulos menſes ordinatum eſt. menſe Januario dabis diebus quinqꝫ. menſe Februario diebus. v. die poſt dieꝫ. menſe Marcio diebus. v. die poſt dieꝫ. mēſe Aprili diebus. v. die poſt diem. mēſe Maio diebus tribus die poſt diē. menſe Junio diebus duobus die poſt diem. mēſe Julio die vna. menſe Auguſto dabis die vna. mēſe Septēbri dabis die vna. menſe Octobri dabis duob⁹ diebus. mēſe Nouembri dabis duobus diebus die poſt diem. mēſe Decembri dabis quatuor die poſt diem: diem vnū in medio trāſponat: ꝛ ſic per menſes. xij. complaceat dies numero xxxvj. in anno vertente [y]. Oportet autem eum qui biberit abſtinere in toto anno ab his carnibus: ideſt bubulinis ꝛ porcinis ꝛ fungis ꝛ ſynapi ꝛ acribus [z] omnibus olerib⁹ ꝛ ab ydrogaro [ꝛ] ꝛ braſica [ꝯ] ꝛ bene digeſtū eſſe: ꝛ lauare pedes in calida aqua. Et ſic vngi oleo ꝛ lac bibere ordinate per tempora.

s .i. duritiea.
t .i. valeriane.
u Eſt herba ſilis anheto in tyrſo ꝛ folijs.
x .i. camedreos.
y .i. reuoluto.
z .i. acutis.
ꝛ .i. aquoſo garo, ꝛ eſt garus ſalſa que fit ex piſcibus ſalitis.
ꝯ .i. caule.

De localibus adiutorys mitigatiuis. Caplm. CCLXXI.

Hec ergo ſunt danda que mitigare poſſunt dolores. Qui aūt ꝓpter ſtomachi imbecillitateꝫ nō poſſunt continere vt accipiant [ꝫ] ſed mox vt biberint in vomitum concitātur pro timore aliquo ſeu ſuſpicatione aliqua medicaminuꝫ: ꝛ hi in acceſſione dolores ferre nō poſſunt. aliqua debemus nobis exponere que in rōne ꝛ expimento vtiliſſima nobis ꝫ dolores eſſe videntur. Cerotaria anodina que mox ſine dolore faciant ordinamus. Cerotum qd̄ dum in ſtatu acceſſionis fuerit ſuperpoſitum mox ſine dolore locus efficit̄. ℞. aūt hec croci opy. aā. ʒ. iiij. panis lib. j. cere lib. j. olei roſei lib. ſ. crocum ꝛ opium infundes in vino panem in aquā quam fundens ꝛ exprimens manibus admiſcebis vbi crocum ꝛ opium trita ſunt: ꝛ iterum teres donec omnia miſceant̄: ſic poſtea ceram ſolutam ſupermittes teres ꝛ vteris. Aliud qd̄ in ſtatu paſſionis adhibet̄. cere. ʒ. iiij. lythargiry. ʒ. ij. pſimicy [aa] ʒ. ij. ſtrigni [bb] ſucci lib. j. olei roſati lib. j. ſupermittes ſuccum donec totuꝫ colligatur ſic vteris. Cerotū aliud. ꝛ hoc ipſum aūt mitigatiuum eſt: facit enim ad omneꝫ inflāmationem ignitam: opium ſolues cum lacte mulieris. addes olei roſei: ꝛ cere. aā. ʒ. vj. ꝛ ſic miſcebis cerotum ꝛ vteris. Item cerotuꝫ aliud mirabile experimentatum mittes in cacabo oleis cōmunis. ℔. ij. coques lignis de vitibus. i. de ſarmentis donec bulliat: ꝛ vbi iam deſierit bullire torpedinis [cc]. i. piſcis marini penſum [dd] lib. j. cōmittes in ipſo oleo ꝛ coques donec iterum bullitionem faciat ſecundam ꝛ tertiam: ꝛ poſt hec ſupermittes aſphalici [ee] animalis quē aliqui maridanum vocant ſanguinis. ʒ. iiij. ꝛ ſimul coques cuꝫ torpedine [ff] donec diſcoquantur ꝛ ſoluantur omnes carnes eius ꝛ ſublatum ab igne cum refrigerauerit colabis ꝛ mittes in alio vaſe: ꝛ cum opus fuerit accipies de eo ipſo quantum ſufficiat ad vtenduꝫ ꝛ miſcebis ceram ꝛ reſolues in trulla [gg] ꝛ facies cerotum mollificatiuum: ꝛ linteo indutum ſuperpones leua [hh]: coques autem oleum in hoſpitio pedeplane [ii] menſe Marcio feria quinta: ſic enim facta potio multū iuuare poteſt.

ꝫ Antidota p̄dicta.
aa .i. ceruſe plūbi.
bb .i. morelle.
cc Eſt piſcis marinus ſtupefaciēs manū tangētis: de quo dixit Albert⁹. 24 aialiū q̄ ēt tact⁹ p̄ mediū lancee ſtupefacit.
dd .i. pondus.
ee Extimo ſanguineꝫ muricis. ſ. cuiuſdā oſtree de quo purpura tingit̄ intelligit: ō qua oſtrea dicit Albertus 24. aialiuꝫ q̄ ſiſtit nauem ſicut echinus.
ff Eſt piſcis ſtupefaciēs tangēteni.
gg .i. patella.
hh .i. cuꝫ ſiniſtra manu.
ii Nomen ꝓpriū hoſpitij aut apothece ē vt puto.

Sufficiant hec de anodinis ꝛ podagricis cataplaſmatibus dixiſſe. Et hoc de Secundo Libro Alexandri Yatros explicit.

Prohemium Libri Tertij.

Petiſti a me chariſſime Coſma vt de diuerſis paſſionibus membrorum ꝛ febriuꝫ generalibus tibi ſigna ꝛ curationes breuiter exponerem. Obediens ergo petitioni tue in vtroqꝫ me parare cōfiteor: ꝛ inquantum poſſibile eſt de febrium diuerſitatibus ſigna ꝛ curationes breui ſtilo ſcribam. Initium igitur ab effimeris febribus facientes ſicut ꝛ Galeni dedaſcalia [a] continere videtur: inquantū poſſibile eſt nitemur explicare. Nullam aliam tamen ſubſtantiam febrium eſſe dicimus niſi calorem contra naturam excitatum in corde ꝛ arterys accenſuꝫ qui [b] naturaliter in corde ignis exiſtens totū regit corpus proteſtantibus Galeno ꝛ maxime Hippocrate. Quod rōnabile ſit vt de corde magis ſurgat febris q̄ꝫ de alys aliquibus membrorum locis. Spiritus [c] enim iſte eſt vite: qui innatus in corde ſubſiſtit quem greci viſiton vocant. Qui cum contra naturam ſuam ſit ignitior accenſus: febres per arterias que ex eo procedunt accendunt totum corpus: quoniaꝫ iam nō eſt ſimplex ignis cum fuerit contra naturam accenſus in febribus. Naꝫ alie [d] quidem ſurgunt vt accendantur ex materie humorum qualitatibus. Alie [e] auteꝫ intrinſecus: al's [f] ꝟo ipſe ſolus vitalis ſpiritus in nobis mouet febres. Unde tribus modis (vt diximus) in nobis ꝓueniunt febres: vt in ſpiritu: in humoribus in ſterys. i. membris que in corporibus noſtris firmiſſima ſunt. Qd̄ ſi ſolus tm̄ ſpiritus ignitior effectus excitauerit febrem: totum accenditur corpus quam greci effimerā vocāt. De humorum aūt putredine ſi in venis cum ſanguine mixti computruerint faciunt cauſon ſynochum vel ſynochā quas nos continuas appellamus febres. Si ꝟo extra venas per diuerſa membra putridi vagētur humores faciūt typicas febres diuerſas ſm ſe. Qd̄ ſi ſcerea [g] poſſederint faciunt ethicas febres ex quibus tota cōſumitur caro. Dicemus ergo nunc ſingulas vniuſcuiuſqꝫ febris qualitates quanta ꝛ qualia ſint ſigna ꝛ curationes earum. In primis igitur de effimeris ſimplicibus febribus que etiā frequenter ſolēt ꝓuenire hominibus.

a .i. doctrina.
b Calor.
c .ſ. in quo calor accenditur.
d .ſ. putride.
e .ſ. ethice.
f .ſ. effimeras.
Synocha de multo: ſed ſynochus de putredine facto.
g .i. ſolida membra.

De effimeris febribus. Caplm. I.

Effimere febres que tm̄ i ſpiritu q̄ eſt in corde ꝯſiſtunt nihil aliud in ſe habēt manifeſtius [h] q̄ꝫ ſolam quam habet citataꝫ in ſe naſcentiā ſimul [i]. ſ. ꝛ cum initio augmētum ſtatum ꝛ declinationem: de qua re effimere vocātur febres. Cognoſci autem eas ſic oportet. In primis tactu. Scdō in vrinis. Tertio in pulſu. Tactu igitur ſic cognoſcuntur: qd̄ mox in principio ꝛ augmentuꝫ fit ſicut in balneo vapor aut calor accedit. In vrinis autem hoc modo cognoſcuntur: q̄ mox in primis manifeſtaꝫ inuenis digeſtionem: ita vt in eis alia nulla oſtendatur febris. Pulſus quoqꝫ hoc modo declarant effimeram febrem eo q̄ citatam in arterys faciunt diaſtolē: quaꝫ nos alleuiationem arterie dicimus oſtendentem infrigidationem febrium non fieri. Syſtolem autem. i. depoſitionem arterie ſegniorem ꝛ tardiorem faciunt pulſus infrigidationem magis q̄ꝫ purgationem ſuꝑfluitatis oportuniorem oſtendentes. Habent etiam ꝛ ſtatuꝫ equalem ꝛ declinatione mundam ꝛ omnino a febrib⁹ purgatam. Sunt autem ꝛ alia plura ſigna: ſed hec ſufficiant ad proprias manifeſtationes que diximus que in alys non inueniuntur febribus.

h Quo. ſ. diſcernunt ab alijs.
i Habent.

Cauſe effimerarum. Caplm. II.

Hec enim que effimere vocantur febres cōmunē [k] natiuitatē habent quantū ad eas pertinet ꝛ omnibus eis eſt cōmunis curatio. Sed quoniā non vna cauſa eſt de qua generātur febres: ſed plures ꝛ varie earum ſunt cauſe de his dicēduꝫ eſt. In primis etenim alie [l] naſcūtur ex eis que greci copos [m] vocant: nos aūt labores poſſumus dicere aut ex anfraxi [n] qd̄ conſtipationem appellamus. Aut ex plurimis modis repletionum cibi ꝛ potus: aut ex indigentia cibi aut inſomnietate: aut ex ciborꝫ generata corruptione ꝛ eleli. i. corporis nutrimēti deductione. Et vt omnia breuiter dicam que greci pro catartica [o] vocant. i. cauſas p̄cedentes egritudinis vnde fiunt effimere febres. In qua re plā nos opꝫ dicere ad vnāquāqꝫ cauſaꝫ earum vt ꝓprie que expediunt adhibeant̄ curationes.

k .i. ſupercalefactionem ſpūs.
l Effimere.
m .i. labores.
n Naſcuntur effimere.
o .i. primitiuas cauſas.

Curatio ſi ex nimio calore febriunt. Caplm. III.

Qui ex nimio calore [p] febriunt hi neqꝫ expectant q̄ꝫ plurime medicos: ſꝫ mox leuigata [q] febre ad balneū vadūt ꝓpter hoc: q꞉ declinat febris quēadmodū ex aliq̄bus alys effimeris putrida vel ethica febris fieri ſoletq꞉ optima ꝛ prima curatio eſt ad hec balneū ex labore febriētibus faciunt. Hoc eniꝫ multi medicorꝫ negligētes nec opatione [r] ad balneū trāſmittētes [s] interdū multas ꝛ malas leſiones ex labore febriētib⁹ faciūt. Si eniꝫ abſqꝫ alia corpis ſuꝑfluitate ſint ꝛ neqꝫ plectorici neqꝫ cacochimi ſint magnifice hoc mō iuuari poſſunt nec alia indigēt curatione. Qui g̃ cacochimi aut plectorici inueniūtur expediens curatio eſt euacuatio ꝓpea ne humores in putredinē vertant̄ ꝛ nō ſolum ꝑꝑ ſpm̄ [t] vite qui nobis eſt: ſed etiā ꝓpter humorꝫ abūdātiā. Si aūt anteq̄ꝫ minui incipiat paſſio prius foment̄ent̄ [u] magnā econtrario excitabit [x] leſioneꝫ ita vt ex putredine ipſa vel plectoria febres alias que preparant̄ incurrāt: ꝛ maxime ſi dieta nō expediēs ꝯſequat̄. Ut aūt hec nō patiātur ſignis certiorib⁹ ad eos opꝫ accedere. Quoniā aliq̄ eorꝫ q̄bus vrina eſt fetēs ex putredine facta ꝓlixiores incurrūt febres [y]. Ideo ꝛ lauare expedit in hac febre ꝛ nō laborare. Et aly hñ nutriēdi ſūt ꝛ nō ſunt lauādi ne ꝯtingat paſſio: ꝛ nō facilis ſed difficilis ſit ad curandū.

p .ſ. ſolis vel laboris.
q .i. declinante.
r .i. i practica ſua.
s Egros.
t .ſ. ne opprimat̄ ab humorib⁹ ꝛ ſuffocetur.
u .i. balneantur egri.
x Balneum.
y [illegible]. ſ. dū febris eſt ex labore ꝛ nō eſt diſpoſitio ad putredinem.

Curatio ad eos qui ex labore febriūt. Cap. IIII.

Ex labore. ſ. febrientiū diligēter eſt cognoſcēda curatio eorū qui ex effimera laborāt febre. Humectari aūt opus hñt ꝛ infrigidari. Fit g̃ maxime per balneū tēperatū: ꝛ expediētē dietam. Et perungēdū eſt totū corp⁹ qd̄ [z] nihil in ſe habeat oia foreticū: q꞉ oia agēda ſūt vtiqꝫ vt nutrimēto magis humectetur ꝛ iuuet̄ corpus. Neqꝫ enim q̄ꝫ plurime oportet fricari corpus: neqꝫ vngi ſolo oleo ſed mixta aqua cū oleo etenim hec humectant. Nam oleū ſoluꝫ per ſe impedimentuꝫ facit. Cum aqua aūt mixtum magis in ꝓfundum ingrediēs infrigidat articulos ex labore calefactos. Propter qd̄ eos non oportet vngi neqꝫ poſtmodum fricare vt ſudor exeat: quia nec humectari per vnctioneꝫ poteſt propterea q̄ calet ſudans. Melius ergo exiſtimo eſſe vt de lauato ſudore: ꝛ tepida [ꝛ] multa foris de balneo exeunti malaxetur [ꝯ] corpus. Et

z Eo. ſ. vnguēto.
ꝛ .i. cum aqua tepida.
ꝯ .i. molliat̄ vel humectetur.

ſic vngendū eſt de lipara ex oleo ⁊ aqua frigida.Et ſic ſtet aliquādiu in ſolio ⁊ poſtmodum deſcēdat in piſcinā.Sed nec multuȝ ſtet in aere:niſi fere tm̄ vna hora: ſic eniȝ bene humectari poteſt.Neqȝ vero in ardēte ſtet aere balnei:ne vratur:⁊ alia ſuperueniat febris.Tali eniȝ curatione iuuant̄ oēs qui ex labore febriūt:⁊ maxime hi q caľa ſunt diſtēperātia.Neſcio eniȝ pro qua re Galenus oleo tepido vtebat̄ ⁊ aquā fugiebat ſimul miſcere cū non ſit frigide admixtio aque ſed tepide ⁊ ſimul permixta ad tēperandū:vt vtraqȝ [a] ⁊ modū caloris ⁊ ſiccitatis ex labore facta vſtione in corpore tēperēt ſed inūctionē de ſolo oleo tepido fieri iubebat [b].Si aūt eū ſcđa vice lauare volueris iterū de ydroleo [c] vnges ⁊ in ſolio tēperato diu ſtare iubebis.Magnifice enim ex hoc iuuabit̄:qȝ dum diu ſteterit in ſolo plus infundet̄. Si enim hi remoueant̄ a balneo oino in eis latet.ſ.herendo ex labore facta malitia.ſ.ipſa corporis diſtēperātia.vteris etiā hoc modo ad eos qui ex nimys vigilys febriūt vt citius poſſint ab egritudine reparari.Ceterum vero ⁊ de his erit dicendum qui ex indigeſtione febriunt ciborum.

a .ſ. tam aq̄ q̄ oleum.
b Galenus.
c .i. mixtura ex aqua ⁊ oleo.

De his qui ex indigeſtione ciboꝝ febriūt. Cap. V.

Ex indigeſtione vero ciborū febrientib⁹ effimere febres neceſſe eſt vt de frigida aut de caľa fiant diſtēperātia:ex hoc [d] quippe cognoſcunt̄ facili⁹.Nā ſi de caľa fiāt diſtēperantia ruct⁹ hñt fumoſos cū quadā vſtura qđ romani carbunculū vocant. Si aūt acida fuerit ructatio ⁊ ſi fuerint ſine vſtura ex frigida neceſſe eſt fiat diſtēperātia.Opȝ aūt nō ſolū ructus attēdere:ſȝ ⁊ alia plurima ſigna etatē dico ⁊ tēperantiā ⁊ epideumata.i.quo ingenio vel arte viuat [e]:aut ſi ocio vacet:aut quali dieta eſt vſus q paſſus eſt indigeſtionē. Si ḡ carbūculū [f] patiatur:caloris exiſtimetur eē indigeſtio:qui tñ ⁊ interduȝ fit de cibis carbūculus [g] hoc eſt de melle facta [h] edentibus [i].Si aūt hoc cib⁹ facit ⁊ caľa nā [k] ꝯſiderādū eſt in eis qui acedonicū ructāt ⁊ nō ſemꝑ exiſtimādū eſt:qȝ facit diſtēperātiā ſi acidū frigidus cib⁹.ſepius eniȝ acidos ructus facit acedonicus ⁊ ſtipticus cib⁹.Eſt ergo ⁊ qñ calida diſtēperantia ⁊ calidus cibus facit acidos ructus.Unde tales ructationes pauſare faciunt ſi nō que infrigidat aut humectat vtantur curatione.

d Ꝺs dicetur.
e Eger.
f .i. vſturam in gutture.
g .i. vſtura in gutture.
h Cibaria.
i Egris.ſ.
k .i. complexio.

Curatio calide diſtemperantie. Caplm. VI.

Cibus igit̄ ex calore corruptis cibis:⁊ cū indigēne fit carbūculus ⁊ febriūt effimera febre cuȝ vētris ſolutione nō opȝ calidos cibos dari aut potū.Etenim videt̄ ꝓſens modicū mitigari ſcelera egritudo:eo q ventoſas diaforeſim [l] faciat:ſȝ poſtea ex ipſa cā fit vt amplius febriāt augmētata effimera febre.Interdū etiā ex humoꝝ putredine alia febris facta iterū ſubſequit̄.vt aūt hoc nō ꝯtingat alio modo opȝ dari cibos ⁊ potū:⁊ ad ipſaȝ ecōtrario adhiberi curationē vt ꝑfectius pauſare poſſit mitigata paſſio. Nā ſi adhuc ructus ex cibis tibi eſſe vi:tūc adhuc vteris potione:⁊ maxime aque caľe: qȝ hec potio pōt delauare ⁊ expellere ꝑ vētrē corruptos cibos. Nā ⁊ ſi vomat multū iuuat:⁊ adhuc etiaȝ per ſiccū [m] ⁊ vſtū tēperat ſpm̄:⁊ mitigat ⁊ mollit poros. Neſcio eni ſi aliqđ melius ad hoc adiutoriū poſſit excogitari his quib⁹ ex caľa diſtēperātia indigeſtio ciboꝝ fuerit generata:⁊ ex hac febriūt effimeris febribus. Si aūt ea que corrupta ſunt iā in ſtōcho reſidere nō videant̄:ſed tm̄ per vētrē ferant̄ nō opȝ fluentē ꝓhiberi [n] ſed ⁊ iuuari

l .i. reſolutionē i grca calo cibo.
m .i. valde ſiccū.
n .i. fluxū vētris reſtringi.

vt euacuent̄ magis ea que corrupta ſunt per ventrem. Qđ ſi videat̄ tibi plus q̄ opȝ fluere vēter:ita vt in inteſtinis mordicationē patiat̄:iubebis eū lauari ⁊ vino ⁊ oleo melino [o] in balneo ventrē ⁊ epar magis perungi facies ⁊ nutries cibo pane.ſ.⁊ aqua calida : cui [p] admiſcebis apy radices ⁊ corlandrū viride:⁊ nō ibidem diu ſtet apiū:ſed mox auferes anteq̄ tepeſcat aqua ſed nō de ſemel ſed ſepius intingat̄.Qđ ſi calor in ſtōcho fuerit aut inflāmatio aliq̄ non opȝ radices apy mitti:niſi tñ coriādrū aut ipſas ſolas micas de pane tñ cū aqua calida bis aut tertio ſuꝑfuſas ad edendū dabis. Qđ ſi vēter plus a rōne ferat̄ [q] ita vt virtus deficiat olfacū [r] mel ei dabis aut ydroroſ.[s] aut ydromelon [t] cuȝ mica vel ſic per ſe.Si vero nullus calor aut inflāmatio in ſtomacho reſideat dabis ei vinū gnidion [u] aut ſabinum [x] aut vinū modice in ſe habēs aliquā ſtipticā virtutem. Si aūt virtus ſine aliqua leſione maneat nō dabis vinum:⁊ maxime eis qui calida ſunt diſtēperātia. Qđ ſi ex aliqua diſtēperātia carbūculū [y] patientes indigeſti ſunt ſi vinū bibāt magis augmētabit̄ ſi calidiorib⁹ rebus vti voluerint.Miror enim quō Gal.in terapenticis [z] libris eis qui ex calida diſtēperātia de indigeſtione cibi moleſtarent̄ antidotū dari iuſſit diatriōpipeō: ⁊ diacydonitē [&] melon ⁊ extrinſecus eis iuſſerit ſupponi in ſtōcho purpurā oleo nardino infuſam ⁊ cū maſtice ⁊ abſinthio ipſam calidaȝ ſuaſerit imponi. Hoc igit̄ iuſſit vt nō ſolueret̄ virtus ſtōchi ſed roboratus ſeruaretur.Ego aūt nullo modo hoc iuuare eos poſſe exiſtimo qui calidā habēt diſtēperantiā. Opȝ aūt vt ſemper veritatē viri debeāt loqui.Si aūt ex calida diſtēperātia fumoſus ructus ex indigeſtione fit:oportere exiſtimo ꝯria cōtrarys debere curari.Hec [ꝯ] igit̄ minus ſunt miniſtrāda.Naȝ ſi his miniſtratis ex calore peior [ꝑ] cibus fiat neceſſe eſt ecōtrario dietā dari que infrigidari mediocriter poſſit.Etenim vꝉiter didicimus oēs ꝯtrarys curari. Opȝ [aa] aūt ⁊ pigaminum [bb] oleū adhiberi. Ego autem nec aliquid tale:calida eſt enim enema [cc]; ideo hoc fugiēdū dico in quib⁹ corruptio cibi cū febre ex caľa diſtēperātia ꝓuenit. Hec ergo ad eos q ex caľa diſtēperātia carbūculum [dd] patiunt̄ ſufficiat dixiſſe.

o .i. de cydonys.
p .ſ. aque.
q .i. laxetur.
r Olfacuȝ mel ſit commixtura duarū partiū melli: ⁊ vna vue acerbe. Jañ.
s .i. aquā roſ.
t .i. ſuccum cydoniorum.
u A loco.
x A loco.
y .i. vſturā gutturis.
z .i. curationum egritudinum.
& .i. diacydonitē de melle.
ꝯ .ſ. diatriōpipereon ⁊c.
ꝑ Aľs pinguis inflāmabilis.
aa ſm Galenuȝ.
bb .i. ruthaceuȝ. Jañ.
cc .i. iniectio.
dd .i. arſurā gutturis.

Ad eos qui de frigida diſtemperātia corruptis cibis acidum ructant. Caplm. VII.

Nunc autem dicendum eſt ex his qui ex frigida diſtēperantia indigeſti ſunt ⁊ acidonicū ructāt. Etenim his citius accendunt̄ febribus:qđ ſi ex hoc fieri cōtingat effimeram febrē cōſiderandū eſt:⁊ requirendū a nobis vtrū de calida ſit diſtēperantia qui de cibis acedonicis fit ructus ſicut ⁊ in frigida diſtēperantia fit ex cibo carbūculus [ee]. Sepius enim cōtingit in nimis calidis regionibus aľs māſionibus ibidē vinum acceſſere:⁊ in frigidis vina poſita acetū fiunt.Similr̄ aūt ⁊ fermentum in calidis ante acceſſit.Hec ergo ſunt ꝓuidentia:qȝ ⁊ calidis hoſpitys permanēs vinū mutat̄ in acetū.Similr̄ aūt ⁊ in frigore inuolutus pānis multis nō alget ſub nimy frigoris aere.Quia ex cōtrarys talis fit accidentia [ff] videlicet attendere neceſſe eſt:⁊ precedētibus ſignis ⁊ preſentibus vt omnino cognoſci poſſit:qualis eſt cauſa ſiue calida ſiue frida ſit:⁊ ſic curatio adhibeat̄. Qđ ſi acidus fuerit ructus ⁊ calidior ſit diſtēperātia eis q infrigidāt ⁊ cibis ⁊ potib⁹ vti opȝ. Hec qdē maxime ꝓuideri pñt ⁊ dari ꝯgruo tpe que nō corrūpunt̄. Uñ ptiſane ſucc⁹ aut alice [gg] datus facile corrūpit̄ ⁊ ſupermanat [hh] ſtomacho de qua re magis ꝯtingit vt acedonicū ructent. His aūt

ee .i. arſura gutturis.
ff .i. euentus ſeu effectus vnus.
gg Alica eſt genus frumenti:q dā ſpeltaȝ putāt.
hh .i. ſupnatat.

His aūt volatilia que duras habēt carnes vtilia ſunt ⁊ galline iuſcellate [a] aut in ſimplici ȝema [b] cocte ⁊ yſicia [c] ex eis.Similiter auteȝ de piſcibus duris quales ſunt ciridos ⁊ glaucon ⁊ orphus magis.Non mireris qȝ hec dico qui eniȝ calida ſunt diſtemperantia ⁊ acide ructāt ſi eis.⁊ pedes bouinos dederis non nocebis ſȝ magis iuuabis.Ego.n.multo tpe acedonica ꝑmanēte paſſione ex his ſanaui.Et adhuc oſtreas nō coctas dedi ⁊ duracina ⁊ oīa que īfrigidāt ⁊ nō facile corrūpunt̄:ſed eis qui difficile digeruntur cibis vſus ſum.

a .i. in iure cocte.
b .i. decoctione.
c Yſicia ſunt cuȝ carnes vꝉ piſces in aq̄ coquūtur ⁊ poſtea ponuntur i aceto ⁊ ſpecies ſuperſparguntur.

Curatio frigide diſtēperantie ex indigeſtione facte. Caplm. VIII.

Si autem non ſit de calida diſtemperantia ſed de frigida ⁊ acidonicos habēt ructus.Tūc magis expedit vt calida det̄ dieta ⁊ antidota q̄lia ſunt diatriōpipereō ⁊ diamilon cydoniō. Et embroca de oleo nardino apponat̄ ad ſtomachuȝ ⁊ quecūqȝ ad carbūculuȝ [d] Galenus adhiberi ꝑcepit oīa.Magis aūt ego hec talia eis q indigeſti ſunt ⁊ frigidam habent diſtēperantiā exiſtimo expedire. Sed nec aliud melius pōt inueniri quod adhiberi debeat.

d .i. vſturā in gutture.

De effimeris febribus ex anfraxi factis. Cap. IX.

Facit autem tepidus ⁊ pinguis humor ex anfraxi effimeras febres que ſine aliqua euentatione ſunt propter hoc q non euentantur fumi ex acredine generati. Cōuenit ergo ad hec diligēter accōmodari ſenſum vt prius cognoſcat̄ ſi plenitudo ſola ſit de qua facta eſt anfraxis aut ſi pinguis ſolus humor aut glutinoſus ꝯſtipauit loca. Cuȝ ergo plenitudo facit cōſtipationē euacuari opȝ. Ad oēs eniȝ anfraxes flobotbomus iuuat q ſi ad hec adhibeat̄ per ꝑtes faciendū eſt.Quecūqȝ eniȝ laxāt ⁊ diaforeſim faciunt aut extenuāt ad hec iſta opȝ adhiberi adiutoria.Si vero euacuari nō poterit aliqua ꝓhibēte cā ⁊ calaſticis [e] ⁊ diaforeticis vſus fuerit adiutorys magne ex eis ⁊ peſſime querele cōſtringit ⁊ cōſtipatio adhuc magis augmentat̄.Aut ſi diaforetica ſola adhibeas anteq̄ digeſtio cāe fiat ſilr̄ ledunt̄.Qđ ſi plenitudo cibi anfraxiȝ ḡnauerit ⁊ nō glutinoſi ⁊ pingues humores nō opȝ flōmari:ſȝ magis vtat̄ apoȝimis [f] que ſine calefactione extenuent:⁊ non eis admiſceat ſic̄ muti ꝓſumūt medici herpillū ⁊ calamētū aut hyſſopū aut origanū aut ruthā neſciētes:qȝ plus ledūt q̄ iuuēt egrotātes.Si eniȝ videant̄ extenuare:tñ maioribus febrib⁹ excitatis leſionē maiorē procurāt.Feſtinādū eſt aūt magis illa querere que ſine nimio calore ꝓduciant ⁊ extenuēt.Quale eſt oxymel qđ ⁊ ꝓducit humores ⁊ febrē non excitat:⁊ nō acetat in ſtomacho:ſed nec ipſum eſt in hac virtute vt ad oēs faciat [g] cās:⁊ maxime ad eos q̄bus pinguis eſt ſuꝑfluitas que anfraxim ⁊ effimerā febrē ex putredine generat cuȝ calore ⁊ ſiccitate manētibus ex pingui ⁊ glutinoſo humore ⁊ magis ſi amplius excoct⁹ eſt. Hoc ergo facto neqȝ oxymel opȝ dari neqȝ his in q̄bus eſt diſtēperātie ſiccitudo vꝉ aliqua triſtitia vel nimius fuerit labor aut furor aut inſomnietas.Si eniȝ ſatis calore deſiccati fuerint adhuc magis īpinguat̄ mā q̄ extenuari exiſtimet̄.Quicūqȝ eniȝ humores ſub ſiccitate vrgent̄ ⁊ pinguiores fiūt nullo mō extenuare hoc tale ipm qđ ſiccū eſt.Ego eniȝ vidi ſepi⁹ tales hñtes diſtēperātias q̄bus aliq̄d tale patiētibus dato oxymelle cōſtipata fuit via ⁊ anfraxis māc ipſius effecta ita vt febribus amplius vrgerent̄ ꝓpterea q alia acceſſiſſe cā neſciē-

e .i. reſolutiuis ſeu relaxatiuis. Jañ.
f .i. decoctiōib⁹.
g .i. ſufficiat.

tes q̄d ex alys eis expediret q̄bus ⁊ cā hec fuit illata. Illis vero expedit ſolū oxymel q̄bus in articulis pingues ⁊ crudi humores ⁊ frigida ſuꝑfluitas ⁊ flegmatica ⁊ humida tēperantia ſuꝑabūdant:⁊ his q indigeſti ex his ſunt aut cibo repleti ſunt aut ocioſa magis q̄ laborioſa vtunt̄ vita. His ergo qui tales ſunt oxymel multū eſt expediēs.Et ſi glutinoſi ⁊ pingues dominētur humores:⁊ ſi frigidis cibis ⁊ potionibus cōſtipati ſunt:⁊ his q̄bus in balneis expedit vt ſapone ⁊ melle ⁊ nitro vtant̄.Oxymel eniȝ extenuat cōſtipationem: inutile ergo eſt in calida diſtēperātia ⁊ nō ſolum oxymel:ſȝ alie apoȝime [h] que deſiccare pñt. Magis aūt his expedit quos humectare calida aqua videt̄.Dieta aūt ſit nihil habens in ſe ſiccū aut aſperū aut acrū [i]. Ptiſane q̄dē eis vtiliſſime ſunt ad humectādū:⁊ poſt humectationē dāda ſunt alia que ꝓducere pñt humores ⁊ extenuare admixto cū eis modico appomelꝉ [k]. Habet aūt hoc ⁊ aliā proiectoriā virtutē:⁊ nihil hȝ in ſe calidū.Piſces aūt vtiles ſunt in cibo qui bñ digerūtur.De pullis vero domeſticis ale vel aſcelle. Et oleribus vero lactuce itiba [l] troxima [m]. Hāc aūt opȝ eē dietā ſicut diximus in calidā diſtēperantiā.Si aūt nihil tale fuerit ⁊ ex flegmate videat̄ tibi eſſe facta anfraxis.Tunc ſecurius dabis:ȝemaȝ [n] de apio ⁊ anheto ⁊ adiantho ⁊ oxymel nō ſolū ſimplex:ſed ēt cōpoſitum his qui frigidiores ſunt diſtēperantia. In qua diſtēperantia a Galeno veraciter dictū eſt:qȝ oxymel ⁊ proucit fortiter ⁊ non excitat febrē.Cholericis aūt ⁊ melancholicis rarius [o]:mouet eniȝ febrē qȝ iaȝ imbecilliori virtute ſunt. Non vtiqȝ ex eo nimis vti opȝ. Et hoc quidē exiſtimo verū eſſe cum his qui ab Hippocrate didicerunt:qȝ inteſtina raſurū [p] eſt ⁊ multas leſiones ⁊ iuuamenta hȝ. Nā cū cautela dari opȝ qui voluerit dare oxymel aut herbarū apoȝimas [q] aut alia his ſimilia curationis cauſa. Ideo virtutem eius qđ dandū eſt ⁊ quantitatē ⁊ qualitatem noſſe oportet:⁊ ordineȝ ⁊ rationabiliter offeratur. Hoc enim vtiliſſimum eſt medico vt perquirat ⁊ cum cautela adhibeat curam.

h .i. decoctiōes.
i .i. acutum.
k Qñ fau⁹ mellis in aq̄ lauat̄: aq̄ illa mellita appomel dicit̄. Jañ.
l .i. endiuia. Jañ.
m .i. endiuia agreſtis. Jañ.
n .i. decoctionē.
o Dari debent.
p Oximel.ſ.
q .i. decoctiones.

Ad eos qui ex putridis humoribus febriūt. Cap. X.

Quod omnes ſynoches febres naturaȝ aſſumūt materiarum de quibus accēduntur:quia intra venas cōmiſcent̄ ſanguini ⁊ putreſcunt hoc omnibus medicis notū eſſe debet. Unde ſynoches [r].i.continue febres nec rigore nec horrore mouētur:qȝ nec inferūt extrinſecus ſenſibilibus locis ex acredine mordicationē ſicut in typicis febribus fieri ſolet.Signum igitur bonum [s] eſt.Et ſciēdū eſt hoc in cauſon fieri poſſe docente nos hoc ipſuȝ Hippocrate vbi dixit. In cauſon ſuperueniens rigor ſolutioneȝ facit.Docuit [t] aūt ⁊ quaſdā typicas paſſiones non intra venas eſſe quēadmodū ſynoche [u] ⁊ nullos inferunt [x] in illis locis rigores in qualitate ⁊ quātitate ſicut in typicis [y]. In ſynochis aūt ⁊ multam ⁊ pinguem eſſe materiā [z]. Hec aūt extra venas non incidere poteſt. In typicis aūt tenuior ⁊ ſubtilior extrinſec⁹ fert̄ humor. Hoc aūt qȝ non eſt in typis intra venas putrida materia vrina manifeſtat qȝ ipſa [&] nobis oſtēdit mām que putruit.Et ex hac [ꝯ] quattuor tempore febrium contemplant̄.i.quādo initiuȝ habet egritudo. Aut quō augmentū ⁊ ſtatum ⁊ declinationē futura eſt paſſio.Alys [ꝑ] enim nō de his ſoluȝ ſicut ꝯſtat ⁊ ſciētia medicine habet ita ⁊ febres accēdunt̄. Uniuerſaliter igitur febris ex cholleribus facta calida eſt ⁊ ſicca.Tales eniȝ febres cholera generat. Et multa ſunt ad hec

r .i. continue febres.
s Si ſuꝑueniat i cōtinua rigor.ſ.
t Hippo.
u Sunt intra venas.
x Synoche.
y Inferunt rigores.
z Docuit Hippocras.
& Urina.
ꝯ .ſ. vrina.
ꝑ .i. de humorib⁹ alteris.

adiutoria. Si igitur hanc non cholera ſed flegma generauit iterū hec econtraria plurima habet adiutoria qꝛ humida eſt ⁊ pinguis. Manifeſtat autē hoc nobis flegma. Melancholicum aūt humorez dicunt aliqui nullo modo poſſe accedere febrem: qꝛ frigide ⁊ ſicce nature eſt ⁊ nihil in ſe hꝫ humoris aut caloris ex quo putredines ſuſcipiat: ⁊ non eſt mirandum ꝙ melācholicus humor nullam putredinē ſuſcipit. Accenduntur tamen humores intra venas non quidē vt putrefiāt[a] dicere oportet. Et tamen dicendum eſt: qꝛ putreſcit[b] ⁊ accenditur ſicut pix ⁊ aſpaltum.

a Sicut in ſynocha inflatiua. b Melancholicus humor.

¶ Signa ſynodoche febris ex putredine facte. Ca. XI.

SCire aūt omnes opꝫ medicos: qꝛ non ſolum ex procacelticis[c] cauſis: aut ex humoruꝫ vitijs naſcuntur febres: ſꝫ etiā tranſmutanť de effimera febre in ſynochē. Scias tñ que trāſmutātur de effimera febre tria maxime habere ſigna. In primis qꝛ augmētū facit effimera febris ⁊ nondū purgata febre amputationē finis accipit. Scđꝫ aūt ſignū eſt ꝙ ſtatim nō facit vnde declinet cauſa. Tertiuꝫ ꝟo ſignū eſt ꝙ nō pauſat cū quadā īfuſione ſudoris ſicut effimere febres ſtatiꝫ ſolēt facē: vł cū abūdātia ſudoris finitur. Hec enim ſigna manifeſta ſunt de his que trāſmutanť de effimeris febribus in ſynochos hoc eſt in putredinem humoruꝫ tranſmutanť. Contemplari ergo omnia oportet ⁊ ſingulorum cognoſcere cauſas. Si ergo infirmꝰ color yocro fuerit. i. ſiligineo ⁊ inſomnietatē patiať ⁊ circa vtilitatem domus ſollicitudinē gerat ⁊ etate plena fuerit cognoſce: qꝛ cholera generat febrez. Si aūt albo ⁊ pallido colore ſit ⁊ natura ſit piger aut in ope laxus ſcias amphimerinas. i. quotidianas febres ex flegmate generari. Si aūt plūbo ſimilem habeat colorez ſcias quartanam eſſe febrē ex humore melācholico. Hec ḡ ſigna ſunt eis qui de effimera febre tranſmutātur ⁊ trāſeunt in eas que de putredine fiunt febres. Ceterarū ꝟo vniuerſarum febrium que eas ſequunť nihil ex his ſignis habent qualia ſunt horrores: tremores: frigores: ⁊ rigores ſicut fit in typicis paſſionibus. Horum enim in ſynochis nihil inuenitur: qꝛ ſi in eis rigor ſit aut horror dico ꝙ emitritēꝰ ſit qui ſit mixtus cum ſynochis. Affimerino aūt ⁊ tertiano typo cōmixtis emitricee febres fiunt. Quibus etiam inequalis eſt pulſus: ⁊ ſepius duplex maxime fit ⁊ aſſimilat[d] columbinum ſtercus ſm ſucceſſionez putredinis. Et ſicut illud[e] ita iſte accenduntur febres: ⁊ iterū mitiganť. Eſt aūt hoc ⁊ in ethicis febribus: ſed in ꝓfundo magis eſſe videť. Ex putredine ꝟo multa per ſenſibilia loca mordicationis qualitates facientes maxime ⁊ verum eſt ſignum. Plus enim in eis citatam facit ſyſtolē. Et indigeſta eſt in eis vrina. In effimeris ꝟo ſemper digeſta vrina apparet. Tales ſunt cognitiones in his que ex putredine fiunt febres.

c .i. primitiuis.
d .i. ſic colūbino ſtercori ſucceſſiue putreſcēti.
e .ſ. colūbinum ſtercus.

¶ Signa ſynoche febris. Caplm. XII.

IN ſynochis febribꝰ ſigna ſunt hec. Rubea eſt in eis ⁊ ſandaracodis[f] vrina ⁊ putredinem in ſe quandā habet. Et acra[g] multuꝫ eſſe videť. Et oculos cholericos ⁊ rubeos habent. Et totum corpus eſſe graue ſibi ſentiunt. Et vene ſunt ſpatioſe: ⁊ in tumore maiori ſunt conſtitute ꝙ̄ prius cum ſani fuerant. Cetera ꝟo que[h] in his preceſſerunt[i] manifeſta ſunt. Magis enim augmētato humore amplius ⁊ maxime calidiores ꝙ̄plurime inueniūtur. Et ſi vino ſunt vſi amplius ⁊ veteriore magis ⁊ pinguiore. Sed ⁊ ſi carnibus multū vſi ſunt aut certe ieiunijs fuerūt macerati: aut furore fuerunt repleti: vt in eis putreſceret humor: ⁊ ſic in ſynochas īciderūt febres. Aliquibus autem ⁊ hemorroidis clauſis. Alij autem repleto ſanguine ꝙ̄plurimum corpore in hāc incidūt paſſionem. Hi ꝟo qui ex cholerū ſuperfluitate incidunt in ſynochas febres hec ſigna[k] ſunt. Sunt enim decolorati ⁊ magis nigri. Naꝫ quādo humores amplius aſſanť: tūc eis fieri hoc opꝫ vt ad hec magis vrina intenſa acrotera[l] ſit ⁊ nigrior ſepius eſſe videť. Et ſtercora acra[m] efficiūtur. Sic ergo opꝫ ⁊ eoꝝ qbꝰ augmētati fuerūt humores fieri cognitionem.

f .i. de colore ſandarache. ſ. auripigmēti ſm grecos.
g .i. acuta.
h Accēduntur. ſ.
i Puta in dicta antehabita.
k Que ſequūť. ſ.
l .i. acuta nam acros grece acredo latine eſt vtait Jañ. vł lege accrocea loco de acrotera.
m .i. acuta.

¶ Curatio ſynoche febris. Caplm. XIII.

SYnocha ergo febre flobothomari opus habentibus cū multa aſtutia debet fieri flobothomia. Purgari enim ⁊ poſt hoc opꝫ ſynocham febrē. Magnū enim malū eſt in omnibus mēbroꝝ paſſionibus ſed ꝑcipue in ſynochis febribꝰ huiꝰ[n] fieri dilationē. Siue. n. febris ſit facta fortiſſima ex putredine extēſis venis ſiue vtꝰ īfirmior fiat ħ adiutoriuꝫ differri nō dꝫ. Curabis ḡ eos qui ex putredine febriūt ⁊ pleni ſunt putridis humoribus flobothomo. Et nō ſoluꝫ qui ex ſanguine pleni ſunt: ſed ⁊ eis qui ex cholerico humore etiā moleſtantur flobothomū adhibebis. Et poſt hoc catartico purgabis. Sed ⁊ pinguibus ⁊ glutinoſis humoribus moleſtantibus ea que putrida ſunt purgāda ⁊ minuenda ſunt. Qđ ſi nō poterit flobothomus adhiberi egrotātibus: tūc amplius ad infrigidādū eris ſollicitus. Dāda eſt aūt dieta que extenuet ſimul ⁊ non impinguet ſed humectet ⁊ nō calefaciat. Aqua igiť frigida dāda eſt. Hoc[o] ergo agēs ſi[p] ledi videť ⁊ putredinis ſignū de humore cholerico eſt ſecurus dabis frigidā aquaꝫ ⁊ magis ſi egrotantē videris frigidā aquā deſiderare. Attendendū eſt aūt ſi aliqua ſit inflatio[q]. Aut duritia cyrodis[r]. Aut tumor in aliquibus locis. Si aūt aliqđ tale apparuerit caueat aque frigide potionem.

n .ſ. flobothome.
o .ſ. dietās ipſuꝫ dieta tenui vł ſynocho laborās.
p .i. ſi nō ſatis iuuari dieta tenui.
q Alꝰ iflāmatio ⁊ tunc intellige apa calidum.
r .i. ſclirotica.

¶ De inflāmatione heriſipilatoydos. Caplm. XIIII.

QUod ſi inflāmatio ignita in precordijs fuerit quā greci vocant heriſipilatodim tunc aque frigide potionem nullo modo preſumenduꝫ eſt dare. Predico enim ei qui vult dare[s] vt[t] ignitum extinguat ardorez: qꝛ nimia febris eſt neceſſe eſt vt ſine hoc[u] omnino ſit[x] niſi in aliquo cōpetēti[y] tempore ſine aliquo impedimēto deť vel per partes vel partius vt requieſcāt adhuc requiē que adhuc remāſiſſe videť in febribus. Ego enim alicui heriſipilā habenti in ſynochis febribus ſcio me dediſſe aquā frigidam ⁊ ſtatim nimia illi tuſſis acceſſit: ⁊ ex hoc periculum egrotāti venit. Periclitāti ꝟo ex ipſa corruptione ꝙ non in tēpore bibat[z] cōpetenti ea cataplaſmata vel enemata que fieri ad hoc ſolent ab omnibus medicis omnino adhiberi iuſſimus.

s Frigidā aquaꝫ.
t Ad hoc. ſ.
v .ſ. apate.
x Eger.
y Puta in declinatione cum pene totū apa eſt reſolutum.
z Aquā frigidā.

¶ Signa de his qui habent cauſon ⁊ heriſipilatoydes inflāmationes. Caplm. XV.

HJ aūt qui cauſon febriūt ⁊ in viſceribus heriſipilatoydes ⁊ inflāmationes habent ſitiunt nimium. Et magis frigidū aerē ꝙ̄ aliud deſiderāt nimia vexati febre ⁊ per ventrē cholerāz deponunt. Qđ ſi in pulmonibꝰ hñt heriſipilatoydes inflāmationes hi nimis ſitiunt ⁊ magis nimiū anhelituꝫ ⁊ ſpiſſum ⁊ maiorē trahunt. Et malas[⁊] rubeas habent.

⁊ .i. poma maxillarum.

Et linguā

Et linguaꝫ ad loquenduꝫ citatā ⁊ alleulantur. Et magis frigidum aerem deſiderant ⁊ ꝙ̄plurime ex eo iuuanť ꝙ̄ de aque frigide potione. Sꝫ magis iuuat eos aqua frigida qui habēt in aliquo alio mēbro heriſipilatoidas. Inflāmationes: quibus dabis aquā frigidaꝫ. Qui aūt in pulmonibus habent prepara eis aeris frigidi flatum ⁊ ꝙ̄ plurime iuuabuntur.

¶ Signa de ꝟo ⁊ non ꝟo cauſon. Cap. XVI.

SCiri autez opꝫ ꝙ cauſon febris due ſpecies ſunt: quas greci ſciſon. i. verū ⁊ noton. i. nō verū appellant. Uerus ergo oīa[a] que ꝑdicta ſunt veraciter hꝫ ⁊ ſitim nimiā ⁊ ſtercora cholerica ⁊ linguā nō ſolū aſperaꝫ ſed ⁊ nigrā. Nō verus aūt cauſon. Habet qdez ⁊ ipſe ſitim ſed nō multū nimiaꝫ extenſaꝫ ⁊ neqꝫ nigredo lingue neqꝫ vētris cholerica diſpoſitio eſt: ſed magis quaſi flegma ex ſalſedine abundantius eſt: vnde ⁊ in periculo magis ſunt ꝙ̄ qui verum habent cauſon. Uerus igiť cauſon ſi fuerit hic de cholera rubea generatur. Et iuuatur magis frigide aque potione ⁊ alijs[b] que infrigidare poſſunt ⁊ virtute efficaces ſunt ad infrigidandum.

a Signa.
b Rebus.

¶ Curatio cauſonis. Cap. XVII.

IGitur cauſon[c] qui ex flegmate fit remouenda eſt frigide aque potione: ⁊ oīa que infrigidare pñt. Sed magis ea que calefacere pñt ⁊ tepida ſunt virtute adhibēda[d]. Qualia ſunt de ſolo ſemine lini epithimata. Sepius autez ⁊ de ordei farina in aqua cū oleo camomille cocta. Qđ ſi in melliloti apoçimate[e] pānū laneum īfuſum in ſtomacho ponas magis iuuabis. Certū enim eſt ꝙ ſi in oleo aliquo infuſuꝫ pānum cū apoçima[f] de camomilla facta ⁊ oleū roſatū aut olfancinū[g] adhibitis bene facies. Cognoſci aūt opꝫ qm̄ non ſolum ad non verum expediunt talia epithimata verū ⁊ ad ſcinſion[h] faciunt cauſon ex cōſuetudine. Amplificant[i] etiā in opere ⁊ in virtute. Sunt autē frigida ad verū cauſon que adhibere opꝫ: qualia ſunt de oleo roſ. confecta lexoperita[k] qbus admiſceť ſuccus herbaruꝫ que infrigidāt. Quales ſunt cotilidonis[l] ⁊ oxilados[m] ⁊ aturfoſis[n] ⁊ portacle[o] ⁊ ſemperuiue ⁊ camine[p] vue ⁊ plātaginis ſuccus: atqꝫ alia his ſimilia que frigida ſunt virtute.

c .i. febricitāti febre cauſonica.
d Sunt ei.
e .i. decoctione.
f Hec apoçima ⁊ hoc apoçima tis vtrūqꝫ dicit.
g .i. ō oliuis imaturis.
h .i. verum.
i .i. ampluꝫ opus faciunt.
k .i. medicamina feruorꝫ apta liniri eo ꝙ infrigidatiua ſunt. Jañ.
l .i. vmbilici veneris.
m .i. acetoſe. Ja.
n Eſtimo ꝙ ſit atriplex.
o .i. portulace.
p .i. morelle.

¶ Ad eos q̄ in ſtōcho nimiū hñt ardorē. Ca. XVIII.

QUi autem in ſtomacho cauſon patiuntur bene facies ſi aquam frigidā cū oleo roſa. bibant. Et de foris ſupponas ſiſamū in aqua frigida infuſum ⁊ diligenter tritum admiſceas oleo roſeo aut certe de oleo roſeo factū cerotum cum ſucco portacle admixtum ⁊ onfaco[q]. i. vue acerbe ſucco hñ adhuc facit hoc cerotum ſi equali mēſura fiat ⁊ ſit coctum cū puſta[r]. Qđ ſi totū corpus humectare volueris de hoc vnguēto ſupungať ⁊ magnifice iuuabit.

q .i. vue acerbe ſucco.
r .i. aceto aque mixto.

¶ Signa ſi ex putredine ſanguinis fuerit facta febris. Caplm. XIX.

COgnoſces ergo hoc mō ex plenitudine[s] ſanguinis vel ex putredine eē febrē: qm̄ mitigatiuus in ſuꝑficie cutis extrinſecus blāduſqꝫ calor eſſe vi. ⁊ nihil hꝫ mordicationis. qualis[t] ſit de choleribꝰ rubeis aduſtis in manu ⁊ ſuꝑficie cutis accenſa febre: ⁊ quēadmodū ex putredine aliorum humoruꝫ fieri ſolet. Mox ergo a principio ſi calor ſit mitis cum molli ⁊ leui vapore ⁊ ſi modicuꝫ amplius tardaueris[u] manū in ſuperficie cutis poſitam ⁊ poſtmodum ſentias aliquid acredinis[x] ad tactum manus accedere ex calore mordicationis ⁊ ſicut per colum[y] aliquid aut cribelluꝫ ſuperferatur ſcias ex putredine ſanguinis factā eſſe febrē quibus mox ab initio flobothomū adhibebis. Si aūt ex choleris rubeis facta fuerit febris ꝑmixta purgari opꝫ: ⁊ magis ſi videris ꝙ ꝑ vētrē deponāt cholicū humorē ⁊ nō ſit nimia febris.

s Sanguis. ſ.
t Talis. ſ.
v .i. tardando te nueris.
x .i. acuminis.
y .i. colatorium.

¶ De dieta febricitantium. Cap. XX.

IN omnibus dantur ptiſane ſucci vtiliter: ſꝫ in cauſon vere febricitātibꝰ ⁊ ſitim nimiā habētibus frigidi dandi ſunt ſucci. ⁊ cerota ſiłr ſic ⁊ aqua frigida cōficiēda ſunt ⁊ oleo roſeo ⁊ eis qui refrigerare poſſunt ſuccis herbarū. Quibus ꝟo non verus eſt cauſon nullo modo frigida ſunt adhibēda. ſed hoc ſufficiat vt tepida adhibeātur oīa tempata ⁊ nihil habeant qđ infrigidare nimiū poſſit. Lactucas ꝟo infrigidatas ⁊ caules ⁊ vuas ſimiliter intibam[z] ⁊ troxinā[⁊] ⁊ cucurbitas dari multū expedit his qui leuius febriunt: ſed ⁊ oīs apoçima[ꝯ]. Iſta eniꝫ his qui nimis febriūt repugnātia ſunt ⁊ multuꝫ inimica. Si autē nimiā contingat fieri febrientibus inſomnietatem: tunc dandū eſt dyacodion[ꝫ]. etenim poſtꝙ̄ eum biberit multus ſomnus accidit ⁊ calor febriū mitigabiť. His ꝟo qui nō verā cauſon incurrunt febreꝫ ⁊ nō dormiūt cautius dandū eſt: ꝙ ſi ⁊ inſomnietatez vel alienationez patiantur: modicū ei admiſcebis appomeliti[aa] ⁊ ſic ſine timore dabiť vt in frigidis ⁊ pinguibus humoribus operetur medicamē: etenim rodomellinuꝫ ⁊ hydroroſatū[bb] dandum ad nimis ardētes febres: ⁊ maxie aūt epar cū oleo roſeo oīno īfrigidāt. Curari enim opꝫ qui cauſon febriunt ⁊ nimio conſumuntur ardore habere in domo ſcaffam[cc] tepidam habentē aquam multā: vt oīno totū corpus egrotātis operiat: ⁊ totus[dd] ſub aqua[ee] ſit poſitus ⁊ ibidē fomēteť ⁊ nihil aliud ibidez in ſe diaforeticū aqua habeat: ſed ipſa ſola aqua ſit in ſcaffa quā romani tinā vocāt que[ff] eū[gg] largiter capiat vbi infirmus eſt deponendus. ⁊ virtutē habeat īfirmus vt ſuſtinere poſſit tempore vtiliꝰ accedēte ſolutiōe[hh] ⁊ euētatiōe cauſon febriū: aut ſynochi vel ſynoche que dicunť ꝑncipales febres.

z .i. endiuiā. Ja.
⁊ .i. endiuiā agreſtem.
ꝯ .i. aq̄ decoctionis medicinarū preſertiꝫ cū melle ſyrupata.
ꝫ .i. diapapauer.
aa Qñ fauus mellis in aqua lauatur aq̄ illa mellita appomeli dř. Jañ.
bb .i. aquā roſatam.
cc .i. vas balneatoriuꝫ ad inſtar nauis.
dd Dempto capite.
ee .i. intra aquā.
ff Scaffa. ſ.
gg Infirmum.
hh .i. reſolutiōe.

¶ De ſyncopi in febribus. Cap. XXI.

FIunt etiaꝫ in his febribꝰ quedā ruine[ii] virtutis quas greci ſyncopas vocant. de ſubito aut eniꝫ ex plenitudine crudorum humoꝝ grauāťur vtutes: ⁊ maxime ſtomachus aut certe cholerici ⁊ tenues humores euacuationē[kk] faciūt. Interdū etiā ⁊ corrientes in ſtomachuꝫ faciūt ħ humores. Si ergo cōtingat ſyncopus iſte. i. reuma virtutis: nulla cauſa hic alia eſt niſi ex crudis humoribus qui ſuperueniunt ſyncopi. i. ruine virtutis. Similiter etiam de tenuibus ⁊ cholericis humoribus efficitur. Sciri autem hec opꝫ vt cognoſcat medicus omnia ⁊ ſimilia dyudicet. Quia ſine cognitione vniuſcuiuſqꝫ paſſionis ſubuenire non poterit.

ii .i. caſus ſeu defectiones.
kk .i. diſſolutionem virtutis.

¶ Curatio ſi ex putredine fiat. Cap. XXII.

SI ergo ex plenitudine crudoꝝ humorū ſyncopiꝫ patianť. In principio nulluꝫ hñt ſubtumidū aut acroderō[ll] ſtomachū ⁊ totū vētreꝫ pneumatomenō[mm]. i. vētoſitate ſpūs tēſuꝫ. Pulſus ꝟo hñt paruos ⁊ raros ⁊ ſignes. Et acidos ructus patiuntur ⁊ flegmatica eſt totius corporis habitudo. Et

ll .i. acredine plenum.
mm .i. ventoſitate ſpūs tēſum.

diete que preceſſerunt manifeſtāt adhuc tibi ex ꝗbus humores ſunt augmētati. Crudi[a] eteniꝫ ex indigeſtione ꝗ̄plurima precedente ⁊ ocioſitate vite: ⁊ ſi non in cōpetenti tēpore lauacro vſus eſt. Sic igitur ex plenitudine humoꝝ ſyncopos cognoſci oportet.

¶ Signa ſi de cholerico ⁊ tenui humore ſyncopes patiuntur. Cap. XXIII.

Qui aūt ex cholerico humore ⁊ tenui ſyncopos patiuntur: hec tibi erit cognitio. In primis quidē vultus eis aridus eſſe videt̃ tangenti tibi: ⁊ pulſus paruos ⁊ inequales hñt ⁊ iordinati apparent. Stercora vero cholerica ſunt: ⁊ inſomnietateꝫ patiunt̃ magis ꝗ̄ ſomnū: ⁊ ſitim habent. Et q̄dē ex alijs multis diſcernere poteris: maxime de his que preceſſerunt. Eteniꝫ aut ſollicitudo aut triſtitia preceſſit eos aut furor ⁊ paruo cibo ⁊ ipſo cacochimo ⁊ acro[b] vbi ſunt. Sic enim cognoſci oportet manifeſtius.

¶ Curatio ſyncopoꝝ ex plenitudie ſcōꝝ. C. XXIIII.

Curari aūt eos opꝫ ſic qui ex plenitudine crudoꝝ humoꝝ ſyncopes patiunt̃. Dieta eteniꝫ vtātur que extenuare poſſit. Bonū eſt aūt vt plenitudo euacuet̃ flobothomo. Sꝫ iteꝝ repleri crudis humoribus nō ꝑmittant̃. Ut[c] eſt eniꝫ ita exiſtimo debere minui: vt digerat̃[d] virt⁹ per quā gubernant̃ humores crudi. Qd̄ ſi meli⁹ eſt egro[e] fugienda eſt magis euacuatio. Si aūt iuuata fuerit plenitudo vt ſuffocet̃ ⁊ periclitet̃ virtus nō eſt tunc irrationabile medicū euacuare plenitudinem: ⁊ leuigare grauedinē aut pōdus ipſius. Uidimus enim ꝗ̄plurime hoc factū nō fuiſſe ⁊ ob hoc ꝑiclitari infirmanteꝫ ſicut viride lignū extinguit. Si aūt modice ſit ſiccuꝫ[f] accendit̃ ⁊ iterū talis ei fit ſuffocatio. Iterū vero ſi his virtus imbecilla ſit ⁊ plenitudo ſit nimia que noceat nō opꝫ adhiberi flobothomū. Si aūt imbecillis[g] ſit ⁊ humor crudus eſſe videat̃ multa fricatio neceſſaria eſt vt adhibeat̃: que leuiter extenuet ⁊ diaforeſim faciat: ⁊ digerat his crudū humorē. Fricari aūt opꝫ vt a coxis incipiat̃ ⁊ vſqꝫ viſum ad pedes fricet̃ ⁊ ſic dorſum totū ⁊ brachia ⁊ manus. Et ſic iterum a manu ad inferiores partes vſqꝫ ad pedes deſcēdat ⁊ hoc faciat ſine intermiſſione attēdēdo eius virtutē. Sepius. n. abſqꝫ mēſura fricatis aliꝗbus: de ſubito corrūpit̃ virtus. Ego aūt vidi aliquē[h] ſyncopim patientē: ⁊ ſic laborāteꝫ abſqꝫ doctrina fricaſſe. Fricari aūt euꝫ iuſſit per ſucceſſiones tota die ⁊ nocte ⁊ ſine cibo oīno cuſtodiuit donec. v. dies oīno trāſirēt: ſic ergo agentes ⁊ hoc facientes incaute nō potuerūt eruere a morte. In vtroqꝫ eniꝫ laborātē in fricatione. ſ. ⁊ vnctione ⁊ a cibis abſtinēdo in totis. v. diebus ꝑdiderūt hoīem ſine cā laborātes vtendo vnguētis talibus vel fricatione abſqꝫ menſura. exiccatuꝫ eſt corpus totum euentādo crudos hūores: ſꝫ neqꝫ ieiuniū cuſtodire debuit egrotās nec iterū multū nutriri ſed pauſare debuit pro ꝑte ⁊ non abſqꝫ menſura fricari. Ubi enim famē inducit̃ nō opꝫ ſuſtinere fricationis laborē. Queādmodū iſta oīa in his fieri indicaui. Neſcio eniꝫ ꝗd paſſus eſt Galenus ꝗ ſic ordinauit vt abſqꝫ mēſura fricationes fierent ⁊ de oleo ſicionio[i] eos vngi debere ⁊ ieiuniū cuſtodire ꝓcepit: ⁊ hyſſopū in apoçima eos debē ſimul cū modico mellis bibere ⁊ nihil aliō vſqꝫ ad. vij. dies adhibere iuſſit: aut[k] qualē ꝗdē alicui⁹ cōſiderauit[l] eē fortitudinē ꝟtutis que hoc ſuſtinere poſſet ⁊ ieiuniū ⁊ fricationeꝫ ſimul. Mihi aūt videt̃ ⁊ fricari mēſurate

a Fiunt vel augmentantur humores.
b .i. acuto.
c Scdm ꝗ eſt repletio.
d .i. icidat viſcoſitas.
e Per dietam.
f Lignum.
g Uirtus.
h Medicum.
i .i. radice cucumeris agreſtis. Jan.
k Neſcio.
l Galenus.

debere ⁊ iterū cū rōne nutriri ſꝫ virtutē cū ſucco ptiſane aut alice[m] cū oxymelle aut pane in vino infuſo. Qd̄ ſi fortis virtus egrotātis vt hoc vtrūqꝫ[n] a nobis agendū eſt. Qūo eniꝫ diaforeſis[o] plenitudinis eſt faciēda per fricationē ſic iteꝝ cib⁹ dādus eſt ⁊ vt digeſtio ſubſequet̃[p] ⁊ anadoſis[q] fiat. Sic eni ⁊ virtus cuſtodiri pōt ⁊ crudus humor bñ digerit̃. ¶ De vino. Uinū aūt in febriū cā[r] nō opꝫ dari. Ad plenitudineꝫ aūt mãe crude dari opꝫ ſꝫ nō multū. Sit ergo vinuꝫ tenue ⁊ nā caliduꝫ ⁊ anadotū[s] ⁊ nihil in guſtu hñs in ſe ſtipticū aut dulcoris. Tēperatū[t] igit̃ ſit nec nimis nouellū aut vetuſtū. Neqꝫ vero colore ſit nigrū ſꝫ magis ſubrubeū aut albū cōſtitutione ⁊ tenue qd̄ anadoſim[u] citatā faciat per venas ⁊ totū corpus percurrat. Hoc aūt maxime cā ꝟtutis dari dꝫ ne cadat ꝟtus ⁊ ne ꝑdita ꝑclitet̃ reuocare ſe ſtringēs. Itē de balneo ⁊ cibo. Opꝫ aūt eos ꝗ laborāt ex crudo humore ⁊ ꝑclitātur ſyncopo: citius duci ad balneū. Qd̄ ſi adhuc materia pinguior ſit ⁊ multa ⁊ nōdū ſit extrenuata nō pōt ſimpliciter diaforeſim facere: ſꝫ magis ex hꝫ cōſtringitur ⁊ febres exinde augmētant̃. Iā aūt extenuato humore ⁊ digeſtione aliqua egritudinis apparente: tunc opꝫ ad balneū duci ⁊ nutriri paulatiꝫ calefaciētib⁹ cibis: quales ſunt porri bene cocti cū appomellito[x] ⁊ piſces aſpratiles ſuimꝫ fluuiales qui dicunt̃ anadronꝫ cū oxymelle aut domeſtici pulli aut de gallinis aſſelle: vt⁹. n. ex his augmētat̃. Ceteꝝ vero ⁊ alios poſſe eſt[y] ſumere ꝗ ampli⁹ nutriūt miſtratos cibos: ꝗ abſqꝫ leſiōe ſyncopos patiētib⁹ ex cholib⁹ ⁊ tenuib⁹ hūorib⁹.

¶ De cholerica paſſione. Cap. XXV.

Si cholericā paſſionē voluerit aliꝗs ꝓhibere ꝑ vomituꝫ cuicūqꝫ ex repletione fit anteꝗ̄ corrūpat̃ cib⁹ vrgeat̃ patiēs vt vomat. Prohibebit̃. n. paſſio ſi mulſaꝫ accipiat aut aquā tepidā aut vomat. Et poſt hec fomētet̃ oleo veteri ⁊ coopiat̃ lanis. Et poſt hoc dormiat multo tp̄e ⁊ plus cōſuetudine. Si aūt ꝑ iferiores ꝑtes cū cōſtringi extimaueris euacuabis nō ſoluꝫ q̄ corrupta ſunt: ſꝫ aliamā euacuet̃ de corpe que ledere pōt. Si aūt mordicatio nimia ſubſequat̃ mulſaꝫ[z] bibēdā dabis ⁊ tēperabit dolorē. Si aūt leuiores fiūt[&] obtūdet eos aq̄. Si vero nō ꝓhibeat̃ effuſſio ⁊ abſqꝫ mēſura euacuet̃ ⁊ in ſpaſmos icidēs ꝑclitet̃: ⁊ extreme ꝑtes frigide fiāt: ⁊ frigide ſudet artificioſo indiget vſu ⁊ vix ſic cōſtitutus a medicis erit[ↄ] ſan⁹. Si aūt ꝑſens nō adſit[ꝝ] medicus vt faciat q̄ expediūt: huic ergo aut faſciolis[aa] aut lanis extremas ligari opꝫ ꝑtes ⁊ fricare loca que frigida facta fuerūt cū pipe ⁊ nitro: aut irino oleo: aut aliꝗbus coꝝ aut ſitionio[bb] oleo cū caſtoreo. Hec eniꝫ ad ſpaſmos ſbueniūt. Dabis aūt poſt hec cibos. Et ſi eos vomuerit dabis iteꝝ aliꝗd qd̄ ꝯfortet ſtōchū. i. poma aut pira aut vuas aut aliꝗd tale. Maxie tñ vinū cholericos[cc] iuuat fortitudinē adducit ⁊ ſepi⁹ ſpē ſalutis ꝑſtat. Calore. n. in ꝑcordijs multo ⁊ pectore cōſiſtēte infrigidādus eſt: ⁊ oleo roſeo īfuſuꝫ ſuppones lintheū. De alphita[dd] vero cū oleo ro. trito ⁊ ſapa[ee] cataplaſma impones. Dabis aūt ⁊ aquam frigidam ſuper bibere.

¶ Curatio ſi ex cholerico ⁊ tenui hūore ſyncopis fiat. Caplm. XXVI.

Qui aūt ex cholerico ⁊ tenui humore ſyncopos patit̃: manifeſtū eſt vt ecōtrario curet̃. Opꝫ aūt ⁊ adhiberi q̄ conſpiſſent ⁊ nō euentent aut diaforeſim faciant. Dieta igitur eis expediens eſt de alica.

m Alica eſt gen⁹ frumenti: ꝗdaꝫ ſpeltā putant.
n .i. dietatio ⁊ fricatio.
o .i. reſolutio.
p Faciendū eſt.
q .i. diſtributio cibi.
r Als cura.
s Penetratiuꝫ cito per corpus diſtributiuum.
t Uinum.
u .i. diſtributionem.
x Qñ fauus mellis in aq̄ lauat̃ aqua illa appomel dr̄. Jañ.
y .i. conueniens.
z Aquā mellis.
& Mordicationes.
ↄ .i. curari poterit.
ꝝ Medicus.
aa .i. paruis faſcijs.
bb Oleū ſitionū eſt oleū de radice cucumeris agreſtis.
cc .i. cholericam paſſionē habētes.
dd .i. vino cocto vſqꝫ ad cōſumptionē duarum partium.
ee .i. faria ordei.

alica[a]. Et panis cū hydroroſato[b] eidē dandus eſt aut cū onfaco[c] melle. Et galloꝝ teſticuli ⁊ lacte ⁊ intiba[d] ⁊ aſtacus[e] ⁊ pectines[f] ⁊ yſicia[g] ⁊ echinus[h] ⁊ aſtacō[i] ⁊ mala[k] ⁊ nuces ⁊ pira. Hec enim danda ſunt ⁊ nō de ſubito ſꝫ per partes dari debēt. Et hoc qd̄ dabit̃ rōnabiliter fiat vt nō a cibo grauet̃ neqꝫ ſyncopus exagitet̃ cū cibus fuerit miniſtrat⁹ ſꝫ magis virtutē augmētet. Uinū aūt his aquoſuꝫ opꝫ dari quale eſt guidiū a loco: aut ſarapticiū[l]: aut bitiniū[m]: aut ſabinū[n]. Non aūt vetuſtū ſit tp̄e ſꝫ bibat̃ aquoſuꝫ ⁊ nō purū. Utat̃ etiā ⁊ vnctione que in ſe nō habeat calaſticuꝫ aliꝗd ſꝫ ecōtrario que cōdēſet cutē ⁊ ꝯfortare poſſit: quale eſt oleū milinū. Et ſupſperges puluerē ſilr̄ factū q̄lis eſt qui de florib⁹ fit roſarū ſiccis: aut ex ipſis roſis ſiccis. Et hec magis cā ſudoris[o] facies. Qd̄ ſi amplius fuerit ⁊ ſyncopo iſta laborans ⁊ in longā venerit imbecillitatem virtus eius ſic ſudantis deficiet.

¶ De anguſtijs ⁊ malfactionibus. Cap. XXVII.

Quoniam quidē ⁊ anguſtie contingunt infirmātibus ⁊ inferūt ſyncopos ⁊ deyciūt virtutē deſubito: ꝯuenit ergo in ſequēti ⁊ de hoc dicere modis catholicis[p]. Que ergo nobis a Galeno ſunt tradita huic addidimus, libro de anguſtijs ⁊ malfactionibus[q]. Hāc ergo cām[r] de anguſtijs tp̄s eſt dicamus. Querele aūt ipſarū ſunt plurime. Sigillatim ergo vniuſcuiuſqꝫ earū ꝓprie ſunt curationes ponēde. ſcribere eni nūc de oibus nō eſt neceſſe q̄ per ſingulas incidunt paſſiones: qꝛ nō pñt abſqꝫ ſua curatione ſanari. Tamē nūc in hoc pñti libro dicemus quātū ad curationē ſufficiat his ꝗbus ſubitanee ſunt acceſſiōes.

¶ De his qui ſubito euacuati anguſtias patiuntur. Caplm. XXVIII.

In cholerica aūt paſſione ⁊ diaria vel alijs ꝗbus fuerint ſubitanee euacuationes, de his ꝗ oibus anguſtiātib⁹[s] aqua frigida in facie eſt rorāda. Et nares trahēde ſunt ⁊ ſtomachus fricādus eſt ⁊ vomica eſt mouēda miſſis in ore digitis aut pēnis in oleo intinctis. Sed eorū manus ⁊ coxe ligande ſunt. Eſſe aūt opꝫ amplius fortiores[t] in ſupioribus partibus ſi inferius decurrit, inferius autē ſi ſupior pars fluit. Succurrit aūt vinū cū aqua frigida tēperatū ⁊ in potione datū[u] in ſubitaneis euacuationibus anguſtiant̃. Maxime autē de ventris fluxu reumatiçātibus vtile eſt. Ad ſanguinis vero fluxū magis cōmotiones facit[x]. Et quicūqꝫ multum ſudātes[y] anguſtiant̃[z] ꝯriū[&] eſt. Semꝑ aūt eis q̄ ſtiptica ſunt ⁊ frigida ſunt dāda ⁊ nō que laxent cutē. Uinuꝫ aūt eis maxime frigidū dandū eſt ⁊ nullo mō calidū eſt offerendū. Sed neqꝫ ligāde partes inferiores. Neqꝫ cogēdus eſt vt vomat ſꝫ tranſitū ſpūs[ↄ] artificioſe cōuenit facere: ⁊ aerē cubiculi demutare vt frigidis ⁊ ſtipticis fiat q̄litatibus, i. de mirthis ⁊ vitiū palmitibus ⁊ roſis ſtratum facies pauimentū. Hec eniꝫ nō eſt vtile quibus vēter reumatiçat: augmētat enim reuma quātum cutā condenſat. Quibus vero ex euacuatione anguſtie perueniunt hoc mō opꝫ adiutorij adhiberi.

¶ Quibus de plenitudine anguſtiant̃. Cap. XXIX.

Qui vero ex multitudine humoꝝ anguſtias patiunt̃ nō ſunt ſimiliter curādi. Sed fricāde ſunt illis ꝓpter ſanguinis habūdātiā coxe calefaciende ⁊ ligāde. A cibo aūt ⁊ vino abſtinendi. Et a balneo ſi febriāt. Sufficit aūt eis mulſa[ꝝ] in potu

a Alica eſt gen⁹ frumēti: ꝗdam ſpeltā putant.
b .i. aquaro.
c Onfacon mel ē mixtura duarū partiuꝫ mellis ⁊ vna ꝑte vue acerbe. Jañ.
d .i. endiuia. Ja.
e Piſcis eſt.
f Piſces ſunt.
g Yſicia ſunt cū carnes aut piſces in aqua coquuntur: poſtea ponunt in aceto ⁊ ſuperaſpergunt ſpēs.
h Piſcis eſt.
i Piſcis.
k .i. pomā.
l A loco.
m A loco.
n A loco.
o Ucandi. ſ.
p .i. cōibus.
q .i. ſyncopibus.
r Als curam.
s .i. ſyncopiçātibus.
t .i. ligaturas.
u Dis.
x Uinum.
y .i. ſyncopiçant.
z Dis.
& Uinum.
ↄ .i. aeris recentia.
ꝝ .i. aq̄ mellis.

data. Dabis aūt potionē i apoçimate[aa]. De thimo aut origano aut pulegio aut hyſſopo: vtile ē āt eis oxymel.

¶ Ad eas que ex matrice anguſtiantur. Cap. XXX.

Eas vero que ex matrice anguſtiātur ſimiliter curabis ⁊ ꝑ oxymel. Ligaturis aūt ⁊ fricationib⁹ vtere in coxis magis ꝗ̄ in manibus. Et ventoſas appone. Quibus aūt dolores ſunt in matrice ⁊ in inguinibus ⁊ coxis odoramēta fetida apponimus naribus. Ad os aūt matricis odores ſuaues applicamus ⁊ que calefaciunt ⁊ laxare poſſunt medicamenta adhibemus.

¶ Ad eos ꝗ ex defectu ſtōachi anguſtiant̃. C. XXXI.

Si infirmus eſt ſtomachus ⁊ ex hoc anguſtias patiūtur cataplaſmabis: talibus vtimur ad ſtomachū que corroborare poſſunt. Qualia ſunt de dactylis ⁊ vino ⁊ alphita ⁊ croco ⁊ aloe ⁊ maſtice. Embrocabis autem de abſinthio aut de oleo milino[bb] ⁊ de nardino oleo.

¶ Ad eos qui de cauſon anguſtiant̃. Cap. XXXII.

Si aūt nimius ardor ſit in ſtomacho admiſcebis aliquid cataplaſmati ſupraſcripto de his que infrigidare pñt: quales ſunt cucurbite ſuccus ⁊ lactuce ⁊ portacle[cc] ⁊ vue[dd] canine ⁊ intibe: ⁊ vue acerbe ſuccus. Hec enim nō ſolū infrigidāt ſed ⁊ reprimūt. Necnō ⁊ aqua frigida eos quoꝝ ſtomach⁹ cauſon patit̃ iuuat ſepius in tp̄e cōpetēti data: nā fortiter nocet ſi in tp̄e cōpetēti nō detur. Sed opꝫ magis dari vinū calidū ſtomachū frigidū habētibus ſi nihil aliud prohibeat. Iuuat autē eos magnifice ſi in extremis partibus fricatio fiat. Eos autem qui cauſon patiuntur ad balneum citius duces.

¶ Ad eos ꝗ de frigido ſtōcho anguſtiant̃. C. XXXIII.

Qui vero frigiduꝫ ſentiunt ſe habere ſtomachuꝫ his diatriō pipereon dabis antidotum. Et ipſum ſolum piper ⁊ abſinthium bibere debent.

¶ Ad eos qui de peſſimo humore in ſtomacho mordicationem patiuntur. Cap. XXXIIII.

Qui aūt de peſſimis humorib⁹ mordicationē in ſtomacho patiētes anguſtiant̃: dabis eis aquā calidā aut ydroleon ⁊ vomere iubebis ſi facile vomant. Si aūt nō facile vomāt calefacere opꝫ prius ea que circa ſtomachuꝫ ſunt loca ⁊ pedes ⁊ manus. Et ſi nec ſic vomant digitis aut penna in ore miſſis: irritabis vomicā in oleo miſſa aut intincta. Et ſi nec ſic vomuerint iterū eis oleuꝫ calidum ꝗ̄plurime dabis bibere. Solet aūt ſepius nō ſolum mouere vomitū ſed ⁊ ventrem laxare ⁊ hoc nō parua vtilitas eſt ad pñs. Qd̄ ſi volūtarius[ee] fuerit ventris orificiuꝫ artificioſe moueri opus eſt. ⁊ maxime cū ꝑtās eſt mouere. Demū ēt oīno corroborāda ſunt loca ⁊ extrinſecus adhibēda abſinthij herba. Et decoctio eius potui danda: non quidē ab initio iubeo dare eā: ſed poti⁹ taꝫ purgatiōe vētris facta ſublato humore vt nō ꝯſtipet̃ ſed ſufficiat ſolū calefacere ſicut iā antea dictum eſt.

¶ Si ex flate in ſtōcho anguſtias patiunt̃. C. XXXV.

Flegmate autē multo ⁊ frigido in ſtōcho collecto fomētādus eſt mlto oleo in quo decoquat̃ anhetū ⁊ abſinthium. Et poſt hoc mulſaꝫ dabis bibere vbi coques hyſſopi aliquā

aa .i. decoctione de thimo.
bb .i. d cydonijs.
cc .i. portulace.
dd .i. ſolari.
ee Eger. ſ. ad vomitum.

culum ⁊ anbeti ⁊ aliquid tale in oxymelle infuſuz dabis bibere. Sed ⁊ de pipere antidotũ diatriõpipereõ ⁊ electuarium diaſpolitem: ⁊ his ſimilia.

¶ De dieta ad eos qui ex flegmate in ſtomacho anguſtiantur. Caplm. XXXVI.

AAnguſtiantibus autez nimis ſi fort₃ ſit frigor ⁊ crudus ſit eis dieta que incidat frigorem anguſtiãtibus: ⁊ maxime ſi nimis ſit fortis ⁊ crudus illis quos ſanare volueris omnino calefaciendi ſunt. Quibus vinum calidũ temperatum dabis ⁊ cibus qui calefacere ſolent ⁊ fricare oportet ⁊ calefacere ad ignem.

¶ Ad eos qui ex calore anguſtiantur. Cap. XXXVII.

SI autẽ ex nimio calore aeris fiãt anguſtie que infrigidare ⁊ corroborare poſſunt ſunt adhibenda. Contingit hoc maxime his qui in aere ſuffocata: ⁊ in balneis multo detinent̃ tpe. Cõfortat igit̃ eos ſtatiz aqua frigida data ⁊ auras frigidas iube fieri: ⁊ frica ſtomachum: ⁊ iube euz vomere. Et poſt hec vinum dabis bibere ⁊ cibos iubebis accipere.

¶ Ad eos q ex inflãmatiõe anguſtiant̃. C. XXXVIII.

QUi aũt ex magnitudine inflãmationis ⁊ de febre malicioſa malficiunt[a] in acceſſionibus cum infrigidatione pedes calefaciendi ⁊ fricandi ſunt fortiter. Et extreme partes ſunt ligande ⁊ dormire iubebis. Et ab omnibus cibis abſtinere ⁊ potione. Optimum autem eſt preſcire quod futurum erat ante acceſſiones.

¶ Ad eos qui de ſiccitate vel inanitione ſyncopim patiuntur. Caplm. XXXIX.

IN cõmotione autẽ febriũ optimuz eſt preſcire futuram acceſſionez: ⁊ ſic ante duas horas aut tres ante acceſſiones nutries. Et continere[b] facies pedes ⁊ manus ⁊ iubebis nõ tm̃ ſicut oportet cibos dare bene digeſtibiles: ſ₃ bene coctos ⁊ euanadotos[c]. Et ſi in acceſſione nimiũ periculum eſſe conſideraueris in acceſſione vinuz dabis: maxime ſuper alicam[d] coctam vinum ſuperfundes ⁊ dabis. Si ṽo hoc non eſt[e] panem dabis infuſuz vino: ⁊ pro alica ſi dederis panem equaliter preſtat[f]. Mediocribus autem habentibus ſyncopiz: pretactos cibos non oportet dare. Sed ſufficit tunc malagranata: aut pira: aut mela[g] aut aliqđ aliud pomorum ſtipticorum his admiſcere. Sin autem[h] mediocris eſt cõmotio iterum nutries de pomo. Hec igitur preuidens ages ne futuram ſuperſinas[i] paſſionem: ⁊ deſubito in periculum incidant. Uinum ṽo dabis ⁊ panem ⁊ alicam cum eo modice omnino. Si autẽ amplius dederis non facile coctos cibos ſyncopes patientur neceſſe eſt ⁊ ſuffocationem.

a .i. ſyncopiʒant.
b .i. gectos ⁊ coop tos tenere.
c .i. bñ diſtribuibiles ⁊ cito ab eu qđ eſt bonuz ⁊ anadoſis qđ ẽ diſtributio.
d Alica eſt gen⁹ frumenti qdam ſpeltam putãt.
e .i. habetur.
f .i. valet.
g Eſt fructus arbor) magne maior pipe ſuauis guſtu. Jañ.
h Pro ſed ſi.
i .i. dimittas euenire.

¶ Si de anfraxi in dominio corporis exiſtente anguſtiantur. Caplm. XL.

QUibus ex anfraxi cõſtipata loca vitalia anguſtiant̃ oxymel dabis. Sed ⁊ hyſſopum ⁊ origanum ⁊ pulegium ⁊ mulſam coctum apoçima dabis. Et potus ⁊ cibus qui amputare cãm poſſunt, ſunt miniſtrãdi. Et fricare iubebis ⁊ ligare extremas partes in coxis non in manibus. Optima tamen ſunt eis diuretica: qualia ſunt de anbeto ⁊ feniculo ⁊ apio ⁊ dauco ⁊ ſpica nardi: ⁊ ameos confecta. Quibus autem manifeſta iuuamina eſſe cognoueris vino vteris tenui ⁊ albo non ſatis veteri.

¶ Signa anfraxis. Caplm. XLI.

COgnoſcis igitur anfraxim his ſignis qꝛ pulſus omnis inequalis[k] eſt ⁊ maxime in medio parua motio eſt ⁊ citata ⁊ amidrocida. Si ṽo[l] non preſentes ſunt que vocãtur plectorie concurtiones[m]. Sunt autem ex illis qui fiũt minimi de magnis ⁊ maioribus pulſibus in talibus paſſiõib⁹.

k .i. ĩbecillis ſeu debilis vt galenus exponit in libro de differẽtijs fe.
l Eſt pua motio.
m Plectreoli plectorice repletiones.

¶ Ad eos qui de inciſione vulnerum vel effuſione puris anguſtiantur. Caplm. XLII.

QUi aũt euacuatione ſubita facta hydropicis anguſtiantur: aut ex ructione vulnerum vel effuſione puris[n] oportet vt odoribus releuentur: ⁊ ſic poſtea ſorbitionibus nutriantur.

n .i. ſaniei.

¶ Ad eos qui ex triſtitia: aut gaudio: aut dolore anguſtiantur. Caplm. XLIII.

SI quis autẽ ex triſtitia: aut gaudio: aut ex aliquo dolore: aut ex ſimilibus, i. timore: aut percuſſione anguſtiantur prius odoribus eſt reparandus. Deinde vomere cogimus[o]. Silr autez ⁊ eos qui de plagis ⁊ doloribus anguſtiantur in articulis fuerint vulnerati: ⁊ neruus iciſus ⁊ his ſimilia: quales ſunt tenuitates, i. muſculi maxillares ſtatim reparari op₃ poſtea ṽo cõpetẽtẽ paſſiõi facere curationẽ.

o Eum.

¶ Ad eos qui de ylei dolore: aut coli[p] anguſtiantur. Caplm. XLIIII.

SI vero cholica vel ylei paſſiões ſiue alia aliquos inferant dolores ⁊ anguſtiãtur calefactione ſunt magis relaxandi.

p .i. cholice.

¶ Ad eos qui imbecilli virtute facta anguſtiantur. Caplm. XLV.

QUi aũt ex imbecillitate virtutis anguſtiantur malficientes[q] ſi ex quadã diſtẽperãtia vitaliũ locorũ principalium virtutes debilitent̃ reparãde ſunt ex his[r] quibus cõtraria cõtrarijs cõuenit curari, i. calefacere que infrigidata ſunt: ĩfrigidare ṽo ea loca que calefacta ſunt plus a rõne ⁊ humectare q̃ ſicca ſunt ⁊ deſiccare que humectata ſunt. Si aũt çoticis[s] virtutis que vocat̃ ſpũalis: aut vitalis que eſt in corde imbecillis facta eſt: cognoſcit̃ ex pulſu arteriaꝝ abſq₃ mẽſura facto qđ greci amitroma vocant, i. non tenẽtẽ mẽſurã. Si autẽ ex epate virtus q̃ ꝓcedit ⁊ in nobis ſanguinẽ nutrit[t] quã greci cepticam vocãt: nos aũt nutribilẽ dicere poſſumus deficiat ſanguinẽ ꝑ vẽtrẽ faciũt, poſtea ṽo velut pinguẽ faciũt[u] feculẽtum. Si aũt cerebri virtus deficiat quã ſichen greci vocãt: nos aũt aiaz[x] nũcupam⁹ volũtarias motiões ĩfirmas factas in nobis eſſẽ cognoſcas. Unicuiq₃ autez ſm q̃ fuerit paſſio adhibe vt dictũ eſt cõpetẽtẽ curationez.

q .i. ſyncopiʒantes.
r Modus. ſ.
s .i. vitalis a çoe qđ eſt vita.
t Alſo minit.
u Patiẽtes. ſ. huius ṽtutis debilitatẽ q̃ in epate eſt.
x .i. aialez ṽtutẽ.

¶ De ethicis febribus. Caplm. XLVI.

CUm ergo abſq₃ menſura plus a ratione arſerit corpus ⁊ ignita febris fuerit in ipſis ſtereis, i. neruis q̃ in nobis cõſiſtẽtes firmiores ſunt in corpe nr̃o qđ greci ſtererea vocãt: aut ov mon humoreſq₃ qui in ipſis ſunt euẽtati[y] vel cõſumpti ſunt. Adhuc ⁊ ſi quid in ipſis eſt relictũ qđ ſaluari poſſit ⁊ hoc ſemꝑ ardẽs nunq̃ declinet[z]: tũc ſpẽs ipſa febris ethica nominatur donec conſumatur totum.

y Alſo cũati.
z Abardor. ſ.

¶ De maraſmode.

¶ De maraſmode[a]. Caplm. XLVII.

SI igitur ꝯſumpta carne incipit fieri maraſmodus ⁊ ſi ꝑfecti⁹[b] ⁊ nõ cũ horrore[c] ꝯſiſtit febris vix curabilis eſt. Unde ſiqs ethicus adhuc fit aliquãtus[d]: tñ nõ facile ſanabilis, ſi aũt cũ horrore[e] vt iã inſanabiles fugiam⁹ quaſi nõ ſanent̃. Cautius ergo cõtẽplati ſumus cuiuſq₃ ſpẽm vt aliud ab alio diſcernere ⁊ diligenter cognoſcere poſſimus.

a Maraſmos grece ꝯſumptio ſubſtãtialis humiditatis vt fit in tertia ſpecie ethice ⁊ in puſi. Januẽſis.
b .i. manẽte figura mali vultus.
c .i. horrẽda facie ⁊ hypocratica vt ſint oculi ꝯcaui ipora plana aures frigide ⁊ ꝯtracte ⁊ pulpe capitis ⁊ frõs arida ⁊ tenſa.
d .i. aliquãtulum in ethicã ꝓceſſit.
e Fiunt ethici.

¶ Quomodo op₃ cognoſci ⁊ diſcerni ab effimera ethicam febrem. Caplm. XLVIII.

EThica febris ⁊ effimera de procatarticis[f] cauſis ꝯſiſtũt[g] ⁊ nõ ſemꝑ trãſmutant̃ quaſi ex putredine facte. Scire op₃ ẽ qꝛ q fit calor in ethica febre acer eſt ⁊ ſiccus. In effimera aũt mediocris ⁊ citi⁹ accidit. Tactui etiã quodãmodo ſubiacet[h]. Quas[i] etiã in vrinis facili⁹ determinare poteris. Si igit̃ ꝑfecta digeſtio in initio tibi apparere vĩ tũc effimerã febrẽ eẽ exiſtimabis. Tropis[k] aũt aliqb⁹ factis in digõne[l] neq₃ putredine apparẽte ethicã op₃ exiſtimare febrẽ. Sed ⁊ ex pulſu cogſcere poteris ethicã eſſe feb. Magn⁹ eni pulſus ⁊ citatus eſt in effimera febre, paru⁹ aũt ⁊ amidros i ethica feb. Amidros autẽ pulſus dĩ defectus: q ſolutã h₃ ṽtutẽ ⁊ percuſſionez facit imbecillẽ[m]. Ceteris ṽo ſignis manifeſtãtibus determinat̃ ab alijs: qꝛ hora trãſacta decima aut. xij. permanet: ethica magis exiſtimanda eſt eſſe febris.

f Primitiuis.
g Aliquando.
h Diſcretio ſcil₃ ethice ab effimera.
i Ethicam ⁊ effimeram.
k .i. ſuberſionibus.
l Urine ſc₃.
m .i. ĩbecillis ſeu debilis. Gal. in lib. de differentijs febrium.

¶ Qũo diſcernẽda eſt ethica a putrida. Cap. XLIX.

SI quidẽ omnes febres putride hñt declinationẽ, ethica ṽo febris manifeſte equalis eſt in augmẽto ⁊ in ſtatu ⁊ nõ declinat: manifeſte ethica febris exiſtimãda eſt. In ſyncopis aũt febrib⁹ augmentatur ⁊ minuitur. augmentatur[n] igit̃ in ſtatu, minuitur autem in declinatione.

n Calor.

¶ Qũo dijudicamus ſynochuz ab ethica. Caplm. L.

SYnoche eniz febres ſ₃ hoc mutari[o] vident̃: eo q̃ ipſe nec creſcunt nec minuunt̃. Pulſus ṽo in ſynocha febre nõ ſũt ſicci ⁊ acres: ſicut ⁊ in acuta febre: ſed in ſũmitate magis apparẽt ⁊ veloces in ſynocha febre pulſus ſunt, in ethica ṽo febre ſunt parui ⁊ amidros[p]. Sic ergo omnes febres ex putredine dijudicare poteris ab ethica febre.

o Ethicam.
p .i. defectiui.

¶ Signa ethice febris. Caplm. LI.

MArimum aũt ſignũ eſt in ethica febre q̃ poſt cibũ augmẽtati calores videt̃: ſ₃ nõ eſt[q] augmẽtatio: ſ₃ elegoſim, i. euacuatio caloris exterius abſcõſi in ꝓfundo. Contingit enim in his fieri aliquid tale quale in calce viua videmus: qũo enim aqua ſupermiſſa calx accendit̃: ſic in ethica febre accepto cibo accenduntur in profundo ſterea[r].

q Uera ⁊ ꝓpria.
r .i. ſolida membra.

¶ Signa ethice qũo tranſmutatur in maraſmoydem. Caplm. LII.

MAraſmode febris ſigna ex ipo ſolo vultu, i. in facie oĩa manifeſtant̃. In ꝑmis eni flos ipſe in colore iã nõ viu⁹: ſ₃ nigrior eſt ⁊ ſiccus vult⁹ ⁊ guſtus ex nimio febriuz ardore vĩ: ⁊ cutis fortiter in facie tẽſa eſt: ⁊ pulpe graues ſũt ſicut eoꝝ q dormiũt. Nõ eſt aũt ſomn⁹ ſ₃ magis impoſſitas leuãdi palpebras: ⁊ in maſculis eſt defectio vrĩ ⁊ lippos i ipſis oclis hñt: ſiccas aũt hñt ĩbecilleſq₃ ṽtutes nãles. Et hypocũdria tẽſa: nõ qdẽ ipſa tẽſa in veritate: ſ₃ mẽbranũ hypocũdrie, i. ꝑcordie tẽſuz eſt. Pulſus aũt ſũt duri in ipſa querela ⁊ ſpiſſi ex ipſa neĉitate ⁊ amidros ex ipſa imbecillitate ⁊ exigui, pp qđ neq₃ in latitudinẽ extẽdi pñt. Quid. n. op₃ dicẽ alia ſigna qñ hec manifeſtare nobis pñt ipaz paſſionẽ. Maraſmos[s]. n. ſi fuerit modica ethica mediocri manẽte in initio curat̃. fortiori aũt iaz exñte non curat̃: ⁊ qñ adhuc nimia exñs maraſmodis facta eſt paſſio nõ curat̃. Oĩa ẽ ethice febris ſigna hic diximus: nunc aũt ad curationem veniamus.

¶ Maraſmon grece ꝯſumptio ſubalis humiditatis: vt in tertia ſpẽ ethice ⁊ in puſi. Jañ.
s .i. conſumptio nãlis humiditatis.

¶ Curatio ethice febris. Caplm. LIII.

QUi ethicas febres voluerit bñ ꝓcurare humectare: ⁊ infrigidare cõtẽdat: ⁊ oĩs dieta ſit humida ⁊ frigida: ꝓpea q̃ vndiq₃ hñt debilẽ habitudinẽ corpis ⁊ ĩbecillitatẽ nutrimẽti: vt in ꝑmis ipſa ſterea poſſint infundi: q̃lia ſunt q̃ infrigidãt: diuerſa. n. ſũt ṽtute que ſolẽt ĩfrigidare. Hec qdẽ q̃pluri me infrigidãt: illa aũt ampli⁹: alia aũt minus valere dñr ad infrigidãdum. Sciẽdũ quoq₃ eſt: qꝛ ſunt qbus aquã frigidã op₃ dare: aut aliqđ aliud frigiduz ⁊ qbus plus ⁊ qbus min⁹: ⁊ qb⁹ nullo mõ põt dari. Et ipſum tp̃s attẽdẽdũ eſt: ⁊ qbus[t] intrinſecus[u] aut extrinſec⁹[x]. Hoc enim nobis ꝓuidẽtibus ad curandũ ethicam febrem: etſi difficilis ſit ad curationẽ facilis efficitur.

t Egris.
u Dãdũ eſt aqua ad bibendum.
x Ad lauandũ.

¶ Quib⁹ nõ op₃ dari potũ aque frigide. Cap. LIIII.

COntemplari igit̃ op₃ ſi nõduz inflãmatio ſit in precordijs magna aut aliq̃ putredo appet eſſe in venis aut crudus humor. Contingit enim vt ethica ſit febris ⁊ aliquã in ſe colligat putredinẽ. Si ergo fuerit aliqd tale aqua frigida ꝓhiberi dꝫ: ⁊ maxime cui ſine digõne aliqd in vrinis appet: ⁊ neq₃ ignita eſt inflãmatio nec opepreciũ[y] magnum apparet: adhuc aũt ⁊ ſi virtus eſt imbecillior.

y .i. auxiliũ vtilitas.

¶ Quomodo op₃ aquam frigidã dari. Cap. LV.

SI quando[z] cũ inflãmatione ignita tibi videt̃ eẽ[&] ex cholerico ⁊ heriſipilatoidis danda eſt frigida aqua. Ego eni ſcio dediſſe talr hñtib⁹ ⁊ nimis ſitiẽtibus aquã frigidã ⁊ magnifice iuuati ſunt. Sed ante ꝑdices qꝛ diuti⁹[?] laboraturus eſt. Nõ ſi cõueniat[ꝫ] quidẽ ad recuperandũ infirmũ: effugi[aa] tñ ex quo[bb] incidebat augmentuz febriũ, i. in maraſmodẽ ethica febris. Si ergo cũ putredine aliq̃ eſt: ⁊ maxime ſi cauſon fuerit febris dari op₃ aquã fridaz. Et nõ ſimplr in his agenduz eſt: ſed cauſa digeſtionis iam vtilis in vrinis apparente tunc dari conuenit.

z .i. aliquando.
& Ethica.
? .i. ꝓpter cruditatem materie.
ꝫ Aqua frigida.
aa Dare aquam.
bb .i. dum ethica fe. incidebat in maraſmon: qꝛ ṽtus nimis debilis erat ad ſuſtinenduz potũ aque frigide.

¶ Si tranſmutata ſit ethica febris in maraſmode. Caplm. LVI.

SI autez trãſmutet̃[cc] acuta paſſio[dd] in ethica efficit̃[ee] maraſmodis: q̃plurime eni[ff] minime curamus ſed nec hñ. Cauſonides[gg] ſunt febres qb⁹ iam maraſmodes efficiunt̃ ex ethicis. Si. n. aliqd hoꝝ[hh] ꝯtigit remoueri[ii] op₃ potũ aq̃ fride: ⁊ maxie ab his q tenues[kk] plus rõne facti ſũt. Nimis. n. extenuatũ corp⁹ ⁊ iã ibecille ⁊ ſine carne effectũ ⁊ tp̃s in q̃ aſſũpta eſt ex intẽperãtia cauſon febris neĉe eſt vt duplex ſequat̃ leſio. Etenim obtuſa ṽtute fortiter in ꝑditionez vadit ĩfrigidato corpe ⁊ pene ꝑdit̃ innat⁹ calor quẽ infiton greci vocãt. Siĺem ẽ ſeni factũ maraſmos merito greci emioſogras dicũt: hoc eſt ex egritudine ſenex factus ⁊ non annoſitate. Frigidus enim iſte ⁊ ſiccus fa

cc .i. ſuperueniat.
dd Sicut cauſon.
ee Ipſa ethica.
ff .i. certe.
gg .i. cauniate plene.
hh .i. maraſmodum.
ii Propter ĩbecillitatẽ virtutis.
kk .i. macillenti.

ctus diſcernit ab ethica. Ethici eniꝫ nullo modo abſqꝫ ardore febriūt: ſꝫ neqꝫ eis que poſſunt infrigidare opꝫ hꝫ maraſmos: ſed magis vt humectet̃ ſimul ⁊ calefiat.

¶ Quomodo curari oportet ethicā in aqua: non poteſt aqua frigida dari. Caplm̃. LVII.

Quomodo curare opus eſt ethicum cui nō opꝫ aquā frigidā dari. Cataplaſmatibus igit̃ ⁊ embrocis ⁊ cerotis ad infrigidandum vtimur in omnibus ethicis febribus: ꝙoptime adhuc etiā magis ad eos quibus nō poſſumus aquā frigidam dare ⁊ quibus imbecilla virtus eſt aut ipſa ſine menſura[a] eſt ⁊ tenue corpus: ⁊ carnis amiſſionis eſt contēplatio[b]: ita vt nō ſit factus maraſmus ethica febris. Ab initio enim in patientibus locis naſcentes habet inflāmationes epatis ⁊ vētris ⁊ meſeraicarū ⁊ colli. Qd̄ ſi diuturna nō ſit inflāmatio: ⁊ matricis ⁊ thoracis ⁊ pulmonis ⁊ diafragmatis ⁊ in alys pluribus locis habēt inflāmationē. Opꝫ ergo ⁊ ꝓuidere ⁊ cognoſcere in qbus locis ꝯtingit vt ꝑueniret maraſmus febris ⁊ in ipſis magis adhibenda eſt curatio vt infrigidari ⁊ humectari poſſint ꝑ adiutoria vt qualiſcūqꝫ ſit extinguat̃ focus febris ignite. Multa enim ſunt que hoc facere poſſunt. Sed nihil eſt ſic operatiuū ꝗ̄ de oleo roſ. cerotū factū: infrigidat eniꝫ ⁊ humectat ſtereas[c] per loca ſingula mirabil̃r ⁊ cuſtodit oīno vt nō pereat qui in eis adhuc modicus ⁊ fugitiuꝯ humor videt̃. Habet ergo cōfectio iſta hec. cere. ℥. j. olei roſ. ℥. iij. ceram laua ſemel aut bis duꝫ[d] ſoluat̃ in aqua frigida ⁊ ſupmittes oleū: ſed cuſtodi ad ignē quātū vna hora eſt aut modicū plus aut minus donec ipſa cōmiſceātur bene: demū tolle ab igne ⁊ malaxa ita vt tepeſcat ⁊ infrigidet̃ ⁊ ſic mittes illud in mortario ⁊ teres: ⁊ tunc oleuꝫ roſ. mittes in mortario reliquum laua modice ⁊ aquā frigidā paulatim donec totū ibibat̃: ⁊ cōmiſceat̃ oleum roſeū in mortario ⁊ cū videris bene permixtuꝫ cū aqua ⁊ oleo. Et ſi albumen ouoꝝ volueris mittere adhuc vtilius operat̃ hoc adiutoriū. Sil̃r aūt ⁊ ſi ſuccuꝫ ptiſane admiſceas adhuc melius operat̃. Oportet frequēter mutare hoc medicamen cū lintheo inductū ⁊ non multum dare ne dum tardauerit amplius calefaciat: imbecillius enim cū fuerit remoratū diu efficit̃. Hoc vtiliſſimū eſt cerotū ſi ſicut dictū eſt eum mutaueris. Ego ergo hoc ſepius vtēdo inchoatos ethicos liberaui citius ⁊ non eſt permiſſa augmētari maraſmodis paſſio ⁊ ſic ceſſit ⁊ in his vti hoc ceroto non me piguit: ſed magis frequēter vſus ſum quādo qdem cerotum ſic ſuperpoſui. Aliqñ aūt molliꝯ faciēs ⁊ reſoluēs ꝙplurime cū aqua ⁊ oleo roſeo ex eo ſic ſicut vnguēto ei per totū corpus hoc adiutorio vſus ſum: ⁊ maxime in his mēbris quibus cōſumpta erat caro deſiccato iā corpore. Opꝫ aūt nō ſolū ſemel ſed ⁊ ſepius in die hoc ipſum vnguētuꝫ adhiberi: ⁊ maxime in viſceribꝯ plus vngi. Scd̄a vo vice ꝯñs eſt vt hoc qd̄ fuerit detergat̃.

a .i. effrenis caliditatis.
b Apparentia ad ſenſum.
c .i. ſolidas partes.
d Pro donec.

¶ De embrocis ⁊ dieta ad febres ethicas. Ca. LVIII.

Embrocis autē vteris de ſucco lactuce ⁊ vue canine[e] ⁊ portacle[f] ⁊ vue acerbe ſucco ⁊ cotilidonis[g]. ꝙoptime autem facis ſi ⁊ frigidos ſuperponere volueris ſuccos ſi eos antepoñas in aqua frigida aut innata[h] deponi facias. Si aūt aliqua inflāmatio eſt in locis vitalibus vel aliqua indigētia adde ſuccis oleū onfacinū[i] aut camomille aut roſeū aut omnia ſimul mixta adhibebis. Contēplari aūt opꝫ ne in thorace adhibeant̃ ſatis[k] frigida diu poſita adiutoria ſi forte nō aliqs ibideꝫ multus ſit ardor aut inflāmatio inherēs in hiſdē locis. Et ſi quidē[l] nō opꝫ tardare ne accidat ꝯturbatio. Propter quā rē multos vidimus nō mediocres leſiones: ⁊ nō ſolum reſpirāti ſed ⁊ vocis ex anhelitu ipſo abſqꝫ mēſura infrigidatōis cauſa: paſſos fuiſſe. ¶ De domo. Nec ſolū extrinſecus tēdēdū eſt adiutoria adhibere ea que infrigidāt: ſed etiā mechanica arte aer vel aure frigide ſunt ꝑparāde: vnde ſit in domo ſub diuo[m] ⁊ in pauimēto aqua multa ſpargat̃ frigida vt ⁊ cōfortari corpꝯ poſſit: ⁊ vt frigidior efficiat̃ aer: ſparſa enim aqua ſomnuꝫ ꝓuocat. Adhuc aūt melius eſt ſi ipſe trāſmutet̃ aer vt nō ſolū infrigidet ſꝫ ꝯfortet corpus. Et lidiū[n] de frōdibus facias in pauimēto: ⁊ deſup ſpargas aliqua que infrigidare poſſint: qualia ſunt roſa ſempuiua rubus ⁊ folia rubi ⁊ palmites ⁊ lētiſci ramus aut aliqd tale eorū que infrigidare ⁊ corroborare poſſunt. Et de hoc ipſo lidium[o] preparare: omnibus igit̃ ethicis talis aer ꝑparādus eſt: maxime his qbus ſit ſpaſmus[p] aut cor ignitum eſt. Ceteri vo per cibos ⁊ potus iuuari poterunt. Naꝫ illi frigido aere: iſti econtrario cibo ⁊ potu iuuari poterunt. Qd̄ ſi venter aut aliquid aliud tale patit̃ his ſi eſtus fuerit tranſmutare opꝫ aerem vt frigidus eſt. Si autem hiems fuerit: calidiorē oportet aereꝫ preparare. Qd̄ ſi ſemper frigidus ſit nihil pulmoneꝫ iuuare poteſt. Solum autē corpus mediocriter operari oportet ne plurimis calefiat cooperimētis ꝓpter qd̄ ⁊ incēdium expectet aliquod laborans.

e .i. ſolatri.
f .i. portulace.
g .i. vmbilici veneris.
h .i. in aq̄ ex niuē.
i .i. de oliuis immaturis.
k .i. nimis.
l Si ardor.
m .i. ſereno aere.
n .i. inſtr̄m quale fieri ſolet in feſtiuitatibus ⁊ ludis.
o .i. ſtramentuꝫ.
p Ex ſiccitate ⁊ inanitione.

¶ De balneo. Caplm̃. LIX.

Balneum igitur expedit q de ethicis laborant febribus ſi ſm̄ ſeipſas tm̃ ſunt: qbus aūt ex cōmixtis ⁊ putridis humoribꝯ conſiſtunt febres ledunt̃ tales ⁊ nullo modo iuuant: ⁊ maxime ſi querela indigeſtionis eſt ⁊ voluerit aliquis eos lauare nihil minus nocet. Sed inflāmatio ſi in vitalibus ſteterit locis ex modico[q] faciet[r] maius[s]. Scire aūt opꝫ quia illos ſolos iuuat balneuꝫ qui ethicas habēt febres ⁊ eos qui in frigida ⁊ ſicca ſunt diſtemperātia. Et illis ꝓdeſt qui ex egritudine in maraſmodem paſſionē incidunt: quos greci enoſugiras vocant. Hos ergo iuuat balneū qa ⁊ calore[t] ⁊ frigore[u] iuuari poſſunt. Et vt ſimpl̃r dicaꝫ ſi quis inculpabil̃r diuerſis modis ꝑparare balneū potuerit ad oēs ꝯdiſtēperantias ſi in cōtrarias partes vtat̃ facere ſanitateꝫ poterit. Aerē balnei facias tēperatiuū ⁊ ſolū ſimil̃r tēperatum. Et vngat̃ de lauato oleo. Et ſimul mox cum lauerit totum vngendum eſt corpus. Et nullo modo in aere tardandus eſt infirmus.

q Malo.
r Balneum.
s Malum.
t .ſ. qui ſunt frigidi ⁊ ſicci.
u .ſ. qui ſunt calidi ⁊ ſicci.

¶ De lacte dando ethicis. Caplm̃. LX.

Lac omnibus ethicis vtiliſſimū eſt ſuper omnia ⁊ maxime his qui maraſmodes[x] ſunt ꝓpterea ꝙ imbecillam habēt virtutē ⁊ neqꝫ cibum trahere poſſunt ad nutrimētuꝫ. Naꝫ hoc ſolū ante omnia alia anadoſim[y] facit ⁊ trahit̃ facile per totum corpus ⁊ multā habet vtilitateꝫ ad nutrimentum. Mulieris igit̃ lac ꝓcedit ad nutrimētū oēs lactes. Poſt hoc aūt eſt 2m aſine lac. Sed qm̃ difficilius in vſu habet̃ vt ſuggat̃[z] accepto vaſe mulgeas: ⁊ des eis in vaſe lactis medie libre quātitatē ⁊ amplius nutrire poteſt. Manifeſtum eſt aūt ꝙ ſollicitudinem oportet animalium habere vt lac bonum faciant. Sit enim in domo ordeū ⁊ manducent frōdes de myrtho ⁊ lētiſco ⁊ roboris[τ] folia in pabulo. Sic eniꝫ nō ſit iam corruptibile lac. De hoc etiam oportet ſollicitum eſſe ne educat̃ currens venter ethicis: ⁊ maxime ne ſyncopi nimia ⁊ diuturna euacuatione ventris incurrat maraſmodem[a] paſſionem. In febribus aūt quibus eſt vēter imbecillis citius preparat ſe venter in ſolutionem. Et ideo qbus hoc cōtingit ſemper coquere opꝫ lac cuꝫ lapidibus fluuialibus. Mittere ergo opꝫ colatum ad ignē. Et cū ignitis lapidibus coques lac vt ſeruꝫ exiens cōſumatur. Qui autē voluerit accipere ſic factum lac: cū ptiſana[b] coques ⁊ ſic dabis cū hydria[c] aut ſimila[d]. Hoc aūt illis edēdum eſt quibus vēter amplius ꝗ̄ dꝫ ſolutus eſt: aut ſi cholericos humores deponāt[e]. Procedēte aūt tempore ⁊ febre mitigata ⁊ virtutibꝯ fortioribus factis mollem ⁊ recentem caſeū mox coagulatū non abſqꝫ ratione dandum eſt. Quemadmodum eniꝫ accidere[f] vidimus virtutem ſic ⁊ nos quantitateꝫ maiorem optauimus nutrimenti.

x .i. in tertia ſpecie ethice.
y .i. redditionem cibi.
z Ab aſina ſcꝫ.
τ .i. quercus.

a .i. tertiā ſpecieꝫ ethice.
b .i. ordeo toſto.
c .i. tri ⁊ ſunt qñ fila facta de paſta azima.
d .i. tenui farina.
e .i. emināt egri.
f .i. augeri.

¶ De vino. Caplm̃. LXI.

His autem qui habēt frigidā ⁊ ſiccam diſtēperantiam: ⁊ his qui ex acredine[g] guſturas[h] vocantur neceſſe eſt dare vinum etenim ad humectandū ⁊ calefaciendum in talibus paſſionibus ſemper dandū eſt: ſed mediocriter eſt eis miniſtrādū. Qui aūt adhuc cū febre maraſmodi ſunt: ⁊ maxime qui horroſes[i] habent aut rigorē fugere[k] opꝫ.

g .i. nimia ꝯſumptione.
h .i. ſenes.
i .i. horripilationes.
k Vinum.

¶ Ad eos qui in maraſmodem de ſyncopo tranſeunt. Caplm̃. LXII.

Qui autem de ſyncopo maraſmodi fiunt qñ qdē ex trāſmutatione virtutis aliquē ſepius ſequit̃ frigor offerri opꝫ vinū. Sed qm̃ ꝯtra naturā eſt eis calor febris: qr frigor eis ſimul ſeqtur ⁊ pauſat quidē frigor ⁊ interduꝫ febris ſuperuenit ſimpliciter. Alter alterū ꝑdet in hoc laborante periculo que ſub rigore eſt. Quando aūt ſub febre neceſſe eſt tunc iterum attendere ad arguentē cauſam: ⁊ quoniaꝫ quidem competenti tempore dandum eſt vinum.

¶ De teſticulis galloꝝ ꝗ paraſcate dr̃. Cap. LXIII.

Teſticulos vo galloꝝ dari ſemper ethicis oportet: hi enim frequēter ſi dant̃ nutriūt ⁊ augmentāt virtutē: ⁊ bonam digeſtioneꝫ faciunt. vnde opꝫ ⁊ his feſtināter ſemper dare talē cibum ne virtus in extremis cadat. Quale eniꝫ iuuamen eſſe poteſt ſi nō digerit̃ cibus ⁊ efficit̃ nutrimentū adhuc potēte virtute: nō eniꝫ cibus ſimpl̃r virtutem augmētat: ſꝫ natura[l] ſiquideꝫ oēs cibos digeret ⁊ tranſmutatos in ſuccos addet corpori.

l Augmentat virtutem.

¶ De pomis. Caplm̃. LXIIII.

Poma autem qr humectant pro hoc ethicis ſūt acceptabilis cibus: non ſolum aūt humectare ſolēt ſed ⁊ modice infrigidant. Omnino aūt de hoc iteruꝫ dicendū eſt: qr nō omnibus poma ethicis expediunt: ſed illis expediūt qui habent calidā ⁊ ſiccam diſtemperātiam ⁊ omnibus maraſmode laborantibus ⁊ horrores patiētibus. his ergo omnibꝯ frigida ⁊ humida dāda ſunt: ⁊ maxime de melonis iteriore ⁊ cucumeris ⁊ mela[m] ⁊ duracina[n]. Inutilia aūt ſunt ceraſa his qui egrotāt de frigida ⁊ ſicca diſtēperantia ⁊ qui in egritudinē ſenectutis inducūt inutilia ſunt. Alys aūt eos opꝫ vti pomis que non ſatis infrigidāt ſꝫ magis calefaciūt ⁊ humectāt mediocriter: qualia ſunt vue valde mature ⁊ dulces maxime que pepēderunt ⁊ ꝙplurime ſunt dulces: ⁊ ficus matura: nimis[o] enim matura ficus nullo modo ledit. Si igit̃ vēter ꝓhibeat dare eo ꝙ amplius ſolutus ſit ꝗ̄ cōuenit feſtināter ꝓhibēdū eſt hoc dare. Sed dare cibos mediocriter ſtipticos opꝫ: qualia ſunt mala granata ſtiptica aut pyra: aut mela eiuſdeꝫ qualitatis maxime ante alios cibos. hec enim poſt cibos comeſta ventrē ſolubilem reddūt educentes. his vo qui ſyncopum patiūtur ⁊ omnibus ethicis que ſunt apta ſtōcho concedenda ſunt magis in cibis. Si autem ſitim patiantur ⁊ nō nimia febris eſſe videatur que infrigidant ⁊ humectant poma eis in tempore competēti danda ſunt. Sic eniꝫ ſemper eſt agendum vt nunꝗ̄ aliqua ex eis leſio fiat ideſt ex pomis.

m Fructus ſunt arboris magne maiores pipere ſuaues guſtu.
n Pruna. ſ.
o .i. valde.

¶ De maraſmode febre ꝑfectius exñte. Cap. LXV.

Perfectius exiſtēs maraſmon ꝑdictio quedam eſt oīno inſtercis[p] humectationis[q] cauſa: ideo inſanabiles merito iudicant̃: ꝓpter hoc quidam medicoꝝ non cognoſcētes cauſaꝫ niſi ſunt ſibi curare poſſe exiſtentes maraſmos. Extenuatā igit̃ perditam carnē poſſibile eſt renouare ſicut antea fuit: ſed que ſterea[r] dicuntur nutrire ⁊ contractas ⁊ deperditas carnes. impoſſibile eſt vt antea fuerunt reuocare. Iſte[s] igitur vtiqꝫ poteſt ⁊ ſenes ad iuuentutem formare[t]. etenim ſenex vt maraſmo eſt ſm̄ naturam: ⁊ quemadmodum ſenex non poteſt ſanari[u] ſic nullus maroſmos: ſed interduꝫ natura felix eſt ꝙ bene ferens inchoantem maraſmon.

p .i. ſolidis membris.
q Reſolute. ſ. ⁊ deficientis.
r .i. ſolida ⁊ radicalia.
s .ſ. qs pōt radicalia mēbra reſoluta reparare.
t .i. reuocare.
u Ut fiat iuuenis. ſ.

¶ Lyxoperita epithimata ⁊ embroce ⁊ emplaſtra febrientibus martyrij medici. Cap. LXVI.

Lyroperiton[x] epithima martyrij medici ad febres. ℞. hec cere. ℥. vj. olei roſei. ℥. viij. vitella ouoꝝ cocta nūo. viij. croci. ℥. v. conficies ⁊ vteris. ¶ Itē epithima ad febrē ⁊ ad ſtomachuꝫ croci. ℥. j. cere lib. j. olei roſ. ℥. vj. roſe ſicce manum plenā oua. iiij. in albumine ouoꝝ infunde roſas ⁊ cerotū ⁊ aq̄ tepida vteris: ⁊ addis ſup albumen ouoꝝ ⁊ teris: ⁊ cū tritus[y] fuerit tolle de mortario: ⁊ ſic addis alias ſpēs ⁊ teris ⁊ vteris. ¶ Itē aliud ad nimiam febrē cucurbite recētis raſurā ⁊ oui vitellū coctū teris cū oleo roſ. ⁊ cū lintheo vteris. ¶ Emplaſtrū Galeni vel cerotū quo vſus eſt ad humectādas febres diuerſas. cere. ℥. j. olei roſ. ℥. iij. remittes[z] ſimul cum cera olei. ℥. j. ⁊ cum ſe infrigidare ceperit mittes in mortario ⁊ teres ⁊ cum triueris addes paulatim aquam frigidaꝫ ⁊ oleū reliquum ſimul tantum quantū cerotum recipere poterit ⁊ ſic vteris. ¶ Item aliud cerotum dactylorum paticorum[τ] pinguium ſine nucleis eorum coquantur carnes cum aceto aut puſta[ꝯ] ⁊ cum diſcocte ſunt teris ⁊ vteris. Qd̄ ſi ſiccius tibi eſſe videtur melius eſt ſi admiſcetur ſupra ſcripto[ꝝ] ceroto ſicut ſupra vteris. Faciunt aūt hec duo cerota nō ſolū febriētibus: ſed hēriſipilam ⁊ vētris inflationes[aa] anteꝗ̄ ſaniē faciāt. ¶ Itē embroca ex alica[bb] aut oxylapatos[cc] benefacit: ⁊ ſuccus ſi de polenta. i. alphita[dd] tenui modicum ei miſces infuſo duplicato pāno molli. Frigidū aūt ſuppone loco ꝗ ıfrigidari opꝯ hꝫ. Sed ⁊ andragnos. i. portulace ⁊ ſempuiue ſuccū ⁊ vue acerbe ſil̃ cū alphita miſcebis ⁊ vteris. Adhuc lētes que in ſtagnis ſup aq̄s naſcunt̃. Et tribulus viridis ⁊ poligonie ⁊ lactuce ⁊ intibe[ee] ſuccꝯ. Optimus etiā ad hec talia eſt roſe ſuccꝯ cū alphita[ff]. Bonus eſt aūt ⁊ vue[gg] canine ſuccus: mediocriter eniꝫ ſtipticus eſt. ¶ Iteꝫ epithima ad maraſmodes febres

x .i. feruores apti linire.
y Crocus. ſ.
z .i. liquefacies.
τ Paticos dactylos vocāt greci humidos pingueſqꝫ ⁊ tribiles Gal. x. de ingenio ſañ. Ian.
ꝯ .i. aceto aque mixto.
ꝝ .i. qd̄ fit ō oleo roſeo cera.
aa .i. apara calida
bb Alica ē genꝯ frumēti: qdam ſpeltam putant.
cc .i. acetoſa herba.
dd .i. farina ordei.
ee .i. endiuie. Ia.
ff .i. farina ordei.
gg .i. ſolatri.

Liber Tertius

⁊ ad diuturnas imbecillitates ⁊ defectas virtutes. ℞. abſinthij mellilotí aſſari ſquinanti ciperi croci.añ.℥.ij. maſticis bdelij ſmirnis[a] aloes armo[ci] terebẽtine.añ.℥.iiij.dactyli iulliogari[b] numero.xiiij.vel lib.ſ.olei nardi ni lib.j.olei melini[c].℥.vj.vini qđ ſufficit.⸿ Jtez epithima ad eos quibus in ꝓfundo ſunt febres vt infrigidētur dactyloꝝ paticoꝝ[d] abſqz eozum nucleis.℥.iiij.⁊.ſ. maſticis.℥.ij.croci.℥.j.olei roſ.℥.iiij.cuz vino[e] roſeo teres ⁊ vteris.⸿ Jtem epithima iuleos ad febres cõe armoniaci lib.j.cere lib.j.croci.℥.j.olei roſ.℥.viij.aceti qđ ſufficit ⁊ de oleo[f] lib.j.⸿ Jtem iuleum febrientib[9] magnum armoniaci lib.j.dactyloꝝ paticorum[g] pinguiuz ſine nucleis lib.j.croci.℥.j.olei roſ. qđ ſufficit. Deraſis enim dactylis coques eos cuz aceto acro ⁊ facies ſicut emplaſtrum.Et ſic facies cum armoniaco ⁊ croco ⁊ cũ ſiccũ fuerit factum ſic iterũ remiſſam ceram cum oleo roſ.mittes ſupra ⁊ vteris. ⸿ Jtez aliud iuleum ad febres croci.℥.j.armoniaci lib.j.lythargirij lib.j.cere lib.j.olei roſ.lib.j.aceti qđ ſufficit.⸿ Jtez lixoperitũ[h] oribaſij cere.℥.vj.ſepi taurini recentis.℥.iiij.olei roſ.℥.xij. lini ſeminis ſucci quod ſufficit que remittenda ſunt remittes ⁊ tepefactũ agita cum manu ⁊ ſupramittes paulatim ſuccuz lini ſeminis.Facies aũt ſuccum ⁊ ſic laua diligenter lini ſemen ⁊ mitte aque.ſſ[i].iij.lini ſeis eminam vnam coque ad tertiam ⁊ cola.Conficies[k] ⁊ vteris.Facit aũt ad cauſon febrem ⁊ ad eos qui ſitim nimiam patiuntur ⁊ ad inflãmationem epatis ⁊ ſplenis ⁊ ſtomachi.⸿ Jtem lixoperitum[l] ad febres lythargirij.℥.iij.croci.℥.ij.olei roſei lib.j.cere albe.℥.iiij.mellis ℥.iij.ſeminis lini ſucci.℥.iij.conficies ⁊ vteris.⸿ Jtem emplaſtrum diapipereos lythargirij.ʒ.c.pſimitij[m].ʒ.c.cere albe.ʒ.c.ſciſſis[n].ʒ.vj.piperis.ʒ.iiij.olei veteris cere.añ.ſſ[o].j.⁊ cũ factum fuerit ſiccum iteruz remiſſa[p] cera cum oleo roſ.cõficies ⁊ vteris.⸿ Bucella catartici.℞.hec cozíãdri.℈.ij.apij ſeminis.℈.ij.diagredij.℥.j.farine tritici eminam[q] vnam conſpergis[r] cum aqua coquitur in furno ⁊ da ad penſum[s].℥.ij.infuſum in vino albo.Antidotum diamaratiuum magnum nimis eſt potens ⁊ omnes ſuperfluitates deponit de capite maxime humorem melancholicum purgat totuz corp[9] ſine aliquo periculo. Cuius ſpecies he ſunt diagredij.℥.j.ſſ.℥.ſ.petroſelini.℥.iiij.maratri.ʒ.vj.piperis ℥.iiij.epithimi.℥.iiij.ellebori nigri.ʒ.ij.mellis diſpumati qđ ſufficit dabis.℥.ſ.Epithima ad febres:⁊ ad vomitum ſtringendum.℞.ſmirnis[t] maſticem thus ⁊ cyminum reſinam frixam lauri baccas equis ponderibus cum oleo roſ.vngito ⁊ vteris.

a .i.myrre.
b A loco vbi pato
c .i.de cydonijs.
d .i.humidorum pinguium ac tribilium.Jañ.
e A ſo oleo.
f .ſ.cõmuni.
g .i.humidorum pinguium ac tribilium.Jañ.
h .i.feruores apium linire co qz infrigidat.Ja.
i Eſt figura ſextarij:⁊ eſt ſextarius põdus lib.ij.⁊.ſ.
k Lixoperitum predictum.
l .i.feruores apũ linire.

m .i.ceruſe plũbi
n Sciſſis.i.aluminis ſciſſi ſeu de pluma.
o Eſt figura ſextarij:⁊ eſt ſextariuz lib.ij.⁊.ſ.
p .i.liquefacta.
q Eſt medicina ſextarij.
r .ſ.faciendo paſtam.
s .i.pondus.
t .i.myrre.

FINIS.

⸿ Practica Alexandri Yatros greci cum expoſitione gloſe interliniaris Magiſtri Jacobi de partib[9]:necnõ Januenſis in margine additis finit.Venetijs cũ omni diligentia impreſſa Heredum nobilis viri.q.domini Octauiani Scoti ciuis Modoetienſis:ac ſociorum. Anno a natiuitate dñi.1522.Die.16.mẽſis Januarij.

Regiſtrum.

✠ a b c d e f g

✠ duernus.f g Terni.
Alij Quaterni.